

DENNIS LEHANE

MYSTIC RIVER

A NOVEL

ДЕННІС ЛІГЕЙН

МІСТИЧНА РІЧКА

РОМАН

ХАРКІВ КЛУБ
2017 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)
Л55

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Lehane D. Mystic River : A Novel / Dennis Lehane. — New York :
Harper Collins, 2011. — 608 р.

Переклад з англійської *Віктора Шовкуна*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *IvanovITCH*

ISBN 978-617-12-2814-6 (PDF)

© Dennis Lehane, 2001
© Dennis Lehane, 2010
© Pete Dexter, 1983
© Easy Money Music, 1981
© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2016
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2016

Присвячую моїй дружині Шейлі

Він не розумів жінок. Не так, як не розуміють їх бармени або комедіанти, а так, як бідняки, які не тямлять, що гроші треба заощаджувати. Ви можете день при дні стовбичити біля «Банку Жирарда», та все одно довіку не збагнете, що діється всередині. І тому, будьте певні: вам доступні лише крамниці мережі «Севен-Ілевен».

Піт Декстер. Кишеня Бога

Немає вулиці з німим камінням.
Немає будинку, де не лунало б відлуння.

Гонгора

Про хлопців, які втекли від вовків (1975)

Пагорби й Низина

Коли Шон Дівайн і Джиммі Маркус були дітьми, їхні батьки працювали на цукерковій фабриці Колмена й завжди приносили із собою додому запах гарячого шоколаду. Він став невідмінною прикметою їхніх одягу, постелей і вінілових сидінь у їхніх автомобілях. У кухні в Шонового батька пахло ескімо, а в його ванній смерділо ірисками Колмена. На той час, коли їм зрівнялося по одинадцять років, Шон і Джиммі так зненавиділи все солодке, що пили лише чорну каву без цукру й ніколи не їли десерт.

Щосуботи Джиммів батько навідувався до Дівайнів випити пива з батьком Шона. Він брав із собою Джиммі, й, поки кухоль пива не перетворювався на шість кухлів плюс дві або три порції міцного охолодженого віскі, хлопці гралися на задньому подвір'ї. Вряди-годи до них приєднувався Дейв Бойл, малий із тонкими, як у дівчини, зап'ястками й слабким зором, що розповідав їм усілякі анекдоти, яких той наслухався від своїх дядьків. По той бік завіси на кухонному вікні вони могли чути сичання пива, коли відкривалися банки, раптові вибухи брутального реготу й клацання запальничок, коли містер Дівайн і містер Маркус закурювали свої «Лакі-Страйк».

Шонів батько, високий, білявий, мав добру роботу, він працював продавцем. Шон не раз бачив, як легка, безтурботна

батькова усмішка гасила роздратування матері, неначе він натискав усередині неї на якогось вимикача. Батько Джиммі працював вантажником. Він був невисокий на зріст, його темне сплутане волосся спадало йому на лоба, а очі, здавалося, весь час подавали якийсь сигнал. Він умів надзвичайно швидко пересуватися. Заледве встигали ви кліпнути очима, як він уже опинявся під протилежною стіною кімнати. Дейв Бойл не мав батька, лише кількох дядьків, і єдиною причиною, чому суботу він проводив у товаристві двох хлопців, була його звичка прилипати до Джиммі, як пушинка. Він бачив, як той виходить із хати з батьком, і, засапавшись, підбігав до їхнього автомобіля та запитував «Джиммі, ти куди?» зі слабкою надією в голосі.

Усі вони жили у Східному Бакінгемі, на захід від центру, в безпосередній близькості від тісних крамниць на розі, напхком напханих усіляким крамом, маленьких гральних майданчиків і різницьких крамниць, де у вітринах висіло м'ясо, з якого скапувала кров. Бари тут мали ірландські назвища, а на узбіччях хідників стояли припарковані «Доджі-Дарти». Жінки ходили в хустках, зав'язаних на потилиці, а сигарети носили в грубо пошитих цигарницях зі штучної шкіри. Ще кілька років тому старших хлопців тут виловлювали просто на вулицях і забирали на війну. Через рік або рік із лишком вони поверталися худі й похмурі або й зовсім не верталися. Удень матері гортали газети, шукаючи повідомлення про здешевлення товарів. Увечері батьки вирушали до барів. Ніхто звідси ніколи не виїздив, окрім тих хлопців старшого віку.

Джиммі та Дейв жили в Низині біля В'язничного каналу на південь від Бакінгем-авеню. Вона була за якихось дванадцять кварталів від вулиці Шона, але Дівайни мешкали на північ від авеню, а Низина й Пагорби змішуватися не хотіли.

Не можна сказати, щоб Пагорби блищали золотом і сріблом. Але вони були заселені кваліфікованими робітниками, так званими «синіми комірцями», а біля простих будинків із гостроверхними дахами та рідкісних будинків вікторіанського стилю там стояли «шевроле», «форди» та «доджі». Люди на Пагорбах були власниками своїх будинків. А ті, хто жив у Низині, вина-

ймали собі помешкання. Люди з Пагорбів ходили до церкви, збиралися гуртом, вивішували гасла на розі вулиць під час виборів. Тоді як мешканці Низини існували бозна-як, жили іноді, як тварини, по десятеро в одному помешканні. Шон та його друзі в школі святого Майка називали Низину Вулицею для гумових чобіт. Родини тут жили іноді на допомогу з безробіття, дітей віддавали в безкоштовні школи. Дорослі часто розлучалися, тому багацько дітей росло без батьків. І якщо Шон ходив до парафіяльної школи в чорних штанах, чорній краватці та в синій сорочці, то Джонні та Дейв відвідували школу Льюїса М. Дьюї в Блэкстоні в тих самих лахах, що їх вдягали надвір: це вважалося ознакою крутості, через що вони не змінювали одягу, бувало, по три дні, щоб не мерзнути. Адже тоді їх оточувала аура жиру — жирне волосся, жирна шкіра, жирні комірки й манжети. У деяких хлопців, що навчалися в школі Сент-Маркус, обличчя були всипані прищами, й вони рано кидали школу. Деякі дівчата приходили на випускні вечори в просторих материнських сукнях — либонь, щоб приховати свою уявну чи справжню вагітність.

Тож, якби не їхні батьки, ці хлопці навряд чи коли подружилися б. Протягом тижня вони не мали часу на розваги, та надходила чергова субота й неодмінно щось їм приносила — вони або гралися на задвірках, або колупалися в купах гравію біля Гарвест-стрит, або ж стрибали в метро та їздили до центру — не для того, щоб оглянути нові місця, а щоб натішитися поїздкою в темному тунелі під гуркіт двигунів і вищання гальм на поворотах та миготіння вогнів, від якого в Шона завжди перехоплювало дух. Джиммі все за іграшку. Бо якщо він і був знайомий з правилами поведінки — в метро, на вулиці, в кінотеатрі, — то ніколи цього не показував.

Одного разу на платформі станції «Південна» хлопчачи ганяли помаранчевий хокейний м'ячик. Джиммі не зловив м'ячика, якого кинув йому Шон, і м'ячик упав на рейки. Перш ніж Шон устиг подумати, як відреагує на це Джиммі, той стрибнув із платформи туди, де в сутіні бігали пацюки та миші й лежала небезпечна для життя третя рейка.

Люди на платформі немов подуріли: стрепенулися й ну на мигах та криками прохати малого піднятись назад. Обличчя в однієї з жінок посіріло, як попіл, коли вона впала навколішки й заводала:

— Негайно повернись сюди, негайно вернися, бодай тобі всячина!

До Шона долинув гуркіт, можливо, то підходив потяг від Вашингтон-сквер або гуркотили ваговози на горішній вулиці, й люди на платформі також його почули. Вони замахали руками, стали крутити головами, шукаючи полісменів з охорони метро. Якийсь чоловік затулив долонями обличчя своєї доньки.

Джиммі нахилив голову, шукаючи м'ячика в темряві під платформою. Він знайшов його й обтер грязюку на нім рукавом сорочки, не звертаючи уваги на людей, які позвішувалися з платформи й простягали йому руки.

Дейв штовхнув Шона ліктем і вигукнув:

— Ти коли-небудь бачив таке?!

Джиммі пішов поміж рейками до сходів у кінці платформи, де тунель розкривав свою чорну пашу, а тим часом ще гучніший гуркіт струснув станцію, і люди тепер стали вистрибувати й ляскати себе по стегнах. Джиммі йшов, не поспішаючи, потім глянув через плече, стрів Шонів погляд і всміхнувся.

— Він сміється, — сказав Дейв. — Либонь, геть із глузду зсунувся.

Коли Джиммі ступив на першу бетонну сходинку, кілька рук потяглися до нього й підхопили його. Шон побачив, як ноги йому звисилися ліворуч, а голова похилилась праворуч. Джиммі здавався таким маленьким і легким у руках великого чоловіка, неначе був наповнений соломою, проте знайденого м'яча притискав до грудей навіть тоді, коли люди підхопили його за лікті й він ударився підборіддям об край платформи. Шон відчував, що Дейв стоїть біля нього й тремтить усім тілом. Шон подивився на обличчя людей, які тягли Джиммі вгору, і вже не завважив на них ані стурбованості, ані страху, що їх спостерігав лише хвилину тому. Здавалося, вони були ладні вчепитися в Джиммі зубами, а потім забити його до смерті.

Люди витягли Джиммі на платформу й тримали, стискаючи його долонями за плечі, поки шукали очима того, хто підказав би їм, що робити далі. Поїзд прогуркотів по тунелю, й хтось заверещав від страху, а хтось інший засміявся — то був крикливий регіт, який скинувся Шонові на гелготіння відьом навколо казна з чаклунським варивом, — бо потяг під'їхав із протилежного боку станції, прямуючи на північ. Джиммі подивився в обличчя людям, які тримали його, ніби хотів запитати: «Ну, що, з'їли?»

Дейв, що стояв поруч із Шоном, тоненько захихотів і переможним жестом підкинув угору руки.

Шон поглянув убік, не знаючи, як йому поставитися до всього цього.

Того ж таки вечора батько посадив Шона на стілець у своїй майстерні, яку він обладнав у підвалі та яка була тісно напхана чорними лещатами й банками з-під кави, що в них зберігалися цвяхи та шурупи, дощечками та планочками, акуратно складеними під прилавком, який ділив майстерню на дві окремі кімнати, молотки висіли на теслярських ременях, схожі на пістолети в кобурах, стрічкова пилка висіла на гачку. Шонів батько, який виконував усілякі замовлення сусідів, приходив сюди майструвати хатинки для пташок і полички, що їх прилаштовував на підвіконнях, щоб дружина ставила на них вазони з квітами. Тут-таки він спланував задній ганок, який і збудував разом з друзями одного спекотного літа, коли Шонові зрівнялося лише п'ять років, і часто приходив сюди, коли хотів побути сам у тиші, а іноді, Шон це знав, коли важким духом дихав — на Шона, Шонову матір або на свою роботу. Хатинки для пташок — крихітні палаци Тюдорів, будинки колоніальної або вікторіанської архітектури, швейцарські шале — він складав у кутку підвалу, їх було так багато, що хіба в Амазонії жило стільки пташок, які могли б їх заселити?

Шон сидів на старому барному стільці й обмацував пальцями товсті чорні лещата, вимащені мастилом і обліплені тирсою, аж поки батько мовив:

— Скільки разів я повинен казати тобі про це?

Шон випустив лещата з руки, обтер мастило з долоні.

Батько підібрав кілька цвяхів, що лежали на прилавку, й поклав їх у жовту банку з-під кави.

— Я знаю, тобі подобається Джиммі Маркус, але, якщо ти хочеш із ним гратися, грайся неподалік від дому. Нашого дому, а не їхнього.

Шон кивнув головою. Сперечатися з батьком було марно, коли він говорив так спокійно й повільно, як зараз, коли до кожного слова, яке вилітало з його уст, здавалося, був прив'язаний камінь.

— Ми зрозуміли один одного? — Батько відсунув банку з-під кави праворуч і поглянув на сина.

Шон кивнув головою. Він дивився, як батько струшує тирсу зі своїх товстих пальців.

— А чи надовго?

Батько потягся рукою вгору й протер гак, забитий у стелю, від пилюки. Він згорнув пальцями пилюку в клубок і вкинув його в сміттевий кошик, що стояв під прилавком.

— Сподіваюся, що надовго. І зятям собі, Шоне, ще одне.

— Я слухаю, тату.

— Навіть не думай говорити про це з матір'ю. Вона не хоче, щоб ти зустрічався з Джиммі після його сьогоднішньої витівки.

— Він не такий поганий. Він...

— А я й не казав, що він поганий. Він дикий, а твоя мати натерпілася в житті від диких людей.

Шон побачив, як щось блиснуло в батькових очах, коли той сказав «дикий», він знав, що на мить той перетворився на Біллі Дівайна, того самого, про якого Шон довідався з уривків розмов між своїми дядьками та тітками. «Колишній Біллі» називали вони його, «забіяка», як висловивсь одного разу Шонів дядько. Біллі Дівайн зник десь у ті часи, коли Шон ще й не народився, і на зміну йому прийшов цей спокійний ретельний чоловік із товстими й спритними пальцями, що набудував так багато пташиних хатинок.

— Не забувай, про що ми з тобою говорили, — сказав батько й плеснув Шона по плечу, дозволяючи йому піти геть.

Шон покинув батькову майстерню й вийшов у прохолодний підземний коридор, міркуючи, чи не з тієї самої причини компанія Джиммі подобалась йому, з якої його батько тішився товариством містера Маркуса, що з ним вони пиячили від суботи до неділі, регочучи надто гучно й несподівано, й чи не цього боялась його мати.

Минуло кілька субот, і Джиммі та Дейв Бойл прийшли в дім Ді-вайнів без батька Джиммі. Вони постукали в двері чорного ходу, коли Шон закінчував снідати. Він почув, як мати відчинила двері й привіталася тим чемним голосом, що ним вона промовляла до людей, яких не дуже хотіла бачити:

— Привіт, Джиммі. Привіт, Дейве.

Джиммі того дня поводився спокійно. Усе його завзяття, здавалося, згорнулося в клубок і застигло всередині нього. Шон, либонь, відчував, як воно стукало в стінки грудей Джиммі, а той ковтав повітря, щоби втримати його там. Джиммі здавався меншим, темнішим, він був неначе наповнена повітрям куля, яку прокололи голкою. Шон не раз бачив його таким раніше. На Джиммі іноді «находило». У таких випадках Шон щоразу замислювався, чи пильнує Джиммі бодай якимось напади такого настрою, чи вони стаються цілком несподівано, так само, як з'являється біль у горлі або як приходять кузини його матері, хочете ви їх бачити чи не хочете.

Коли на Джиммі «находило», Дейв зі шкури пнувся, бо вважав, що в такі хвилини його обов'язок розвеселяти всіх, і сипав жартами, які зазвичай лише бісили людей.

Тепер, коли вони стояли на хіднику, міркуючи, що їм робити, Джиммі, весь зосереджений у собі, й Шон, який остаточно ще не прокинувся, і всіх трьох бентежив день, що здавався нескінченним, хоч і був обмежений довжиною Шонової вулиці, Дейв промовив:

— Чому собака так любить лизати свої яйця?

Ані Шон, ані Джиммі йому не відповіли. Вони чули це від Дейва тисячу разів.

— Бо він дістає до них язиком! — вигукнув Дейв і вхопився за живіт, ніби жарт був такий смішний, що завдав йому болю.

Джиммі підійшов до обгородженої стрічкою території, де міські робітники замінювали кілька тротуарних плит. Порвав стрічку з написом «Обережно!», яка окреслювала прямокутник навколо свіжого асфальту. Уперся кедами в стару плиту, знайшов паличку й став малювати на свіжому бетоні якісь візерунки, що здалися Шонові сухими пальцями старого діда.

— Мій тато вже не працює з твоїм.

— Чому?

Шон присів навпочіпки біля Джиммі. Він не мав палички, але хотів її мати, бо ж волів робити те саме, що робив і Джиммі, хоч і не знав навіщо, і хай би навіть батько відшмагав його за це.

Джиммі стенив плечима.

— Він був розумніший за них. Вони боялися його, бо він знав надто багато різних речей.

— Багато різних речей, — підтвердив Дейв Бойл. — Еге, Джиммі?

Еге, Джиммі? Еге, Джиммі? Дейв іноді був спроможний торочити те саме, як папуга.

Шон здивувався, що чоловік міг так багато знати про цукерки й чому це знання могло бути таким важливим.

— Що саме він міг знати?

— Як ліпше організувати виробництво, — не досить упевнено проказав Джиммі, а тоді стенив плечима. — Одне слово, він знав багато речей — і речей важливих.

— Он як.

— Він знав, як налагодити справу краще. Еге, Джиммі?

Джиммі ще трохи поколупався в свіжому бетоні. Дейв Бойл знайшов паличку й собі нахилився над м'яким бетоном, малюючи на ньому круг. Джиммі спохмурнів і відкинув свою паличку вбік. Дейв перестав малювати й подивився на Джиммі таким поглядом, ніби хотів запитати: я щось зробив не так?

— Ви знаєте, що було б лепсько зробити зараз?

Запитання Джиммі задзвеніло й зависло в повітрі, примушавши серце Шона затріпотіти, бо ж він знав, що «лепсько»

в розумінні Джиммі було чимось геть інакшим, ніж у розумінні інших людей.

— Що?

— Покататися на машині.

— Та й справді, — повільно промовив Шон.

— Ми покаталися б у цьому кварталі, — сказав Джиммі, схопивши Шона за руки.

Про малювання на бетоні було забуто.

— Лише в цьому кварталі, — промимрив Шоні.

— Це буде круто, еге ж? — усміхнувся Джиммі.

Шон відчув, як усмішка розповзлася й на його обличчі.

— Це буде круто.

— Так круто, як у нас іще не бувало! — вигукнув Джиммі й навіть підстрибнув.

Він підсмикнув брови, подивившись на Шона, й підстрибнув знову.

— Не бувало! — вигукнув Шон, який уже відчував у руках велике автомобільне кермо.

— Так, так, так! — Джиммі штовхнув Шона в плече.

— Так, так, так! — Шон і собі штовхнув у плече товариша. Щось хвилювалося в ньому, кудись бігло, ставало все осяйнішим і блискучішим.

— Так, так, так! — підхопив Дейв і собі штовхнув Джиммі в плече, але не влучив.

А Шон навіть на мить забув, що Дейв поруч, — таке з ним часто бувало.

— Це напрочуд серйозно, напрочуд круто! — засміявся Джиммі й знову підстрибнув.

А Шон уже бачив, як усе відбувається. Вони сидітимуть на передньому сидінні, Дейв на задньому (якщо вони взагалі його візьмуть), двоє одинадцятирічних хлоп'яків, сигналячи своїм друзям, мчатимуть по Бакінгему, випереджатимуть старших водіїв, не шкодуючи покришок, у хмарах пилюки й диму. Він відчував, як вітер залітає у вікно й куйовдить йому волосся.

Джиммі подивився вгору по вулиці:

— Ти знаєш когось, хто залишає тут ключі в машині?

Шон таких людей знав. Містер Гріффін клав їх під сидіння, Дотті Фьйоре зберігала в своєму бардачку, а старий Маковскі, який слухав Сінатрині записи надто гучно день і ніч, здебільшого залишав їх у замку запалення.

Однак, простеживши, куди дивиться Джиммі, й спинивши погляд на тих машинах, у яких зберігалися ключі, Шон відчув тупий біль десь під очима, неначе вулиця, залита сонячним промінням, що відбивалося від автомобілів, тиснула на нього, тиснула всіма своїми будинками, що стояли на Пагорбах, всіма своїми сподіваннями, які вона поклала на нього. Він не належав до тих дітей, які крадуть ключі від автомобілів. Він належав до тих дітей, які одного дня підуть навчатися до коледжу, щоб стати чимось більшим, аніж десятник чи вантажник. Отакі були його плани, й він вірив, що вони здійсняться, якщо буде терплячим та обачним. Це було схоже на те, щоб висидіти кіно до кінця, незалежно від того, чи буде воно нудним і нецікавим, бо в кінці це проясниться, чи ж ти побачиш щось несподіване й не жалкуватимеш, що згаяв стільки часу на перегляд.

Він мало не сказав цього Джиммі, але той уже йшов по вулиці, зазираючи у вікна автомобілів. Дейв біг слідом за ним.

— Що ти скажеш про оцей?

Джиммі поклав руку на автомобіль містера Карлтона «Бель-Ейр», і його голос відразу підхопив сухий вітерець.

— Джиммі, може, якимось іншим разом? — сказав Шон, підходячи до нього. — Гаразд?

Обличчя Джиммі вмить прибрало змученого й роздратованого вигляду.

— Що ти хочеш сказати? Ми ж домовилися. Це ж буде очманіло цікаво. Ти хіба забув?

— Очманіло цікаво, — повторив Дейв.

— Ми ж навіть не дотягнемся до дошки приладів.

— А телефонні книги навіщо? — Джиммі всміхнувся в сонячному світлі. — Візьмемо їх у тебе вдома й підмостимо під зад.

— Телефонні книги, — повторив Дейв. — Чудова думка.

Шон витяг перед собою руки.

— Ні, й годі про це.

Усмішка зникла з обличчя Джиммі. Він подивився на Шоно-ві руки так, ніби хотів відрубати їх по лікті.

— Не розумію, чому ти не хочеш повеселитися.

Він смикнув за ручку «Бель-Ейра», але двері були замкнені. У Джиммі затремтіли щоки й нижня губа, і він подивився на Шо-на таким тужливим поглядом, що Шонові стало його шкода.

Дейв зиркнув на Джиммі, а тоді на Шона. Він незграбно ви-кинув руку й ударив Шона в плече.

— Чому ти не даєш нам добре повеселитися?

Шон не міг повірити, що Дейв його вдарив. Дейв!

Він штовхнув Дейва в груди, й той сів на землю.

Джиммі штовхнув Шона.

— Ти чого б'єшся?

— Він мене вдарив, — сказав Шон.

— Не бреш, — заперечив Джиммі.

Очі Шона округлилися від подиву, й очі Джиммі передраж-нили його.

— Він мене справді вдарив.

— Він мене вдарив, — пропищав Джиммі дівчачим голосом і знову штовхнув Шона. — Він мій падлючий друг.

— І я тобі друг, — передражнив Шон. — І я тобі друг. І я то-бі друг.

Дейв Бойл підхопився на ноги й зареготав.

— Припиніть, — сказав Шон.

— Припиніть! Припиніть! Припиніть! — Джиммі знову штовх-нув Шона, боляче надавивши кінчиками пальців йому на реб-ра. — Ану вдар мене, вдар! Ти хочеш ударити мене?

— Ти хочеш його вдарити?

Тепер уже Дейв штовхнув Шона.

Шон навіть не збагнув, як усе почалося. Він не пам'ятав, чо-му Джиммі ще більше розлютився, й не тямив, як Дейвові не забракло дурості штовхнути його вперше. Якусь хвилику вони стояли коло автомобіля, а потім несподівано опинилися посе-ред вулиці — й ось уже Джиммі тусає його й садить кулаками, а Дейв готовий допомогти.

— Ну ж бо, вдар мене, вдар...

— Я не хочу...

Джиммі знову штовхнув його.

— Ану вдар мене, боягузлива дівко!

— Джиммі, ми не можемо...

— Ні, не можемо. Ти неспроможний, Шоне, дати мені здачі, га?

Він хотів штовхнути Шона знов, але, спостерігши, як позад товариша до них по вулиці щось наближається, опустив руку, й дикий (але й стомлений, як тепер побачив Шон) вираз спотворив його обличчя.

Це був темно-коричневий автомобіль, довгий і з широким кузовом, схожий на той, у якому їздять полісмени, «плімут» чи щось таке. Його бампер зупинився біля ніг хлопців, і копи, яких було двоє, глянули на них крізь засклеєне вікно. Обличчя полісменів здавалися розмитими на тлі віддзеркалених дерев, що пропливали на склі.

Шон відчув, як досі такий приємний ранок зіпсувався.

Водій вийшов з автомобіля. Це був типовий коротко обстрижений блондин із червоним обличчям, у білій сорочці, чорній із позолотою нейлоновій краватці, з животом, що нависав над застібкою його пояса, немов купа млинців. Другий чоловік здавався хворим. Туго обтягнутий шкірою, зі стомленим обличчям, він підтримував голову рукою, зануривши її в своє масне чорне волосся, й поглядав крізь вікно на трьох хлопців, які підійшли до автомобіля з боку водія.

Кремезний полісмен зігнув палець і поманив ним хлопців до себе.

— Ви дозволите мені щось запитати у вас? — Він нахилився над своїм круглим черевом, і його величезна голова затулила Шонові всю видимість. — Хлопці, ви вважаєте, що можна влаштовувати бійку посеред вулиці?

Шон помітив золотий жетон, закріплений на поясі біля товстого полісменового стегна.

— Не чую відповіді, — промовив полісмен, наставивши долоню за вухом.

— Ні, сер.

— Ні, сер.

— Ні, сер.

— То ви просто хулігани? Ось хто ви такі! — Він тицьнув своїм товстим пальцем у чоловіка, який сидів на місці пасажира. — Мені й моєму партнерові остогиділи хулігани, що лякають на вулицях пристойних людей. Вам зрозуміло?

Шон і Джиммі нічого не відповіли.

— Пробачте нам, — сказав Дейв Бойл, мало не плачучи.

— Хлопці, ви з цієї вулиці? — запитав великий полісмен.

Він ковзав поглядом по будинках на лівій стороні вулиці так, ніби знав тут кожного мешканця, і, якби малі набрехали, відразу забрав би їх до відділка.

— Так, — сказав Джиммі й подивився через плече на Шонів будинок.

— Так, сер, — підтвердив Шон.

Дейв не сказав нічого.

Коп подивився на нього згори вниз.

— Ти щось сказав?

— Що я сказав? — Дейв поглянув на Джиммі.

— Не дивися на нього. Дивись на мене. — Великий полісмен шумно видихнув повітря крізь ніздрі. — Ти живеш тут, малий?

— Що? Ні, не тут.

— Не тут? — Коп нахилився над Дейвом. — Де ти мешкаєш, синку?

— На Рестер-стрит.

Дейв усе ще дивився на Джиммі.

— Покидьки з халабуд на Низині вже проникли на Пагорби? — Червоні губи полісмена витяглися в трубочку, ніби він смоктав льодяник. — І напевне не для того, щоб робити тут щось корисне.

— Сер, ви про що?

— Твоя мати вдома?

— Так, сер.

Сльоза скотилася по щоці Дейва, і Шон та Джиммі відвернулися.

— От ми з нею поговоримо, розповімо, що витворює її хуліганистий син.

— Я нічого... Я нічого... — промимрив Дейв.

— Залазь сюди.

Коп відчинив задні дверці автомобіля, й Шон відчув запах яблук — гострі пахощі жовтня.

Дейв подивився на Джиммі.

— Залазь швидше, — сказав коп. — Чи ти хочеш, щоб я надів на тебе наручники?

— Я...

— Що таке? — Тепер коп не на жарт розлютився і вдарив кулаком по відчинених дверцятах. — Залазь, кажу тобі, в машину!

Схлипуючи, Дейв поліз на заднє сидіння.

Коп тицьнув своїм товстим пальцем у Джиммі й Шона.

— А ви підіть і розкажіть матерям, що ви тут витворяли. І щоб я не бачив більше ваших бійок на моїх вулицях.

Джиммі й Шон відступили назад, а коп сів у свій автомобіль і поїхав геть. Вони бачили, як автівка доїхала до рогу вулиці й звернула праворуч. Дейв, чия голова затемнилася відстанню, озирався на них. А тоді вулиця знов спорожніла й, здавалося, заніміла після того, як хряснули, зачиняючись, дверці поліційного автомобіля. Джиммі й Шон стояли там, де щойно був автомобіль, дивилися на свої ноги, угору й униз по вулиці, куди завгодно, тільки не один на одного.

Шон досі не міг позбутися відчуття, що їхній приємний ранок зіпсувався. У роті йому відчувався присмак брудних монет, а в шлунку було таке, неначе його вишкребли ложкою.

Потому Джиммі сказав:

— Це ти все почав.

— Він усе почав.

— Ні, усе почав ти. Тепер його схопили, а в його матері не все гаразд із головою. Хтозна, що вона втне, коли двоє копів привезуть його додому.

— Я цього не починав.

Джиммі штовхнув його, а Шон і собі стусонув товариша у відповідь. За мить вони обое качалися долі, гамселячи один одного.

— Гей!

Зачувши поклик, хлопці посхоплювалися, гадаючи знову побачити двох полісменів, натомість помітили містера Дівайна, який спускався східцями й прямував до них.

— Що ви, в біса, витворюєте?

— Нічого.

— Нічого.

Шонів батько спохмурнів, коли вийшов на хідник.

— Забирайтеся геть із проїжджої частини вулиці.

Шон і Джиммі перейшли до нього на хідник.

— Хіба вас було не троє? — Містер Дівайн подивився вгору по вулиці. — А де Дейв?

— Ти про що? — озвався Шон.

— Про Дейва. — Шонів батько глянув на сина та його товариша. — Хіба Дейва з вами не було?

— Ми билися посеред вулиці.

— Що ти сказав?

— Ми билися на проїжджій частині вулиці, й нас застукали копи.

— Коли це було?

— Хвилин п'ять тому.

— Ну, гаразд. Отже, вас застукали копи.

— І вони забрали Дейва.

Шонів батько знов глянув угору та вниз по вулиці.

— Що вони зробили? Забрали, кажеш?

— Щоб відвезти його додому, — пояснив Джиммі. — Я їм набрехав, що живу тут. А Дейв сказав, що мешкає в Низині, й вони...

— Про кого ви розповідаєте? Шоне, на кого були схожі ваші полісмени?

— Як це на кого?

— Вони були в одностроях?

— Ні, вони...

— Тоді звідки ви довідалися, що то копи?

— Не знаю. Вони...

— Вони що?

— У нього був значок, — промовив Джиммі. — На поясі.

- Який значок?
- Золотий.
- Ну, гаразд. А напис там якийсь був?
- Ти про що? — закліпав очима Шон.
- Про слова. Там були слова, які ти міг би прочитати?
- Ні. Я не пам'ятаю.
- Біллі!

Усі троє поглянули на Шонову матір. Вона стояла на ганку з напруженим і цікавим виразом на обличчі.

— Послухай-но, люба. Зателефонуй до поліційного відділка, гаразд? Запитай, чи не заарештовували їхні детективи хлопця за бійку на нашій вулиці?

— Якого хлопця?

— Дейва Бойла.

— О, Господи! Його мати...

— Обмежмося поки що цим, гаразд? Послухаймо, що скаже поліція. Ти згодна?

Мати Шона повернулася до помешкання. Шон глянув на батька. Схоже, він не знав, куди подіти руки, й засунув їх до кишень, потому витяг звідти й обер об штани. А далі проказав дуже тихо:

— Хай я буду проклятий.

І подивився в кінець вулиці так, ніби Дейв маячив на розі таким собі хистким міражем упритул за межами Шонового поля бачення.

— Він був коричневий, — промовив Джиммі.

— Ти про що?

— Про автомобіль. Він був темно-коричневий. Схожий, думаю, на «плімут».

— Ти помітив щось іще?

Шон спробував уявити собі ту картину, але не зміг. Вона була таким собі темним силуетом, що лише застеляв йому зір, але не проникав у нього. До того ж цей силует затуляли помаранчевий «пінто» місіс Раєн і нижній край її паркану, тож саму машину Шон роздивитися не міг.

— Вона пахла яблуками, — сказав він.

- Що?
- Та машина пахла яблуками.
- Яблуками? — повторив Шонів батько.

Через годину на кухні Шонового помешкання двоє інших копів ставили Шонові й Джиммі безліч запитань, а потім прийшов ще один чоловік і почав малювати зі слів Джиммі та Шона отих двох із коричневого автомобіля. Великий білявий коп здавався на малюнку ще підлішим, а його пика була ще ширшою, проте впізнати його можна було. Другий пасажир коричневого автомобіля, який весь час дивився кудись убік, узагалі ні на кого не був схожий, така собі пляма під чорним волоссям, бо Шон і Джиммі не могли як слід його пригадати.

Прийшов батько Джиммі й стояв у кутку кухні, він здавався сердитим і розгубленим, очі в нього сльозилися, і він розгойдувався, немов стіна хиталася в нього за спиною. Він не розмовляв із батьком Шона, й ніхто не озивався до нього. Він утратив притаманну йому спроможність до несподіваних рухів і здавався Шонові меншим, менш реальним, так би мовити, бо коли Шон дивився в іншому напрямку, а тоді знов обертався до нього, той розчинявся, зливаючись зі шпалерами на стіні.

Після того як полісмени повторили свої запитання чотири чи п'ять разів, усі покинули будинок Дівайнів — копи, суб'єкт, який малював у своєму блокноті, Джиммі та його батько. Шонова мати пішла в свою спальню, зачинила за собою двері, й через кілька хвилин Шон почув її здушені схлипування.

Шон сів на ганку, й батько сказав йому, що він не вчинив нічого поганого, вони з Джиммі повелися правильно, не дозволивши посадити себе в той автомобіль. Батько поплескав сина по коліну й сказав, що «все буде гаразд. Дейв увечері повернеться додому. Ось побачиш».

Потім батько замовк. Він цмулив своє пиво й сидів поруч із Шоном, але Шон відчував, що той кудись відійшов од нього, можливо, він був тепер у темній материній спальні або майстрував свої шпаківні в підвалі.

Шон дивився на вулицю, на ряди автомобілів, які блищали свіжою фарбою. Він усе казав собі, що це — усе це — частина якогось плану й має свій глуд. Він його просто ще не розумів. Хоч рано чи пізно зрозуміє. Адреналін, що нуртував у його жилах, відтоді, як Дейва забрали, а вони з Джиммі покотилися по асфальту, нарешті просочився крізь пори його тіла й зник, розтанув.

Він дивився на те місце, де він, Джиммі та Дейв побилися біля автомобіля «Бель-Ейр», і чекав, коли адреналін знову повернеться в ті місця його тіла, які він покинув. Він чекав, коли план зміниться й стане зрозумілим для нього. Він чекав і дивився на вулицю, відчував її гудіння й чекав далі, поки батько не підвівся й вони не повернулися в дім.

Джиммі повертався на Низину, йдучи слідом за своїм старим батьком. Той злегка хитався й докурював сигарети до самого кінця, засапуючись і говорячи сам до себе. Коли вони повернуться додому, батько, мабуть, відшмагає його, а мо', й не відшмагає, напевне вгадати було важко. Після того як утратив роботу, він наказав Джиммі більш ніколи не ходити в дім Дівайнів, і Джиммі мав підстави припустити, що він відплатить синові за порушення його заборони. Утім, можливо, це станеться не сьогодні. Батько був у п'яному сонливому настрої, який більшою мірою означав, що він сяде за кухонний стіл, коли вони прийдуть додому, й питиме, доки не засне, поклавши голову на руки.

Про всяк випадок Джиммі тримався на кілька кроків позаду нього й підкидав у повітря м'ячика, ловлячи його в бейсбольну рукавичку, яку поцупив у помешканні Шона, коли полісмени прощалися з родиною Дівайнів (ніхто тоді не сказав жодного слова Джиммі та його батькові, коли вони йшли коридором до передніх дверей). Двері Шонової спальні були відчинені, й Джиммі побачив рукавичку, що лежала на підлозі, з м'ячем у ній. Він дотягся до рукавички рукою й підняв її, після чого вони з батьком вийшли надвір через парадні двері. Джиммі не мав найменшого уявлення, навіщо він украв рукавичку. Не заради ж тієї здивованої гордості, яка промайнула в очах старого, нехай чорти його візьмуть, коли син підібрав чужу річ.

Його вчинок був якось пов'язаний з тим, що Шон ударив Дейва Бойла й відмовився вкрати автомобіль та з деякими іншими пригодами, що сталися протягом того року їхнього приятелювання, а також із тим, як почувався Джиммі щоразу, коли Шон йому щось дарував — бейсбольні картки, половину цукерки, — адже будь-які подарунки від Шона Джиммі завжди сприймав як милостиню.

Коли Джиммі вперше підняв рукавичку й пішов із нею геть, він почувався на сьомому небі. Його опанувала гордість. Трохи згодом, коли вони перетинали Бакінгем-авеню, він відчув сором і збентеження, які завжди опановували його, коли він щось крав, гнів на обставини чи людей, що штовхали його на цей учинок. Потім, коли вони перетнули Крешент і вийшли в Низину, він знову пишавсь, коли дивився на засмальцьовані триповерхівки й рукавичку в своїй руці.

Джиммі поцупив рукавичку й через те мався зле. Шонові її бракуватиме. Але він украв рукавичку в Шона, який почне її шукати, і це його втішило.

Джиммі дивився, як його батько плентав поперед нього, й, здавалося, щосекунди старий шкарбан може впасти й перетворитися на калюжку, в якій він розчиниться. А Шона Джиммі ненавидів.

Він ненавидів Шона й з прикрістю згадував про те, що вони приятелювали. Малий знав, що поки й віку зберігатиме цю рукавичку, дбатиме про неї, не показуватиме її нікому й жодного разу не застосує цю клятву річ. Він помре раніше, ніж це станеться.

Джиммі дивився на Низину, що лежала перед ним, коли вони зі старим батьком пройшли під надземною залізницею й наблизилися до того місця, де вулиця Крешент опускалася вниз. Вантажні потяги з гуркотом проминали брудний майданчик, із якого автомобілісти дивилися кінофільми, не вилазючи з машин, та В'язничний канал, і він знав, відчував десь на споді серця, що ніколи вже не побачить Дейва Бойла. Коли Джиммі жив на Рестер-стрит, вони повсякчас щось крали. Джиммі вкрав триколісний велосипед, коли йому було чотири роки, а байк — коли йому зрівнялося вісім. У його батька поцупили автомобіль.

А його мати стала сушити одяг в оселі, після того як багато речей у неї було вкрадено на подвір'ї. Коли в тебе щось крали, ти почувався геть інакше, аніж тоді, коли ти просто щось губив. Ти відчував глибоко в грудях, що воно вже ніколи до тебе не повернеться. Саме це Джиммі відчував, коли думав про Дейва. Можливо, тепер Шон саме так думав про свою бейсбольну рукавичку, стоячи над порожнім місцем на підлозі, де вона раніше лежала, знаючи, всупереч логіці, що він уже ніколи не триматиме її в руках.

І все це було тим більше сумно, що Джиммі любив Дейва, хоча й не міг пояснити, за що. Можливо, за те, що він умів завжди бути поруч, дарма що здебільшого ви не помічали його.

2

Чотири дні

Та виявилось, що Джиммі помилявся.

Дейв Бойл повернувся до місця свого проживання через чотири дні після того, як зник. Він приїхав на передньому сидінні поліційного автомобіля. Двоє копів, які привезли його додому, дозволили йому погратися із сиреною й доторкнутися до кулеметної гашетки, розміщеної під дошкою приладів. Вони нагородили його почесним значком, і коли привезли в дім матері на Рестер-стрит, репортери з газет і телебачення були вже там. Один із копів, офіцер Юджин Кубіякі, витяг Дейва з поліційної машини й, високо піднявши його ноги над хідником, поставив перед матір'ю, яка плакала, хихотіла й тремтіла.

Того дня на Рестер-стрит зібрався чималий натовп — батьки, діти, листоноша, двоє товстих братів, які володіли м'ясною крамницею «Свиняча котлета», що стояла на розі Рестер-стрит і Сідней-стрит, і навіть міс Павел, яка навчала Дейва й Джиммі в п'ятому класі місцевої школи. Джиммі стояв біля своєї матері, яка притискала голову сина до грудей і тримала вологу долоню в нього на лобі, неначе хотіла бути певною, що той не потрапить туди, де був опинився. Джиммі відчув напад ревнощів, коли офіцер Кубіякі поставив Дейва на хідник і вони обидва засміялись, як давні друзі, а вродлива міс Павел заплескала в долоні.

«Мене теж мало не посадили в той автомобіль», — хотів сказати комусь Джиммі. А міс Павел він хотів це сказати дужче, ніж будь-кому. Вона була вродлива й дуже чиста, й коли сміялася, було видно, що один з її горішніх зубів трохи кривенький — для Джиммі це робило її ще вродливішою. Він хотів їй сказати, що його також мало не посадили в той автомобіль, і подивитися, чи вона обдарує його тим самим поглядом, яким дивилася тепер на Дейва. Він бажав сказати їй, що думає про неї весь час, і в своїх думках він старший і може водити автомобіль, возити її в ті місця, де вона багато б йому всміхалася й вони влаштовували б пікнік, і все, що він казав би, розвеселяло її, вона сміялася б, показувала б свій симпатичний зубчик і доторкалася б до його обличчя долонею.

Джиммі бачив, що міс Павел почувається тут ніяково. Вона сказала кілька слів Дейвові, доторкнулася до його обличчя й поцілувала його в щоку — вона поцілувала його двічі, — потім підійшли інші люди, й міс Павел відступила вбік і стояла на розтрісканому хіднику, дивлячись на похилені триповерхівки та на їхні дахи, де листи толю загиналися вгору, відкриваючи дерево, що було під ними. Вона здавалася тепер Джиммі молодшою й водночас суворішою, чимось схожою на черницю. Міс Павел пригладила волосся, щоб воно краще прилягало до її одягу, й наморщила носика, немов щось неабияк її обурило.

Джиммі хотів підійти до неї, але мати й досі міцно його тримала, попри синові намагання випручатись. А тоді міс Павел рушила до перехрестя вулиць Рестер і Сідней, і Джиммі побачив, як вона розпачливо комусь помахала рукою. Схожий на хіпі молодик під'їхав у жовтому кабріолеті з яскраво-червоними пелюстками квітів, намальованими на дверцятах, і міс Павел сіла в автомобіль. Вони поїхали геть, а Джиммі подумав: «Ні, не треба!»

Йому нарешті вдалося випручатися з лабетів матері. Стоячи тепер посеред вулиці й дивлячись на юрбу, що оточувала Дейва, він жалкував, що його не посадили в той автомобіль, адже в такому разі й він відчув би частину того захвату, який

тепер цілковито дістався Дейвові, бо очі всіх людей тепер дивилися на нього, неначе він був чимось винятковим.

Усе це вилилося у велике свято, що відбувалося на Рестер-стрит. Кожен бігав від фотокамери до фотокамери, сподіваючись потрапити в програму телебачення або в ранкові газети, — атож, я знаю Дейва, він мій найліпший друг, я виріс поруч із ним, він чудовий малий, і дяка Богові, що з ним усе гаразд.

Хтось відкрутив пожежний кран, і вода бризнула на Рестер-стрит, немов зітхання полегкості. Діти покидали своє взуття в стічну канаву, позакочували штанці й заходилися танцювати під струменями води. Підкотили візок із морозивом, і Дейвові дозволили узяти додому те, яке найбільше подобалося йому. Навіть містер Пакіно, капосний старий удівець, який стріляв шротом у вивірок (а іноді й у дітей, коли їхні батьки не бачили) і вічно горлав на людей, щоб вони не шуміли, — навіть він відчинив свої вікна, поставив біля них гучномовці, й не стямилися люди, як Дін Мартін уже співав «Згадуйте про це», «Воларе» й багато іншого лайна, яке за нормальних обставин примусило б Джиммі плюватись, але сьогодні воно, схоже, пасувало до ситуації. Сьогодні музика пливла над Рестер-стрит як гофрований папір. Вона змішувалася з дзюрчанням води, що виливалася з пожежного крану. Кілька хлопців, які грали в карти в задній кімнаті м'ясної крамниці «Свиняча котлета», винесли надвір стола, який міг складатися, й портативну жаровню, а незабаром хтось виніс холодильники з пивом «Шліц» і «Наррагансет», і повітря виповнилось пахощами смажених хот-догів та італійських сосисок, духом розігрітого вугілля й відкритих пивних бляшанок, що нагадало Джиммі про Фенвей-парк, суботи влітку й радість, яка вихоплювалася з грудей, коли дорослі борюкалися й поводилися як діти, усі сміялися й здавалися молодшими, веселішими й щасливішими від того, що перебувають разом.

Саме тому Джиммі навіть після нападів чорної ненависті, як от до батька, коли той його шмагав, або коли в нього викрадали річ, яку дуже цінував, — саме тому йому подобалося жити й зростати тут. Бо саме тут люди могли раптово забути про ці-

лий рік горя та прикростей, розбиті губи, неприємності на роботі, давні кривди й розслабитися так, ніби нічого поганого ніколи не відбувалося в їхньому житті. На День святого Патріка чи День міста, іноді на Четверте Липня або коли «Сокс» успішно виступали у вересневому чемпіонаті чи, як отепер, знаходили те, що було колективно втрачено, околиця вибухала шаленими веселощами.

На Пагорбах усе відбувалося зовсім інакше. Там також, звичайно, проходили святкування, але їх завжди планували заздалегідь, діставали обов'язковий дозвіл, кожен мусив дбати про те, щоб не подряпати чийсь машину, не ступити на моріжок: «Будьте обережні, я щойно пофарбував цей паркан!»

А в Низині більшість людей не мала моріжків і майже всі паркани пообвалювалися — то якого біса! Якщо вам хотілося святкувати, ви святкували, бо, зрештою, хіба мало ви гарували минулого тижня? А сьогодні тут немає босів. Немає податкових інспекторів, немає жадібних лихварів. А щодо копів — то ось вони, копи, святкують разом з усіма: офіцер Кубіякі схопив прямо з жаровні гарячу й запашну сосиску, а його партнер запхав до кишені банку пива, щоб випити його потім. Репортери порозходились, і сонце вже котилося за обрій, забарвлюючи вулиці у той колір, який закликає людей вечеряти, але жодна з жінок не пішла готувати їсти, ніхто не повернувся в дім.

Окрім Дейва. Дейв пішов додому. Джиммі це помітив, коли вийшов із-під пожежного струменя, вичавив закоти штанів, одяг майку та став у чергу по хот-дог. Свято на честь повернення Дейва було в повному розпалі, але сам він повернувся додому, до матері, й, коли Джиммі подивився на вікна їхнього другого поверху, штори були опущені й ніяке світло крізь них не проникало.

Ці опущені штори чомусь знову спрямували його думки до міс Павел і до того, як вона залізла в той хіпі-автомобіль. Настрій йому геть зіпсувався, коли він пригадав, як вона затигла свою праву литку та щиколотку в машину, перед тим як зачинила за собою дверці. Куди вона подалася? Чи їхала вона тепер по шосе й вітер струменів по її волоссю, як музика

струменіла тепер по Рестер-стрит? Чи в їхньому хіпі-автомобілі тепер сутеніло й вони мчали... куди? Джиммі хотів це знати, але потім йому перехотілося. Він побачить її завтра в школі, якщо тільки обоє не візьмуть вихідний, щоб відсвяткувати повернення Дейва, — і він її запитає, але таки запитувати, мабуть, не стане.

Джиммі взяв свій хот-дог і сів на бровку хідника навпроти Дейвового будинку, щоб перекусити. Коли він з'їв десь із половину, якась частина штори трохи піднялася й він побачив Дейва, що стояв у вікні, дивлячись униз, на нього. Джиммі підняв свій наполовину з'їдений хот-дог, вітаючи друга, але Дейв не захотів упізнати його, навіть коли товариш підняв свій хот-дог удруге. Дейв просто дивився вниз. Він дивився на Джиммі, й хоча той не міг бачити очей товариша, відчував, проте, що вони порожні. Порожні й осудливі.

Мати Джиммі сіла поруч на бровку тротуару, а Дейв відступив од вікна. Мати Джиммі була маленька тендітна жінка з білявим волоссям. Маючи надзвичайно тонку та ніжну статуру, вона рухалася так, ніби несла цеглу на кожному своєму плечі, й зітхала так часто й таким чином, що Джиммі не був певен, чи вона усвідомлювала, що з неї вилітає повітря. Він дивився на материні фотографії, зняті ще до того, як мати завагітніла ним, і вона здавалася не такою тендітною, як тепер, і набагато молодшою, зовсім дівчинкою-підлітком, якщо дивитися на неї під таким кутом зору. Її обличчя було круглішим на світлинах, без зморшок під очима та на лобі, й вона всміхалася гарною широкою усмішкою, яка лише здавалася трохи зляканою, а може, цікавою, Джиммі ніколи не міг цього достеменно визначити. Батько казав йому тисячу разів, що він мало не вбив матір, коли з неї вилазив, і вона стікала й стікала кров'ю, аж поки лікарі не стурбувалися, що вона ніколи не перестане кривавити. Після цього мати вся висохла, казав батько. І, звичайно, не могло бути й мови про інших дітей. Хто б іще захотів стерпіти таку муку?

Мати поклала долоню на коліно Джиммі й спитала:

— Як ти почуваєшся, Джі-Ай-Джо?

Вона завжди називала його різними назвиськами, які часто вигадувала на місці, й Джиммі здебільша не розумів, кого стосується ім'я, яке мати промовляла.

Він стеновав плечима.

— Хіба ти не бачиш?

— Ти нічого не сказав Дейвові.

— Мамо, ти не давала мені й ворухнутися.

Мати зняла долоню з його коліна й обхопила себе руками, бо разом із сутінками похолоднішало.

— А згодом? До того, як він повернувся додому?

— Я побачуся з ним завтра в школі.

Мати засунула руку до кишені, дістала звідти свої сигарети «Кент» і закурила одну, видихнувши струмисько диму.

— Не думаю, що він завтра прийде до школи.

Джиммі доїв свій хот-дог.

— Якщо не прийде завтра, то прийде згодом.

Мати кивнула головою й видихнула з рота нову порцію диму. Вона поставила лікоть у розкриту долоню, курила й дивилася на Дейвові вікно.

— Як тобі велося сьогодні в школі? — запитала вона, хоч складалося враження, що відповідь не вельми її цікавить.

Джиммі стеновав плечима.

— Добре.

— Я розмовляла з твоєю вчителькою. Вона дівчина розумна.

Джиммі не сказав нічого.

— Справді розумна, — повторила мати, видихнувши сіру стрічку диму.

Джиммі й тепер промовчав. Він майже ніколи не знав, що йому сказати батькам. Мати завжди така змучена, така виснажена. Дивиться на щось, чого Джиммі не бачить, димить сигаретами й ніколи не чує його з першого разу, доводиться їй повторювати. Батько був зазвичай у поганому гуморі й навіть коли нібито жартував, Джиммі знав, що будь-якої миті він може перетворитися на роздратованого пияка й дати Джиммі потиличника за слово, з якого ще півгодини тому посміявся б. Знав і те, що хоч би як він намагався прикинутися інакшим, мав таки

в собі своїх батька й матір — йому були властиві тривалі материні мовчанки й несподівані напади батькового роздратування.

Коли Джиммі набридало уявляти себе бойфрендом міс Павел, він іноді намагався уявити собі, як би він почувався, бувши її сином.

Мати дивилася на нього тепер, заклавши сигарету собі за вухо, її маленькі очі чогось шукали.

— Ти чого? — запитав Джиммі й зніяковіло до неї всміхнувся.

— У тебе широка усмішка, Кассікусе Клею, — проказала мати, усміхаючись у відповідь.

— Справді?

— Атож, справді. Коли виростеш, ти зламаєш не одне дівоче серце.

— Це добре, — сказав Джиммі, й обоє засміялися.

— Ти міг би бути трохи балакучішим, — сказала мати.

«І ти могла б», — хотів відповісти їй Джиммі.

— Утім, і це непогано. Жінки люблять мовчазних чоловіків.

Подивившись через материне плече, Джиммі побачив, як, спотикаючись, вийшов із хати батько, в пом'ятому одязі, з обличчям, розпухлим від сну або випивки, або того й того. Батько подивився на гулянку, що відбувалася перед ним, так, наче не тямив, із якого дива вона тут почалася.

Мати простежила за синовим поглядом, і, коли Джиммі знов поглянув на неї, вона, як і перше, здавалася змученою та виснаженою, усмішка цілком зійшла з її обличчя, й годі було повірити, що ця жінка колись ізнову спроможеться всміхатися.

— Я рада, Джиме.

Він любив, коли мати взивала його Джимом, він тоді чув себе так, ніби вони про щось домовляються.

— Чому?

— Тому, хлопче, що ти не поліз у ту машину.

Вона поцілувала його в лоб, і Джиммі побачив, як заблищали материні очі, потому вона підвелася й, обернувшись до чоловіка спиною, підійшла до інших матерів.

Джиммі поглянув угору й побачив у вікні Дейва, який знову дивився на нього. Тепер у кімнаті за товаришевою спиною

горіло слабке жовте світло. Цього разу Джиммі навіть не намагався подати йому знак. Поліція та репортери вже розійшлись, а вечірка набрала таких обертів, що вже, мабуть, ніхто не пам'ятав, із чого вона почалася. Джиммі відчував, що Дейв у тім помешканні сам-один, окрім своєї божевільної матері, оточений коричневими стінами й слабким жовтим світлом від гулянки, що відбувалася внизу надворі.

І він знову відчув радість, що не поліз у той автомобіль.

Зіпсований. Так сказав батько Джиммі його матері минулої ночі.

— Навіть якщо вони знайдуть його живим, він буде зіпсований. Він ніколи не стане таким, як раніше.

Дейв підняв одну руку. Він тримав її біля плеча й довго нею не рухав. Коли Джиммі махнув рукою у відповідь, то відчув, як його опановує смуток, проникає глибоко в душу, а потім перекочується по ньому дрібними хвилями. Він не знав, із чим пов'язаний той сум — із батьком, матір'ю, міс Павел, із цим місцем чи Дейвом, який тримає свою руку, стоячи біля вікна, й не опускає, — та хоч би що його спричинило — щось одне з того чи все разом, — цей смуток вже ніколи не покине його. Джиммі, який сидів на бровці хідника, мав одинадцять років, але він більше цього не відчував — він почувався старим. Старим, як його батьки, старим, як ця вулиця.

«Зіпсований», — подумав Джиммі й опустив руку на коліно. Він побачив, як Дейв кивнув йому головою, а тоді спустив штору й повернувся у своє тихе помешкання з його коричневими стінами та годинниками, що цокали. Джиммі відчув, як смуток закоренився в ньому, загніздився в його нутрощах, ніби знайшов собі теплий притулок. І хлопець навіть не спробував звільнитися від нього, бо якась частинка його єства розуміла — цього не позбудешся.

Він підвівся з бровки, не маючи найменшого уявлення, що робитиме далі. Джиммі відчув ту нестримну тривожну потребу що-небудь розбити або утнути щось надзвичайне й божевільне. Але потім його живіт забурчав, і він зрозумів, що досі

голодний, тому пішов по ще один хот-дог, сподіваючись, що вони не закінчилися.

На кілька днів Дейв Бойл став невеликою знаменитістю і не лише місцевою, але й на весь штат. Наступного ранку «Рекорд американен» дала такий заголовок: «Загублений хлопчик знайшовся». Фотографія на розвороті зображувала Дейва, який сидить на ганку, його матір, що обхопила сина своїми худими руками, й цілий гурт усміхнених дітлахів із Низини, які кривлялися на фотокамеру обабіч Дейва та його матері, кожне веселе й радісне, крім Дейвової матері, в якій на обличчі застиг вираз жінки, що не встигла сісти на автобус холодного дня.

Через тиждень у школі ті самі хлопці, які були з Дейвом на фотографії на першій шпальті, почали дражнити його педиком. Дейв дивився в їхні обличчя й бачив у них вираз злості, яку вони, схоже, розуміли не краще за нього самого. Мати сказала йому, що вони почули це прізвисько від своїх батьків, тож хай не звертає на них уваги, мовляв, вони знудяться й забудуть про все та знову стануть його друзями наступного року.

Дейв кивав головою й думав, чи немає на ньому якого знаку — може, подряпини на обличчі, що її не міг побачити, — який вселяв кожному бажання скривдити його. Як і тим чоловікам в автомобілі. Чому вони обрали його? Як вони довідалися, що він полізе в їхню машину, а Джиммі й Шон туди полізти не захочуть? Коли Дейв озирався назад, ця пригода тепер уявлялася йому так. Ті чоловіки (він знав їхні імена чи принаймні імена, якими вони називали один одного, хоч і не здужав примусити себе користуватися ними) *знали*, що Шон і Джиммі не погодяться полізти в машину без бійки. Шон кинеться втікати до свого дому, горлаючи, а Джиммі — їм, либонь, довелося б побити Джиммі до непритомності, щоб зтягти в машину. Вовчисько навіть сказав тоді в машині:

— Ти бачив того малого в білій майці? Бачив, як він дивився на мене, без найменшого страху, спокійнісінько? Коли дійде зросту, приб'є кого-небудь і не згає жодної ночі, думаючи про це.

Його партнер, Жирний Вовк, посміхнувся.

— Я не проти невеличкої бійки.

Вовчисько похитав головою.

— Він відкусив би тобі пальця, якби ти лиш потягнув його до машини. Ти й не помітив би, що залишився без пальця.

Дейвові допомагали клички, які він їм дав: Вовчисько та Жирний Вовк. Він тепер міг бачити їх як створіння, вовків, які ховалися в людському одязі, а себе — як персонажа в їхній історії: хлопця, якого викрали вовки; хлопця, який утік і через вологий ліс добіг до бензоколонки «Ессо»; хлопця, що залишався спокійним і хитрим і постійно шукав, як йому виплутатися з цієї халепи.

У школі, проте, Дейв був лише хлопцем, якого викрали, й кожен давав волю своїй уяві, намагаючись угадати, що сталося з ним за ці чотири дні. Одного ранку в туалеті семикласник, якого називали Молодшим Мак-Каффері, став до пісуара поруч із Дейвом і запитав:

— Вони дали тобі посмоктати?

Його друзі семикласники зареготали й стали цмокати.

Почервонівши, Дейв застібнув тремтливими пальцями ширінку й поглянув на Молодшого Мак-Каффері. Він спробував надати своїм очам погрозливого виразу. Молодший Мак-Каффері спохмурнів і вривав йому ляпаса, відлуння якого прокотилося по всьому туалеті. Один із семикласників схопив ротом повітря, як дівчина.

Мак-Каффері промовив:

— Ти щось хотів сказати мені, педиду? Хочеш, щоб я ще раз урізав тобі по пиці?

— Він плаче, — сказав хтось.

— Та й справді! — вигукнув Молодший Мак-Каффері, і слози ринули Дейвові з очей.

Щока, яка спочатку занімала, тепер пекла, але він страждав не від болю. Біль ніколи йому дуже не допікав, і він ніколи від болю не плакав, навіть тоді, коли впав із велосипеда й пошматував собі щиколотку педаллю. Тоді довелося зшивати її — наклали аж сім швів. Він страждав від тих емоцій, що накочувалися на нього через хлопців. Ненависть, огида, гнів, зневага. І все було спрямоване на нього. Дейв не розумів чому. Адже

він нікого не скривдив за все своє життя. Проте вони ненавиділи його. І ця ненависть примушувала його почуватися сиротою. Він також чув себе смердючим, винним і нікчемним і плакав тому, що не хотів так почуватися.

Усі хлопці сміялися з його сліз. Молодший Мак-Каффері танцював навколо нього кілька хвилин, його обличчя кривилося, коли він зображував, як ридає Дейв. Коли той нарешті спромігсь опанувати себе й лише іноді чмихав носом, Молодший ударив його знову, в те саме місце й так само сильно.

— Дивись на мене, — наказав Молодший, коли Дейв відчув, як його очі знову вибухнули слізьми. — Дивись на мене.

Дейв подивився вгору на Молодшого, сподіваючись побачити щось людське на його обличчі — співчуття або й жалість, — він віддав би перевагу жалості, натомість побачив зневагу й лють.

— Авжеж, — сказав Молодший Мак-Каффері, — ти смоктав йому член.

Він знову замахнувся, щоб ударити Дейва, і Дейв опустив голову й зіщулився, але Молодший не став його бити, а пішов геть разом зі своїми приятелями. Усі вони, виходячи з туалету, реготали.

Дейв пригадав слова містера Пітерса, матиного друга, який іноді залишався в них ночувати, той сказав йому:

— Двох речей ти не маєш терпіти від жодного чоловіка — плювок і ляпас. Обидві вони гірші за простий удар, і якщо хтось плюне тобі в обличчя або вріже ляпаса, убий цього чоловіка, якщо зможеш.

Дейв сидів на підлозі в туалеті й хотів, щоб у нього з'явилося таке відчуття — бажання когось убити. Почав би з Молодшого Мак-Каффері, припустив він, а потім порішив би й Вовчиська на пару з Жирним Вовком, якби йому знову довелося зустрітись з ними. Але насправді він не вірив, що здатний когось убити. Він не розумів, чому люди бувають підлими у ставленні до інших людей. Він цього не розумів. Не здужав зрозуміти.

Після випадку в туалеті невідомо як поширилася в школі про нього чутка, й усі, від малюків-третьокласників до найстар-

ших учнів, дізналися про те, що Молодший Мак-Каффері відлупцював Дейва, а Дейв відповів йому лише плачем. Присуд було зроблено, й Дейв завважив, що тепер навіть ті кілька однопідумів, яких він ледве міг вважати друзями, після того як повернувся до школи, почали ставитися до нього як до хворого на проказу.

Не всі вони називали його педиком або корчили зневажливі гримаси, коли він з'являвся, більшість Дейвових однокласників просто не помічала його. Це було для нього ще гірше. Його оточувала мовчанка.

Джиммі Маркус, з яким Дейв зустрічався, коли вони виходили з дому, щоб іти до школи, іноді мовчки простував поруч нього, бо не йти було б незручно. Він казав «Привіт», коли вони розминалися в коридорі або наштовхувалися один на одного, повертаючись після перерви до класу. Дейв помічав дивну суміш жалю й ніяковості на обличчі Джиммі, коли їхні погляди зустрічалися, так наче той хотів щось сказати, але не здужав знайти слова, щоб висловити свої думки, — Джиммі навіть у їхні найкращі часи не був говірким, хіба що його опановував якийсь божевільний задум — стрибнути на рейки в метро або вкрасти автомобіль. Але Дейв мав таке відчуття, що їхня дружба (хоч він ніколи не був упевнений, що дружба між ними справді існувала; йому тепер було соромно пригадувати, як він іноді накидав Джиммі своє товариство) померла, коли Дейв поліз у той автомобіль, а Джиммі залишився стояти на вулиці.

Проте, як з'ясувалося, Джиммі недовго залишалося навчатися в одній школі з Дейвом, тож навіть їхні випадкові зустрічі незабаром урвалися. У школі Джиммі постійно вештався з Велом Севіджем, малим психопатом із мавп'ячим мозком, який був відомий тим, що його двічі затримувала поліція, і який міг удатися до такого жорстокого, невтримного насильства, що вселяло страх кожному, як учителям, так і учням. Про Вела жартували (хоч ніколи й не казали цього при ньому), що його батьки збирають гроші не на його навчання в коледжі, а на те, щоб визволити його з в'язниці. Навіть до того, як Дейв заліз у ту машину, Джиммі завжди перебував у Веловому товаристві. Іноді вони

брали до себе й Дейва, наприклад, коли здійснювали набіг на кав'ярню, щоб забрати там рештки сніданків, або дерлися на новий дах, із якого можна було стрибати, але після пригоди з автомобілем вони припинили будь-які стосунки з ним. Коли ненависть Дейва до Джиммі за те, що той так брутально відлучив його від свого товариства, вщухала, він помічав, що чорна хмара, яка іноді висіла над Джиммі, стала набагато густішою й ніколи не розвіювалася. Джиммі, здавалося, постарів і завжди був сумний.

Зрештою йому таки вдалося вкрати автомобіль. Це сталося майже через рік після їхньої першої спроби на Шоновій вулиці, й після цього Джиммі довелося поміняти школу, в якій він досі навчався, на так звану Карвер-скул, куди треба було їздити автобусом через усе місто. Він на практиці зрозумів, яке життя чекало білого хлопця в школі, де переважно навчалися чорношкірі діти. Хоча Вел їздив в автобусі разом із ним, до Дейва дійшли чутки, що вони обоє — ці двоє білих розбишак, які не знали, що таке страх, — незабаром стали тероризувати всю Карвер-скул.

Украдений автомобіль був кабриолетом. Дейв чув, що він належав другові однієї з учительок, хоч ніколи й не довідався, кому саме. Джиммі й Вел украли машину зі шкільного майданчика, коли вчителі та їхні дружини, чоловіки й друзі святкували закінчення навчального року в шкільній залі. Джиммі сидів за кермом, і вони з Велом кружляли по всьому Бакінгему, не вмикаючи сигнал і махаючи дівчатам, аж поки їх не помітила поліційна патрульна машина й вони врізалися у сміттєвоз. Вел звихнув собі ногу, стрибаючи з автомобіля, й Джиммі, який майже переліз через паркан, за яким була пустка, повернувся, щоб йому допомогти. Дейв завжди бачив цю картину як частину воєнного фільму: хоробрий солдат повертається, щоб урятувати свого пораненого друга, під свистом куль, які дзижчать навколо них (хоч Дейв і сумнівався, що копи стали б стріляти, дзижчання куль робило картину цікавішою). Копи схопили їх обох, і вони провели ніч у буцегарні. Їм дозволили закінчити шостий клас, бо цього року лишалося навчатися кілька днів, а там їхнім батькам сказали, що їм доведеться знайти для своїх малих іншу школу.

Після цього Дейв якщо й зустрічався з Джиммі, то, може, раз чи двічі, аж поки вони досягли підліткового віку. Мати Дейва не дозволяла більше синові покидати дім, окрім ходіння до школи. Вона була переконана, що чоловіки, які його викрали, досі тут вештаються, чатуючи на нього, сидячи в машині, яка пахла яблуками, й варто йому вийти за поріг, як вони накинуться на хлопчика, наче ракети з тепловим наведенням.

Дейв знав, що це не так. Адже ті двоє були вовки, а звірі ці винюхують ночами найближчу й найслабкішу здобич, а далі полюють на неї. Хоч тепер вони частіше навідували його уяву — Вовчисько та Жирний Вовк разом із видіннями того, що вони з ним витворяли. Ці видіння рідко навідували Дейва уві сні, проте вони приходили до нього в жахливому спокої материного помешкання, в тривалій мовчанці, коли він намагався читати комікси або дивитися телевізор чи просто визирати з вікна на Рестер-стрит. Вони приходили, і Дейв намагався відкинути їх, заплющуючи очі й силкуючись забути, що Вовчиська звали Генрі, а Жирного Вовка — Джордж.

«Генрі й Джордж, — репетував голос у голові Дейва разом із шарудінням видовищ. — Генрі й Джордж, Генрі й Джордж, Генрі й Джордж, малий засранцю».

Дейв відповідав голосові, який лунав у нього в голові, що він не малий засранець. Він хлопець, який утік від вовків. Іноді, щоб позбутися непривабливих картин, Дейв повторював у пам'яті свою втечу, деталь за деталлю — згадував тріщину, яку він помітив у дверях біля шарніра, гурчання їхнього автомобіля, коли вони поїхали геть, бо їм, либонь, захотілося випити, гвинт без голівки, яким він скористався, щоб розширити тріщину, аж поки заржавілий шарнір відламався разом зі шматком дерева у формі леза ножа. Він вийшов у двері, Цей Спритний Малий, і помчав лісом у бік призахідного сонця, добігши до бензоколонки «Ессо» за милю відстані. Для нього було справжнім шоком побачити круглий синьо-білий знак, уже освітлений на ніч, хоч остання частина дня ще не скінчилася. Цей білий неон пробудив у Дейвові якесь гостре почуття. Він примусив його впасти навколішки там, де закінчувався ліс і починалося старе

гудронне шосе. Там Рон П'єрро, власник бензоколонки, і знайшов його: хлопчик стояв навколішках й дивився на його знак. Рон П'єрро був тендітний чоловік, але з руками, які, здавалося, могли ламати свинцеві труби, й Дейв часто думав, що сталося б, якби хлопець, який втік від вовків, був насправді персонаж кінофільму. Тоді вони уклали б із Роном союз і Рон навчив би його всіх тих речей, яких батьки навчають своїх синів. Вони осідляли б коней, зарядили рушниці й поїхали шукати пригод у нескінченному світі. Вони жили б у давньому славному часі, Рон і малий. Вони були б герої, які приборкали на широких диких просторах усіх вовків.

Шонові снилося, що вулиця рухається. Він дивився у відчинені двері автомобіля, який пахнув яблуками, й вулиця схопила його за ноги, штовхаючи в той автомобіль. Зіщулений, Дейв сидів усередині на протилежному боці сидіння навпроти дверей, його рот був розкритий у мовчазному завиванні, тоді як вулиця штовхала Шона до автомобіля. Усе, що він міг бачити в своєму сні, були відчинені двері й задні сидіння. Він не міг бачити чоловіка, який був схожий на полісмена. Він не міг бачити його супутника, що сидів на пасажирському сидінні. Він не міг бачити Джиммі, хоч Джиммі був весь час із ним поруч. Він бачив лише це сидіння, Дейва, двері й сміття на підлозі. Тепер він зрозумів, що то був дзвінок тривоги, якого він тоді не почув — підлога була всіяна сміттям. Обгортки з-під готової їжі та порожні пакетики з-під чипсів, банки з-під пива та лимонаду, паперові стаканчики на каву й зім'ята зелена футболка. Лише коли прокинувся й обміркував свій сон, він зрозумів, підлога автомобіля з його сну була тією самою, що й підлога в реальному автомобілі, й що він пригадав те сміття лише тепер. Навіть коли полісмени прийшли в Шонів дім і попрохали його подумати — справді подумати — про всі можливі деталі, він забув сказати їм про те, йому не спало на думку, що задня частина автомобіля була брудною, бо він цього не пам'ятав. Але уві сні його пам'ять відродилася й саме через це він збагнув — щось було негаразд із тим «копом», його «напарником»

і їхнім автомобілем. Шон ніколи не заглядав до поліційного автомобіля в своєму реальному житті, ніколи не бачив його зблизька, але якась його частина знала, що сміття в ньому не може бути. Мабуть, під тим сміттям лежали й обгризені шкуринки яблук, і саме тому автомобіль тоді так пахнув.

Через рік після викрадення Дейва батько прийшов до його спальні, щоб сказати йому дві речі.

Першим було повідомлення, що Шона прийняли до Латинської школи й у вересні він почне навчатися там у сьомому класі. Батько сказав, що вони з матір'ю пишаються цим. Латинська школа належала до тих шкіл, куди ти мусив ходити, якщо хотів чогось досягти.

Другу річ він сказав майже побіжно, вже підходячи до дверей:

— Шоне, вони впіймали одного з них.

— Ти про що?

— Одного з чоловіків, які викрали Дейва. Вони його спіймали. Він уже мертвий. Зняв на себе руки в своїй камері.

— Справді?

Батько подивився на нього.

— Справді. Тепер ти можеш не бачити кошмари.

Але Шон запитав:

— А де другий?

— Суб'єкт, якого зловили, — промовив батько, — розповів поліції, що другий також уже мертвий. Торік загинув в автомобільній аварії. Зрозумів? — Батько подивився на нього таким поглядом, що до Шона дійшло: це остання їхня розмова про тих чоловіків. — Тож ходімо обідати.

Батько пішов, а Шон сів на своє ліжко. Матрац на ньому відстовбурчувався там, де хлопець поклав щойно куплену бейсбольну рукавичку з м'ячем усередині — червона гума міцно обхоплювала шкіру.

Отже, й другий помер. В автомобільній аварії. Шон сподівався, що він сидів за кермом автомобіля, який пахнув яблуками, й полетів зі скелі, забравши той автомобіль разом із собою до пекла.

II

Сумноокі Сінатри (2000)

3

Сльози в її волоссі

Бренден Гарріс кохав Кейті Маркус, як божевільний, кохав її, як кохають жінок у кінофільмах, кохав під музику оркестру, який грав у його крові й гримів у його вухах. Він кохав її, коли вона прокидалася, кохав, коли лягала спати, кохав протягом цілого дня й кожної секунди, яка була частинкою цього дня. Бренден Гарріс кохав би Кейті Маркус, навіть якби вона була бридкою. Він кохав би її з поганою шкірою, без грудей і з густою шерстю на верхній губі. Він кохав би її беззубою. Він кохав би її лисою.

Кейті. Звук її імені, яке лунало в його мозку, був достатнім для того, щоб Бренден почував себе так, ніби все його тіло наповнилося окисом азоту, завдяки якому він міг ходити по воді або підняти автобус і пожбурити його через вулицю.

Бренден Гарріс любив усіх, бо він любив Кейті, а Кейті любила його. Бренден любив вуличний рух, туман і стукіт відбійних молотків. Він любив свого нікчемного батька, який не надіслав йому жодного подарунка, жодної привітальної листівки на Різдво, відтоді як покинув Брендена та його матір, коли Бренденові було тільки шість років. Він любив понеділкові ранки, любив комедійні телесеріали, з яких і недоумок не посміється, любив стояти в чергах. Він любив навіть свою роботу, хоч більше ніколи на неї не піде.

Завтра вранці Бренден покине цей дім, покине свою матір, вийде в ці обшарпані двері й спуститься розламаними сходами на широку вулицю, обабіч якої стоять машини й сидять на відкритих верандах люди. Він ітиме не під якусь гуркітливу ахінею, а під звуки врочистого гімну — ось що він слухатиме, йдучи по асфальту, навіть якщо машини битимуть бамперами по його ногах і гучно сигналітимуть. І, йдучи прямо цією вулицею, він дійде до самого центру Бакінгема, щоб зустріти там свою Кейті. Вони залишать усе позаду, сівши на літак і полетівши до Лас-Вегаса, візьмуться там за руки, Елвіс прочитає їм уривок із Біблії і запитає, чи хоче він узяти цю жінку за дружину, а Кейті скаже, що вона хоче піти за цього чоловіка — і тоді вони все забудуть, вони одружаться й ніколи не повернуться назад, ніколи й нізащо. Залишаться тільки він і Кейті, й решта їхнього життя лежатиме перед ними відкрита й чиста, відокремлена від минулого, відокремлена від світу.

Він оглянув свою спальню. Одяг спакований. Дорожні чеки «Американ експрес» спаковані. Взуття спаковане. Фотографії його та Кейті спаковані. Портативний програвач дисків, диски й туалетні знадобки спаковані.

Він подивився на речі, які лишав тут. Постери з Бердом і Перрішем. Постер з Фіском, який показав себе 1975 року. Постер з Шарон Стоун у вузькій білій сукні (яку він згорнув і засунув під ліжко того вечора, коли вперше привів до себе Кейті, але все ж таки не викинув). Половина його дисків CD. К бісу їх, нехай. Більшість із них він не слухав більш як двічі. Конференсьє Геммер і Біллі Рей Сайрес. Господи! Два потужних динаміки фірми «Соні» на додачу до його енсенівської звукової системи, на двісті ватт загалом, які він оплатив минулого літа, коли крив дахівку для команди Боббі О'Доннела.

Саме тоді він уперше й наблизився до Кейті, щоб почати з нею розмову. Господи, це було лише рік тому! А йому іноді здавалося, що відтоді минуло вже десять років, а коли й — що тільки хвилина. Кейті Маркус. Авжеж, він знав про неї; усі в поблиській місцевості знали про Кейті. Вона була надто гарна. Однак мало хто знав її по-справжньому. Краса іноді впливає

так на людей. Вона відлякує вас, примушує триматися від неї на відстані. У житті відбувається не так, як у кіно, де камера показує, ніби краса кличе вас до себе. У реальному світі краса не наче зводить паркан навколо себе.

Але Кейті від того першого дня, коли прийшла на будівельний майданчик разом із Боббі О'Доннелом, а потім він покинув її там, бо з кількома своїми хлопцями мусив податися в протилежний кінець міста в якійсь нагальній справі й покинути Кейті, так ніби її ніколи й не було з ними, — від того першого дня вона була така проста й природна; вона крутилася біля Брендена, коли він фарбував дах, ніби була його замовницею. Вона знала, як його звать, і сказала йому:

— Як такий пристойний хлопець, як ти, Брендене, погодився працювати на Боббі О'Доннела?

Його ім'я злетіло з її вуст так, ніби вона промовляла його щодня. Бренден, який стояв навколішки на краю даху, мало не знепритомнів і не впав униз. Атож, мало не знепритомнів. Без жартів. Ось як вона на нього вплинула.

І завтра, щойно вона зателефонує йому, вони поїдуть звідси. Поїдуть назавжди.

Бренден ліг на спину на своєму ліжку та уявив собі її місячне обличчя над собою. Він знав, що заснути не зможе. Він надто накручений. Але він нічого не має проти. Він лежав, а Кейті плавала над ним і всміхалася, і її очі сяяли над ним.

Увечері після роботи Джиммі Маркус і його шуряк Кевін Севідж зайшли до бару випити пива й тепер сиділи біля вікна й дивилися, як діти на вулиці грають у хокей. Там було шестеро хлопчаків, і вони змагалися з темрявою, яка вже поглинула їхні обличчя. Бар стояв на бічній вулиці, там де раніше були скотні двори, що робило місцевість зручною для хокею, бо машини тут майже не їздили, але незручною для нічної гри, бо протягом останніх десятиох років ліхтарі тут не світилися.

З Кевіна був добрий товариш, небалакучий, як і Джиммі, тож вони сиділи й цмулили своє пиво, слухаючи скрипіння гумо-

вих підошов та удари ключок по м'ячу, а іноді й звуки дзвінких ударів, коли тугий гумовий м'яч влучав у щось металеве.

У тридцять шість років Джиммі Маркус полюбив тишу своїх суботніх вечорів. Він не мав потреби відвідувати галасливі набиті народом бари, де лунають п'яні розмови. Минуло тринадцять років відтоді, як Джиммі вийшов із в'язниці, й тепер він мав невелику крамничку на розі вулиці, а вдома дружину й трьох дочок і вірив, що бешкетний хлопчак, яким він колись був, перетворився на чоловіка, який любить розмірений ритм життя — повільно цмулити пиво, робити ранкову прогулянку, слухати по радіо репортаж про бейсбольну гру.

Він виглянув надвір. Четверо дітлахів припинили гру й пішли додому, але двоє залишалися на вулиці, розчинившись у темряві й далі б'ючи ключками по м'ячу. Джиммі ледве міг розрізнити їхні постаті, але відчував їхню бурхливу енергію в ударах ключок і в шаленій біганині.

Він мав знайти собі якусь раду... цей юнацький азарт. Коли Джиммі був хлопчачком — та, хай йому чорт, майже до двадцяти трьох років, — ця енергія диктувала йому майже кожен його вчинок. Але потім... потім він навчився давати їй раду. Відкладати її кудись убік.

Його найстарша дочка Кейті перебувала тепер десь на середині цього процесу. Дев'ятнадцять років із лишком, красуня, усі її гормони нуртували. Але останнім часом він завважив, що в доччиній поведінці з'явилася якась грація. Він не знав, звідки вона взялася. Деякі дівчата граційно набували жіночості, інші залишалися дівчатами довіку. Проте в Кейті несподівано з'явився якийсь незвичайний спокій, навіть умиротворення.

Сьогодні в крамниці, коли вже йшла, вона поцілувала Джиммі в щок і сказала: «Бувай, тату!» Через п'ять хвилин Джиммі завважив, що досі чує її голос у своїх грудях. Це був голос її матері, зрозумів він, трохи нижчий і довірливіший, аніж мала його дочка раніше, й Джиммі замислився, коли ж це він оселився в доччиних голосівках і чому сам досі його не помічав.

Голос її матері. Її матері, яка померла чотирнадцять років тому й повернулася до Джиммі в образі їхньої дочки. Вона тепер жінка, Джиммі. Вона виросла.

Жінка. О, Боже! Як це сталося?

Дейв Бойл не мав наміру кудись іти того вечора.

Це був звичайний суботній вечір після тривалого робочого тижня, але Дейв досяг того віку, коли субота мало чим відрізнялася від вівторка й пити в барі не здавалося йому чимось приємнішим, аніж пити вдома. Удома принаймні не треба думати про повернення.

Тож згодом, коли все вже сталося, він казав, що тут не обійшлося без втручання Доля. Доля втручалася в Дейвово життя й раніше — здебільшого в поганому розумінні, — проте він ніколи не мав відчуття, що вона його кудись спрямовує, Доля, як велося, діяла безсистемно й плутано. Так ніби вона сиділа десь у хмарах, а хтось її запитував: «Доле, тобі нудно сьогодні?»

«Та трохи, — відповідала Доля, — але чому б мені не розважитися й трохи не поскубти Дейва Бойла? Ну, що я вигадую тепер?»

Отже, Дейв міг упізнати Долю, коли та навідувала його.

Можливо, того суботнього вечора Доля святкувала свій день народження або щось таке, вирішивши дати друзяці Дейвові Бойлу перерву, дозволити, щоб він випустив трохи пари, не відповідаючи за наслідки. Доля ніби сказала йому: «Ну ж бо, Дейве, завдай удару. Обіцяю тобі, що цього разу не буде удару у відповідь». Так буває, коли запасному футболістові, який ніколи не виходить на гру, раптом дозволяють бити пенальті. Бо ж це ніколи не планувалося. Не планувалося. Дейв потім не раз підносив увечері догори руки, так ніби звертався до журі, й лагідно промовляв до порожньої кухні: «Ви маєте зрозуміти. Це не планувалося».

Того вечора він спустився сходами вниз, поцілувавши на ніч свого сина Майкла, й попрямував до холодильника, щоб узяти там пиво, коли його дружина Селеста нагадала йому, що сьогодні Дівочий вечір.

— Знову? — запитав Дейв, відчиняючи холодильник.

— Минуло вже чотири тижні, — сказала Селеста тим своїм грайливим голосом, який іноді відбивався під ребрами Дейва Бойла.

— Фантастично.

Дейв нахилився над посудомийною машиною й відкрив своє пиво.

— Що у вас у програмі на сьогодні?

— «Мачуха», — сказала Селеста, блиснувши очима й плеснувши в долоні.

Один раз на місяць Селеста й троє її подруг, які працювали разом із нею в перукарні Озми, збиралися в помешканні подружжя Бойлів, щоб розкинути карти таро, напитися вина й зготувати собі чогось такого, чого вони раніше не їли. Вони завершували свій вечір, дивлячись якийсь зворушливий кінофільм, зазвичай про жінку, яка робить успішну кар'єру, але почуває себе дуже самотньою й несподівано знаходить справжнє кохання — літнього фермера з великими яйцями й тугим прутнем, а іноді про двох дівчат, які відкривають значення жіночості й справжню глибину своїх почуттів, але потім їх спостигає тяжке горе: одна з дівчат підхоплює тяжку хворобу й помирає, прекрасна та досконало причесана, на широкому, як море, ліжку.

На Дівочий вечір Дейв мав такий вибір: або сидіти в Майкловій кімнаті й дивитись, як його син спить, або зачинитися в їхній із Селестою спальні й шукати цікаву передачу по кабельному телебаченні, чи піти, к бісу, з дому й знайти таке місце, де йому не доведеться чути схлипування чотирьох жінок, бо фермер, бачте, вирішив не дати себе заарканити й повернувся на свої пагорби, прагнучи жити простим життям.

Дейв здебільшого обирав третій варіант.

І сьогодні не було ніякої різниці. Він допив своє пиво й поцілував Селесту. У шлунку в нього приємно залоскотало, коли вона обхопила його за дупу й відповіла йому міцним поцілунком. Далі спустився сходами повз помешкання містера Мак-Аллістера й через парадні двері вийшов у суботню ніч на Низині. Спочатку думав піти до якогось бару, постояв кілька хвилин перед будинком, подумки сперечаючись, але зрештою вирішив

покататися на автомобілі. Можливо, проїхатися до Пагорбів, подивитися на колежанок і на яппі, які останнім часом ринули туди потоками, — їх тепер так багато штовхалося на Пагорбах, що вони стали прослизати й на Низину.

Вони захопили цегляні триповерхівки, й незабаром ці будинки перестали бути триповерхівками та перетворилися на особняки в стилі королеви Анни. Оточивши їх риштуваннями, випотрошили їх, удень і вночі туди стали приходити робітники, аж поки через три місяці компанія «Л. Л. Бін» виставила в ряд перед цими будівлями свої «вольво» й затягла всередину ящики з керамікою. Крізь віконниці до них заповз джаз, і тепер вони цмулять усяке лайно з «Ігл лікерс», прогулюють своїх такс по кварталу й розбивають навколо своїх будинків шикарні моріжки. Поки що ці яппі заселили триповерхівки на Гелвін і Тумі-авеню, але якщо Пагорби й далі наступатимуть на Низину, то незабаром ми побачимо, як їхні «сааби» доповзуть до каналу й до початку Низини.

Минулого тижня містер Мак-Аллістер, Дейвів домовласник, сказав Дейвові (ліниво й побіжно):

— Ціни на житло швидко зростають. Я маю на увазі ціни на помешкання.

— То це ж вам вигідно. — Дейв подивився на будинок, у якому він уже десять років винаймав помешкання. — І, коли все так піде й далі, ви...

— Коли все так піде й далі? — Мак-Аллістер подивився на нього. — Дейве, мене задушать податками на власність. Адже, дякувати Богу, я маю фіксований прибуток. Я не маю наміру незабаром усе спродати. Через два-три роки паскудне податкове управління усе в мене забере.

— Куди ж ви подінетеся? — запитав Дейв, а подумавши, додав: — І куди подінусь я?

Мак-Аллістер стеноу плечима.

— Не знаю. Можливо, переїду до Веймаута. Маю кількох друзів у Леомінстері.

Він сказав це таким тоном, наче вже зробив кілька телефонних дзвінків, навідав кілька покинутих будинків.

Приїхавши на своєму «акорді» на Пагорби, Дейв спробував пригадати, чи живе там досі хтось із чоловіків його віку або молодший від нього. Пригальмувавши на червоне світло, він побачив двох яппі у схожих червоних светрах із високим коміром і шортах кольору хакі, які сиділи на хіднику під закладом, що раніше був піцерією «Прімо». Тепер тут містилася кав'ярня «Вище товариство», і двоє яппі, безстатеві, проте м'язисті, їли морозиво чи то замерзлий йогурт, простягнувши засмагли ноги на хіднику й схрестивши їх на щиколотках, а їхні блискучі гірські велосипеди стояли прихилені до вітрини в яскравому світлі білого неону.

Дейв замислився, де він, у біса, житиме, якщо хижачка ментальність переселенців накриє його. Якщо всі бари та піцерії перетворяться на кав'ярні, то вони з Селестєю навряд чи стянутьсь бодай на двокімнатне помешкання десь на Паркер-Гілл. Залізши на півтора року в борги, вони муситимуть переселитися туди, де сходи смердять сечею й повсюди валяються дохлі пацюки, сморід від яких змішується зі смородом вогких стін, а наркомани та бандити шастають у підворіттях, чекаючи, поки ваші білі дупи поринуть у сон.

Відтоді як місцеві бандити влаштували гонитву за його автомобілем, коли він їхав у ньому з Майклом, Дейв тримав під сидінням пістолет 22 калібру. Він ніколи з нього не стріляв, навіть у тирі, але любив зазирати в його дуло. Він уявляв собі, що б ті двоє яппі відчули, опинившись під його прицілом, і задоволено посміхався.

Та ось на світлофорі вже загорілося зелене світло, а він усе ще стояв. Тоді загули гудки автомобілів, що були позаду, і двоє яппі підвели погляди та подивилися на його обшарпаний автомобіль, намагаючись збагнути, звідки це стільки шуму.

Дейв отямився й рушив через перехрестя, задихаючись під їхніми несподіваними поглядами, від яких йому стало бридко на душі.

Того вечора Кейті Маркус із двома найкращими подругами, Даяною Сестрою та Ів Піджин, вирішила відсвяткувати свою останню ніч у Низині й, мабуть, останню ніч у Бакінгемі. Відсвят-

кувати так, ніби циганки щойно обсыпали їх золотим піском і на-ворожили їм, що всі їхні мрії справдяться. Відсвяткувати так, не-наче всі троє разом виграли в лотерею чи того ж таки дня одержали негативні результати в тестах на вагітність. Вони ки-нули на стіл свої сигарети з ментолом у «Спайрес-пабі» й добре випили, радісно скрикуючи щоразу, коли якийсь гарненький мо-лодик обдаровував одну з них поглядом. Вони добряче попоїли годину тому в гриль-барі на Іст-Кост, а потім повернулися в Ба-кінгем і, перед тим як увійти до бару, викурили на паркуваль-ному майданчику по косяку. Геть усе — і давні історії, які вони роз-повідали одна одній по сотні разів, серед яких розповідь Даяни про те, як востаннє її відлупцював недоумкуватий бойфренд, і пляма губної помади на щоці Ів, і двійко товстунів біля граль-ного столу — усе неймовірно розвеселило їх.

Коли бар так залюднився, що відвідувачі стояли по троє бі-ля стола й треба було згаяти двадцять хвилин, щоб купити ви-пивку, вони перебралися до «Фоллі» на Пагорбах, викуривши в машині ще по косяку. Аж раптом Кейті несподівано відчула, як гостра тривога дряпнула її по черепу.

— Отой автомобіль переслідує нас.

Ів подивилася на світло від фар у дзеркалі заднього виду.

— Неправда.

— Він іде за нами, відколи ми покинули бар.

— Кейті, ти схибнула, дівчино, ця машина з'явилась лише тридцять секунд тому.

— Та невже?

— Та невже, — передражнила її Даяна й, гикнувши, передала косяк назад Кейті.

— Усе тихо, — проказала Ів зниженим голосом.

Кейті зрозуміла, куди хилить її подруги.

— Запхайтеся.

— Усе тихо, — погодилась Даяна й зареготала.

— Сучки, — сказала Кейті, намагаючись говорити роздрато-вано, але тієї ж миті хвиля реготу накопилась на неї й покрила її.

Вона впала на заднє сидіння, її голова застромилася поміж підлокітником і сидінням, щоки стало поколювати, як поко-

лювало завжди, коли вона курила наркотик. Регіт і хихички стихли, і її похилило в сон. Кейті дивилась на бліде світло й думала: ось воно те, задля чого живеш, — сміятися, як дурній, зі своїми сміхотливими подругами в ніч перед тим, як ти одружишся з чоловіком, якого кохаєш. (У Лас-Вегасі, а не будь-де! На похмілля, то й нехай. Усе одно це чудово. Це здійснення мрій.)

Чотири бари, три порції спиртного й кілька телефонних номерів, записаних згодом на серветках, довели Кейті й Даяну до такого стану, що вони стрибнули на бар у «Мак-Гіллзі» й затанцювали під мелодію «Кароокої дівчини», дарма що музичний автомат мовчав. Ів співала «Послизаячись і гойдаючись», а Кейті й Даяна послизалися та гойдалися, натхненно крутячи стегнами й махаючи волоссям, аж поки воно накрило їхні обличчя. У «Мак-Гіллзі» відвідувачі широко втішались, але через двадцять хвилин дівчат навіть не впустили до «Брауна».

Даяна й Кейті з обох боків підпирали Ів, а та досі співала (тепер «Я виживу» Глорії Гейнор), і це було лиш половиною проблеми, а те, що вона розгойдувалась, як метроном, було другою половиною.

Отже, до «Брауна» їх не пропустили, а це означало, що єдиним місцем, куди ще могли завітати дівчата зі Східного Бакі, у яких почали підламуватися ноги, була «Остання крапля», брудна забігайлівка в найгіршому закутні Низини, за три квартали звідси, де найзачуханіші повійниці знаходили собі клієнтів і де кожна машина, що не мала сигналізації, могла простояти неукраденою не довше як півтори хвилини.

Саме там вони й були, коли з'явився Роман Фоллов зі своєю останньою подругою, схожою на рибу гупі. Роман любив, щоб його жінки були невеличкі, біляві, з великими очима. Романова поява була добрим знаком для барменів, адже той давав їм до п'ятдесяти відсотків чайових. Проте для Кейті це була погана новина, бо Роман був друг Боббі О'Доннела.

Роман сказав:

— Бачу, Кейті, ти трохи перебрала тут?

Кейті всміхнулася, бо Роман її налякав. Романа боялися майже всі. Коли йому хотілося, він міг бути приємним і розумним чоловіком, міг дотепно пожартувати, але він мав і велику ваду: в його очах не було нічого схожого на правдиве почуття, в них зяяла мертва порожнеча.

— Я справді перепила, — призналася Кейті.

Це насмішило Романа. Він коротко засміявся, оголивши свої досконалі зуби й ковтнувши «Танкерей».

— Перепила, кажеш? У такому разі, Кейті, дозволь мені запитати, — сказав він лагідним голосом. — Ти думаєш, Боббі буде приємно почути, що ти випендрювалася, як ідіотка, сьогодні ввечері в «Мак-Гіллізі»? Ти думаєш, він зрадіє, коли почує це?

— Ні, я так не думаю.

— Бо мені, Кейті, не сподобалося, коли я про це почув. Ти розумієш, про що я?

— Розумію.

Роман притулив долоню до вуха.

— Що ти сказала?

— Розумію.

Роман опустив долоню й нахилився до неї.

— Мені прикро, що ти таке втнула.

— Я зараз поїду додому, — сказала Кейті.

Роман усміхнувся.

— Ти справді цього хочеш? Я не хотів би, щоб ти щось робила всупереч своїм бажанням.

— Ні, ні. З мене вже досить.

— Справді, справді. Я можу оплатити твій чек.

— Ні, Романо, не треба, ми вже заплатили готівкою.

Роман обняв свою хвойду.

— Викликати тобі таксі?

Кейті мало не зробила помилку, сказавши, що вона приїхала сюди на своїй машині, але вчасно похопилася.

— Ні, ні. У такий пізній час зловити таксі не проблема.

— Авжеж, не проблема. У такому разі, Кейті, до побачення.

Ів і Даяна вже були у дверях, вони метнулися до виходу, щойно побачили Романа.

Уже на тротуарі Даяна сказала:

— Ісусе! Ти думаєш, він зателефонує Боббі?

Кейті похитала головою, хоч цілковитої певності вона не мала.

— Ні. Роман не поширює погані вісті. Він лише намагається їм перешкодити.

Вона на мить затулила обличчя долонею й у темряві відчула, як алкоголь гусне в її крові й загострює почуття самоти. Вона завжди почувала себе самотньою, відтоді як померла її мати, а її мати померла дуже й дуже давно.

На паркувальному майданчику Ів почала блювати, забризкавши задні колеса синьої «тойоти» Кейті. Коли вона закінчила, Кейті дістала зі свого гаманця рідину полоскати рота й подала пляшечку Ів.

— Ти зможеш вести машину? — запитала Ів.

Кейті кивнула головою.

— Звідси їхати лише чотирнадцять кварталів. Я спокійно доїду.

Коли вони виїхали з паркувального майданчика, Кейті сказала:

— Добре, що ми знайшли причину покинути цю смердючу околицю.

Даяна підтримала її, писнувши щось малозрозуміле.

Вони обережно поїхали через Низину. Кейті тримала швидкість на позначці двадцять п'ять, зосередивши увагу на тому, щоб не покинути праву сторону вулиці. Дівчата проїхали дванадцять кварталів у Данбої, далі звернули на Крешент, де вулиці були темнішими та спокійнішими. У центральній частині Низини вони поїхали по Сідней-стрит, прямуючи до будинку Ів. Поки вони їхали, Даяна вирішила відлежатися на кушетці Ів замість повернутися в дім свого бойфренда Матта й дістати прочуханки за те, що з'явилася п'яною, тому вона та Ів вийшли на Сідней-стрит біля поламаного вуличного ліхтаря. Почався дощ, забризкавши вітрове скло Кейті, але ні Даяна, ні Ів, схоже, не помічали його.

Обидві нахилилися й подивилися крізь відчинене пасажирське віконце на Кейті. Нецікаве закінчення, яке дістав вечір в останню годину, стерло веселощі з їхніх облич, примусило їхні плечі похилитися. Кейті також засумувала, дивлячись на подруг і на вітрове скло, обліплене краплями дощу. Її гнітило

відчуття, що дівчат чекає безрадісне майбутнє. На неї дивилися її найкращі подруги ще з дитячого садка, й, можливо, вона вже не побачить їх ніколи.

— З тобою все буде гаразд? — Даянин голос пролунав на високій булькітливій ноті.

Кейті обернула до них обличчя й усміхнулася, доклавши всіх зусиль, щоб вичавити усмішку, хоч її щелепи мало не розкололися.

— Авжеж. Ясна річ. Я зателефоную вам із Лас-Вегаса. Ви приїдете до мене в гостину.

— Квитки на літак тепер дешеві, — сказала Ів.

— Справді дешеві, — бадьоро додала Даяна, аж раптом її голос зламався, щойно вона глянула на розбитий хідник.

— Ну, гаразд, — сказала Кейті. Слова вилітали з її рота, наче бульки шампанського. — Я поїду, поки хтось із нас не заплакав.

Ів і Даяна просунули руки у віконце, й Кейті смикнула за кожну з них, після чого обидві відступили від автомобіля. Вони помахали їй. Кейті махнула їм на відповідь, а потім просигналіла й поїхала геть.

Вони стояли на хіднику й дивилися їй навздогін ще довго по тому, як задні вогні машини Кейті спалахнули червоним світлом і вона зникла за крутим поворотом посеред Сідней-стрит. Їх опанувало відчуття, що вони не сказали якихось важливих слів. Вони відчували запах дощу й сморід В'язничного каналу, що мовчки котив свої темні води на протилежному боці парку.

Довіку Даяна жалкувала, що не залишилася тоді в машині. Менш як за рік вона народила сина й повсякчас торочила йому, коли той був молодий (поки не став підлим, як батько, поки не напився й не роздушив машиною жінку, яка збиралася перейти вулицю на Пагорбах), що вона мусила залишатися в тій машині й що, покинувши її під впливом раптової примхи, вона щось змінила у пліні часу. Даяна несла цю переконаність у собі разом із дедалі сильнішим відчуттям, що все своє життя була пасивним спостерігачем трагічних випадків із іншими людьми й ніколи не докладала зусиль, щоб тим випадкам перешкодити. Вона говорила про ці речі своєму синові й тоді,

коли приходила навідати його до в'язниці, а він лише знизував плечима, совався на своєму стільці й запитував:

— Мамо, ти принесла мені сигарети?

Ів одружилася з електриком і переїхала жити на ранчо під Брейнтрі. Подеколи, пізно вночі, вона клала долоню на широкі й добрі груди свого чоловіка й розповідала йому про Кейті та про ту ніч, а чоловік слухав її, гладив її волосся та спину, але нічого не казав, бо знав, що тут немає чого казати. Іноді Ів просто хотілося вимовити ім'я подружки, почути його, почути його вагу на своєму язиці. У них народилися діти. Ів ходила на їхні футбольні ігри, стояла на краю поля, і знову й знов її губи розтулялися й вона промовляла ім'я Кейті, мовчки, для самої себе, на вологому футбольному полі.

Але тієї ночі вони були просто двома п'яними дівчатами з Іст-Бакі, й Кейті дивилася, як вони зникають у її дзеркальці заднього виду, коли зробила поворот на Сідней-стрит і поїхала додому.

Увечері тут панувало безлюддя, більшість будинків, які межували з парком, горіли чотири роки тому, й тепер вони стояли обгорілі й чорні, забиті дошками. Кейті хотіла тільки потрапити додому, лягти в ліжко, прокинутися вранці й покинути дім, перш ніж Боббі або батькові спаде на думку заглянути до неї. Вона хотіла скинути з себе це місце, як скидають із себе намоклий від дощу одяг. Затиснути його в кулаці й викинути геть, більш ніколи на нього не дивлячись.

І їй пригадалося щось таке, про що вона не думала багато років. Вона згадала, як вони з матусею ходили в зоопарк, коли мала п'ять років. Вона пригадала це без будь-якої поважної причини, крім тієї, що збуджені поганим трунком і наркотиком клітини її мозку розчинили скриньку, в якій зберігалися дівочі спогади. Мати тримала її за руку, коли вони йшли по Колумбія-роуд до зоопарку, й Кейті відчувала кістки в материній руці, їхнє легеньке тремтіння під шкірою біля зап'ястка. Вона подивилася на худе материне обличчя, на її провалені очі, на гачкуватий ніс, що став таким після перенесених хвороб, на зморщене підборіддя. І Кейт, цікава та сумна п'ятирічна дівчинка, запитала:

— Чому ти весь час така стомлена, мамо?

Напружене обличчя матері стало крихким, немов суха губка. Вона опустила навколішки біля Кейті, поклала долоні на її щоки й поглянула на неї почервонілими очима. Кейті думала, що мати розгнівалася, але потім мама всміхнулася, усмішка викривила її губи донизу, підборіддя їй затремтіло, і вона проказала: «Ох, моя дитиночко», та й пригорнула Кейті до себе. Потому уткнулася підборіддям у плече Кейті й повторила: «Ох, моя дитиночко», і тоді Кейті відчула, як матеріні сльози капають їй у волосся.

Вона відчувала їх і тепер у своєму волоссі, як краплі дощу на вітровому склі. Вона намагалася пригадати, якого кольору були матеріні очі, коли раптом побачила людське тіло, що лежало посеред вулиці. Воно лежало, як мішок із борошном, перед її колесами. Кейті рвучко повернула праворуч, почувши, як задне колесо об щось ударилося, й подумавши: «О Ісусе, о Боже, скажи мені, що це не я на нього наїхала, будь ласка, Боже, скажи мені, що то була не я!»

«Тойота» провалилася в канаву з правого боку вулиці, нога Кейті зісковзнула з педалі гальма, автомобіль смикнувся вперед, двигун заревів і заглух.

Хтось гукнув до неї:

— Як ти там?

Кейті побачила, як незнайомиць наближається до неї, й розслабилася, бо він здавався знайомим і безпечним, аж поки не побачила в його руці пістолет.

О третій годині ранку Бренден Гарріс нарешті заснув.

Засинаючи, він усміхався. Кейті витала над ним, казала йому, що кохає його, шепотіла його ім'я, її лагідне дихання лоскотало йому вухо, як поцілунок.

4

Не наближайся більше до мене

Дейв Бойл завершив цей вечір у «Мак-Гіллізі», сидячи зі Здоровилем Стенлі в кутку бару та дивлячись, як «Сокс» грають свою

фінальну гру. Педро Мартінес панував на полі, й «Сокс» нещадно лупцювали «Янголів». Педро бив, як очманілий, і м'яч потрапляв на базу весь потовчений і гарячий. На третій подачі нападники «Янголів» здавалися наляканими, а на шостій вигляд у них став такий, ніби кожен із них мріяв якнайшвидше потрапити додому й чекати, коли дружина принесе обід. Коли ж Гаррет Андерсон закинув м'яча кудись праворуч за межі поля, зробивши зусилля Педро цілком непотрібними, за рахунку 8—0 пропало будь-яке збудження від гри, й Дейв завважив, що приділяє більше уваги вболівальникам та стадіонові, аніж власне гри.

Він приділяв найбільше уваги вболівальникам на дешевих місцях — на їхніх обличчях він бачив огиду та втому поразки. Вболівальники там, здавалося, брали набагато ближче до серця результати гри, аніж запасні гравці, що сиділи під навісом на краю поля. І, мабуть, так воно насправді й було. Для декого з них, подумав Дейв, це був єдиний матч, на який вони могли вибратися протягом року. Вони брали з собою дітей, дружину й вирушали з дому раннього каліфорнійського вечора з прохолоджувальними трунками для пікніка, брали квитки по тридцять п'ять баксів, які давали їм змогу розташуватися на дешевих місцях і купити дітям двадцятип'ятидоларові капелюшки, з'їсти паючі гамбургери та хот-доги по чотири п'ятдесят, запиваючи їх пепсі та заїдаючи морозивом, що тануло й прилипало до їхніх волохатих рук. Дейв знав, що вони готувалися до великого торжества, яке дозволить їм змінити своє безрадісне життя на рідкісний і чудовий парад перемоги. Тому, перебуваючи на аренах та стадіонах, вони почувалися неначе в соборі — бурмочучи молитви, і сорок тисяч сердець усі билися в ритмі однієї колективної надії.

Переможіть для мене. Переможіть для моїх дітей. Переможіть для мого шлюбу, щоб я міг принести вашу перемогу до свого автомобіля й сидіти в її сядві разом зі своєю родиною, поки ми повертатимемося до нашого безрадісного життя.

Переможіть для мене. Переможіть. Переможіть. Переможіть.

Та коли твоя команда програвала, ця колективна надія розсипалася на скалки й забирала із собою ілюзію єдності з твоїми

друзями-парафіянами. Твоя команда зраджувала тебе й лише нагадувала тобі, що завжди, коли намагаєшся перемогти, ти програєш. Коли в тебе народжувалася надія, вона мала померти. І ти сидів посеред звалища целофанових обгорток, розсипаного попкорну й мокрих паперових стаканчиків для пиття, знову провалившись у тупу безнадію свого життя, готуючись вирушити додому через паркувальний майданчик разом з ордами п'яних розгніваних чужинців, із дружиною, яка підраховує, скільки ти змарнував грошей на свою чергову невдачу, та з трьома вередливими дітлахами. І тобі залишалось тільки сісти в автомобіль і рушити до своєї домівки, до того самого місця, з якого цей собор обіцяв визволити тебе.

Дейв Бойл, колишня зірка бейсбольної команди Технічної вищої школи «Дон Боско» в її найщасливіші роки 1978—1982, знав, що в цьому світі немає нічого мінливішого за прихильність уболівальника. Він знав, що означає потребувати їх, ненавидіти їх, ставати перед ними навколішки й благати ще одного схвального реву, схилити голову, коли ти розбив їхнє спільне гаряче серце.

— Поглянь-но, які киці! — вигукнув Велетень Стенлі, й Дейв звів очі, щоб побачити двох дівчат, що несподівано залізли на бар і затанцювали там під акомпанемент своєї третьої подруги, яка заспівала пісню «Кароока дівчина» без музичного супроводу, тоді як подруги її крутили гепами й вигинали стегна.

Та, що танцювала праворуч, мала гладеньку шкіру й блискучі сірі очі, які наче промовляли: «Трахни мене!» Дейв дійшов висновку, що вона перебувала на вершині свого розквіту, будши дівчиною, яка чудово качатиметься в постелі десь протягом наступних півроку. Але ще через два роки вона перестане бути привабливою, це було вже видно з її підборіддя, — стане товстою й розм'якною, носитиме халат, і ви навіть уявити собі не зможете, що ще зовсім недавно вам хотілося затягти її в ліжко.

Проте друга з них...

Дейв знав її змалечку. Кейті Маркус, дочка Джиммі й бідолашної покійної Маріти, а тепер падчерка кухні його жінки Аннабет. Як же ж вона виросла! Кожна часточка її тіла була твер-

да, свіжа й, здавалося, не підкорялася законові земного тяжіння. Дивлячись, як вона танцює, нахиляється, вигинається та сміється, як русяве волосся, немов серпанком, затуляє її обличчя, Дейв відчув, як неясна приємна млість розгоряється в ньому, наче жаркий вогонь, і виникло це не саме по собі. Воно передалося йому від її тіла, від раптового впізнання її обличчя, коли їхні очі зустрілися і вона всміхнулася та поманила пальцем. Цей жест проник крізь кістки його грудей, і серце йому стислося та забриніло.

Він глянув на хлопців, які сиділи в барі, — вони з таким захватом дивилися на танець двох дівчат, ніби ті були привидами, що їх послав сюди Бог. Дейв бачив на їхніх обличчях ту саму тугу, що й на обличчях уболівальників «Янголів» після перших подач у матчі, журливу тугу, змішану з журливим передчуттям, що вони повернуться додому невдоволені й сидітимуть о третій годині ночі у ванні, мастурбуючи власний член, тоді як дружина й діти хропідимуть нагорі.

Дейв дивився, як миготить перед його очима Кейті, й пригадував, якою була Мора Ківні, коли лежала голою під ним зі спітнілими бровами та очима, що розслабилися від випивки та хоті. Хоті до нього, Дейва Бойла, бейсбольної зірки, гордості Низини протягом трьох коротких років. Тоді ніхто вже не пам'ятав, що він був тим самим хлоп'ям, якого викрали десять років тому. Ні, він місцевий герой. Мора втішається з ним у ліжку. Доля перебуває на його боці.

Дейв Бойл. Він тоді не знав, як коротко триває майбутнє. Як швидко воно зникає і залишає тебе з невеселим теперішнім, яке не пропонує тобі сюрпризів, не подає надій, не дає тобі нічого, крім днів, які так непомітно зливаються один з одним, коли рік уже минув, а на кухні досі висить сторінка календаря, яка вказує на один із днів у березні.

Ні, я більше не піддамся мріям, кажеш ти собі, щоб не відчувати потім болю та зневіри. Але ось твоя команда відігралася, або ти подивився цікавий кінофільм, або побачив яскраву рекламу, що запрошує тебе відвідати екзотичну державу Аруба, або над тобою танцює дівчина з блискучими очима, дуже схожа на ту, з якою ти зустрічався, коли навчався у вищій школі, —

дівчину, яку ти кохав і яку втратив, — і ти собі кажеш, нехай йому грець, чом би мені не помріяти ще разок?

Одного разу, коли Розмарі Севідж-Самарко лежала на своєму смертному ложі (п'ятому з десятих), вона сказала своїй дочці Селесті Бойл:

— Присягаюся Христом, єдиною втіхою, яку я мала в житті, було крутити яйця твоєму батькові. Приємно, наче ти загорнулася в мокре простирадло спекотного дня.

Селеста неуважно посміхнулася й спробувала відвернутися, але покручені артритом материні пальці вчепилися їй у зап'ясток, а її пазури вп'ялися Селесті в шкіру до кісток.

— Ти послухай мене, Селесто. Я помираю, а тому мені не до жартів. Тільки це ти й матимеш у своєму житті — і то, як пощастить, бо щастя в ньому не так багато. Завтра я помру, а тому хочу, щоб моя дочка зрозуміла — ти маєш тільки одну річ. Ти мене чуєш? Одну річ у світі, яка дасть тобі задоволення. Моїм задоволенням було крутити яйця твоєму батькові щоразу, коли я мала таку нагоду. — Її очі засвітилися, а на губах виступила сліна. — Ти мені віриш? Йому це дуже подобалося.

Селеста витерла матері лоб рушником. Вона з усмішкою нахилилася над нею і проказала «маманю» лагідним воркітливим голосом. Далі витерла їй слину з губів і погладила її руку, весь цей час думаючи: «Мені треба звідси втікати. Втікати з цього дому, з цієї місцевості, з цієї “божевільні”, де людські мізки розкладаються від убогості, від своєї нікчемності й неспроможності виправити становище протягом такого тривалого часу».

Проте її мати вижила. Вона пододала свої коліти, діабетичні напади, ниркову недостатність, два інфаркти міокарда й злоякісні пухлини в грудях та в товстій кишці. Її підшлункова залоза одного дня перестала працювати, а тоді несподівано через тиждень запрацювала, ніби з нею нічого й не було. Лікарі постійно запитували Селесту, чи буде їм дозволено дослідити материне тіло після того, як вона помре.

Кілька перших разів Селеста запитувала:

— Яку частину її тіла?

— Усі частини.

Розмарі Севідж-Самарко мала брата в Низині, якого вона ненавиділа, двох сестер у Флориді, які з нею не розмовляли, а яйця свого чоловіка вона крутила так азартно, що він дуже рано зліг у могилу, щоб утекти від неї. Селеста була її єдина дитина після вісьмох викиднів. Маленькою вона часто уявляла собі цих своїх ненароджених братів і сестер і думала: «Вам не пощастило прорватися».

Бувши підлітком, Селеста мала переконання, що хтось приїде й забере її з усього цього. Вона була гарненька. Засмучувалася нечасто, мала добрий характер, вміла посміятися. Дівчина вважала, що, як добре поміркувати, все неодмінно станеться. Клопіт був у тому, що хоч вона й зустріла кількох кандидатів, вони її мало задовольняли. Більшість були з Бакінгема, кілька з Роум-Бейсин, а один з околиці міста. З останнім вона познайомилася, коли відвідувала курси перукарів, але хлопець був голубий, хоч на той час, певно, цього не розумів.

Медичне страхування її матері тривало недовго, й незабаром Селеста збагнула, що працює задля того, аби оплатити бодай мінімум страховинних рахунків, виписаних за лікування страховинних хвороб, які не були страховинними настільки, щоб визволити матір від її страховинного життя. Та й, знати з усього, мати навіть утішалася цим кошмаром. Кожна сутичка з хворобою була її козирною картою в грі, яку Дейв називав «грою Розмарі зі смертю». Коли в новинах по телевізору вони побачили, як якась нещаслива мати плаче, заламуючи руки, на хіднику, після того як згорів її будинок, а в ньому двоє дітлахів, Розмарі, кусаючи собі губи, сказала:

— Дітей завжди можна народити ще. А ти спробуй пожити з колітом та пошкодженими легенями протягом цілого року.

Дейв у таких випадках вимушено посміхався й ішов по чергову бляшанку пива.

Розмарі, чуючи, як у кухні відчиняється холодильник, казала Селесті:

— Ти лише його коханка, моя люба. Його справжня дружина — пиво «Будвайзер».

— Облиш, мамо, — казала Селеста.

— Що мені облишити? — запитувала мати.

Зрештою Селеста обрала собі за чоловіка Дейва — за які ж якості? Він мав непоганий вигляд, любив пожартувати, й мало що могло вивести його з рівноваги. Коли вони одружилися, він мав добру роботу, завідуючи поштою в Рейтеоні, і навіть коли її втратив унаслідок скорочень, швидко знайшов собі інше місце на судноремонтному заводі (десь на половину своєї попередньої платні) й ніколи не нарікав. Власне кажучи, Дейв зроду не нарікав ні на що й майже ніколи не згадував про своє дитинство, коли він ще не вступив до вищої школи, й Селесті це почало здаватися дивним лише через рік по тому, як її мати померла.

Удар нарешті поклав край тривалій серії материних хвороб. Селеста прийшла додому із супермаркету й знайшла матір у ванні мертвою — її голова задерлася вгору, губи скривилися в правий бік, наче вона щойно вкусила щось надзвичайно кисле.

Після похорону Селеста втішала себе тим, що тепер принаймні їй стане легше жити без материних докорів та уципливих слів. Але сталося не зовсім так. Дейвова зарплатня майже дорівнювала Селестиній, а це було лише на один долар за годину більше, ніж обід у «Мак-Доналдсі», й хоча медичні рахунки, які Розмарі зібрала за все своє життя, на щастя, не було перекладено на доччині плечі, витрати на похорон були надмірні. Селеста бачила, що їхнє життя ось-ось зазнає фінансового краху. Усі ці рахунки, що на них навалились, доведеться сплачувати ще багато років, а ресурси вичерпувались, на обрії вже маячило безгрошів'я. До всього того Майкл незабаром піде в школу, і його навчання вилетється в нову купу рахунків, а що сподіватися на кредит не було підстав, то й виникало в неї відчуття, що поки й віку бідуватимуть вони, й бідуватимуть тяжко. Ані вона, ані Дейв не навчалися в коледжі й ніколи там не навчатимуться, а варто лише увімкнути новини, й почувеш, як без угаву торочать там про зниження відсотка безробітних і національне відчуття забезпечення працею, ніхто навіть не згадує про те, що зниження відсотка безробітних стосується переважно кваліфікованих робітників та людей, що погоджуються працювати без медич-

ної або стоматологічного страхування та без будь-яких надій піднятися кар'єрними сходами.

Іноді Селеста ловила себе на тому, що сидить на унітазі біля ванни, в якій знайшла свою мертву матір. Вона сиділа там здебільш у темряві. Сиділа й, силкуючись не плакати, з подивом міркувала над тим, як життя її могло скотитися так низько. Отак сидючи та міркуючи вкотре, а була третя година суботнього ранку, й по вікнах барабанив дощ, вона побачила, як увійшов Дейв, увесь залитий кров'ю.

Її сидіння там шокувало його, і він відстрибнув, коли вона звелася на ноги.

— Любий, що сталося? — запитала Селеста й наблизилась до чоловіка.

Він знову відстрибнув назад, ударившись ногою об поріг.

— Мене поранили ножом.

— Що ти сказав?

— Мене поранили ножом.

— О Боже, Дейве, що сталося?!

Він підняв сорочку, й Селеста втупилася в поріз, який перетинав йому груди й кровив по всій довжині.

— Господи, любий, тобі ж у лікарню треба!

— Ні, ні, — сказав він. — Поглянь, рана зовсім не глибока. Утім, кривавиться, як сто чортів.

Він мав рацію. Подивившись на поріз удруге, вона побачила, що він не глибший як десята частина дюйма. Але довгий. І кривавий. Звідки ж воно вилилося стільки крові на його сорочку й шию?

— Хто це тобі зробив?

— Якийсь психований нігер, — сказав він, скидаючи з себе сорочку й кидаючи її у зливальницю. — Люба, я попсував його трохи.

— Попсував? Як?

Він подивився на неї, його очі бігали.

— Той чолов'яга хотів пограбувати мене. Тож я стрибнув на нього. Тоді він і різнув мене ножом.

— Дейве, ти кинувся на чоловіка з ножом?

Він відкрутив кран і, сунувши під нього голову, ковтнув трохи води.

— Не знаю, чому я так зробив. Мене опанувала лють. То була справжня лють, дитино. Я добряче вліпив тому чорнопикому.

— Ти?..

— Селесто, я покалічив його. Я наче схибнувся, коли відчув, як доторкнувся до мене той ніж. Розумієш? Я збив його з ніг, стрибнув на нього, а далі, дитино, я нічого не пам'ятаю.

— То це була самооборона?

Дейв зробив невиразний жест рукою.

— Не думаю, що суд кваліфікує мої дії саме так, якщо сказати тобі правду.

— Я не можу в це повірити, любий. — Вона взяла обидва його зап'ястки в свої руки. — Розкажи мені, як усе сталося.

Коли Селеста подивилась на його обличчя, її на чверть секунди занудило. Вона помітила щось зле в тому погляді, якимсь приховане торжество.

Це світло, вирішила вона: дешева флуоресцентна лампа висіла просто над його головою, тому, коли він опустив підборіддя й погладив їй руки, обличчя в нього, хоч і мало ще ознаки переляку, прибрало звичайного виразу, і Селестина нудота минула.

— Я йшов до свого автомобіля, — провадив він, стаючи перед Селестою навколішки, після чого та знову сіла на закритий кришкою унітаз, — а цей чорносракий підходить до мене й просить дати йому прикурити. Я відповідаю: «Не курю». А він: «Я також».

— Тобто він також не курить.

Дейв кивнув головою.

— І тоді моє серце лунко закалатало: поблизу не було нікого, тільки він і я. Аж ось блиснув ніж, і він сказав: «Твій гаманець або твоє життя, суко. Я заберу в тебе те або те».

— Він так і сказав?

Дейв відхилився назад і підняв голову.

— Чому ти запитуєш?

— Просто так.

Селесті ці слова здалися трохи кумедними й, можливо, надто розумними, як у кіно. А проте кожен у ті часи дивився кіно-

фільми, особливо часто по кабельному телебаченню, тож, можливо, грабіжник запам'ятав ці рядки з кіно й стояв уночі перед дзеркалом, повторюючи їх, аж поки дійшов висновку, що вони звучать у нього, як в одного з відомих кіноакторів.

— Так от, — мовив Дейв далі, — я йому кажу щось таке: «Облиш, чоловіче. Дозволь я пройду до свого автомобіля, а ти паняй додому», що було дурницею, бо тепер він захотів мати й ключ від мого автомобіля. І я, люба, замість злякатися — розлютився. Можливо, хоробрості мені надало віскі, я не певен. Спробував відтіснити його з дороги, отоді він і різонував мене ножем.

— Здається, ти сказав, що він стрибнув на тебе.

— Селесто, ти даси мені розповісти мою паскудну історію? Вона торкнулася його щоки.

— Пробач, мій котику.

Він поцілував її долоню.

— Тож, можна сказати, він відштовхнув мене до автомобіля й притиснув до нього, а я ухилився від удару, й тоді той тип черкнув мене ножем. Лезо пропороло шкіру, я відчув кров і, сказати б, збожеволів від люті. Я садонув його по голові кулаком, і нігер цього не чекав. Він проревів щось на зразок: «Ох, ти ж, падлюко!», а я знов виважив кулак і ну його — здається, вже по шиї. Він упав і випустив ножа, а я стрибнув на нього, і, і, і...

Дейв подививсь у ванну з досі розтуленим ротом і скривленими губами.

— І що? — запитала Селеста, намагаючись уявити собі, як бандит стрибає на Дейва, одну руку затиснувши в кулак, а другою тримаючи наготові ніж. — Що ти зробив?

Дейв обернув голову й подивився на її коліна.

— Я, дитино, показав йому, кого він вирішив пограбувати. Либонь, порішив його, так мені здається. Я бив його головою об землю, розтовк йому обличчя, зламав носа, ти можеш це собі уявити. Я трохи не збожеволів і був надто наляканий. Міг думати лиш про тебе та Майкла й про те, чи вдасться завести автомобіль, чи доведеться померти на цьому смердючому паркувальному майданчику лиш тому, що якомусь ледачому падлюці не хочеться заробляти собі на хліб чесною працею. —

Він подивився Селесті у вічі й знову сказав: — Схоже, я вбив його, моя люба.

Дейв здався їй таким молодим. Широко розплющені очі, бліде зрошене потом обличчя, прилипле до лоба волосся внаслідок засапаного дихання й жаху. «А це що — кров? Так, це кров... СНІД! — промайнуло їй у голові. — А що, як той чоловік був хворий на СНІД? Ні! Візьмись тепер за якесь діло. Заходися коло справжнього діла».

Дейв потребував її. Так було не завжди. І цієї миті вона збагнула, чому той факт, що він ніколи ні на що не нарікав, почав турбувати її. Жалючись комусь на щось, ти просиш допомоги, просиш ту людину усунути те, що турбує тебе. Але Дейв ніколи не потребував її раніше, тож ніколи ні на що не нарікав, ані на те, що втратив роботу, ані на витівки Розмарі, коли та була ще жива. Але тепер, стоячи перед нею навколішки й з розпачем розповідаючи їй про те, що він, можливо, вбив чоловіка, Дейв прохав її сказати йому, що все буде гаразд.

«Воно й справді все буде гаразд, — думала Селеста, — хіба ні? — А далі неначе зверталася до того незнайомця: — Ти намагавсь пограбувати чесного громадянина й тепер терпи, якщо по-твоєму не вийшло. Ти справедливо міг і загинути. Мені тебе шкода, але таку долю ти заслужив. Ти свою роль зіграв і тепер розплачуйся».

Вона поцілувала чоловіка в лоб.

— Чоловіче, — прошепотіла вона. — Ставай під душ. А я подбаю про твій одяг.

— Справді?

— Справді.

— Що ти збираєшся з ним робити?

Вона поки що не знала. Може, спалити? Було б добре, але де? Таж не в помешканні. Хіба на задвірку. Утім, хутко до неї дійшло, що хтось помітить, як вона спалює одяг на задвірку о третій годині ночі (та хоч би й коли).

— Я його виперу, — промовила вона, коли їй спала ця думка. — Я ретельно виперу його, а потім ми покладемо його в торбину на сміття й закопаємо.

— Закопаємо?

— Викинемо на звалище. Хоча стривай, — її думки тепер рухалися швидше, ніж її губи, — ми заховаємо торбину до вівторка. Це той день, коли вивозять сміття, еге?

— Справді...

Він відкрутив душ, не відводячи від неї погляду. Поріз на його грудях тепер потемнів, і Селеста знову стурбовано подумала про СНІД, гепатит і про багато інших хвороб, які можуть бути в чужій крові, адже вона отруйна й іноді смертельно.

— Я знаю, коли приїздять вантажівки. О сьомій п'ятнадцять вони вже тут, окрім першого тижня в червні, коли від'їжджають учні коледжу й лишають по собі чимало сміття, тоді вони їдуть пізніше, щоб...

— Селесто, кохана моя. То що ти збираєшся зробити?

— Коли я почую гуркіт вантажівки, я швиденько спущуся сходами й побіжу за нею, ніби забула щось винести, й кину свою торбину в кузов. Правильно я мислю?

Вона всміхнулася, хоч їй було зовсім не весело. Він сунув руку під бризки душу, хоч усе ще стояв обличчям до неї.

— Гарзд. Але ж...

— Що?

— Гадаєш, усе буде добре?

— Так.

«Гепатит А, В і С, — подумала вона. — Ебола. Тропічні хвороби».

Його очі знову розширилися.

— Моя люба. Можливо, я вбив людину. О, Господи!

Їй хотілося підійти й доторкнутися до нього. Їй хотілося вибігти з кімнати. Їй хотілося погладити йому шию, сказати, що все буде гарзд. Їй хотілося втекти якнайдалі, поки вона встигне обміркувати все це.

Вона залишилася там, де й була.

— Я виперу одяг.

— Окей, — сказав він. — Випери.

Вона знайшла під зливальницею гумові рукавички, ті, в яких чистила унітаз, наділа їх і перевірила, чи немає в гумі дірок.

Коли допевнилася, що дірок немає, взяла Дейвову сорочку зі зливальниці та підняла його джинси з підлоги. Джинси також були темні від крові й лишили пляму на білих кахлях.

— Як ти примудривсь так закаляти джинси?

— Ти про що?

— Чому вони всі в крові?

Він подивився на штани, що звисали з її руки. Потому скинув очима на підлогу.

— Я нахилився над ним. — Він стенив плечима. — Не знаю. Певно, кров бризкала на них, як і на сорочку.

— Он як.

Він зустрів її погляд.

— Саме так. А як інакше?

— Розумію, — сказала вона, — то я піду виперу їх над кухонною зливальницею.

— Гаразд.

— Гаразд, — повторила вона й задки вийшла з ванної кімнати, залишивши його там стояти.

Дейв тримав одну руку під бризками води, чекаючи, поки вода нагріється.

У кухні Селеста поклатала одяг у зливальницю й відкрутила кран, спостерігаючи, як вода змиває кров, частинки шкіри та, о Господи, частинки мозку — Селеста не сумнівалася, що то були саме вони. Її завжди вражало, скільки крові може витекти з людського тіла. Кажуть, воно має її в собі шість пінт, але для Селести крові в людському тілі було набагато більше. Було якось, навчаючись у четвертому класі, вона бігла з подружками через парк і спіткнулася. А коли намагалась пом'якшити своє падіння, вгородила собі в долоню гостре скло з розбитої пляшки, що стриміла з трави. Дівчина пошкодила всі артерії та вени в долоні, й тільки тому, що вона була така молода, років через десять вони зовсім загоїлися, й до всіх чотирьох пучок поступово повернулася чутливість. Але найбільше їй запам'яталася кров. Коли Селеста підняла долоню, її лікоть затремтів, неначе вона вдарилася його кісткою. Кров так бризнула з її покаліченої долоні, що обидві подруги з переляку заверещали. Удома кров заляпала всю зливаль-

ницю, поки її мати викликала швидку. У швидкій дівчині зробили пов'язку, товсту, як її стегно, проте менш як за дві хвилини бинт почервонів. У лікарні її поклали на білу каталку, й вона дивилася, як складки простирадла перетворювалися на річища, які заповнювала червона рідина. А коли вони заповнилися вщерть, кров почала стікати на підлогу й утворювати там калюжки. Розпачливі крики її матері не вщухали, допоки нарешті один із працівників екстреної медичної допомоги не наказав оглянути її найпершою. Уся та кров натекла з однієї руки.

А тепер стільки крові натекло з самої лиш голови. Від того, що Дейв товк іншого чоловіка обличчям об бруківку, після того як ударив його по шиї. Селеста була переконана, що він робив це істерично, зо страху. Вона опустила руки в рукавичках під воду й ще раз перевірила, чи немає в рукавичках дірок. Дірок не було. Селеста щедро облила футболку рідиною для миття посуду й потерла річ металевим шкребком, потім викрутила її й повторила цей процес кілька разів, аж поки вода, що стікала з футболки, коли жінка викручувала її, перестала бути рожевою. Те саме Селеста проробила з джинсами. Тим часом Дейв вийшов з душу, сів за кухонний стіл і, потягуючи пиво та дивлячись на дружину, закурив одну з тих довгих білих сигарет, які лишилися в шухляді після матері.

— Отака заморока, — тихо проказав він.

Селеста кивнула головою.

— Ти знаєш, про що я кажу, — прошепотів він. — Ти виходиш з дому, не думаючи ні про що погане, суботня ніч, чудова погода, коли раптом... — Він підвівся й підійшов до неї — вона схилилася перед піччю й викручувала ліву холошу чоловікових джинсів. — Чому ти не користуєшся пральною машиною, яка стоїть у коморі?

Селеста глянула на чоловіка й завважила, що поріз на його грудях зморщився та став білим після душу. Вона відчула нервову потребу захихотіти, але проковтнула цей непотрібний сміх і промовила:

— Докази, любий.

— Докази?

— Розумієш, я достеменно не знаю, але думаю, що кров... та інші речі мають більше шансів лишити свої сліди на внутрішніх стінках пральної машини, аніж на зливальниці.

Він присвиснув:

— Он воно що! Докази!

— Докази, — мовила вона, посміхнувшись тепер похмуро, бо ж почувалася учасницею змови, небезпечною частиною чогось великого та серйозного.

— Хай тобі чорт, дитино! — сказав він. — Ти геній.

Селеста закінчила викручувати джинси, закрутила воду й відповіла йому невеличким поклоном.

Четверта година ранку, а вона бадьоріша, ніж була в цей час протягом багатьох років. Вона почувала себе так, немов прокинулась дитиною вранці на Різдво. Кров у неї була така свіжа, неначе вона щойно випила кави.

Усе життя ти бажаєш чогось подібного. Собі не признає 'шся, а чекаєш. Бути причетним до драми. І не до драми неоплачених рахунків та дрібних подружніх сутичок. Ні. Це було справжнє життя, але щось більше, ніж життя реальне. Воно було гіперреальне. Схоже, її чоловік убив мерзотника. І якщо поганець справді помер, поліція захоче з'ясувати, хто спровадив його на той світ. А як слід приведе їх сюди, до Дейва, то їм потрібні будуть докази.

Вона бачила, як вони сидять, пахнучи кавою та нічними тавернами, за кухонним столом із розгорнутими записниками й ставлять запитання їй та Дейвові. Вони будуть чемні, але грізні. А вони з Дейвом також будуть чемні та незворушні.

Бо все залежатиме від доказів. А вона щойно змила докази у стік зливальниці, в темні труби під нею. Уранці вона розкрутить стічні труби під зливальницею та проміє їх також, змочить їхню внутрішню частину відбілювачем, а потім приладнає на місце. Вона поклала сорочку й джинси в пластикову торбину на сміття й заховає її до вівторка, а тоді кине щонайдалі в кузов сміттєзбиральної вантажівки, і там торбина змішається з гнилими яйцями, зіпсованими курчатами та запліснявілим хлібом. Вона це зробила й відчувається чудово, краще ніж будь-коли.

- Це примушує почуватися самотнім.
- Ти про що?
- Когось убити, — лагідно сказав він.
- Але ж ти мусив.

Він кивнув головою. Шкіра Дейва в напівтемряві кухні мала сіре забарвлення. Проте він здавався молодшим, навіть зовсім юним, наче щойно вибрався з материнського лона й усьому дивувався.

— Я знаю. Я розумію. А проте це змушує тебе почуватися дуже самотнім. Дуже й дуже самотнім.

Вона доторкнулася до його обличчя, потім до борлака, коли Дейв зробив ковтальний рух.

- Якимсь відщепенцем.

5

Помаранчеві штори

У неділю о шостій ранку, за чотири з половиною години до першого причастя доньки Надін, Джиммі Маркусу зателефонував Піт Жилібйовскі й повідомив, що в їхній крамниці скрутна ситуація.

— Скрутна ситуація? — Джиммі сів у постелі й подивився на годинник. — Чорт би тебе забрав, Піте, ще тільки шоста година ранку! Ви з Кейті відчуваєте труднощі вже о шостій? Що ж ви робитимете о восьмій, коли до вас прийдуть парафіяни церков?

— Джиме, ти не зовсім зрозумів мою проблему. Кейті тут немає.

- Немає? Кого, ти сказав, немає?

Джиммі відкинув простирадла й підхопився з ліжка.

— Немає Кейті. Вона мала прийти о пів на шосту, еге? Приїхав хлопець із пончиками, сурмить мені в свою сурму, а я ще не маю готової кави через...

— Он як, — промурмотів Джиммі й перейшов через залу до кімнати Кейті, відчуваючи на своїх ногах холодний протяг — травневі ранки ще дихали березневими надвечір'ями.

— О п'ятій сорок приходили оті клятї наркомани, що працюють на будівництві, вони випили в нас усю французьку й колумбійську каву. А у відділі гастрономії панує неймовірний безлад. Скільки ти платиш тим хлопцям, що працюють у суботу вночі, Джиме?

Джиммі знову промурмотів: «Он як!» — і, коротко постукавши, штовхнув двері Кейті. Її ліжко було порожнє і, ще гірше, застелене, а це означало, що вдома вона не ночувала.

— Або піднімай їм платню, або хай забираються під три чорти, — сказав Піт. — Мені остогидло щодень витратити зайву годину, щоб давати лад у крамниці, ще й бути готовим спілкуватися з покупцями... Як ваші справи, місіс Кармоді? Кава вже на плиті, можете зачекати секунду?

— Я йду, — сказав Джиммі.

— Окрім того, недільні газети не розібрані, лежать купою, разом із рекламними проспектами, — не крамниця, а смітник якийсь...

— Я сказав, що вже йду.

— Справді, Джиме? Дякую тобі наперед.

— Піте, зателефонуй Селові, запитай, чи не зможе він прийти на вісім тридцять замість десятої години.

— Гаразд.

Джиммі почув, як на Пітовому кінці дроту сигналить машина біля воріт.

— І Піте, ради Бога, відчини ворота тому хлопцеві. Він не може цілий день стовбичити перед крамницею з тими пончиками.

Джиммі повісив слухавку й повернувся до спальні. Аннабет сиділа в ліжку, прикривши ноги простирадлом, і позіхала.

— З крамниці? — запитала вона, супроводжуючи слова ще одним довгим позіхом.

Він кивнув.

— Кейті не з'явилася.

— Сьогодні, — сказала Аннабет, — день першого причастя для Надін, а вона не приходить на роботу. А ну ж як не прийде й до церкви?

— Я певен, вона прийде.

— Не знаю, Джиммі. Якщо Кейті так надудлилась учора ввечері, що послала к бісовій матері крамницю, то не можна бути певним ні в чому...

Джиммі стенув плечима. З Аннабет марно було розмовляти, коли йшлося про Кейті. Вона знала тільки два види поведінки в стосунках з падчеркою — або роздратування й холод, або крайній ентузіазм, коли обидві вдавали з себе найкращих подруг. Середини не існувало, й Джиммі знав, почасти відчуваючи себе винним, що більша частина непорозумінь виникла тому, що Аннабет з'явилася на горизонті, коли Кейті було сім років і вона лише почала звикати до батька й ще не перестала тужити за матір'ю. Дівчинка щиро зраділа, коли в помешканні, де вона жила з батьком, з'явилася жінка. Але Джиммі знав, що дочка засмучена смертю матері — якщо не безнадійно, то принаймні глибоко, — і ця втрата стукатиме в стінки її серця ще багато років, і щоразу, коли згадуватиме матір, вона нападатиме на Аннабет, яка, граючи роль матері, ніколи не жила за тими правилами, що їх Марітин привид міг би схвалити.

— Господи, Джиммі, — промовила Аннабет, коли той почав натягувати светра на футболку, в якій спав, і шукати свої джинси, — невже ти збираєшся кудись піти?

— Лише на годину. — Джиммі знайшов штани, які обкрутилися навколо ніжки ліжка. — Дві години щонайбільше. Сел має замінити Кейті о десятій годині. Піт зателефонує йому й попросить прийти раніше.

— Селові вже десь із сімдесят.

— То й що? Думаю, сечовий міхур розбудив його десь о четвертій ранку, і потім він увівся на дивані й досі дивиться телевізор.

— Бодай їй всячина. — Аннабет скинула з себе всі простирадла й підвелася з ліжка. — Паскудна Кейті. Невже вона зіпсує нам і цей день?

Джиммі відчув, як його шия нагрілася.

— А який ще день вона зіпсувала нам останнім часом?

Аннабет відмахнулася від нього рукою, стоячи вже у дверях ванної кімнати.

— Ти хоча б знаєш, де вона може бути?

— У Даяни або в Ів, — відповів Джиммі. Йому дуже не сподобався той зневажливий жест рукою.

Аннабет — любов його життя, тут сумніватися не випадає — навіть не уявляла собі, якою іноді вона може бути (і це було властиве всій родині Севіджів) та яке прикре враження справили її погані думки або кепський настрій на інших людей.

— А може, в бойфренда.

— Справді? А з ким вона зустрічалась останніми днями?

Аннабет увімкнула душ і відступила до зливальниці, чекаючи, поки вода нагріється.

— Я думала, ти це знаєш краще від мене.

Вона відкрила аптечку, шукаючи там пасту для чищення зубів, і похитала головою.

— Вона перестала зустрічатися з Маленьким Цезарем у листопаді. Я була цьому рада.

Джиммі, який узував черевики, всміхнувся. Аннабет завжди називала Боббі О'Доннела Маленьким Цезарем, а коли й набагато брутальнішими прізвиськами, і не тільки тому, що той був амбітним гангстером із холодним поглядом, а й тому, що він був гладкий коротун, схожий на Едварда Дж. Робінсона. То були напружені кілька місяців, коли минулого літа Кейті стала зустрічатися з ним, і брати Севіджі сказали Джиммі, що він може покласти на них, мовляв, вони прищемлять йому прутень, якщо в тому виникне потреба. Джиммі не знав, чи то вони були морально обурені тим, що такий покидьок зустрічається з їхньою улюбленою небогою, чи то Боббі О'Доннел став для них надто небезпечним суперником.

Та хай там як, Кейті сама порвала ці взаємини, і, крім чималої кількості телефонних дзвінків о третій годині ночі й тієї Різдвяної ночі, коли Боббі та Роман Фоллов з'явилися в них на парадному ганку з невідомими намірами, наслідки розриву минулися без особливих пригод.

Той факт, що Аннабет не терпіла Боббі О'Доннела, не міг не насмішити Джиммі, бо іноді він замислювався, чи ненавиділа Аннабет Боббі тільки тому, що він був схожий на Едварда Дж.

і спав з її падчеркою, а чи ще й тому, що той був недоробленим бандитом, на відміну від професіоналів, якими вона вважала своїх братів, безперечно, знаючи, яким фахівцем був її чоловік у ті роки, коли Маріта ще не вмерла.

Маріта пішла в засвіти чотирнадцять років тому, коли Джиммі відсиджував два роки в'язниці у виправному закладі «Оленячий острів» у Вінтропі. Одного вечора під час відвідин ув'язненого чоловіка, коли п'ятирічна Кейті спала в неї на колінах, Маріта показала Джиммі родимку на своїй руці, яка останнім часом дуже потемніла, і сказала, що збирається піти до лікаря, який працює в громадській клініці. Про всяк випадок, пояснила вона. Через чотири тижні їй вже робили хімію. А півроку по тому, як розповіла йому про родимку, Маріта померла. Кілька субот Джиммі мусив спостерігати, як тіло дружини стає білим, немов крейда, сидючи на протилежній стороні темного дерев'яного столу, припаленого сигаретами, вкритого плямами від поту й почорнілого за сотню років базікання та скарг ув'язнених. Останній місяць свого життя Маріта була вже надто хвора, щоб приходити, заслабка, щоб писати, й Джиммі мусив задовольнитися телефонними дзвінками, під час яких вона здавалася надто виснаженою або накачаною ліками, або й такою, й такою.

— Ти знаєш, що мені віднедавна сниться? — запитала вона одного разу. — Сниться і сниться.

— Що тобі сниться, моя дитино?

— Помаранчеві штори. Великі щільні помаранчеві штори. — Вона цмокнула губами, й Джиммі почув, що Маріта п'є воду... — Штори, які метляються на вітрі, звисаючи зі своїх поперечок. Лише метляються й ляскають. Лясь, лясь, лясь. Сотні штор на великому-великому полі. Ляскають і лопотять.

Джиммі чекав, що далі, але Маріта урвала на цьому розповідь. Не хотючи, щоб дружина змовкала посеред розмови, як було не раз, він запитав:

— Як там Кейті?

— Чого?

— Що робить Кейті, моя люба?

— Твоя мама добре дбає про нас. Вона дуже журиться.

— Хто журиться? Моя мама чи Кейті?

— Обидві. Пробач, Джиммі. Я піду. Мене нудить. І я дуже стомлена.

— Гаразд, дитино.

— Я тебе кохаю.

— І я тебе.

— Джиммі. У нас ніколи не було помаранчевих штор. Я не помиляюся?

— Ні, не помиляєшся.

— Дивно, — сказала вона й повісила слухавку.

Останнє слово, яке вона сказала йому, — «дивно».

Атож, дивно. Родимка, що була на твоїй руці, відколи ти ще лежала в колисці й дивилась на підвішені над тобою картонні іграшки, раптом потемніла й через двадцять чотири тижні, майже два роки по тому, як ти лежала в постелі зі своїм чоловіком і обхоплювала його тіло своєю ногою, тебе поклали в домовину й зарили в землю, а твій чоловік стояв за півсотні ярдів від тебе, між двома озброєними охоронцями й з кайданами на руках і ногах.

Джиммі випустили на волю через два місяці після похорону дружини, й він стояв на кухні в тому самому одязі, в якому покинув в'язницю, і усміхався до своєї незнайомої дитини. У свої перші чотири роки вона мала познайомитися з ним, бо ж зовсім його не пам'ятала. Пам'ятала тільки те, що сталося за останні два роки її життя. Можливо, в її пам'яті жило кілька фрагментів про чоловіка, якого вона бачила в цій оселі до того, як їй було дозволено приходити до нього лише по суботах і сидіти на протилежному боці старого стола у вологому домі з поганим запахом, побудованому на індійському кладовищі, де свистіли вітри, стіни хиталися, а стелі нависали надто низько. Стоячи на своїй кухні й дивлячись, як вона споглядає його, Джиммі ніколи ще не почувався таким безпорадним. Він зроду не був таким самотнім або наляканим, як тепер, коли, опустившись навколішки біля Кейті та взявши її рученята в свої руки, дивився на них обох у своїй уяві, немовби літав над кімнатою. І, літаючи над ними, він думав: «О Боже, мені шкода цих двох».

Чужі одне одному, в брудній кухні, намагаються виміряти одне одного, силкуються не мати ненависті одне до одного, бо ж вона померла й позмусила їх приліпитися одне до одного, неспроможна знати, що вони, в біса, робитимуть далі.

Його донечка — це створіння, яке жило, дихало й почасти вже було сформоване, — тепер залежала від нього, подобалось це їм чи ні.

— Вона всміхається нам із неба, — промовив Джиммі до Кейті. — Вона пишається нами. Справді пишається.

Кейті запитала:

— Ти знов повернешся в те місце, де був?

— Ні, не повернусь. Ніколи.

— Ти поїдеш кудись іще?

Тієї миті Джиммі радо погодився б відсидіти ще років із шість у брудній ямі, такій, як «Оленячий острів», або й у гіршому місці, аніж проводити по двадцять чотири години на кухні з незнайомою донькою, з цією невизначеністю майбутнього, із цим — як називати речі своїми іменами — клопотом, на який доведеться потратити залишок своїх молодих років.

— Нікуди я не поїду, — сказав він. — Я тебе не покину.

— Мені хочеться їсти.

Джиммі наче вдарило електричним струмом — о Боже, йому ще й годувати доведеться це створіння. До смерті. Ісусе Христе!

— Гаразд, — відказав він, відчуваючи, як усмішка затремтіла на його обличчі. — Ми поїмо.

О шостій тридцять Джиммі з'явився в «Ринковому котеджі», крамниці на перехресті вулиць, якою він володів, і відразу сів за касу та лотерейний автомат, тоді як Піт переносив до кафе-терію «Кілмерські пончики» Айзера Гасвами й тістечка, кільця із сиром та пиріжки, доставлені з пекарні Тоні Б'юка. Під час затишшя Джиммі наповнив кавою з кавового автомату два величезні термоси й поставив їх на прилавок, де торгували кавою, потому розіклав недільні «Глоб», «Геральд» і «Нью-Йорк таймс». Посередині поклав рекламу й комікси, відтак акуратно

помістив усе те перед прилавками, де продавалися цукерки, й під касовим апаратом.

— Сел сказав тобі, коли зможе бути?

— Не раніше, як о пів на десяту, — сказав Піт. — Його автомобіль зламався, й він зможе приїхати лише міським транспортом, тобто двома лініями метро та автобусом. Та і, як сказав мені, він ще навіть не вдягався.

— Трясця.

Близько чверті на восьму їм довелося мати справу з першим напливом покупців, що поверталися з нічної зміни, — це були переважно полісмени, кілька медсестер зі «Святої Регіни» й кілька дівчат, які працювали й підробляли, обслуговуючи нелегальні нічні клуби, розміщені на протилежному боці Бакінгем-авеню в Низині й вище на Роум-Бейсин. Усі вони були стомлені й виснажені, але водночас веселі й напружені. Над ними висіла аура інтенсивної полегкості, немовби всі вони поверталися з поля битви брудні, закривавлені, але не поранені й не покалічені.

Поки тривала п'ятихвилинна перерва перед новим напливом відвідувачів, Джиммі зателефонував Дру Піджину й запитав, чи бачив той Кейті.

— Гадаю, вона тут, — сказав Дру.

— Справді?

Джиммі відчув нотку надії в своєму голосі й тільки тоді зрозумів, що він стривожений набагато більше, аніж дозволяв собі визнати.

— Певно, що так, — сказав Дру. — Зачекай, піду з'ясую.

— Наперед тобі дякую, Дру.

Він слухав, як відлунює важка хода Дру по твердій підлозі коридору, й водночас переводив у гроші два обтріпані чеки, що їх подала йому стара леді Гармон, намагаючись не моргати, щоб не струсити сльози, які потекли в Джиммі від різкого запаху парфумів старої. Він почув, як Дру повертається до телефона, й відчув, як затремтіло в нього щось у грудях, коли повернув старій леді її п'ятнадцять баксів і на прощання помахав їй рукою.

— Джиммі?

— Я тут, Дру.

— Пробач. Це Даяна Сестра заночувала тут, у нас. Вона й тепер лежить долі у спальні Ів. Але Кейті там немає.

Тріпотіння в грудях Джиммі зупинилося й завмерло, неначе придавлене пінцетом.

— Ти не переживай, це не проблема.

— Ів сказала, що Кейті висадила їх тут, біля стовпа на дорозі, але не сказала, куди сама їде.

— Гаразд, чоловіче. — Джиммі надав своєму голосові уданої веселості. — Я її знайду.

— Може, в неї з кимось побачення?

— Їй дев'ятнадцять, Дру. Хіба порухуєш тих, із ким вона зустрічається?

— Свята правда, — відказав Дру, позіхаючи. — Скажімо, Ів одержує стільки телефонних дзвінків від різних хлопців, що можна скласти їхній реєстр.

Джиммі витиснув із себе сміх.

— Ще раз дякую тобі, Дру.

— Завжди радий допомогти тобі. Тримайся, Джиммі.

Джиммі повісив слухавку й потім довго дивився на диск, ніби чекав від нього якоїсь допомоги. Це не вперше Кейті не ночувала вдома. І навіть не вдесьте. Не раз також вона не приходила вранці на роботу, але й у першому, і в другому випадку вона зазвичай телефонувала. Та що, як вона зустріла чарівного молодика, схожого на кінозірку?.. Джиммі не так далеко відійшов від своїх двадцятьох, щоб не пам'ятати, як це буває. І хоч він ніколи не показав би Кейті, що заплющує очі на такі вчинки, у своєму серці він міг гіпокритично не осуджувати їх.

Дзвінок, прив'язаний до цвяха, вбитого над дверима, дзеленькнув, і Джиммі, піднявши голову, побачив, як до крамниці увійшов гурт акуратно причесаних жінок, які поверталися з церкви й базікали про дощовий ранок, проповідь священика та сміття на вулицях.

Піт підняв голову від гастрономічного прилавка й витер руки рушником, яким обтирав стіл для пакування куплених продуктів. Далі виклав на прилавок повну коробку хірургічних

рукавичок, а тоді сів за другий касовий апарат. Нахилившись до Джиммі, він промовив:

— Готуйся до пекла.

І другий гурт святенниць з'явився слідом за першим.

У неділю вранці Джиммі не працював близько двох років, тож забув, на який зоопарк може тоді перетворитися крамниця. Піт мав слухність. Сиві фанатички, які приходять на семигодинну месу до Святої Цецилії, коли нормальні люди сплять, переносять свій біблійний крамничний ентузіазм до крамниці Джиммі, пустошачи таці з пиріжками та пончиками, дудлячи каву, випиваючи молочні коктейлі, наполовину зменшуючи кількість газет на стендах. Вони зачіпали вітрини й наступали на пластиккові торбинки з чіпсами та горіхами, які падали їм під ноги. Вони викрикували замовлення гастрономічних продуктів, вимагали лотерейні квитки, замовлення на «Пол-Молс» і «Честерфілд», анітрохи не тримаючись своєї черги. І хоч позаду тиснули нові сиві або голомозі відвідувачі, ці перші затримувалися біля прилавка нескінченно довго, рахуючи свої мідяки, розпитуючи про родини Джиммі та Піта й не поступаючись чергою тим, котрі все гучніше галасували позад них.

Подібного хаосу Джиммі не пам'ятав відтоді, як востаннє побував на ірландському весіллі з відчиненим баром, і коли нарешті, подивившись на годинник, що показував восьму годину сорок п'ять хвилин, він завважив, як останній з відвідувачів вийшов надвір, відчув, що футболка просякла потом під його светром, а светр глибоко в'ївся в шкіру. Він подивився на результат бомби, що вибухнула в його крамниці, а тоді на Піта й відчув несподіваний наплив дружніх і братерських почуттів до цього чоловіка, який уже витримав натиск полісменів, медсестер і повій о сьомій годині п'ятнадцять хвилин, так ніби вони з Пітом піднялися на новий рівень дружби, переживши навалу зажерливої старечі, що накопилася на них о восьмій ранку.

Піт подарував йому стомлену усмішку.

— Тепер відпочинемо з півгодини? Ти дозволиш мені вийти й покурити?

Джиммі засміявся, його опанувала несподівана дивна гордість за невеличкий бізнес, який він зумів налагодити в своєму кварталі.

— Не взяв тебе кат, Піте, можеш викурити цілу пачку.

Він підвів у проході, розставив на полицях молочні продукти й розкладав на тацях пиріжки та пончики, коли задзвенів дзвоник і повз прилавок пройшли Бренден Гарріс і його молодший брат Німий Рей, прямуючи до тих поперечних проходів, де продавався хліб, пральні порошки, тістечка та чай. Джиммі клопотався коло обгортання тістечок та пончиків і пожалкував, що дозволив Пітові взяти коротку перерву, адже Піт тепер дуже згодився б йому тут, поруч.

Джиммі підвів очі й спостеріг, що Бренден дивиться поверх полиць, прагнучи щось побачити біля кас, так ніби він хотів або щось поцупити в крамниці, або когось там побачити. Протягом якоїсь ірраціональної секунди Джиммі подумав, чи не слід йому звільнити Піта за незаконну торгівлю в крамниці. Одначе стримався, пригадавши, що Піт запрягся, дивлячись йому у вічі, що ніколи не підведе Джиммі й не зведе нанівець працю його життя. Джиммі знав, що він каже правду, бо якщо ти не Великий Чаклун усіх брехунів, то ніколи не зможеш набрехати Джиммі, коли він дивиться тобі у вічі й ставить пряме запитання; він знав кожен посмик і кожен порух ока, хоч би який малопомітний, що виказав би тебе. Він навчився цього, спостерігаючи за батьком, що мав звичай давати п'яні обіцянки, яких зроду не виконував, — і тепер Джиммі розпізнавав брехню, хоч би як ретельно її ховали. Отже, Джиммі пам'ятав, як Піт дивився йому в вічі та присягався, що ніколи не підведе його, й знав, що це правда.

Але що там хоче побачити Бренден? Невже він такий дурний, що сподівається щось поцупити? Джиммі знав Бренденового батька Правильного Рея Гарріса, той також був псих, отже примітивність мислення в них у крові, але треба зовсім схибнутися, щоб спробувати пограбувати крамницю на лінії Східного Бакінгема — Низини/Пагорбів разом зі своїм тринадцятирічним німим братом. До того ж якщо хтось і мав якусь клепку в тій родині, Джиммі, хоч і неохоче, визнавав таку можливість за Бренденом — сором'язливим, але дуже вродливим

хлопцем. Джиммі давно зрозумів різницю між тим, хто тримається спокійно, бо не знає значення багатьох слів, і тим, хто вбирає усе в себе, спостерігаючи й слухаючи. Бренден був наділений цією особливістю; ви відчували, що він розуміє людей надто добре, й це знання примушувало його нервуватися.

Він обернувся до Джиммі, і їхні погляди зустрілися. Хлопець подарував Джиммі нервовий дружній погляд, уклавши в нього надто багато значення, ніби намагався не виявити тих турбот, що заповнювали йому мозок.

— Брендене, допомогти тобі? — запитав Джиммі.

— Ой ні, містере Маркус, я лише хочу знайти отой ірландський чай, який так любить моя мати.

— Чай «Баррі»?

— Атож, саме його.

— У наступному проході.

— Щиро дякую.

Джиммі сів до каси саме тоді, коли повернувся Піт, за яким тягся сморід покvapно скрученої, викуреної цигарки.

— Коли ж повертається на службу Сел? — запитав Джиммі.

— Будь-якої хвилини тепер. — Піт обернувся назад до полиці, заваленої клаптями чекового паперу, й зітхнув: — Джиммі, він такий неповороткий.

— Сел? — Джиммі спостерігав, як Бренден спілкується з братом мовою знаків, стоячи посеред центрального проходу, — Бренден тримав коробку з чаєм «Баррі» в себе під пахвою. — Чоловіче, йому ось-ось вісімдесят вийде.

— Я знаю, чому він неповороткий, — сказав Піт. — Я сказав просто так. Бо якби о восьмій за прилавком стояли не ти і я, а ми із Селом, то й досі не впоралися б.

— Тому я й ставлю його лише на короткий час. Проте сьогодні вранці повинні були б працювати не ми з тобою й не ти із Селом, а ви з Кейті.

Бренден і Німий Рей підійшли до прилавка, й Джиммі побачив, як щось спалахнуло на Бренденовому обличчі, коли промовив ім'я дочки.

Піт вийшов з-поза сигаретної полиці й запитав:

— Брендене, ти все знайшов?

— Я... я... я... — занукаючись, відповів Бренден і подивився на свого малого брата. — Думаю, що так. Дозвольте мені переговорити з Реєм.

Руки хлопців знов замиготіли, й обидва перемовлялися так швидко, що Джиммі навряд чи зрозумів би їх, навіть якби ті користувалися словами. Мовчазне обличчя Рея було при цьому нерухоме, мов кам'яне, тоді як руки його були наелектризовані й живі. Джиммі він завжди здавався похмурим підлітком, більше схожим на матір, аніж на батька, його бліде обличчя неначе завжди кидало виклик. Одного разу Джиммі сказав про це Аннабет, і вона звинуватила його в упередженому ставленні до інвалідів, але він не думав, що річ у цьому, — на мертвотному обличчі Рея та в його мовчазному роті жило щось таке, що Джиммі хотілося б вибити молотом.

Хлопці перестали смикатися головами, й Бренден нахилився на полицю з цукерками, узяв там іриску Колмена, примусивши Джиммі знову пригадати свого батька та як від нього смерділо, коли він працював на цукерковій фабриці.

— А можна мені ще «Глоб» узяти? — запитав Бренден.

— Авжеж, — промовив Піт, дописуючи цю назву в рахунок.

— А я думав, Кейті працює в неділю, — сказав Бренден і простягнув Пітові десятку.

Замкнувши касу, Піт підняв брови.

— Брендене, тобі подобається дочка мого хазяїна?

Бренден опустив очі.

— Ні, ні, ні. — Він засміявся, і сміх той завмер, щойно вилетів з його рота. — Я лише здивувався, бо звичайно бачив її тут.

— Її маленька сестра прийме сьогодні перше причастя, — сказав Джиммі.

— Надін? — Бренден зиркнув на Джиммі, надто широко розплющивши очі й так само широко всміхаючись.

— Надін, — підтвердив Джиммі, дивуючись, що Бренден відразу пригадав її ім'я. — Авжеж, вона.

— То привітайте її від мене та від Рея.

— Аякже, Брендене, привітаю.

Бренден опутив очі на прилавок і кілька разів кивнув головою, коли Піт зачинив бар, де подавали чай із цукерками.

— Я радий був, хлопці, побачити вас. До побачення, Рею.

Рей не дивився на брата, коли той говорив, але він пішов за ним, коли Бренден сказав «ходімо». Джиммі пригадав, що люди, як велося, забували про Рея: він не був глухий, лише німий, бо Джиммі був переконаний, що мало хто з людей, які жили по сусідству, зустрічався з таким явищем раніше.

— Послухай-но, Джиммі, — сказав Піт, коли брати пішли. — Можна поставити тобі одне запитання?

— Давай.

— Чому ти так ненавидиш цього хлопця?

Джиммі стелує плечима.

— Я не знаю, чоловіче, чи це справді ненависть. Я тільки... А тобі не здається німота цього малого розбишаки трохи дивною?

— А, ти про нього, — сказав Піт. — Атож, це дивний хлопець, який завжди поглядає так, наче він помітив щось у тебе на обличчі й готується видерти його. Ти звернув на це увагу? Але я говорив не про нього, а про Брендена. Бо мені цей хлопець подобається. Він скромний і пристойний, невже ти зі мною не згоден? Ти помітив, як він часто розмовляє з братом мовою жестів, хоч і не має в цьому потреби? Так ніби хоче показати братові, що він не сам-один. Це добре. Але Джиммі, чоловіче, ти дивишся на нього таким поглядом, ніби хочеш відчиркрити його носа й засунути йому в рот.

— Неправда.

— А таки правда.

— Невже ти так думаєш?

— Саме так я й думаю.

Джиммі подивився поверх лотерейного апарата крізь запилене вікно на Бакінгем-авеню, яка лежала сіра й волога під уранішнім сонцем. Він відчував, як клята сором'язлива усмішка Брендена Гарріса лоскоче йому кров.

— Джиммі, я лише пожартував з тебе. Я не хотів тебе образити...

Джиммі відвернув голову від Піта й глянув у вікно.

— А ось і Сел, — промовив він. Старий човгав по авеню, наближаючись до них. — Майже вчасно, хай йому грець.

6

Бо воно в нього розбилося

Неділя Шона Дівайна — його перший робочий день після тижневої перерви — почалася, коли він рвучко пробудився зі сну, вихоплений з нього дзеленчанням будильника, яке наповнило його відчуттям безповоротності, немов дитину, що виходить із матки й знає, що зроду туди не повернеться. Він не міг пригадати багато конкретних подробиць — пам'ятав лише кілька не пов'язаних між собою деталей і мав таке відчуття, що суцільної оповіді він не бачив *уві сні*. А проте вона вгородилася, наче бритва, в потилицю й не відпускала його уяву весь ранок.

Його дружина Лорен була в тому сні, й він досі чув запах її тіла. Вона мала розтріпане волосся кольору мокрого піску, темніше й довше, ніж у житті. На ній був мокрий білий купальний костюм. Тіло мало темну засмагу, до голих гомілок та пальців на ногах прилип пісок. Вона пахла морем і сонцем. Сидячи на колінах у Шона, цілувала його в ніс, лоскотала йому горло своїми довгими пальцями. Вони розташувалися на ганку пляжного будинку, й Шон міг чути шум прибою, хоч і не бачив ніякого океану. Там, де мав бути океан, бовванів порожній телевізійний екран завбільшки з футбольне поле. Коли Шон дивився в нього, то бачив лише своє віддзеркалення, без Лорен, так ніби він обіймав порожнє повітря.

Але в руках він відчував її тепле тіло.

Потім його пам'ять зберегла, як він стояв уві сні на даху будинку, а замість тіла Лорен тримав у руках гладенький металевий флюгер. Він обіймав той флюгер, а внизу зяяла глибока яма, й на причалі стояла яхта. Далі він побачив себе голим у ліжку з жінкою, якої ніколи раніше не зустрічав. Доторкаючись до неї, Шон відчував, за якоюсь дивною логікою сновидіння, що Лорен перебуває в сусідній кімнаті й спостерігає за ними по відео.

Тим часом крізь вікно проломилася чайка, уламки скла розсипалися по ліжку, й Шон, уже одягнений, нахилився над ним.

Чайка глибоко зітхнула й промовила:

— У мене болить шия, — і Шон прокинувся, перш ніж устиг сказати: «Бо вона в тебе зламана».

Він прокинувся, але сон усе ще важко перекочувався в його мозку, його пушинки застрягли під повіками й приліпилися на верхній частині язика. Він тримав очі заплющеними, а тим часом будильник не вгавав. Шон гадав, це новий сон, і він досі спить, а дзвінок лунає лише в його уяві.

Нарешті він розплющив очі. Відчуття твердого тіла незнайомої жінки й запах моря, який ішов від тіла Лорен, іще якийсь час залишалися в тканині його мозку. До нього раптом дійшло, що це не сон, не кінофільм, не сумна-пресумна пісня.

Це були ті самі простирадла, те саме ліжко, та сама порожня бляшанка з-під пива на його підвіконні, те саме сонце в його очах, той самий дзвінок будильника на столику біля ліжка. Це крапав кран, якого він забув закрутити. Це було його життя, що належало тільки йому.

Шон вимкнув будильник, але не відразу підвівся з ліжка. Він ще не хотів піднімати голову, бо не хотів з'ясувати, чи вона не болить із похмілля. Якщо це так, то перший день на службі видасться йому вдвічі довшим, а він і без того, напевно, буде тривалим після тижневої відсутності Шона, з усією тією гидотою, яку він муситиме проковтнути, й жартами, що їх йому доведеться вислухати на свою адресу.

Він лежав і слухав вуличний гомін. Із-за сусідніх дверей, де жили наркомани, долинав звук від телевізора, який не вимикався цілісінький день. Під стелею хурчав вентилятор, а в кутку тихо гуділи мікрохвильова піч і холодильник. Гуділи увімкнені комп'ютери. Гуділи мобільні телефони, гуділи кухня та вітальня, а знадвору з боку вокзалу та житлових кварталів Фаней-Гайтс і Низини було чути безперервний гул.

Усе гуло й гуділо цими днями. Усе було плинне та швидке. Кожен мусив пристосуватися до цього світу, рухатися разом із ним, зростати.

Коли, в біса, це почалося?

Власне, більш нічого він не хотів знати. Коли пришвидшився ритм подій, що примусив Шона дивитись на людські спini?

Він заплющив очі.

Коли його покинула Лорен.

Саме тоді.

Бренден Гарріс подивився на телефон, йому хотілося, щоб він задзвонив. Кейті спізнюється на дві години. Він не дуже й дивувався, бо час і Кейті ніколи не відзначалися узгодженістю, але ж сьогоднішній день не є звичайним. Бренден мріяв вирушити в дорогу. Де ж вона, якщо її немає на службі? Вони домовилися, що вона зателефонує Бренденові з роботи, піде на перше причастя своєї зведеної сестри, а потім вони зустрінуться. Але Кейті не прийшла на службу. І не зателефонувала йому.

Сам він не міг подзвонити їй. Це дуже ускладнювало їхні стосунки від першого вечора, коли вони покохалися. Кейті зазвичай перебувала не більш як у трьох місцях — у Боббі О'Доннела в перші дні її знайомства з Бренденом, у тому помешканні, де вона виросла разом із батьком, мачухою та двома зведеними сестрами, або в помешканні вище, де жили її божевільні дядьки, двоє з яких, Нік і Вел, мали славу неприторенних психопатів і не вміли владати своїми імпульсами. До всього її батько Джиммі Маркус люто ненавидів Брендена без будь-якої логічної причини для Кейті та її хлопця. І дівчина не мала підстав думати інакше — скільки пам'ятала себе, завжди чула від батька: «Тримайся якнайдалі від Гаррісів, бо як приведеш бодай одного з них у хату — ти мені не дочка».

Кейті розповідала про батька, як чоловіка розумного, але одного вечора зі слізьми на очах сказала Бренденові: «Він стає як дурний, коли мова заходить про тебе. Як дурний. Якось він напився й почав базікати про те, як любив мою маму, як дуже вона любила мене й таке інше, а далі як засичить: “Ці паскудні Гарріси, Кейті, нікчемні вони людці, просто сміття”».

Сміття. Від цього слова в Брендена боляче закалатало серце.

— «Тримайся від них, Кейті, якнайдалі. Лише про це я тебе прошу. Будь ласка».

— Тоді чому ти прихилилася до мене? — запитав Бренден.

Вона обкрутилася в його обіймах і сумно всміхнулась до нього.

— А ти цього не знаєш?

Правду кажучи, Бренден цього не знав. Кейті була всім. Вона була богиня. А Бренден був лише Бренденом.

— Ні, не знаю.

— Ти добрий.

— Справді?

Вона кивнула головою.

— Брендене, я бачила тебе з Реєм, матір'ю, з чужими людьми надворі, й ти завжди здавався мені дуже добрим.

— Існує багато добрих людей.

— Існує багато люб'язних людей. А це не одне й те саме.

І Бренден, думаючи про це, мусив визнати, що протягом усього свого життя він ніколи не зустрічав людини, яка ставилася б до нього неприязно. Усі вважали, що Гаррісові діти — хороші хлопці. Бренден ніколи не мав ворогів, ні з ким не бився після школи й не пам'ятав, коли востаннє чув грубе слово на свою адресу. Можливо, це й справді тому, що він добрий. І можливо, справді, як казала Кейті, така риса вдачі — рідкість. А може, він був просто хлопцем, який не дратував людей.

Хіба крім батька Кейті. І то була загадка. А сумніватися в ставленні Джиммі Маркуса до Брендена не доводилося. Той його ненавидів.

Лише півгодини тому Бренден відчув цю ненависть у крамниці містера Маркуса — тиху й стриману ненависть, що йшла від нього, наче вірусна інфекція.

Він відчув себе безпорадним перед нею. Повертаючись додому, він не міг дивитися на Рея й повсякчас спотикався, так його бентежила ця ненависть. Він почувався брудним, так ніби його волосся було давно не мите, а голова всипана гнидами. Тим паце, що цей факт він ніяк не міг пояснити — Бренден зроду не робив нічого лихого містерові Маркусу, він майже не знав цього

чоловіка. Він дивився на Джиммі Маркуса й розумів, що той не став би гасити полум'я, якби воно його охопило.

Бренден не міг зателефонувати Кейті на один з її телефонів — ану ж як вони мають там апарат, що визначає номери? Вони здивуються — чого це ненависний Бренден Гарріс телефонує їхній Кейті. Він мав намір подзвонити їй тисячу разів, але думки про те, що на протилежному кінці дроту може нарватися на містера Маркуса, чи Боббі О'Доннела, чи одного з тих психованих братів Севіджів, було досить, щоб він знову поклав слухавку на місце.

Бренден не знав, кого йому боятися більше. Містер Маркус був звичайний собі чоловік, власник крамниці на розі вулиці, до якої Бренден ходив протягом половини свого життя, але було в тому чоловікові щось іще — крім його очевидної ненависті до Брендена, — таке, що могло збентежити людину, спроможне заподіяти їй щось лихе, хоч що саме, Бренден не знав, але щось таке, що примушувало стишувати голос у присутності цього чоловіка й не зустрічатися з ним поглядом. Щодо Боббі О'Доннела, то він був саме той чоловік, який жив невідомо з чого, і, щоб не зустрітися з ним, ви переходили на протилежний бік вулиці. А щодо братів Севіджів, то ті були планетною системою, віддаленою від нормальних, прийнятних стосунків на сотні світових літ. Найбожевільніші, найпридуркуватіші йолопи, яких будь-коли народжувала Низина. Щоб перелічити, яка кількість поглядів і слів могла вивести їх з рівноваги, знадобилася б книга завтовшки зі Святе Письмо. Їхній батько, теж бовдур несосвітений, настругав зі своєю хворобливою святенницею дружиною безліч дітлахів, одного за одним через кожні одинадцять місяців. Брати росли в жажливій тісноті в одній кімнаті поруч із надземною залізницею, яка нависала над Низиною, затуляючи сонце, аж поки її не знесли, Бренден тоді ще був малюком. Підлога в їхньому помешканні була нахилена на схід, а потяги гуділи за вікном братів двадцять одну годину з двадцяти чотирьох кожної проклятої доби, струшуючи триповерховий будиночок із такою силою, що іноді брати випадали з ліжка й прокидалися вранці навалені в одну купу, зустрічаючи ранок роздратованими, як водяні пацюки, й пісяли один на одного, щоб почати новий день окремо.

Бувши дітьми, вони не мали індивідуальності в своєму зв'язку із зовнішнім світом. Вони були просто Севіджами, такою собі сумішшю кінцівок та сплутаного волосся, й рухалися у хмарі пилуки, як тасманійський диявол. Ви бачили, як котиться на вас курява, й відступали вбік, сподіваючись, що ця хмара затягне в себе когось іншого, перш ніж досягне до вас або пролетить мимо, одержима власними похмурими психозами.

Та що там казати, до того як Бренден почав таємно зустрічатися з Кейті, він навіть не знав, скільки всього було братів Севіджів, а він же виріс у Низині. Йому про це розповіла Кейті: Нік був найстарший, років із шість тому він подався відбувати свої щонайменше десять років у Волполі; Вел був наступний і, зі слів Кейті, найприємніший; потім ішли Чак, Кевін, Ел (якого зазвичай плутали з Велом), Джерард, який щойно вийшов із Волпола, й нарешті Скотт, материн улюбленець, коли він був зовсім малим і мати була жива. Потім він єдиний з-поміж братів одержав диплом про закінчення коледжу і єдиний, що не жив удома на першому й третьому поверхах, які брати привласнили після того, як повиганяли з дому колишніх власників, так їх перелякавши, що ті переселилися до іншого штату.

— Я знаю про їхню погану славу, — сказала Кейті Бренденові, — але насправді вони хороші хлопці. Хіба окрім Скотта. Він і справді навряд чи може комусь сподобатися.

Оце тобі й «нормальний» Скотт.

Бренден зиркнув на свого годинника, потім на дзигарі над ліжком, на телефон і на своє ліжко. Учора вночі він засинав отут, дивлячись на потилицю Кейті й рахуючи там біляві волосинки. Простягнувши тоді руку через її стегно й поклавши долоню на її теплий живіт, він з насолодою вдихав пахощі її волосся, легких парфумів і поту.

Аж ось ізнову звів очі на телефон.

Ну, задзвони, нехай тобі чорт! Задзвони.

Двоє хлопчаків знайшли автомобіль і зателефонували на номер 911. Той, хто заговорив у слухавку, засапався від хвилювання, щойно переконався, що його чують на тому кінці.

— Тут стоїть автомобіль із кров'ю всередині та відчиненими дверцятами, і...

Оператор, який чергував на телефоні 911, урвав монолог і запитав:

— Де стоїть автомобіль?

— У Низині, — сказав хлопець. — Біля В'язничного парку. Ми з другом знайшли його.

— Яка це вулиця?

— Сідней-стрит, — видихнув хлопець у телефон. — Тут кров, а дверцята відчинені.

— Як тебе звуть, синку?

— Він хоче знати її ім'я, — сказав хлопець своєму другові. — Він назвав мене «синку».

— Синку, назви мені своє ім'я, — повторив оператор. — Як тебе звати?

— Ми тут зовсім випадково, дядьку, — ухилився хлопець від прямої відповіді. — Прощайте.

Хлопець повісив слухавку, а оператор побачив на своєму комп'ютері, що дзвінок надійшов із платного телефона, який стояв на розі Кілмер і Нозер-стрит у Низині у Східному Бакінгемі, де за півмилі від того місця, де був вхід із Сідней-стрит до В'язничного парку. Він передав інформацію черговому, й черговий послав загіт на Сідней-стрит.

Один із патрульних зателефонував до відділка й попросив надіслати підкріплення — одного або двох криміналістів і кількох фахівців з убивств. Йому здавалося, вони будуть потрібні.

— Тридцять третій, ви знайшли тіло?

— Поки що ні, черговий.

— Тридцять третій, чому ви просите надіслати фахівців з убивств, якщо тіла не знайдено?

— Дивлюсь на цей автомобіль і передчуваю — тіло ось-ось знайдемо.

Свій перший робочий день Шон розпочав після перерви, припаркувавшись на Крешент і обминувши синю загороджувальну стрічку на її перехресті із Сідней-стрит. Синя загороджувальна

стрічка була позначена етикеткою Бостонського департаменту поліції, бо його представники першими прибули на місце подій, утім із розмов, підслуханих по рації, коли Шон їхав сюди, він збагнув, що справу цю доручать розслідувати відділові вбивств штату, який перебував під його безпосереднім керівництвом.

Автомобіль, як він зрозумів, знайшли на Сідней-стрит, тобто в районі юрисдикції міста, але кривавий слід тягся до В'язничного парку, що, як заповідна територія, підлягав юрисдикції штату. Шон пройшов униз по вулиці Крешент понад краєм парку, й перше, що він помітив, була вантажівка служби вбивств, припаркована в центрі кварталу.

Підійшовши ближче, він побачив свого сержанта Вайті Паверса, що стояв за кілька кроків від автомобіля з відчиненими дверцятами. Соза й Коннолі, яких включили до відділу вбивств лише минулого тижня, з філіжанками кави в руках оглядали кущі біля входу в парк. Далі на гравійній доріжці стояли машини патрульних служб і автомобіль кримінологів, які сердито визиралися на Созу й Коннолі: можливі докази було затоптано, й повсюди валялися кришечки від їхніх паперових стаканчиків.

— Привіт, поганий хлопцюго, — здивовано піднявши брови, мовив Вайті Паверс. — Тебе вже викликали на службу?

— Атож, сержанте, — відповів Шон. — Хоч у мене тепер немає партнера. Адольф у відпустці.

Вайті Паверс кивнув головою.

— Твої пальці придавило дверима, й тобі запропонували несподіваний спосіб лікуватися. — Він обняв Шона. — Ти будеш зі мною, еге? Поки закінчиться термін твого випробування.

Вони поклали, що Вайті стежитиме за Шоном, допоки начальство вирішить, відповідає він своїм високим стандартам чи ні.

— Цей вік-енд здавався таким спокійним, — сказав Вайті, підштовхуючи Шона до відчинених дверцят автомобіля. — Округа була тихою, як мертвий кіт. Когось ударили ножом у Паркер-Гілл, ще одне поранення у Бромлі-Гіт, і кілька учнів коледжу влаштували бійку за пляшку з пивом в Олстоні. Проте жодне з поранень не було фатальним, і всі ці випадки підпорядковувалися містові. За винятком випадку в Паркер-Гілл.

Але той чоловік самостійно дійшов до санітарної частини з ножем, який стримів у нього з-під ключиці, ще й запитав у чергової сестри, де вони тримають автомат із кока-колою.

— І вона сказала йому? — запитав Шон.

Вайті всміхнувся. Він був одним із найталановитіших працівників у відділі вбивств, тому всміхався охоче й часто. Його, либонь, несподівано викликали на службу, бо одягнений він був у спортивні штани та хокейну куртку свого сина, бейсбольна шапочка зсунулася на потилицю, різнобарвні кеди були взуті босоніж, а поліцейний значок теліпався поверх джерсі.

— Мені подобається твоя сорочка, — промовив Шон, і Вайті обдарував його ще однією ледачою усмішкою, коли над ними, вилетівши з парку, шугонула птаха й зловісно каркнула над Шоновою спиною.

— Півгодини тому, чоловіче, я лежав на своїй канапі.

— Дивився мультики?

— Ні, боротьбу. — Вайті показав на зарості, за якими починався парк. — Думаю, десь там ми знайдемо труп. Але врахуй, що ми тільки-но розпочали пошуки, й Фріл каже, поки не знайдемо тіло, жертву треба занести до списку зниклих осіб.

Птаха знову зробила над ними коло, цього разу трохи нижче. Її гучне каркання проникло Шонові в мозок і відгукнулося тремтінням у всьому тілі.

— Проте шукати доведеться нам? — запитав Шон.

Вайті кивнув головою.

— Якщо тільки вона не втекла до міста, де її й порішили.

Шон подивився вгору. Птаха мала велику голову й короткі лапки під білими грудьми із сірою смугою посередині. Шон не впізнав її породи, бо не дуже добре тямив у тому.

— Що це за птах?

— Кільчастий водомороз, — відповів Вайті.

— Не бреші.

Вайті підняв руку вгору.

— Присягаюся Богом, чоловіче.

— Ти забагато дивився в дитинстві передач «Царства дикої природи», еге?

Птаха знову зловісно каркнула, й Шон хотів уже підстрелити її.

— Подивишся автомобіль? — запитав Вайті.

— Чому ти сказав «вона»? — промовив Шон, пірнувши під жовту стрічку, що оточувала місце злочину, й попрямував до автомобіля.

— Технічна експертиза знайшла в бардачку паспорт. Автомобіль належить Кетрін Маркус.

— Прокляття, — сказав Шон.

— Ти її знаєш?

— Схоже, це дочка чоловіка, з яким я знайомий.

— Близько знайомий?

Шон похитав головою.

— Ні, ми просто вітаємось як сусіди.

— Ти правду кажеш? — запитав Вайті, ніби вже тепер хотів почати розслідування.

— Атож, цілковиту правду.

Вони підійшли до автомобіля. Вайті показав на відчинені дверцята, а представниця технічного відділу відступила назад і розкинула руки, затуляючи машину.

— Ви тільки нічого не торкайтеся, хлопці. Хто розслідувати-ме справу?

— Я, — відповів Вайті. — Парк перебуває в юрисдикції штату.

— Але автомобіль належить містові.

Вайті показав на бур'яни.

— Сліди крові ведуть на територію штату.

— Я не знаю, — зітхнула технічний експерт.

— Це вирішить комп'ютер, — сказав Вайті. — А поки що справа належить штатові.

Шон поглянув на бур'яни, які росли побіля парку, й припустив, що як вони знайдуть тіло, то знайдуть його там.

— Які маємо результати?

Технічний експерт позіхнула:

— Коли ми знайшли машину, дверці були відчинені. Ключі стриміли в запалюванні, фари світилися. Через десять секунд після нашого прибуття, мов за сигналом, акумулятор потік і закаляв днище.

Над динаміком на дверцях водія Шон помітив пляму крові. Кілька її крапель попало на сам динамік — тепер вони засохли й почорніли. Він присів, обернувся й побачив ще одну пляму на кермі. Третя пляма була довша й ширша за перші дві, вона обгортала дірку від кулі, пробиту у вініловій спинці водієвого сидіння на рівні плеча. Шон знову присів і подивився крізь двері на куці ліворуч від автомобіля, потім обернув голову, щоб подивитися на зовнішній бік дверцят водія, й побачив там свіжу заглибину.

Він поглянув на Вайті, й Вайті кивнув головою.

— Злочинець, певно, стояв біля автомобіля. Дівчина Маркус, якщо це вона, сиділа за кермом і вдарила його дверима. Мерзотник почав стріляти й поцілів її, можливо, в плече, а можливо, в біцепс. Хай там як, а дівчина кинулася навтіки. — Вайті показав на кілька прим'ятих кущів, що вона притоптала ногами. — Вони побігли крізь кущі до парку. Її рана не могла бути тяжкою, бо видно лише кілька крапель крові на кущах.

— А ми маємо своїх працівників у парку? — запитав Шон.

— Досі їх було двоє.

Представниця технічного відділу форкнула:

— З них було більше пуття, аніж із цих двох?

Шон і Вайті простежили за її поглядом і побачили, що Коннолі випустив із рук паперового стаканчика з кавою і тепер нахилився, щоб його підняти.

— Вони в нас новенькі, дай їм звикнути.

— Доведеться просити допомоги.

Шон підступив до жінки.

— Ви знайшли якісь посвідчення особи, крім технічного паспорта?

— Так. У гамані під водієвим сидінням був дозвіл на керування автомобілем на ім'я Кетрін Маркус. Під пасажирським сидінням лежав рюкзак. Біллі зараз з'ясовує, що там у ньому.

Шон подивився через капот на чоловіка, на якого кивком голови показала експерт. Він стояв навколішках перед автомобілем, темно-синій рюкзак лежав перед ним.

— Що там документи кажуть про її вік? — запитав Вайті.

— Дев'ятнадцять років, сержанте.

— Дев'ятнадцять, — повторив Вайті, звертаючись до Шона. — І ти знайомий з її батьком? Бідолаха, йому доведеться пережити велике горе, він, либонь, і гадки не має, що сталося з його дочкою.

Шон обернув голову й побачив, як самотна криклива птаха полетіла в напрямку каналу, а промінь сонця пробився крізь хмари. Він відчував, як пташине скрекотіння проникає в його вушний канал та в мозок, і враз його пронизав спогад про вираз дикої самоти, що його він бачив на обличчі одинадцятирічного Джиммі Маркуса, коли вони майже вкрали той автомобіль. Шон відчував ту самоту тепер, стоячи біля кущів, які вели до В'язничного парку, так ніби двадцять п'ять років, що відокремлювали його від того часу, пролетіли, як комерційна реклама на телебаченні, відчував ту гнітючу, розпачливу самоту, що придавила Джиммі Маркуса, неначе трухлява деревина. Щоб струсити із себе цей спогад, він подумав про Лорен, про Лорен із довгим руським волоссям, яка заповонила його сьогоднішній сон і пахла морем. Він подумав про ту Лорен, і йому захотілося знову заповзти в тунель того сну, поринути в нього з головою та зникнути.

7

У крові

Надін Маркус, молодша донька Джиммі та Аннабет, уперше дістала благословенні дари святого причастя в неділю вранці у церкві Святої Цецилії, що в Східному Бакінгемі, в Низині. Її руки були стиснуті від долонь до пучок, а білий серпанок та біла сукня робили її схожою на дитя-наречену або на сніжного янгола. Вона йшла в процесії через прохід разом із сорока іншими дітьми, легко ковзаючи по підлозі, тоді як інші дівчатка та хлопчачки плентали й спотикалися.

Принаймні так здавалося Джиммі, й хоч він перший був готовий визнати, що мислить упереджено, коли йшлося про його дітей, він також не сумнівався, що має слухність. Інші діти тепер базікають або горлають, коли їм так хочеться, матюкаються перед своїми батьками, вимагають цього чи вимагають

того, не шанують дорослих і дивляться на людей напівзатуманеним, напівгарячковим поглядом наркоманів, які просиділи надто багато часу перед телевізором, комп'ютером або тим і тим. Вони скидалися Джиммі на ртутні кульки, здавалося, кулька застигла на місці, але тут-таки покотилася геть, шарахаючись туди-сюди, розсипаючи сріблясту ртуть. Вони щось просять і зазвичай дістають, а як ні, то просять гучнішим голосом. Якщо відповідь і далі відкидна, починають верещати. І їхні батьки, боягузи жалюгідні, не витримують такого натиску й дають своїм нащадкам усе, чого ті просять.

Джиммі й Аннабет любили до нестями своїх дівчат. Вони тяжко працювали, аби мати змогу задовольнити всі їхні забаганки й щоб ті почувалися щасливими та знали, що їх люблять. Але існувала чітка межа між цим та очевидними дурницями, й Джиммі докладав усіх зусиль, аби його дівчата напевно знали, де вона пролягає.

Варто подивитись на отих двох вишкварків, що саме проминали стілець, на якому сидів Джиммі, на двох малих, які штовхалися, голосно реготали, не звертали уваги на зауваження черниць і зачіпали парафіян. І дехто з дорослих дивився на це поблажливо. Господи. У часи Джиммі батьки виступили б із натовпу, схопили б обох розбишак за волосся, ляснули б їх по дупах і пошепки пообіцяли б, що вдома вони дістануть більше, перш ніж їх відпустити.

Джиммі ненавидів свого старого батька, не схвалював і колишні методи виховання, але, кат би його взяв, мала б існувати й середня лінія поведінки, якої більшість людей не знаходила. Дитина мала знати, що батьки її люблять, але існують чіткі правила поведінки, й хоч ти й милий малюк, проте це не означає, що можеш робити все, що тобі заманеться.

Звичайно, ти можеш дотримуватися всіх цих правил, виховати добру дитину, а вона завдасть тобі великих неприємностей. Як сьогодні Кейті. Вона не тільки не з'явилася на роботу, а й, схоже, знехтувала причастя своєї зведеної сестри. Що, в біса, стукнуло їй у голову? Та, мабуть, нічого особливого, й це найнеприємніше.

Обернувшись, щоб подивитися на Надін, яка йшла між рядами, Джиммі відчув таку гордість, що його гнів на Кейті (разом із невеличкою, але невідчепною тривоною) трохи вгамувався, хоча Джиммі й знав, що він повернеться. Перше причастя було подією в житті католицької дитини — день, коли тебе вдягають у святкові шати й підлещують до тебе, а потім ведуть до сирної кав'ярні, — й Джиммі вірив у визначні події в житті своїх дітей та хотів, щоб вони їм надовго запам'яталися. Саме тому той факт, що Кейті не прийшла на конфірмацію сестрички, його неабияк стурбував. Їй було дев'ятнадцять років, хай і так, та все одно світ своєї молодшої напівсестрички вона не могла порівняти з хлопцями, вбранням та барами. Джиммі це розумів, тому зазвичай давав Кейті велику волю, але знехтувати таку подію після всього того, що він робив для Кейті, коли вона була молодша...

Він відчув, як знов розпалюється гнівом, і постановив, що, тільки-но вони зустрінуться, він улаштує Кейті «серйозну розмову» — так називала Аннабет їхні вияснювання стосунків, що часто траплялися протягом двох останніх років.

Бодай воно все запалося.

Надін уже майже порівнялася з лавою, на якій сидів Джиммі. Аннабет узяла з неї обіцянку, що та не дивитиметься на батька, коли його проминатиме, щоб не псувати врочистості святого таїнства якоюсь дитячою витівкою, але Надін усе одно подарувала йому погляд — ледве помітний, аби лиш показати Джиммі, що заради любові до нього вона готова ризикнути накликати материн гнів. Надін не звернула уваги на свого діда Тео й шістьох дядьків, які сиділи позаду Джиммі, й батько шанував її за це: вона наблизилася до межі, але не переступила її. Дівчинка скосила своє ліве око, й Джиммі завважив його крізь серпанок. Він привітав донечку, непомітно піднявши три пальці низько над рівнем свого сидіння й нечутно прошепотівши:

— Привіт!

Усмішка Надін була чистіша, ніж її серпанок або сукня чи черевички, й Джиммі відчув, як вона вдарила йому в серце, очі та коліна. Жінки, що існували в його житті, — Аннабет, Кейті,

Надін і її сестра Сара — могли своєю усмішкою або поглядом так його ослабити, що в Джиммі підгиналися коліна, а з голови йому спадав капелюх.

Надін опустила очі й нахилила своє маленьке обличчя, щоб приховати усмішку, але Аннабет її помітила. Вона штовхнула Джиммі ліктем між ребрами та лівим стегном, і той обернувся, почервонівши, до дружини й запитав:

— Ти чого?

Аннабет зиркнула на нього так, неначе казала: ось хай тільки додому вернемося, ти в мене дістанеш. Відтак спрямувала погляд уперед і стиснула губи, які лише злегка тремтіли в куточках. Джиммі знав, що досить йому сказати «У тебе проблеми?» своїм невинним, як у малого хлопця, голосом, і Аннабет засміється всупереч атмосфері в церкві, а одним із найбільших обдаровань Джиммі було вміння смішити жінок де завгодно й з чого завгодно.

Після цього протягом певного часу він не дивився на Аннабет, лише стежив за месою, а потім за обрядом конфірмації, коли кожна дитина вперше в своєму житті приймала облатку в підставлені ковшиком долоні. Він скрутив у трубочку програму конфірмації та став ляпати нею по своєму стегну, унаслідок чого в його долоні вона стала вологою від поту. Джиммі дививсь, як Надін підняла облатку з долоні, поклала її в рот і, опустивши голову, перехрестилась. У цю мить Аннабет притиснулася до чоловіка й прошепотіла йому на вухо:

— Наша дитинка. Господи, Джиммі, це ж наша дитинка!

Джиммі обхопив її рукою й міцно пригорнув до себе, прагнувши, щоб такі хвилини в житті тривали довго, щоб ти міг залишатися в них доти, доки не будеш готовий покинути їх, хоч би скільки годин або днів вони тривали. Він обернув голову й поцілував Аннабет у щоку, а вона пригорнулася до нього тісніше, й обоє не відривали очей від своєї донечки — їхнього світлого янгола.

Хлопець із самурайським мечем стояв на краю парку спиною до В'язничного каналу. Піднявши одну ногу від землі й повільно обертаючись на другій, він тримав меч під дивним кутом

позад своєї потилиці. Шон, Вайті, Соза й Коннолі повільно зближалися до нього по траві, запитуючи поглядами один в одного: «Що це за бевзь?» А той і далі поволі обертався й не звертав уваги на чотирьох чоловіків, що, оточивши його, звужували коло. Він підняв меч над головою й почав опускати його перед своїми грудьми. Поліціанти були тепер на відстані двадцятьох футів від нього, а хлопець тим часом обернувся на сто вісімдесят градусів і стояв тепер до них спиною. Шон зауважив, як Коннолі поклав собі руку на праве стегно, розстебнув кобуру й торкнувся руків'я свого «глока».

Аби справа не зайшла надто далеко й хтось не вистрілив чи незнайомиць не зробив собі харакірі, Шон прочистив горло й промовив:

— Даруйте мені, сер. Сер, ви чуєте мене?

Хлопець із мечем злегка повернув голову, ніби почув Шона, але не припинив свого обертання, яке тепер відбувалося в їхньому напрямку.

— Сер, ми хочемо, щоб ви поклали свою зброю на траву.

Хлопець поставив ногу на землю й обернувся до них, його очі розширилися й оглянули кожного з присутніх. На нього були націлені чотири револьвери. Він простяг свого меча, чи то спрямовуючи його на них, а чи віддаючи їм — Шон так і не збагнув, що означав той рух.

— Ти оглух?! — гаркнув Коннолі. — На землю!

Шон сказав:

— Тс-с-с! — І зупинивсь за десять футів від хлопця з мечем, думаючи про плями крові, які вони знайшли на стежці за шістьдесят ярдів звідси, знаючи, що ці плями означають. Йому пригадався Брюс Лі, який вимахував мечем завдовжки з невеличкий літак. Проте Брюс Лі був азіат, а цей молодик на вигляд не більш як років двадцяти п'яти, мав білу шкіру, чорне кучеряве волосся та голені щоки, одягнений був у білу футболку, заправлену в сірі спортивні штани.

Він тепер не ворушився, й Шон не мав сумніву, що лише страх примушував його тримати меч націленим на них, бо мозок його застиг і відмовлявся віддавати команди тілу.

— Сер, — проказав Шон доволі гостро, щоб примусити хлопця перевести погляд на нього. — Зробіть мені послугу, гаразд? Покладіть меч на траву. Лише розтисніть ваші пальці й дозвольте йому випасти з них.

— Хто ви, в біса, такі?

— Ми поліціанти, — сказав Вайті Паверс, показуючи на свій значок. — Бачите? Тому поставтеся до мене, сер, з довірою і дозвольте вашому мечеві впасти.

— О, звичайно, — мовив хлопець, і меч відразу вислизнув з його пальців, із глухим стуком упавши додола.

Шон відчув, що Коннолі зсунувся праворуч і, готовий стрибнути на незнайомця, виставив уперед руку. Прикипівши поглядом до його очей, він запитав:

— Як тебе звуть?

— Мене звуть Кент.

— Вітаю тебе, Кенте. Я офіцер поліції на прізвище Дівайн. Мені треба, щоб ти відступив на два кроки від своєї зброї.

— Моєї зброї?

— Від меча, Кенте. Відступи на два кроки назад. А як твое прізвище, Кенте?

— Брюер, — сказав хлопець і відступив назад, простягнувши перед собою руки, наче був переконаний, що зараз вони здіймуть свої револьвери й вистрілять у нього.

Шон усміхнувся й подивився на Вайті.

— А тепер, Кенте, розкажи мені, що ти тут робив. Ніби танцював у балеті — так мені здалося. — Він стеноу плечима. — З мечем у руках, але ж...

Кент дивився, як Вайті нахилився й підняв меч, обережно обмотавши хусточкою руків'я.

— Кендо.

— А що це таке, Кенте?

— Кендо — це бойове мистецтво, — пояснив Кент. — Я хожу на уроки по вівторках і четвергах, а вранці тренуюся. Я просто тренувався. Ото й усе.

Коннолі зітхнув.

Соза поглянув на Коннолі.

— Справді? Ти й побожитися можеш?

Вайті підніс лезо меча до Шона. Воно було змащене й таке чисте, ніби щойно вийшло з-під преса.

— Поглянь. — Вайті провів лезом меча по своїй розкритій долоні. — У мене ложки й то гостріші.

— Його ніколи не гострили, — сказав Кент.

Шон знову почув, як у його мозку застрекотала та птаха.

— Кенте, ти давно тут?

Кент подивився на паркувальний майданчик, що був за сто ярдів позаду них.

— П'ятнадцять хвилин щонайдовше. Чому ви запитуєте? — Його голос тепер звучав упевненіше, з відтінком обурення. — Офіцере, хіба заборонено практикувати кендо в публічному парку?

— Ми тут працюємо, — сказав Вайті. — А ти, Кенте, звертаєшся до сержанта.

— Розкажи нам, де ти був учора ввечері й сьогодні вранці? — запитав Шон.

Кент знову занервувався, напружуючи пам'ять і стримуючи подих. Він на мить заплющив очі, а тоді видихнув повітря.

— Так, так. Учора ввечері я був на вечірці з друзями. Потім зі своєю подружкою пішов додому. Ми лягли спати десь о третій годині ночі. Сьогодні вранці я випив з нею кави й прийшов сюди.

Шон ущипнув себе за ніс і кивнув головою.

— Ми конфіскуємо меча, Кенте, і добре було б, щоб ти пішов з одним із наших працівників до бараків і відповів на кілька запитань.

— До бараків?

— До поліційного відділка, — уточнив Шон. — Так ми його іноді називаємо.

— Чому?

— Кенте, ти згоден піти з одним із наших працівників?

— Авжеж.

Шон поглянув на Вайті, й Вайті скорчив гримасу. Вони знали, що Кент надто наляканий і нічого, крім правди, не розповість. Вони знали також, що меч повернеться з лабораторії чистим,

без жодного відбитка, але вони мусили смикнути за кожну ниточку, щоб на завтра підготувати для начальства детальний письмовий звіт.

— Я одержу чорний пояс, — сказав Кент.

Вони обернулися й подивилися на нього.

— Ти про що?

— У суботу, — сказав Кент. Його обличчя сяяло під краплями поту. — Це забрало в мене три роки, але саме тому я опинився тут цього ранку, прагнучи переконатися, що перебуваю в добрій формі.

— Угу, — сказав Шон.

— Зрозумій, Кенте, — утрутився Вайті, й Кент йому всміхнувся, — авжеж, ти досяг великих успіхів, але думаєш, нам це цікаво?

На той час, коли Надін та інші діти почали виходити із задніх дверей церкви, Джиммі не так обурювався поведінкою Кейті, як тривожився за неї. Бо попри те, що вона пізно поверталася додому й вешталася з хлопцями, яких він не знав, Кейті не налягла до тих дівчат, що нехтують своїх зведених сестер. Вони обожнювали її, а вона, на свій пай, піклувалася про них — водила їх у кіно, на ковзанку, купувала їм морозиво. Останнім часом Кейті готувала їх до недільного параду, так ніби День Бакінгема був загальнонаціональним святом нарівні з днем Святого Патріка або Різдром. У середу ввечері вона повернулася додому рано й повела обох дівчаток нагору, щоб вони приміряли там одяг. Вона сиділа на ліжку, а дівчатка заходили до кімнати й виходили, демонструючи свої вбрання, ставлячи запитання про свої зачіски, свої очі, свою ходу. Звичайно ж, кімната, в якій мешкало двійко дівчаток, перетворилася на купу використаного вбрання, але Джиммі не мав нічого проти — Кейті допомагала сестрам відзначити ще одне свято, застосовуючи ті трюки, яких навчив її батько та які допомагали дивитися навіть на дрібні події як на щось значуще.

Отож чому вона не прийшла на перше причастя Надін? Може, дуже перепила, як це іноді з нею бувало? А може, зустріла

хлопця із зовнішністю кіногероя і стратила розум? А мо', й просто забула?

Джиммі підвівся зі свого стільця й вийшов із Аннабет і Сарою в прохід. Аннабет міцно схопила його за руку й, побачивши, як він зціпив щелепи й дивиться кудись удалину, промовила:

— Я певна, з нею все гаразд. Може, тільки трохи перепила, та й по всьому.

Джиммі всміхнувся, кивнув головою і відповів їй міцним потиском руки. Аннабет, із її психологічним розумінням свого чоловіка, її вчасними потисками його руки, її ніжною практичністю, була основою існування Джиммі, простою та очевидною. Вона була йому за дружину, матір, найкращу подругу, сестру, кохану й священника. Якби не вона, і Джиммі знав то напевне, він би знову попав у «Оленячий острів» або й гірше — в одну з найпаскудніших в'язниць Норфолка чи Сідер-Джанкшен, переживаючи тяжкі часи та втрачаючи зуби.

Коли він познайомився з Аннабет, через рік після виходу на волю, мавши два роки умовного терміну, його взаємини з Кейті лише почали потроху налагоджуватися. Вона вже звикла до нього — стомленого, тихого, але приязного, до його постійної присутності поруч, а Джиммі звик до постійного відчуття втоми. Він стомлювався, працюючи по десять годин на день, а потім їдучи через усе місто, щоб забрати Кейті або завести її до своєї матері, до школи, на заняття після уроків. Він був стомлений і наляканий; це були постійні відчуття, які тривожили його в ті дні, й незабаром він дійшов висновку, що ніколи не здоліє їх позбутися. Він завжди прокидався, опанований страхом: його змагав страх, що Кейті незручно повернулася в своєму ліжку й упала на підлогу, він боявся, що економіка покотиться вниз і він утратить роботу, боявся, що Кейті впаде з турніка на шкільній перерві, боявся, що вона захоче чогось такого, чого він не зможе їй купити, боявся, що його життя віднині назавжди буде позначене постійним страхом, любов'ю та виснаженням.

Оце виснаження Джиммі приніс до церкви того дня, коли один з братів Аннабет Вел Севідж одружувався з Терезою Гіккі. Обоє, і наречений, і наречена, були бридкі, роздратовані й ко-

ротконогі. Джиммі уявив собі їхніх дітей, кирпатих недоносків, що не відрізнятимуться одне від одного й багато років тероризуватимуть Бакінгем-авеню. Вел належав до банди Джиммі ще за тих років, коли той верховодив бандою, і був вдячний Джиммі за те, що той відсидів два роки й дістав ще три роки умовного терміну за всю банду, бо кожен знав, що Джиммі міг звалити всю провину на банду, а сам викрутитися. Вел, слабосилий і недоумкуватий, божествив би Джиммі від самого початку, якби Джиммі не одружився з пуерториканкою, та ще й не місцевою.

Коли Маріта померла, лихослівники по сусідству шепотілися: «Бачите, як усе кінчається, коли ти порушуєш порядок речей. Хоча Кейті, либонь, буде красуня — покручі часто такими бувають».

Коли Джиммі визволився з «Оленячого острова», пропозиції йому так і посипались. Адже Джиммі був професіонал, один із найкращих грабіжників, що виростили в цьому кварталі, і його слава гриміла по всій околії. І навіть коли Джиммі казав: «Ні, дякую, я тепер вирішив жити життям порядним, задля дитини, ви ж розумієте», люди кивали головами й усміхалися, знаючи, що він повернеться до свого минулого відразу, тільки-но справи в нього почнуть складатися погано і йому доведеться обирати між чесною працею та різдвяним подарунком для Кейті.

Проте їхні сподівання не справдилися. Джиммі Маркус, геній злочинного світу й чоловік, який мав власну команду ще в тому віці, коли не мав права легально пити спиртні напої, чоловік, який стояв за справою Келдар Текнікс та багатьма іншими гучними справами, поведився так пристойно, що люди думали, він їх обманює. Розійшлася навіть чутка, що Джиммі має намір купити наріжну крамницю Аль де Марко, залишивши старого номінальним власником і виплативши йому гроші, які Джиммі нібито таємно роздобув ще на справі Келдар Текнікс. Джиммі-крамар у фартуху — ви тільки це собі уявіть, казали люди.

На вечірці, яку Вел і Тереза влаштували в ресторані Данбі, Джиммі запросив Аннабет до танцю, і люди милувалися ними двома — як вони вигиналися під музику, нахилом їхніх голів і тим, як вони дивились одне на одного, не соромлячись того,

що його рука погладжувала їй зад, а вона не відхилялася. Вони знали одне одного ще дітьми, сказав хтось, хоч він на кілька років старший за неї. Можливо, ще тоді між ними виникла симпатія, але треба було, щоб забралася геть ота пуерториканка або щоб Господь забрав її.

Вони танцювали під пісню Рікі Лі Джонса, й кілька рядків із неї завжди невідомо чому так подобалися Джиммі — «О, мої хлопці/ о мої любі друзі/ о мої Сінатри із сумним поглядом...» Він шепотів їй Аннабет, коли вони розгойдувалися в танці, почувачи себе розслабленим і легким уперше за багато років, потім він підспівував хорові разом із сумним голосом Рікі «Прощай, самотня авеню», усміхаючись у кришталево зелені очі Аннабет, і вона всміхалася на відповідь. Отак, лагідно й непомітно, вона розколола йому серце, немовби вони танцювали разом свій не перший, а сто перший танець.

Вони останніми покинули залу й сиділи разом на широкому ганку, цмулячи легке пиво, курячи сигарети й киваючи іншим гостям, коли ті розходилися до своїх автомобілів. Коли похолоднішало, Джиммі накинув дівчині на плечі свого піджака й став розповідати про в'язницю та про Кейті й про те, як Маріта мріяла про помаранчеві штори, а Аннабет розповіла йому про те, як росла єдиною жінкою в господі Севіджів в оточенні маніакальних братів, як протягом однієї зими танцювала в Нью-Йорку, але потім зрозуміла, що не готова до такого життя, й вступила до медичного училища.

Коли власник ресторану прогнав їх із ганку, вони подалися до помешкання Вела й Терези, щоб почути їхні зойки одружених людей. Вони взяли шість пляшок пива з Велового холодильника, пішли до парку Гарлі-Драйв і сиділи там біля каналу, слухаючи похмурий плюскіт води. Відкритий кінотеатр для автомобілістів закрили чотири роки тому, й приземкуваті жовті бульдозери та сміттєзбиральні машини, які приїздили сюди щоранку, перетворили всю територію біля каналу в нагромодження багнюки та вивернутого цементу. Ходили чутки, ніби тут хочуть відкрити парк, але на той час тут був лише завалений сміттям берег, де за купами коричневої багнюки та чорни-

ми й сірими купами вивернутого асфальту досі білів занедбаний екран.

— Вони кажуть, це в тебе в крові, — промовила Аннабет.

— Що?

— Крадіжка, злочин. — Вона стенула плечима. — Ти знаєш. Джиммі усміхнувся їй з-поза своєї пляшки з пивом, відтак хильнув.

— Це правда? — запитала вона.

— Можливо. — Тепер була його черга стенути плечима. — У моїй крові багато чого є. Це не означає, що воно має вийти назовні.

— Я тебе не осуджую. Повір мені.

Її обличчя й навіть голос були незворушні. Джиммі замислився, що ж вона хоче почути від нього — що він досі бере участь у житті? Що залишився колишнім? Що він зробить її багатую? Що він уже ніколи не скоїть злочину?

Обличчя Аннабет на відстані було спокійним, майже незворушним, та коли ви наближалися до нього, то помічали, що на ній відбувається багато чого незрозумілого для вас, що її розум перебував у шаленій активності й ніколи не спав.

— Я хочу сказати, танці в тебе в крові, еге?

— Не знаю. Можливо.

— А якби тобі сказали тепер, що танцювати більш не вільно, ти припинила б танцювати? Тобі було б прикро, але нічого не вradiш, чи не так?

— Мабуть, так...

— Мабуть, так, — повторив він і дістав сигарету з пачки, яка лежала на лаві між ними. — Я був неабияким митцем у своїй справі. Але мене спіймали, моя дружина померла, а дочка опинилася в скрутному становищі. — Він запалив сигарету, затягнувся й зробив великий видих, щоб промовити фразу, яку вже повторив сто разів у своїй свідомості. — Я не можу підвести свою доньку вдруге. Ти розумієш, Аннабет? Вона не витримає ще два роки розлуки зі мною. Моя мати? Її здоров'я слабке. Вона помре, поки я сидітиму. Тоді держава забере мою донечку, й вони відішлють її в яке-небудь жахливе місце, гірше за

«Оленячий острів». Я неспроможний це витерпіти. Отака моя ситуація. У крові це чи поза моєю кров'ю, я мушу змінити своє життя.

Джиммі витримав її погляд, поки вона вивчала його обличчя. Вона, либонь, шукала вади в його поясненні, дрібку нісенітничі, а він сподівався, що зумів переконати її. Джиммі готував цю промову давно, сподіваючись такої хвилини, як ця. І річ була в тому, що все сказане відповідало істині. Він не сказав лише того, що запрягся собі не розповідати цього нікому, хоч би хто це був. Отож, він дививсь у вічі Аннабет і чекав, коли вона зробить свій присуд, намагаючись не зважати на образи, які бачив тієї ночі на Містичній річці — чоловік стоїть навколішки, слина капає з його підборіддя, і він хрипко чогось благає, — ті образи проштовхувалися в голову, немов її просвердлювали буром.

Аннабет узяла сигарету. Вона запалила її й промовила:

— Я вже давно до нестями закохана в тебе. Ти це знаєш?

Джиммі не ворухнув головою, його погляд залишився спокійним, хоч він відчув надзвичайну полегкість — його напів-правда вдалася. Якщо вона вдалася з Аннабет, йому більше не доведеться її повторювати.

— Пам'ятаєш, як ти приходив до нас, щоб зустрітися з Велом? Господи, мені було тоді чотирнадцять чи п'ятнадцять років. Ти забув про це, Джиммі? Моя шкіра тремтіла лише від твого голосу, який лунав на кухні.

— Чорт! — Він доторкнувся до її руки. — А тепер вона не тремтить?

— Тремтить, ще й як тремтить, Джиммі.

І Джиммі відчув, як Містична річка знов відступила, зливши свої води з брудною течією каналу, й покотила їх у далечінь, куди вона й належала.

На той час, коли Шон вийшов на доріжку для спортивного бігу, жінка-експерт була вже там. Вайті Паверс переказав по радіо всім поліційним підрозділам, які перебували на сцені подій, затримувати гультіпак у парку й присів навпочіпки біля Шона та технічного експерта.

— Сліди крові ведуть сюди, — промовила технічний експерт, показавши вглиб парку. Доріжка для спортивного бігу перетинала маленький дерев'яний місточок, а потім звертала вниз у зарослу густим лісом частину парку, обертаючись навколо екрану колишнього кінотеатру в своєму далекому кінці. — Он там слідів більше. — Вона показала своєю авторучкою, й Шон та Вайті подивилися назад через свої плечі та побачили дрібні плями крові на протилежній стороні доріжки для спортивного бігу, біля невеличкого спортивного місточка — листя високого ясена захистило плями від нічного дощу. — Гадаю, вона побігла он у той рів.

Запищала рація Вайті, й він притулив її до губів:

— Слухаю.

— Сержанте, ви потрібні за територією саду.

— Уже біжу!

Вайті вихопився на стежку для спортивного бігу й подався туди, де за наступним поворотом був вихід із парку, сорочка його сина метлялася за ним.

Шон розігнув коліна, випростався й, подивившись на парк, відчув його справжні розміри — усі кущі, усі пагорби, усі водойми. Він поглянув назад на невеличкий дерев'яний місточок, перекинутий через рівчак, де вода була вдвічі темніша й брудніша, ніж у каналі. Покрита масною плівкою, вона дзижчала влітку хмарами комарів. Шон зауважив червону пляму на одному з тонких зелених дерев, які росли понад рівчаком, і побрався туди, експерт технічної служби також помітила ту пляму й рушила слідком.

— Як вас звать? — запитав Шон.

— Карен, — сказала вона. — Карен Г'ю.

Шон потиснув їй руку, й обоє, коли перейшли через доріжку для спортивного бігу, зосередили свою увагу на червоній плямі, навіть не чуючи Вайті Паверса, аж поки він не нахилився над ними, важко відсапуючись.

— Ми знайшли черевик, — сказав Вайті.

— Де?

Вайті показав назад по доріжці для спортивного бігу, туди, де вона огинала кооперативний сад.

— У саду. Жіночий черевик. Шостий розмір.

— Не доторкайтеся до нього, — сказала Карен Г'ю.

— Ще б пак! — сказав Вайті, а Карен обдарувала його одним із тих поглядів, від яких усе холодне всередині вас. — Вибачте, я сказав: «Ще б пак!», тобто, звичайно ж, мем, ніхто до нього не доторкнеться.

Шон повернувся назад до дерев, і червона пляма була вже не плямою, а відірваним трикутником тканини, який завис на тонкій гілці, на рівні плеча. Усі троє стояли перед ним, аж поки Карен Г'ю відступила назад і зняла чотири фотографії з чотирьох різних кутів, потім засунула руку до своєї сумки й стала там щось шукати.

Це був обривок нейлону, Шон у цьому не сумнівався, мабуть, від жакетки, просякнутий кров'ю.

Карен використала пінцет, щоби зняти нейлоновий обривок із гілки, й оглядала його з хвилину, перш ніж опустити в пластикову торбинку.

Шон зігнувся й, нахиливши голову, заглянув у рівчак. Потім подивився на його протилежний берег і побачив те, що могло бути слідом черевика, вдавненого в м'який ґрунт.

Він штовхнув Вайті ліктем і показав рукою, аж поки той також не побачив слід. Потім туди поглянула Карен Г'ю і негайно зробила кілька знімків своїм службовим «Ніконом». Вона випросталася й перейшла через місточок, підійшла до берега й зробила ще кілька фотографій.

Вайті опустився навпочіпки й заглянув під місточок.

— Схоже, вона тут ховалася протягом короткого часу. Коли з'явився вбивця, вона вибігла на протилежний бік рівчака й знову кинулась навтіки.

Шон промовив:

— Чому вона тікала вглиб парку? Неважко визначити, що вона бігла спиною до води. Чом би їй не повернути й не попрямувати до виходу з парку?

— Може, вона втратила орієнтацію? У парку було поночі, а дівчина мала кулю в тілі.

Вайті стеноу плечима й викликав по радіо чергового.

— Це сержант Паверс. У нас схоже на сто вісімдесят сьомий. Нам потрібні всі вільні офіцери, щоб ретельно обшукати парк. Було б добре, якби ви надіслали сюди кількох водолазів.

— Водолазів?

— Відповідь ствердна. Ми потребуємо також детектива лейтенанта Фріла й когось із армійської розвідки.

— Лейтенант-детектив виїхав. Армійську розвідку повідомлено. Це все?

— Відповідь ствердна. Кінець розмови.

Шон подивився на слід, продавлений у ґрунті, й помітив кілька дрібних заглибин ліворуч від нього. Жертва, певно, допомагала собі пальцями вилізти на берег.

— Сержанте, ви не хочете уявити, як усе тут було вчора вночі?

— Краще цього не в'являти, — відповів Вайті.

Стоячи на сходах церковного ганку, Джиммі міг бачити вдалині В'язничний канал. Це була темно-фіолетова смужка, що тяглася по той бік естакади, а по її краю бовваніли дерева парку — єдине зелене вкраплення в тому місці. Джиммі бачив також високо вгорі сріблясто-білий екран автомобільного кінотеатру, що височів над естакадою. Він стояв довго після того, як влада штату захопила ту ділянку землі й передала її Службі парків та розваг. Служба протягом останніх десятих років поліпшує це місце, виламуючи стовпи, які підтримували гучномовці, розрівнюючи й озеленюючи землю, прокладаючи велосипедні стежки й доріжки для бігових прогулянок понад водами, обгородивши парканом кооперативний сад, навіть збудувавши дім для човнів і пандус для каное, але екран так і залишився стояти на своєму місці, визираючи понад вершинами дерев, які привезли сюди вже добре розвиненими з Північної Каліфорнії. Улітку місцева театральна трупа ставила перед екраном Шекспірові п'єси, малюючи на ньому середньовічні декорації, вимахуючи перед ним штучними мечами й повсякчас вигукуючи всілякі дурниці на зразок: «Тремти, зраднику!» або «Смерть тобі, смерть!». Джиммі приходив туди з Аннабет і дівчатками улітку позаторік,

і Аннабет, Надін та Сара засинали вже після першого акту. Але Кейті дивилася ці вистави уважно, нахилиючись до ковдри, з ліктем на колінах і підперши підборіддя долонею, отож і Джиммі доводилось не спати.

Останньою вони бачили «Приборкання непокірної». Джиммі майже нічого там не втяв — окрім того, що йшлося щось про чоловіка, який відлупцював свою наречену, після чого та стала слухняною дружиною, Джиммі не побачив у цьому ніякого мистецтва й звернув провину на перекладачів, які, на його думку, спотворили текст. Проте Кейті так не вважала. Вона часто сміялася, ще частіше її опановував мовчазний захват, потім вона казала Джиммі, що це справжня магія.

Джиммі не розумів, що вона, в біса, хоче сказати, а Кейті не могла йому пояснити. Вона лише казала, що вистава зачарувала її, і протягом наступних півроку торочила, що по закінченні школи поїде до Італії.

Споглядаючи з церковного ганку в Низині Східного Бакінгема, Джиммі думав: а чи не подалася вона в Італію?

— Тату, тату! — Надін відокремилася від гурту подруг і підбігла до Джиммі, коли він ступив на останню сходинку, з усієї сили вдарилася об його ноги, все ще повторюючи: — Тату, тату!

Джиммі підняв її, відчув, як сильно накрохмалена її сукенка, й поцілував донечку в щоку.

— Дитинко моя!

Тим самим рухом, яким її мати відкидала волосся зі своїх очей, Надін використала зворотний бік своїх пальців, щоб відкинути серпанок зі свого обличчя:

— Ця сукня мене лоскоче.

— Вона лоскоче навіть мене, — сказав Джиммі, — хоч я її й не ношу.

— Ти мав би кумедний вигляд, тату, якби одяг сукню.

— Якби вона була мені якраз, то навряд чи.

Надін зробила великі очі й потерлася краєм свого серпанку об батькове підборіддя.

— Тобі лоскітно?

Джиммі подивився через голову Надін на Аннабет і Сару та відчув, як усі вони троє проникли йому в груди, заповнили його й наступної миті перетворили на пилюку.

У цю секунду рій куль міг влучити йому в спину, і йому було б приємно. Він відчував щастя. Він був щасливий настільки, наскільки може бути людина.

Майже настільки... Він дивився в натовп, шукаючи очима Кейті, сподіваючись, що останньої миті вона з'явиться. Натомість пронизливе виття сирени розітнуло вранішнє повітря, й Джиммі побачив патрульну машину державної поліції, що вихопилася з-за рогу вулиці Роузклер і їхала по її лівій стороні, торкаючись заднім колесом середньої лінії. Джиммі дивився на дверці водія й слухав автомобільний рев. Машина мчала вниз по Роузклер до В'язничного каналу. Слідом за нею через кілька секунд проїхала інша, чорного кольору та без розпізнавальних знаків. Її сирени мовчали, але сплутати авто з якимось іншим було неможливо — крутий дев'яностоградусний поворот на Роузклер його водій подолав на швидкості сорок миль на годину, не заглушивши гудіння.

І коли Джиммі опустив Надін на землю, він відчув у своїй крові щось несподівано трагічне, яке виникло там, де й мало виникнути. Він бачив, як два поліцейні автомобілі пірнули під естакаду й круто повернули до входу у В'язничний парк. Тепер у своїй крові, разом із гудінням автомобілів і лясканням шин, Джиммі відчув Кейті, відчув, як думка про Кейті проникає в кожну його клітину, у кожен капіляр.

«Кейті, — промовив він майже вголос. — Святий Ісусе. Кейті».

8

Старий Мак-Доналд

Селеста прокинулась у неділю вранці, думаючи про труби — про мереживо труб, прокладене в будинках і ресторанах, кінотеатрах і торговельних центрах, яке обплутує всю мережу офісних будівель від сорокового поверху й нижче, поверх за поверхом, впливаючись у ще більшу систему стоків та акведуків, прокладених

під містами й селищами, що пов'язують людей тісніше, аніж мова, з єдиною метою — кудись подіти те, що ми спожили й викинули з наших тіл, наших життів, вигребли з наших тарілок і горщиків.

Куди це все дівається?

Їй здавалося, вона вже ставила собі це запитання в якомусь туманному розумінні, так людина дивується, як щастить літакові триматися в повітрі, не махаючи крильми. Але тепер вона справді хотіла це знати. Вона сиділа на незастеленому ліжку, з цікавістю дослухаючись до ударів по м'ячу, якими Дейв і Майкл обмінювалися на задньому подвір'ї трьома поверхами нижче.

Куди ж усе це дівається, міркувала вона.

Воно мало кудись діватися. Усі ці потоки, ця мильна піна й шампунь, детергент і туалетний папір, блювотина, плями від кави, від крові та поту, бруд із манжет ваших штанів, а також із відвороту вашого коміра, з холодної городини, яку ви обшкрібали над сміттєвим відром, недокурки сигарет і волосся, зголене з ваших ніг, щік, заростів у вашому паху — усе це щоночі сходилось до купи із сотнями тисяч подібних або ідентичних речей у вологих тунелях, що кишіли червою, і стікало в широкі катакомби, а потім збиралося... де?

Ця нечисть уже не стікала в океани. Чи стікала? Вона нібито щось чула про септичний обробіток та очищення стічних вод, але не була певна, що бачила це не в кіно, а в кіно нерідко показують нісенітницю. Тож якщо все це потрапляє не в океан, тоді куди? А якщо в океан, то навіщо? Либонь існує кращий спосіб позбуватися сміття й нечистот, хіба ні? Але потім в її уяві знову постала вся ця система труб, наповнених нечистотами, і Селеста не знала що діяти.

Вона чула сухі уривчасті удари по м'ячу для гри в гольф. Чула, як Дейв кричить «Давай!», після чого Майкл б'є по м'ячу, а собака гавкає таким самим коротким гавкотом, як удар по м'ячу.

Вона перекинулася на спину, тільки тепер усвідомивши, що гола й що проспала до десятої години. Жодна з цих обставин не мала великого значення, бо Майкл тепер міг ходити, проте її опанувало слабке відчуття провини. Воно виникло в грудах

і перекотилося в шлунок, коли вона пригадала, як цілувала плоть навколо свіжої Дейвової рани на кухні о четвертій ночі, стоячи навколішки, смакуючи страх та адреналін у чоловікових порох. Будь-яка тривога щодо СНІДу чи гепатиту подола- на цією несподіваною потребою смакувати його, горнутися до нього так інтимно, як тільки можливо. Вона скинула з плечей халат, усе ще блукаючи язиком по його шкірі, й стояла там на- вколішки в самій футболці та чорних трусиках, відчуваючи, як ніч проникає під дверима знадвору й охолоджує їй ноги та ко- ліна. Страх надав Дейвовій плоті напівгіркого-напівсолодкого смаку. Вона ковзала язиком від його шраму до горла, засову- вала руку йому між стегна й відчувала, як він весь напружу- вавсь, а його дихання скорочувалося. Вона жадала відчувати смак його тіла й силу, яку несподівано відчула в собі, якнай- довше, тому підхопилася на ноги й накрила його. Далі проник- ла своїм язиком над його язиком, вчепилася пальцями йому у волосся та уявила собі, що висмоктує біль від його пригоди на паркувальному майданчику й переносить його в своє тіло. Вона притискала свою шкіру до його шкіри, аж поки він не зі- рвав з неї сорочку й не вп'явся вустами в її груди. Тоді вона припала тілом до його паху й відчула, як він застогнав. Вона хотіла, щоб Дейв зрозумів, що саме так вони існують у цьому притисканні плоті. В цьому переплетенні тіл, у цьому запаху, в цій потребі кохання... так, кохання, бо вона кохала його як ні- коли тепер, коли знала, що мало не втратила його.

Зуби Дейва вгродилися в її перса, боляче смокчучи з усією сили, і вона штовхнула своє тіло глибше йому в рот і з радіс- тю прийняла біль. Вона не протестувала б, якби він висмоктав з неї кров, бо він її потребував, його пальці глибоко вгрузли їй у спину, передаючи їй свій страх. І вона готова була прийняти його весь і виплюнути його замість нього. Вони обоє відчува- ли себе сильнішими, ніж будь-коли. Вона була переконана в цьому.

Коли вона почала зустрічатися з Дейвом, їхнє сексуальне життя не знало ніяких меж. Вона приходила додому в помеш- кання, яке ділила з Розмарі, покрита синцями, слідами від укусів

і подряпинами на спині, така змучена й виснажена, що скидалася на наркомана між його двома сеансами. Але після народження Майкла — власне кажучи, після того, як Розмарі переселилася до них, захворівши на свій перший рак, — Селеста й Дейв скотилися до стосунків, характерних для звичайних подружжів, тих, що дають привід для нескінченних жартів. Розтягти пестоці їм зазвичай заважала або втома, або неможливість усамітнитися, й вони обмежувалися кількома хвилинами попередньої гри, дрібною поцілунків перед тим, як перейти до головного акту, який з плином років перестав здаватися головним актом, а більше такою собі інтерлюдією, щоб збавити час між прогнозом погоди та якоюсь передачею.

Проте вчора вночі хвилини колишньої пристрасті до них повернулися, й вона досі лежала в ліжку потовчена до самих кісток.

І лише тоді, коли почула Дейвів голос, який наказав Майклові зосередитися («Зосередься, нехай тобі грець!»), вона пригадала, що саме її так стривожило, — перед думкою про труби, перед спогадом про їхній божевільний кухонний секс, можливо, навіть перед тим, як вона залізла в ліжку сьогодні вранці: Дейв їй набрехав.

Селеста збагнула це вже тоді, коли він пішов до ванної після свого повернення, але вирішила не зважати на це. Потім, коли, лежачи на лінолеумі, вона підняла свої спину та сідницю над підлогою, щоб він міг у неї ввійти, подумала про це знову. Селеста дивилася в його очі, трохи осклілі, коли він входив у неї, а сама вона обхопила своїми стегнами його стегна. Вона зустріла його перші поштовхи з очевидною переконаністю, що Дейвова розповідь не має сенсу.

По-перше, хто міг сказати таку нісенітницю: «Твій гаманець або твоє життя, суко. Одне з двох. Обирай»? Звучало вкрай безглуздо. Це була фраза з кіно, як вона зрозуміла ще тоді, коли він мився у ванні. І навіть якби той бандит заготував цю фразу заздалегідь, він би її не промовив, коли надійшов його час. Яюсь, Селесті тоді ще не було двадцятьох років, на неї напали. Нападник, жовтий мулат із тонкими руками й неспокійними карими очима, підступив до неї впритул на пустирищі холодного пізно-

го вечора, притулив бритву до її стегна, зблиснув на неї холодними очима й прошепотів: «Давай усе, що в тебе є».

Навколо них ані живої душі, лише стояли дерева, безлисті в грудні, та кудись поспішав бізнесмен по той бік залізного паркану, не ближче як за двадцять ярдів. Бандит притиснув бритву трохи сильніше до її джинсів, не став їх різати, а тільки надавив на лезо, й вона відчула якийсь сморід і запах шоколаду в його диханні. Селеста простягла йому свій гаман, намагаючись уникнути погляду неспокійних карих очей лиходія, і, проказавши: «Тобі пощастило, що я кваплюся», рушила до Паркової вулиці без поспіху та страху.

Вона чула подібні розповіді від багатьох жінок. Чоловіки в цьому місті рідко зазнавали нападу, якщо самі на нього не наривалися, проте з жінками це відбувалося повсякчас. Пограбування завжди супроводжувалося погрозою згвалтування, яку передбачала або відчувала жертва, але в усіх історіях, які вона чула, нападники не промовляли розумної фрази. Вони не мали на це часу. Їм треба було закінчити своє діло якнайшвидше: напасті й утекти, поки жертва не заверещала.

А потім ще невідповідність із ножем у правій руці й ударом лівою. Якщо рука з ножем — твоя головна рука, рука, якою ти пишеш, то хіба ти станеш бити лівицею?

Атож, Селеста вірила, що Дейв опинився в жахливій ситуації та мусив стати вбивцею або скотитися до ментальності вбивці. Але вона не сумнівалася в тому, що він не належав до чоловіків, які шукають таких ситуацій. З усім тим його історія мала кричущі неточності та провали. Це було схоже на намагання пояснити, звідки взялася пляма від губної помади на внутрішній стороні твоєї сорочки, — ти можеш бути вірний чоловік, але твої пояснення кумедні й ніхто їм не повірить.

Вона уявила двох слідчих, які, сидячи в їхній кухні, ставитимуть їм запитання, й не сумнівалася, що Дейв у них заплутається. Його історія розпадеться на клапті під їхніми байдужими поглядами та повторюваними запитаннями. Це буде схоже на її розпитування про його дитинство. Вона, звичайно, чула розповіді про нього. Низина була таке собі мале містечко, що

існувало у великому місті, й люди шепотілися. Тож одного разу вона запитала в Дейва, чи не сталося з ним чогось жахливого в дитинстві, чогось такого, про що він не здужав розповісти нікому, але міг би розповісти їй, бо на той час вона була йому дружиною й носила його дитя в череві.

Він зиркнув на неї збентеженим поглядом.

— А, ти маєш на увазі ту подію?

— Яку подію?

— Я грався тоді з Джиммі й тим хлопцем, Шоном Дівайном. Та ти його знаєш: підстригала раз чи двічі.

Селеста пригадала. Він працював десь у карних органах, але не в місті. Він був високий, з кучерявим волоссям і проникливим бурштиновим голосом. Він мав ту саму певність у собі, що й Джиммі, — певність, притаманну або дуже вродливим чоловікам, або тим, яких рідко бере сумнів.

Вона не здужала уявити Дейва з цими двома чоловіками, навіть коли вони були хлопчиками.

— Справді, я його підстригала, — сказала вона.

— Тоді до нас під'їхав автомобіль, я заліз у нього, але незабаром утік.

— Утік?

Він кивнув головою.

— Моя люба, нічого особливого тоді не було.

— Але ж, Дейве...

Він притулив пальця до її губів.

— Закінчимо цю розмову, гаразд?

Він усміхався, але Селеста бачила — що це було? — якусь лагідну істерію в його очах.

— Що я можу тобі ще сказати... Пам'ятаю, грав у футбол, буцаючи бляшанку з-під пива, — мовив Дейв, — ходив до школи, намагався не заснути на уроці. Пам'ятаю кілька днів народження та інші дурниці. А взагалі то був надто нудний період. Інша річ у вищій школі...

Вона знехтувала його балачку, як і тоді, коли він брехав, чому утратив роботу на Американській пошті (Дейв сказав, що там відбулося масове скорочення працівників, але нікого біль-

ше не звільнили, а деякі їхні сусіди, навпаки, влаштувалися там на службу), або коли він сказав, що його мати померла від серцевого нападу, тоді як кожен із сусідів чув історію про те, як, прийшовши додому зі старшого класу вищої школи, Дейв побачив, що вона сидить біля печі, кухонні двері всі зачинені, всі отвори позатикані рушниками, а кімната наповнена газом. Селеста дійшла висновку, що Дейв відчував потребу брехати, відчував потребу змінити свою історію, аби вона стала такою, з якою він міг би жити, заховавши своє минуле якнайглибше. І якщо таким чином він ставав кращим, люблячим, не зважаючи на напади відчуження, чоловіком та уважним батьком, то хіба можна його за це судити?

Але Селеста знала, одягаючи якісь випадкові джинси та одну з Дейвових сорочок, що ця брехня може занепасти її чоловіка. Занепасти *їх обох*, бо вона приєдналася до змови, щоб навести правосуддя на хибний слід, виправши весь його одяг. Якщо Дейв не розповість їй щирі правду, вона не зможе допомогти йому. І коли прийде поліція (а вона прийде, адже це не телебачення; найтупіший п'яний детектив розумніший за них, коли йдеться про злочин), то розіб'є Дейвову історію, як яйце об сковорідку.

Права рука в Дейва боліла. Суглоби розпухли, збільшившись удвічі, а кістки, найближчі до зап'ястка, схоже, були готові прорвати шкіру. Він міг відмовитися від тренування з Майклом, але не захотів. Якщо малий не дасть ради його ударам, то він ніколи не зможе відбити м'яча у справжній грі, де той летить удвічі швидше, ударений майже вдсятеро важчою битою.

Його син був малий як на свої сім років і надто довірливий для цього світу. Мав відкрите обличчя й сині очі, що випромінювали світло надії. Дейв любив ці риси в своєму синові та водночас ненавидів їх. Він не знав, чи стане в нього сил подолати їх, але розумів, що незабаром йому доведеться взятися за це, бо інакше це зробить за нього світ. Оця ніжність у синовім характері була прокляттям Бойла, саме через неї Дейва в його тридцять п'ять років постійно приймали за студента коледжу, а в сусідніх кварталах іноді відмовлялися продати йому пляшку

спиртного. Волосся в нього на голові було не менше, ніж у Майкла, жодна зморшка не прорізала обличчя, а його сині очі були жваві й невинні.

Дейв бачив, що Майкл стоїть, як його навчали, прилаштувавши свого кашкета й піднявши бити високо над плечем. Він злегка розгойдувався, зігнувши коліна, — Дейв постійно боровся з цією його звичкою, але вона поверталася, як судома. Тоді Дейв вирішив скористатися слабкістю супротивника й сильним ударом спрямував до нього м'яч, замаскувавши свій рух неповним помахом руки. В долоні дуже заболіло.

Майкл перестав нахилитися і, тільки-но Дейв розпочав свій рух, дарма що той був дуже швидкий і м'яч, злетівши вгору, став падати вниз, кинувся на нього, як шуліка. Дейв побачив на синовому обличчі обнадійливу усмішку як вияв захоплення своєю вправністю, проте зловив м'яч і хутко придавив його до землі. Завваживши, як згасла усмішка на синовому обличчі, він відчув у грудях біль.

— Молодець, — промовив Дейв, вирішивши похвалити сина. — Це був великий свінг. Вітаю.

У Майкла досі замість усмішки була гримаса.

— Як це ти зміг зупинити м'яч?

Дейв підняв м'яч із трави.

— Я не зміг би, якби не був набагато вищий за хлопців у молодіжній лізі.

Обличчя в Майкла освітілося, готове розпливитися в усмішці.

— Справді?

— Скажи мені, ти бачив у другій лізі гравців заввишки п'ять футів і десять дюймів?

— Ні.

— А я ще й мусив підстрибнути.

— Атож.

— Отже, тренуйся й не сумнівайся. Тобі не доведеться грати з гравцями, вищими за мене.

Майкл засміявся. Це був тріскотливий Селестин сміх.

— Гарзд.

— Але ти згинав ноги в колінах.

— Я знаю, знаю.

— Друже, після того як зупинишся, не ворухися.

— Але ж Номар...

— Про Номара я все знаю. І про Дерека Джитера теж. Вони твої сьогоднішні герої. От коли тобі платитимуть по десять мільйонів за гру, ти зможеш погойдуватись. А поки що...

Майкл стенив плечима, копнув по траві.

— А поки що, Майку?

Майкл зітхнув.

— А поки що мені треба зосередитися на основах.

Дейв усміхнувся, підкинув м'яча вгору й спіймав його, не дивлячись, як він падає.

— Але ти, тату, зловив його майстерно.

— Справді?

— Господи, ця штука на Пагорби летіла. Прямо за город.

— Прямо за город, — повторив Майкл і видав ще один скрипучий сміх своєї матері.

— Хто поїде «за гóрод»?

Вони обернулися й побачили Селесту, яка стояла на задньому ганку із зав'язаним на потилиці волоссям і боса, в одній із Дейвових сорочок, що, не заправлена, нависала над джинсами.

— Привіт, мамо!

— Привіт, мій любенький! Ти збираєшся з батьком їхати за город?

Майкл зиркнув на Дейва. Лише вони двоє розуміли, що матеріне запитання не має глузду.

— Та ні, мамо.

— Дейве?

— Ми про м'яч, любя, по якому він щойно вдарив. М'яч летів за город.

— А. М'яч.

— Я вдарив по ньому, мамо. Тато зловив його лише тому, що він високий.

Дейв відчував, що вона дивиться на нього, навіть коли її погляд був на Майклі. Вона дивилася на нього так, ніби хотіла запитати про щось. Він пам'ятав її хрипкий голос у своєму вусі, коли

вона піднялася на кухні з підлоги, схопила його за шию, притулила губи до його вуха й сказала: «Тепер я — це ти. Ти — це я».

Дейв не знав, про що, в біса, вона говорить, але йому подобався звук її голосу, а хрипкі ноти на її голосівках наблизили його до оргазму.

Хоч тепер він мав таке відчуття, немов Селеста хотіла заглянути йому в душу, й це не сподобалося йому. Бо якби вона туди проникла, їй не сподобалося б те, що вона б там побачила, й вона втекла б від цього.

— Що ти хотіла, люба?

— Та нічого. — Вона обхопила себе руками, хоч день нагрівався швидко. — Ти вже поїв, Майкле?

— Ще ні.

Селеста похмуро глянула на Дейва, ніби Майкл учинив смертний гріх, вирішивши кілька разів кинути м'яч, перш ніж з'їсти свою вівсяну кашу з цукром, якою він снідав.

— Твоя миска на столі. Молоко поруч.

— Це добре. Я помираю з голоду.

Майкл поклав биту, і Дейв побачив зраду в тому, як син облишив биту, поквапившись до сходів. «То ти помирав із голоду? А хіба я заліпив тобі рота, що ти не міг сказати мені про це, бодай тобі те та се?»

Майкл пробіг повз матір і кинувся до сходів, що вели на третій поверх, так, ніби ті могли обвалитись, якщо він вчасно не вибіжить на самий верх.

— Пропускаєш, Дейве, сніданки?

— А ти, Селесто, спиш до полудня?

— Зараз лише чверть на одинадцяту, — відповіла Селеста, й Дейв відчув, як усе порозуміння, що повернулося до їхнього шлюбу після божевільної пристрасті, яка опанувала їх на кухні, перетворилося на дим і геть розвіялося.

Він примусив себе всміхнутися. Якщо твоя усмішка справжня, то ніхто крізь неї не проб'ється.

— То які в тебе плани, люба?

Селеста вийшла на подвір'я, її босі ноги здавалися на траві світло-коричневими.

— Що сталося з ножем?

— Яким?

— Тим самим, — прошепотіла вона, озираючись через плече на вікно спальні. — Тим, яким погрожував тобі бандит. Куди він подівся, Дейве?

Дейв підкинув м'яч угору й упіймав його в себе за спиною.

— Він зник.

— Зник? — Вона стисла губи й подивилася на траву. — Погано, Дейве.

— Чому погано, люба?

— Куди він зник?

— Зник, та й годі.

— Ти певен?

Дейв був певен. Він усміхнувся, подивився їй у вічі.

— Еге ж.

— Проте на ньому твоя кров. Твоя ДНК, Дейве. Чи він зник так, що його ніколи не знайдуть?

Дейв не мав відповіді на це останнє запитання, тому лише дивився на дружину, аж поки вона змінила тему.

— Ти читав уранішні газети?

— Авжеж, — сказав він.

— Там щось було?

— Що саме?

— Що саме... — просичала Селеста.

— О, ти про це? — Дейв похитав головою. — Ні, там не було нічого. Жодної згадки. Візьми до уваги, люба, що це сталося дуже пізно.

— Дуже пізно? А як же хроніка подій у місті? Вони завжди подають свої матеріали останніми, чекаючи поліційних повідомлень.

— Ти працюєш у газеті?

— Дейве, мені не до жартів.

— При чому тут жарти, люба? Я лише сказав тобі, що у вранішній газеті нічого нема. От і все. Чому? Я не знаю. Ми подивимося післяполудневі новини, може, там щось буде.

Селеста опустила очі й кілька разів кивнула головою.

— То ми щось довідаємося, Дейве?

Дейв відступив від неї.

— Тобто чи повідомлять нас про чорного чоловіка, якого знайшли побитим до смерті в парку... де це було?

— В «Останній краплі».

— Ага, в «Останній краплі».

— Так, Селесто.

— Гаразд, Дейве, — сказала вона. — Зрозуміло.

І вона залишила його. Обернувшись до нього спиною й стала підніматися сходами на ганок. Дейв учував тихе човгання її босих ніг.

Отак вони всі й робили. Вони залишали тебе самого. Можливо, фізично й ненадовго. Але емоційно, ментально? Вони ніколи не були поруч, коли ти їх потребував. Так само було з матір'ю. Того ранку, коли поліція привезла його додому, мати наспівувала «Старого Мак-Доналда» та готувала йому сніданок, вряди-годи поглядаючи через плече на нього й нервово всміхаючись — так усміхаються до випадкового поживця, чия поведінка викликає сумнів.

Вона поставила перед ним тарілку з недосмаженою яєчною, пересмаженим беконом та недопеченим хлібом і запитала, чи не хоче він помаранчевого соку.

— Мамо, — запитав він, — хто були ті чоловіки? Навіщо їм було...

— Дейве, — перепинила вона йому, — ти хочеш помаранчевого соку? Я не почула твоєї відповіді.

— Авжеж, хочу. Але я не розумію, навіщо вони...

— Ось, візьми, — сказала вона, поставивши перед ним сік. — Снідай, а я тим часом піду... — Вона махнула рукою в бік кухні, і гадки не маючи, що там робитиме. — Я хочу... випрати твій одяг. Гаразд? А що потім, Дейве? Потім ми підемо з тобою в кіно. Ти не проти?

Дейв глянув на матір: чи не чекає вона, бува, щоб він розтулив рота й розповів їй про автомобіль, будинок у лісі та про те, який запах мав той здоровило, коли поголився. Натомість він побачив натужну веселість матері, ту саму, яку вона напускала

на себе, коли, збираючись у п'ятницю в гості, намагалася знайти добрий одяг, розпачливо сподіваючись здаватися гарною.

Дейв опутив голову й почав їсти яйця. Він почув, як, вийшовши з кухні, мати почимчикувала через залу, мугикаючи «Старого Мак-Доналда».

Стоячи тепер на подвір'ї, терплячи біль у суглобах, він так само чув цю пісню. Старий Мак-Доналд мав ферму. І все було чудово на ній. Він обробляв землю, сів у неї зерно, й усе виходило в нього збіса чудово. Усе в нього виходило до ладу, кури неслися, корови телилися, і не було про що розмовляти, бо нічого незвичайного не відбувалося, й ніхто не мав ніяких таємниць, бо таємниці були тільки для поганих людей, людей, які не їли яйця, людей, які залазили в автомобілі, що пахли яблуками, з дивними чоловіками й зникали на чотири дні, а потім повертались додому й розуміли, що всі, кого вони бачили раніше, також позникали і їх замінили однаковісінькі люди з усміченими обличчями, на все готові, крім вислухати вас, на що загодно, тільки не на це.

9

Водолази в каналі

Перше, що Джиммі побачив, коли наблизився до входу у В'язничний парк із вулиці Роузклер, був поліцейний автофургон, запаркований на Сідней-стрит. Його задні двері були відчинені, й двоє копів витягували звідти шестеро німецьких вівчарок на довгих шкіряних повідках. Він ішов по Роузклер від церкви, намагаючись не бігти, й приєднався до гурту роззявляк, що стовбичили на естакаді над Сідней-стрит. Вони стояли там, де Роузклер починала підійматися під естакадою, а потім перетинала В'язничний канал, втрачаючи свою назву на протилежній стороні й перетворюючись на Валенс-бульвар, коли вона відходила від Бакінгема й заглиблювалася в Шомат.

Позаду гурту, який там зібрався, височіла бетонна стіна заввишки в п'ятнадцять футів, що правила за глухий кут для Сідней-стрит і дивилася на останній закрут цієї вулиці, який

прямував до Східної Низини, відгороджений від них іржавими ґратами, в які вони впиралися коліньми, а трохи далі від ґрат починався парапет із рожевого вапняку. Бувши малими, вони іноді призначали тут побачення. Сидячи в затінку, передавали по колу пляшку з пивом «Міллер» і споглядали миготіння на білому екрані кінотеатру для автомобілістів. Подеколи з ними приходив і Дейв Бойл, не тому, що комусь він дуже подобавсь, а тому, що був обізнаний з усіма фільмами й вряди-годи розповідав їм, що там діється на мовчазному розпливчастому екрані. Бувало, Дейв так захоплювався своєю розповіддю, що змінював голос, зображуючи різних акторів. Потім несподівано Дейв став дуже добре грати в бейсбол, здобув велику славу, і вже ніхто з них не наважувався кликати його до своєї компанії, щоб посміятися з нього.

Джиммі й гадки не мав, чому ці спогади зненацька найшли на нього й чому він стовбичив біля цього бар'єра, прикипівши поглядом до Сідней-стрит, можливо, його дивувала поведінка собак, що знервовано крутилися на місці, коли їх випустили з кузова вантажівки, й намагалися розрити лапами асфальт. Один із полісменів, які тримали їх на повідках, підняв свою рацію до губів, коли в небі над центром з'явився гелікоптер і полетів у напрямку до них, наче бджола, яка ставала товщою щоразу, як Джиммі кліпав очима.

Крихітна полісменова постать затуляла рожеві сходи, а трохи вище на Роузклер стояли дві поліцейні машини й кілька юнаків у синій формі вартували біля дороги, що вела до парку.

Собаки не гавкали. Джиммі обернув голову назад і зрозумів, що привернуло його увагу, коли він уперше побачив їх. Хоча їхні двадцять чотири лапи ковзали по дуже твердому асфальту, їхні рухи були напружені й зосереджені, як ото в солдатів, коли ті марширують на місці. На чорних мордах і в підтягнутих боках собак Джиммі побачив грізну рішучість. Очі їхні світилися, немов чорні вуглини.

Решта Сідней-стрит, здавалося, готувалась до якогось розгартіяшу. Копи заповнювали вулицю й методично переглядали кущі, які вели до парку. З того місця, де стояв, Джиммі почасті

міг оглядати сам парк; там також було видно полісменів: сині однострої та спортивні пальта сірого, земного кольору снували над травою, зазирали з берега в канал, перегукуючись між собою.

На Сідней-стрит вони збиралися навколо чогось за вантажівкою, що там стояла, й кілька детективів у цивільному одязі прихилилися до непозначених номерами автомобілів на протилежному боці вулиці, цмулячи каву, але жоден із них не базикав за звичаєм дорожніх полісменів, розважаючи один одного історіями про свої колишні пригоди. Джиммі відчував очевидну напругу — у собаках, у мовчазних копах, що стояли біля своїх автомобілів, у гелікоптері, який уже не скидався на бджолу й ревів, низько пролітаючи над Сідней-стрит і зникаючи у В'язничному парку по той бік дерев та екрану автомобільного кінотеатру.

— Агов, Джиммі.

Ед Діво, відкриваючи зубами пакетик із льодяниками, штовхнув Джиммі ліктем.

— Що тут відбувається, Еде?

Діво стенов плечима.

— Це вже другий гвинтокрил сюди залетів. Перший кружляв над моїм будинком десь із півгодини тому, і я сказав дружині: «Люба, ходімо довідаємося, що діється, бо тут ніхто нам цього не скаже». — Він висипав жменю льодяників собі в рот і знову стенов плечима. — Тож я прийшов сюди подивитися, що спричинило цю веремію.

— І що ти почув?

Діво повів долонею перед собою в повітрі.

— Нічого. Вони розкриваються не більш ніж гаманець моєї матері. Але працюють серйозно, Джиммі. Тобто я хочу сказати, що вони заблокували Сідней-стрит з усіх боків — копи та загородження стоять на Крешент, Гарборв'ю, Сьюдені, Ромсі, до самої Данбой, наскільки мені відомо. Люди, що живуть на цій вулиці, не можуть вийти зі своїх домівок, гніваються. Я чув, вони ганяють катери по каналу, й Бу Даркін, коли я з ним розмовляв, сказав, що бачив зі свого вікна водолазів.

Діво показав рукою.

— Подивись-но отуди.

Джиммі глянув туди, куди показував палець Діво, й побачив, як трое копів витягли з обгорілого триповерхового будинку на протилежному боці вулиці якогось пияка, пиякові це не сподобалося, й він чинив опір, аж поки один із копів не послав його обличчям униз по обгорілих сходинках, проте Джиммі все ще був під враженням від слова «водолази», яке промовив Ед. Копи не посилали водолазів на дно водойми, якщо хотіли знайти там щось цікаве, щось живе.

— Вони не граються, — присвиснув Діво, потім подивився на одяг Джиммі. — Чого ти нарядився?

— Сьогодні перше причастя Надін.

Джиммі побачив, як полісмен підняв пияка, прошепотів щось йому на вухо, а потім повів його до зеленого «седана», де над головою водія, на даху стриміла сирена.

— Вітаю, — сказав Діво.

Джиммі всміхнувся у відповідь.

— То якого ж біса ти приплентав сюди?

Діво подивився на вулицю Роузклер у напрямку церкви святої Цецилії, й Джиммі несподівано відчув себе в кумедному становищі. Що, в біса, він робить тут у своїй шовковій краватці й костюмі, який коштує шістсот доларів, плутаючись черевиками в бур'янах, що пробивалися з-під огорожі?

«Кейті», — пригадав він.

Але й це здалося йому безглуздим. Кейті знехтувала перше причастя своєї сестри, заснувши після перепою, а чи слухаючи в ліжку балаканину свого останнього коханця. Прокляття. Чому вона має прийти до церкви, якщо її туди не тягнуть? До хрестин самої Кейті Джиммі не був у церкві протягом доброго десятка років. І навіть після цього він не став ходити туди регулярно, аж поки не зустрів Аннабет. Отож, чи варто дивуватися, що, коли він вийшов із церкви й побачив на Роузклер поліційні машини, його опанувало чи то лихе передчуття, чи то страх? Він прийшов сюди лише тому, що турбувався за Кейті й був обурений її поведінкою, тому й була вона в нього на думці, коли він дививсь, як кілька полісменів підходять до каналу.

А що тепер? Тепер він почуває себе йолопом. Навіщо він прийшов сюди в дурнуватою костюмі, хоча пообіцяв Аннабет, що поведе дівчаток розважитися й поїсти сиру до Чака, де вони й домовлялися зустрітись? Аннабет тоді подивилася на нього зі змішаним почуттям роздратування, збентеження й ледве стримуваного гніву.

Джиммі обернувся до Діво.

— Я прийшов сюди, бо мені стало цікаво, як і всім іншим. — Він поплескав Діво по плечу. — Бувай, Еде, — сказав він, а внизу на Сідней-стрит один із копів передав ключі від автомобіля іншому, й той інший стрибнув у фургон.

— Бувай, Джиммі. Бережи себе.

— Ти також, — повільно промовив Джиммі, ще дивлячись на вулицю, коли автофургон дав задній хід і зупинився, щоб перемкнути швидкість і виїхати праворуч. Нараз Джиммі опанувала гостра певність чогось страхітливого.

Таке відчуття виникає в тебе в душі й більше ніде. Ти іноді відчуваєш там істину — всупереч логіці, — і ти здебільшого маєш слухність, якщо це той тип істини, якого ти не хочеш визнавати й не впевнений, що мусиш. Ти намагаєшся не помічати цього, коли ходиш до психіатрів, довго сидиш у барах і отупляєш свій мозок перед телевізійним екраном — у такий спосіб ти прагнеш заховатися від страшної, бридкої істини, що її відчула твоя душа задовго до того, як збагнув мозок.

Джиммі відчував, як ця певність проникає крізь черевики в пальці ніг, хоч найбільше, чого він хотів — це втекти від неї, втекти так швидко, як тільки може, аби не стояти там і не спостерігати, як автофургон від'їздить геть. Немов цвяхами пронизало його груди, холодний залп великих цвяхів, наче вистрелених із гармати. Він хотів заплющити очі, але їх також пробили цвяхи, і вони не могли заплющитися: автофургон виїхав на середину вулиці, й Джиммі втупив погляд у той автомобіль, який він блокував, автомобіль, навколо якого зібралися всі, доторкаючись до нього, фотографуючи його, зазираючи всередину, передаючи взяті з нього речі копам, які стояли на дорозі й на хіднику.

Автомобіль Кейті.

Не просто та сама модель автомобіля. Не машина, схожа на її машину. Її машина. Авто з подряпиною на правому передньому бампері та розбитим склом на правій фарі.

— Господи, Джиммі. Подивися на мене, Джиммі. З тобою все гаразд?

Джиммі глянув на Еда Діво, не тямлячи, як опинився тут навколішках, із притиснутими до землі руками, з ірландськими обличчями навкруг, що дивилися вниз на нього.

— Джиммі. — Діво запропонував йому руку. — З тобою все гаразд?

Джиммі подивився на руку й не знав, що відповісти. «Водолази, — подумав він. — У водах каналу».

Вайті знайшов Шона в лісі, за сто ярдів від рівчака. Вони загубили кривавий слід і будь-які відбитки слідів на відкритіших ділянках парку — вчорашній нічний дощ змив усе, чого не приховала природа.

— Собаки щось винюхали біля колишнього кінотеатру автомобілістів. Ти хочеш пройтися туди зі мною?

Шон кивнув головою, але тут озвалася його рація.

— Офіцере Дівайн, тут із нами якийсь чоловік...

— А де ви?

— На Сідней-стрит, офіцере.

— Кажі далі.

— Цей чоловік стверджує, що він батько дівчини, яка зникла.

— Якого чорта він робить на місці злочину?

Шон відчув, як його обличчя наливається кров'ю, червоніє та стає гарячим.

— Він прослизнув сюди, офіцере. Що мені йому сказати?

— Виштовхай його геть. Ви вже маєте психолога на сцені подій?

— Він сюди їде.

Шон заплющив очі. Усі перебувають у дорозі, так ніби всі опинилися в падлючому дорожньому заторі.

— Заспокойте батька до приїзду того кретина фахівця. Ви знаєте, як це робиться.

— Так, офіцере, але він хоче бачити вас.

— Мене?

— Каже, він знає вас.

— Ні, ні, ні. Дайте йому зрозуміти...

— Він перебуває в компанії кількох чоловіків.

— Чоловіків?

— Цілий гурт однаковісінських чуваків. Половина схожа на ліліпутів, але вони всі однакові.

«Брати Севіджі. Нехай їм грець».

— Я йду, — сказав Шон.

Кров Севіджів рідко перебувала в спокої. Ще секунда — й Вела Севіджа могли заарештувати. Чака, ймовірно, також. Брати горлали на полісменів, а в тих терпець вичерпувався, й здавалося, вони ось-ось візьмуться за киї.

Джиммі стояв із Кевіном Севіджем, одним із найпоміркованіших братів, за кілька ярдів від стрічки, яка відгороджувала сцену злочину, де Вел і Чак тицяли в полісменів пальцями й горлали:

— Йдеться про нашу небогу, ви, тупоголові йолопи!

Джиммі також був у стані істерії, але йому вдавалось її стримувати, і конечна потреба не зриватися на крик позбавила його дару мови, хоч він і перебував у вкрай нервовому стані. Так, це її автомобіль за десять футів від нього. І справді ніхто не бачив її від учорашнього вечора. І ті червоні плями, які він бачив на сидінні водія, були справді кров'ю. Одне слово, це було погано. Але тепер її шукав цілий батальйон копів, хоча й досі її не знайшли. Отакі-то справи.

Джиммі побачив, як полісмен старшого віку закурив сигарету, і йому захотілося висмикнути її з його рота, тицьнути запаленим кінчиком йому в ніс і сказати: «Воруши дупою і шукай мою дочку!»

Він почав рахувати назад від десятиох (цього його навчили в «Оленячому острові»), називаючи цифри повільно, дивлячись, як вони пливають у темряві його мозку. Якби він закричав, його

забрали б від сцени подій. Будь-який вияв горя або тривоги чи наелектризованого страху, що вибухнув би в його крові, мав би єдиний наслідок. І тоді Севіджі приєдналися б до нього, і всі вони провели б цей день у буцегарні, а не на вулиці, на якій востаннє бачили його дочку.

— Веле, — погукав Джиммі.

Вел Севідж відвів руку, що нависала над стрічкою, яка відгороджувала сцену злочину, а палець другої — від кам'яного обличчя копа й подивився назад на Джиммі.

Джиммі похитав головою.

— Розслабся.

Вел підбіг до нього.

— Джиме, вони тримають нас на відстані. Вони хочуть, щоб ми відійшли геть.

— Вони виконують свою роботу, — сказав Джиммі.

— Яку, в біса, роботу, Джиме? Бігають до крамниці по солодкі пончики?

— Ви хочете допомогти мені тут? — промовив Джиммі, коли Чак підійшов до свого брата, майже вдвічі вищий за нього, але й наполовину не такий небезпечний, хоча набагато небезпечніший за інших людей.

— Авжеж, хочемо, — відповів Чак. — Скажи, що ми повинні робити.

— А ти, Веле? — запитав Джиммі.

— Про що ти? — Очі Вела стрибали, лють струменіла з нього, наче сморід.

— Ти хочеш допомогти мені?

— Авжеж, я хочу допомогти тобі, Джиммі. Ти схибнувсь, якщо сумніваєшся в цьому.

— Я не сумніваюся, — сказав Джиммі, відчуваючи, як його голос гучнішає, і силкуючись його проковтнути. — Я був би бляддю, якби сумнівався. Але йдеться про мою дочку. Ти слухатимеш мене?

Кевін поклав руку на плече Джиммі, а Вел відступив назад і якусь мить дивився собі під ноги.

— Джиммі, пробач, друже. Я погарячкував трохи. Не зважай.

Джиммі спромігся стишити голос, примусив свій мозок працювати.

— Веле, ви з Кевіном підете вниз по вулиці до будинку Дру Піджина. Розповісте йому, що відбувається.

— Навіщо нам Дру Піджин?

— Я скажу вам навіщо, Веле. Ви поговорите з його дочкою Ів, і Даяною Сестрою також, якщо вона досі в них. Ви запитаете, коли ті востаннє бачили Кейті. О котрій точно годині, Веле. З'ясуйте, чи вони пили вчора, чи мала Кейті намір із кимось побачитися, і з ким останнім часом вона зустрічалася. Веле, ти зможеш зробити це? — запитав Джиммі, глянувши на Кевіна, що, як він сподівався, зможе примусити Вела поводитися більш-менш пристойно.

Кевін кивнув головою.

— Ми про все довідаємося, Джиммі.

— Веле, а ти що скажеш?

Вел подивився через плече на кущі, які росли на вході до парку, потім перевів погляд на Джиммі, і його маленька голова смикнулася.

— Так, так.

— Ці дівчата — подруги Кейті. Ви не давть на них дуже, але добудьте ці відповіді. Гаразд?

— Гаразд, — сказав Кевін, пообіцявши Джиммі, що візьме ситуацію під контроль. Потому плеснув свого брата по плечу. — Ходімо, Веле. Зробимо те, що нас просять.

Джиммі простежив, як вони пішли вгору по Сідней-стрит, і відчув поруч Чака, готового стрибнути й когось убити.

— Тримаєшся?

— Прокляття, зі мною все гаразд, — мовив Чак. — Я турбуюсь за тебе.

— За мене не турбуйся. Я вже заспокоївсь. У мене немає іншого вибору.

Чак нічого не відповів, а Джиммі подивився через Сідней-стрит, повз доччин автомобіль, та побачив, як із парку вийшов Шон Дівайн і пішов через кущі, не відриваючи очей від Джиммі. Шон був чоловік високий і йшов швидко, проте Джиммі вже

побачив той вираз на його обличчі, якого він ніколи терпіти не міг, той вираз, ніби все перебуває під його владою, стемненно тобі другий жетон, який дублює почеплений в нього на поясі й лякає людей, хоч сам носій виразу, можливо, цього не усвідомлює.

— Джиммі, — сказав Шон і потис йому руку. — Привіт, чоловіче.

— Здоров, Шоне. Я почув, що ти тут.

— З раннього ранку. — Шон подивився через плече, а тоді знову поглянув на Джиммі. — Чоловіче, я нічого тобі зараз не можу сказати.

— Вона тут? — Джиммі почув, як його голос тремтить.

— Я не знаю, Джиме. Ми її не знайшли. Де вона — я тобі сказати не можу.

— Тоді впустить нас, — сказав Чак. — Ми можемо допомогти в пошуках. У газетах весь час пишуть, що прості люди допомагають знаходити дітей і всяку таку дурню.

Шон дивився на Джиммі, наче Чака там не було.

— Справа, Джиммі, трохи складніша. Ми не можемо допустити на місце пошуку неполиційний персонал, поки не оглянемо кожен квадратний дюйм сцени подій.

— І де вона, сцена подій? — запитав Джиммі.

— Весь клятий парк у цю хвилину. — Шон поплескав Джиммі по плечу. — Я вийшов сюди сказати вам, хлопці, що тепер ви нічого не зможете вдіяти. Мені шкода. Мені справді шкода. Але так воно є. Та тільки-но, Джиммі, ми про щось довідаємося, негайно скажемо тобі. Без обману.

Джиммі кивнув головою й доторкнувся до Шонового ліктя.

— Можна поговорити з тобою одну секунду?

— Безперечно.

Вони залишили Чака Севіджа на бровці й пройшли кілька кроків по вулиці. Шон насторожився, готуючись до якогось несподіваного запитання Джиммі. Весь зосередившись на справі, полісмен дивився на Джиммі невблаганним поглядом.

— Це автомобіль моєї дочки, — сказав Джиммі.

— Я знаю.

Джиммі підняв руку.

— Шоне! Це доччина машина. На ній кров. Вона не прийшла на роботу сьогодні вранці, не прийшла на перше причастя своєї маленької сестри. Ніхто не бачив її з учорашнього вечора. Ти розумієш? Ми говоримо про мою дочку, Шоне. Ти не маєш дітей, я не сподіваюся, що ти мене цілком зрозумієш. Але ж, чоловіче, це моя дочка.

Шонові очі залишилися очима копа. Слова Джиммі анітрохи на нього не вплинули.

— Що ти хочеш, щоб я тобі сказав, Джиммі? Якщо ти хочеш мене повідомити, з ким вона була вчора вночі, я пошлю кількох офіцерів поговорити з тими людьми. Якщо вона мала вогорів, я їх допитаю. Ти хочеш...

— Шоне, вони привели сюди падлючих собак. Собак, щоб шукати мою дочку. Собак і водолазів.

— Атож, ми задіяли великі сили. Половина наших людей перебуває тут. Поліція штату й міста. А також два гелікоптери, два катери. І ми неодмінно знайдемо її. Але ти, чоловіче, нічого не зможеш удіяти. Принаймні тепер. Нічого. Ти мене зрозумів?

Джиммі оглянувся назад, на Чака, що стояв на бровці й дивився на кущі, які вели до парку, з нахиленим уперед тілом, ладний вистрибнути з власної шкури.

— Чому ви задіяли водолазів для пошуку моєї дочки, Шоне?

— Джиммі, ми розглядаємо всі можливості. Тут багато води, її треба обстежити.

— Вона у воді?

— Невідомо, Джиммі, де вона. Така ситуація.

Джиммі на мить відвернувся, його чорний і в'язкий тепер мозок працював погано. Він хотів пройти в парк. Він хотів вийти на доріжку для бігунів і зустріти Кейті, яка вийде йому назустріч. Він не міг думати. Він мусив бути в парку.

— Ти хочеш скандалу? — запитав Джиммі. — Хочеш посадити до в'язниці мене й усіх братів Севіджів за те, що ми шукаємо нашу любов дівчинку?

Тієї самої миті, коли проказав ці слова, Джиммі зрозумів, що це вияв слабкості, а не погроза, і він з ненавистю подумав, що Шон також це розуміє.

Шон кивнув головою.

— Я цього не хочу. Повір. Але, якщо мені доведеться, чоловіче, я зроблю це. — Шон розгорнув свій блокнот. — Ти лише скажи мені, з ким вона була вчора вночі, що робила, і я...

Джиммі вже пішов геть, коли раптом голосно заговорила Шонова рація. Він повернувся назад, коли Шон підніс її до своїх губів і промовив:

— Я йду.

— Ми тут дещо маємо для вас, офіцере.

— Повторіть.

Джиммі підступив до Шона, почувши ледве стримовані емоції в голосі хлопця, який говорив по рації.

— Ми тут дещо маємо. Сержант Паверс сказав, ви повинні негайно прийти сюди. Якогога швидше.

— Де ви перебуваєте?

— Біля кіноекрана, офіцере. Ви собі не уявляєте, який тут розгардіяш!

10

Докази

Селеста дивилася дванадцятигодинні новини на маленькому телевізорі, який стояв на кухонній полиці. Дивлячись передачу та прасуючи, вона уявляла себе п'ятдесятирічною хатньою господинею, що виконує дрібну домашню роботу й доглядає дітей, тоді як чоловік ходить на роботу, беручи з собою сніданок, а повернувшись додому, хоче мати чарку в руці та обід на столі. Та насправді так не було. Дейв, попри всі свої вади, допомагав дружині в хатній роботі. Він протирав пилюку, пилюсочив і мив посуд, тоді як Селеста воліла прати одяг, складати й прасувати його, вдихаючи теплий запах тканин, чистих і без складок.

Вона користувалася материною праскою, приладом початку шістдесятих років. Праска була важка, як цеглина, постійно сичала й випускала струмені пари без попередження, з усім тим була принаймні вдвічі ефективніша, аніж будь-яка з тих нових, що їх Селеста, зваблена рекламою технології космічної

доби, випробовувала протягом років. Праска її матері робила складки, якими можна було різати французький хліб, і одним гладеньким натиском розгладжувала глибокі складки, які новій прасці з пластиковим корпусом довелося б вирівнювати, проводячи по них не менш як п'ять разів.

Подеколи Селеста не могла стримати обурення, думаючи про те, як усе, виготовлене в нинішній час, здається приреченим на швидке ламання — відеомагнітофони, автомобілі, комп'ютери, бездротові телефони, — тоді як інструменти, які зробили батьки, здавалося, працюватимуть вічно. Вони з Дейвом досі користувалися материними праскою та блендером і тримали її плесканий чорний ротаційний телефон біля свого ліжка. Натомість за роки спільного життя вони викинули кілька куплених речей, які вийшли з ладу надто швидко всупереч елементарній логіці — телевізори, в яких вибухнули екрани, пиломок, із якого пішов чорний дим, кавоварку, яка нагрівала воду до температури, лише трохи вищої за температуру води в ванній. Вони воліли викинути на смітник ці та інші прилади, бо купити новий було чи не дешевше, ніж відремонтувати колишній. Таким чином ви, звичайно, витрачали гроші на модель наступного покоління, а саме на це, вона була переконана, й розраховували виробники. Іноді Селеста свідомо силкувалася не думати про те, що не тільки речі в її житті, але й саме її життя не мало будь-якої ваги чи тривалого впливу, а було насправді запрограмоване зламатися при першій нагоді, так що деякі корисні його частини можуть бути використані для когось іншого, а решта зникне.

Отак вона прасувала одяг і думала про свою нікчемність, коли на десятій хвилині новин ведучий подивився прямо в камеру й оголосив, що поліція шукає нападника, який учинив тяжкий злочин поза містом в одному з ближніх барів. Селеста підійшла до телеекрана, щоб підсилити звук, але ведучий новин сказав: «Ми розповімо цю історію й передамо прогноз погоди по закінченні реклами». Після чого Селеста побачила на телеекрані жінку, що шкребла наманікюреними пальчиками сковороду, яку, здавалося, занурили в теплу рідку карамель, а голос із телевізора при цьому нахваляв переваги нового поліпшеного

детергенту. Селесті захотілося зойкнути. Уся ця рекламна пропаганда, як і сучасні вироби, використовувала людську довірливість — мовляв, довіртеся нам, і ви матимете те, що вам треба.

Подолавши спокусу вимкнути клятий телевізор взагалі, вона зменшила гучність і повернулася до прасування. Дейв забрав Майкла із собою півгодини тому — вони поїхали купити наколінники та маску кетчера, і він сказав їй, що почує новини по радіо. Селеста не завдала собі клопоту навіть поглянути на нього, щоб побачити, бреше він чи не бреше. Майкл, будучи маленьким і тендітним, обіцяв стати талановитим кетчером — таким собі «чудом», як сказав його тренер містер Івенс, назвавши його руку справжнім балістичним снарядом, і це в його роки. Селеста подумала, що на його місце ставили, як велося, здорованів, зазвичай із розплющеними носами та вибитими передніми зубами, й вона сказала Дейвові, що боїться за Майкла.

— Моя люба, ти знаєш, які тепер надійні маски виготовляють для кетчерів? Вони міцні, як клітки для акул. Їх і вантажівкою не зламаєш — зламається вантажівка, а маска залишиться цілою.

Вона обдумувала Дейвову відповідь протягом цілого дня, а потім висловила своє рішення. Вона дозволить Майклові грати кетчером чи перебувати на якій іншій позиції в бейсболі, якщо той матиме найкраще спорядження та якщо, і це був її вирішальний аргумент, він ніколи не братиме участі в професійному футболі.

Дейв, який сам ніколи не грав у футбол, погодився на її пропозицію після дискусії, що тривала якихось десять хвилин.

Тепер вони поїхали купувати спорядження, і Майкл міг стати віддзеркаленням свого батька, а Селеста дивилася телевізор, поставивши праску на кілька дюймів вище від ситцевої сорочки, коли комерційна реклама їжі для собак закінчилася, й повернулися до новин.

— Минулої ночі в Олстоні, — сказав ведучий, і серце в Селести завмерло, — студента-другокурсника тяжко побили два чоловіки неподалік від цього популярного бару. Джерела повідомляють, що Кері Вайтекера було побито пивною пляшкою і він у критичному стані...

Вона відразу зрозуміла, хоч груди їй здавило, наче туди набився мокрий пісок, що про напад на чоловіка або його вбивство поблизу від «Останньої краплі» вона сьогодні нічого не довідається. А коли передали прогноз погоди й повідомили, що після погоди буде передача про спорт, вона утвердилася в своєму припущенні остаточно.

На цей час поліція вже знайшла б убитого. Якби він помер («Моя люба, я, мабуть, убив того чоловіка»), репортери довідалися б про це з поліційних зведень або з підслуханих перемов по радіо між полісменами.

Отож, можливо, Дейв переоцінив силу своєї люті, яку він застосував проти бандита. Можливо, нападник — чи хто він там був — відповз зализувати свої рани після того, як Дейв поїхав. Можливо, ті шматочки мозку, які вона зливала тієї ночі в трубу, були чимось іншим? Як міг чоловік утратити стільки крові зі своєї голови й вижити, ще й більш від того — піти геть з розколотим черепом?

Коли вона відпрасувала останні штани й розіклала Майклів одяг у його шафу, а свій одяг і Дейвів у їхні шафи, вона повернулася до кухні й стояла посеред неї, не знаючи, що їй робити далі. Тепер по телевізору показували гольф, і м'які удари по м'ячу й сухі, стихшені вигуки та оплески глядачів на якийсь час заспокоїли її внутрішні почуття, що дряпали їй груди увесь ранок. Вони не були безпосередньо пов'язані з Дейвом та прогалинами в його розповіді. А проте мали з ними щось спільне, спільне з останньою ніччю та з видінням, як він заходить до ванної, обляпаний кров'ю, з кров'ю на штанях, що капає на кахлі, піниться в його рані, а стікаючи в зливальницю, стає рожевою.

Зливальниця. Ось воно. Ось що вона забула. Учора вночі вона сказала Дейвові, що вичистить внутрішню частину стічної труби під зливальницею, усунувши решту доказів. Вона мерщій кинулась це робити. Опустилася навколішки на кухонну підлогу, висунула під зливальницею шухляду й стала шукати там у ганчір'ї для чищення гайковий ключ, аж поки не знайшла його біля стінки. Вона простягла до нього руку, долаючи страх, який відчувала перед шухлядою, що була під зливальницею,

ірраціональне відчуття, яке підказувало їй, що під купою ганчір'я причаївся пацюк, нюхаючи повітря, в якому тепер відчув її запах, і підіймає мордочку від ганчір'я, ворущаючи вусами...

Вона схопила гайковий ключ, витягла його назовні між ганчір'ям та банками з чистильною рідиною, аби бути певною, що він у неї в руках, розуміючи, що її страх дурний, але водночас не безпідставний, не даремно ж його називають фобією. Вона боялася просовувати свою руку в холодні темні місця. Розмарі боялася сідати в ліфт, батько ненавидів висоту, а Дейв обливався холодним потом, коли йому доводилося спускатися в льох.

Вона поставила відро під зливальну трубу, щоб вода не виліталася долі. Лягла на спину й потяглася вгору, ослабила ключем гайку, а потім відкрутила її рукою. Гайка відпала, й полилася вода, наповнюючи пластикове відро. На мить Селеста злякалася, що вода переповнить відро, але незабаром потік зменшився до тоненької цівки, й вона побачила, як темний жмут волосся й маленькі кукурудзяні зерна впали з рештками води у відро. Потім вона стала відкручувати гайку, найближчу до стіни шафки під зливальницею, і це забрало чимало часу, бо гайка не оберталася, й Селеста мало не розламала шафку, налягаючи на ключ із такою силою, що або ключ, або її рука могли зламатися. Нарешті гайка повернулася на невеличку частину дюйма, видаючи різкий металевий скрегіт. Селеста відклала гайковий ключ і знову рукою крутнула гайку, яка тепер обернулася двічі, хоча й піддавалася важко.

За кілька хвилин дренажна труба вже лежала перед нею на підлозі кухні. Її волосся й сорочка просякли потом, але вона відчувала задоволення, яке межувало з цілковитим тріумфом, неначе вона воювала з чимось упертим і відверто ворожим, застосувала всі свої м'язи й перемогла. У купі ганчір'я Селеста знайшла сорочку, з якої Майкл виріс, і скрутила її в джгут. Потому просунула той джгут у трубу кілька разів, аж поки не переконалася, що труба звільнилася від усього зайвого, крім старої іржі. Далі винесла трубу й пляшку хлорокса на задній ганок і прочистила внутрішню частину труби, дозволивши рідині вилітати з протилежного кінця в суху порувану землю біля рос-

лини у вазоні, яка померла минулого літа й усю зиму чекала на задньому ганку, поки викинуть її геть.

Коли це було зроблено, Селеста пригвинтила трубу на місце, це було набагато легше, аніж відгвинчувати її, і приладнала на місце сифон. Вона знайшла пластикову торбинку, в яку поклала Дейвів одяг учора вночі, й укинула туди скручену Майклову сорочку. Далі процідила над унітазом рідину у відрі, насухо витерла цідилку паперовим рушником і вкинула рушник у ту ж таку торбинку з брудним одягом.

Отже, докази було знищено.

Принаймні ті докази, які вона могла усунути. Якщо Дейв набрехав їй — про ніж, про те, що він лишив відбитки пальців невідомо де, про можливих свідків його злочину чи самооборони, — в цьому допомогти вона йому не могла. Проте вона кинула виклик нещастю в своєму власному домі. Вона підбрала все, що чоловік кинув їй, відколи повернувся додому минулої ночі, й дала йому раду. Вона здобула перемогу й відчула могутнє запаморочення, якого досі ніколи не відчувала: Селеста тепер мала несподівану й радісну переконаність — вона ще молода й дужа, і її ніяк не можна рівняти до зламаного тостера чи пилосмока, який вийшов із ладу. Вона пережила смерть обох своїх батьків, роки фінансової кризи та сухоти сина, коли тому було всього шість місяців віку. Вона тоді не зламалась, лише перевтомилася, й тепер усе зміниться, коли вона пригадала, хто вона є. А вона є — і в цьому не слід сумніватися — жінка, яка не відступає перед викликами, а йде їм назустріч і каже: «Окей, давайте. Несіть свою загрозу. Я не відступлю перед найгіршим. Я випростаюся. Я не злякаюся й не помру. Тож начувайтесь».

Піднявши зелений пакет зі сміттям, вона скрутила його так, що він став схожий на зморшкувату шию старого діда, потім скрутила його ще більше й зав'язала вузлом угорі. Зробила паузу, подумавши, як дивно, що цей пакет скинувся їй на шию старого діда. Звідки прийшло таке порівняння? І тут вона помітила, що зображення на телеекрані зникло. Якусь мить тому Тайгер Вудс біг по зеленому полю для гольфа, а тепер екран чорнів.

Невдовзі його прорізала біла лінія, й Селеста вирішила, що, як і в цьому телевізорі згоріла трубка, вона спустить його по сходах. Байдуже, якими будуть наслідки, вона не стане його терпіти.

Аж ось біла лінія перетворилася на студію новин, і ведуча, схвильована й засапана, промовила:

— Ми уриваємо цю передачу, щоб розповісти вам жахливу історію. Валері Коралі зараз перебуває біля В'язничного парку в Східному Бакінгемі, де поліція організувала масовий пошук зниклої жінки. Валері?

Селеста спостерігала, як студія показувала сцену подій з висоти польоту гелікоптера над Сідней-стрит і В'язничним парком, де була задіяна ціла армія полісменів. Вона побачила десятки крихтливих постатей, чорних з відстані, як мурашки, що снували парком, і поліційні човни на каналі. Вона побачила лінії схожих на мурашів людей, що посувалися в напрямку дерев, які оточували колишній екран кінотеатру автомобілістів.

Гелікоптер хитало вітром, фотокамера також похитнулась, і на мить Селеста подивилася на протилежний берег каналу, на бульвар Шомут і ряд промислових парків.

— Це та сцена в Східному Бакінгемі, куди поліція прибула сьогодні рано-вранці й розпочала широкий пошук зниклої жінки, пошук, який триває й досі, хоч день уже наскінчу. Непідтверджені джерела повідомили Четвертій Бригаді Новин, що покинутий автомобіль жінки свідчить про те, що в ньому відбулася кривава драма. Ось та картина — не знаю, Вірджиніє, чи ви можете її бачити...

Камера гелікоптера, здійснивши запаморочливий оберт на сто вісімдесят градусів, спрямувала погляд на темно-синій автомобіль із відчиненими дверцятами, що самотньо стояв на Сідней-стрит, тим часом як поліція підганяла до нього буксир.

— Отже, — мовила репортер, — ви бачите перед собою той самий автомобіль, із якого зникла жінка. Поліція знайшла його сьогодні вранці й негайно розпочала пошуки. Ні, Вірджиніє, ніхто не може назвати ані прізвища зниклої жінки, ані причин, які спонукали поліцію здійснювати такий широкий — як ви, очевид-

но, бачите — пошук. Проте джерела, близькі до Четвертої Бригади Новин, повідомляють, що він зосереджується біля колишнього кінотеатру автомобілістів, де, як вам відомо, влітку ставить свої спектаклі місцевий театр. Це підтверджено. Вірджиніє?

Селеста спробувала осмислити те, що повідомляла їй телевізія. Вона не була певна, що довідалася про щось, крім того, що поліція взяла в облогу територію, зовсім близьку до місця її проживання.

Ведуча новин теж здавалася розгубленою, наче репортер і фотокамера говорили не дуже зрозумілою їй мовою. Вона сказала:

— Ми триматимемо вас у курсі подій... Розповімо більше, коли нам стане відомо більше. А зараз повертаймося до нашої регулярної програми.

Селеста змінила кілька каналів, але інші станції, либонь, досі не знали цієї історії, і вона повернулася до гольфу, вимкнувши звук.

На Низині хтось пропав. Автомобіль якоїсь жінки покинуто на Сідней-стріт. Але поліція не влаштовувала таких масштабних операцій — а операція була масштабною, Селеста бачила, як по місту їздили не лише автомобілі міської поліції, а й поліції штату, — якщо не мала причин шукати щось важливіше, аніж просто сліди зниклої жінки. Той автомобіль свідчив — як пак висловилася жінка-репортер? — що в ньому відбулася якась кривава драма.

Ішлося про кров, якщо вона правильно пам'ятала. Про докази. І вона подивилася на торбину, яку досі тримала в своїх руках, промовивши подумки: «Дей».

11

Червоний дощ

Джиммі стояв на цивільному боці жовтої стрічки перед нерівною лінією копів, а Шон пішов геть крізь кущі до парку, жодного разу не озирнувшись.

— Містере Маркус, — промовив коп Джефферс, — випийте кави або чогось іншого.

Коп дивився на лоб Джиммі, а Джиммі відчував легку зневагу й жалість у неухважному погляді й у тому, як коп великим пальцем чухав свій живіт. Шон відрекомендував їх, сказавши Джиммі, що це офіцер Джефферс, хороший чоловік, а Джефферсові — що Джиммі батько жінки, яка... одне слово, покинула цей автомобіль. Даси йому все, чого він потребує, й відрекомендуй його Талбот, коли та прийде. Джиммі вирішив, що Талбот — або баба-психіатр із поліційним значком, або розкуйовджена соціальна працівниця, уся в боргах ще від студентських часів і з автомобілем, який пахне гамбургерами.

Він пустив повз вуха Джефферсову пропозицію й перейшов через вулицю, приєднавшись до Чака Севіджа.

— Що там відбувається, Джимме?

Джиммі похитав головою, цілком переконаний, що він облював би й себе, й Чака, якби спробував викласти словами те, що почував.

— У тебе мобілка з собою?

— Так, авжеж.

Чак понишпорив по кишенях своєї вітровки. Він тицьнув телефон у розкрити руку Джиммі, й той набрав 411. Механічний голос запитав у нього, яке місто і який штат йому потрібні. Він завагався на секунду, перш ніж викинути свій голос на телефонну лінію, й побачив образ своїх слів, що пробігають милі й милі по мідному кабелю, перш ніж проникнути в душу якогось гаргантюанського комп'ютера з червоними лампочками замість очей.

— Абонент? — запитав комп'ютер.

— Чак Чиз.

На Джиммі несподівано накопилася хвиля жаху, коли він назвав це безглузде ім'я на вулиці поблизу від порожнього автомобіля дочки. Йому захотілося схопити телефон зубами та роздушити його й чути, як він тріщить.

Коли він назвав потрібний номер і зателефонував, довелося чекати, поки викличуть Аннабет. Той, хто відповів йому по телефону, не з'єднав його з дружиною, а просто поклав слухавку на стіл, і Джиммі міг почути тонкі відлуння імені своєї дружини:

«Просимо Аннабет Маркус підійти до хазяйського прилавка. Аннабет Маркус!» Джиммі чув передзвін дзвіночків і крики вісімдесяти або дев'яноста дітлахів, що там бігали, як маніяки, смикаючи одне одного за волосся, перемішані з розпачливими голосами дорослих, які намагалися перекрити галас, а потім знову пролунало дружинине ім'я. Джиммі уявив, як вона підняла голову, почувши цей звук, розгублена й збентежена, ледве витримуючи натиск учасників першого причастя в церкві Святої Цецилії, що воювали навкруг неї за шматки піци.

Потім він почув її голос, стишений і зацікавлений:

— Ви назвали моє ім'я?

Протягом миті Джиммі хотів покласти слухавку. Що він їй скаже? Який сенс телефонувати їй, не маючи твердих фактів, а лише страх і збудження своєї схиленої уяви? Чи не краще залишити її та дівчаток у мирі незнання ще на якийсь час?

Але він знав, що не можна підсилювати біль цього дня, і знав, що Аннабет буде ображена, якщо він залишить її в невіданні, тоді як сам стовбичитиме цілий день на Сідней-стрит біля автомобіля Кейті. Їй здасться, що блаженство з дівчатками було незаслуженим і ще й надто — як образа, як фальшива обіцянка. І вона зненавидить Джиммі за це.

Він знову почув стишений голос:

— Оцей?

І потім шарудіння піднятої зі столу слухавки.

— Моя дитино, — встиг промовити Джиммі, перш ніж йому довелося прочистити горло.

— Джиммі? — у її голосі вчувалося легке роздратування. — Де ти є?

— Я... Розумієш... Я на Сідней-стрит.

— Що сталося?

— Аннабет, вони знайшли її автомобіль.

— Чий автомобіль?

— Автомобіль Кейті.

— Вони? Хто вони? Поліція?

— Атож. Її... немає. Вона десь у В'язничному парку.

— О Господи, о Святий Боже! Ні, Джиммі, ні!

Джиммі відчув, як це почуття заповнює тепер його — цей жах, ця страхітлива впевненість, цей кошмар, те, що досі він тримав прихованими в якомусь куточку свого мозку.

— Ми ще нічого не знаємо. Але її автомобіль стояв тут усю ніч, і копи...

— Господи, Джиммі.

— ...шукають її в парку. Тут їх безліч.

— А ти де?

— Я на Сідней-стрит...

— Ти на паскудній вулиці. Чому ти не в парку?

— Вони мене туди не пускають.

— Вони? Хто вони такі, в біса?! Може, це пропала їхня дочка?

— Ні. Розумієш, я...

— Ти мусиш бути в парку. Господи, вона може бути поранена. Лежить десь там у холоді.

— Я знаю, але вони...

— Я йду до тебе.

— Гарзд.

— Пройди туди, Джиммі. Я хочу сказати, Господи, що з тобою?

Вона поклала слухавку.

Джиммі віддав мобілку Чакові, знаючи, що Аннабет має слухність. Вона мала таку цілковиту слухність, що Джиммі був у розпачі, усвідомлюючи: він оплакуватиме свою безпорадність за останні сорок п'ять хвилин протягом решти свого життя, неспроможний думати про щось інше й намагаючись відповзти від цього в своєму мозку. Коли це він став таким — чоловіком, який каже «так, сер — ні, сер — ви маєте слухність, сер» проклятушим копам, коли пропала його первісточка? Коли це сталося? Коли відбувся обмін і він віддав свою мужність за право називатися добропорядним громадянином?

Він обернувся до Чака.

— Ти досі тримаєш свої інструменти під запасною шиною в багажнику?

Чак подивився на Джиммі так, ніби той спіймав його на якійсь забороненій діяльності.

— Треба ж якось виживати, Джиммі.

— Де твій автомобіль?

— Угору по вулиці, на розі з До.

Джиммі рушив у вказаному напрямку, й Чак подріботів за ним.

— Ми проріжемо для себе вхід?

Джиммі кивнув головою й пішов швидше.

Коли Шон дійшов до тієї частини доріжки для бігунів, яка оточувала паркан кінотеатру для автомобілістів, він кивнув кільком копам, які рилися в ґрунті та оглядали квіти, шукаючи ключів. Він помітив напружене очікування на більшості облич, і це підказало йому, що вони вже щось знають. Весь парк, здавалося, був насичений тим певним повітрям, яке він відчував на кількох інших сценах злочинів протягом багатьох років, повітрям, яке мало в собі дух фаталізму, похмуре відчуття чиїсь трагічної долі.

Вони знали, ще не прийшовши до парку, що вона мертва, проте якась нескінченно мала частина кожного з них, Шон знав, сподівалася на краще. Така була їхня діяльність — ви приходили на сцену злочину, знаючи істину, а потім витрачали стільки часу, скільки могли, сподіваючись, що помилилися. Шон мав одну справу торік, коли подружжя сповістило про зникнення їхньої дитини. З'явилось безліч газетних і телевізійних повідомлень, позаяк подружжя було біле й шановане. Шон і кожен інший коп знали, що дитина мертва, хоча й втішали двох йолопів, запевняли їх, що з їхньою дитиною, певно, все гаразд. Тим часом за підказками не вельми надійних осіб перевіряли підозрілих людей, яких того ранку бачили в тій місцевості. Дитину знайшли вже пізно ввечері, запхану в торбину для пілосмока під сходами в льох. Шон бачив, як зовсім молодий полісмен тремтів і плакав, прихилившись до його автомобіля, але решта копів була роздратована, проте не здивована, так ніби бачила всю цю гидь у колективному страшному сні.

Ось що ти приносиш додому, в бари та їдальні, службові або ближні, — роздратовану переконаність у тому, що люди нікчемні, тупі й погані, часто спроможні на вбивство, й коли вони розтуляють роти, то брешуть, брешуть завжди, а коли зникають

із неоясненної причини, то зазвичай їх знаходять або мертвими, або ще в жалюгіднішому стані, ніж вони були.

І найгірше, як велося, ставалося не з жертвами — зрештою вони були мертві й не могли більше відчутися ніякого болю. Найгірше ставалося з тими, хто їх любив і жив довше, ніж вони. Часто такі люди відтоді ставали мертвими, невротичними й спотикалися все своє дальше життя, усередині в них не лишалося нічого, крім крові та органів, вони вже не терпіли болю, навіки запам'ятавши, що навіть речі гірші за найгірші іноді трапляються.

Таке тепер сталося й в житті Джиммі Маркуса. Шон не міг собі уявити, як він зможе дивитися цьому чоловікові у вічі й сказати: «Так, вона мертва. Твоя дочка мертва, Джиммі. Хтось навіки забрав її від тебе». І він повинен сказати це Джиммі, який уже втратив дружину. «Чорт. Розумієш, Джиммі, схоже, Бог забрав ще не все, що він хотів у тебе взяти. Тож не лякайся, якщо він прийде знову. Можна тільки сподіватися, що він не дуже поспішатиме. Ми ще зустрінемося, Джиммі».

Шон перейшов по короткому дощаному місточку, який сполучав береги річка, й пішов далі стежкою, заглибившись у гай напівокруглої форми, що оточував кінотеатр для автомобілістів, немов поганський театр. Усі скупчилися біля сходів, які вели до дверей збоку від кіноекрана. Шон побачив Карен Г'ю, що клацала своєю фотокамерою, Вайті Паверса, який прихилився до дверей, зазираючи в них і роблячи якісь нотатки, асистента медичної служби, який стояв навколішки біля Карен Г'ю, ціле військо полісменів в одностроях, як міської служби, так і служби штату. Позаду Карен Г'ю, Вайті Паверса та асистента медичної служби щось роздивлялися на сходах, а великі цабе Френк Крозер із міської служби та Мартін Фріл із поліції штату, безпосередній Шонів начальник, стояли трохи осторонь на сцені під екраном і розмовляли один з одним, нахилившись уперед та зблизивши голови.

Якщо асистент медичної служби скаже, що вона померла в парку, то ця територія підлягає юрисдикції штату, й за справу повинні взятися Шон і Вайті. Шонові доведеться повідомити-

ти Джиммі про смерть дочки. Його робота полягатиме в тому, щоб ознайомитися з інтимним життям жертви, а також у тому, щоб закрити справу чи принаймні створити ілюзію, що її закрито.

Проте поліція міста може зажадати справу для свого розгляду. Фрілові повноваження дозволяли йому віддати їм справу, адже парк був оточений територією міста, а перший замах на життя жертви було здійснено в межах юрисдикції міста. Шон був переконаний, що цей факт не лишиться поза увагою. Убивство в міському парку, жертву знайдено неподалік від місця, яке мало стати місцевим центром поп-культури. Не виявлено жодного очевидного мотиву. Не знайдено й убивцю, якщо його не порішила Кейті Маркус, а це мало ймовірно, бо Шон знав би, що це сталося. Величезна подія для засобів масової інформації, якщо подумати, бо протягом останніх двох років місто було позбавлене подібних новин. Преса стільки набреше, що своїми вигадками заповнить канал.

Шон цього не хотів, але, якщо його попередній досвід міг стати за барометр, цих подій йому не уникнути. Він ішов у напрямку екрана кінотеатру для автомобілістів, не відриваючи погляду від Крозера й Фріла, намагаючись прочитати вердикт у найменших порухах їхніх голів. Якщо знайдено Кейті Маркус — а Шон у цьому анітрохи не сумнівався, — то Низина вибухне. І річ не тільки в Джиммі — він, певно, буде під дією глибокого шоку. Але брати Севіджі! У відділі найтяжчих злочинів вони мали товстелезні папки майже на кожного з цих чудіїв. Шон чув, як хлопці з поліції міста казали, що вечір проти суботи принаймні без одного з братів Севіджів у камері попереднього слідства був не менш рідкісний, аніж сонячне затемнення, — інші полісмени приходили юрмами подивитися на це, бо не могли повірити в таку рідкісну подію.

На сцені під екраном Крозер кивнув головою, а Фріл крутнув нею, обернувся, зустрів Шонів погляд, і Шон зрозумів, що справу передають йому та Вайті. Шон побачив трохи крові на листі дерев, які стояли поблизу від екрана кінотеатру, й ще трохи на сходах, що вели до дверей.

Коннолі й Соза попіднімали голови від крові на сходах, похмуро кивнули Шонові й знову стали роздивлятися щілини, на які наступали ті, хто підіймався. Карен Г'ю звелася на рівні, й Шон почув гудіння її фотокамери, коли та натисла великим пальцем на кнопку й плівка закінчилася. Вона засунула руку до своєї сумки по новий моток плівки й відкрила задню частину камери. Шон помітив, що її попелясто-біляве волосся потемніло на скронях та чубку. Вона глянула на нього безвиразним поглядом, укинула знятий «фільм» у сумку й зарядила фотокамеру новою плівкою.

Вайті стояв навколішках біля асистента медичної служби, й Шон почув, як він запитав гучним пошептом:

— Що?

— Те, що я сказав.

— Ви тепер певні, так?

— Не на сто відсотків, але схиляюся до такої думки.

— Прокляття!

Вайті подивився через плече на Шона, який наближався, й похитав головою, показавши великим пальцем на асистента медичної служби.

Кругозір Шона розширився, коли він піднявся над ними, їхні плечі впали донизу, й він зміг заглянути за двері й побачив скоцюрблене тіло. Відстань між стінами там була невелика, і труп сидів, упираючись спиною в ліву стіну, а ногами — у праву, тож спершу Шонові здалося, ніби він побачив на сонограмі людський зародок у материнському лоні. Її ліва нога була гола й вимазана в багнюку. Те, що лишилося від шкарпетки, висіло на її щиколотці пом'яте й подерте. На правій нозі був простий чорний черевик без підбора, обляпаний засохлою багнюкою. Навіть після того як вона загубила один черевик у саду, вона залишила другий на нозі. Убивця, либонь, увесь час дихав їй у потилицю. А проте жертва забігла до цієї кімнатки схватись. На мить вона змогла від нього відірватися. Виходить, щось затримало його біг.

— Созо, — покликав Шон.

— Га?

— Пройдися дорогою втікачки. Подивися там на куші, чи немає на них клаптів порваного одягу або чогось такого.

— Працівник уже вивчає відбитки ніг.

— Це добре, але нам треба більше. Ти підеш?

— Піду.

Шон знову глянув на тіло Кейті. На ній були м'які темні штани й матроська синя блузка з широким коміром, зверху червоний жакет, порваний. Шон вирішив, що це її одяг на вік-енд, надто пристойний, щоб дівчина з Низини могла носити його щодня.

І якось сталося, що вона закінчила своє життя в цьому вузькому закапелку, його вологі стіни були останньою річчю, яку вона побачила, й, мабуть, останньою річчю, яку вона понюхала.

Складалося враження, що дівчина втекла сюди від червоного дощу, який, однак, лишив свої сліди в її волоссі та на щоках, покрив її одяг вологими плямами. Її коліна були тісно притиснуті до грудей, а правий лікоть вона поставила на праве коліно, стиснутий кулак підняла до вуха, тож Шонові вона знову здалася радше дитиною, аніж жінкою, скоцюрбленою так, ніби намагалась затулитися від якогось жахливого звуку: зупиніть його, зупиніть, казало тіло, зупиніть, будь ласка.

Вайті пересунувся вбік, і Шон опустився навпочіпки біля самих відчинених дверей. Навіть із кров'ю на тілі, калюжею крові під ним і пліснявою на цементній долівці навколо нього Шон відчував запах її парфумів, дуже легкий, трохи солодкавий, злегка сексуальний, ледь чутний запах, який навів йому спогади про побачення у вищій школі, про гарячкове стягування одягу в темних автомобілях і електричні струми від дівочого тіла. Під краплями від червоного дощу Шон побачив кілька темних синців на її руках, зап'ястках та литках, і він зрозумів, що це ті місця, де її чимось били.

— Він її бив? — запитав Шон.

— Схоже на те. Бачиш кров на голові? Це він розітнув їй череп чимось важким, що тримав у руці.

По інший бік від тіла, заповнюючи вузький коридор, що тягся за екраном, були якісь дерев'яні речі й декорації сцени — дерев'яні шхуни, бані соборів і щось подібне до носа венеційської

гондоли. Вона не могла тут рухатися. Попавши сюди, вона застрягла безвихідно. Якби той, хто її переслідував, знайшов її тут, на дівчину чигала б смерть. А він її тут знайшов.

Він відчинив двері й побачив її, а вона скоцюрбилася, намагаючись захистити своє тіло нічим істотнішим, як її власні кінцівки. Шон нахилив голову й зазирнув у її обличчя, відвівши затиснуту в кулак руку. Лице також мережилось червоними смугами, а очі були заплющені не менш міцно, аніж її пальці були затиснуті в кулаки. Спочатку вони заплющувалися від страху, а вже потім — трупною заклякстію.

— Це вона? — запитав Вайті Паверс.

— Ти про що?

— Кетрін Маркус, — сказав Вайті. — Це вона?

— Так, вона, — відповів Шон.

Вона мала невеличкий шрам, який загинався під її підборіддям, із часом він потьмянів і став майже непомітним, хоч його можна було побачити на Кейті, коли ви зустрічалися з нею, бо решта її тіла була бездоганна, обличчя віддзеркалювало смагляву й виразну вроду матері, поєднану з розкошляною красою батька, його світлими очима й руським волоссям.

— Ви певні на сто відсотків? — запитав асистент медичної служби.

— На дев'яносто дев'ять, — відповів Шон. — Щоб упевнитися в цьому на сто відсотків, треба буде запросити батька в морг. Але це вона.

— Ти бачив її потилицю? — Вайті нахилився й підняв волосся з її плечей авторучкою.

Шон озирнувся й побачив, що невеличкий уламок її черепа відколотий, а шия залита кров'ю.

— Ви стверджуєте, що це слід від пострілу? — він подивився на асистента медичної служби.

Асистент кивнув головою.

— Ця дірка здається мені раною від кулі.

Шона відвертало від запаху парфумів, крові, покритого пліснявою бетону й мокрого дерева. На мить йому захотілося відвести стиснутий кулак Кейті Маркус від її вуха, наче, коли він

зробить так, синці, які він міг бачити і які, безперечно, ще побачить під одягом, зникнуть, червоний дощ змиється з її волосся та тіла, й вона вийде з цієї гробниці, витираючи сон зі своїх очей і трохи похитуючись.

Десь праворуч він почув якийсь шум: кількоро людей кричали водночас, чулося гучне шарудіння, шалено гарчали й гавкали собаки. Коли Шон озирнувся, то побачив, як Джиммі Маркус і Чак Севідж вибігли з-поза дерев на далекому кінці гаю, де земля була вкрита зеленою травою, і плавно спускалися вниз до кіноекрана, до того місця, де літні гуляки розстеляли на траві свої ковдри й сідали на них, щоб подивитися виставу.

Щонайменше вісім полісменів в одностроях і двоє в цивільному одязі кинулися на Джиммі й Чака, і Чак відразу впав, а Джиммі виявився спритним і слизьким. Він прослизнув крізь лінію полісменів, удавшись до швидких, на перший погляд нелогічних рухів, які примусили його переслідувачів ловити повітря, і, якби він не спіткнувся на схилі, його б ніхто не зупинив, хіба що Крозер і Фріл.

Але він спіткнувся, ноги вислизнули з-під нього на мокрій траві, і, коли він упав долічерева й підборіддям вгородився в землю, його погляд перетнувся з поглядом Шона. Молодий полісмен зі струнким тілом, який щойно закінчив вищу школу, упав на Джиммі так, ніби той був сальом, й обидва ще трохи проїхали вниз по схилу. Полісмен заломив праву руку Джиммі за спину й потягнувся по наручники.

Шон вийшов на сцену й гукнув:

— Гей, хлопці! Це батько. Лише відтягніть його назад.

Молодий полісмен звів очі. Він був брудний і злий.

— Лише відтягніть їх назад, — сказав Шон. — Обох.

Він обернувся назад до екрана, і тоді Джиммі подав свій голос, хрипкий, такий, немов стогін у його голові вийшов на голосівки й задіяв їх.

— Шоне!

Шон зупинився й перестрів Фрілів погляд — той дивився на нього.

— Подивися на мене, Шоне!

Шон обернувся, побачив Джиммі, зігнутого в дугу під вагою молодого полісмена з темною плямою ґрунту на його підборідді та прилиплими до неї травинками.

— Ви її знайшли?! Це вона?! — заволав Джиммі.

Шон стояв нерухомо, не відводячи погляду від очей Джиммі, аж поки не стало очевидно, що Джиммі бачить зараз те, що побачив Шон, і він зрозумів, що всьому кінець, що найгірші страхи підтвердилися.

Джиммі заволав, і бризки слини полетіли з його рота. Ще один коп спустився схилом допомогти тому, який сидів на спині Джиммі. Шон відвернувся. Зойки Джиммі полетіли в повітря — низькі гортанні звуки, в яких не було нічого різкого й пронизливого. Так гарчить звір, коли його опановує біль. Шон за роки своєї служби чув зойки багатьох батьків, що дивилися на мертві тіла дітей. Вони завжди мали жалісний характер, благання до Бога або природи повернути час назад, переконати їх, що все це тільки сон. Але зойки Джиммі були зовсім інші, вони містили однаковою мірою любов і лють, які проганяли птахів із дерев і відбивались у В'язничному каналі.

Шон повернувся до закапелка й подивився на Кейті Маркус. Коннолі, новий член його команди, увійшов слідом за ним, і якийсь час, нічого не кажучи, вони стояли й дивилися на мертве тіло. Зойки Джиммі Маркуса тим часом ставали хрипкіші й лютіші. Він щосили випрочувався, а коли вдихав повітря, щоразу засмоктавав у горлянку траву.

Шон укотре глянув на кулачок, притиснутий до голови й забризканий червоним дощем, потім на дерев'яні речі, які не дозволили їй утекти.

Праворуч від них репетував Джиммі, його тягли назад на схил, а над гаєм, гуркочучи, низько кружляв гелікоптер. Шон вирішив, що цей вертоліт належить одній з телевізійних станцій, бо звук його двигуна був легший, ніж у поліційних гвинтокрилів.

Коннолі промовив кутиком рота:

— Ви коли-небудь бачили щось подібне?

Шон стеноу плечима. Яке мало значення, бачив він чи не бачив? На його службі доходиш до того пункту, коли перестаєш порівнювати.

— Я хочу сказати, — Коннолі сплюнув, намагаючись знайти потрібні слова, — це схоже на...

Він відвернувся від тіла й став дивитися кудись між дерева, погляд його був розгублений, збентежений, здавалося, він скаже щось іще.

Потім його рот закрився, він уже не намагався знайти слова для того, що почував.

12

Ваші барви

Шон разом зі своїм начальником детективом-лейтенантом Мартіном Фрілом прихилився до сцени під екраном, і вони дивилися, як Вайті Паверс спрямовував вантажівку коронерів, що спускалася задки по схилу, до дверей, за якими було знайдено тіло Кейті Маркус. Вайті задкував із піднятими руками, раз у раз відступаючи то праворуч, то ліворуч, його голос розтинав повітря з присвистом, що вилітав крізь його нижні губи, наче скавуління щеняти. Його погляд ковзав від стрічки, яка огорожувала сцену злочину по обидва боки від нього, до шин автофургона та до водія з нервовим виразом обличчя в бічному віконці, так наче він хотів найнятися на роботу до транспортної компанії, будши переконаним, що ці товсті шини на жоден дюйм не відхиляться від того напрямку, в якому він намагався їх спрямувати.

— Ще трохи. Тримайся прямо. Ще трохи, трохи більше. Ось так.

Коли він провів автофургон туди, де хотів його поставити, відступив убік і відчинив задні дверцята.

— Ось так буде добре.

Відчинивши задні дверцята, Вайті розвів їх так широко, щоб вони затуляли видиво простору за екраном. Шон подумав, що сам він ніколи б не зметикував зробити захисні крила навколо тих дверей, за якими померла Кейті Маркус, а тоді нагадав

собі, що Вайті провів набагато більше часу на сценах злочинів, аніж він. Вайті був старий бойовий кінь, який почав тягти свою лямку ще в ті часи, коли Шон розважався на танцях у вищій школі та воював із прищами.

Обидва помічники коронера підвелися зі своїх місць, коли Вайті гукнув до них:

— Виходьте, хлопці, не там! Ви маєте вийти крізь задні двері.

Вони зачинили свої дверцята й вийшли крізь задні двері автофургона, щоб забрати труп. Шон відчув у їхньому зникненні остаточну завершеність першої частини справи, яка тепер цілком переходила до нього. Інші копи, команди техніків і репортери, що в своїх гелікоптерах кружляли над ними, над сценою злочину й поза нею, поза поліційними стрічками, що оточували парк, перекинуться на щось інше, а він і Вайті візьмуть левову частку смерті Кейті Маркус на себе. Вони заповнюватимуть рапорти й готуватимуть покази свідків, працюючи над смертю дівчини після того, як більшість людей, що нині тут перебуває, візьметься за щось інше — транспортні аварії, крадіжки, самогубства в приміщеннях із важким повітрям і переповнених попільничками.

Мартін Фріл піднявся на сцену, сів там і став метляти над землею своїми короткими ногами. Він прийшов сюди з бейсбольного тренування, пахнучи крізь синє пальто й мундир хакі сонячним кремом. Він постукував підборами по краю сцени, чим трохи дратував Шона.

— Ви працювали раніше із сержантом Паверсом, еге?

— Працював, — відповів Шон.

— Були проблеми?

— Ні. — Шон побачив, як Вайті відвів полісмена в однострої вбік і показав йому на дерева, що росли позад екрана. — Я працював із ним торік над убивством Елізабет Пайтек.

— Жінка з обмеженням у правах? — пригадав Фріл. — Її колишній чоловік щось сказав про той папір?

— Сказав. «Папір, який править її життям, не має правити моїм».

— Йому дали двадцять років, еге?

— Аякже, двадцять повних років.

Шон пожалкував, що жінці не дали сильнішого вироку. Її малий син ріс у сирітському притулку, не знаючи, що сталося і кому він тепер належить.

Полісмен в однострої відійшов від Вайті й, узявши кількох товаришів, пішов з ними до дерев.

— Я чув, він п'є, — сказав Фріл, підтягнув одну ногу на сцену й притиснув коліно до грудей.

— Сер, я ніколи не бачив його п'яним, — відповів Шон, дивуючись і думаючи, хто ж насправді перебував на випробуванні в очах Фріла — він чи Вайті.

Він побачив, як Вайті нахилився, подивився на кущик трави біля заднього колеса автофургона й поправив холошу своїх штанів, наче це були брюки від костюма, купленого в універмазі «Брати Брукс».

— Ваш працівник, пославшись на якийсь паршивий листок непрацездатності — ніби він пошкодив собі щось у хребті, — тепер підліковується, катаючись на водних лижвах у Флориді, наскільки мені відомо. — Фріл стенив плечима. — Паверс попросив прикріпити до себе вас, коли ви повернетесь. Тепер ви повернулися. Сподіваюся, ми більше не матимемо таких інцидентів, як цей?

Шон сподівався на догану, а надто від Фріла, тож відповів йому цілком покайним тоном.

— Так, сер. То було тимчасове скаламучення розуму.

— Таке з вами було не раз, — сказав Фріл.

— Ваша правда, сер.

— У вас негаразди в особистому житті, офіцере, але це ваша проблема. Не дозволяйте їм впливати на вашу роботу.

Шон зиркнув на Фріла, вловив електричний розряд у його очах, який йому доводилося бачити раніше і який означав, що Фріл перебуває в такому настрої, коли сперечатися з ним марно.

Шон знову кивнув головою, вирішивши проковтнути й цю пігулку.

Фріл холодно всміхнувся до нього й поглянув на новий вертоліт, що кружляв над ними на нижчій висоті, ніж було дозволено.

Фріл дивився на нього таким поглядом, немовби ще до заходу сонця збирився вжити крутих заходів.

— Ви знаєте цю родину, еге? — запитав Фріл, дивлячись на гелікоптер. — Ви тут вирости.

— Я виріс на Пагорбах.

— Це тут.

— Тут Низина. Це невелика різниця, сер.

Фріл відмахнувся від його уточнення.

— Ви вирости тут. Ви з'явилися одним із перших на сцені злочину, й ви знаєте цих людей. — Він розвів руками. — Я помиляюся?

— Щодо чого?

— Щодо вашої спроможності розв'язати цю справу. — Він обдарував Шона усмішкою, якою тренер обдаровує гравця в софтбол. — Ви один із моїх найкращих працівників, правильно? Відбули своє покарання й тепер готові знову взятись за серйозну справу?

— Так, сер, — погодився Шон. — Можете мені повірити. Я зроблю цю роботу, хоч би як важко було.

Вони подивилися на автофургон, почувши, як там щось важко гупнуло додолу, від чого шасі змістилося до коліс. Потім шасі sprужинило й повернулося на своє місце, і Фріл сказав:

— Ви звернули увагу на те, що вони завжди їх кидають?

Вони справді завжди їх кидали. Тепер вони кинули тіло Кейті Маркус, покладене в темну пластикову торбину на трупи. У цьому вологому кузові автофургона її волосся прилипло до пластика, органи тіла розм'якли.

— Офіцере, — сказав Фріл. — Ви знаєте, що мені подобається навіть менше, ніж десятирічні чорні дітлахи, застрелені під час перестрілки озброєних банд?

Шон знав відповідь на це запитання, але не сказав нічого.

— Коли дев'ятнадцятирічних білих дівчат убивають у моїх парках. У таких випадках люди не звертають усе на негаразди економіки. Вони не відчувають трагізму подій. Вони просто хочуть, щоб ми закували злочинця в кайдани. — Фріл штовхнув Шона ліктем. — Правильно я кажу?

— Правильно.

— Саме цього вони хочуть, бо вони — це ми, й ми також цього хочемо.

Фріл схопив Шона за плече й примусив подивитися на нього.

— Так, сер, — погодився Шон, побачивши те дивне світло у Фрілових очах, так ніби той вірив у сказане, як деякі люди вірять у Бога або в інформаційні системи, чи у всесвітню мережу інтернет. Фріл був Народжений Знову, й хоч що таке «Знову», Шон сказати не міг, але знав, що Фріл знаходить щось таке в своїй роботі, чого Шон ніколи там не знаходить, втіху, може, навіть віру чи тверде опертя. Іноді, якщо бути відвертим, Шон уважав свого боса ідіотом, який говорить затерті банальності про життя й смерть і про те, як зробити так, щоб усе було добре, як вилікувати всі випадки раку й перетворитися на одне колективне серце, аби тільки кожен погодився з ним.

Щоправда, іноді Фріл скидався Шонові на його батька, який майстрував будиночки для пташок у підвалі, куди жодна пташка ніколи не залітала, й тоді Шон дивився на нього схвально.

Мартін Фріл працював детективом-лейтенантом з убивств у Шостій Бригаді понад два президентські терміни, та, наскільки Шонові було відомо, ніхто ніколи не називав його «Марті», «друзяко» чи «старий». Якби ви побачили його на вулиці, то прийняли б за бухгалтера або працівника страхової агенції, чи щось таке. Він мав чемний голос, який пасував до його чемного обличчя, а від його волосся зосталася лише брунатна підкова. Він був невеличкий на зріст, надто ж для чоловіка, який пробився в досить високі чини поліції, і ви легко могли загубити його в натовпі, бо в його ході не було нічого прикметного. Він любив свою дружину й двох дітлахів, узимку постійно забував перепустку в кишені своєї теплої куртки, активно відвідував церкву, справно платив податки й був соціально консервативний.

Проте ані лагідне обличчя, ані лагідний голос анітрохи не натякали на його розум — тверде, несхитне сполучення практичних і моралістичних поглядів. Ви скоїли капітальний злочин у межах юрисдикції Мартіна Фріла, й він — нехай вам чорт,

якщо ви цього не розумієте, — сприймав його дуже й дуже персонально.

— Я вимагаю від вас гостроти й проникливості, — сказав він Шонові, коли той уперше прийшов до відділу вбивств. — Я не хочу, щоб ви надто гнівалися, бо гнів — емоція, а емоції слід приховувати. Але я хочу, щоб ви постійно почували себе роздратованим — роздратованим тому, що стільці тут надто тверді, а всі ваші друзі по коледжу їздять на «ауді». Я хочу, щоб вас дратувало, що всі злочинці надто тупі й думають, що їм вільно чинити всяке паскудство в межах нашої юрисдикції. Ви повинні дратуватися, Дівайне, до такої міри, щоб результати наших розслідувань ніколи не відхилялися судом за браком доказів чи неправильним оформленням документів. Ви повинні дратуватися настільки, щоб чисто закривати кожну справу й домагатися, щоб цих сучих дітей садовили в брудні камери, де вони муситимуть жити, поки й огидного їхнього віку.

Поza бригадою це називалося «грою Фріла», і кожен новобранець вислуховував ці повчання свого першого дня в однаковій формі. Як і більшість сказаного Фрілом, ви не мали уявлення, чи справді він вірив у те, що казав, чи просто хотів у такий спосіб підбадьорити своїх підлеглих. Але ви це приймали. Бо інакше вас просто вимітали зі служби.

Шон служив у відділі вбивств поліції штату вже два роки, протягом яких він заслужив повагу всіх у команді Вайті Паверса, але Фріл досі дивився на нього іноді так, ніби не був у ньому цілком упевнений. Саме так він дивився на Шона й тепер, ніби щось викликало в ньому сумнів, чи зможе той розслідувати вбивство дівчини, яке сталося в підконтрольному йому парку.

Аж ось до них зі своїм рапортом підійшов Вайт і Паверс і кивнув Фрілові.

— Лейтенанте.

— Сержанте Паверс, — сказав Фріл, — де ми нині перебуваємо?

— Попередні дослідження свідчать, що дівчина померла вночі, приблизно між двома п'ятнадцятьма й двома тридцятьма. Жодних слідів сексуального насильства. Причиною смер-

ті, найімовірніше, став постріл у потилицю, але ми не відкидаємо також травматичних наслідків від тих ударів, які вона дістала. Той, хто стріляв, найімовірніше, перебував праворуч. Ми знайшли кулю в матраці ліворуч від тіла жертви. Схоже на тридцять восьмий Смітів калібр, але достеменно це визначить лише фахівець балістики. Водолази шукають у каналі зброю. Ми сподіваємося, що злочинець викинув у воду пістолет чи принаймні той важкий предмет, яким він її вдарив, це схоже на биту якогось зразка або на палицю.

— На палицю, — сказав Фріл.

— Двоє офіцерів міської поліції, які обходили будинки на Сідней-стріт, розмовляли з жінкою, яка запевняє, що чула, як автомобіль на щось налетів і його двигун заглух о першій годині сорок п'ять хвилин ночі, тобто десь за півгодини до того, як сталося вбивство.

— Які докази фізичного насильства ми маємо? — запитав Фріл.

— Тут нам дуже зіпсував картину дощ. Ми маємо сліди, які можуть належати злочинцеві, але кілька з них, найпевніше, то сліди жертви. Ми знайшли близько двадцяти п'яти відбитків пальців на дверях за кіноекраном. І знову ж таки, вони можуть належати жертві, злочинцеві або двом десяткам людей, які не мають найменшого стосунку до нашої справи й забігли сюди вночі випити води або передихнути під час спортивного бігу. Ми знайшли кров на дверях і всередині — і знову ж частина її може належати злочинцеві, а частина — ні. Багато крові витекло з жертви. Ми маємо кілька чітких відбитків на автомобільних дверцятах жертви. Оце приблизно й усі фізичні сліди вбивства, які нам досі пощастило виявити.

Фріл кивнув головою.

— Ви маєте якийсь матеріал, про який я міг би доповісти окружному прокуророві, коли той зателефонує мені через десять-двадцять хвилин?

Паверс стелує плечима.

— Скажіть йому, що дощ зіпсував картину сцени нашого вбивства, але ми робимо все, що можемо.

Фріл позіхнув у свій кулак.

— Повідомите мене про щось іще?

Вайті подивився назад через плече на слід, який тягся вниз до дверей за кіноекраном, — останній ґрунт, до якого доторкалися ноги Кейті Маркус.

— Те, що немає відбитків взуття, збиває мене з пантелику.

— Ви ж казали, що дощ...

Вайті кивнув головою.

— Але вона лишила кілька слідів. Я готовий поставити на заклад свій дім, що вони належать їй, бо зовсім свіжі, подекуди вона наступала на підбори, а подекуди на шкарпетки. Ми знайшли три, а може, й чотири з таких слідів, і, я певен, вони належать Кейті Маркус. А сліди вбивці? Їх немає.

— Знову ж таки, — сказав Шон, — винен дощ.

— Дощ пояснює, чому ми знайшли тільки три з її слідів, я з тобою згоден. Але щоб не було жодного сліду злочинця — ти можеш мені таке пояснити? — Вайті подивився на Шона, потім на Фріла й стенив плечима. — Як це пояснити?

Фріл спустився з естради й струсив пісок зі своїх рук.

— Гаразд, хлопці. Ви маєте в своєму розпорядженні шістьох найкращих детективів. Усі дослідження у вашій справі ми поставимо на перше місце й надамо їм пріоритет. Ви матимете стільки поліціантів, скільки вам буде потрібно для польової роботи. Отож, сержанте, розкажіть мені, як ви хочете використати всю цю масу людей, яких ми вам надамо.

— Думаю, насамперед ми поговоримо з батьком жертви й довідаємося, що він знає про її пересування минулої ночі, з ким вона була, з ким могла посваритися. Потім ми поговоримо з цими людьми, візьмемо інтерв'ю в тієї жінки, яка нібито чула вночі, як заглух двигун автомобіля на Сідней-стрит. Ми допитаємо всіх пияків, яких знайдемо в парку та на Сідней-стрит, а наші техніки, можливо, знайдуть нам відбитки пальців чи волосся, з яким можна буде працювати. Можливо, рештки його шкіри лишилися під нігтями в дівчини Маркус. Можливо, його відбитки zostалися на дверях. А може, він був її бойфренд і вони посварилися. — Вайті за звичкою ще раз стенив плечи-

ма й копнув якийсь предмет на землі. — Такими будуть наші плани.

Фріл глянув на Шона.

— Сер, ми зловимо його.

Фріл мав такий вигляд, ніби чекав чогось кращого, але він кивнув головою й поплескав Шона по ліктію, потім спустився зі сцени до амфітеатру, де лейтенант Крозер із міської поліції стояв, розмовляючи зі своїм босом капітаном Джиллісом із Шостої Бригади, обидва глянули на Шона й Вайті так, неначе промовляли: «Не зіпсуйте, хлопці, свою справу».

— Ми зловимо його? — проказав Вайт. — Після чотирьох років коледжу ти не навчився нічого кращого?

Погляд Шона знову на мить зустрівся з Фріловим, і він кивнув йому головою, сподіваючись, що цей кивок виражає компетентність і впевненість.

— Так написано в підручнику, — сказав він Вайті. — Після фрази «ми злапаємо сучого сина» і перед фразою «хвала Богові». Ти його читав?

Вайті похитав головою:

— Таку нісенітницю я не читаю.

Вони обернулися, коли помічник коронера зачинив задні дверці автофургона й обійшов навколо сторони водія.

— Ви маєте якісь версії? — запитав Шон.

— Десять років тому, — мовив Вайті, — я міг би припустити, що це був ритуал посвяти в банду. А що тепер? А нічого. Злочинність зменшується, а злочини стають усе менш передбачуваними. А що скажеш ти?

— Ревнивий бойфренд, але це лише перший здогад.

— І вдарив її битою? Цей бойфренд має очевидні проблеми з умінням стримувати гнів.

— Вони завжди їх мають.

Помічник коронера відчинив дверцята водія й подивився на Вайті та Шона.

— Хтось обіцяв показати нам, як виїхати звідси?

— Це ми, — сказав Вайті. — Але ви поїдете попереду нас, коли ми покинемо парк. І пам'ятайте, що з нами поїдуть близькі

родичі, тому не залишайте її в коридорі, коли ми приїдемо в центр. Зрозуміли?

Той кивнув головою й сів в автофургон.

Вайті та Шон сіли в поліцейний автомобіль, і Вайті поїхав попереду автофургона. Вони рушили вниз по схилу між жовтими стрічками, що огорожували сцену злочину. Шон дивився крізь дерева на сонце, яке почало котитися до небокраю, зробивши канал іржаво-золотим та освітивши червоним сяйвом верхів'я дерев. Він подумав, що як помре, то найбільше шкодуватиме за кольорами, за тим, як вони виникають нізвідки й дивують тебе, навіть якщо вони тебе трохи засмучують, бо ж ти нібито до них не належиш.

Першу ніч, яку провів у виправному закладі «Оленячий острів», Джиммі сидів із дев'ятої години до шостої, чекаючи, коли його співкамерник нападе на нього.

Цей чоловік був байкером із Нью-Гемпшира на ім'я Вудрел Деніелз, який переїхав у Массачусетс однієї ночі в якійсь справі, пов'язаній із метамфетаміном, зупинився в барі, де захотів пропустити кілька склянок віскі, й зрештою проткнув комусь око більярдним кием. Вудрел Деніелз був справжньою м'ясною тушею, покритою татуюваннями та шрамами від ножових ран. Він подивився на Джиммі й сказав напівпошептом-напівсміхом, що устромився в груди Джиммі, наче гострий кинджал.

— До завтра, — сказав він, коли вимкнули світло. І докинув: — Завтра зустрінемося, — своїм напівпошептом-напівсміхом.

Тож Джиммі не спав усю ніч, дослухаючись до несподіваних скрипів на ліжку над собою, знаючи, що мусить добутися до Вудрелової трахеї, якщо до цього дійде, й міркуючи, чи зможе завдати доброго удару крізь масивні руки співкамерника. «Ти мусиш ударити по горлу, — казав він собі. — Бий по горлу, бий по горлу, бий по горлу!.. О Ісусе, він уже йде...»

Але Вудрел лише перекинувся уві сні, заскрипівши пружинами, вага його тіла так продавлювала матрац, що він зрештою провис над Джиммі, як слонове черево.

Тієї ночі в'язниця здавалася Джиммі живою істотою. Машиною, яка дихала. Він чув, як пацюки воювали між собою за їжу, жували й волали в якомусь божевільному розпачі. Він чув шепіт, крики й скрегіт ліжкових пружин, що ходили вгору та вниз, угору та вниз. Крапала вода, чоловіки розмовляли уві сні, а в далекій залі скрипіли черевики наглядачів. О четвертій годині ночі він почув зойк — лише один, — який відразу стих і довше звучав відлунням у пам'яті, ніж у реальності. Джиммі тієї миті вирішив вихопити подушку з-під голови й, перелізши на горішню полицю, задушити нею Вудрела Деніелза. Але його руки були надто слизькі, і хто знав, чи Вудрел справді спав, чи тільки вдавав, що спить, і дуже ймовірно, що Джиммі забракне фізичної сили втримати подушку на місці, коли величезні дужі руки здорованя схоплять його за голову, подряпають йому обличчя, вирвуть шматки плоті з його зап'ястків і відірвуть йому вуха.

Найгіршою була остання година. Сіре світло просоталося крізь високі вікна й заповнило камеру металевим холодом. Джиммі чув, як чоловіки прокидаються й тупотять по своїх камерах. Він чув хрипкий сухий кашель. Йому здавалося, що це знову оживає машина, холодна й жадібна, машина, яка знає, що вона загине без насильства, не покуштувавши людської шкіри.

Вудрел стрибнув униз на підлогу, стрибнув так несподівано, що Джиммі не встиг зреагувати. Він примружив очі, поглибив ритм свого дихання й чекав, коли Вудрел підійде до нього доволі близько, щоб ударити його в горло.

Проте Вудрел Деніелз навіть не подивився на нього. Він узяв книжку з полиці над зливальницею, розкрив її, упав навколішки й почав молитися.

Він молився й читав уривки з листів апостола Павла, молився знову, й раз у раз у нього вихоплювався той самий напівшепіт-напівсміх, який, проте, ні разу не уривав потоку його слів, аж поки Джиммі зрозумів, що ті дивні звуки були в нього неконтрольованою еманациєю, як зітхання, що вихоплювалися в матері Джиммі, коли він був маленьким. Вудрел, мабуть, і не помічав, що промовляв більше звуків, ніж було потрібно для молитви.

Зрештою Вудрел обернувся й запитав у Джиммі, чи він не розглядає Ісуса Христа як свого персонального Спасителя. Тоді Джиммі зрозумів, що найдовша в його житті ніч закінчилася. Він побачив на обличчі Вудрела світло розпачливих намагань пройти свій шлях до спасіння, і це світло було таким очевидним, що Джиммі не міг збагнути, чому він не завважив його відразу, коли побачив чоловіка.

Джиммі не міг повірити в своє несподіване щастя — він попав у левів барліг, але його лев був християнин, а Джиммі був готовий прийняти Ісуса, Боба Гоупа, Доріса Дея чи будь-кого з тих, кого Вудрел шанував у своєму розумі Святого Головоріза, доти, доки це означало, що він не сповзатиме зі свого ліжка вночі й мирно сидітиме поруч із Джиммі під час сніданків та обідів.

— Я був заблукав, — сказав Джиммі Вудрел Деніелз. — Але тепер, хвалити Бога, я знайшов свій шлях.

Джиммі мало не сказав йому вголос: «Туди тобі й дорога».

До сьогодні Джиммі вимірював своє терпіння тією першою ніччю в «Оленячому острові». Він казав собі, що спроможний витерпіти, скільки знадобиться — один день чи два, — якщо терпінням можна чогось досягти, бо ніщо не могло зрівнятися з тією тривалою першою ніччю наодинці з живою машиною в'язниці, яка тріщала й шаруділа навколо нього, повсюди сновигали пацюки, скреготіли пружини й лунали зойки.

До сьогоднішнього дня.

Стоячи біля входу до В'язничного парку з боку Роузклер-стрит, Джиммі й Аннабет чекали. Вони стояли всередині першого бар'єру, який поліція штату спорудила на вході до парку, але зовні від другого. Їх частували філіжанками кави, принесли їм складані стільці, на яких вони сиділи, й полісмени ставилися до них добре. Але доводилося чекати, й коли вони просили дати їм інформацію, обличчя копів ставали наче кам'яні й дещо засмучені, тоді вони просили пробачення, але казали, що знають не більше, ніж будь-хто з тих, котрі оточували парк.

Кевін Севідж повіз Надін і Сару додому, але Аннабет залишилася. Вона залишилася з Джиммі в святковій сукні, яку вдяг-

ла на перше причастя Надін — подію, яка, здавалося, відбулася кілька тижнів тому, — опанована розпачем і надією. Надія твердила їй, що вираз, який Джиммі побачив на обличчі Шо-на Дівайна, він сприйняв помилково. Надія також запевняла її, що Кейті покинула свій автомобіль, і її відсутність протягом цілого дня, і копи у В'язничному парку не мали ніякого зв'язку між собою. Що істина, яку вона знала, якимсь чином була брехнею.

— Я принесу тобі ще одну каву, — запропонував Джиммі.

Вона всміхнулася до нього неуважною, далекою усмішкою.

— Ні. Не треба. Все добре.

— Ти певна?

— Атож.

«Поки я не бачив тіла, — торочив собі Джиммі, — вона не мертва». У такий спосіб він стверджував власну надію, відтоді як його та Чака Севіджа стягли вниз по схилу. Це могла бути дівчина, схожа на неї. А може, вона перебувала в комі. А може, запхалася в простір за кіноекраном, і її не могли звідти витягти. Вона терпіла біль, можливо, жорстокий біль, але була жива. Такою була його надія — надія завтовшки з волосину немовляти, — яка миготіла за браком абсолютного підтвердження.

І хоч він знав, що це нісенітниця, якась частина Джиммі не здужала відмовитися від неї.

— Тобто ніхто тобі нічого не сказав? — запитала Аннабет його раніше, на початку їхнього вистоювання біля парку.

— Ніхто нічого мені не сказав.

Джиммі погладив її руку, знаючи: той факт, що їх допустили всередину поліцейного обмеження, був достатнім підтвердженням.

А проте цей мікроб надії відмовлявся померти, поки він не побачить її тіло й не скаже:

— Так, це вона. Моя Кейті. Моя дочка.

Джиммі дивився на полісменів, які стояли під залізною аркою, що нависала над входом до парку. Арка була тим єдиним, що лишилося від в'язниці, яка стояла тут іще до парку, до кінотеатру для автомобілістів, до того, як кожен із тих, котрі тут

сьогодні стояли, народився на світ. Місто виникло навколо в'язниці, а не навпаки — в'язницю було збудовано в місті. Тюремники оселилися на Пагорбах, тоді як родичі ув'язнених знаходили собі притулок у Низині. Ці селища злилися з містом тоді, коли наглядачі, постарівши, стали шукати собі іншу роботу.

Рація в полісмена, який стояв найближче до арки, заквакала, й він підніс її до губів.

Рука Аннабет стислася на руці Джиммі з такою силою, що кістки в його руці придавили одна одну.

— Це Паверс. Ми виїжджаємо.

— Ми вас чекаємо.

— Місіс і містер Маркус там?

Офіцер поліції подивився на Джиммі й опустив погляд.

— Вони тут.

— Гарзд. Рушаймо.

Аннабет промовила:

— О, Господи, Джиммі. О, Господи.

Джиммі почув шарудіння шин і побачив, що кілька автомобілів і автофургонів виїждять за межі поліційної стрічки на Роузклер-стріт. Автофургони мали супутникові тарілки на дахах, і Джиммі помітив, як групи репортерів та фотографів сипнули на вулицю, штовхаючись, підіймаючи фотоапарати й розтягуючи мікрофонні дроти.

— Женіть їх звідси геть! — гарикнув офіцер поліції, що стояв біля арки. — Женіть негайно!

Офіцери поліції, які стояли біля передньої стрічки, обернулися до репортерів, здійнявши крик.

Поліціант, що стояв біля арки, заговорив у рацію:

— Це Дюгей. Сержанте Паверс?

— Паверс.

— Нас тут заблокували. Преса.

— Прибрати!

— Ми це й робимо, сержанте.

Біля входу десь ярдів за двадцять від арки Джиммі побачив автомобіль поліції штату, він виїхав з-за повороту й несподівано зупинився. За кермом сидів полісмен із рацією біля губів,

а поруч нього Шон Дівайн. Краєчок іншого авто зупинився позаду першого, й Джиммі відчув, як у нього пересохло в роті.

— Жени їх звідси, Дюгею. Можеш прострелити їхні погані зади. Прибери ці воші з дороги!

— Слухаюсь.

Дюгей і троє інших полісменів пробігли повз Джиммі й Аннабет, Дюгей кричав, наставивши перед собою палець:

— Ви порушили межі закритої сцени злочину! Негайно повертайтеся до своїх машин! Ви не маєте права перебувати на цій території. Сідайте у свої машини!

Аннабет вигукнула: «О, прокляття!», і Джиммі відчув вітер від гелікоптера, перш ніж почув його гуркіт. Він подивився вгору, коли вертоліт пролетів у нього над головою, потім перевів погляд назад, на автомобіль, що повільно просувався по дорозі. Він бачив, як водій щось кричить по рації, а потім почув сирени, справжню какофонію сирен, і несподівано синьо-сріблясті автомобілі виїхали на вулицю Роузклер з обох її сторін, репортери знов позалізли в свої машини, а гелікоптер зробив крутий віраж і полетів назад у парк.

— Джиммі, — сказала Аннабет таким сумним голосом, якого він од неї ніколи не чув, — Джиммі, будь ласка.

— Що будь ласка, моє золотко? — запитав Джиммі. — Чого тобі?

— О, будь ласка, Джиммі. Ні, ні.

Вона мала на увазі шум сирени, шарудіння коліс і свистіння вертолітного гвинта. Цей шум створювала Кейті, мертва, вона вривалася в їхні вуха, і Аннабет утікала від неї, ховаючись в обіймах Джиммі.

Дюгей знову пробіг повз них, розсунув турнікети під аркою, і перш ніж Джиммі усвідомив, що машина зрушила з місця, вона зупинилася поруч нього, а білий фургон, обминувши їх із правого боку, виїхав на Роузклер-стрит і повернув ліворуч. Джиммі побачив на борту автофургона напис «КОРОНЕР ГРАФСТВА САФОЛК» і зненацька відчув, як усі кістки й суглоби в його тілі — щиколотки, плечі, коліна й стегна — спочатку напружились, а потім розтанули й ослабли.

— Джиммі.

Джиммі поглянув униз на Шона Дівайна. Шон дивився на нього крізь відчинене віконце пасажирських дверцят автомобіля.

— Джиммі. Будь ласка, сідай в машину.

Шон вийшов з автомобіля й відчинив задні дверцята. Тим часом вертоліт повернувся, тепер він летів вище, але доволі низько, щоб Джиммі відчув його подих у своєму волоссі.

— Місіс Маркус, — сказав Шон. — Сідайте в автомобіль.

— Вона мертва? — запитала Аннабет, і її слова обпалили Джиммі, наче бризки соляної кислоти.

— Будь ласка, місіс Маркус. Якщо ви можете, сідайте в автомобіль.

Низка поліцейних машин утворила подвійний ескорт на Роузклер, і їхні сирени надривалися.

Аннабет зойкнула, перебиваючи цей шум:

— То моя дочка...

Джиммі підштовхнув її, бо вже не міг чути цього слова. Він провів її крізь шум, і вони сіли на задне сидіння автомобіля. Шон зачинив дверцята, сів попереду, й полісмен за кермом увімкнув газ і водночас сирену. Вони виїхали з дороги, яка вела до парку, і приєдналися до ескорту автомобілів, що провели їх на вулицю Роузклер. Гуркотіли мотори, завивали сирени й доносили до автостради свої незмовкні зойки.

Вона лежала на столі.

Очі в неї були заплющені, а на нозі бракувало одного черевика.

Її шкіра мала чорно-пурпуровий колір, такого відтінку на ній Джиммі ніколи не бачив.

Він чув запах її парфумів, ледь помітний у смороді формальдегіду, що наповнював цю дуже холодну кімнату.

Шон поклав руку на спину Джиммі, й Джиммі заговорив, майже не чуючи своїх слів, переконаний, що цієї миті він був так само мертвий, як і те тіло, що лежало перед ним на металевому столі:

— Так, це вона. Це Кейті... Це моя дочка.

— Тут нагорі кафетерій, — промовив Шон, звертаючись до Джиммі. — Чом би нам не піти туди й не випити кави?

Джиммі залишився стояти над тілом дочки, яке знов накрили простирадлом. Джиммі підняв його верхній краєчок і дивився вниз на обличчя Кейті, немов зазиравав униз із вершини колодязя, збираючись пірнути слідом за дочкою.

— Вони мають кафетерій у тому самому будинку, що й морг?

— Так. Це великий будинок.

— Така ситуація мені здається дивною, — сказав Джиммі безвиразним голосом. — Як ти гадаєш, коли патологи заходять до зали, всі інші пересідають на її протилежний кінець?

Шон подумав, чи не йдеться про першу фазу шоку.

— Я не знаю, Джиме.

— Містере Маркус, — сказав Вайті, — ми сподівалися, що зможемо поставити вам кілька запитань. Я розумію, що ви переживаєте тяжкі хвилини, але...

Джиммі опустив простирадло на обличчя дочки, його губи ворушились, але жоден звук не вилітав у нього з рота. Він подивився на Вайті так, наче не сподівався побачити його в цій кімнаті, з блокнотом і авторучкою наготові. Він обернув голову й поглянув на Шона.

— Ти коли-небудь думав про те, — мовив Джиммі, — як наші найменші рішення можуть змінити весь напрямок нашого життя?

Шон витримав його погляд.

— Як це?

Обличчя Джиммі було блідим і безвиразним, очі обернені вгору, ніби він намагався пригадати, де залишив ключі від свого автомобіля.

— Яюсь я чув, що Гітлерова мати мало не зробила аборт, коли завагітніла ним, але втрималася в останню хвилину. Я чув та кож, що він виїхав із Відня, бо не міг продати свої картини. А що, якби він продав бодай одну зі своїх картин, Шоне? Або його

мати справді зробила б аборт? Світ тепер був би зовсім іншим. Ти це розумієш? Або, скажімо, вранці ти запізнився на автобус і тоді купив собі другу філіжанку кави, а разом із кавою й лотерейний білет. Лотерейний білет виграв. І тепер ти не маєш жодної потреби в автобусі. Тепер ти їздиш на службу в «лінкольні». Але ти попадаєш в автокатастрофу й гинеш. І так сталося тому, що одного дня ти запізнився на автобус.

Шон подивився на Вайті. Вайті стеноу плечима.

— Ні, — сказав Джиммі. — Не дивись на нього так, ніби я збожеволів. Я не збожеволів. І я не в шоці.

— Окей, Джиме.

— Я тільки хочу сказати, що в житті все пов'язане певними ниточками. Ти згоден? Ти потягнеш за одну, й вона потягне за собою все інше. Скажімо, якби того дня в Далласі йшов дощ, то Кеннеді не їхав би у відкритому автомобілі... Сталін навчався в семінарії. А що було б, Шоне, якби ми тоді сіли в автомобіль разом із Дейвом Бойлом?

— Про що ви? — запитав Вайті. — Який автомобіль?

Шон підняв руку замість відповіді й сказав Джиммі:

— Я тут не зовсім тебе зрозумів.

— Справді? Якби ми залізли в той автомобіль, життя наше склалося б геть інакше. Моя перша дружина Маріта, мати Кейті, була незрівнянна красуня. То була царська врода. Ти знаєш, якими велично гарними можуть бути латиноамериканки. І вона знала про свою вроду. Хлопцеві, який хотів наблизитися до неї, потрібна була неабияка мужність. І я таку мужність мав. Я був король у свої шістнадцять років. Я не мав страху. І я наблизився до неї, я запропонував їй свою дружбу. І вже за рік — Господи Христе, мені було тільки сімнадцять, я був паскудною дитиною — ми одружилися, й вона завагітніла Кейті.

Джиммі ходив навколо тіла своєї дочки повільними, рівними колами.

— А ось про що я кажу, Шоне. Якби ми сіли в той автомобіль і нас повезли невідомо куди й робили з нами Бог знає що двоє паскудних мерзотників протягом чотирьох днів, тоді коли нам було по одинадцять, якщо не помиляюся, років, то, гадаю,

я не був би таким зухвальцем у свої шістнадцять. Я думаю, що виріс би таким собі нікчемним слабаком, накачаним наркотиками або чимось іншим. Гадаю, я зроду не наважився б підсипатись до такої кралі, як Маріта. А тому ми ніколи б не мали Кейті. І Кейті не вбили б. Але її вбито. І все, Шоне, через те, що ми не сіли в того автомобіля. Ти втямив, що я кажу?

Джиммі дивився на Шона так, ніби чекав підтвердження, але Шон не розумів, якого підтвердження він хоче. Здавалося, Джиммі прохає, щоб йому простили гріх, гріх небажання залізити в той автомобіль, коли він був малим хлопцем, гріх стати батьком дитини, яку потім уб'ють.

Іноді під час пробіжки Шон знову бачив себе на Геннон-стрит, на тому самому місці, посеред вулиці, де він, Джиммі та Дейв Бойл борюкалися, потім він підводив очі і бачив автомобіль, який їх чекав. Подеколи Шон навіть чув запах яблук, що долинав із того автомобіля. І якщо він обертав голову достатньо швидко, то бачив на задньому сидінні машини, яка завертала за ріг, Дейва Бойла, що озирався на них, ховаючись від їхніх поглядів.

Одного разу, десь із десятків років тому, під час пиятики з друзями, коли кров, насичена бурбонським, спонукала Шона дивитися на світ по-філософському, йому раптом здалося, ніби вони залізли в той автомобіль. Усі троє. І те життя, яким вони тепер жили, було лише сновидінням. Що всі вони троє були насправді ще одинадцятирічними хлопчиками, замкненими в якомусь підвалі, та уявляли собі, якими вони стали б, якби могли вибратися звідти й вирости.

Проблема з цим уявленням була в тому, що хоч Шон і знав, що це лише вплив на його мозок нічного пиття, воно міцно засіло йому в голові, як ото камінець у черевіку.

Тож він знову й знов опинявся на Геннон-стрит перед своїм колишнім будинком і дивився кутиком ока на Дейва Бойла, що віддалявся від нього, пахощі яблук заповнювали йому ніздрі, й він думав: «Ні. Повертайся назад».

Він зустрів благальний погляд Джиммі. Він хотів йому щось сказати. Сказати, що й сам думав про те, що сталося б, якби вони залізли в той автомобіль. Що думка про те, яким би стало

його життя, вряди-годи переслідувала його, майоріла над ним, створювала вітерець, як ото ім'я, вигукнуте з вікна. Він хотів сказати Джиммі, що іноді обливався потом у своєму давньому сні, тому сні, в якому вулиця хапала його за ноги й штовхала до тих відчинених дверцят. Він хотів сказати йому, що не знав, що йому робити зі своїм життям після того дня, що він, чоловік, який часто почуває себе надмірно легким, потерпає від непостійності свого характеру.

Однак вони були в морзі, й між ними на сталевому столі лежала дочка Джиммі, а Вайті тримав олівець над своїм розгорнутим блокнотом, тому Шон відповів на благальний погляд Джиммі лише такими словами:

— Ходімо, Джиме, вип'ємо кави.

На Шонову думку, Аннабет Маркус була баба зі збіса сильним характером. Вона сиділа в цей пізній недільний час у стерильному теплі муніципального кафетерію, просякненого запахом целофану й пари, на сім поверхів вище від моргу, розмовляючи про свою нерідну дочку з холодними чиновниками муніципалітету, й Шон бачив, що ця розмова вбиває її, проте вона відмовлялася зламатись. Очі в неї були червоні, але за кілька хвилин розмови Шон зрозумів, що вона не заплаче. Принаймні перед ними. Нехай тупі йолопи й не сподіваються.

Під час розмови вона мусила кілька разів зупинитися, щоб поновити дихання. Її горло стискалося посеред речення так, ніби слова не могли протиснутися крізь груди, зачіпаючись за її органи. Вона притискала руку до грудей, розтуляла рот трохи ширше й чекала, коли він набере доволі кисню, щоб можна було говорити далі.

— Вона прийшла додому з роботи в крамниці о пів на п'яту в суботу.

— З якої крамниці, місіс Маркус?

Вона показала на Джиммі.

— Мій чоловік має крамницю «Ринковий котедж».

— На розі Іст-Котедж і Бакі-авеню? — запитав Вайті. — Найсмачніша клята кава в усьому місті.

Аннабет вела далі:

— Вона прийшла додому й пішла в душ. Потім вийшла, й ми пообідали... стривайте, вона нічого не їла! Вона сиділа з нами, гомоніла з дівчатками, але не їла. Вона сказала, що пообідає з Ів та Даяною.

— З дівчатами, з якими збиралася на прогулянку? — запитав Вайті, подивившись на Джиммі.

Джиммі кивнув головою.

— Отже, вона не обідала, — промовив Вайті.

— Але вона розмовляла з дівчатками, нашими дівчатками, своїми сестрами. А говорили вони про парад наступного тижня й про перше причастя Надін. Потім вона пішла до своєї кімнати, побалакала там трохи по телефону й близько восьмої вечора кудись поїхала.

— Ви знаєте, з ким вона розмовляла по телефону?

Аннабет похитала головою.

— Телефон у її кімнаті, — нагадав Вайті. — Приватна лінія?

— Так.

— Ви не матимете заперечень, якщо ми переглянемо записи телефонної компанії на цій лінії?

Аннабет зиркнула на Джиммі, й Джиммі сказав:

— Ні, не матимемо.

— Отже, вона покинула дім о восьмій. Наскільки вам відомо, вона поїхала зустрітися з подругами, Ів і Даяною?

— Так.

— А ви, містере Маркус, у цей час були ще в своїй крамниці?

— Атож. По суботах я там працюю, від дванадцятої до восьмої.

Вайті перегорнув сторінку в своєму блокноті й слабо всміхнувся до них обох.

— Я знаю, це нелегко, але ви тримаєтеся героєм.

Аннабет кивнула головою та обернулася до чоловіка.

— Я зателефонувала Кевінові.

— Добре. Ти говорила з дівчатами?

— Я говорила із Сарою. Я лише сказала їй, що ми скоро будемо вдома. Я не сказала їй більше нічого.

— Вона запитала про Кейті?

Аннабет кивнула головою.

— І що ти їй сказала?

— Я лише сказала їй, що ми скоро будемо вдома, — відповіла Аннабет, і Шон завважив, як затремтів її голос на слові «скоро».

Вона й Джиммі подивилися на Вайті, й він подарував їм ще одну слабку заспокійливу усмішку.

— Я хочу запевнити вас — і це наказ нашого найвищого начальства, — що ваша справа має в нас найвищий пріоритет. І ми не наробимо помилок. Офіцерові Дівайну доручили брати участь у розслідуванні, бо він друг родини, й наш бос уважає, що це спонукатиме його працювати ще активніше. Він буде поруч зі мною на кожному моєму кроці, й ми знайдемо негідника, який убив вашу дочку.

Аннабет здивовано поглянула на Шона:

— Друг родини? Я вас не знаю.

Вайті спохмурнів, збитий з пантелику.

Шон промовив:

— Ваш чоловік і я, місіс Маркус, були друзями.

— Дуже давно, — сказав Джиммі.

— Наші батьки працювали разом.

Аннабет, ще трохи збентежена, кивнула головою.

Вайті сказав:

— Містере Маркус, ви провели велику частину суботи разом з дочкою в крамниці, еге?

— Я з нею був і не був, — відповів Джиммі. — Я був у задній частині крамниці, а Кейті працювала за касою попереду.

— А чи пам'ятаєте ви що-небудь не зовсім звичайне? Чи поводитися вона дивно? Була напруженою? Чогось боялася? Можливо, в неї сталась якась сутичка з покупцем?

— Нічого такого, поки я там був. Я дам вам телефонний номер хлопця, який працював уранці разом із нею. Можливо, щось сталося раніше, до того як я туди прийшов, і він це пам'ятає.

— Дякую за це, сер. Але коли ви там були?

— Вона була такою, як і завжди. Вона здавалася щасливою. Можливо, трохи.

— Що?

— Та ні, нічого.

— Сер, найдрібніша подія тепер має значення.

Аннабет нахилилася вперед.

— Джиммі?

Джиммі зробив гримасу, дивлячись на них усіх.

— Ет, пусте... У якусь хвилину я підняв голову над своїм столом і побачив, що вона стоїть у дверях. Просто стоїть там, цмулячи коку крізь соломинку, й дивиться на мене.

— Дивиться на вас?

— Так. І на мить мені здалося, вона дивиться на мене так, як дивилася тоді, коли їй було п'ять років і я збирався покинути її в машині лише на кілька секунд, поки збігаю в аптеку. Того разу вона розплакалася, бо я щойно вийшов із в'язниці, а її мати померла, й мені здається, вона думала, що кожного разу, коли я покидаю її бодай на секунду, я можу не повернутися назад. Тому вона й плакала. І звідси той погляд. Вона могла плакати, могла й не плакати, але мала на обличчі такий вираз, ніби готується більш ніколи мене не побачити. — Джиммі прочистив горло й зітхнув довгим подихом, трохи вибалушивши очі. — У всякому разі я не бачив цього погляду в неї вже чимало років, можливо, сім або й вісім, але протягом кількох секунд у суботу вона дивилася на мене саме тим поглядом.

— Наче готувалася вже ніколи вас не побачити?

— Атож. — Джиммі дивився, як Вайті записує це в свій блокнот. — Але не роздувайте цей випадок. Зрештою, то був лише погляд.

— Я не збираюся роздувати його, містере Маркус, обіцяю вам. Це просто інформація. Така в мене робота — я збираю клапті інформації, аж поки кілька з них не стулиться до купи. Ви кажете, що були у в'язниці?

— Господи, — сказала Аннабет дуже тихо й похитала головою. Джиммі відхилився назад на великому стільці.

— От ми й приїхали.

— Я лише запитав, — сказав Вайті.

— Ви так само запитали б, якби я вам сказав, що п'ятнадцять років тому перебував на престижній роботі? — захотів

Джиммі. — Я відсидів два роки за пограбування. У «Оленячому острові». Запишіть це в свій блокнот. Така інформація, сержанте, допоможе вам зловити вбивцю моєї дочки? Я лиш запитую.

Вайті скинув поглядом на Шона.

Шон сказав:

— Джиме, ніхто тут не хоче тебе образити. Забудьмо про це й перейдімо до суті.

— До суті, — повторив Джиммі.

— Окрім того погляду Кейті, — промовив Шон, — ти більш не помітив нічого незвичайного?

Джиммі перевів свій погляд арештанта на прогулянці, яким він дивився на Вайті, на філіжанку з кавою і зробив ковток.

— Ні. Нічого. А, стривай-но, цей юнак Бренден Гарріс... Але ні, він приходив сьогодні вранці.

— Що ти скажеш про нього?

— Це хлопець, який живе у сусідстві з нами. Він приходив сьогодні й запитав, чи Кейті була на роботі, схоже, він сподівався її побачити. Але вони майже не знали одне одного. Мені лише стало трохи дивно. Але це нічого не означає.

— А може, Кейті зустрічалася з ним? — запитав Шон.

— Ні.

Аннабет втрутилася:

— Звідки ти знаєш, Джиме?

— Я знаю, — мовив Джиммі. — Вона не стала б зустрічатися з цим молодиком.

— Ні? — запитав Шон.

— Ні.

— Чому ти такий упевнений?

— Ти допитуєш мене, Шоне?

— Я не допитую тебе, Джиме. Я лиш запитую, чому ти такий упевнений, що твоя дочка не зустрічалася з цим юним Бренденом Гаррісом?

Джиммі видихнув з рота повітря і спрямував його на стелю.

— Батько знає. Ви не згодні?

Шон вирішив на цьому припинити дискусію і кивком голови передав її Вайті.

— То з ким же вона зустрічалася?

— Цими днями ні з ким, — відповіла Аннабет. — Наскільки нам відомо.

— А що з її колишніми бойфрендами? Хтось може серед них бути невдоволеним? Той, кого вона покинула абощо.

Аннабет і Джиммі зглянулись, і Шон завважив відчуття, яке їх опанувало, — підозру.

— Боббі О'Доннел, — несподівано проказала Аннабет.

Вайті поклав авторучку на свій блокнот і через стіл витріщився на них.

— Ми говоримо про того самого Боббі О'Доннела?

— Не знаю, — відповів Джиммі. — Торговця кокаїном і сутенера? Йому років двадцять сім, еге?

— Цей суб'єкт нам відомий, — сказав Вайті. — Ми затримували його безліч разів у вашій місцевості за чималу кількість правопорушень.

— А проте ви не звинуватили його ні в чому.

— Містере Маркус, насамперед я працюю в поліції штату. Якби вбивство сталося не на території парку, мене б тут узагалі не було. Східний Бакінгем переважно під юрисдикцією міста, і я не відповідаю за діяльність міських полісменів.

— Я скажу це моїй подрузі Конні. Боббі з приятелями висадили в повітря її квіткову крамницю, — промовила Аннабет.

— Навіщо? — запитав Шон.

— Бо вона не захотіла йому платити, — відповіла Аннабет.

— Платити за що?

— За те, що він не висаджує в повітря її паскудну квіткову крамницю, — сказала Аннабет і зробила ще один ковток кави.

«Ця жінка — твердий горішок, — подумав Шон. — Трахнути її було б небезпечно».

— Отже, ваша дочка, — сказав Вайті, — зустрічалася з ним? Аннабет кивнула головою.

— Не дуже довго. Кілька місяців, Джиме? Їхні взаємини завершилися в листопаді.

— І як Боббі сприйняв їхній розрив? — запитав Вайті.

Маркуси знову зглянулись, а тоді Джиммі промовив:

— Одного вечора він виявив своє невдоволення. Прийшов до нас разом зі своїм цепним собакою Романом Фоллов.

— І?

— І ми ясно показали їм, що вони мусять піти.

— Хто це, ми?

— Кілька моїх братів живуть у помешканні над нами й під нами. Вони вважали своїм обов'язком захищати Кейті, — відповіла Аннабет.

— Севіджі, — промовив Шон Вайті.

Вайті знову поклав свою авторучку на блокнот і пучками великого та вказівного пальців доторкнувся до шкіри в кутиках своїх очей.

— Брати Севіджі. Он як.

— Так, мої брати Севіджі, а що?

— Попри всю мою пошану до вас, мем, я боюся, щоб сьогоднішня пригода не закінчилася чимось іще жажливішим. — Вайті опустил голову, круто зігнувши шию. — Я не хочу образити вас, але...

— Так зазвичай кажуть людині, перед тим як її образити.

Вайті подивився на неї зі здивованою усмішкою.

— Ви не можете не знати, що ваші брати мають кепську репутацію.

Аннабет відповіла на усмішку Вайті твердим поглядом.

— Я знаю, хто вони такі, сержанте Паверс. Можете не танцювати навколо них.

— Один із моїх друзів у відділі тяжких злочинів майор Краймс сказав мені кілька місяців тому, що Боббі О'Доннел мав якусь історію, пов'язану з рекетом і героїном. Як відомо, обидва види діяльності належать Севіджам.

— Тільки не в Низинах.

— А яку це має вагу, мем?

— Тільки не в Низинах, — повторив Джиммі. Його рука лежала на руці дружини. — Тобто вони не займаються цією гідотою в безпосередньому сусідстві з собою.

— То в сусідстві з іншими, — промовив Вайті й на мить поклав цю фразу перед собою на стіл. — У всякому разі на Низи-

нах утворився певний вакуум, який можна використати. І якщо мої відомості відповідають реальності, Боббі О'Доннел хоче ним скористатися.

— Ну, то й що? — запитав Джиммі, трохи підвівшись зі стільця.

— То й що? — вторила йому Аннабет.

— І який стосунок, сержанте, це має до моєї дочки?

— Безпосередній, — сказав Вайті, широко розвівши руки. — Безпосередній, містере Маркус, бо все, чого хотіла протилежна сторона, був невеличкий привід, щоб розпочати війну. Тепер вони його мають.

Джиммі похитав головою, гірка посмішка скривила кутики його рта.

— То ви так не думаєте, містере Маркус?

Джиммі підняв голову.

— Я думаю, моє сусідство, сержанте, невдовзі зникне. А разом із ним зникне й злочинність. І це станеться не через Севіджів, О'Доннелів чи вас, хлопці, що з ними воюєте. Так станеться тому, що прибутки тут падають, а податки зростають, і кожен хоче повернутися назад до міста. Незабаром тут усе заповнять ресторани. А люди, що тут оселяться, не потребуватимуть героїну та шість барів на один квартал чи роботу за десять доларів за годину. Їхнє життя буде заможним. Вони матимуть майбутнє, гроші та їздитимуть на першокласних німецьких автомобілях. Тож коли вони тут оселяться — а вони вже тут оселяються, — злочинність і половина нинішнього населення звідси виселяться. Отож я не маю підстав, сержанте, сподіватися, що Боббі О'Доннел і мої швагри стануть воювати. Воювати за що?

— За сьогоднішній день, — відповів Вайті.

— Ви справді думаєте, що О'Доннел убив мою дочку? — запитав Джиммі.

— Я думаю, що Севіджі можуть запідозрити його в цьому. І думаю, хтось мусить переконати їх, що це не так, інакше нам буде нелегко робити свою роботу.

Джиммі й Аннабет сиділи на протилежному кінці столу, Шон намагався щось прочитати на їхніх обличчях, але нічого не прочитав.

— Джиммі, — докинув Шон, — повір мені, ми зможемо закрити цю справу дуже швидко.

— Справді? — запитав Джиммі. — Шоне, я повірю твоєму слову.

— Повір. І ми доведемо її до кінця, тож суд нам її не поверне як позбавлену доказів.

— Як довго?

— Що?

— Як довго вам доведеться працювати, щоб посадити її вбивцю за ґрати?

Вайті підняв руку.

— Стривайте секунду, містере Маркус, ви маєте намір торгуватися з нами?

— Торгуватися? — Обличчя Джиммі знову набуло смертного кольору злочинця.

— Атож, — сказав Вайті. — Бо я помітив...

— Що ви помітили?

— Ніби ви нам погрожуєте абощо...

— Справді? — запитав Джиммі невинним голосом, але його очі залишалися мертвими.

— Ви ніби ставите нам межу в часі, — сказав Вайті.

— Офіцер Дівайн пообіцяв мені знайти вбивцю моєї дочки. Я лише запитав його, скільки часу йому на це знадобиться.

— Офіцер Дівайн, — сказав Вайті, — не відповідає за це розслідування. Відповідаю я. І ми, містере й місіс Маркус, знайдемо того, хто це зробив. Мені тільки не треба, щоб комусь спало на думку, ніби війну між бандами Севіджів та О'Доннела можна використати як важіль тиску на нас. Ліпше я заарештую їх усіх як загрозу громадському спокоєві й триматиму під арештом до кінця розслідування цієї справи. Це принаймні дозволить заощадити чимало паперу.

Двоє швейцарів пройшли повз них, несучи таці з якоюсь стравою, що парувала. Шон відчув, як повітря стає затхлим, а за вікнами згущується ніч.

— Гаразд, — сказав Джиммі, широко всміхаючись.

— Що гаразд?

— Шукайте, хто її вбив. Я вам не перешкоджатиму. — Він обернувся до дружини, підвівся й запропонував їй руку. — Ходімо, моя люба.

— Містере Маркус, — сказав Вайті.

Джиммі подивився на нього, а тим часом дружина підвелася й узяла його руку.

— Надворі вас чекає поліціант, який відвезе вас додому, — мовив Вайті й дістав свій гаман. — Коли вам спаде щось на думку, зателефонуйте нам.

Джиммі взяв візитівку Вайті й поклав її в задню кишеню.

Тепер, стоячи на ногах, Аннабет здавалася набагато більш хисткою, неначе її ноги наповнила рідина. Своєю побілілою рукою вона схопила за руку чоловіка.

— Дякую вам, — прошепотіла Шонови та Вайті.

Шон побачив, як умируще світло дня знайшло її обличчя й тіло та почало їх видозмінювати. Тепер Шон побачив, який вигляд вона матиме, коли стане значно старшою — вродлива жінка, змережана ознаками мудрості, до якої ніколи не прагнула.

Він і гадки не мав, звідки ті слова. Він навіть не знав, що розмовляє, аж поки звук його голосу не залетів у холодний кафе-терій.

— Ми помстимося за неї, місіс Маркус. Ми домовилися, й ми це зробимо.

Обличчя Аннабет на мить скривилося, а тоді вона ковтнула повітря й кілька разів кивнула, злегка спираючись на свого чоловіка.

— Атож, містере Дівайн, ми домовилися. І це добре.

Коли вони їхали назад по місту, Вайті запитав:

— Що там у вас було з тим автомобілем?

— Чого тобі? — перепитав Шон.

— Маркус сказав, що ви майже сіли в якийсь автомобіль, коли були малими.

— Ми... — Шон потягнувся біля приладової дошки й приладнав дзеркальце заднього виду так, щоб він міг бачити потік фар, які пливли за ними, — розмитих жовтих точок, що злегка

підстрибували в темряві ночі. — Там і справді з'явився той паскудний автомобіль. Я, Джиммі й малий на ім'я Дейв Бойл гралися перед моїм будинком. Нам було десь років по одинадцять. Так от, той автомобіль їхав по вулиці й забрав Дейва.

— Його викрали?

Шон кивнув головою, не відриваючи погляду від тих жовтих миготливих світляних точок.

— Ті чоловіки прикинулися копами. Вони переконали Дейва залізти в їхню машину. Ми з Джиммі не схотіли в неї залазити. Вони тримали Дейва чотири дні: йому вдалося втекти. Він живе тепер на Низині.

— А тих викрадачів спіймали?

— Один із них помер, а другого через рік схопили, й він повісився в камері.

— А знаєш, чоловіче, — сказав Вайті, — я хотів би, щоби був такий острів. Як у кінофільмі Стіва Мак-Квіна, де його вважали французом, але всі мали акцент, окрім нього. Він був лише Стівом Мак-Квіном із французьким ім'ям. Він там стрибнув у кінці фільму зі скелі, тримаючи в руках пліт із кокосових горіхів. Ти бачив цей фільм?

— Ні.

— Хороший фільм. Так от, на такий би острів і закинути всіх, хто дітей викрадає й гвалтує, мерзоту оту паскудну. Скидати їм із повітря харч кілька разів на тиждень, а воду хай беруть із колодязів. І нікого звідти не випускати. Повівся по-свинячому, то й живи тепер на острові. Пробачте, хлопці, але вас небезпечно випускати, ви можете заразити ще когось своєю гидотною хворобою. Бо ця хвороба передається, ви знаєте? Ви на неї захворіли, її вам хтось передав. Як ото проказу. Я вважаю, якщо ми їх оселимо на безлюдному острові, то буде мало шансів, що вони зможуть комусь її передати. З кожним поколінням ми матимемо їх менше й менше. А через кілька сотень років ми перетворимо той острів на клуб медицини або щось подібне. Діти чутимуть про цих виродків так, як вони тепер чують про привидів, про якихось страховищ.

Шон здивувався:

— Чого це ти раптом розбазікався, друже?

Вайті посміхнувся, з'їжджаючи на автостраду.

— Мене на це наштовхнув твій приятель Маркус, — сказав він. — Як тільки я його побачив, зметикивав, що він відсидів термін. Вони ніколи не звільняються від цієї напруги, ти знаєш? Вона проявляє себе переважно в їхніх плечах. Кілька років жити згорбленим — таке, звичайно, лишає слід на все життя.

— Він щойно втратив свою дочку, чоловіче. Можливо, саме це відбилося на його плечах.

Вайті похитав головою.

— Ні. Цей процес зараз відбувається в його шлунку. Ти бачив гримаси, які він корчить? Це тому, що частина харчів перетворюється в його шлунку на кислоту. Я це бачив мільйон разів. А зсутулені плечі — це в'язниця.

Шон відірвав погляд від заднього виду і якусь мить дивився на вогні по той бік автостради. Вони летіли їм в очі, наче кулі з пістолета, пролітали повз них, ніби неясні стрічки, зливаючись одна в одну. Він відчував, як місто оточує їх своїми хмарочосами та офісними вежами, паркінгами й гаражами, аренами та нічними клубами й церквами, і він знав, що якби якесь одне світло погасло, у цьому не було б ніякої різниці. А якби з'явилося якесь нове, ніхто б його не помітив. А проте вони пульсували й горіли, мерехтіли, виблискували й дивилися на них, як оце тепер — дивилися на його та Вайті світлові пучки фар, коли ті котилися по автостраді, — лише ще один набір червоних та жовтих вогнів у потоці вогнів того самого кольору, що блимали, блимали й блимали крізь сірі недільні сутінки.

Куди вони котилися?

До погашеного світла, дурню заплішений. До розбитого скла.

Після півночі, коли Аннабет і дівчатка пішли нарешті спати, а кухня Аннабет Селеста, яка прибігла до них відразу, як почувла про нещастя, теж задрімала на своєму дивані, Джиммі спустився сходами й сів на передньому ганку триповерхового будинку, який він ділив із братами Севіджами.

Він узяв із собою Шонову рукавичку й натягнув її на руку, хоч не міг просунути в неї великого пальця й задня частина рукавички зупинилася посеред його долоні. Він сидів і дивився на чотири провулки Бакінгем-авеню й раз у раз стискав м'яч у долоні. М'яке тертя шкіри об шкіру щось заспокоювало в ньому.

Джиммі завжди любив сидіти тут уночі. Фасади крамниць на авеню були замкнені й переважно темні. Уночі тиша огортала місцевість, де вдень відбувався комерційний бізнес, і ця тиша була не схожа на будь-яку іншу. Шум, який за нормальних обставин керував днем, не зникав, він просто наче всмоктувався в чийсь легені й там чекав, коли вони його видихнуть. Джиммі довіряв цій тиші, бо вона обіцяла йому повернення шуму, хоч і тримала його в полоні. Він не міг уявити собі, як би йому жилося десь у сільській місцевості, де немає шуму, який був би гучнішим за цю тишу, де мовчанка така делікатна, що розпадається від найлегшого доторку.

Але він любив цю тишу, цю гуркітливую нерухомість. До цієї години вечір завжди був дуже гамірний, наповнений голосами й плачем його дружини та дочок. Шон Дівайн направив до нього додому двох детективів, Брекетта й Розентал, доручивши їм обшукати кімнату Кейті. Вони робили це з опущеними очима, пошепки вибачаючись перед Джиммі, висуваючи шухляди та зазираючи під ліжко й матрац. Джиммі хотів, аби вони забрались якомога швидше й не розмовляли з ним. Зрештою вони не знайшли нічого незвичайного, крім семисот доларів новими банкнотами в шухляді, де Кейті тримала свої шкарпетки. Вони показали знайдені гроші Джиммі разом із банківською книжкою Кейті, де було записано «Закрито», — вона забрала звідти свої останні гроші пополудні в п'ятницю.

Джиммі нічого не зміг їм пояснити. Це був для нього сюрприз. Але на тлі інших сюрпризів дня він не справив на Джиммі великого враження. Лише підсилив його приголомшений стан.

— Ми можемо його вбити. — Вел вийшов на ганок і приніс Джиммі пива. Він сів біля нього, поставивши босі ноги на сходинку.

— О'Доннела?

Вел кивнув головою.

— Мені хочеться це зробити. Ти мене розумієш, Джиме?

— Ти гадаєш, він убив Кейті?

Вел кивнув головою.

— Або доручив зробити це комусь іншому. Ти так не думаєш? Її подруги вважають, що це він. Вони кажуть, Роман підкотився до них у барі, погрожував Кейті.

— Погрожував?

— Принаймні чіплявся до неї так, ніби вона досі була дівчиною О'Доннела. Погодься, Джиммі, твою дочку вбив Боббі.

Джиммі сказав:

— Я поки що не знаю цього напевне.

— А що ти зробиш, коли знатимеш напевне?

Джиммі поклав бейсбольну рукавичку на сходинку під собою й відкрив своє пиво. Він зробив довгий повільний ковток.

— Я також не знаю.

14

Більш ніколи я не почуватиму чогось подібного

Вони бралися до діла всю ніч і весь ранок: Шон, Вайті Паверс, Соза й Коннолі, ще два члени відділу вбивств поліції штату, Брекетт і Розентал, плюс іще легіон полісменів і технічних експертів, фотографів і експертів-медиків — усі вони атакували справу, як атакують сейф. Вони перебрали кожен листок у парку, шукаючи доказів. Вони заповнили свої блокноти діаграмами та польовими схемами. Полісмени обстежили кожен будинок із тих, які були на відстані пішої ходи від парку, наповнили цілий фургон волоцюгами, яких виловили в парку, та відстріляними гільзами із Сідней-стрит. Вони переглянули рюкзак, який знайшли в автомобілі Кейті, — там був звичайний мотлох, але серед іншого вони натрапили на рекламну брошуру Лас-Вегаса та список тамтешніх готелів на розлінованому жовтому папері.

Вайті показав брошуру Шонови й присвиснув:

— Ось це ми можемо назвати ключем. Ходімо поговоримо з її подругами.

Ів Піджин і Даяна Сестра, мабуть, останні двоє з пристойних людей, які бачили Кейті Маркус живою, якщо вірити її батькові, мали такий вигляд, ніби їх ударили однією лопатою по голові. Вайті й Шон намагалися розмовляти з ними якнайлагідніше в перервах між потоками сліз, що струменіли по їхніх обличчях. Дівчата розповіли полісменам, що робила Кейті Маркус у свій останній вечір, коли була ще жива, дали їм назви барів, які вони відвідували, й назвали приблизний час, коли вони заходили в кожен і коли з нього виходили. Та коли дійшло до приватного життя Кейті, то й Шон і Вайті відчули, що дівчата не говорять усєї правди, відбуваючись туманними фразами там, де раніше говорили про все відверто.

— Вона зустрічалася з кимось?

— Регулярно ні з ким.

— А що ви скажете про випадкові зустрічі?

— Ну, знаєте...

— Так, так?

— Про такі зустрічі вона нам не розповідала.

— Даяно, Ів, обличште. Щоб ваша найліпша подруга ще з дитячого садка та не розповідала вам, із ким вона зустрічається?

— Вона не любила розмовляти на такі теми.

— Атож, Кейті була дуже потайлива, коли йшлося про зустрічі з хлопцями.

Вайті спробував підійти з іншого боку.

— Тож не було нічого незвичайного в її останній вечір? Нічого такого, що відрізнялося б від її звичної поведінки?

— Ні, не було.

— А що ви скажете про її намір покинути місто?

— Нічого.

— Нічого? Даяно, Кейті мала рюкзак у задній частині свого автомобіля. Там були брошури з описом Лас-Вегаса. То, може, вона поклала їх туди для когось іншого?

— Можливо. Я не знаю.

Тут до розмови втрутився батько Ів.

— Моя любя, ти повинна все розповісти, це може допомогти знайти вбивцю вашої подруги. Адже йдеться про Кейті, якої вже нема на світі.

Це спричинило нові потоки сліз. Дівчата знетямилися від горя, вони ридали, тремтячи й обіймаючи одна одну, широко розтуливши роти й надавши їм форми літери «О» в своїй пантомімі розпачу. Шон не раз спостерігав таку мить, коли, як висловлювався Мартін Фріл, греблю проривало й смерть жертви ставала для свідків очевидною. У такі хвилини залишалося тільки спостерігати або йти геть.

Вони спостерігали й чекали.

Ів Піджин схожа на пташку, подумав Шон. Її личко було дуже гостре, ніс дуже тонкий. Проте ці риси були їй на користь. Вона мала грацію, яка надавала їй тендітності майже аристократичного вигляду. Ів розуміла, що вона — жінка, яка здається гарнішою у формальному вбранні, ніж у випадковому. Вона випромінювала пристойність і розум, що, як здавалося Шонові, може приваблювати лише серйозних чоловіків, віднаджуючи шахраїв та Ромео.

Даяна, навпаки, випромінювала чуттєвість, яка зазнала поразки. Шон помітив збляклий синець під її правим оком. Вона здалася йому тупішою, ніж Ів, більше схильною до емоцій, а можливо, й до сміху. В її очах світилася прихована надія, потреба, що, як знав Шон, рідко приваблювала чоловіків іншого виду, ніж чоловіків-хижаків. Шон розумів, що наступними роками вона опиниться в центрі домашніх скандалів, які вимагатимуть втручання поліції, та, коли полісмени дістануться до її дверей, будь-яка надія в її очах погасне.

— Ів, — лагідно проказав Вайті, коли дівчата нарешті перестали плакати, — мені потрібна інформація про Романа Фоллов.

Ів кивнула з таким виразом, ніби чекала цього запитання, але нічого не сказала. Вона гризла свого великого пальця й дивилася на крихти на скатертині.

— Це той шпендрик, який крутиться біля Боббі О'Доннела? — запитав її батько.

Вайті підняв руку, щоб той замовк, і подивився на Шона.

— Ів, — сказав Шон, знаючи, що саме до Ів вони повинні добутися.

Її важче буде розколоти, ніж Даяну, але вона спроможна повідомити більше важливих подробиць.

Вона подивилася на Шона.

— Вас ніхто не переслідуватиме, якщо це вас турбує. Те, що ви нам розповісте про Романа Фоллов або Боббі, залишиться з нами. Вони ніколи не довідаються, що це надійшло від вас.

Даяна сказала:

— А якщо дійде до суду? Що тоді?

Вайті глянув на Шона так, наче казав: давай-но, викручуйся ти.

Шон зосередив свою увагу на Ів:

— Якщо ви не бачили, щоб Роман або Боббі витягували Кейті з машини...

— Ні.

— Тоді окружний прокурор не наполягатиме, щоб будь-хто з вас двох свідчив у відкритому суді. Ів, не бійтеся. Він може запитати чимало, але не примушуватиме вас відповідати.

— Ви їх не знаєте, — сказала Ів.

— Боббі й Романа? Звичайно, я їх знаю. Я посадив Боббі на дев'ять місяців, коли працював над справами про наркотики. — Шон нахилився й поклав свою руку на стіл десь за дюйм від її руки. — І він погрожував мені. Але це все, що він та Роман уміють — базікати.

Ів відповіла на приязний жест Шонової руки, скрививши губи в напівгіркій посмішці.

— Лайно собаче, — процідила вона.

— Ти не вживай таких слів у моєму домі, — сказав її батько.

— Містере Піджин, — перебив його Вайті.

— Ні, — заперечив Дру. — Мій дім — мої правила. Я не хочу, щоб моя дочка розмовляла так, ніби вона...

— Це був Боббі, — промовила Ів, і в Даяни вихопилося коротке зітхання. Вона подивилася на подругу так, ніби та втратила глузд.

Шон побачив, як брови Вайті вигнулися аркою.

— Ким був Боббі? — запитав Шон.

— Тим, хто зустрічався з Кейті. То був Боббі, а не Роман.

— Джиммі про це знав? — запитав Дру дочку.

Ів похмуро стелула плечима — такий жест Шон вважав типовим для підлітків її віку — повільне згинання тіла, що повідомляло, їй надто байдуже, щоб робити це зусилля.

— Ів, — повторив Дру, — він про це знав?

— Він знав і не знав, — відповіла Ів. Вона зітхнула й відхилила голову назад, поглянувши на стелю своїми чорними очима. — Її батьки думали, що ця її пригода скінчилася, бо протягом якогось часу сама Кейті гадала, що вона скінчилася. Проте Боббі зовсім так не вважав. Він усе приходив і приходив. Одного вечора він підняв її над майданчиком сходів на третьому поверсі.

— Ви це бачили? — запитав Вайті.

Вона похитала головою.

— Кейті мені сказала. Він підійшов до неї на вечірці десь із місяць чи півтора тому і вмовив її вийти з ним до зали, щоб вони могли там поговорити. Помешкання, в якому відбувалася вечірка, було на третьому поверсі. — Ів витерла обличчя тильним боком долоні, хоч, схоже, вона цілком виплакалася, й обличчя в неї було сухим. — Кейті розповіла мені, що вона намагалася йому пояснити — між ними все скінчено, але Боббі не хотів цього слухати й зрештою розлютився, схопив її за плечі та підняв над поруччям і протягом якогось часу тримав у повітрі над сходами. Одне слово, психопат. Він сказав їй, що вона лише тоді порве з ним, коли *він порве* з нею. Вона залишиться його дівчиною, поки він сам не припинить їхні взаємини, а якщо їй це не до вподоби, він скине її з третього поверху.

— Ісусе, — сказав Дру Піджин після хвилинної мовчанки. — Але ви ж знаєте цих людей!

— Отже, Ів, — мовив Вайті, — що сказав Роман Кейті того вечора в суботу?

Ів мовчала.

— Чому ти нам про це не кажеш? — запитав Вайті. — Даяно? У Даяни був такий вигляд, ніби вона хоче випити.

— Ми все сказали Велові. Скільки ж можна про це говорити?
— Велові? — здивувався Вайті. — Велові Севіджу?
— Він приходив до нас сьогодні, — пояснила Даяна.
— І ти сказала йому, що казав Роман, але нам цього сказати не хочеш?

— Він належить до її родини, — пояснила Даяна й склала руки на грудях, показавши їм своє найкраще обличчя зразка «Пішли ви к бісу, копи».

— Я вам скажу, — погодилась Ів. — Ісусе. Він, мовляв, почув, що ми напилися й поведимося, як ідіотки, і йому не сподобалося це, і Боббі також, мовляв, не сподобається, й він радить нам повернутись додому.

— Тож ви поїхали додому?

— Ви коли-небудь розмовляли з Романом? Його запитання звучать як погрози.

— Зрозуміло, — сказав Вайті. — Ви не бачили, щоб він поїхав за вами з того бару абощо?

Ів похитала головою.

Вони подивилися на Даяну.

Даяна стенула плечима.

— Ми добряче напилися.

— Ви більше не були в контакті з ним того вечора? Жодна з вас?

— Кейті підвезла нас до мого дому, — сказала Ів. — Вона нас там висадила. Після того ми її більше не бачили.

Ів проковтнула останнє слово, потому знов підняла голову й набрала в груди повітря, стиснувши своє личко, наче кулак.

— З ким вона мала намір поїхати до Лас-Вегаса? З Боббі? — запитав Шон.

Якийсь час Ів дивилася в стелю, її дихання стало уривчастим.

— Не з Боббі, — зненацька проказала вона.

— А з ким тоді, Ів? Хто мав супроводжувати її до Вегаса?

— Бренден.

— Бренден Гарріс? — запитав Вайті.

— Бренден Гарріс, — підтвердила вона.

Вайті та Шон зирнулися.

— Із сином Правильного Рея? — запитав Дру Піджин. — Який має німого брата?

Ів кивнула головою, і Дру обернувся до Шона й Вайті.

— Хороший хлопець. Нікому не вчинив зла.

Шон кивнув головою. Бренден і справді нікому не заподіяв зла.

— Ви маєте його адресу? — запитав Вайті.

За адресою Брендена Гарріса нікого не було вдома, тому Шон доручив двом полісменам стежити за будинком і повідомити їх, коли повернеться Гарріс.

Наступний візит вони склали до будинку місіс Прайор, де був чай із черствими кавними кексами й передача «Під крилом янгола» по телевізору, увімкненому так гучно, що в Шона ще протягом години після того, як вони звідти пішли, лунав у голові голос Делли Різ, скрипучий амінь і базікання про спокуту.

Місіс Прайор розповіла, що виглянула зі свого вікна десь о пів на другу попередньої ночі й побачила двох хлопчаків, які гралися надворі. Тієї пізньої пори вони кидали один в одного порожні бляшанки, фехтували хокейними ключками й матюкалися. Вона хотіла зробити їм зауваження, але маленьким старим леді треба бути обачними. Хлопчаки в наш час неначе збожеволіли: прогулюють школу, ходять у якихось брудних балахонах, лаються брудними словами. Крім того, згодом хлопці відігнали один одного нижче по вулиці, й нехай у когось іншого голова болить. Але хіба таку поведінку можна терпіти?

— Офіцер Мелейрос доповів нам, що ви чули поблизу автомобіль десь о першій годині сорок хвилин ночі, — сказав Вайті.

Місіс Прайор дивилась, як Делла пояснює Господні шляхи Ромі Дауні. Рома здавалася врочистою, очі в неї були зволожені, й вона була по вінця наповнена Ісусом. Місіс Прайор кілька разів кивнула телевізоріві, а тоді обернулася й подивилась на Вайті й Шона.

— Я чула, як автомобіль на щось наштовхнувся.

— На що він наштовхнувся?

— Теперечки люди керують автомобілями жахливо, Богу дякувати, я більше не схотіла здавати на права, я боялася б їздити цими вулицями. Усі наче збожеволіли.

— Атож, мем, — сказав Шон. — Вам не почулося, що той автомобіль наштовхнувся на інший автомобіль?

— О, ні.

— Наїхав на людину? — припустив Вайті.

— Господи, який би це був звук? Я не хотіла б його почути.

— То цей звук не був дуже гучним? — запитав Вайті.

— Пробачте, шановний?

Вайті повторив свої слова, нахилившись уперед.

— Ні, — підтвердила місіс Прайор. — Це прозвучало так, ніби автомобіль ударився об камінь або об брівку хідника. Тоді він зупинився, й хтось сказав: «Привіт!»

— Хтось сказав «Привіт!»?

— Еге ж. — Місіс Прайор подивилася на Шона й кивнула головою. — А потім частина автомобіля ляснула.

Шон і Вайті перезирнулися.

— Ляснула? — повторив Вайті.

Місіс Прайор кивнула своєю маленькою синьою головою.

— Коли мій Лео був живий, у нього тріснула вісь у нашому «плімуті». Тоді пролунав такий самий звук. Лясь! — Її очі зблиснули. — Лясь! — повторила вона. — Лясь!

— А потім ви почули, як хтось сказав «Привіт!»?

Вона кивнула головою.

— «Привіт» і «лясь»!

— Далі ви визирнули зі свого вікна й що побачили?

— Ой, ні, ні, — сказала місіс Прайор. — Я не визирнула з вікна, бо була вже тоді в нічному халаті. Я не маю звички виглядати з вікна в нічному халаті. Можуть побачити люди.

— Але ж п'ятнадцять хвилин тому ви...

— Добродію, п'ятнадцять хвилин тому я не була в своєму нічному халаті. Я щойно закінчила дивитися телевізор, чудовий фільм із Гленном Фордом. Шкода, не запам'ятала його назву.

— Отже, ви вимкнули телевізор...

— І я побачила тих безпритульників на вулиці. Потім піднялася нагору й перевдяглась у свій нічний халат, а потім, добродію, я опустила штори.

— І почули, як чийсь голос сказав «Привіт!», — нагадав їй Вайті. — То був чоловічий голос чи жіночий?

— Мабуть, жіночий, — відказала місіс Прайор. — То був високий голос. Не такий, як ваші, — весело проказала вона. — У вас чудові чоловічі голоси. Ваші матері можуть вами пишатися.

— О, так, мем, — усміхнувся Вайті, — ви не повірите, як вони нами пишаються.

Коли поліціянти покинули дім, Шон сказав:

— Лясь!

Вайті всміхнувся:

— З якою втіхою вона це сказала, ти звернув увагу? Кров зашуміла в старій дівчині.

— Як гадаєш, що там було? Тріснула вісь чи пістолетний постріл?

— Пістолетний постріл, — відповів Вайті. — Слово «привіт» мене більше вражає.

— Схоже, Кейті знала того, хто стріляв, якщо сказала йому «Привіт!».

— Схоже. Але певності все одно немає.

Потому вони відвідали бари, але ні про що там не довідались, окрім дуже не точних списків тих, хто був там у відповідний час, та п'яних спогадів декого із завсідників — мовляв, може, й бачили дівчат, а може, й ні.

На той час, коли вони прийшли до «Мак-Гілзу», Вайті почав втрачати терпець.

— Двоє молодих дівчат — і вони справді молоді, принаймні нижчі від дорослого віку — стрибають на цей бар і танцюють на ньому, а ви запевняєте мене, що не помітили цього?

Бармен невпевнено кивнув, почувши запитання Вайті.

— А, оті дівчата. Окей, окей. Я, звичайно, їх пам'ятаю. По-моєму, вони добряче напилися, пане детектив, бо нам довелося виставити їх за двері.

— Називайте мене сержантом, — сказав Вайті. — Спочатку ви не могли пригадати, що вони тут були, але тепер ви пригадали, що виставили їх за двері. Можливо, ви пригадаєте, о котрій годині вони пішли? Чи тут у вас знову провал у пам'яті?

— Коли пішли? — перепитав бармен, молодик із такими великими біцепсами, що ті, либонь, перепиняли потік крові до його мозку.

— Ну, забралися геть, коли їх попросили звідси...

— Я не...

— Це було якраз перед тим, коли Кросбі розбив дзигарі, — докинув чоловік, що сидів біля бару.

Шон глянув на того чоловіка — завсідник із «Геральд», із покладеною на барі між пляшкою «Бад» і віскі сигаретою, яка тліла на попільничці.

— Ви були тут? — запитав Шон.

— Я був тут. Морон Кросбі наготувався їхати додому. Його друзі хотіли забрати в нього ключі. Той недоумок пожбурих ними в друзів, але попав у дзигарі.

Шон подивився на дзигарі, що висіли над дверима, які вели до кухні. Скло було розбите, а стрілки зупинилися на 12.52.

— І вони пішли перед цим? — запитав Вайті в завсідника бару. — Дівчата.

— Десь на п'ять хвилин раніше, — відповів той. — Ключі попали в дзигарі, і я подумав: «Добре, що дівчат тут не буде. Зараз почнеться таке, що їм краще не бачити».

Коли вони повернулися до автомобіля, Вайті запитав:

— Ти вже склав приблизний розпорядок?

Шон кивнув головою, перегорнувши свої записи.

— Вони покинули «Фоллі» о пів на десяту, відвідали «Банші», «Діка Дойлз» й «Спайрес-паб» у швидкій послідовності, зрештою зупинилися в «Мак-Гіллі» о пів на дванадцяту, а на десяту хвилину по першій були вже в «Останній краплі».

— І вона розбила свій автомобіль десь через півгодини.

Шон кивнув головою.

— Ти бачив якісь знайомі прізвища в барменовім списку?

Шон поглянув на список нічних відвідувачів, який нашкрібав йому на клапті паперу бармен у «Мак-Гіллізі».

— Дейв Бойл, — сказав він голосно, коли переглянув запис.

— Той самий чоловік, із яким ви дружили, коли були дітьми?

— Може, й той, — погодився Шон.

— З ним треба буде поговорити, — сказав Вайті. — Він уважає тебе своїм другом і не ставитиметься до нас, як до копів, не приховуватиме істину без видимої причини.

— Авжеж.

— Ми занесемо його до завтрашнього списку опитуваних.

Вони знайшли Романа Фоллов в кав'ярні «Вищий світ» на Пагорбах, де той пив каву з молоком. Він сидів із жінкою, схожою на модель, — з коліньми гострими, як і її вилиці, трохи вибалушеними очима, бо шкіра на її обличчі була так туго натягнута на кістки, що здавалася приклеєною до них, одягненою в гарну літню сукню на бретельках, не товщих за макарони, що робили її сексуальною та скелетоподібною водночас. Шон дивувався, як їй щастило створювати таке враження, й вирішив, що в цьому їй допомагає перловий блиск досконалої шкіри.

На Романі була шовкова футболка, заправлена у відпрасовані бавовняні штани, й він мав такий вигляд, ніби щойно виїшов із павільйону, де знімався у фільмі, дія якого відбувається в Гавані або в Кі-Весті. Він цмулив свою каву з молоком і гортав газету разом зі своєю дівчиною. Роман читав там бізнесову інформацію, а його модель переглядала повідомлення про новинки стилю.

Вайті підсунув до них стільця і промовив:

— Здоров був, Романе! Де це продають такий чоловічий одяг? Шикарна сорочка.

Роман, не відриваючи погляду від газети, запхав у рота круасан.

— Сержанте Паверс, як вам ведеться? З вашою «хондою» все гаразд?

Вайті захихотів. Шон сів поруч із ним.

— Дивлячись на тебе, Романе, я ладен заприсягтися, що ти ще один яппі, який встає рано-вранці й поспішає до свого «Мака».

— У мене «Пі-Сі», сержанте. — Роман згорнув свою газету й вперше подивився на Вайті й Шона. — О, — сказав він, звертаючись до Шона, — я вас десь уже бачив.

— Шон Дівайн. Поліція штату.

— Справді, справді, — мовив Роман. — Тепер пригадую. Я вас бачив у суді, де ви свідчили проти одного мого друга. Гарний костюм. Поліціанти тепер стали розумітися на пристойних речах. Либонь, навчилися у своїх клієнтів.

Вайті подивився на модель.

— Тобі, люба, купити стейк чи чогось іншого?

— Чого? — перепитала дівчина.

— Може, тістечко абощо? Я частую.

— Не робіть цього, — мовив Роман. — Ви прийшли у справі, еге ж? Нехай вона залишиться між нами.

— Романе, мені цього не треба, — сказала модель.

Роман усміхнувся.

— Усе гаразд, Мікаело. Ти просто не звертай на нас уваги.

— Мікаела, — промовив Вайті. — Гарне ім'я.

Мікаела втупилася в свою газету.

— Що привело вас сюди, сержанте?

— Ячмінні коржі, — сказав Вайті. — Люблю ячмінні коржі, які подають у цьому барі. Ага, до речі, Романе, ти знайомий із жінкою, яку звать Кетрін Маркус?

— Авжеж. — Роман ковтнув трохи своєї кави з молоком, витер губи серветкою й знову кинув її собі на коліна. — Я чув, сьогодні її знайшли мертвою.

— Це правда, — підтвердив Вайті.

— Для репутації регіону погано, коли щось таке відбувається.

Вайті схрестив руки й подивився на Романа.

Роман надкусив ще один шматок круасана й випив ще трохи кави з молоком. Потому схрестив ноги, витер рота серветкою і якусь мить витримував погляд Вайті. Шон бачив, що по-

чинається одна з тих сцен, яких він терпіти не міг, але які були неминучі в його роботі, — ідіотські змагання, коли кожен намагається виграти битву поглядів, не бажаючи опустити очі перед своїм супротивником.

— Так, сержанте, — сказав Роман. — Я знав Кетрін Маркус. Ви прийшли сюди, щоб запитати мене про це?

Вайті стелує плечима.

— Я знав її, і я бачив її в барі останнього вечора.

— І ти обмінявся з нею кількома словами, — сказав Вайті.

— Обмінявся, — підтвердив Роман.

— Якими словами? — запитав Шон.

Роман і далі дивився на Вайті, наче Шон не заслуговував більше уваги, ніж він йому вже приділив.

— Вона зустрічалася з моїм другом. Вона була п'яна. Я сказав їй, що вона виставляє себе ідіоткою, і їй та обом її подругам слід повернутися додому.

— Хто твій друг? — запитав Вайті.

Роман усміхнувся.

— Облиште, сержанте. Ви знаєте, хто він такий.

— То скажи це словами.

— Боббі О'Доннел, — промовив Роман. — Задоволені? Вона зустрічалася з Боббі.

— Постійно?

— Пробачте?

— Постійно? — повторив Вайті. — Вона постійно зустрічалася з ним? Чи зустрілася з ним один раз?

— Постійно, — сказав Роман.

Вайті щось нашкрывав у своєму записнику.

— Романо, це суперечить інформації, яку ми маємо.

— Справді?

— Так. Ми чули, вона дала йому відкоша кілька місяців тому, але він не хотів її відпускати.

— Ви знаєте жінок, сержанте.

Вайті похитав головою.

— Ні, Романо, я хочу, щоб ти мені розповів, як склалися їхні взаємини.

Роман згорнув свою частину газети.

— Вони з Боббі постійно то сварилися, то мирилися. То вона закохана в нього по вуха, то наступної хвилини проганяє його геть.

— Вона жене його геть, — сказав Вайті Шонові. — Це схоже на того Боббі О'Доннела, якого ти добре знаєш?

— Анітрохи не схоже, — відповів Шон.

— Анітрохи не схоже, — сказав Вайті Романові.

Роман стенив плечима.

— Я кажу вам те, що мені відомо. Ото й усе.

— Дуже добре. — Вайті протягом якогось часу щось заносив у свій записник. — Романе, куди ти подався минулої ночі, після того як покинув «Останню краплю»?

— Ми були на вечірці в одного з моїх друзів, у лофті в центрі міста.

— О, була, либонь, шикарна вечірка, — сказав Вайті. — Мені завжди хотілось побувати на одній з них. Дизайнери, наркотики, моделі, безліч білих молодиків, які слухають реп і розповідають, у якому цікавому середовищі вони існують. Але кого ти маєш на увазі під «ми», Романе? Себе та Аллі Мак-Біла?

— Себе й Мікаелу, — відказав Роман. — Мікаелу Дейвенпорт, якщо ви досі записуєте.

— Так, я записую, — мовив Вайті. — Це твоє справжнє прізвище, крихітко?

— Про що ви?

— Тебе справді звать Мікаелою Дейвенпорт?

— Так. — Очі моделі вибалушилися трохи більше. — А в чому річ?

— Твоя мати надивилася безліч мильних опер, перш ніж ти народилася.

— Романе, — жалібно промовила Мікаела.

Роман підняв руку й подивився на Вайті.

— Я ж просив вас, щоб наша розмова торкалася тільки мене!

— О, ти образився, Романе? Удаєш із себе крутого хлопця й цим хочеш мене взяти? Така твоя думка? Але май на увазі,

що ми можемо забрати тебе й повезти до відділка, де ти просидиш доти, доки проясниться твоє алібі. Ти маєш якісь плани на завтра?

Роман відступив на позиції, куди, як бачив Шон, відступали всі кримінальні злочинці, коли коп на них натискав, — замикався в собі так глибоко, що майже переставали дихати, а їхні очі дивилися на вас, темні, незацікавлені й звужені.

— Я й не думав, сержанте, ображатися на вас, — проказав Роман безвиразним голосом. — Я з радістю назву вам ім'я кожного, хто бачив мене на тій вечірці. І я переконаний, що бармен «Останньої краплі» Тодд Лейн підтвердить, що я покинув бар не раніше, як о другій годині ночі.

— Тепер ти молодець, — сказав Вайті. — А що ти скажеш про свого приятеля Боббі? Де ми зможемо його знайти?

Роман дозволив собі широко всміхнутися.

— Вам сподобається моя інформація.

— А що ти мені скажеш, Романе?

— Якщо ви підозрюєте Боббі, що це він убив Кетрін Маркус, то вам не може не сподобатися те, що я зараз скажу. Ох Боббі, Боббі, — зітхнув Роман і підморгнув своїй подрузі, перш ніж обернувся до Шона й Вайті. — Боббі замели ще в п'ятницю за керування автомобілем під мухою. — Роман ковтнув іще своєї кави з молоком. — Він сидів у в'язниці протягом усього вік-енду, сержанте. — І, повівши своїм пальцем між двома поліціантами, запитав: — А ви, хлопці, не повідомляєте один одного про такі речі?

Шон неймовірно стомився протягом цього дня, усі кістки йому боліли, коли полісмени повідомили по радіо, що Брендан Гарріс повернувся додому разом зі своєю матір'ю Естер. Слава Богу, подумав Шон, що більше таких помешкань тепер не будуть. Воно більше було схоже на картину з шоу на колишньому телебаченні — «Медовий місяць» або щось подібне, — і здавалося, його по-справжньому можна оцінити лише в чорно-білому кольорі на екрані на тринадцять дюймів, що бризкав електрикою та каламутним зображенням із перешкодами.

Це був дім, побудований біля залізниці. Квартира була на один бік із входом посередині, отож зі сходів ви потрапляли прямо до вітальні. За вітальнею з правого боку була невеличка їдальня, що нею Естер Гарріс користувалася як своєю спальнею, зберігаючи свої щітки, гребінці та пудру різного гатунку в коморі, готовій от-от розвалитися. За коморою була спальня, яку Бренден ділив зі своїм меншим братом Реймондом.

Ліворуч від вітальні короткий коридорчик вів до закапелка кухні, куди світло проникало щонайдовше протягом сорока п'ятьох хвилин пізнього дня. Кухня була обклеєна зеленими за-смальцьованими та злинялими шпалерами, й Шон, Вайті, Бренден та Естер сиділи за маленьким розламаним столом на металевих ніжках, у якому бракувало шурупів. Стіл застеляв жовто-зелений квітчастий папір, що позадирався на кутках і був замацаний пальцями посередині.

Естер мала вигляд жінки, цілком пристосованої до цього середовища. Вона була маленька, зморшкувата й могла мати як сорок років, так і п'ятдесят п'ять. Вона смерділа коричневим милом і сигаретним димом, і її блякле сине волосся було того самого кольору, що й вени на руках. Жінка мала на собі злинялу й просякнуту потом рожеву сорочку навипуск поверх джинсів і розтріпані чорні капці. Вона безперервно курила сигарети «Парламент», спостерігаючи, як Шон і Вайті розмовляють з її сином, та не вчуваючи в цій розмові нічого для себе цікавого — вона просто не знаходила для себе ніякого іншого місця.

— Де востаннє ти бачив Кейті Маркус? — запитав Брендена Вайті.

— Боббі вбив її, еге? — мовив Бренден.

— Боббі О'Доннел?

— Еге ж.

Бренден колупав папір на столі. Здавалося, він був у шоці. Його голос звучав монотонно, лиш раз у раз чути було короткі зітхання, і права щока смикалася, ніби його вдарили ножом в око.

— Чому ти це кажеш? — запитав Шон.

— Вона боялася його. Раніше Кейті зустрічалася з ним і завжди казала, що як він довідається про наші стосунки, то вб'є нас обох.

Шон поглянув на матір, сподіваючись побачити якусь реакцію, але та тільки курила, випускаючи струмені диму, що огортав весь стіл сірою хмарою.

— Схоже, Боббі має алібі, — промовив Вайті. — А як у тебе справи з алібі, Брендене?

— Я її не вбивав, — сказав Бренден безвиразним голосом. — Я не зміг би завдати Кейті болю. Ніколи.

— Тоді я знову тебе запитаю, — мовив Вайті. — Коли ти бачив її востаннє?

— У п'ятницю ввечері.

— О котрій годині?

— Десь о восьмій.

— Десь о восьмій, Брендене, чи о восьмій?

— Я не знаю, — обличчя Брендена було скорчене від болю, й Шон відчував, як цей біль пульсує між ними на столі. Він зціпив пальці на руках і трохи відхилився на своєму стільці. — Атож, о восьмій. Ми прослухали кілька композицій на магнітофоні. А тоді... а тоді їй треба було йти.

Вайті коротко записав: «Магн., 8 год., п'ятниця» в свій блокнот.

— А куди їй треба було йти?

— Я не знаю, — сказав Бренден.

Мати роздушила ще одну сигарету об цілу гору недокурків, які вона наскладала на попільничці, підпаливши одну з погашених сигарет. Струмінь диму піднявся від тієї купи й попав Шонові в праву ніздрю. Естер Гарріс негайно припалила інший недокурок, і Шон побачив у своїй уяві поверхню її легень — вузлувату й чорну, як ебенове дерево.

— Брендене, скільки тобі років?

— Дев'ятнадцять.

— І коли ти закінчиш школу?

— Він уже її закінчив, — випредила його Естер.

— Торік я одержав атестат, — промовив Бренден.

— Отож, Брендене, — провадив далі Вайті, — ти й гадки не маєш, куди пішла Кейті увечері в п'ятницю, після того як розлучилася з тобою та з твоїм магнітофоном?

— Ні, — відповів Бренден. Це слово застрягло в нього в горлі, а його очі почервоніли. — Вона зустрічалася з Боббі, й він умлівав за нею, а мене її батько чомусь не злюбив, тому нам доводилось приховувати свої стосунки. Іноді вона не казала мені, куди йде, бо, певно, йшла побачитися з Боббі й, гадаю, хотіла переконати його, що між ними все скінчено. Я не знаю. Того вечора вона мені сказала, що йде додому.

— Джиммі Маркус тебе не злюбив, — промовив Шон. — Чому?

Бренден стенив плечима.

— Не знаю. Але він сказав Кейті, що не хоче, щоб вона зустрічалася зі мною.

Мати втрутилася до розмови:

— Що? Цей злодій вважає себе кращим за мою родину?

— Він не злодій, — сказав Бренден.

— Він був злодієм, — уточнила його мати. — А ти цього не знаєш, хоч і одержав атестат. Він давно був покидьком і злодієм. Мабуть, і дочка його недалеко від батька пішла. Вважай, сину, що тобі пощастило.

Шон і Вайті Perezирнулися. Либонь, Шон зроду не бачив такої мерзотної баби, як Естер Гарріс. Вона випромінювала зло.

Бренден Гарріс розтулив був рота, щоб щось сказати матері, але знову його стулив.

— Кейті мала рекламні брошури Лас-Вегаса в своєму рюкзаку, — мовив Вайті. — Ми чули, вона збиралась туди поїхати. З тобою, Брендене.

— Ми... — Бренден опустил голову. — Ми справді хотіли поїхати до Вегаса. Ми хотіли одружитися. Сьогодні. — Він підвів голову, й Шон побачив, як сльози навернулися йому на очі. Бренден витер їх тильним боком долоні, перш ніж вони скapнули з очей, і сказав: — Такий був наш план.

— Ти хотів покинути мене? — скрикнула Естер Гарріс. — Поїхати, не сказавши мені ні слова!

— Мамо... Я...

— Як і твій батько. Так ти хотів? Покинути мене з твоїм малим братом, який ніколи не говорить жодного слова? Ось, Брендене, що ти збирався вчинити!

— Місіс Гарріс, — зупинив її Шон, — ми повинні зосередитися на справі, яку розслідуємо. Ви матимете доволі часу, щоб потім порозумітися з Бренденом.

Вона кинула на Шона погляд, який він бачив у багатьох правопорушників на багатьох допитах, погляд, який говорив, що цієї миті Шон її не цікавить, але, якщо він діятиме в тому ж дусі, вона наставить йому чимало синців, якими він не відбудеться.

Жінка знов поглянула на сина.

— То ти хотів таке зі мною вчинити?

— Мамо, я...

— Що ти? Що я тобі зробила такого поганого? Хіба я тебе не виховувала й не годувала? Хіба не купила тобі того саксофона на Різдво, на якому ти так ніколи й не навчився грати? Він і досі, Брендене, лежить у тебе в шафі...

— Мамо...

— Ні, ти його дістань. Покажи цим чоловікам, як ти гарно граєш. Діставай його, діставай.

Вайті зиркнув на Шона таким поглядом, ніби не вірив, що чує цю нісенітницю.

— Місіс Гарріс, — сказав він, — цього не треба.

Вона прикурила ще одну сигарету, сірник від люті стрибав у її руці.

— Я тільки й думала, щоб нагодувати його, — мовила Естер. — Купити йому одяг. Виховати його.

— А як же інакше, мем, — сказав Вайті, і цієї миті передні двері відчинилися. В хату увійшло двоє хлопців зі скейтбордами під рукою, обом було років по дванадцять чи десь так, можливо, по тринадцять. Один дуже скидався на Брендена — мав таке саме вродливе обличчя й темне волосся, але в його очах було щось від матері, якась невизначеність, що вселяла страх.

— Привіт, — сказав другий хлопчак, коли вони увійшли на кухню.

Як і Бренденів брат, він здавався маленьким, як на свій вік, але його обличчя було довге й понуре, обличчя підлого старого діда на дитячому тілі, що визирало з-під розкуйовджених пасом білявого волосся.

Бренден Гарріс підняв руку.

— Привіт, Джонні. Сержанте Паверс, офіцере Дівайн, це мій брат Рей і його друг Джонні О'Ші.

— Хелоу, хлопці, — сказав Вайті.

— Привіт, — повторив Джонні О'Ші.

Рей кивнув їм головою.

— Він не балакає, — промовила мати. — Його батько не стуляв рота, але син у нього німий. Іноді життя буває паскудно несправедливим.

Рей показав щось Бренденові руками, й Бренден йому відповів:

— Так, вони прийшли поговорити про Кейті.

— Ми хотіли покататися в парку. Але вони зачинили його, — сказав Джонні О'Ші.

— Завтра його відчинять, — мовив Вайті.

— Завтра буде дощ, — проказав малий так, неначе це вони винні в тому, що ті не можуть покататися в парку об одинадцятій годині вечора перед шкільним тижнем.

«І навіщо батьки відпускають дітей із дому так пізно?» — дивувався Шон.

Вайті обернувся до Брендена.

— Вона мала якихось ворогів? Когось, окрім Боббі О'Доннела, хто міг бути невдоволений нею?

Бренден похитав головою.

— Сер, вона була дуже мила дівчина. Мила дівчина й чудова людина. Усі любили її. Не знаю, що й сказати вам.

— Ми можемо тепер іти? — запитав хлопчик О'Ші.

Вайті поглянув на нього, піднявши брови:

— А хіба вам хтось забороняв іти?

Джонні О'Ші та Рей Гарріс вийшли з кухні, й було чути, як вони кинули свої скейтборди на підлогу у вітальні й пішли до кімнати Рея та Брендена, натикаючись на геть усе, як то роблять хлопчаки, яким по дванадцять років.

Вайті запитав Брендена:

— Де ти був між пів на другу й третьою годиною сьогодні вранці?

— Спав.

Вайті подивився на матір.

— Ви можете це підтвердити?

Вона знизала плечима.

— Я не можу підтвердити, що він не виліз крізь вікно й не спустився вниз по пожежній драбині. Я можу підтвердити, що він пішов у свою кімнату о десятій годині, після чого я побачила його тільки о дев'ятій ранку.

Вайті потягнувся на своєму стільці.

— Гаразд, Брендене. Ми хочемо перевірити тебе на детекторі брехні. Ти не заперечуєш?

— Ви хочете заарештувати мене?

— Ні, лише перевіримо тебе на детекторі брехні.

Бренден стенив плечима.

— Робіть, як знаєте.

— Ось тобі моя візитівка.

Бренден подивився на візитівку. Він дивився на неї, аж раптом промовив:

— Я так її кохав. Я більше не знатиму такого почуття. Таке двічі не буває, так?

Він глянув на Вайті та Шона. Його очі були сухі, але вираз такий, що Шон не здужав витримати його погляду.

— Таке не буває жодного разу, здебільша, — сказав Вайті.

Вони відвезли Брендена додому близько першої ночі, хлопця проганяли крізь детектор брехні чотири рази, а потім Вайті підкинув Шона додому, порадив йому якнайшвидше лягти спати, бо завтра доведеться вставати рано. Шон увійшов до порожнього помешкання й відразу учув гуркіт мовчанки. Надмір кофеїну та швидко приготовленої їжі в крові відгукувалися болем у його хребті. Він відчинив холодильник, дістав пиво й сів до прилавка, щоб його випити. Шум і світло вечора розколювали йому череп, і він мимоволі подумав, чи не став надто

старий для такого життя, чи не став він занадто стомлюватися від смертей, тупих мотивів убивства й тупих убивць, від звичних остогидлих переживань.

Останнім часом, проте, втома, яка навалилась на нього, стала просто нестерпною. Утома від людей. Утома від книжок і телевізійних передач, нічних новин та пісень по радіо, які лунали достоту так, як ті, що їх він чув багато років тому та які вже тоді любив не вельми. Він стомився від свого одягу, від свого волосся й стомився від одягу інших людей та від їхнього волосся. Він стомився від бажання, щоб речі відповідали здоровому глуздові. Стомився від офіційної політики й від того, хто трахав, як фігурально, так і реально. Він дійшов до тієї точки, де був цілком переконаний, що вже чув раніше все, що казали про той або той об'єкт, і, здавалося, марнував свої дні, слухаючи давні спогади про речі, не свіжі вже тоді, коли він уперше їх почув.

Можливо, він був просто стомлений від життя, від того абсолютного зусилля, якого воно вимагало, щоб підійматися з постелі кожного клятого ранку з легкими відмінностями в погоді та в їжі. Надто стомлений перейматися смертю вбитої дівчини, бо за нею буде інша вбита дівчина. Буде й наступна. І той факт, що він посилав убивць до в'язниці — хай навіть довічно, — вже не давав йому достатньої втіхи, бо вони просто йшли додому, до того місця, до якого прямували протягом усього свого тупого, безглуздового життя, а мертві залишалися мертвими. І пограбовані та згвалтовані залишалися пограбованими та згвалтованими.

Він думав про те, чи не переживає він звичайну клінічну депресію, тотальне отупіння, остаточну втрату будь-якої надії.

Кейті Маркус була мертва, так. Трагедія. Він розумів це інтелектуально, але відчутти не міг. Вона була тільки ще одним тілом, ще одним погаслим світильником.

А його шлюб, хіба не був він ще одним розтрощеним склом? Ісусе Христе, він її кохав, але вони були такими протилежностями, якими тільки можуть бути двоє людей, що, проте, належать до однієї породи. Лорен жила театром, книжками та

фільмами, тоді як Шон не здужав пригадати, були вони з субтитрами чи ні. Вона була балакуча, емоційна, любила об'єднувати слова в карколомні послідовності, що підіймалися й вищувались до якоїсь мовної башти, де Шон застрявав не вище як на третьому поверсі.

Він уперше побачив її в коледжі на театральній сцені, де вона грала покинуту дівчину в якомусь молодіжному фарсі. Ніхто з глядачів ні на секунду не міг повірити в те, що можна покинути жінку, сповнену такої енергії, жінку, що палахкотіла всім — досвідом, апетитом, цікавістю. Вони вже тоді утворювали дивну пару: Шон, спокійний, практичний і завжди стриманий, якщо тільки він був не з нею, і Лорен, єдина дитина підстаркуватих хіпі ліберальних поглядів, які возили її повсюди по світу, працюючи на Корпус Миру, й наповнили їй кров потребою обмацувати й досліджувати все, що люди мають у собі найкращого.

Вона працювала в театральному світі, спочатку як студентка-акторка, потім як директор місцевих театральних труп, а іноді і як менеджер великих гастрольних проєктів. Проте не її гастролі стали причиною їхнього розлучення. Шон досі не розумів, чому це сталося, хоч і підозрював, що причину треба шукати в його мовчанці, в тій зневазі, яка зрештою опановує кожного копа — у зневазі до людей, у неспроможності повірити в їхні високі ідеали та їхній альтруїзм.

Її друзі, якими він перш захоплювався, почали здаватися йому наївними дітьми, що заплуталися в надуманих мистецьких теоріях та в непрактичному філософствуванні. Шон бавив свої вечори в суворій простоті реальних драм, де люди гвалтували й крали без інших причин, окрім як через неусвідомлене бажання так робити. А на вік-енд дружина приводила його на коктейль-вечірку, на якій дівчата з кінськими хвостами на голові протягом усієї ночі (і його дружина між ними) сперечалися про мотивацію людського гріха. Для нього мотивація гріха не становила таємниці — люди-бо дурні. Дурні, як шимпанзе. А втім, вони дурніші за шимпанзе, бо шимпанзе не вбивають одне одного за гроші чи лотерейні білети.

Вона сказала йому, що він стає занудним, нестерпним, примітивним у своїх поглядах. А він їй не заперечував — бо що тут заперечиш? Питання було не в тому, сприймає він чи не сприймає ці речі, а в тому, як він їх сприймає — позитивно чи негативно.

Утім, вони все ще кохали одне одного. Кожне по-своєму, вони силкувалися досягти порозуміння — Шон намагався вибратися зі своєї шкаралупи, а Лорен проломитися в неї. Хоч би яка була ця хімічна потреба в людей злитися до купи, вона в них була завжди. Завжди.

З усім тим, він мав би помітити, що в дружини виник роман. І, можливо, не так сам роман його стурбував, як вагітність, яка стала його наслідком.

Прокляття. Він сидів долі на кухні, не маючи поруч себе своєї дружини, приклавши долоні до лоба, й у тисячний раз за останній рік намагався зрозуміти причину своєї катастрофи. Однак бачив її уламки, розкидані по кімнатах свого мозку.

Коли задзвонив телефон, він відразу відчув — навіть іще не піднявши слухавки — це вона.

— Це я, Шоне.

На протилежному кінці лінії він чув приглушений гуркіт трактора з причепом і тихе хурчання автомобілів, що котилися по автостраді. Він відразу уявив собі картину — зупинка для відпочинку біля автостради, поруч станція для заправлення автомобілів, ряд телефонів-автоматів між крамницею та «Мак-Доналдсом». І Лорен стоїть і слухає.

— Лорен, — мовив Шон, — я знаю, що це ти.

Хтось пройшов повз платні телефони, подзенькуючи ключами.

— Лорен, ти тільки скажи що-небудь.

Трактор-трейлер перемикнувся на першу швидкість, і його гуркіт посилювався, коли він поїхав через паркувальний майданчик.

— Як вона? — запитав Шон.

Він мало не сказав: «Як там моя дочка?», але зрештою він не знав, чи вона його, знав лише, що вона дочка Лорен, тому повторив:

— Як там вона?

Трейлер перемкнув свою швидкість на другу, й, поки наблизився до виходу з паркувального майданчика та автостради, що була за ним, шарудіння його шин стихло.

— Ти робиш мені дуже боляче, — сказав Шон. — Невже ти не можеш бодай озватися до мене?

Він пригадав, що Вайті сказав Бренденіві Гаррісу про кохання, що воно не виникає бодай один раз у більшості людей, і він бачив, як його дружина стоїть там, дивлячись на трейлер, що виїздить на дорогу, зі слухавкою, притиснутою до вуха, але не до рота. Вона була тендітна висока молодиця, з волоссям кольору дерева вишні. Коли сміялася, вона прикривала рот пальцями. Якось під час навчання в коледжі вони перебігали кампус під дощем, і під аркою бібліотеки, де вони знайшли прихисток, Лорен уперше поцілувала його. Щось тоді розтануло в Шонових грудях. Її мокра долоня торкнулася його шиї, і його груди стиснулися — він довго не міг дихати, таке було вперше. Вона тоді сказала йому, що він має найгарніший голос із тих, які вона чула, що він діє на неї, як віскі і як дим від вогнища.

А коли вона пішла від нього, узвичаєний ритуал їхніх розмов по телефону вимагав, щоб він говорив, поки вона вирішувала покласти слухавку. Лорен ніколи не озивалася протягом тих телефонних дзвінків, які він від неї одержував після того, як вона його покинула, дзвінків із зупинок біля автостради й запилжених телефонних будок, що стояли біля доріг, які вели до техасько-мексиканського кордону. Іноді вона телефонувала й тоді, коли поверталася однією з тих доріг назад. Та хоч зазвичай у його вухах чулось саме шарудіння телефонної лінії, він завжди знав, коли це була вона. Він відчував її крізь телефон. Подеколи вчував її запах.

Їхні розмови — якщо це можна було назвати розмовами — могли тривати хвилин п'ятнадцять, залежно від того, як довго він говорив, але сьогодні Шон був виснажений загалом і змучений тугою за нею, за жінкою, яка зникла одного ранку на сьомому місяці вагітності, мабуть, пересичена його почуттями до неї, єдиними, що в нього залишилися.

— Я не можу довго розмовляти з тобою сьогодні, — сказав він. — Я страшенно стомився, й у мене все болить, а ти навіть не хочеш подарувати мені втіху почути твій голос.

Стоячи на кухні, він дав їй безнадійні тридцять секунд на відповідь. Він міг почути дзвінок — це хтось накачував шину свого автомобіля повітрям.

— Бувай, дитино, — промовив він (слова наполовину застрягли йому в горлі) й поклав слухавку.

Він постояв мовчки кілька секунд, слухаючи відлуння дзвінка помпи для накачування шини повітрям і відлуння тиші, яка опустилася на кухню та гупала йому в серце.

Це мучитиме його, він був переконаний. Можливо, протягом усієї ночі та ранку. Можливо, протягом усього тижня. Він зламав ритуал. Він поклав слухавку під час «розмови» з нею. А що, як саме цієї хвилини вона розтулила губи, щоб назвати його ім'я?

Ісусе.

Ця картина переслідувала його, коли він ішов у душ: якби він тільки міг утекти від думки, що вона стоїть у кабіні платного телефона, розтуливши рота, а слова підіймаються з її горла.

Шоне, вона хотіла сказати: я повертаюся додому.

III

Янголи мовчанки

15

Кумедний хлопець

У понеділок уранці Селеста була в кухні зі своєю кузиною Аннабет, коли дім почав наповнюватися людьми, які прийшли, щоб висловити своє співчуття. Аннабет стояла над піччю, з пильною увагою готуючи страви, коли Джиммі вийшов із душу, устроїв голову в двері й запитав, чи не може чимось допомогти.

Коли були дітьми, Селеста й Аннабет більше вважали себе сестрами, ніж кузинами. Аннабет була єдина дівчинка в родині, що складалася з хлопців, а Селеста була одначка в батьків, які терпіти не могли одне одного, тож дівчата багато часу перебували разом, а коли стали підлітками, то майже щовечора розмовляли по телефону. Та протягом років це якось непомітно змінилося, у міру того як відчуження між Селестиною матір'ю та батьком Аннабет посилювалося, переходячи від приязних взаємин до прохолодних, а потім і до ворожих. І якимсь чином, хоч жодна подія на це не вказувала, відчуження перейшло від брата й сестри на їхніх дочок, аж поки Селеста й Аннабет не стали бачитися лише з формальних причин — під час одружень, коли котрась із близьких родичок народжувала дитину й під час наступних хрестин і зрідка на Різдво та Великдень. Така зміна стосунків не мала очевидної причини. Селеста переживала найбільше, їй було прикро, що стосунки, які колись здавалися нерозривними, могли так легко поламатися під впливом часу, родинного контролю та зміни віку.

Справи поліпшилися, коли померла її мати. Уже минулого літа вона й Дейв іноді виїздили на пікнік разом з Аннабет і Джиммі, а взимку двічі виходили на обід із трунками. Щоразу розмовляти їм ставало легше, й Селеста зі смутком пригадувала змарновані десять років відчуження, давши їм назву «Розмарі».

Аннабет приходила до Селести, коли Розмарі померла. Ті три дні вона приходила до сестри щоранку й залишалася допізна. Вона готувала їжу, допомагала з похоронними справами й сиділа із Селестою, коли та оплакувала матір, яка ніколи дочку особливо не любила, а все ж таки була її матір.

І тепер Селеста прийшла до Аннабет, хоч думка про те, що така стримана жінка, як Аннабет, потребує підтримки, була чужа для всіх, і для Селести також.

Але вона стояла біля кухні й допомагала їй готувати їжу, діставати щось із холодильника, коли та її просила, відповідала на більшість телефонних дзвінків.

А тепер сюди прийшов Джиммі, менш як через двадцять чотири години після того, як довідався, що його дочка мертва, й запитує дружину, чи не потрібна їй допомога. Його волосся було досі мокре й майже не розчесане, сорочка прилипла до грудей, під очима висіли мішки від горя та недосипання, й Селеста могла тільки подумати: «О Боже, Джиммі, як ти будеш тепер? Ти про себе подумав, Джиммі?»

Усі інші люди, які прийшли сюди тепер, заповнивши вітальню та їдальню, штовхалися в коридорі, складали свої пальта на ліжка в Надініній і Сариній кімнаті й раз по раз поглядали на Джиммі, не тому, що турбувалися за нього, а тому що просто не могли не дивитись на нього. Ніби лише він міг пояснити брутальну подію, яка приголомшила їх усіх, заспокоїти тривогу в їхніх мізках, підтримати їх, коли шок минеться і на їхні тіла накотиться нова хвиля болю. Джиммі не треба було доклада-ти ніяких зусиль, щоб мати абсолютний авторитет, і Селеста часто думала про те, чи відчував він на собі цей тягар, що мав бути особливо тяжким у такі часи, як цей.

— Ти чого? — запитала Аннабет, не відриваючи погляду від бекону, що шкварчав на чорній сковорідці.

— Допомога потрібна? — запитав Джиммі. — Я можу попрацювати трохи біля печі, якщо ти захочеш.

Аннабет зиркнула на плиту й похитала головою.

— Ні, все гаразд.

Джиммі подивився на Селесту, ніби хотів запитати: вона тут, із тобою?

Селеста кивнула головою:

— Джиме, ми зробимо тут усе, що треба.

Джиммі глянув на дружину, й Селеста відчула найніжніший біль у тому погляді. Вона відчула, як шматок серця відколовся в нього й опустився глибоко в груди. Він нахилився над плитою й витер піт зі щоки Аннабет своїм указівним пальцем. Аннабет сказала:

— Не треба.

— Подивись на мене, — прошепотів Джиммі.

Селеста відчула, що треба, мабуть, покинути кухню, але вона боялася, аби її рух не порушив чогось між кузиною та Джиммі, чогось дуже тендітного.

— Я не можу, — сказала Аннабет. — Джиммі, якщо я подивлюся на тебе, то можу впасти, а я не хочу падати на людях. Ти мене зрозумів?

Джиммі відхилився від плити.

— Окей, любя, окей.

Аннабет прошепотіла, опустивши голову.

— Я боюся, щоб у мене не підкосилися ноги.

— Я тебе розумію.

Протягом якоїсь миті Селеста відчувала, ніби вони стоять перед нею голі і вона стала свідком чогось надто інтимного між чоловіком та його дружиною, наче вони любилися при ній.

Двері з протилежного боку зали відчинилися, й увійшов Тео Севідж, батько Аннабет, із двома ящиками пива на обох плечах. Червонопикий і веселий здоровань, який, проте, мав дивну грацію танцюриста, коли пропихався вузьким коридором із ящиками пива на плечах, високих і міцних, як корабельні щогли. Селесту завжди трохи дивувало, як ця гора могла породити кількох худих неформістів — Кевін і Чак були єдині сини, які

почасти успадкували його зріст і об'єм, і лише Аннабет передалася його фізична грація.

— Після тебе, Джиме, — сказав Тео, й Джиммі відступив, а Тео делікатно обминув його та пропхався на кухню. Він торкнувся Селестині щоки своїми губами, лагідно промовив: — Як тобі ведеться, небого? — А тоді поставив обидва ящики на кухонний стіл і обхопив руками доччин живіт, притиснувши підборіддя до її плеча.

— Ти тримаєшся, моя любя?

Аннабет відповіла:

— Намагаюся, тату.

Він поцілував її збоку в шию.

— Дівчинко моя, — проказав, а тоді обернувся до Джиммі: — Ти маєш кілька кулерів, ми можемо їх наповнити.

Вони наповнили кулери, які стояли долі біля буфетної, й Селеста заходилася розгортати пакети з їжею, що їх було принесено, коли друзі й родичі почали рано-вранці приходити в дім. Їжі було дуже багато — ірландський содовий хліб, пироги, круасани, кондитерські вироби й три різновиди картопляного салату. Кульки з булочками, тарілки з м'ясом, шведські тюфтельк у величезній каструлі, два копчені окости й одна масивна індичка, загорнута у фольгу. Для Аннабет не було реальної потреби готувати їжу — усі це знали, але розуміли: вона потребує поринути в таку діяльність. Тож вона приготувала дві величезні пательні з яєчнею, а тепер смажила бекон і варила сосиски, тим часом як Селеста носила їжу на стіл, підсунутий у ідальні впритул до стіни. Вона запитувала себе, чим була вся ця їжа — спробою задовольнити любих мерців чи сподіванням людей заісти своє горе, набити собі животи всілякими стравами, змити їх донизу коками та алкогольними трунками, кавою й чаєм, аж поки така силеча їжі не занурить їх у сон. Саме так поводитися люди на сумних зібраннях — на поминках, похороні, у таких випадках, як оцей: ви їли, пили й гомоніли доти, аж поки не могли більше ані їсти, ані пити, ані гомоніти.

Вона бачила Дейва крізь натовп у вітальні. Він сидів біля Кевіна Севіджа на канапі, обидва розмовляли, але жоден не зда-

вався надто жвавим або задоволеним, обидва нахилилися так низько, сидючи на канапі, що здавалося, вони змагаються, хто впаде з неї першим. Селеста відчула напад жалю до чоловіка, бо над ним завжди літало бодай невеличке відчуття, що він чужий, а надто в цьому натовпі. Зрештою, усі вони його знали. Усі вони знали, що з ним сталося, коли він був малим хлопцем, і навіть якщо вони могли з цим жити й не звинувачували його (та, мабуть, вони його й не звинувачували), то Дейв не міг, зовсім не міг почуватися комфортно серед людей, які знали його протягом усього його життя. Коли він і Селеста контактували з невеличкими групами колег або друзів, з якими вони не жили в сусідстві, Дейв був приємним і легким співрозмовником. Він міг сприйняти найдотепніший жарт і любив посміятися, був чоловіком веселим та приязним (її подруги з перукарні, в якій вона працювала, та їхні чоловіки любили Дейва). Але тут, де впріс і пустив коріння, він завжди чув себе так, ніби відстає на півречення в кожній розмові, на півкроку від тих, із ким йому доводиться йти, останнім сприймає будь-який жарт.

Вона намагалася перехопити його погляд і всміхнутися до нього, повідомити, що, поки вона перебуває в цій квартирі, він може не почувати себе цілком самотнім. Але безліч людей штовхалися під відкритою аркою, що відокремлювала їдальню від вітальні, й Селеста зрештою згубила чоловіка з очей.

Зазвичай саме в натовпі помічаєш, як мало ти приділяєш уваги людині, яку ти любиш і з якою живеш. Вона не часто бачилася з Дейвом протягом минулого тижня, крім суботньої ночі, коли він зазнав нападу. І вона майже не бачила його відучора, коли Тео Севідж зателефонував о шостій годині ранку, щоб повідомити:

- Вітаю тебе, люба, у нас дуже погані новини. Кейті вбито. Першою реакцією Селести було:
- Не може такого бути, дядьку Тео.
- Люба, я мало не помираю з розпуки, повідомляючи тебе про це. Але вона мертва. Дівчинку знайшли вбитою.
- Убитою?
- У В'язничному парку.

Селеста подивилася телевізор, що стояв на прилавку, й прослухала головне повідомлення в новинах, що передавалися о шостій годині ранку. Серед іншого показали гелікоптер над загоном поліційного персоналу, що зібрався біля одного краю екрана автомобільного кінотеатру, а також репортерів, які досі не знали імені жертви, але підтвердили, що знайдено тіло вбитої дівчини.

Але це не Кейті. Ні, ні, ні!

Селеста сказала Тео, що вона негайно поїде до Аннабет, і саме тут вона тепер була, крім короткого сну між третьою годиною ночі й шостою годиною ранку, коли задзвонив телефон.

Вона досі не здужала в це повірити. Навіть після плачу з Аннабет, Надін та Сарою. Навіть після того як вона тримала Аннабет п'ять хвилин на підлозі вітальні, коли її кухня тремтіла в спазмах. Навіть після того як побачила, що Джиммі стоїть у темряві кімнати Кейті й притискає до обличчя подушку своєї дочки. Він не плакав, не розмовляв сам із собою, узагалі не видавав жодного звуку. Він просто стояв із цією подушкою, притиснутою до обличчя, і вдихав пахощі від доччиних волосся та щік знову й знову. Вдихав, видихав. Вдихав, видихав.

Навіть після всього цього гірка правда не дійшла до неї цілком. Вона відчувала, що Кейті може увійти в двері будь-якої хвилини, прийти на кухню й украсти шматок бекону з пательні на плиті. Кейті не могла бути мертвою. Не могла.

Якби тільки не ця думка, що застрягла в найдальшому закутні Селестиного мозку, думка, яка виникла, коли вона побачила автомобіль Кейті в новинах — нелогічна думка — знову кров, яку вона змивала з одягу Дейва.

Вона відчувала його на протилежному боці натовпу, що зібравсь у вітальні. Відчувала його самотність і знала, що її чоловік — людина порядна. Він має свої вади, але він чоловік порядний і добрий. Вона кохає його, а якщо вона його кохає, то він не може бути поганим, а якщо він не є поганий, то кров в автомобілі Кейті не має нічого спільного з кров'ю на одязі Дейва тієї суботньої ночі. А тому Кейті, якимось незбагненим чином, може бути жива. Бо всі інші альтернативи просто жахливі.

І суперечать логіці. Абсолютно суперечать логіці. Так відчувала Селеста, повертаючись на кухню, щоб набрати ще їжі.

Вона майже наштовхнулася на Джиммі та свого дядька Тео, які тягли контейнер для зберігання трунків прохолодними через кухню до їдальні. Тео ухилився від зіткнення з нею останньої миті і сказав:

— Стережися цієї жінки, Джиммі. Вона справжній диявол на колесах.

Селеста скромно всміхнулася — саме такої усмішки чекав від жінок дядько Тео — й проковтнула те відчуття, яке завжди опанувало її, коли дядько Тео дивився на неї, — воно з'являлося в неї ще з дванадцятирічного віку, коли вона помітила, що його погляди затримуються на ній занадто довго.

Вони протягли дуже великий контейнер-кулер повз неї. Вони здавалися дуже дивною парою — Тео, червонопикий мужик із надто великим тілом і дуже потужним голосом, і Джиммі, спокійний, вродливий і настільки позбавлений жиру чи будь-якої надмірної ваги, що завжди здавалося, він щойно повернувся з футбольного поля або іншої активної гри. Вони розітнули натовп, протягнувши контейнер біля столу й поставивши його під стіною їдальні. Селеста завважила, що погляди всіх, хто юрмився в кімнаті, прикипіли до них, ніби та вага, яку вони перетягували, була не величезним контейнером із твердого червоного пластику, а дочкою Джиммі, яку вони мали поховати цього тижня, дочкою, яка й привела їх сюди, де вони змішалися, їли та пили, а вона пильно спостерігала за ними, чи наважаться вони бодай вимовити її ім'я — Кейті.

Дивлячись, як вони вдвох тягнуть контейнери і як разом пропихаються крізь натовп у вітальні та в їдальні — Джиммі, зрозуміло, тихий, зупинявся біля кожного гостя й дякував йому з лагідною добротою та міцним потиском руки, й Тео, з його звичною брутальною поведінкою, — деякі люди з подивом завважували, як вони за роки зблизилися й тепер пропихалися крізь натовп у кімнаті майже як справжній тандем, що складався з батька й сина.

Ніхто не думав, що це можливо, коли Джиммі одружився з Аннабет. Тео тоді не належав до його друзів. Він був пияк і скандаліст, чоловік, який доповнював свій прибуток диспетчера таксі, працюючи викидайлом у різних сумнівних закладах і люблячи цю роботу. Він любив товариство й любив посміятися. Але в його міцних рукостисканнях завжди відчувався виклик, а в його приязному реготі — погроза.

Джиммі ж був спокійний і серйозний, коли вийшов із «Оленього острова». Дружній, хоч і стриманий, він, проте, намагавсь триматися поміж людей у затінку. Джиммі належав до тих чоловіків, до яких люди прислуховуються, коли ті щось кажуть. Можливо, тому, що говорив він рідко, люди завжди з цікавістю чекали, що вилетить з його рота.

Тео був чоловік приємний, хоч любили його не дуже. Джиммі любили, але назвати його приємним було важко. Ясна річ, ніхто не сподівався, що ці двоє стануть друзями. Але вони ними стали. І тепер Тео так дивився на спину Джиммі, ніби будь-якої миті був готовий простягти руку й підтримати його, не давши Джиммі вдаритися головою об підлогу. А Джиммі й собі іноді зупинявся, щоб сказати щось у здоровецьку вушну раковину Тео, а потім вони дружно пропихалися вдвох крізь натовп. Найкращі друзі, казали люди. Такими вони тепер здавалися всім — найкращими друзями.

Наближався полудень — повернуло вже на дванадцятую, й більшість людей, які тепер приходили в дім, приносили спиртне замість кави та м'ясо замість кондитерських виробів. Коли холодильник був наповнений, Джиммі й Тео Севідж пішли шукати ще контейнери та лід нагору на третій поверх, у помешкання Севіджів — те, яке Вел поділяв із Чаком та дружиною Ніка Ілейн, яка завжди в жалобі, чи тому що вважала себе вдовою, поки Нік не повернеться з в'язниці, чи тому що, як казали деякі люди, їй подобався чорний колір.

Тео й Джиммі знайшли два контейнери в коморі біля сушарки й кілька пакетів із льодом у морозильні. Вони наповнили

контейнери, викинули пластикові торбинки в сміття й рушили назад через кухню, коли Тео сказав:

— Зачекай-но хвилинку, Джиме.

Джиммі подивився на свого тестя.

Тео показав на стілець.

— Постав поки що свій вантаж на підлогу.

Джиммі послухався. Він поставив контейнер біля стільця й сів, чекаючи, коли Тео перейде до суті. Тео Севідж виростив семеро дітей в цьому самому помешканні, невеличкій трикімнатній квартирі з похилою долівкою та гуркітливими трубами.

— Семеро дітлахів, — казав він Джиммі, — не більш як два роки проміжку між ними, й усі вони горлали на повні легені в цій вошивій квартирі. Люди говорять про щастя, яке дають діти, еге? А я приходив з роботи в цей бедлам і мав лише головний біль. Ніякого щастя я не відчував.

Джиммі знав від Аннабет, що коли її батько приходив додому, в цей головний біль, то залишався тільки, щоб з'їсти свій обід, і йшов геть. А Тео розповідав Джиммі, що з вихованням дітей не надто надривався. Він мав переважно хлопців, а виховувати хлопців, на думку Тео, було просто — нагодувати їх, навчити битися й грати в м'яч і можна випускати їх у світ. Сюсюкання та ніжності вони могли навчитися від матері, до батька ж вони зверталися, коли потребували грошей на машину або на те, щоб узяти когось на поруки.

— А своїх дочок ви псуєте, — казав він Джиммі.

— Так і сказав? — запитала якось Аннабет, коли Джиммі згадав про це.

Джиммі нітрохи не цікавило б, яким батьком був Тео, якби Тео не користався з кожної нагоди, аби нагадати Джиммі й Аннабет, що батьки з них негожі, з усмішкою сказати їм, що, мовляв, пробачте мені, але так дітей не виховують.

Джиммі мав звичай лише кивнути головою, подякувати й відразу ж забути про добру тестеву пораду.

Тепер Джиммі побачив це сяйво мудрого старого чоловіка, коли Тео сів на стілець навпроти нього й подивився вниз на

підлогу. Він співчутливо посміхнувся, прислухавшись до тупотіння ніг та голосів у помешканні внизу.

— Схоже, ти зустрічаєшся з родичами та друзями лише на весіллях та похоронах. Еге, Джиммі?

— Таки-так, — промовив Джиммі, усе ще силкуючись звільнитися від відчуття, яке опанувало його після четвертої години вчора, що його справжнє «я» витає над його тілом, шалено махаючи крильми, намагаючись пробитися назад крізь власну шкіру, аж поки, стомившись від усього цього тріпотіння, провалюється кудись у темні надра.

Тео вперся руками в коліна й дивився на Джиммі, аж поки Джиммі підняв голову й зустрів його погляд.

— І як ти даєш собі з цим раду?

Джиммі стенив плечима.

— Я ще до кінця не усвідомив.

— Тобі буде дуже кепсько, Джиме, коли ти все усвідомиш.

— Можу собі уявити.

— Ти почуватимешся наче в пеклі. Я тобі гарантую.

Джиммі знову стенив плечима й відчув, як у ньому, в глибинах шлунка, зароджується якесь почуття — чи був це гнів? Тільки цього йому зараз бракувало — базікання від Тео Севіджа про біль.

Тео нахилився вперед.

— Коли моя Джейні померла, нехай буде благословенна її душа, Джиммі, я був сам не свій не менш як півроку. Сьогодні вона була зі мною, моя прекрасна дружина, а наступного дня мене покинула. — Він клацнув своїми великими пальцями. — Того дня Бог здобув собі нового янгола, а я втратив святу. Однак на той час усі мої діти вже підросли, Богу дякувати. Я хочу сказати, що міг дозволити собі тужити півроку. Я мав цю розкіш. А ти її не маєш.

Тео відхилився назад на своєму стільці, й Джиммі знову відчув, як у ньому закипає обурення. Джейні Севідж померла десять років тому, й Тео заліз у пляшку значно надовше, ніж на півроку. Мабуть, років на два. Але в цьому не було нічого нового, просто смерть дружини дала йому змогу відпустити всі гальма. Коли вона була жива, то була йому потрібна як торішний сніг.

— То ти зрозумів, що я тобі кажу? — мовив Тео. — Ти не маєш допустити, щоб твоє горе дозволило тобі відмовитися від твоїх домашніх зобов'язань.

— Моїх домашніх зобов'язань, — повторив Джиммі.

— Атож. Ти не можеш забути, що тобі треба дбати про мою дочку та малих дівчаток. Вони мають бути твоїм найпершим пріоритетом тепер.

— Угу, — сказав Джиммі. — Тео, невже ти думав, що я про це забуду?

— Я не казав, що ти забудеш. Я казав, ти можеш забути. А це різні речі.

Джиммі дивився на ліве коліно Тео та уявляв, як воно вибухає червоним кольором.

— Тео.

— Я тебе слухаю, Джиме.

Джиммі побачив, як вибухає друге коліно Тео, й сперся на лікті.

— Ти не думаєш, що ми могли б відкласти цю розмову?

— Нема зручнішого часу, ніж цей, — Тео загуркотів своїм гучним сміхом, але в ньому відчувалася погроза.

— Скажімо, на завтра. — Джиммі відвів погляд від колін Тео й глянув йому в очі. — Я хочу сказати, ми могли б побалакати про це завтра. Ти зі мною не згоден, Тео?

— А сьогодні, Джиммі, тобі не до вподоби? — Тео почав драгуватися. Він був здоровезний чоловік з палким темпераментом, і Джиммі знав, що багато людей боялися його, що Тео бачив страх на обличчях, коли йшов вулицею, що він звик до нього й плував його з повагою. — На мій погляд, для такої розмови не можна обрати слушний час. Я маю рацію? Тож я вирішив позбутися її якнайшвидше.

— Та й справді, — погодився Джиммі. — Чом би не побалакати про це й сьогодні?

— Ти розумний чоловік. — Тео поляпав Джиммі по коліну й підвівся. — Ти все подолаєш, Джиммі. Тобі буде боляче, але ти витримаєш. Бо ти чоловік. Я сказав Аннабет у вашу першу шлюбну ніч: «Люба, тобі дістався справжній чоловік старої

школи. Досконалий чоловік, — сказав тоді я. — Чемпіон. Чоловік, який...»

— Мабуть, вони вкинули її в мішок, — промовив Джиммі.

— Ти про що? — подивився на нього Тео згори вниз.

— Такою була Кейті, коли я бачив її в моргу минулої ночі. Ніби хтось укинув її в мішок і потім бив по мішку залізною трубою.

— Припини, облиш ці фантазії.

— Я не міг навіть зрозуміти, якої раси вона була. Могла бути чорною, а могла й пуерториканкою, як її мати. Могла бути арабкою. Проте білою вона не здавалася. — Джиммі подивився на свої руки, з'єднав їх між коліньми й помітив плями на кухонній підлозі — коричневу біля своєї лівої ноги, гірчичну біля ніжки стола. — Джейні померла вві сні, Тео. Я глибоко її шаную, але так воно було. Вона лягла спати й більше не прокинулася. Спочила з миром.

— Ти ліпше не говори про Джейні. Гаразд?

— А як померла моя дочка? Її вбили. Це велика різниця.

На мить у кухні запанувала тиша — насправді вона гуділа мовчанкою, так може гудіти лише порожнє помешкання, якщо кімнати під ним наповнені людьми, — і Джиммі подумав, чи в Тео вистачить дурості базікати далі. Ну ж бо, Тео, бовкни яку-небудь дурницю! Я саме в такому настрої, я мушу схопити те бубніння, яке лунає в мені, й пожбурити ним у когось.

— Я тебе розумію, — сказав Тео, і Джиммі гучно видихнув повітря крізь ніздрі. — Розумію. Але, Джиме, ти не маєш сприймати все...

— Чого я не маю сприймати? — запитав Джиммі. — Хтось приставив рушницю до тіла моєї дочки й відстрелив їй півголови, а ти хочеш, щоб я тепер думав про свої найближчі пріоритети? Скажи мені, чи таку роль я повинен тепер виконувати? Ти хочеш стовбичити тут наді мною і грати паскудного великого патріарха?

Тео подивився вниз на свої черевики й важко видихнув повітря крізь ніздрі, стискаючи й розтискаючи обидва кулаки.

— Я не думаю, що заслуговую на таку оцінку.

Джиммі підвівся й відставив свій стілець від кухонного столу. Потім підняв контейнер з підлоги, подивився на двері й промовив:

— Гадаю, Тео, нам час спуститися донизу.

— Авжеж, — сказав Тео. Він залишив свій стілець там, де той стояв, і підняв другий контейнер. — Окей, окей, — сказав він. — Я вчинив дурницю, намагаючись побалакати з тобою цього ранку, який не схожий на інші ранки. Ти ще не готовий. Але...

— Тео, обличчя це. Просто не говори. Ти згоден? Окей?

Джиммі підняв контейнер і почав спускатися сходами. Він подумав, що, може, образив якісь почуття Тео, але потім вирішив, що йому до сраки його почуття. До сраки. Десь саме тепер вони почали робити розтин тіла Кейті. Джиммі досі відчував запах її коліски, а в тому медичному закладі вони вже почали розкладати скальпелі, ножі та пилочки, якими розпилюють кістки.

Згодом, коли гості трохи розійшлися, Джиммі вийшов на задній ганок і сів під білизною, що лопотала, висячи на мотузках, які він натяг іще в суботу пополудні. Він сидів там, гризучись на сонечку, й джинсовий комбінезон Надін лоскотав йому волосся. Аннабет і дівчатка плакали всю минулу ніч, заповнили своїм плачем усе помешкання, й Джиммі здавалося, що він може приєднатися до них кожної секунди. Але він так і не заплакав. Він зойкнув лише на тому схилі, коли погляд Шона Дівайна знакував, що його дочка мертва. У Джиммі тоді вихопився з горла хрипкий зойк. Але потім він нічого не відчував. Тож тепер він сидів на ганку й прагнув пролити сльози.

Він мучив себе картинами з життя Кейті-немовляти. Бачив Кейті на протилежному кінці пошкрябаного столу в «Оленячому острові», Кейті, яка плакала в його обіймах через півроку після того, як він вийшов із в'язниці на волю, допитуючись у нього, коли повернеться мама. Він бачив, як маленька Кейті скиглить у ванній і як восьмирічна Кейті повертається на велосипеді зі школи. Він бачив, як Кейті всміхається і як Кейті дметься, як вона у гніві шкрябає собі обличчя і як знову схвильовано

його шкрябає, коли він допоміг їй за кухонним столом розв'язати важку задачу з ділення. Він бачив, як уже старша Кейті гойдається на гойдалці з Даяною та Ів протягом ледачого літнього дня, усі троє були дуже незграбними в підлітковому віці, коли ноги в них росли значно швидше, ніж решта тіла. Він бачив, як Кейті лежить долічерева на своєму ліжку, а Надін і Сара повзають по ній. Він бачив її в молодіжній сукні для прогулянок. Бачив, як вона сидить поруч із ним у його «великому маркізі» і з тремтливим підборіддям намагається з'їхати з бровки хідника того дня, коли він почав навчати її кермувати машиною. Він бачив її плаксивою та вередливою в її підлітковому віці, але ці картини подобалися йому більше, ніж її усмінене личко.

Він бачив її, бачив, бачив, а проте не міг заплакати.

«Я плакатиму, — шепотів йому тихий голос десь у нього всередині. — Я зараз у шоці». «Але шок уже минув, — відповів він голосові. — Він минув, відколи Тео почав до мене базікати». «А якщо він минув, ти маєш щось почувати». — «І я вже щось відчуваю». «Ти відчуваєш смуток і горе», — сказав йому голос. «Ні, це не горе, не смуток. Це лють». — «Ти мусиш і це відчувати. Але лють минеться». — «Я не хочу, щоб вона минулася».

16

Я теж радий тебе бачити

Дейв проводжав Майкла назад зі школи, коли, завернувши за ріг, побачив Шона Дівайна та ще одного чоловіка, що прихилилися до корпусу чорного «седана», запаркованого біля будинку Бойлів. Чорний «седан» мав номери адміністрації штату й таку кількість антен, яка могла б забезпечити його радіозв'язок навіть з Венерою. Лише скинувши одним оком на Шонового супутника з відстані п'ятнадцять ярдів, Дейв зрозумів, що той також полісмен. Він мав характерне для копа підсмикнуте, трохи випнуте вгору підборіддя, й відхилився цей чоловік назад на підборах характерним для копів способом, зберігаючи при тому такий вигляд, ніби готується стрибнути вперед. І якщо всього цього було замало, щоб переконати, то

стрижка під горщик на голові чоловіка сорока років із лишком та окуляри в золотій оправі не лишали найменших сумнівів.

Рука Дейва міцніше стислася навколо Майклової, а в грудях виникло таке відчуття, ніби хтось опустив ніж у крижану воду, а потім притулив лезо до його легень. Він майже зупинився, його ноги намагалися прикипіти до хідника, але щось штовхало Дейва вперед, і він сподівався, що вигляд у нього нормальний, безтурботний. Голова Шона обернулася в його напрямку, його очі спочатку зблиснули безвиразним світлом, а потім звузилися, зустрівши Дейвів погляд і впізнавши його.

Обидва чоловіки всміхнулися водночас: Дейв так широко, як міг, Шонова ж усмішка теж була доволі широка. Дейв із подивом зауважив, що на обличчі в Шона також промайнув вираз радості.

— Дейве Бойе, — сказав Шон, відійшовши від автомобіля з простягнутою рукою, — як тобі ведеться?

Дейв потиснув простягнену руку й знову здивувався, коли Шон плеснув його по плечу.

— Давно ми з тобою не бачились, — мовив Дейв. — Либонь, відтоді минуло вже років із шість?

— Так. Десь так. Добрий вигляд маєш, чоловіче.

— Як твої справи, Шоне?

І Дейв відчув, як приємне відчуття заповонило його свідомість, але мозок підказував, що він повинен його уникати.

Але чому? Їх так мало лишилося від колишніх днів. І не тільки очевидні причини їх розлучили — тюремні ув'язнення, наркотики чи поліція, — а й переселення в приміські зони, наприклад, чи до інших штатів, намагання злитися з усіма іншими, стати громадянином великої країни гравців у гольф чи кулі або дрібних бізнесменів із білявими дружинами або широкими телевізійними екранами.

Їх лишилося геть небагато, і Дейв відчув гордість, і щастя, і дивний смуток, коли стиснув Шонову руку й пригадав той день на платформі метро, коли Джиммі стрибнув на рейки, та інші суботи, коли загалом усе було можливо.

— Добре тоді було, — промовив Шон, і його голос пролунав щиро, хоч Дейв і помітив якусь тріщинку в Шоновій усмішці. — А це хто?

Шон нахилився над Майклом.

— Це мій син, — відповів Дейв, — Майкл.

— Вітаю тебе, Майкле. Радий познайомитися з тобою.

— Добридень.

— Я Шон — дуже давній татків приятель.

Дейв помітив, що Шонів голос щось розбудив у Майклові. Шон незаперечно мав якусь властивість у своєму голосі, як отой суб'єкт, що робив оголошення перед кіноатракціями, й Майклові було приємно його почути й повірити в легенду, що його батько й цей високий, упевнений у собі незнайомиць дітьми гралися на тих самих вулицях і бачили ті самі сни, що й Майкл та його друзі.

— Радий познайомитися з вами, — сказав Майкл.

— Взаємно, Майкле. — Шон потис Майклові руку, а тоді обернувся до Дейва. — Твій син прегарний хлопчик. А як Селеста?

— Чудово, чудово.

Дейв намагався пригадати, як звали жінку, з якою Шон одружився. І пригадав лише, що вони познайомилися в коледжі. Лора? Ерін?

— Перекажуй їй моє вітання, гаразд?

— Авжеж, перекажу. А ти досі служиш у поліції штату?

Дейв примружився, коли сонце виглянуло з-поза хмари і його проміння відбилося на блискучій чорній поверхні поліційного «седана».

— Атож, — відповів Шон. — Дозволь, Дейве, відрекомендувати тобі сержанта Паверса. Він мій начальник у відділі вбивств поліції штату.

Дейв потиснув руку сержанта Паверса. Слово «вбивства» повисло між ними.

— Як вам ведеться?

— Добре, містере Бойл. А вам?

— Окей.

— Бойле, — сказав Шон. — Ти маєш вільну хвилину? Ми хочемо поставити тобі кілька коротких запитань.

— О, авжеж. Запитуйте.

— Може, ми увійдемо, містере Бойл?

Сержант Паверс кивнув головою в напрямку Дейвових передніх дверей.

— Авжеж. — Дейв знову взяв Майкла за руку. — Ходить за мною, хлопці.

На сходах, біля квартири Мак-Аллістера, Шон сказав:

— Я чув, що оренда підскочила навіть тут.

— Навіть тут, — підтвердив Дейв. — Хочуть перетворити нас на Пагорби, від антикварних крамниць немає рятунку.

— На Пагорби, кажеш? — проказав Шон, коротко засміявшись. — Пам'ятаєш дім мого батька? Його перетворили на кондомініум.

— Ти не брешеш? — запитав Дейв. — То був гарний будинок.

— Бо він продав його раніше, аніж підскочили ціни.

— І тепер там окремі квартири? — запитав Дейв. Його голос пролунав гучно на вузьких сходах. — Яппі, що купили ваш дім, тепер мають за кожну окрему квартиру стільки, скільки твій старий одержав за весь будинок.

— Так, дім був великий. Але що вдієш?

— Я не знаю, чоловіче, але завжди думав, що має бути якийсь спосіб зупинити їх. Вигнати їх туди, звідки вони прийшли, разом із їхніми мобільними телефонами. Знаєш, Шоне, що сказав один із моїх друзів? «Наша місцевість потребує доброї хвили злочинів, аби все це блядство закінчилося». — Дейв засміявся. — Я хочу сказати, що тоді б і ціни на нерухомість упали до того рівня, на якому вони були, і рента також. Правильно я мислю?

— Якщо дівчат і далі вбиватимуть у В'язничному парку, можливо, ваше бажання й здійсниться, — промовив сержант Паверс.

— О, це не *моє* бажання, — сказав Дейв.

— Думаю, що так, — підтвердив сержант Паверс.

— Ти сказав погане слово, тату, — промовив Майкл.

— Пробач, Майкле. Більш такого не буде.

Він підморгнув через плече Шонові, й вони відчинили двері до помешкання.

— А ваша дружина, містере Бойл, удома? — запитав сержант Паверс, коли вони увійшли.

— Що, дружина? Ні, вдома її нема. Майкле, іди робити свої домашні завдання. Окей? Ми скоро поїдемо до дядька Джиммі й тітки Аннабет.

— Тату, я ж хотів...

— Майкле, — сказав Дейв і подивився вниз на свого сина. — Іди нагору. Я маю поговорити з цими дядьками.

У Майкла з'явився на обличчі той невдоволений вираз, із яким діти дивляться на дорослих, коли ті не дозволяють їм слухати свої розмови. Він опустил плечі й, тягнучи ноги так, ніби до кожної був прив'язаний великий шматок криги, поплентав до сходів. Перед тим як піднятися, він постояв якусь мить, зітхнув так, як це робила його мати, й побрався нагору.

— Так, либонь, завжди буває, — сказав сержант Паверс, сідаючи на канапу, що стояла у вітальні.

— Про що ви?

— Нахиляються, втягують голову в плечі. Мій син робив те саме в його віці, коли ми наказували йому йти спати.

— Справді? — запитав Дейв і сів у широке крісло на протилежній стороні кавового столика.

Якусь хвилину він, підвівши брови, неначе сподівався чогось, дивився на Шона й сержанта Паверса, а ті й собі так само дивились на Дейва.

— Ти чув про Кейті Маркус? — спитав Шон.

— Авжеж, — відповів Дейв. — Я ходив до них сьогодні вранці. Селеста досі там... Господи, Шоне, який страхітливий злочин!

— Таки-так, — сказав сержант Паверс.

— Ви схопили того мерзотника? — запитав Дейв.

Він потер свій розпухлий правий кулак лівою рукою, але, звернувши увагу на те, що робить, відхилився назад і засунув руки до кишень, намагаючись здаватися розслабленим.

— Ми над цим працюємо. Повірте нам, містере Бойл, ми його знайдемо.

— Як тримається Джиммі? — запитав Шон.

— Важко сказати.

Дейв подивився на Шона, радий, що може відвести погляд від сержанта Паверса: щось в обличчі цього чоловіка йому не сподобалося. Не сподобалось, як той дивився на нього, так ніби бачив кожне його брехливе слово, починаючи від першого, яке він сказав у своєму проклятушому житті.

— Ти ж знаєш Джиммі, — сказав Дейв.

— Не дуже. А тепер і взагалі не знаю.

— Тримається він добре, — сказав Дейв. — Годі вгадати, що відбувається в його голові.

Шон кивнув.

— Ти знаєш, Дейве, чому ми до тебе прийшли?

— Я бачив її, — сказав Дейв. — Не знаю, чи вам про це відомо. Він подивився на Шона, але Шон розвів руки, чекаючи.

— Тієї самої ночі, — провадив Дейв. — Гадаю, це була та сама ніч, коли її вбили. Я бачив її тоді в «Мак-Гіллзі».

Шон і другий коп зирнулися, а тоді Шон нахилився вперед і подивився на Дейва по-дружньому.

— Саме це, Дейве, й привело нас до тебе. Твоє прізвище було в списку людей у барі «Мак-Гіллз», що їх зміг пригадати бармен. Ми чули, що Кейті влаштувала там справжню виставу.

Дейв кивнув головою.

— Вона та її подруга танцювали на барі.

Коп запитав:

— Вони були дуже п'яні, еге?

— Так, але...

— Але що?

— Але поводитися вони досить пристойно. Вони танцювали на барі, проте не влаштовували ані стриптизу, ані чогось такого. Вони поводитись, як дівчата, яким по дев'ятнадцять років. Ви мене розумієте?

— Якщо дев'ятнадцятирічні дівчата напилися в барі, то це означає, що бар може втратити на якийсь час свою ліцензію на продаж спиртних напоїв, — сказав сержант Паверс.

— А ви цього не робили?

— Чого саме?

— Ви ніколи не випивали в барі в підлітковому віці?

Сержант Паверс усміхнувся, і його усмішка й погляд, Дейв відчув, проникли йому в мозок: здавалося, кожна клітинка цього чоловіка *дивилась на нього*.

— О котрій годині ви покинули бар «Мак-Гіллз», містере Бойл?

Дейв стенув плечима.

— О першій чи десь так.

Сержант Паверс записав це повідомлення в розгорнутий на його коліні блокнот.

Дейв подивився на Шона.

Шон сказав:

— Дейве, нам потрібні найменші подробиці. Ти сидів зі Стенлі Кемпом, еге? Здоровилом Кемпом.

— Так.

— До речі, як він почувається? Я чув, його син захворів на якийсь різновид раку?

— На лейкемію, — промовив Дейв. — Десь два роки тому. Він помер у чотирирічному віці.

— Таке буває, — сказав Шон. — Прокляття. Ти ніколи нічого не знаєш. Мчиш на повній швидкості, коли ж повертаєш за ріг вулиці й відчуваєш дивний біль у грудях, а через п'ять місяців тебе тягнуть на цвинтар. Таке в нас життя, чоловіче.

— Справді, воно таке, — погодився Дейв. — Хоча в Стена все нібито гаразд. Має добру роботу в Едісона. А щовівторка й щочетверга увечері грає в баскетбол у команді «Паркова ліга».

— Штовхається, як і раніш? — засміявся Шон.

Дейв засміявся у відповідь.

— Він мастак працювати ліктями.

— О котрій годині дівчата покинули бар? — запитав Шон, не дочекавшись, коли стихне їхній сміх.

— Не знаю, — сказав Дейв. — Десь наприкінці матчу.

Те, як поставив своє запитання Шон, йому не сподобалося. Він міг прямо запитати його про це, але він спочатку присипляв Дейвову пильність розмовою про Здоровила Стенлі. Хіба

не так? Чи, може, він поставив це запитання, коли воно несподівано спало йому на думку? Дейв не був певен, як це сталося. То невже його в чомусь підозрюють? Невже його підозрюють у смерті Кейті?

— Але ця гра почалася пізно, — промовив Шон. — У Каліфорнії.

— Атож, десь о десятій тридцять. Дівчата, мабуть, покинули бар хвилин на п'ятнадцять раніше, ніж я.

— Тобто десь о дванадцятій сорок п'ять, — сказав другий коп.

— Схоже, десь так.

— А ви маєте бодай якесь уявлення про те, куди вони пішли? Дейв похитав головою.

— Більше я їх не бачив.

— Справді? — авторучка сержанта Паверса зависла над блокнотом.

Дейв кивнув головою:

— Справді.

Сержант Паверс щось записав до свого блокнота — перо шкрябало папір, наче маленький кіготь.

— Дейве, а ти пам'ятаєш, як мужик пожбурич ключами в іншого мужика?

— Що-що?

— Це зробив мужик, — сказав Шон, гортаючи власний блокнот, — якого, здається, звали Джоу Кросбі. Його друзі намагалися взяти в нього ключі від автомобіля. Він пожбурич ними в одного з них. Ти знаєш, таке буває, коли чоловік втрачає терпець. Ти це бачив?

— Ні. Навіщо він їх пожбурич?

— Не знаю. У цьому є щось дивне. Мужик не хотів віддавати ключі, але потім викинув їх геть. П'яна логіка, еге?

— Мабуть, так.

— Ти не помітив нічого незвичайного тієї ночі?

— Про що ти?

— Скажімо, хтось у барі міг дивитися на дівчат не подружньому. Тобі, певно, доводилося бачити таких чоловіків,

які дивляться на молодих жінок із чорною ненавистю, бо минуло вже років п'ятнадцять від їхнього випускного балу, а бажання жити все ще нуртує в них. Вони дивляться на жінок так, ніби це їхня провина. Тобі зустрічалися такі чоловіки?

— Кількох таких, безперечно, я зустрічав.

— І ти їх бачив у барі тієї ночі?

— Ні, не бачив, бо переважно дивився матч. Я навіть не помічав дівчат, аж поки вони не вистрибнули на бар.

Шон кивнув головою.

— Добра була гра, — сказав сержант Паверс.

— Богу дякувати, ми мали Педро. Це він зробив гру. А нам узагалі б нічого не забили, якби не той промах у восьмому періоді.

— Цей чоловік заробляє свої гроші заслужено.

— Кращого гравця на сьогодні немає.

Сержант Паверс обернувся до Шона, й вони обидва водночас підвелися.

— Усе? — запитав Дейв.

— Так, містере Бойл. — Сержант Паверс потиснув Дейвові руку. — Ви нам дуже допомогли, сер.

— Нема проблем. Завжди готовий.

— О, сер, я зовсім забув запитати, — похопився сержант Паверс. — Куди ви подалися, коли покинули бар «Мак-Гіллз»?

Слово вискочило в Дейва з рота, перш ніж він устиг його зупинити.

— Сюди.

— Додому?

— Атож.

Дейв намагався дивитися прямо, його голос звучав твердо.

Сержант Паверс знову розгорнув свій блокнот.

— Тобто в п'ятнадцять хвилин на другу ви були вже вдома.

Ви згодні?

— Приблизно так.

— Тоді окей, містере Бойл. Дякуємо вам ще раз.

Сержант Паверс почав спускатися сходами, але Шон зупинивсь у дверях.

— Дейве, я був дуже радий побачитися з тобою.

— Я теж, — відповів Дейв, намагаючись пригадати, що саме не подобалося йому в Шоні, коли вони були дітьми, але так і не пригадав.

— Ми повинні посидіти з тобою за пивом, — сказав Шон. — Не відкладаючи.

— З дорогою душею.

— Тоді окей. Тримайся, Дейве.

Вони потиснули один одному руки. Дейв намагався не морщитись — так боліла його розпухла рука.

— І ти тримайся, Шоне.

Шон спускався сходами, а Дейв стояв на майданчику. Шон помахав через плече рукою, і Дейв помахав у відповідь, хоча й знав, що Шон цього не бачить.

Він вирішив випити пива на кухні, перш ніж піти до Джиммі й Аннабет. Він сподівався, що Майкл не прибіжить до нього зараз, коли Шон та другий коп пішли, бо потребував кількох хвилин спокою, трохи часу, щоб дати своїй голові лад. Дейв погано розумів, що саме відбулося щойно у вітальні. Шон з колегою ставили йому запитання так, ніби він був свідком або підозрюваним. Невизначеність їхнього тону примусила Дейва засумніватися, чому вони до нього прийшли. А коли він починав сумніватися, у нього завжди розколювалася голова від болю. Коли Дейв був непевен у ситуації, коли ґрунт, здавалося, вислизав із-під його ніг, його мозок мав тенденцію розколюватися на дві частини, немов його розтинали ножом різника. Від цього в нього боліла голова, а іноді бувало й гірше.

Бо іноді Дейв переставав бути Дейвом. Він ставав Хлопчиськом. Хлопчиськом, який утік від вовків. Але не тільки від вовків, а й від дорослих. І це вже була зовсім інша істота, аніж Дейв Бойл.

Хлопчисько, який утік від вовків та дорослих, був створінням темряви, яке бігло через лісові ландшафти, мовчазне та невидиме. Воно жило у світі, якого інші ніколи не бачили, ніколи в нього не проникали, ніколи не знали й не хотіли знати, чи він існує, — у світі, який струменів, немов чорний потік,

поруч із нашим, у світі цвіркунів і світлячків, який, будши невидимим, міг лише на секунду зблиснути в кутику вашого ока, але зникав, щойно ви обертали до нього голову.

Це був світ, у якому Дейв жив багато часу. Але не як Дейв, а як Хлопчисько. А Хлопчисько виріс поганий. Він став більше драгуватися, дедалі дужче його охоплювала параноя, і він був уже спроможний на вчинки, які реальний Дейв міг хіба лиш уявити. Як звичайно, Хлопчисько жив тільки в світі Дейвових сновидінь, коли-не-коли вихоплювався з-за стовбурів дерев, з'являючись у полі зору, немов блискавка. І поки перебував у світі Дейвових сновидінь, він не міг завдати шкоди.

Проте змалечу Дейв страждав від нападів безсоння. Вони навалювались на нього після місяців спокійного сну, й несподівано він знов опинявся в розхвильованому, деренчливому світі, в якому він безперервно прокидався й ніколи по-справжньому не засинав. Минало кілька таких днів, і Дейв починав бачити речі кутиком свого ока — переважно мишей, які сновигали по дошках підлоги та по столах, а іноді чорних мух, які повзали по кутках і залітали до інших кімнат. Повітря перед його обличчям несподівано наповнювалося маленькими кулями гарячих блискавок. Люди, що його оточували, здавалися гумовими. А Хлопчисько підіймав ногу над порогом лісу сновидінь і готувавсь увійти в пробуджений світ реальності. Зазвичай Дейв міг контролювати його, але іноді Хлопчисько його лякав. Хлопчисько кричав йому у вуха. Хлопчисько мав звичай регограти в несподіваний час. Хлопчисько загрожував прорвати маску, що за нормальних обставин затуляла Дейвові обличчя, й показати людям його протилежний бік.

Дейв майже не спав протягом трьох останніх днів. Він щонаочі лежав без сну, дивлячись, як спить його дружина. Хлопчисько танцював у його мозку, в його сірій речовині, кулі блискавок миготіли йому перед очима.

— Треба лише впорядкувати свою голову, — прошепотів він і ковтнув пива.

«Лише впорядкувати голову, і все буде чудово, — торочив він собі, почувши, як Майкл спускається сходами. — Я пови-

нен триматися доволі довго, щоб усе впорядкувалось, і тоді я засну тривалим приємним сном. Хлопчисько повернеться до свого лісу, люди перестануть здаватися гумовими, миші повтікають у свої нори, а чорні мухи полетять за ними».

Коли Дейв разом із Майклом повернувся до будинку Джиммі й Аннабет, бралось вже на п'яту. Людей у домі поменшало, але повітря стало задушливим — смерділи таці з недоїденими стравами, смерділо повітря у вітальні, де люди курили цілісінький день, відколи довідалися про смерть Кейті. Протягом ранку та перших годин полудня дім наповнювало спокійне повітря горя й любові, та, коли повернувся Дейв, ці почуття охолонули, поступившись певній неухважності, — людей почало дратувати безперервне скрипіння стільців і тихі прощання, які долинали з вітальні.

Якщо вірити Селесті, Джиммі просидів більшу частину пізнього полудня на задньому ганку. Він заходив у дім кілька разів провідати Аннабет і вислухати кількох людей, які висловлювали йому свої співчуття, а потім повертався на задній ганок і сідав під білизною, яка висіла на шворці, давно вже висохнувши й затвердівши. Дейв запитав Аннабет, чи може їй чимось допомогти, дістати щось для неї, але вона тільки похитала головою, і він зрозумів, що наполягати марно. Якби Аннабет справді потребувала чого, то було принаймні з десяток людей, до яких вона звернулася б раніше за Дейва, тому, пригадавши, чого сюди прийшов, він не став дратуватися. Загалом Дейв давно з'ясував, що не належить до тих, до кого люди звертаються в разі якоїсь потреби. Іноді він навіть відчував, що не перебуває на цій планеті, й з глибоким і смиренным жалем усвідомлював, що він — той чоловік, який проживе життя, так нікому й не ставши в пригоді.

Із цим відчуттям власної непотрібності Дейв вийшов на ганок. На пляжному стільці під білизною, що лопотіла, сидів Джиммі й, трохи схиливши голову, слухав, як за спиною наближається Дейв.

— Я надокучаю тобі, Джиме?

— Дейве. — Джиммі всміхнувся, коли Дейв вийшов із-за стільця. — Ні, ні, чоловіче. Сідай поруч.

Дейв сів перед Джиммі на пластмасовий ящик для молочних пляшок. Гудіння з будинку позаду Джиммі долітало сюди невиразно — як гомін ледь чутних голосів, дзенькіт посуду. Там тривало життя.

— Я не мав нагоди поговорити з тобою протягом дня, — сказав Джиммі. — Як тобі ведеться?

— Хіба проблема зі мною? Як *тобі* ведеться?

Джиммі підняв руки над головою й позіхнув.

— Мені вже набридли люди, які запитують це. — Він опустив руки й стенов плечима. — Настрій у мене змінюється час від часу. Як я почуваюся тепер? Сяк-так, але це зміниться. Думаю, що зміниться. — Він знову стенов плечима й подивився на Дейва. — Що в тебе з рукою?

Дейв подивився на свою руку. Він мав цілий день, щоб знайти вірогідне пояснення, але зовсім про це забув.

— Ти про цю пухлину? Я допомагав приятелеві пересунути диван, і ця клята мебля прищемила мені руку до одвірка.

Джиммі нахилив голову й подивився на суглоби, на розпухлу плоть між пальцями.

— Зрозуміло.

Дейв побачив, що його пояснення непереконаливе, й вирішив вигадати кращу брехню для наступної особи, яка запитає його про це.

— Отака дурниця, — сказав Дейв. — Існує безліч речей, якими ти можеш поранитися.

Джиммі тепер дивився йому в обличчя, забувши про його руку, його погляд полагіднів.

— Я дуже радий бачити тебе, чоловіче, — промовив він.

Дейв мало не запитав: «Справді?»

За двадцять п'ять років, протягом яких Дейв знав Джиммі, він ніколи не пригадував такого часу, коли Джиммі був би радий бачити його. Іноді він відчував, що Джиммі *не проти* бачити його, але це не було те саме. Навіть після того як вони увійшли в життя один одного, одружившись з жінками-кузинами,

Джиммі ніколи не подавав жодного знаку, що пам'ятає, коли він і Дейв були чимось більшим, ніж випадковими знайомими. Поступово Дейв почав сприймати версію Джиммі суті їхніх стосунків як факт.

Вони ніколи не були друзями, не грали в м'яч і не буцали порожню консервну бляшанку на Рестер-стрит. Не гуляли протягом цілого року по суботах разом із Шоном Дівайном, не грали у війну на купах гравію біля Гарвеста, не стрибали з даху на дах індустріальних гаражів поблизу Поуп-парку, не дивилися разом «Щелепи» в кінотеатрі Чарлза, втиснувшись у свої сидіння й скрикуючи від страху. Вони ніколи не гасали навперейми на своїх велосипедах, не сперечалися, хто буде Старські, а хто Гатч, а хто Колчак із «Нічного мисливця». Вони ніколи не спустилися на санчатах по крутому, як для камікадзе, спуску на Сомерсет-Гілл у перші дні після бурі 75-го року. Вони ніколи не сідали на Геннон-стрит у машину, яка пахла яблуками.

Але ось він, Джиммі Маркус, через день після того, як його дочку знайшли мертвою, і він каже, що, мовляв, радий бачити Дейва, і Дейв вірить йому, як і дві години тому повірив Шонові.

— І я радий побачити тебе, Джиме.

— Як там поживають наші дівчата? — запитав Джиммі, й майже сміхотлива усмішка доторкнулася до його очей.

— Гадаю, з ними все гаразд. А де Надін і Сара?

— З Тео. Чоловіче, дякую тобі за Селесту. Вона мені сьогодні як посланець Божий.

— Джиммі, ти нікому не маєш дякувати. Ми із Селестою з радістю зробимо для тебе все, що зможемо.

— Я це знаю. — Джиммі потягся вперед і потиснув Дейва за лікоть. — Дякую тобі.

У цю мить Дейв підняв би для Джиммі будинок і тримав би, притиснувши його до грудей, поки Джиммі не показав би, куди його поставити.

І він мало не забув, чому прийшов сюди на ганок: а прийшов він сюди передусім для того, щоб розповісти Джиммі, що бачив Кейті в суботу вночі в барі «Мак-Гіллз». Він мусив поділитися ці-

єю інформацією, бо, якщо триматиме її при собі, а потім нарешті щось скаже, Джиммі здивується, чому він не сказав йому про це раніше. Він мусив сказати, поки Джиммі не почув про це від когось іншого.

— Ти знаєш, кого я сьогодні бачив?

— Кого? — запитав Джиммі.

— Шона Дівайна, — сказав Дейв. — Ти його пам'ятаєш?

— Аякже, — сказав Джиммі. — У мене досі його рукавичка.

— Що?

Джиммі відмахнувся рукою від цього запитання.

— Він тепер коп. Він має безпосередній стосунок до справи Кейті. Розслідує її, так вони кажуть.

— Атож, — сказав Дейв. — Він до мене приходив.

— Приходив? — запитав Джиммі. — Що йому було треба від тебе, Дейве?

Дейв спробував сказати про це недбалим тоном, ніби все сталося випадково.

— Я був у барі «Мак-Гіллз» в суботу вночі. Там була й Кейті. Я попав до списку людей, які там були.

— Кейті була там, — повторив Джиммі. Його очі звузилися, дивлячись кудись далеко від ганку. — Дейве, ти бачив Кейті в суботу вночі? Мою Кейті?

— Атож, я зустрівся з нею, Джимме, я був у тому барі, й вона там була. А потім вона пішла зі своїми двома подругами, й...

— Даяною та Ів?

— Так, із тими дівчатами, з якими вона постійно ходить. Вони пішли, й більше я їх не бачив.

— Вони пішли... — проказав Джиммі, дивлячись кудись у далеч.

— Розумієш, я лиш тоді її бачив. Але мене внесли до списку.

— Тебе внесли до списку, — усміхнувся Джиммі, але не до Дейва, а до того, що він побачив удалині. — А ти розмовляв із нею тієї ночі?

— З Кейті? Ні, Джимме. Я дивився гру зі Здоровилом Стенлі. Я лише кивнув їй, вітаючись. Коли наступного разу підняв голову, вона вже пішла.

Якийсь час Джиммі сидів мовчки, усмоктуючи повітря крізь ніздрі й вряди-годи киваючи головою. Кілька разів він глянув на Дейва, усміхаючись до нього зламаною усмішкою.

— Приємно.

— Що приємно? — запитав Дейв.

— Сидіти тут і дивитися на тих, хто тебе оточує, — сказав Джиммі. — Ти завалений роботою все своє життя, мусиш дбати про дітей і навіть уві сні не можеш знизити швидкість. А от сьогодні, здавалося б, маю більш або менш вільний день, але все одно мені доводиться дбати по всілякі дрібниці. Я мушу зателефонувати Пітові й Селу й переконатися, що вони замкнули крамницю. Мушу бути певним, що дівчаток виміють і вдягнуть, коли вони прокинуться. Я мушу провідати свою дружину, подивитися, чи вона тримається. — Він усміхнувся до Дейва дивною усмішкою і нахилився вперед, стиснувши пальці рук в один великий кулак. — Я повинен потискувати всім руки й приймати вислови співчуття та знаходити місце в холодильнику для всієї їжі й пива, повинен терпіти свого тестя, повинен зателефонувати в офіс медичного обстеження й довідатися, коли вони віддадуть мені тіло моєї дочки, бо треба домовитися з поховальною конторою Ріда й з панотцем Вера в церкві Святої Цецилії, повинен знайти постачальників для похорону й залу, де гості могли б зібратися після похорону, і...

— Джиммі, — сказав Дейв, — ми могли б узяти на себе частину цієї роботи.

Але Джиммі говорив далі, наче Дейва тут не було.

— Я не можу пропустити нічого з цих справ, не можу знехтувати жодну паскудну деталь, бо вона помре знову, й років через десять усі пам'ятатимуть про її життя те, що її похорон був зіпсований, а я не можу допустити, щоб люди пам'ятали тільки це — ти розумієш? Бо Кейті, чоловіче, десь уже з шістьох років була дівчинка дуже акуратна, турбувалася про свій одяг, а тому мені добре, майже приємно вийти сюди, просто сидіти, дивитися на людей і намагатися думати про Кейті щось таке, що примусило б мене заплакати, бо, Дейве, присягаюся тобі, мене розлючує те, що я досі не можу за нею плакати,

вона моя дочка, а я неспроможний пролити за нею бодай сльозу.

— Джиме.

— Чого?

— Ти ж плачеш тепер.

— Ні, прокляття, я не плачу.

— Помацай своє обличчя, чоловіче.

Джиммі підняв руку, помацав сльози на своїх вилицях, потому прибрав руку та якось мить дивився на свої пальці.

— Прокляття, — сказав він.

— Ти хочеш, щоб я покинув тебе самого?

— Ні, Дейве. Посидь зі мною ще трохи, якщо тобі добре.

— Мені добре, Джиме. Мені добре.

17

Один короткий погляд

За годину до призначеної зустрічі в офісі Мартіна Фріла Шон і Вайті зупинилися в помешканні Вайті, щоб він міг поміняти сорочку, яку закаляв своїм ланчем.

Вайті жив зі своїм сином Теренсом у будинку з білої цегли на південній межі міста. Підлога помешкання від стін до стін була вистелена бежевим килимом, уся квартира пахла застояним повітрям мотельних кімнат і лікарняних коридорів. Коли вони увійшли, телевізор був увімкнений, стереосистема грала тиху музику, хоча в помешканні не було нікого. Долі на килимі біля великого чорного корпусу розважального центру валялись окремі частини гральної системи «Сeга». Перед розважальним центром стояла кушетка з продавленим матрацом. З обгорток «Мак-Доналдса» в сміттєвому кошику Шон здогадався, що холодильник наповнений готовими замороженими обідами.

— А де Террі? — запитав Шон.

— Мабуть, на хокеї, — відповів Вайті. — Щоправда, в цю пору року він міг піти й на бейсбол, але хокей — його головна пристрасть протягом усього року.

Шон якось зустрічався з Террі. У свої чотирнадцять хлопця був справжній велетень, і Шон навіть уявити собі не міг, яким він стане через два роки, якого холоду наганятиме на інших підлітків, коли мчатиме по кризі на шаленій швидкості.

Вайті доглядав Террі, адже його дружина відмовилася від сина. Вона покинула їх обох кілька років тому заради адвоката, фахівця з цивільного права, що його, як чув Вайті, згодом звинуватили й судили за привласнення коштів. Проте вона залишилася з тим адвокатом — принаймні таке чув Шон, — зберігши з Вайті дружні взаємини. Іноді, коли він щось розповідав про неї, ви мусили нагадувати собі, що вони розлучені.

Шон також мусив нагадати собі про це, коли вони увійшли до вітальні й побачили розкидану долі систему «Сєга». Вайті розстебнув сорочку й промовив:

— Сюзанна каже, що ми тут улаштували справжній барліг. Закочує очі. Ти знаєш, я думаю, вона насправді трохи ревнує. Вип'єш пива чи чогось іншого?

Шон пригадав, що Фріл казав про прихильність Вайті до випивки, і уявив, яким поглядом той зустріне Вайті, коли від нього смердітиме, як від діжки з пивом. Утім, знаючи Вайті, Шон міг подумати, що це він випробовує його, адже цими днями всі дивилися на Шона з підозрою.

— Принеси мені води, — сказав Шон. — Або кока-коли.

— Молодець, — сказав, усміхаючись, Вайті, неначе й справді випробовував Шона, а проте Шон таки побачив потребу випити в очах співрозмовника та в тому, як його язик доторкався до куточків рота. — Зараз принесу дві кока-коли.

Вайті повернувся з кухні із двома склянками газованої води й подав одну Шонови. Далі пішов у невеличку ванну кімнату, що була біля вітальні, й було чути, як він стягує з себе сорочку та обливається водою.

— Щось наша справа набуває хаотичного вигляду, — гукнув він із ванної. — Тобі так не здається?

— Трохи здається, — визнав Шон.

— Алібі Фоллов та О'Доннела здаються цілком надійними.
— Але це не означає, що вони не могли найняти когось, — сказав Шон.

— Згоден. То ти схиляєшся до цієї думки?

— Насправді, ні. Вона надто заплутує справу.

— Тоді надто не захоплюйся нею.

— Нам треба ще раз поговорити з тим Гаррісом. Адже він не має алібі. Але, чоловіче, я не вірю, що це справа його рук. Надто він порядний хлопець.

— Але мотив можливий, — сказав Шон. — Зваж хоча б на те, що він усе більше ревнував її до О'Доннела.

Вайті вийшов із ванної, утираючи обличчя рушником. На його білому животі зміївся червоний шрам від одного ребра до протилежного.

— То як нам бути щодо цього хлопця? — сказав він, ідучи до спальні.

Шон вийшов у коридор.

— Я підозри на нього не маю, але перевірити треба.

— Залишаються також батько та її непутящі дядьки, але я вже доручив хлопцям поговорити із сусідами. Якихось ускладнень із цього боку не бачу.

Шон прихилився до стіни й ковтнув трохи своєї кока-коли.

— Сержанте, якщо все сталося випадково, я думаю...

— Тож виклади мені свої думки. — Вайті повернувся в коридор із накинutoю на плечі чистою сорочкою. — Старенька Прайор, — промовив він і почав застібати гудзики, — не чула, що би хтось там зойкнув.

— Вона почула постріл.

— Ми вважаємо, що то був постріл. Хоча, схоже, ми маємо слухність. Але крик вона не почула.

— Можливо, дівчина Маркус була надто заклопотана тим, щоб ударити нападника дверцятами й кинутися навтіки.

— Припустімо, що так. Але коли вона побачила його вперше? Побачила, що він іде до її автомобіля?

Вайті проминув Шона й повернувся на кухню.

Шон відхилився від стіни й пішов за ним.

— А це означає, що вона, мабуть, знала його. Тому вона й сказала: «Привіт».

— Мабуть, так, — кивнув головою Вайті. — Бо чому б вона тоді зупинила автомобіль?

— Ні, — сказав Шон.

— Ні? — Вайті прихилився до прилавка й подивився на Шона.

— Ні, — повторив Шон. — Автомобіль на щось налетів, і ліве колесо попало в кювет.

— Проте слідів гальмування не лишилося.

Шон кивнув головою.

— Вона їхала десь зі швидкістю п'ятнадцять миль на годину, й щось примусило її звернути в кювет.

— Що?

— Звідки я знаю? Ти в мене бос.

Вайті всміхнувся й допив свою кока-колу одним великим ковтком. Потім відчинив холодильник, щоб узяти наступну порцію.

— Що примушує людину круто звернути, не натискаючи на гальма?

— Щось на дорозі, — сказав Шон.

Вайті підняв нову бляшанку кока-коли на знак згоди.

— Але на дорозі не було нічого, коли ми туди прийшли.

— Ми прийшли туди наступного ранку.

— То це була цеглина або щось таке?

— Цеглина надто маленька, ти не думаєш? І звідки вона взялася б о тій годині ночі?

— Якийсь обгорілий шматок?

— Можливо.

— Щось дуже тверде, — сказав Вайті.

— Щось, — погодився Шон.

— Вона круто повертає, налітає на брівку, педаль вислизає з-під її ноги, й автомобіль нахилиється.

— І цієї миті з'являється злочинець.

— Якого вона знає. І він просто підходить і накидається на неї?

— А вона б'є його дверцятами, і...

— Тебе коли-небудь били дверцятами? — Вайті підняв комір, накинув на шию краватку й почав зав'язувати її.

— Такого в моїй практиці не було.

— Це легкий поштовх. Якщо ти стоїш дуже близько й легенька жінка штовхає тебе дверцятами нікчемної «тойоти», це може лише роздратувати тебе. Карен Г'ю показала, що той, хто в неї стріляв, був десь на відстані шістьох дюймів, коли вистрелив уперше. За шість дюймів.

Шон зрозумів його логіку.

— Окей. Можливо, вона впала й штовхнула дверці ногою. Такий удар був би набагато сильніший.

— Але дверці мали бути відчинені. Вона могла штовхати їх ногою цілий день, якщо вони були зачинені, й нічого не домогтися. Вона мусила відчинити їх рукою і штовхнути ліктем. Тож або вбивця відступив і дістав удар, коли він його не чекав, або...

— Він багато не важив.

Вайті нарешті зав'язав свою краватку.

— Тоді я знову повертаюся до відбитків ніг.

— До блядських відбитків ніг, — сказав Шон.

— Так! — скрикнув Вайті. — До блядських відбитків ніг. — Він застебнув свого верхнього гудзика й підтягнув вузол ближче до горла. — Шоне, злочинець погнався за жінкою через парк. Вона втікає від нього, а він женеться за нею, немов розлючена горила. Тобто він перетнув майже весь парк, і ти мене запевняєш, що його ноги жодного разу не загрузли в землю?

— Усю ніч лив дощ.

Шон відхилив голову назад, на буфет, який стояв за ним, і спробував уявити собі це — уявити, як Кейті Маркус, вимахуючи руками, біжить по темному схилу до екрана колишнього кінотеатру для автомобілістів, її шкіра подряпана куцями, волосся промокло від дощу й поту, а кров стікає по руці й грудях. Аж ось і вбивця, темний і без обличчя, вибігає на вершину схилу через кілька секунд після неї, засапавшись від жадоби вбивства. Шонові він уявлявся здоровилом, виродком природи й до всього хитрим. Досить хитрим, щоб покинути якусь річ посеред вулиці й примусити Кейті Маркус з'їхати в кювет. Хитрим,

щоб здійснити свій злочин на Сідней-стріт, де мало хто може щось почути або побачити. Той факт, що стара леді Прайор щось почула, був винятком, якого вбивця не міг передбачити, бо навіть Шон здивувався, довідавшись, що хтось досі живе в цьому кварталі, який майже вигорів від пожежі. В усьому іншому, проте, вбивця виявився надзвичайно проникливим.

— Гадаєш, він виявився таким проникливим, що затоптав свої сліди? — запитав Шон.

— Про що ти?

— Про вбивцю. Може, він убив її, а потім повернувся й заповнив грязюкою ямки від своїх слідів?

— Можливо, але як би він запам'ятав кожне місце, де ступав? Він перебував у темряві. Навіть якби він мав ліхтарик, йому довелося б обстежити надто велику територію, знайти всі свої сліди й розрівняти їх.

— Але ж, чоловіче, ти забув про дощ.

— Так, — зітхнув Вайті. — Я куплюся на теорію дощу, якщо той виродок важив не більш як сто фунтів. Інакше...

— Бренден Гарріс не здався мені набагато важчим...

Вайті застогнав.

— Невже ти думаєш, що цей хлопчисько спроможний на вбивство?

— Ні.

— І я так не думаю. А що, до речі, ти скажеш про свого приятеля? Він, між іншим, чоловік тендітний.

— Ти про кого?

— Про Бойла.

Шон відійшов від прилавка.

— Як ти на нього вийшов?

— Зараз ми обидва на нього вийдемо.

— Ні, зачекай секунду...

Вайті підняв руку.

— Він стверджує, що покинув бар приблизно о першій? Нісенітниця. Ті паскудні дзигарі зупинилися за десять хвилин до першої. Кетрін Маркус покинула бар о дванадцятій сорок п'ять. Це твердо встановлені факти, Шоне. Алібі цього чоловіка має

провал у п'ятнадцять хвилин, який нам відомий. Звідки нам знати, коли він прийшов додому? Тобто справді прийшов додому?

Шон засміявся.

— Вайті, та він же просто чоловік, який був тоді в барі.

— В останньому місці, де її бачили. В останньому, Шоне. Ти сам це сказав.

— Що я сказав?

— Що ми шукаємо чоловіка, який тієї ночі перебував удома.

— Справді, я...

— Я не кажу, що це зробив саме він. Навіть не намагаюся стверджувати це. А проте з цим чоловіком щось не гаразд. Ти ж чув, які він дурниці молдов, що це місто потребує доброї хвили злочинів. І він не жартував, він говорив серйозно.

Шон поклав свою порожню бляшанку з-під кока-коли на кухонний прилавок.

— Ти їх здаєш?

— Ні, — промовив, спохмурнівши, Вайті.

— Навіть за п'ять центів за штуку?

— Шоне.

Шон укинув свою бляшанку в сміттєве відро.

— Ти хочеш перекопати мене, що такий чоловік, як Дейв Бойл, спроможний убити — кого? — дочку кухні своєї дружини, бо він настроєний проти нової забудови свого міста? Більшої дурниці мені ще не доводилося чути.

— Одного разу я заарештував суб'єкта, який убив свою дружину за те, що вона не цінувала його куховарські здібності.

— Але це подружні взаємини, чоловіче. Напруженість між людьми протягом багатьох років зростає. А ти говориш про типа, який сказав: «Ця орендна плата вбиває мене. Я ладен убити кількох людей, аби вона впала до нормального рівня».

Вайті засміявся.

— Що ти маєш на увазі? — запитав Шон.

— Ти так висловився, — сказав Вайті. — Ну, гаразд. Це, звичайно, дурниці. А втім, цей суб'єкт таки вселяє підозру. Якби він не мав дірки в алібі, я не звернув би на нього уваги. Якби

він не бачив жертву в ту годину, коли вона померла, я сказав би «окей». Але він має дірку в алібі, й він бачив її в той час, коли не міг її бачити. Та й щось у ньому не викликає довіри. Він сказав, що відразу подався додому? Я хочу, щоб його дружина це підтвердила. Я хочу, щоб його сусід на першому поверсі почув, як він підіймається сходами п'ять хвилин на другу. Ти згоден? Тоді я відразу про нього забуду. Ти бачив його руку?

Шон не сказав нічого.

— Його права рука майже вдвічі більша за ліву. Нещодавно він попав у якусь халепу. Я хочу знати, що то була за халепа. Коли я довідаюся, що то була просто бійка в барі чи щось подібне, я заспокоюсь. І вже не підозрюватиму його.

Вайті допив свою другу порцію кока-коли й кинув бляшанку в сміттевий кошик.

— Отже, ти хочеш іще раз подивитися на Дейва Бойла?

— Тільки подивитися, — сказав Вайті. — Один короткий погляд.

Вони зустрілися в конференц-залі на третьому поверсі, де приміщення ділили між собою відділ убивств та адміністрація окружного прокурора. Фріл завжди віддавав перевагу зустрічам тут, бо це була давня утилітарна зала з твердими стільцями, чорним столом і сірими стінами. Вона не прихилила до дотепних розмов чи пустої балаканини. Ніхто не стовбичив у цій кімнаті, люди робили свою справу й поверталися до неї.

Цього дня в полудень тут стояло одинадцять стільців, і всі були зайняті. Фріл сидів у головах столу. Праворуч від нього сиділа заступниця завідувача відділу вбивств окружної прокуратури Меггі Мейсон, а ліворуч — сержант Роберт Берк, який керував іншою командою відділу вбивств. Вайті й Шон сиділи за столом один навпроти одного, а трохи далі від них розташувалися Джо Соза, Кріс Коннолі й два інші детективи з відділу вбивств штату, Пейн Брекетт і Шайра Розентал. Кожен мав перед собою на столі польові звіти або копії польових звітів, фотографії сцени злочину, доповіді медичних експертів, звіти слідства, а також власні блокноти й протоколи, кілька паперових

серветок із нашкрябаними на них іменами та кілька грубо накреслених діаграм сцени злочину.

Вайті й Шон виступили першими, переказавши свої інтерв'ю з Ів Піджин та Даяною Сестрою, місіс Прайор, Бренденом Гаррісом, Джиммі та Аннабет Маркус, Романом Фоллов й Дейвом Бойлом, якого Вайті — Шон дякував йому за це — назвав просто «свідком із бару».

Наступними були доповіді Брекетта й Розентал. Більше говорив Брекетт, але Шон був певен — якщо брати до уваги колишню історію, — саме Розентал виконала більшу частину дослідницької роботи.

— Люди, які працюють у крамниці її батька, мають надійні алібі й не мають очевидного мотиву. Усі вони стверджують, що жертва, наскільки їм відомо, не мала ворогів, не мала також ані великого боргу, ані наркотичної залежності. Під час обшуку кімнати жертви не виявлено нічого істотного: було знайдено сімсот доларів готівкою і не знайдено щоденника. Огляд банківських рахунків жертви показав, що її банківські внески статистично відповідали тій кількості грошей, які вона могла заробити. Великих внесків не було, а найбільшу суму грошей вона забрала в п'ятницю вранці, коли закрила свій рахунок. Ці гроші було знайдено в її кімнаті, в шухляді, і їхнє зберігання там узгоджується з відкриттям сержанта Паверса, що в неділю вона збиралася покинути місто. Попередні інтерв'ю із сусідами не підтвердили жодних теорій про розлад у родині.

Брекетт поклав усі свої папери купкою на стіл, показуючи, що він закінчив, і Фріл обернувся до Сози й Коннолі.

— Ми переглянули списки всіх відвідувачів барів, до яких жертва заходила своєю останньої ночі. Ми допитали двадцять вісім осіб із сімдесяти п'яťох там зазначених, не рахуючи Фоллов й Дейва Бойла, з якими розмовляли сержант Паверс і офіцер Дівайн. Поліціанти Г'юлет, Дартон, Вудс, Секкі, Мюррей та Істмен узялися допитати решту сорок п'ять, і ми маємо попередні звіти й від них.

— Що у вас від Фоллов та О'Доннела? — запитав Фріл у Вайті.

— Вони чисті. Хоч це й не означає, що вони не могли найняти когось, щоб той виконав цю роботу.

Фріл відхилився назад на своєму стільці.

— Я мав безліч таких випадків за багато років, але цей не схожий на вбивство за дорученням.

— Якщо це вбивство було замовним, — сказала Меррі Мейсон, — то чому б не застрелити її відразу в машині?

— Він намагався, — сказав Вайті.

— Але дивує, чому злочинець, сержанте, зробив тільки одиничний постріл? Чому він не вистріляв усю обойму?

— Могла бути осічка, — сказав Шон. І провадив далі, дивлячись у звужені очі присутніх у залі: — Ось чого ми не взяли до уваги — рушниця дає осічку. Кетрін Маркус на це реагує. Вона збиває нападника з ніг і намагається втекти.

У залі на мить запала тиша. Фріл міркував, стуливши докупи два вказівні пальці.

— Це можливо, — сказав він нарешті. — Можливо. Але навіщо бити її палицею чи битою, чи що в нього там було? Як на мене, це не схоже на професіонала.

— Я не чув, щоб О'Доннел або Фоллов контактували з професіоналами, — промовив Вайті. — Вони могли найняти якогось бевзя за віскі або наркотик.

— Але ж ви сказали, що старушенція чула, як Кейті Маркус привітала свого вбивцю. Чи зробила б вона це, якби до її машини підійшов озброєний наркоман?

Вайті неохоче кивнув головою.

— У цьому й проблема.

Меррі Мейсон нахилилася над столом.

— Ми виходимо з припущення, що вона знала свого вбивцю. Я не помиляюся?

Шон і Вайті подивились один на одного, потім на голову стола й згідно кивнули.

— У Східному Бакінгемі, звичайно, чимало наркоманів, а надто в Низині, але чи може така дівчина, як Кейті Маркус, бути знайома бодай з одним із них?

— Ще одне слушне зауваження, — зітхнув Вайті.

— Нам, звичайно, було б зручно вважати цей злочин ділом рук найманого вбивці, — провадив Фріл. — Але навіщо він бив її палицею? Як на мене, це означає лють. Означає втрату самоконтролю.

Вайті кивнув головою.

— Але ми не маємо відкидати й таку можливість.

— Я згоден, сержанте.

Фріл знову подивився на Созу, якому не дуже сподобався цей відступ від теми.

Він прочистив горло й протягом короткого часу зазірав у свої записи.

— У всякому разі ми розмовляли з тим типом — Томасом Молданадо, який пив в «Останній краплі», куди Кетрін Маркус заходила перед тим, як розлучилася зі своїми подругами. Схоже, на тій території був лише один туалет, і Молданадо побачив, що до нього вишикувалася черга, тоді коли помітив, що троє дівчат пішли. Він вийшов у парк, щоб там попсіяти, й побачив якогось типа, що сидів в автомобілі з вимкненим світлом. Як повідомив Молданадо, це було о пів на другу ночі. Він сказав, що мав нового годинника, й вирішив з'ясувати, чи той світиться в темряві.

— І він світився?

— Мабуть, так.

— А той тип в автомобілі з погашеним світлом, — сказав Роберт Берк, — міг відсипатися після доброї випивки.

— Це перше, що ми подумали, сержанте. Те саме був подумав і Молданадо, проте ні, той чоловік сидів прямо, з розплющеними очима. Молданадо сказав, що прийняв його за копа, хоч той сидів у маленькому чужоземному автомобілі на зразок «хонди» чи «субару».

— Вона була трохи розбита, — промовив Коннолі. — Прим'ята на передньому крилі з боку пасажира.

— Це правда, — підтвердив Соза. — Тоді Молданадо вирішив, що він шукає повію. Каже, що вночі ця територія кишить хвойдами. Але в такому разі, чого цей чоловік стовбичив на паркувальному майданчику? Хіба не простіше було виїхати на авеню?

— Окей, отже... — сказав Вайті.

Соза підняв руку:

— Одну секунду, сержанте. — Він кинув на Коннолі блискучий і нервовий погляд. — Ми ще раз оглянули паркувальний майданчик і знайшли кров.

— Кров?

Він кивнув головою.

— Коли ви її проминали, вам могло здатися, що хтось доливав собі бензин або мастило. Рідина була густа й далеко не розлилася, зосереджувалась в одному місці. Ми стали роздивлятися навколо й знайшли краплю тут, краплю там — усі вони витекли з одного місця. Ми знайшли ще кілька крапель на стінах та на алеї за баром.

— Офіцере, в чому ви хочете переконати нас?

— Когось іще було вбито або поранено біля «Останньої краплі» минулої ночі.

— А звідки така думка, що сталося це тієї-таки ночі? — запитав Вайті.

— Експертиза підтвердила. Нічний сторож припаркував свою машину на тому місці й прикрив кров, а також захистив її від дощу. Хоч би хто була жертва, вона дістала тяжкі поранення. А той чоловік, який на неї напав? Йому теж довелося туго. Ми знайшли два зразки крові на паркувальному майданчику й тепер обстежуємо лікарні й таксокомпанії на той випадок, якщо жертва застригнула в таксі. Ми знайшли закривавлене волосся, шкіру й кілька уламків черепа. Чекаємо відповідей із шістьох пунктів швидкої допомоги. Поки що маємо лише негативні відповіді, але я все ще сподіваюся, ми знайдемо чоловіка, який звертався в один із пунктів швидкої допомоги з травмою черепа в суботу вночі або в неділю вранці.

Шон підняв руку.

— Тобто ви переконуєте нас, що тієї самої ночі, коли Кетрін Маркус вийшла з «Останньої краплі», хтось розтросив комусь череп на паркувальному майданчику того самого бару?

— Авжеж, — усміхнувся Соза.

Коннолі продовжив його міркування.

— Експертиза виявила засохлу кров двох зразків — А й В з негативним резусом. Крові зразка А було набагато більше, ніж крові зразка В з негативним резусом, тому ми припускаємо, що кров зразка А — це кров жертви.

— Кетрін Маркус мала кров зразка О, — сказав Вайті.
Коннолі кивнув.

— Зразки волосся вказують на те, що жертва була чоловіком.

— Ви маєте якусь версію щодо цього? — запитав Фріл.

— Ні, не маємо. Ми тільки знаємо, що тієї ночі, коли було вбито Кетрін Маркус, комусь іншому проломили череп на паркувальному майданчику останнього бару, в який вона заходила.

— Отже, — промовила Мергі Мейсон, — на паркувальному майданчику була бійка. І що з того?

— Ніхто з відвідувачів бару не бачив ніякої бійки — ані в самому барі, ані поблизу. Між пів на другу й за десять друга єдиними людьми, які покинули бар, були Кетрін Маркус із двома подругами й той свідок Молданадо, який повернувся до бару знадвору, коли ходив до вітру. Більш ніхто до бару не заходив. Приблизно о пів на другу Молданадо бачив когось на паркувальному майданчику, він описує його як «чоловіка нормального вигляду», років тридцяти п'ятьох, із темним волоссям. Його вже не було, коли Молданадо покинув бар за десять друга.

— Саме тоді, коли дівчина Маркус бігла через В'язничний парк.

Соза кивнув головою.

— Ми не стверджуємо, що між цими подіями існує зв'язок. Можливо, ніякого не існує. Але вони здаються, на диво, одночасними.

— І знову ж таки, — сказав Фріл, — яка ваша версія?

Соза стенив плечима.

— Не знаю, сер. Припустімо, вбивство, яке ми розслідуємо, було замовним. Чоловік на паркувальному майданчику стежив, коли дівчина Маркус піде. Вона вийшла з бару, й він зателефонував злочинцеві. Почувши цей дзвінок, найманий вбивця почав чекати дівчину.

— А що потім? — запитав Шон.

— Що потім? Він її вбив.

— Ні, я кажу про чоловіка в автомобілі. Того, який стежив за нею. Що він робить? Він вирішує вдарити когось каменякою? Лише задля розваги?

— Можливо, хтось на нього напав.

— З якою метою? — сказав Вайті. — Щоб забрати його мобілку? Нісенітниця. Ми не знаємо, чи ця подія мала якийсь стосунок до вбивства Кейті Маркус.

— Сержанте, — запитав Соза, — ви хочете, щоб ми знехтували цей випадок? Сказали, к бісу його, в ньому немає нічого такого, що мало б стосунок до нашої справи?

— Хіба я це сказав?

— Ну, знаєте...

— То сказав я це чи не сказав? — наполягав Вайті.

— Ні.

— Ні, я так не сказав. Виявляй бодай трохи пошани до старших за чином, Джозефе, бо інакше ми можемо послати тебе в тунель наркоманів біля Спрінгфілда, де ти матимеш справу з гангстерами-мотоциклістами та дівчатами, які погано пахнуть і їдять консерви прямо з банки.

Соза поволі видихнув.

— Я лише подумав, що не слід цього нехтувати. Більш нічого.

— Річ не в тому, колего. Я лише хочу, щоб ви дослідили це детальніше, перш ніж витратити людські резерви на окремих, ні з чим не пов'язаний інцидент. І врахуйте, що «Остання крапля» входить до зони діяльності поліції міста.

— Ми з ними сконтактувалися, — мовив Соза.

— Вони сказали вам, що це їхня справа?

Він кивнув головою.

Вайті розвів руками.

— От і чудово. Тримайте зв'язок із детективом, якому доручать цю справу, й повідомляйте нас про результати, але відтепер залиште її для них.

Фріл сказав:

— Позаяк ми тепер на стадії версій, якою буде ваша, сержанте?

Вайті знизав плечима.

— Я маю двійко версій, але не скажу, що вони цілком переконливі. Кетрін Маркус померла від вогнестрільної рани в потилицю. Жодна з її інших ран, зокрема й куля в біцепсі, за висновками експертизи, не загрожувала її життю. Удари було завдано тупим дерев'яним предметом — палицею або брусом. Медична експертиза стверджує, що сексуальному насильству її не піддавали. Наші розслідування показали, що вона планувала втекти з міста з юним Гаррісом. Боббі О'Доннел був її колишнім бойфрендом. Проблема в тому, що він не погоджувався «піти у відставку». Батько дівчини не любив ані О'Доннела, ані юного Гарріса.

— Чому він не любив юного Гарріса?

— Ми не знаємо. — Вайті озирнувся назад на Шона, а тоді знову почав дивитися вперед. — Хоч ми над цим працюємо. Наскільки нам відомо, вона мала намір покинути місто вранці. Вона влаштувала прощальну вечірку з двома подругами, проте Роман Фоллов вигнав її з бару, й вона повезла подруг додому. Почався дощ, а її двірник працював погано, вітрове скло було геть брудне. Вона або наїхала на брівку, бо була п'яна, і на мить налягла на кермо з цієї самої причини, або круто звернула, щоб обминути щось на дорозі. Незалежно від того, якою була причина, дівчина заїхала в кювет. Двигун заглух, і хтось підійшов до автомобіля. Згідно зі свідченнями нашої старої леді, Кетрін Маркус сказала: «Привіт!» Саме тоді, на нашу думку, злочинець зробив перший постріл. Вона примудрилася вдарити його дверцятами автомобіля — можливо, його пістолет дав осічку, я не знаю, — й побігла в парк. Вона там виросла й, можливо, думала, що там має більше шансів заховатися. Знову ж таки ми не можемо зрозуміти, чому вона вирішила бігти в парк, а не в якомусь напрямку по Сідней-стріт, щоправда якби вона бігла по будь-якому з них, то допомоги вона не могла б сподіватися принаймні протягом чотирьох кварталів. До того ж, якби вона вибігла на відкриту частину вулиці, злочинець міг задавити її влас-

ним автомобілем або легко її застрелити. Отож, вона біжить у парк. Причому вперто біжить на південний схід, спочатку перетинає кооперативний сад, потім намагається захватитися під містком, а далі робить останню перебіжку до екрана колишнього відкритого кінотеатру для автомобілістів. Вона...

— Вона все більше заглиблювалася в парк, — сказала Мергі Мейсон.

— Так, мем.

— Чому?

— *Чому?*

— Так, сержанте. — Мейсон скинула окуляри й поклала їх на стіл перед собою. — Якби я була жінкою, що втікає через парк, з територією якого я добре знайома, я могла б спробувати завести свого переслідувача вглиб парку, сподіваючись, що той загубить мене в ньому й зупиниться. Але за першої нагоди я повернула б назад. Чому вона не побігла на північ до Роузклер-стріт або не повернула назад до Сідней-стріт? Чому бігла дедалі глибше в парк?

— Можливо, вона була в шоці. Її опанував страх. Страх іноді відбирає в людей змогу думати. Але не забуваймо також, що алкоголь в її крові був на рівні нуль-дев'ять. Вона була п'яна.

Мергі Мейсон похитала головою.

— Не думаю. І варто взяти до уваги ще одну річ — із вашого звіту можна дійти висновку, що міс Маркус бігла значно швидше, ніж її переслідувач?

Вайті розкрив рота, але, схоже, забув, *що* він хотів сказати.

— Із вашого звіту, сержанте, випливає, що принаймні в двох випадках міс Маркус віддавала перевагу схованці перед утечею. Вона ховалася в кооперативному саду. А потім сховалася під пішохідним місточком. Це свідчить про те, що, по-перше, вона бігла швидше за свого переслідувача, інакше вона не встигала б навіть спробувати схватитися. А по-друге, вона парадоксально відчувала, що значно випередити переслідувача неможливо. Ви також додали, що вона не намагалася вибігти з парку, а про що це свідчить?

Ніхто не спробував відповісти на це запитання.

Зрештою Фріл промовив:

— А що скажете ви, Меггі?

— Я думаю, вона почувала себе оточеною. Її поведінка вказує на це.

На мить Шонові здалося, що повітря в залі застигло, пронизане електричним струмом.

— Ви припускаєте існування банди чи чогось іншого?

— Чогось іншого, — сказала вона. — Я не знаю, сержанте. Я спираюся лише на ваш звіт. Я неспроможна зрозуміти, чому ця жінка, яка вочевидь бігла значно швидше, ніж її переслідувач, не вирішила бігти прямо, щоб вибігти за межі парку, якщо вона не вважала, що хтось біжить їй навперейми.

Вайті повісив голову.

— Хоч і як я поважаю вас, пані, а хотів би нагадати, що на сцені злочину лишилося замало фізичних доказів, які могли б свідчити про участь третьої особи.

— Ви самі кілька разів повторювали про дощ, який змив багато слідів.

— Так, — погодився Вайті. — Але якби там діяла ціла банда — та що там банда, бодай двоє людей, які гналися б за Кетрін Маркус, — ми знайшли б набагато більше ознак, аніж нам реально вдалося. Принаймні ще кілька слідів чи щось подібне, мем.

Меггі Мейсон знову начепила свої окуляри й подивилася на звіт, який лежав перед нею. Нарешті вона сказала:

— Це лише теорія, сержанте. Але вона заслуговує уваги, про що свідчать дані вашого ж таки розслідування.

Вайті не підіймав голову, хоч Шон відчував з вигину його плечей, що в ньому клекотить обурення, неначе газ у каналізаційних трубах.

— Що ви про це скажете, сержанте? — запитав Фріл.

Вайті підняв голову й подивився на них із виснаженою усмішкою.

— Я це візьму до уваги. Неодмінно візьму. Але гангстерська активність у цій місцевості постійно знижується. Тому ми припустимо, що злочинців було двоє, і це повертає нас до можливості замовного вбивства.

— Гаразд.

— Але якщо так сталося — а на початку цього обговорення ми погодилися, що постріл був одиночний і з деякої відстані, — тоді другий стрілець мав вистрелити тієї миті, коли Кетрін Маркус ударила його партнера дверцятами. Це має сенс лише в тому разі, коли стріляв один, а його жертвою стала опанована панікою п'яна жінка, мабуть, ослабла від утрати крові, неспроможна мислити ясно й до того ж вельми нещаслива.

— Але не оминайте увагою мою версію, — гірко всміхнувшись, завважила Мергі Мейсон і втупила очі у стіл.

— Гаразд, — сказав Вайті. — Я на все ладен погодитися тепер. Припустімо, вона знала свого вбивцю. Окей. Але кожного, хто мав бодай найменший мотив її усунути, довелося обминути увагою. Що довше ми працюємо над цією справою, то більше вбивство здається випадковим. Доц зруйнував дві третини потрібних нам слідів, дівчина Маркус не мала бодай одного заклятого ворога, не мала фінансових таємниць, не мала наркотичної залежності, не була вона й свідком жодного з відомих злочинів. Її смерть, як ми можемо тепер стверджувати, нікому не дала вигоди.

— Крім О'Доннела, — промовив Берк, — який не хотів, щоб вона покинула місто.

— Крім нього, — погодився Вайті. — Але в нього залізне алібі, а на замовне вбивство це не схоже. То хто ж залишається її ворогом? Та ніхто.

— А проте вона мертва, — сказав Фріл.

— А проте вона мертва, — погодився Вайті. — Тому я й думаю, що вбивство було випадковим. Якщо ні гроші, ні кохання, ні ненависть не є можливими мотивами, то вам залишається небагато. Вам залишається паскудний бевзь, що шукає свої жертви в інтернеті, або ще якийсь йолоп.

Фріл підняв брови.

Шайра Розентал утрутилася до розмови:

— Ми вже розглянули такі можливості, сер. Поки що жодних результатів.

— Отже, ви не знаєте, кого ви шукаєте, — сказав зрештою Фріл.

— Так воно і є, — відповів Вайті. — Ми шукаємо чоловіка з рушницею. О, мало не забув. І з палицею.

18

Слова, які він колись знав

Залишивши Дейва на ганку й відчувши, що його обличчя й очі знову стали сухими, Джиммі вдруге за день прийняв душ. Він і далі відчував у собі потребу плакати. Це бажання надималося в його грудях, наче балон, аж поки йому стало важко дихати.

Він пішов у душ тому, що хотів бути на самоті, коли це бажання прорветься з нього потоками, а не кількома краплями, які скотилися в нього по щоках на ганку. Він боявся перетворитися на тремтливую калюжу, плакати й ридати так, як він плакав і ридав у темряві своєї кімнати малим хлопчиком, переконаний, що, народжуючи його, мати мало не померла, й тому батько його зненавидів.

У душі він відчув, як знов його охоплює смуток, знайомий ще з материнського лона, де він немов остерігав його: трагедія маячить десь у майбутньому, трагедія тяжка, як цементні блоки. Так неначе янгол повідомляв малюка, яким буде його майбутнє. З утроби матері Джиммі вийшов з янголовими словами, які зберігалися десь на споді його свідомості, але ніколи не з'являлися на вустах.

Джиммі підняв голову — бризки з душу залили йому очі. Він сказав, нічого не говорячи: «В душі я знаю, що посприям смерті своєї дитини. Я це відчуваю. Але не знаю, як це сталося».

І спокійний голос промовив:

Потім довідаєшся.

Скажи мені.

Не скажу.

Будь ти проклятий.

Я не все сказав.

О.

Знання прийде.

І я прокляну себе?

Це вже як ти захочеш.

Джиммі опустив голову й подумав про Дейва, який бачив Кейті незадовго до того, як вона померла. Кейті, живу й п'яну, яка танцювала. Танцювала й була щаслива.

Саме це знання — що хтось інший, а не Джиммі, бачив живу Кейті пізніше, аніж її бачив Джиммі, — дозволило йому вперше заплакати.

Востаннє Джиммі бачив Кейті тоді, коли вона покинула крамницю в кінці своєї суботньої зміни. Було п'ять хвилин на п'яту: Джиммі розмовляв з постачальником і робив замовлення, тому був геть неуважний, коли Кейті нахилилася поцілувати його в щоку й сказала: «Бувай, тату». «Бувай», — відповів він і поглянув, як вона виходить із задньої кімнати.

Ні-ні. Це нісенітниця. Він не подивився, як вона виходить. Він *чув*, як вона виходить, але його погляд був на аркуші замовлення, що лежав перед ним на столі.

Тож її останній образ був краєчком її обличчя, коли вона відтулила свої губи від його щоки й промовила: «Бувай, тату».

Джиммі зрозумів, що це «бувай» було останньою хвилиною того вечора й останньою хвилиною її життя — це ніби вдарило його ножем у груди. Якби він був там, якби він міг провести з нею трохи більше часу того вечора, можливо, він зберіг би її пізніший образ.

Але він його не зберіг. Його зберіг Дейв. І Даяна та Ів. І вбивця Кейті.

Якщо тобі судилося померти, думав Джиммі, якщо такі події передбачені наперед, то я хотів би, щоб ти померла, дивлячись мені в обличчя. Кейті, мені було б боляче дивитись, як ти помираєш, але принаймні я знав би, що ти почувашся не такою самотньою, дивлячись мені у вічі.

Я люблю тебе. Я дуже тебе люблю. Я люблю тебе насправді більше, ніж я любив твою матір, більше, аніж я люблю твоїх сестер, більше, ніж я люблю Аннабет, нехай простить мені Бог. А люблю я їх глибоко, але тебе я люблю найбільше, бо, коли я повернувся з в'язниці й сидів із тобою на кухні, ми були

двома останніми людьми на землі. Забутими й нікому не потрібними. І ми обоє були налякані, збентежені й такі невимовно самотні. Але ми піднялися з тієї ями, хіба ні? Ми перетворили свої життя на щось пристойне, тож перестали боятися, перестали почуватися самотніми. І я не зробив би цього без тебе. Не зміг би. Я не такий сильний.

Ти могла б стати чудовою жінкою. А може, й прекрасною дружиною. Чудом материнства. Ти була моїм другом, Кейті. Ти бачила мій страх, але ти від мене не втекла. Я люблю тебе більше за життя. І твоя відсутність стане для мене тяжкою хворобою. Вона мене вб'є.

Раптом на якусь мить, стоячи під душем, Джиммі відчув її долоню на своїй спині. Він зовсім забув про цю свою останню мить із Кейті. Вона поклала долоню йому на спину й нахилилася, щоб поцілувати його в щоку. Вона поклала її на його хребет між лопатками, і її долоня була тепла.

Він стояв під душем, відчуваючи на спині тепло її руки, — і бажання плакати зникло. Він знову відчув себе сильним у своєму горі. Він відчув, що дочка любить його.

Вайті й Шон знайшли паркувальний майданчик за рогом вулиці біля будинку Джиммі й пройшлися по Бакінгем-авеню. Пізній полудень ставав прохолодним, небо з голубого набувало темно-синього кольору, й Шон зловив себе на думці, що уявляє, що зараз робить Лорен. Може, стоїть біля вікна й бачить те саме небо, яке бачить він цієї миті, небо, яке свідчить про близьку прохолоду.

Перш ніж вони підійшли до триповерхового будинку, де Джиммі з дружиною жили, затиснуті між кількома божевільними Севіджами та їхніми дружинами або коханками, вони побачили Дейва Бойла. Той нахилився до відкритого з боку пасажира вікна «хонди», зазирнув у бардачок, тоді закрив його й розігнувся над автомобілем із гаманом у руці. Помітивши Шона та Вайті, він замкнув дверці автомобіля й усмінувся.

— Ви знову вдвох.

— Ми як грип, — сказав Вайті. — Від нас не врятуєшся.

— Як у тебе справи, Дейве? — запитав Шон.

— За чотири години мало що може змінитися. Ви хочете зайти до Джиммі?

Вони кивнули головами.

— Ви домоглися якогось поступу в розслідуванні?

Шон похитав головою.

— Ні, ми просто хочемо зайти висловити своє співчуття, подивитись, як їм ведеться.

— Зараз у них усе окей. Вони перевтомилися, розумієте? Наскільки мені відомо, Джиммі не лягав до ліжка від учорашнього дня. Аннабет у черговому нападі розпачу захотіла курити, і я запропонував їй принести сигарети, забувши, що залишив гаман у машині.

Дейв підняв його в своїй розпухлій руці, а тоді поклав до кишені.

Вайті засунув обидві руки до своїх кишень, відхилився назад на підборах, і дивна усмішка з'явилася на його обличчі.

— Тобі, мабуть, дуже болить, — сказав Шон.

— Рука? — Дейв знову її підняв і оглянув. — Власне кажучи, не дуже.

Шон кивнув головою, додавши свою дивну усмішку до усмішки Вайті, й вони обидва стояли та визиралися на Дейва.

— Я грав у більярд учора ввечері, — пояснив Дейв. — Ти знаєш, Шоне, який там у них стіл, у «Мак-Гіллізі». Добра його половина притулена до стіни, й тобі доводиться користуватися дуже коротким києм.

— Та знаю, — сказав Шон.

— Перша куля лежала майже впритул до борту, а та, по якій я хотів ударити, була з протилежного боку стола. Я напружив руку й ударив щосили, забувши, що переді мною стіна. Бабах! Моя рука майже пробилла ту кляту стіну.

— Отакої! — сказав Шон.

— Ви влучили? — запитав Вайті.

— Куди?

— У ту кулю, яку хотіли загнати в лузу.

Дейв спохмурнів.

— Я її лише зачепив трохи: рука вийшла з ладу, і врешті я програв усю партію.

— Ще б пак, — сказав Вайті.

— А я ж був у виграші, коли це сталося, — сказав Дейв.

Вайті кивнув і глянув на Дейвів автомобіль.

— Бачу, у вас та сама проблема, що й у мене?

Дейв подивився на свій автомобіль.

— Ні, я не мав ніяких проблем.

— Прокляття. А в мене з моїм «акордом» велика морока — десь на великих обертах пропадає іскра. В одного з моїх друзів аналогічний клопіт. Він міг би купити новий автомобіль на ті гроші, що їх витратив на ремонт.

— Нічого подібного я не знав, — промовив Дейв, — у мене мрія, а не автомобіль. — Він подивився через плече, а тоді знову на полісменів. — Піду куплю сигарети. Зустрінемося в їхньому помешканні.

— Гарзд, зустрінемося там, — сказав Шон і помахав Дейвові рукою, коли той зійшов із хідника й перетнув авеню.

Вайті поглянув на «хонду».

— Чимала ум'ятина на передньому бампері.

— Я думав, сержанте, ти її не помітив, — сказав Шон.

— А як тобі подобається його історія про кий? — присвиснув Вайті. — Він уважає, його штовхають долонею?

— Але тут існує проблема, — промовив Шон, коли вони дивилися, як Дейв заходить в «Ігл лікерс».

— Яка проблема, суперкопе?

— Якщо ти вважаєш Дейва тим типом, якого бачив свідок Сози на паркувальному майданчику біля «Останньої краплі», тоді він проломив голову комусь іншому, у той час як убивали Кетрін Маркус.

Вайті зробив розчаровану гримасу.

— Ти так думаєш? Я вважаю його тим суб'єктом, який сидів на паркувальному майданчику тоді, коли дівчина, яка мала померти через півгодини, покинула бар. Я вважаю його чоловіком, який не був удома о першій п'ятнадцять, як він сказав.

Хоча скло вітрини було товсте, вони бачили Дейва, який стояв біля прилавка й розмовляв із продавцем.

Вайті провадив далі:

— Кров, яку працівники медичної експертизи зішкребли з ґрунту на паркувальному майданчику, могла бути пролита кілька днів тому. Ми не маємо доказів, що там щось відбулося, крім бійки в барі. Відвідувачі з бару запевняють, що тієї ночі її там не було. Можливо, вона сталася в переддень. А могла бути того ж таки дня в полудень. Не існує причинного зв'язку між кров'ю на паркувальному майданчику та Дейвом Бойлом, який сидів у своєму автомобілі о пів на другу годину ночі. Але існує очевидний причинний зв'язок між ним у тій машині й тим часом, коли Кейті Маркус покинула бар. — Він плеснув Шона по плечу. — Ходімо.

Шон востаннє споглянув на авеню, коли Дейв подав продавцеві в крамниці напоїв гроші. Йому стало жаль Дейва. Незалежно від того, що зробив Дейв, він пробуджував у людях жалість — жалість примітивну й навіть огидну, але гостру, як шип.

Селеста, сидячи на ліжку Кейті, чула, як важкі черевики полісменів гупають по сходах. Аннабет послала її сюди кілька хвилин тому по сукню для Кейті, яку Джиммі міг би відіслати до похоронної контори. Аннабет перепросила, що надто слабка, щоб самій піти в кімнату Кейті. Йшлося про синю сукню з глибоким вирізом, і Селеста пам'ятала, що Кейті вдягала її, коли приходила на весілля Карли Айген, вона тоді приколола синьожовту квітку до свого розпущеного волосся над самим вухом. Кейті тоді була така гарна, що примусила людей глибоко зітхнути. Селеста пригадала, що ніколи раніше не бачила такої краси, і сама Кейті, либонь, не мала ані найменшого уявлення про те, якою гарною була. Коли Аннабет згадала про синю сукню, Селеста вмить зрозуміла, яку сукню треба знайти.

Вона прийшла до цієї кімнати, де вчора вночі бачила Джиммі, який стояв, притиснувши подушку Кейті до обличчя, й вдихав її пахощі, й відчинила вікна, щоб очистити кімнату від липкого запаху втрати. Вона знайшла сукню в застібнутій на

блискавку одержній сумці в глибині шафи, дістала її й сіла на мить на ліжко. Знизу долинали звуки авеню — стукіт автомобільних дверцят, що зачинялися, гомін людей, які йшли по тротуару, сичання автобуса, що відчиняв двері на розі Крешент. Селеста дивилася на фотографію Кейті та її батька на нічному столику дівчини. Світлину було знято кілька років тому. Кейті всміхалася, міцно тримаючись за свої підтяжки та сидячи на плечах у батька. Джиммі тримав її щиколотки в своїх руках і дивився в фотокамеру з характерною для нього чудесною відкритою усмішкою, яка могла здивувати вас тільки тому, що дуже мало чого в Джиммі здавалося відкритим, і усмішка була єдиним місцем, де його стриманість відступала.

Вона зняла фотографію з нічного столика Кейті, коли почувла Дейвів голос із хідника внизу.

— Знову ви вдвох.

Вона сиділа там, помираючи від страху, коли почувла спочатку розмову Дейва з полісменами, а потім зауваження, якими обмінялися Шон Дівайн та його партнер, після того як Дейв перетнув вулицю, щоб купити сигарети для Аннабет.

Протягом десятих чи дванадцятих жажливих секунд вона мало не виблювала на синю сукню Кейті. Її діафрагма підстрибувала вгору й падала вниз, а горло стислося, і вміст шлунка клетотів, погрожуючи вирватись назовні. Вона нагнулася, намагаючись утримати його всередині, і хрипкий стогін кілька разів зривався з її вуст, але вона стрималася. І напад минув.

Проте її досі нудило. Нудило й обгортало липучим страхом, а її мозок, здавалося, палахкотів вогнем. Від цього тьмяніло світло, й темрява наповзала на її обличчя та на сітківку очей.

Вона лягла на ліжко, коли Шон та його партнер стали підійматися сходами, й хотіла, щоб її вдарила блискавка або на неї обвалилося небо, чи якась невідома сила підняла її й пожбурила у вікно. Вона віддавала перевагу всім цим сценаріям перед тим, на який дивилася тепер. А можливо, він просто хотів захистити когось іншого чи бачив щось таке, чого не мав бачити, і йому погрожували. Можливо, поліція допитувала його тому, що включила до списку підозрюваних.

Адже не було сумніву в тому, що її чоловік не міг убити Кейті Маркус.

Його розповідь про те, що на нього напав бандит, звичайно ж, не трималася купи. Вона це знала. Вона вже не раз протягом двох останніх днів силкувалась заховатися від цього знання, витіснити його з голови, як густа хмара витісняє сонце з неба. Але ще тієї ночі, коли він розповів їй про це, вона знала, що бандити не б'ють лівицею, коли в правиці тримають ніж, і вони не користуються такими розумними фразами, як «Твій гаманець або твоє життя, суко. Я заберу в тебе те або те». І їх не могли роззброїти й побити такі люди, як Дейв, який не брав участі в бійках після того, як закінчив школу.

Якби Джиммі прийшов додому з такою розповіддю, це була б інша річ. Джиммі, хоч і був худий і тендітний, але справляв враження чоловіка, який міг убити людину. Схоже, він знав, як треба битися, і просто вийшов з того віку, коли насильство було доконче потрібне в його житті. Але Джиммі досі пахнув небезпекою, спроможністю до руйнування й знищення.

А от Дейв справляв зовсім інше враження. Він був чоловік із таємницями. У його темній голові крутились якісь темні колеса, за його завжди спокійними очима розгорталося фантастичне життя, куди ніхто інший не міг увійти. Вона була одружена з Дейвом уже вісім років і завжди сподівалася, що зрештою він розкриє їй свій внутрішній світ, але він його їй так і не розкрив. Дейв більше жив у власному внутрішньому світі, аніж тут, у світі інших людей, і, можливо, ці два світи злилися між собою, і темрява, що панувала в Дейвовій голові, проникла на вулиці Східного Бакінгема.

Чи міг Дейв убити Кейті?

Вона завжди йому подобалася. Хіба ні?

Та чи спроможний Дейв — її чоловік — на вбивство? Чи спроможний він гнатися за дочкою свого давнього друга в темному парку? Чи міг він бити її й слухати її зойки та благання? Або вистрелити їй у потилицю?

Чому? Чому хтось виявився спроможним на такий учинок? І якщо ви погодитеся, що хтось міг учинити таку річ, то чи

можливий логічний стрибок, який дозволить припустити, що цією людиною є Дейв?

Атож, думала Селеста, він живе в потаємному світі. Він, мабуть, ніколи не стане нормальним чоловіком через ті злочини, які вчинили проти нього, коли він був дитиною. Так, він збрав їй про бандита, який на нього напав, але, можливо, існує раціональне пояснення для цієї брехні?

Яке, наприклад?

Кейті вбито у В'язничному парку незабаром по тому, як вона покинула «Останню краплю». Дейв запевняє, що він бився з бандитом на паркувальному майданчику того самого бару. Він запевняє, що покинув там бандита непритомним, але його ніхто не знайшов. Хоча поліція й згадала, що знайшла там сліди крові. То, можливо, Дейв усе-таки казав правду? Можливо.

Але Селеста знову замислилася про час, коли все це сталося. Дейв сказав їй, що він був в «Останній краплі». Він явно набрехав поліції, коли саме там був. Кейті вбито між другою і третьою годинами ночі. Дейв повернувся додому десять хвилин на четверту, весь у чийсь крові та з непереконаливою історією про свої пригоди.

І це був наймоторошніший збіг — Кейті вбито, а Дейв повертається додому, залитий кров'ю.

Якби вона не була йому дружина, чи бодай завагалася б зробити очевидний висновок?

Селеста знову нахилилася вперед, намагаючись утримати в собі те, що утворилося в неї всередині, й заглушити голос у своїй голові, що промовляв пошепки: «Дейв убив Кейті. Ісусе Христе. Дейв убив Кейті.

О, Святий Боже! Дейв убив Кейті, а я хочу вмерти».

— То ви вже не підозрюєте Боббі й Романа? — запитав Джиммі. Шон похитав головою.

— Цілком ні. Але їхнє алібі не усуває можливості, що вони когось найняли.

Аннабет завважила:

— Але з ваших облич я бачу, що ви не вважаєте це ймовірним.

— Ні, місіс Маркус, не вважаємо.

— То кого ж ви підозрюєте? — запитав Джиммі. — Кого завгодно?

Вайті й Шон перезирнулись. Аж ось відчинилися двері, і до кухні увійшов Дейв. Розірвавши целофан навколо пачки сигарет, він подав її Аннабет.

— Маєте свої сигарети, Анно.

— Дякую вам. — Вона подивилася на Джиммі з виразом невеликого збентеження на обличчі. — Я його не просила.

Він лагідно усміхнувся й поплескав її по долоні.

— Люба, ти можеш мати все, чого тобі треба.

Прикурюючи, Аннабет повернулася до Вайті й Шона.

— Я покинула курити десять років тому.

— Я також, — сказав Шон. — Можна я візьму одну?

Аннабет засміялася, сигарета застрибала в неї в зубах, і Джиммі подумав, що це, мабуть, перший приймний звук, який він почув за двадцять чотири години. Він побачив усмішку на обличчі в Шона, коли той узяв сигарету в його дружини, й хотів подякувати йому за те, що захопив її посміятися.

— Ви поганий хлопець, офіцере Дівайн, — промовила Аннабет, припаливши йому сигарету.

Шон затягнувся.

— Я вже це чув.

— Чув минулого тижня від нашого командира, — сказав Вайті. — Якщо я правильно пам'ятаю.

— Справді? — запитала Аннабет і подивилася на Шона теплим і зацікавленим поглядом, бо була одна з тих рідкісних жінок, які любляють слухати не менше, ніж говорити.

Шонова усмішка поширшала, коли Дейв сів, і Джиммі відчув, що в кухні стало легше дихати.

— Я лише недавно повернувся з тимчасової відставки, — визнав Шон. — Учора був мій перший робочий день.

— А чого ти накоїв? — запитав Джиммі, нахилиючись над столом.

— Це конфіденційна інформація, — відповів Шон.

— Сержанте Паверс? — втрутилася до розмови Аннабет.

— Річ у тім, що офіцер Дівайн...

Шон подивився на нього.

— Я теж можу розповісти про тебе дещо.

— Справді, Шоне, ти слушно мені нагадав. Вибачте, місіс Маркус.

— Та пусте.

— Ніяк не можна розповідати про це. Вибачте.

— Шоне, — промовив Джиммі й коли Шон подивився на нього, спробував передати йому очима, що це добре, що саме цього вони тепер і потребують. Перепочинку. Розмови, яка не мала б нічого спільного з убивством, похороном або втратою близької людини.

Обличчя Шона полагідніло. На якусь мить він став схожий на одинадцятирічного хлопчиська, яким колись був. Кивнувши головою, Шон обернувся до Аннабет і сказав:

— Я завалив одного чоловіка фальшивими штрафами.

— Що ви вчинили? — Аннабет нахилилася вперед, сигарета піднялася їй до вуха, й широко розплющилися очі.

Шон відхилив голову назад, глибоко затагся сигаретою і видихнув дим на стелю.

— Був один тип, якого я не злюбив — не має значення чому. Десь раз на місяць чи щось таке я заходив на його сайт в інтернеті й записував йому якесь порушення на паркувальному майданчику. Мої звинувачення були різні: одного місяця це було порушення стоянки на один метр, другого — паркування в комерційній зоні і так далі, й так далі. Одне слово, той чоловік був постійним правопорушником, але він про це не знав.

— Бо не одержував квитанцій, — сказала Аннабет.

— Саме так. І кожні три тижні його штраф зростав за невіплату, аж поки одного дня його не викликали в суд.

Вайті сказав:

— І він довідався, що заборгував державі тисячу двісті доларів.

— Тисячу сто, — поправив його Шон. — Він сказав, що ніколи не одержував квитанцій, але суд йому не повірив. Бо судням надто часто доводиться це чути... Отже, бідолаха опинив-

ся в халепі. Штраф йому оголосив комп'ютер, а комп'ютер не бреше.

— Здорово, — сказав Дейв. — Ти часто таке витворюєш?

— Ні, Девіде, — відповів Шон. — Таке я витворюю нечасто.

— Він назвав тебе Девідом, — сказав Джиммі. — Стережися.

— Я вчинив це одного разу стосовно одного чоловіка.

— І як тебе викрили?

— Тітка того чоловіка працює в інспекції, — сказав Вайті. — Ви собі уявляєте?

— Ні, не уявляємо, — сказала Аннабет.

Шон кивнув головою.

— Хто про це знав? Той чоловік сплатив штраф, але потім попросив свою тітку прояснити цю справу, і вона простежила, що сліди ведуть до нашого відділка. А що я раніше мав проблемами з цим джентльменом, то для начальника було легко звизити коло підозрюваних, і я попався.

— А чи багато неприємностей ти мав через цю справу? — запитав Джиммі.

— Багато, — визнав Шон, і тепер усі четверо засміялися. — Величезну торбину.

Шон спіймав вогник веселості в очах Джиммі й також засміявся.

— Старина Дівайн мав тяжкий рік, — додав Вайті.

— Вам пощастило, що про це не довідалася преса, — зауважила Аннабет.

— О, про це ми подбали, — всміхнувся Вайті. — Ми могли добряче надавати йому по дупі, але пані з інспекції довідалася лише про номер поліційного відділка, з якого надходили штрафи, а особистий номер поліціанта нам пощастило приховати від неї. На чому ми попалися — на канцелярській помилці?

— На перебої в комп'ютері, — уточнив Шон. — Начальник відділка примусив мене повернути гроші, усунув на тиждень від роботи без платні й призначив тримісячний термін випробування. Хоч могло бути й набагато гірше.

— Ми могли позбавити його звання, — додав Вайті.

— А чому не позбавили? — запитав Джиммі.

Шон загасив сигарету й розвів руками.

— Бо я суперкоп. Ти не читаєш газет, Джиме?

— Цей хвалько, — озвався Вайті, — хоче вам сказати, що за останні місяці розкрив кілька сенсаційних справ. Він має найвищий відсоток розкриття в моєму відділку. Ми чекаємо, коли він упаде, щоб турнути його.

Дейв вигукнув:

— Ота банда, що діяла на дорогах! Я якийсь бачив твоє прізвище в газеті.

— Як бачиш, Дейв газети читає, — промовив Шон, звертаючись до Джиммі.

— Хоча не читає посібники про те, як треба грати в більярд, — усміхаючись, зауважив Вайті. — Як там ваша рука?

Джиммі подивився на Дейва й перехопив його погляд, коли той опускав очі. Відчувалося, що великий коп глузує з Дейва, провокує його. Джиммі свого часу мав чимало таких розмов із поліціантами і знав цей тон. Він відразу зрозумів, що коп мав на увазі Дейвову руку. От тільки чого він згадав про якийсь більярд?

Дейв розкрив рота, щоб відповісти, але подивився через плече Шона, і його обличчя перекинулося. Джиммі простежив за його поглядом і напружився всім тілом.

Шон обернув голову. Перед ним стояла Селеста Бойл, тримаючи в руці синю сукню Кейті. Вішак був притиснутий до її плеча, і сукня немов прикривала чиесь невидиме тіло.

Селеста завважила вираз обличчя Джиммі й сказала:

— Джиме, я віднесу сукню до похоронної контори. Дозволь мені.

Джиммі мав такий вигляд, ніби втратив здатність рухатися.

— Ти не повинна це робити, Селесто, — промовила Аннабет.

— А я хочу, — сказала Селеста з дивним розпачливим сміхом. — Справді хочу. Вийду на кілька хвилин на свіже повітря. Мені це потрібно, Анно.

— Ти певна? — запитав Джиммі. Його голос вилітав із нього з легким тріском.

— Так-так, — сказала Селеста.

Шон не пам'ятав, коли востаннє бачив людину, яка б так відчайдушно хотіла покинути кімнату. Він підвівся зі свого стільця й підійшов до Селести, подавши їй руку.

— Ми кілька разів зустрічалися. Я Шон Дівайн.

— О, справді.

Рука Селести була липка від поту, коли торкнулася Шонової руки.

— Ви мене якось підстригали, — промовив Шон.

— Я знаю. Знаю. Я пам'ятаю.

— Ну, то...

— Ну, то...

— Я не хочу затримувати вас.

Селеста засміялася коротким розпачливим сміхом.

— Ні-ні. Мене затримувати не треба. Я дуже рада зустріти вас. Але мені треба йти.

— До побачення.

— До побачення.

— До побачення, моя люба, — кинув Дейв.

Але Селеста вже вийшла в коридор і йшла до передніх дверей із таким виразом обличчя, ніби чула, як у домі просочується газ.

— Прокляття, — промовив Шон і подивився через плече на Вайті.

— У чому річ? — запитав колега.

— Та забув свій блокнот у машині.

— То піди й візьми його, — порадив Вайті.

Вийшовши в коридор, Шон почув слова Дейва:

— Хіба він не міг позичити сторінку з вашого блокнота?

Шон не став слухати, як відбрешеться Вайті, бо вже спускався сходами. Вийшовши на передній ганок, він побачив, як Селеста дійшла до свого автомобіля й стала коло сидіння водія. Вона відчинила ключем дверцята, посунула руку всередину й відчинила задні дверці, після чого акуратно примостила сукню на заднє сидіння. Потому зачинила дверці та озирнулася назад. Сходами спускався Шон. Умить Селестине обличчя

прибрало виразу смертельного жаху. То був вираз людини, яка наготувалася стрибнути під колеса автобуса.

Він міг розмовляти з нею ухильно або прямо. Глянувши на її обличчя, він збагнув, що прямі запитання дадуть йому найбільші шанси на успіх. Слід захопити її розполохом, поки вона з невідомих йому причин перебуває в неврівноваженому стані.

— Селесто, — промовив він. — Я хочу поставити вам лише одне коротке запитання.

— Мені?

Він кивнув головою, підійшовши до автомобіля й поклавши руки на дах.

— О котрій годині повернувся Дейв додому вночі проти суботи?

— Що?

Він повторив запитання, не зводячи з неї очей.

— Чому вас цікавить, що робив Дейв у суботу ввечері? — запитала вона.

— Не надавайте цьому великого значення, Селесто. Ми поставили Дейвові кілька запитань тому, що він був у барі «Мак-Гілз» тоді, коли туди заходила й Кейті. Деякі відповіді Дейва не узгоджуються, й це стурбувало мого партнера. Щодо мене, то я думаю, що Дейв забагато випив тієї ночі й не пам'ятає подробиць, але мій колега ніяк не може заспокоїтись. Тож я повинен лише точно знати, коли він повернувся додому, аби колега облишив свої підозри й ми змогли зосередитися на пошуках убивці Кейті Маркус.

— Ви думаете, її вбив Дейв?

Шон відхилився від автомобіля й подивився на неї.

— Я не сказав нічого подібного, Селесто. Чорт його бери, чому я повинен так думати?

— Я не знаю.

— Але ж ви це сказали?

— Про що ми розмовляємо? — запитала Селеста. — Я збен-тежена.

Шон усміхнувся так доброзичливо, як тільки міг.

— Що швидше я довідаюся, коли Дейв повернувся додому, то швидше я переконаю свого партнера облишити провали в розповіді вашого чоловіка й перейти до речей конкретніших.

Селеста здавалася такою розгубленою і збентеженою, що Шон відчув до неї ту саму невиразну жалість, яку часто відчував до її чоловіка.

— Селесто, — промовив він, знаючи, що Вайті поставив би йому найнижчу оцінку за його випробувальний період, якби почув те, що він зараз скаже. — Богом присягаюсь, я не думаю, що злочин учинив Дейв. Але мій партнер думає інакше, а він має вище звання, ніж я. Він обирає, якими стежками має просуватися розслідування. Скажіть мені, коли Дейв повернувся додому, й ми на цьому закінчимо й більше не надокучатимемо Дейвові.

— Але ви бачили цей автомобіль, — сказала Селеста.

— Про що ви?

— Я чула вашу розмову на вулиці. Хтось бачив цей автомобіль, запаркований біля «Останньої краплі» тієї ночі, коли вбили Кейті. Ваш партнер думає, що Дейв убив Кейті.

«Нісенітниця», — подумав Шон. Він не міг у це повірити.

— Мій партнер просто хоче ближче придивитися до Дейва. Це не означає, що він підозрює його в убивстві. Ми не маємо підозрюваного, Селесто. Ви зрозуміли? Не маємо. Ми маємо лише провали в Дейвовій розповіді. Коли ми закриємо ці провали, цій історії буде кінець. Не хвилюйтеся.

На нього напали, хотіла сказати Селеста. Він прийшов додому весь у крові, але тому що хтось намагався напасти на нього. Він мусив захищатися. Він не міг убити людину. Навіть якби я думала, що це він убив Кейті, друга моя половина переконана, що Дейв на таке неспроможний. Я кохалася з ним. Я одружилася з ним. І я не одружилася б з убивцею, ти, поганий копе!

Вона спробувала пригадати, як думала зберегти спокій, коли поліція прийде їх допитувати. Тієї ночі, коли прала його одяг, змиваючи з нього кров, Селеста була переконана, що має план, як їй захищатись. Але тоді вона не знала, що Кейті вбито й що

копи допитуватимуть її про можливу причетність Дейва до її вбивства. Хіба могла вона це передбачити? А цей коп був такий спокійний, самовпевнений і чарівний. Він не був гладким, сірим і брутальним типом, якого вона сподівалася побачити. Він був давній Дейвів друг. Дейв сказав їй, що цей чоловік, Шон Дівайн, був із ним і Джиммі Маркусом на вулиці, коли Дейва викрали. І той хлопець, з яким Дейв дружив у дитинстві, виріс у цього високого та вродливого чоловіка з голосом, який можна слухати всю ніч, з очима, від погляду яких ти танеш, немов віск.

Господи Христе. Що їй робити в такій ситуації? Їй потрібен час. Їй потрібен час, щоб подумати, щоб бути самою собою й дивитися на обставини раціонально. Їй не потрібна сукня мертвої дівчини, яка дивиться на неї із заднього сидіння, й коп на протилежному боці автомобіля, що споглядає її своїми проникливими, як у спальні, очима.

Селеста промовила:

— Я спала.

— Що?

— Я спала. У суботу вночі, коли Дейв повернувся додому, я вже була в ліжку.

Коп кивнув головою. Він знову заглянув в автомобіль, поляпав долонями його дах. Шон здавався задоволеним. Він мав такий вигляд, ніби вона відповіла на всі його запитання. Селеста згадала, що волосся в нього дуже густе й має майже ірисовий колір між світло-брунатними пасмами. Вона згадала, як подумала, що йому нема чого остерігатися лисини.

— Селесто, — проказав Шон своїм скрадливим бурштиновим голосом. — Я бачу, що ви налякані.

Селеста відчула, неначе її серце здавила чиясь брудна рука.

— Думаю, ви налякані й ви щось знаєте. Я хочу, щоб ви зрозуміли — я на вашому боці. Я також на боці Дейва. Але більше я на вашому боці, бо, як вже сказав, ви налякані.

— Я не налякана, — вона спробувала заперечити й відчинила дверцята водія.

— Ні, ви налякані, — сказав Шон і відступив від автомобіля, коли вона сіла в нього й поїхала по авеню.

Ким вони хотіли стати

Повернувшись до помешкання, Шон застав у коридорі Джиммі — той розмовляв по мобільному телефону.

— Так, я пам'ятаю — фотографії. Дякую вам, — сказав Джиммі й вимкнув мобілку. Потім подивився на Шона.

— Це була похоронна контора Ріда, — промовив він. — Вони забрали тіло з офісу медичної експертизи й сказали, що я можу приїхати з її речами. — Він стенив плечима. — Сказали, що треба обговорити всі деталі церемонії і таке інше.

Шон кивнув головою.

— Ти взяв свого блокнота?

Шон поляпав по кишени.

— Він тут.

Джиммі кілька разів ударив себе мобількою по стегну.

— Треба їхати до похоронної контори.

— Чоловіче, у тебе такий вигляд, що тобі краще поспати.

— Ні, зі мною все гаразд.

— Окей.

Коли Шон хотів проминути його, Джиммі сказав:

— Я можу попросити тебе про одну послугу.

Шон зупинився.

— Авжеж.

— Дейв, мабуть, скоро поїде, щоб забрати Майкла додому.

Я не знаю, який в тебе розпорядок дня, але маю надію, ти зможеш скласти Аннабет компанію бодай на короткий час. Просто, щоб вона не залишалась сама. Селеста, імовірно, повернеться, тож тобі тут перебувати недовго. Розумієш, Вел та його брати повели дівчаток у кіно, і в хаті не буде нікого, а я знаю, що Аннабет не погодиться поїхати до похоронної контори, тому я подумав...

— Гадаю, проблеми не буде. Я повинен зустрітися зі своїм сержантом, але офіційно наша зміна закінчилася дві години тому. Дозволь його попередити. Окей?

— Буду тобі дуже вдячний.

— Про що розмова? — Шон пішов у напрямку кухні, а тоді зупинився й оглянувся на Джиммі. — Власне кажучи, Джиме, я хочу запитати тебе про щось.

— Запитуй, — сказав Джиммі, відразу приймаючи вигляд арештанта на допиті.

Шон повернувся по коридору.

— Нас двічі або тричі повідомили, що ти мав проблему з юнаком, про якого ти згадав сьогодні вранці, з Бренденом Гаррісом.

Джиммі стелує плечима.

— Ніякої проблеми. Просто він не подобається мені.

— Чому?

— Не знаю. — Джиммі поклав мобілку в свою передню кишеню. — Деякі люди просто справляють на тебе неприємне враження. З тобою такого не було?

Шон підступив ближче й поклав руку на плече Джиммі.

— Він зустрічався з Кейті, Джиме. Вони планували втекти.

— Нісенітниця, — пробурчав Джиммі, не відриваючи погляду від підлоги.

— Ми знайшли рекламні брошури Лас-Вегаса в її рюкзаку. Ми зробили кілька дзвінків і виявили замовлені на їхні прізвища квитки на літак. Бренден Гарріс це підтвердив.

Джиммі скинув з плеча Шонову руку.

— Це він убив мою дочку?

— Ні.

— Ти певен у цьому на сто відсотків?

— Майже. Він бездоганно витримав кілька детекторів на брехню. До того ж він зовсім не схожий на вбивцю. Думаю, він щиро кохав твою дочку.

— Прокляття, — сказав Джиммі.

Шон прихилився до стіни й чекав, даючи Джиммі час переварити все це.

— Вони хотіли втекти? — перегадом запитав Джиммі.

— Так. Як розповів нам Бренден Гарріс та подруги Кейті, ти був настроєний категорично проти їхніх зустрічей. Я не можу зрозуміти чому. Хлопець не схожий на проблемного. Розумієш? Можливо, він надто стриманий, не знаю. Але він здався

мені хлопцем дуже пристойним і навіть приємним. Не знаю, що й подумати...

— Ти не знаєш, що й подумати? — коротко засміявся Джиммі. — Шоне, я щойно довідався, що моя дочка — а вона, як ти знаєш, померла — мала намір утекти від мене.

— Я тебе розумію, — сказав Шон, знизивши голос майже до пошепту, сподіваючись, що так зробить і Джиммі, чоловік, якого відучора, коли вони зустрілися біля екрана відкритого кіно-театру для автомобілістів, він бачив лише в стані крайнього збудження. — Чоловіче, мені лише цікаво, чому ти так уперто не хотів, щоб твоя дочка зустрічалася з тим молодиком?

Джиммі прихилився до стіни поруч із Шоном і кілька разів глибоко вдихнув, повільно випускаючи повітря.

— Я знав його батька. Він мав кличку Правильний Рей.

— Чому саме таку? Він був суддя?

Джиммі похитав головою.

— Тоді навколо було надто багато Реїв, розумієш? Рей Псих Бучек і Рей Недоумок Доріян, і Рей Байбак Лейн. Отож, кличка Правильний Рей прилипла до Рея Гарріса, бо всі інші звучні клички були вже розібрані. — Джиммі знизав плечима. — Хай там як, а той чоловік мені ніколи не подобався. Він покинув свою дружину, коли та була вагітна отим німим хлопцем, якого вона тепер має. Бренденіві тоді було тільки шість років, от я й подумав, що яблуко від яблуні недалеко відкотиться, і не хотів, щоб він зустрічався з моєю дочкою.

Шон кивнув головою, хоч і не купився на це пояснення. Коли Джиммі сказав, що він ніколи не любив цього хлопця, щось у його голосі наче тріснуло, а Шон свого часу чув чимало вигаданих історій і міг легко їх упізнати, хоч би як логічно вони звучали.

— Це єдина причина? — запитав Шон.

— Атож, — підтвердив Джиммі, відштовхнувся від стіни й вийшов у коридор.

— Гадаю, це непогана ідея, — сказав Вайті, коли стояв із Шоном поза будинком. — Побудь із родиною, може, довідаєшся про щось іще. До речі, що ти сказав Бойловій дружині?

— Я сказав їй, що вона здалася мені наляканою.

— Вона гарантує його алібі?

Шон похитав головою.

— Сказала, що вже спала, коли він повернувся.

— Але тобі вона здалася наляканою?

Шон подивився на вікна й, показуючи Вайті рукою й головою вгору по вулиці, пройшов із ним до рогу.

— Вона чула, як ми балакали поблизу автомобіля.

— Прокляття, — сказав Вайті. — Вона повідомить чоловіка, і той може втекти.

— І куди ж він подасться? Він був єдина дитина в родині, його мати померла, прибутки має низькі, а друзів небагато. Навряд чи він зможе втекти з країни й оселитися десь в Уругваї.

— Але купити собі авіаквиток він спроможний.

— Сержанте, — сказав Шон, — у нас немає реальних доказів того, що цей чоловік винний.

Вайті відступив на крок і подивився на Шона в світлі ліхтарної лампи, що нависала над ними.

— Ти не хочеш вірити мені, суперкопе?

— Я просто не бачу провини за цим чоловіком. По-перше, немає мотиву.

— Дівайне, його алібі шите білими нитками. У його розповідях стільки дірок, що, якби вони були в човні, він давно пішов би на дно. Ти сказав, що його дружина налякана. Не обурена, а налякана.

— Окей, тут я ладен погодитися. Вона явно щось приховує.

— То ти думаєш, вона й справді спала, коли він повернувся додому?

Шон бачив Дейва, коли вони були малими дітьми, бачив, як він сідає, плачучи, в невідомий автомобіль. Він бачив його темним і далеким на задньому сидінні, коли автомобіль завертав за ріг. Він хотів ударити рукою по стіні позад себе й прогнати видіння к бісу.

— Ні. Гадаю, вона знає, коли він повернувся додому. А тепер, підслухавши нашу розмову, знає, що тієї ночі він був

в «Останній краплі» і, можливо, тримаючи в голові всі ті події, що не стикуються між собою, намагається їх упорядкувати.

— І ці неузгоджені шматки подій уселяють їй смертельний страх?

— Можливо. Я не знаю. — Шон копнув носакком черевика камінь, що лежав під стіною будинку. — Я відчуваю...

— Що?

— Я відчуваю, ніби ми бачимо, як ці шматки подій б'ються один об один, але не стуляються. Мабуть, ми щось випускаємо з уваги.

— Ти справді переконаний, що Бойл невинний?

— Я не викидаю його з кола підозрюваних. Я міг би навіть заарештувати його, якби бодай на секунду міг уявити собі мотив.

Вайті відступив назад і відірвав підбор від стовпа, в який він упирався. Він подивився на Шона так, як, бачив Шон, він дивився на свідка, коли боявся, що той не витримає в суді.

— Окей, — сказав він. — Брак мотиву турбує мене також. Але не дуже, Шоне. Не дуже. Думаю, існує якась невідома причина, яка прив'язує його до цієї справи. Інакше якого біса він брехав би нам?!

— Ет, облиш, — сказав Шон. — Так заведено. Люди брешуть нам, бо не брехати копам не годиться. А що ти скажеш про квартал, який оточує «Останню краплю»? Там уночі відбувається справжня торгівля. Торгують повіями, трансвеститами, онаністами — чим заманеться. Може, в машині у Дейва був якийсь темний суб'єкт, і він не хоче, щоб дружина знала. Можливо, він має коханку. Хто знає. Але все це не наближає його й на милю до вбивства Кейті Маркус.

— Ніщо не наближає його до нього, крім букета брехні й мого відчуття, що цей тип нечистий.

— Твого особистого відчуття, — промовив Шон.

— Шоне, — сказав Вайті й став загинати пальці на своїх руках. — Цей чоловік збрехав нам про час, коли він покинув бар «Мак-Гіллз». Збрехав, коли повернувся додому. Він був запаркований біля «Останньої краплі», коли жертва покинула бар. Він був у двох із тих барів, у яких була вона, але намагається

це приховати. Він має розпухлий кулак і розповідає нісенітничі про те, як він його розбив. Він знав жертву, а ми вже з тобою погодилися, що підозрюваний також її знав. Нарешті він ідеально — до чортів — уписується в твій образ убивці-маніяка: білий, років тридцяти п'ятьох, майже безробітний, і, як ти мені розповів учора, він постраждав від сексуального насильства, коли був малим хлопцем. Ти смієшся з мене? З такими доказами цей мужик давно має сидіти у в'язниці.

— Ти щойно згадав, що він був жертвою сексуального насильства, а проте Кетрін Маркус не було згвалтовано. Ти сам собі суперечиш, сержанте.

— Може, він просто пострибав на ній.

— На сцені злочину ніде не знайдено чоловічого сімені.

— Ішов дощ.

— Дощу не було там, де знайдено її тіло. У невимушених убивствах на сексуальному ґрунті сліди сексуального виверження — неодмінна частина загальної картини. Так буває в дев'яноста дев'ятьох і дев'ятьох десятих відсотків випадків. А де вони в нашому випадку?

Вайті опустив голову й постукав по ліхтарному стовпу долонями.

— Ти був другом батька жертви й потенційного підозрюваного, коли ви були...

— Ет, облиш...

— ...дітьми. Це компрометує тебе, не заперечуй. Це перешкоджає тобі бути об'єктивним.

— Перешкоджає мені бути об'єктивним? — Шон понизив голос і притулив собі долоню до грудей. — Зрозумій, — сказав він. — У мене лиш інший погляд, ніж у тебе, на профіль підозрюваного. Я не кажу, що, якби ми знайшли більше доказів проти Дейва Бойла, аніж кілька непослідовностей, я не приєднався б до тебе, намагаючись його звинуватити. Ти знаєш про це. Але якщо ти підеш до прокурора з тим, що маєш тепер, то що він тобі скаже?

Долоні Вайті трохи сильніше забарабанили по ліхтарному стовпу.

— Я тебе запитую — що він тобі скаже?

Вайті підняв руки над головою й широко позіхнув. Зустрівши Шонів погляд, він стомлено спохмурнів.

— Твоє зауваження слухне. Але, — він підняв догори палець, — ти, паскудний добровільний адвокат, я збираюся знайти палицю, якою її бито, або пістолет чи якийсь закривавлений одяг. Не знаю, що саме, але щось я таки знайду. І коли я його знайду, я прижучу твого друга.

— Він мені не друг, — сказав Шон. — Припустімо, ти маєш рацію. Тоді я розберуся в усьому швидше, ніж ти.

Вайті відійшов від ліхтарного стовпа й підступив до Шона.

— Не скомпрометуй себе цим, Дівайне. Бо тоді ти скомпрометуєш і мене, і я тебе поховаю. Переведу тебе в який-небудь закутень у Беркширі, й ти збиратимеш там радарну інформацію з допомогою клятого снігохода.

Шон провів обома руками по обличчю та волоссю, намагаючись прогнати від себе виснаження.

— Балістична експертиза, мабуть, уже готова, — сказав він.

Вайті відступив від нього.

— Саме туди я й хочу поїхати. Лабораторне опрацювання відбитків пальців теж, мабуть, уже в комп'ютері. Я їх перегляну, й, можливо, нам пощастить. Твоя мобілка з тобою?

Шон поляпав по кишені.

— Так.

— Я зателефоную тобі згодом.

Вайті відвернувся від Шона й побрався по Крешент до автомобіля. Шон відчув глибоке розчарування тим, що випробувальний період несподівано здався йому набагато тяжчим, аніж здавався сьогодні вранці.

Він повернувся на Бакінгем, коли Джиммі й Дейв спускалися по сходах із Майклом.

— Ви додому?

Дейв зупинився.

— Так. Повірити не можу, Селеста досі не повернулася з машиною.

— Думаю, що з нею все гаразд, — сказав Шон.

— О, так, — погодився Дейв. — Але мені доведеться повертатися додому пішки.

Шон засміявся.

— Лише п'ять кварталів?

Дейв усміхнувся.

— Майже шість, чоловіче, якщо ти порахуєш точно.

— Ліпше рушайте, — сказав Шон, — поки залишається трохи світла. Тримайся, Майкле.

— До побачення, — мовив Майкл.

— Успіхів, — попрощався Дейв, і вони покинули Шона біля сходів.

Дейвові кроки здалися йому трохи важкими від пива, випитого в будинку Джиммі. Шон подумав: Дейве, якщо ти це зробив, краще відмовся від алкоголю. Тобі знадобиться кожна клітина твого мозку, якщо ми з Вайті візьмемося за тебе. Кожна клята клітина.

Сонце вже сховалося за обрій, верховіття дерев у парку потемніли, а екран колишнього відкритого кінотеатру перетворився на чорну тінь. Край неба ще відсвічував, і В'язничний канал о цій порі ночі здавався одягненим у сріблясті шати. Селеста сиділа в своєму автомобілі на стороні Шомута й дивилася вниз на канал і парк, на Іст-Бакінгем, що здіймався за ним, немов сміттєве звалище. Низину майже цілком укривав парк, oprічно стриміли тільки шпилі та виступали високі дахи. І на все це, бовваніючи віддалік, дивились зі своїх заасфальтованих і покручених височин будинки на Пагорбах.

Селеста навіть не пам'ятала, як вона сюди приїхала. Вона передала сукню одному із синів Брюса Ріда, хлопцеві, одягненому в чорне, з такими гладенько поголеними щоками та молодими очима, що здавалося, він буде організатором студентського балу, а не похорону. Селеста покинула похоронний офіс, і останнє, що вона пам'ятала, як вона проїхала повз давно закритий металообробний завод Айзека, повз порожні будівлі завбільшки з ангари й уперлася бампером в іржаві палі, а її погляд прикипів до повільної течії каналу, яка плюскотіла об шлюзи гавані.

Відразу по тому, як вона підслухала розмову двох полісменів про Дейвів автомобіль — їхній автомобіль, той самий, у якому вона тепер сиділа, — вона почула себе п'яною. Але не приємно п'яною, легкою і з солодким гудінням у голові. Ні, вона почувалася так, немов цілісіньку ніч пила якесь дешеве пійло, прийшла додому й забулася, відтак оговталася, хоч мозок іще був затуманений, язик розпухнув, у роті відчувався гіркий присмак отрути, а почуття отупіли, й вона неспроможна була зосередитися.

— Ви налякані? — запитав її коп, і його слова так глибоко проникли їй під шкіру, що єдиним, на що вона здобулася, було воювниче заперечення: «Ні, я не налякана». Так ніби вона дитина. Ні, я не винна. Так, ти винна. Ні, не винна. Так, ти винна.

Вона налякана. Вона нажахана. Страх перетворював її на пудинг.

Вона з ним побалакає, вирішила Селеста. Зрештою він досі Дейв. Хороший батько. Чоловік, який ніколи не здіймав на неї руки й не виявляв схильності до насильства за всі ті роки, що вона знає його. Ні разу навіть не штурнув двері, не вдарив кулаком об стіну. Вона не сумнівалася, що зможе поговорити з ним.

Вона запитає: Дейве, чию кров я відмивала з твого одягу?

Дейве, запитає вона, що насправді сталося суботньої ночі?

Ти можеш це мені сказати. Я твоя дружина. Ти можеш розповісти мені все.

Ось що вона зробить. Вона поговорить із ним. Вона не має причин боятися його. Він Дейв. Вона кохає його, а він кохає її, і все це якось виясниться. Вона певна, що виясниться.

А проте вона перебувала тут, на протилежному березі каналу, серед руїн колишнього металообробного заводу, що його недавно купив якийсь бізнесмен, який хотів збудувати тут паркувальний майданчик, якщо на протилежному березі річки збудують стадіон. Вона дивилася на парк, у якому було вбито Кейті Маркус. Вона чекала, поки їй хтось скаже, куди їй знову рухатися.

Джиммі сидів із Амброзом, сином Брюса Ріда, в офісі його батька, обговорюючи подробиці та шкодуючи, що розмовляє

не з самим Брюсом, а з цим хлопцем, який, либонь, щойно закінчив коледж. Йому було б природніше грати в якусь гру на стадіоні, аніж готувати трупи для поховання, й Джиммі не міг собі уявити, як ці доглянуті білі руки доторкаються до мертвого тіла.

Він назвав Амбросові дату народження Кейті й номер її страховки, а хлопець записав ці дані золотим пером у формуляр, пристебнутий до планшета, а потім лагідним голосом, що був копією батькового, запитав:

— Гаразд, гаразд. А тепер, містере Маркус, скажіть мені, це буде традиційна католицька церемонія? Поминки, меса?

— Так.

— Тоді я пропоную поминки влаштувати в середу.

Джиммі кивнув головою.

— Ми вже зарезервували богослужбу в церкві на четвер, о дев'ятій ранку.

— На дев'яту ранку, — повторив хлопець і записав цей час. — А ви вже вирішили, коли робитимете поминки?

Джиммі сказав:

— Ми зробимо їх двічі. Перші — між третьою та п'ятою годинами, другі — між сьомою і дев'ятою.

— Сьомою і дев'ятою, — повторив хлопець, записуючи. — Я бачу, ви принесли фотографії. Добре. Добре.

Джиммі подивився на фотографії в рамках, що лежали в нього на колінах: Кейті на своєму випускному вечорі. Кейті із сестрами на пляжі. Кейті з ним на відкритті «Ринкового коледжу», коли їй було вісім років. Кейті з Ів та Даяною. Кейті, Аннабет, Джиммі, Надін і Сара в «Шістьох прапорах».

Він поклав стосик фотографій на стілець поруч із собою. У горлі йому запекло, але це відчуття зникло, коли він ковтнув.

— А про квіти ви подумали? — запитав Амброз Рід.

— Я замовив їх у Кнопфера сьогодні пополудні, — відповів Джиммі.

— А оголошення?

Він уперше зустрівся з поглядом хлопця.

— Оголошення?

— Так, — промовив хлопець і подивився на свій планшет. — Оголошення для газети. Ми можемо взяти його публікацію на себе, якщо ви дасте нам приблизний текст. Наприклад, оголосите, що ви волієте одержати гроші замість квітів або щось таке.

Джиммі відвернув погляд від співчутливих очей хлопця й подивився на підлогу. Під ними, десь у підземеллі цього білого вікторіанського будинку, в кімнаті для бальзамування лежала Кейті. Вона лежатиме гола перед Брюсом Рідом, цим хлопцем та його двома братами, й вони митимуть її, доторкатимуться до неї, бальзамуватимуть її, щоб на певний час зберегти її від розкладання. Їхні холодні, наманікюрені руки ковзатимуть по її тілу. Вони відокремлять певні його частини. Вони братимуть її підборіддя великим і вказівним пальцями й обертатимуть його в різні боки. Вони розчісуватимуть їй волосся.

Він думав про свою дитину, голу, виставлену, із втраченим кольором її тіла, уявляв собі, як вона лежить і чекає, коли до неї востаннє доторкатимуться ці чужі люди — обережно, мабуть, але з черствою, клінічною обережністю. А потім вони підкладуть їй під голову в труні атласну подушку і перевезуть її в кімнату загального огляду, з нерухомим, як у ляльки, обличчям і в її улюбленій синій сукні. На неї дивитимуться і над нею молитимуться, розмовлятимуть і сумуватимуть і зрештою закопають у землю. Її опустять у могилу, яку викопають для неї чоловіки, що не знали її, і Джиммі здалеку почув, як гупає по труні земля, ніби сам лежав у тій труні разом із нею.

Вона лежатиме під шістьма футами землі, аж поки зрештою заросте травою. Вона вже ніколи не бачитиме, не відчуватиме, не чутиме ані запаху, ані звуків. Вона лежатиме там, можливо, тисячу років, не чуючи, як тупотять ноги людей, які відвідуватимуть її надгробок, не спроможна чути світ, який вона покинула, бо між нею і світом лежатиме шар землі.

Я вб'ю його, Кейті. Я докладу всіх зусиль, щоб знайти його раніше, ніж поліція, і я його вб'ю. Я вкину його в набагато гіршу яму, аніж та, в якій лежатимеш ти. Я нікому не дозволю бальзамувати його тіло. Не дозволю плакати над ним. Я примушу

його зникнути, ніби він ніколи й не існував. Так ніби його ім'я і все, чим він був, чи думав, що він є, існувало лише уві сні й зникло, перш ніж той чоловік, який бачив сон, прокинувся.

Я знайду того, хто поклав тебе на той стіл унизу, я звезу його з світу. І близькі йому люди — якщо він їх має — не жалітимуть його так, як ми жаліємо Кейті. Бо вони ніколи не знатимуть, що з ним сталося.

І не турбуйся дитино, чи твій тато спроможний зробити те, що він обіцяє. Тато на це спроможний. Ти ніколи цього не знала, але твій тато раніше вбивав. Тато робив те, що треба було робити. І він зробить це знову.

Він обернувся до Брюсового сина, який не так давно почав працювати в цій сфері, щоб спокійно витримувати тривалі паузи.

Джиммі сказав:

— Я хотів би дати таке оголошення: «Померла Маркус Кетрін Хуаніта, улюблена дочка Джеймса й Маріти, прийомна дочка Аннабет і сестра Сарі й Надін...»

Шон сидів на задньому ганку з Аннабет Маркус, яка потроху ковтала з пляшки біле вино й курила сигарети менш як до половини, перш ніж гасила їх. Її обличчя освітлювала лампа, що горіла над ним. Сильне обличчя, воно завжди вражало, хоч, либонь, ніколи не було вродливим. Вона звикла, що на неї дивляться, як здогадувався Шон, хоча навряд чи розуміла, чому вона варта такої уваги. Вона дещо скидалася Шонови на матір Джиммі, але без виразу смирення й поразки. Скидалася й на його власну матір у її цілковитій стриманості, що не вимагала від неї великих зусиль. Саме цим була схожа й на Джиммі. Він бачив Аннабет Маркус жінкою веселою, але вона ніколи не здавалася йому легковажною.

— Отже, — промовила вона до Шона, — що ви збираєтеся робити сьогодні ввечері, коли вас звільнять від обов'язку втішати мене?

— Для мене це не обов'язок...

Вона відмахнулася від нього рукою.

— Дякую. Але що ви маєте намір робити?

— Поїду зустрітися зі своєю матір'ю.

— Справді?

Він кивнув головою.

— У неї сьогодні день народження. Поїду відсвяткую його з нею та зі старим.

— Он як. А чи давно ви розлучилися?

— А це видно?

— Ви носите своє розлучення як костюм.

— Он як. Я розлучився більш як рік тому.

— Вона живе тут?

— Уже ні. Вона мандрує.

— Ви сказали це з гірким виразом. «Мандрує».

— Справді?

Він стенув плечима.

Вона підняла руку.

— Я ненавиджу себе за те, що з вами роблю — відвертаю свої думки від Кейті вашим коштом. Тому вам не треба відповідати на жодне з моїх запитань. Я особа доскіплива, а ви цікавий чоловік.

Він усміхнувся.

— Ні, я зовсім не цікавий. Насправді я дуже нудний, місіс Маркус. Заберіть у мене мою роботу, і я зникну.

— Називайте мене просто Аннабет.

— Гарзд.

— Я не можу повірити, офіцере Дівайн, що ви чоловік нудний. Але знаєте, що найбільше мене дивує?

— Що саме?

Вона повернула свого стільця й подивилась на нього.

— Ви не здаєтеся мені чоловіком, здатним надсилати фальшиві штрафи.

— Чому?

— Це здається дитячою витівкою, — сказала вона. — А ви не схожі на чоловіка, охочого грати в дитячі ігри.

Шон стенув плечима. Досвід йому підказував, що кожен поводиться по-дитячому раніше чи пізніше. А надто в тих випадках,

коли людина попадає в скрутну ситуацію, тоді дитячість допомагає знайти якусь раду.

Минуло більш ніж рік, як він востаннє розмовляв із кимось про Лорен — не розмовляв ані з її батьками, ані з її випадковими друзями, ані з поліційним психологом, до якого наполегливо радив йому звернутися його командир, коли почув, що Лорен від нього пішла й це перестало бути новиною у відділку. Але тепер перед ним сиділа Аннабет, чужа людина, яка спізнала втрату, і він відчував, що вона переймається його втратою, намагаючись зрозуміти її або розділити чи щось подібне, тобто бажала знати, як уявляв собі Шон, що вона не самотня у своєму горі.

— Моя дружина — театральний менеджер, — проказав він спокійним голосом. — Вона керує гастрольною трупю, розумієте? Торік вона показувала виставу «Володар танцю». Тепер готує до постанови, якщо не помиляюся, п'єсу «Анна здобуває собі рушницю». Ми були дивним подружжям. Тобто ми працювали в дуже різних галузях, цілком протилежних, як на мене.

— Але ви кохали її, — сказала Аннабет.

Він кивнув головою.

— Авжеж, кохав. І кохаю досі. — Він набрав повні груди повітря, відхилився назад на своєму стільці й видихнув. — Отож чоловік, якому я надсилав штрафи, був...

У горлі в Шона пересохло, він похитав головою, й раптом йому захотілося втекти геть із цього ганку та з цього дому.

— Він був вашим суперником? — запитала Аннабет, і її голос пролунав дуже делікатно.

Шон дістав сигарету з пачки й закурив, кивнувши головою.

— Ви знайшли правильне слово. Можна сказати й так. Суперник. У нас із дружиною були проблеми протягом певного часу. Ніхто з нас майже не бував удома, щось таке. І цей, як ви кажете, суперник став надто часто зустрічатися з нею.

— І вам це дуже не сподобалося, — сказала Аннабет.

Це було ствердження, не запитання.

Шон обернув погляд у її напрямку.

— А ви знаєте когось, кому б це сподобалося?

Аннабет поглянула на нього жорстко, ніби натякаючи, що сарказм не личить йому або що тема їхньої розмови не терпить жартів.

— Проте ви досі її кохаете.

— Аякже. Так, чорт забирай, гадаю, що й вона досі любить мене. — Він загасив свою сигарету. — Адже іноді телефонує мені. Телефонує, але не озивається.

— Стривайте, вона...

— Я знаю, — сказав він.

— ...телефонує вам і не каже жодного слова?

— Атож. Це триває вже десь вісім місяців.

Аннабет засміялася.

— Не ображайтесь, але я досі не чула нічого кумеднішого.

— Не заперечую. — Він подивився на муху, яка літала, докторкаючись до лампочки вгорі. — Сподіваюся, що одного з цих днів вона заговорить. І це мене гріє.

Він почув, як з нього вихопився короткий сміх у нічній темряві, й це збентежило його. Якийсь час вони сиділи мовчки, курячи й слухаючи дзижчання мухи, яка робила свої карколомні польоти до світла.

— Як її звать? — запитала Аннабет. — Ви ще ні разу не назвали її ім'я.

— Лорен, — промовив він. — Її звати Лорен.

Протягом короткого часу її ім'я висіло в повітрі, як нитка павутини.

— А ви кохали її з дитинства?

— З першого курсу коледжу, — сказав Шон. — Власне, ми тоді були ще дітьми.

Він пригадав листопадову грозу, коли вони вперше поцілувалися в під'їзді якогось будинку, пригадав, як її шкіра покривалася мурашками і як вони тремтіли.

— Можливо, в цьому й проблема, — сказала Аннабет.

Шон подивився на неї.

— Що ми вже не діти?

— Одне з вас принаймні.

Шон не став уточнювати, хто саме з них.

— Джиммі сказав мені, що Кейті хотіла втекти з Бренденом Гаррісом.

Шон кивнув головою.

— Хіба це не те саме, про що ми говоримо?

Він обернувся на своєму стільці.

— Про що?

Вона випустила дим на порожні шворки для сушіння білизни.

— Про дурні мрії, які ми маємо замолоду. Я хочу сказати, як Кейті й Бренден Гарріс збиралися жити в Лас-Вегасі? Як довго тривав би для них цей земний рай? Ну, помандрували б, повеселилися, але рано чи пізно до них дійшло б, що життя не триває щасливо після золотого надвечірнього сонця та після інших таких принад. Це тяжка праця. Особа, яку ти кохаєш, рідко відповідає твоїм сподіванням. Бо жодна людина не варта твого великого кохання, а може, не варта й того тягаря, який воно на тебе навалює. Ти почуватимеш себе приниженим, розчарованим, твою довіру буде зламано, й тяжкі дні настануть для тебе. Ти більше втратиш, аніж здобудеш. Зненавидиш кохану людину не меншою мірою, ніж ти покохав її. Але засукай свої рукави й працюй, бо що старший стаєш, то більшає твоя потреба в праці.

— Аннабет, — несподівано кинув Шон, — вам хто-небудь казав, що ви жорстока жінка?

Вона обернула голову до нього, очі в неї заплющилися, й замріяна усмішка з'явилася на її обличчі.

— Весь час кажуть.

Бренден Гарріс увійшов цієї ночі до своєї кімнати й дістав із під ліжка валізу. Він туго напакував її шортами та гавайськими сорочками, однією спортивною курткою та двома джинсами, але не взяв ані светрів, ані теплих штанів. Він поклав у валізу той одяг, який вони сподівалися носити в Лас-Вегасі, нічого зимового, бо вони з Кейті погодилися, що більше ніколи не дивитимуться крізь заморожені шибки й не відвідуватимуть ярмарки, де продаються теплі шкарпетки. Тому коли він відкрив свою валізу, то побачив блискучий набір пастельних і квіткових тканин, вибух літа.

Отакими вони мали намір бути. Засмаглими й розслабленими, тіла не обтяжені важкими черевиками, пальтами або чіїмись сподіваннями. Вони питимуть трюнки з екзотичними назвами зі склянок на коктейль і бавитимуть дні в готельних басейнах. Їхня шкіра пахнутиме сонцем і хлоркою. Вони кохатимуться в кімнаті, охолодженій кондиціонером, проте нагрітій сонцем, проміння якого проникатиме крізь штори, а коли ніч усе охолодить, вони вдягатимуться в свій найкращий одяг і гулятимуть по Стрипу. Він дивився на них наче здалеку, дивився з висоти кількох поверхів на двох закоханих, як вони йдуть у неоновому сяйві і яскраві вогні розцвічують червоним, жовтим і синім світлом темний гудрон вулиці. І тут вони йшли — Бренден і Кейті, — лівно йшли по широкому бульвару, який здавався вужчим через високі будівлі обабіч, а з відчинених дверей казино долітали веселі голоси та передзвін монет.

Куди ти хочеш зайти сьогодні, моя кохана?

Обирай ти.

Ні, обирай ти.

Ні, право обирати я надаю тобі.

Гаразд, що ти скажеш про це казино?

Начебто гарне.

Тоді ходімо.

Я кохаю тебе, Брендене.

Я також кохаю тебе, Кейті.

І вони піднялися б по застелених килимом сходах між білими колонами в задимлений і наповнений звуками палац. Самі ще діти, вони зробили б це, як чоловік і дружина, що починають спільне життя, і Східний Бакінгем лишиться за мільйони миль позаду них і відступатиме на мільйон миль далі з кожним кроком, який вони ступатимуть по сходах.

Ось як у них усе було б.

Бренден сів долі. Йому треба було посидіти бодай секунду. Секунду або дві. Сівши, він високо підняв ноги й обхопив свої щиколотки, як малий хлопчик. Він трохи погойдався, опустивши підборіддя на груди й заплющивши очі, й відчув, що біль трохи втих. Його опанував спокій.

А потім цей стан минув, і жах від того, що Кейті вже немає на землі — немає й ніколи вже не буде, — знову проник у його кров, яка захолюняла в жилах.

У хаті був пістолет. Він належав батькові, й мати залишила його за рухливим карнизом над коморою, де батько завжди його тримав. Можна було залізти на полицю в коморі, простягти руку під стелю, обмацати там три закутні й відчутти вагу пістолета в своїй руці. Далі треба було тільки обхопити його пальцями. Пістолет лежав там, відколи Бренден себе пам'ятав, і одним з його найяскравіших спогадів було, як він якось пізно ввечері виліз із ванної й побачив, що батько витяг руку з-під карниза в коморі. Бренден навіть діставав пістолет і показував його своєму другові Джеррі Дівенті, коли їм було по тринадцять років; Джеррі подивився на нього широко розкритими очима й сказав: «Поклади його назад, поклади назад». Пістолет був покритий пилюкою, адже з нього, либонь, ніколи не стріляли, й Бренден знав, що його треба почистити.

Він зможе дістати пістолет сьогодні вночі. Піде до кав'ярні «Вищий світ», де полюбляє стовбичити Роман Фоллов, або до бару «Атлантичний автоклас», що належить Бобові О'Доннелу й звідки, як розповідала йому Кейті, він розпоряджався всім своїм бізнесом зі свого заднього офісу. Він зможе піти до одного з цих закладів — а найкраще до обох — і по черзі націлити батьків пістолет на ці обидві пики, по кілька разів спустити падлючий гачок, аж поки він клацатиме в порожній кімнаті, і вже ні Роман, ні Боббі ніколи не вб'ють жодної жінки.

Він міг би це зробити. Невже не здужав би? У кіно так робили. Брюс Вілліс, якби хтось убив жінку, яку він кохав, не сидів би на підлозі, обіймаючи свої щиколотки й розгойдуючись, наче псих. Він негайно зарядив би пістолет. Хіба ні?

Бренден уявив собі, як він прицілюється в обличчя Боббі і як той благає його:

— Ні, Брендене, ні! Не стріляй, будь ласка!

А Бренден холодно відповідає йому:

— Будь ласка, мерзотнику, рушай у пекло.

Потім він заплакав, і далі розгойдуючись та обіймаючи свої щиколотки, бо знав, що він не Брюс Вілліс, а Боббі О'Доннел — реальна особа, а не персонаж із кіно, і пістолет вимагає чищення, ретельного чищення, а він навіть не знає, чи є в нього кулі, не знає, як відкрити цей інструмент, а якби реально дійшло до пострілу, то чи не затремтіла б його рука? Чи не затремтіла б вона й не відстрибнула геть, як тремтів його кулак, коли він був малим хлопчиськом і знав, що відступити він не може, а треба битися? Життя — це не паскудне кіно. У ньому все відбувається не так, що добрий молодик має перемогти через дві години, а тому ти знаєш, що він переможе. Бренден небагато знав про себе, як про героя; йому лише дев'ятнадцять років, і ще ніхто не кидав йому такого виклику. Він не певен, що зможе увійти в офіс того бандита й вистрелити йому в обличчя. І це якщо офіс не буде замкнений і не буде тих сучих синів, які штовхаються навколо нього. Він не певен.

Але йому бракувало Кейті. Бракувало її страшенно, і від того, що її немає поруч, і розуміння, що вона ніколи не буде поруч знову, зуби йому боліли так, що він відчував, він повинен зробити щось, що завгодно, якщо лише так він зможе бодай на одну клятву секунду вийти з цього стану, забути про своє жалюгідне життя.

Окей, постановив він. Окей, завтра я почищу пістолет. Я лише почищу його й переконаюся, що він має кулі. Зроблю цю мализну. Я почищу пістолет.

Рей увійшов до кімнати, не знявши роликів, спираючись на свою нову хокейну ключку, як на ціпок, пошкандибав до свого ліжка. Бренден швидко підвівся й витер зі щік сльози.

Рей зняв ролики, подивився на брата й знаками запитав:

«З тобою все гаразд?»

— Ні, — відповів Бренден.

«Я чимось можу допомогти тобі?»

Бренден відповів:

— Усе гаразд, Рею. Ти нічим допомогти мені не зможеш. Але хай тебе це не турбує.

«Мама каже, що тобі краще».

— Що?

Рей повторив те, що сказав.

— Он як, — сказав Бренден. — Звідки вона взяла?

Руки Рея злетіли вгору.

«Якби ти поїхав, мама дуже засмутилася б».

— Вона звикла б.

«Може, звикла б, а може, й ні».

Бренден поглянув на брата, який сидів на ліжку, пильно дивлячись йому у вічі.

— Не чіпляйся до мене, Рею. Гаразд? — Він нахилився до нього, думаючи про пістолет. — Я кохав її.

Рей не відвертав від нього погляду, але його обличчя було непроникне, як гумова маска.

— Ти знаєш, що це таке, Рею?

Рей похитав головою.

— Це так, ніби ти знаєш усі відповіді на тест у ту хвилину, коли сідаєш за парту. Так ніби знаєш, що з тобою все буде гаразд довіку. І ти не ходиш, а літаєш, бо відчуваєш себе переможцем. — Він відвернувся від брата. — Ось що це таке.

Рей постукав об спинку ліжка, щоб Бренден подивився на нього, а тоді знаками промовив: «Ти це відчуєш знову?»

Бренден упав навколішки й наблизив своє обличчя до братового:

— Ні, не відчую. Ти мене не розумієш? Таке зі мною вже не повториться.

Рей поклав ноги на ліжку й уперся спиною в подушку. Бренденові стало соромно, але він був досі сердитий, бо ти завжди так відчуваєшся з німими — вони можуть виставити тебе дурним за те, що ти багато базикаєш. Усе, що Рей хотів сказати, вилітало з нього лаконічно, як він і хотів. Він не знав, що означає підшукувати потрібні слова або спотикатися через них, бо твоя розмова вилітає з тебе швидше, аніж працює твій мозок.

Бренден хотів розливати свої думки, хотів, щоб слова вилітали з його рота пристрасним потоком, щоб вони не конче були наділені сенсом, але цілком правдиво виражали його ставлення до Кейті. Щоб вони пояснювали, що кохана означала для

нього й що він почував, коли притискався носом до її шиї на цьому ж таки ліжку, зачіпався одним зі своїх пальців за її палець або витирав морозиво з її підборіддя, або сидів поруч із нею в автомобілі й дивився, як напружувався її погляд, коли вона наближалася до перехрестя. Щоб вони пояснювали, з якою втіхою він дослухався до її розмови, до її сну, до її сонніня...

Він хотів би виливати свої почуття годинами. Він хотів, щоб хтось його слухав і розумів, що мова існує не лише для того, щоб передавати ідеї або думки. Іноді потрібно передати все людське життя. І хоч ти знав, перш ніж розкривав рота, що знаєш невдачі, сама спроба означала для тебе найбільше. Спроба була всім, що ти мав.

Звичайно ж, Рей не міг цього зрозуміти. Слова для Рея були миготінням пальців, вправними падіннями, злетами й посмиками руки. Рей не вмів марнувати слова. Спілкування не було для нього відносним. Ти говориш достоту те, що маєш на увазі, й на цьому твоє завдання закінчується. Розповідати про своє горе й розливати емоції перед братом із його незворушним білим обличчям Бренденові було б соромно. Це йому не допомогло б.

Він подивився на свого скуленого на ліжку маленького брата, що дивився на нього перелякано, і простяг йому руку.

— Пробач мені, — промовив Бренден і почув, як зламався його голос. — Пробач мені, Рею. Окей? Я не хотів образити тебе.

Рей узяв його руку й підвівся.

«То в нас усе окей?» — просигналив він, дивлячись на Брендена так, ніби готувався стрибнути в розчинене вікно, коли той розгнівається знову.

«Усе окей, — просигналив йому Бренден у відповідь. — Усе буде добре».

20

Коли вона повернеться додому

Шонові батьки жили на обгородженій території притулку Вінгейт, де стояли тиньковані двоспальні будиночки, за тридцять

миль від міста. Кожні двадцять будиночків утворювали секцію, і кожна секція мала власний басейн і осередок відпочинку, де в суботу ввечері влаштовували танці. Понад цим комплексом тяглися невеличкі поля для гри в гольф у формі серпастого місяця, і від пізньої весни до ранньої осені на них дзижчали газонокосарки.

Шонів батько не грав у гольф. Він давно вже вирішив, що це розвага для багатих людей і брати в ній участь означало б зрадити своє робітниче коріння. Мати Шона трохи намагалася грати, а потім покинула, бо боялася, що її товаришки сміються над її постаттю, її грубими черевиками та одягом.

Жили вони тут спокійно, друзів майже не мали, хоча Шон знав, що батько заприятелював із низеньким ірландцем на ім'я Райлі, який теж жив у передмісті до того, як переселився у Вінгейт. Райлі, що також не бачив ніякої користі в гольфі, іноді складав батькові товариство, і вони йшли випити до бару «Круглий ґрунт» на протилежному боці Двадцять восьмої автостради. А Шонова мати, якій подобалося дбати про людей, часто бралася допомагати хворим сусідам. Вона возила їх до аптеки купувати призначені ліки або до лікаря, який виписував їм нові рецепти. Мати Шона, чий вік наближався до сімдесяти, почувалася молодою та енергійною, коли вирушала в ці подорожі. А що більшість людей, яким вона допомагала, були вдівцями або вдовами, то вона дивилася на своє та чоловікове здоров'я як на благословення, подароване їм із неба.

— Вони самотні, — якось сказала вона Шонові, подивившись на своїх хворих друзів, — і хоч лікарі їм цього й не кажуть, помирають вони від самотності.

Нерідко, коли він проминав будку охорони та в'їздив на головну дорогу, посмуговану через кожні десять ярдів жовтими обмежувачами швидкості, на яких торохтіли вісі його автомобіля, Шон майже бачив примарні вулиці, примарну місцевість і примарні життя людей, які раніше жили там, а тепер мешкають у Вінгейті. Бачив їхні помешкання з холодною водою і примітивні білі холодильники, покручені залізні протипожежні драбини, бачив, як галасливі діти шмигають між теперішніми

обмазаними тиньком будиночками, вони гасали, наче в ранковому тумані, що клубочився за межами його периферійного бачення. Тоді в ньому виникало ірраціональне відчуття провини, провини сина, який спекався своїх батьків, оселивши їх у притулку. Це відчуття було ірраціональним, бо технічно Вінгейт не вважався притулком для людей, яким понад шістдесят років (хоч, по правді, Шон ніколи не бачив тут людей, які мали б менше, ніж шістдесят), і його батьки переїхали сюди винятково з власного бажання внаслідок своїх постійних скарг на місто, його гуркіт, злочинність та вуличні затори. Тому вони й перебралися жити сюди, де, як висловився батько, «ти можеш уночі гуляти, не озираючись через плече».

І все-таки Шон почувався так, ніби їх зрадив, наче вони сподівалися, що він докладе більше зусиль, щоб утримати їх. Коли Шон побачив це місце, він побачив смерть або принаймні полустанок на дорозі до неї, і річ була не тільки в тому, що йому прикро було думати про своїх батьків тут — йому прикро було думати про себе тут або в якомусь такому місці. Він знав, що в нього дуже мало шансів закінчити своє життя деінде. Тим більше, що тепер він не мав ані дітей, ані дружини. Йому було тридцять шість років, і він уже подолав більшу частину шляху до Вінгейта, а друга промайне набагато швидше, ніж проминула перша.

Мати погасила свічки на своєму торті, що стояв на маленькому столику в алькові між крихітною кухнею і просторішою вітальнею, і вони спокійно поїли під цокання дзигарів на стіні й шум кондиціонера.

Коли закінчили, батько підвівся.

— Я помию посуд.

— Ні, я помию.

— Ти ліпше сядь.

— Ні, дозволь мені.

— Сядь, дівчино-імениниці.

Мати сіла, всміхаючись, а батько зібрав порожні тарілки й поніс їх на кухню.

— Обережно з крихтами, — промовила мати.

— Я обережний.

— Якщо ти не змиєш їх усі в зливальницю, у нас знову заведуться мурахи.

— У нас була одна мурашка. Однісінька.

— У нас їх більше, — повернулась мати до Шона.

— Більше їх було півроку тому, — кинув батько під шум води.

— А миші?

— Мишей у нас ніколи не було.

— А в місіс Фейнголд були. Аж двоє. Їй довелося ставити пастки.

— У нас немає мишей.

— Це тому, що я дбаю, аби ти не лишав крихти в зливальниці.

— Господи, — сказав батько.

Мати цмулила свій чай і дивилася поверх філіжанки на Шона.

— Я зробила вирізку для Лорен, — промовила вона, знов поставивши філіжанку на блюдце. — Зараз знайду, куди я її поклала.

Шонова мати завжди робила вирізки з газет і віддавала їх йому під час його візитів. Або надсилала їх поштою, пачками по дев'ять або десять. Шон розкривав конверт і бачив їх акуратно складеними в стосик, ніби нагадування йому, як давно був його останній візит. Вирізки відрізнялись за темою, але завжди стосувалися домашнього господарства або способів зберегти здоров'я. Цікавили її також методи уникнути пожежі в сушарнях і як не дати згоріти морозильникам; аргументи «за» і «проти» складання заповітів; як уберегтися від кишенькових злодіїв, коли перебуваєте у відпустці; як чоловікам уникнути стресу на важкій роботі (піші прогулянки — й ви проживете сто років!). Так мати виражала йому свою любов, Шон це знав. Так колись вона застібала йому всі гудзики або обмотувала шию шарфом, коли він готувався йти до школи січневого ранку. Шон і досі всміхався, коли думав про вирізку, яку одержав поштою за два дні до того, як його покинула Лорен, — «Як вилікувати безпліддя». Батьки ніколи не розуміли, що безпліддя Шона та Лорен було результатом їхнього вибору, бо вони вважали, хоч і ніколи цього не обговорювали, що батьки з них будуть жакливі.

Коли нарешті Лорен завагітніла, вони приховали це від батьків, бо не знали, чи Лорен захоче народити дитину — їхній шлюб тріщав по всіх швах. Шон довідався, що в неї роман з актором, і почав допитуватися в неї: «Чия це дитина, Лорен?», а Лорен відповідала йому: «А ти зроби тест на батьківство, якщо ти такий стривожений».

Вони уникали обіду з його батьками, перепрошували, що буцім їх немає вдома, коли ті приїздили до міста. Шон боявся, що його мозок розвалиться від страху, що дитина не його й що він її не любитиме.

Коли Лорен пішла, мати стала пояснювати її відсутність тим, що їй «треба розібратися в собі», а вирізки тепер стали надходити не для нього, а для Лорен, так ніби одного дня вони мали наповнити скриньку вщерть, і тоді вони з Лорен зустрінуться хоч би для того, щоб дати лад у тій скриньці.

— Ти давно розмовляв із нею? — запитав із кухні Шонів батько. Його обличчя було приховане за зеленовою перебіркою.

— З Лорен?

— З нею.

— А з ким же ще? — весело докинула мати, риючись у комоді.

— Вона мені телефонує, але не каже нічого.

— Може, вона хоче лише трохи побазікати, бо...

— Ні, тату. Я хочу сказати, що вона не говорить. Зовсім не говорить.

— Тобто мовчить?

— Еге.

— Тоді звідки ти знаєш, що це вона?

— Знаю.

— Але як?

— Господи, — сказав Шон. — Я чую її дихання. Ти задоволений?

— Як дивно, — сказала мати. — А ти щось говориш, Шоне?

— Дуже мало. Усе менше й менше.

— Принаймні ви якось спілкуєтеся, — сказала мати й покляла перед ним останню вирізку. — Скажи їй, що мені здається,

це її зацікавить. — Вона сіла й розгладила складку на скатертині обома долоньями. — Коли вона повернеться додому, — промовила вона, дивлячись на складку, що вирівнялася під її долоньями. — Коли вона повернеться додому, — повторила мати голосом, який зашелестів, мов шепіт черниці, переконаної в тому, що всі речі в світі впорядковані до решти.

— Дейв Бойл, — сказав Шон батькові через годину, коли вони сиділи за одним із високих столів у «Круглому ґрунті». — Пам'ятаєш, як його забрали перед нашим будинком?

Батько спохмурнів, а потім зосередив свою увагу на тому, щоб налити пива в свій покритий памороззю кухоль. Коли піна піднялася до краю кухля, а наливане пиво перетворилося зі струменя на окремі краплі, батько промовив:

— Ти хіба не подивився, що про це писали в старих газетах?

— Ну, знаєш...

— Чому ти запитуєш у мене? Прокляття! Це було на телебаченні.

— Але не тоді, коли його викрадача схопили, — сказав Шон, сподіваючись, що тепер батько не допитуватиметься, чому він звернувся до нього з цим запитанням, адже Шон не міг на нього відповісти.

Либонь, йому хотілося помістити батька в контекст тієї події, допомогти йому побачити себе там так, як старі газети й протоколи закритих справ побачити не могли. І, може, йому хотілося побалакати з батьком про щось більше, ніж просто про денні новини, проникнути в суть подій глибше.

Іноді Шонові здавалося, що вони з батьком колись розмовляли про це більше, ніж просто під час обговорення якихось випадкових речей (зрештою як було це в них із Лорен), але Шон анічогісінько з того не пам'ятав. У тому тумані, яким були огорнуті його спогади про дитинство, він боявся, що вигадав ті інтимні хвилини спілкування з батьком, які протягом років досягли міфічного статусу, хоча насправді їх ніколи не було.

Його батько був чоловік мовчанок і напівмовчанок, які тяжіли до порожнечі, й Шон провів більшу частину свого життя,

намагаючись з'ясувати, що означали ті мовчанки, заповнюючи таким чином пустоти, які лишалися в кільватері його спогадів, намагаючись угадати, що ж хотів сказати батько. А останнім часом Шон запитував себе, чи закінчував він сам речення так, як йому хотілося, чи, може, він також був створінням мовчанок, мовчанок, які він бачив також у Лорен і яким не зумів дати раду, аж поки мовчанка залишилася єдиною ознакою дружини. Мовчанка й тихий дзвін в ефірі, коли вона телефонувала.

— Чому ти хочеш повернутися в той час? — зрештою запитав батько.

— Ти знаєш, що дочку Джиммі Маркуса вбито?

Батько подивився на нього.

— Ти про ту дівчину у В'язничному парку?

Шон кивнув головою.

— Я бачив її прізвище, — сказав батько, — думав, може, вона йому родичка, але дочка?

— Атож, дочка.

— Він твого віку. І в нього була дев'ятнадцятирічна дочка?

— Вона народилася, коли йому було, якщо не помиляюся, сімнадцять років, за два роки до того, коли його засадили в «Оленячий острів».

— О, Господи, — сказав батько. — Бідолаха. Його старий до-сі у в'язниці?

— Він помер, тату.

Шон побачив, що його відповідь засмутила батька, знову перенісши його на кухню на Геннон-стрит, коли вони з батьком Джиммі цмулили пиво, а їхні сини гралися на задньому подвір'ї, і їхній регіт вибухав у повітрі.

— Прокляття, — сказав батько. — Він принаймні помер на волі?

Шон хотів збрехати, але й сам не помітив, як похитав головою.

— У в'язниці. У Волполі. Від цирозу.

— Коли?

— Через короткий час по тому, як ви переселилися сюди. Шість років тому, а може, сім.

Губи батька мовчки повторили слово «сім». Він ковтнув ще пива, й темні старечі плями на тильному боці його долонь стали ще помітнішими під жовтим світлом, яке падало на них згори.

— Так легко забути, скільки минуло років. Плутаєшся в часі.

— Пробач, тату.

Його батько скорчив гримасу. Так він завжди відповідав на вислови співчуття або компліменти.

— За що ти просиш пробачення? Ти ж цього не робив. Нехай йому чорт, про що думав Тім, коли порішив Сонні Тодда?

— За партією в більярд. Еге?

Батько стенив плечима.

— Вони були обидва п'яні. Хіба хтось знає більше? Напилися. Обидва мали широкий рот і поганий характер. У Тіма характер був набагато гірший, ніж у Сонні Тодда. — Батько ковтнув ще пива. — Але який стосунок має викрадення Дейва Бойла до вбивства тієї дівчини? Як ти кажеш, її звать? Кетрін? Кетрін Маркус?

— Еге.

— То що спільного між цими двома подіями?

— Я не сказав, що вони якось пов'язані.

— Але ти не сказав, що вони не пов'язані.

Шон усміхнувся всупереч собі. Взяти будь-якого гангстера, який, намагаючись вижити, вивчив закони так, що знається на них краще від більшості суддів, а Шон його обламає. Та коли йдеться про цих старих дідів, цих твердих, як ніготь, недовірливих диваків із батькового покоління, які пишаються своєю гордістю й не мають анінайменшої пошани до влади, то ви можете допитувати їх усю ніч, і вони не скажуть вам нічого. Уранці ти будеш на тому самому місці з тими самими запитаннями, на які ти не дістав відповіді.

— Не думаймо поки що про зв'язок, тату.

— Чому?

Шон підняв руку.

— Окей? Просто зроби мені приємність.

— О, безперечно, це й допомагає мені жити на світі, відчуття, що я зможу зробити послугу власному синові.

Шон відчув, як його пальці стислися навколо ручки його скляного кухля.

— Я переглянув папку зі справою, в якій ідеться про викрадення Дейва. Полісмен, який її досліджував, помер. Ніхто більше про цю справу не пам'ятає, і вона досі вважається нерозв'язаною.

— Справді?

— Справді. Я пам'ятаю, як ти увійшов до моєї кімнати десь через рік після того, як Дейв повернувся додому, й сказав: «Справі кінець. Вони заарештували тих типів».

Батько стелує плечима.

— Вони заарештували одного з них.

— А чому тоді...

— Це сталося в Олбені, — додав батько. — Я бачив фотографію в газеті. Суб'єкт признався, що вчинив двійко правопорушень у Нью-Йорку й ще кілька в Массачусетсі та Вермонті. Він повісився в своїй камері, перш ніж почав розповідати подробиці. Але я пам'ятаю обличчя того суб'єкта зі скетча, що його коп намалював на нашій кухні.

— Ти певен?

Батько кивнув головою.

— На всі сто відсотків. Детектив, що вів розслідування, — його прізвище було...

— Флінн, — сказав Шон.

Батько кивнув головою.

— Майк Флінн, правильно. Я трохи перебував із ним у контакті, тож зателефонував йому після того, як побачив знімок у газеті, й він сказав так, це той самий тип. Дейв також його впізнав.

— Який?

— Чого?

— Який тип?

— О, як ви їх описували? Засмальцьований тип, який здавався сонним.

Дитячі слова Шона звучали дивно, вілітаючи з батькового рота через стіл у його напрямку.

— Пасажир.

— Угу.

— А його партнер? — запитав Шон.

Батько похитав головою.

— Загинув в автомобільній аварії. Чи так принаймні сказав другий. Наскільки мені відомо. Але я не вельми довіряю тому, що знаю. Прокляття, ти мав сказати мені, що Тім Маркус помер.

Шон випив те, що лишилося в його кухлі, й показав на порожній батьків кухоль.

— Ще один?

Батько метнув оком на свій кухоль.

— Якого чорта запитуєш? Авжеж.

Коли Шон повернувся з бару зі свіжим пивом, батько дивився передачу «Небезпека!», яку демонстрували з вимкненим звуком на телевізійному екрані над баром. Шон сів, і батько запитав: «Хто такий Роберт Оппенгаймер?», звертаючись до екрана.

— Ти ж не чув звуку, — сказав Шон. — То як знаєш, що вимовляєш його правильно?

— Бо знаю, — відповів батько й налив пива у келих, спохмурнівши через дурість Шонового запитання. — Твої хлопці це часто роблять. Я їх ніколи не розумів.

— Що роблять? Які хлопці?

Його батько помахав на нього пивним кухлем.

— Хлопці твого віку. Ви ставите безліч запитань, не думаючи, що відповідь стане очевидною, якщо трохи поміркуєте.

— Он як, — сказав Шон. — Я тебе зрозумів.

— Як і історія з Дейвом Бойлом, — сказав батько. — Яке має значення те, що сталося з Дейвом двадцять п'ять років тому? Ти знаєш, що тоді сталося. Він зник на чотири дні з двома гвалтівниками дітей. Сталося те, що й мало статися. Але ти знову намагаєшся розкопати цю історію, тому що... — Батько хильнув порцію пива. — Прокляття, я не знаю, навіщо це тобі.

Батько розгублено всміхнувся до нього, і Шон відповів тією ж усмішкою.

— Послухай-но, тату.

— Слухаю.

— Ти станеш мене запевняти, що нічого не сталося в твоєму минулому, чого б ти часто не прокручував у своїй голові?

Батько зітхнув.

— Та не в цьому річ.

— Якраз у цьому.

— Ні, не в цьому. Але всяке паскудство стається з кожним, Шоне. З кожним. І все ваше покоління чомусь воліє в ньому колупатися. Ви просто не можете лишити його, як воно було. Ти маєш докази, що Дейв причетний до смерті Кетрін Маркус?

Шон засміявся. Старий удався до обхідного маневру, розпочавши із Шоном дискусію про його покоління, тоді як хотів лише знати, чи Дейв причетний до загибелі Кейті.

— Скажімо так, є кілька обставин, що ставлять Дейва в таке становище, яке примушує нас тримати його під пильним наглядом.

— Ти називаєш це відповіддю?

— А ти називаєш це запитанням?

Тоді на батьковому обличчі спалахнула його осяйна усмішка, яка зробила його молодшим років на п'ятнадцять, і Шон пригадав, як ця усмішка освітлювала весь дім, коли він був юний.

— Тож ти підкопувався під мене, розпитуючи про Дейва, бо міркуєш, чи не перетворило його те, що ті бандити зробили з ним, на чоловіка, спроможного вбити молоду дівчину.

Шон стенив плечима.

— Щось таке.

Батько на мить замислився, перебираючи горішки в мисці, яка стояла між ними, й випив ще трохи пива.

— Я так не думаю.

Шон фиркнув.

— Ти його так добре знаєш?

— Ні. Але я пам'ятаю його малим. Він не мав у собі цієї риси характеру.

— Багато чудових дітей стають невпізнаними, коли виростають.

Батько підняв брови й подивився на Шона.

— Ти хочеш прочитати мені лекцію про те, якою є людська природа?

Шон похитав головою.

— Я працюю в поліції.

Батько відхилився назад на стільці й подивився на Шона з натягнутою усмішкою, що тремтіла в кутиках його рота.

— Ну ж бо, повчи мене.

Шон відчув, як обличчя його трохи почервоніло.

— Ти не думай, я лише...

— Будь ласка.

Шон відчув себе йолопом. Можна було тільки дивуватись, як швидко його батько вмів це робити — показати, що звичайні для всіх сторонніх людей зауваження він сприймає як слова малого Шона, який намагається показати себе дорослим.

— Дай мені трохи довіри. Думаю, я трохи знаю про людей і злочини. Зрештою, це моя робота.

— Тож, ти думаєш, Дейв спроможний убити дівчину, якій дев'ятнадцять років, так, Шоне? Дейв, який колись грався з тобою на нашому задньому подвір'ї. Цей хлопчик.

— Я думаю, кожен спроможний на будь-який вчинок.

— Тож і я міг зробити це. — Батько поклав руку собі на груди. — Або твоя мати.

— Ні.

— Краще перевір наші алібі.

— Я цього не казав. О, Господи!

— Ти казав. Ти сказав, що кожен спроможний на що завгодно.

— У розумних межах.

— О, — голосно сказав батько. — Цієї частини я не чув.

Він знову це витворяв — зав'язував Шона у вузли, грався з ним, як Шон грався з підозрюваними під час своїх допитів. Не дивина, що Шон був таким майстром розслідування. Він навчився цього від справжнього майстра.

Якусь мить вони сиділи мовчки, а потім батько сказав:

— А може, ти й маєш слухність.

Шон подивився на нього й трохи зачекав.

— Можливо, Дейв і міг зробити те, що ти хочеш йому накинути. Не знаю. Я пам'ятаю малого хлопця. Я не знаю дорослого чоловіка.

Тоді Шон спробував побачити себе батьковими очима. Цікаво, чи думав батько те саме, дивлячись на сина, — я знав хлопчика, а це дорослий чоловік? Мабуть, важко робити інакше.

Він пригадав, як його дядьки говорили про його батька, найменшого сина з дванадцятьох дітей у родині, яка емігрувала з Ірландії, коли його батькові було п'ять років. «Забіяка Білл», «шибеник» — так називали вони Білла Дівайна ще до того, як народився Шон. Лише тепер Шон міг почути у зверхніх голосах своїх дядьків ту поблажливість, яку старше покоління завжди відчуває до молодшого, адже більшість Шонових дядьків були старші за свого малого брата років на дванадцять чи п'ятнадцять.

Усі вони вже померли. Усі одинадцять батькових братів і сестер. А найменший з них уже досяг сімдесяти п'ятьох років, і його запхали за місто до гольфових кортів, яких він терпіти не може. Він останній з тих, хто залишився, а проте досі наймолодший і такий, хто не терпить найменшої поблажливості ні від кого, а надто від свого сина. Він був ладен відгородитися від усього світу, якби йому довелося, аби не терпіти цього навіть у найменш помітних проявах. Бо всі, хто мав право поводитися з ним так, давно лежать у землі.

Батько подивився на Шонове пиво й кинув кілька монеток на стіл — чайові.

— Ну, ти готовий? — запитав він.

Вони знову перетнули Двадцять восьму автостраду й вийшли на під'їзну дорогу з її жовтими обмежувачами швидкості й душем для машин.

— Ти знаєш, що любить твоя мати?

— Що?

— Одержувати листи від тебе. Коли іноді ти надсилаєш поштівку, хай і без якоїсь причини. Вона каже, що ти пишеш кумедні листівки, й твій стиль письма їй подобається. Вона зберігає їх у спальні, в шухляді. Там лежать ще ті, які ти надсилав їй із коледжу.

— Ага.

— Хоч вряди-годи, розумієш? Кидай їх до поштової скриньки.

— Гаразд.

Вони дійшли до Шонового автомобіля й подивилися на темні вікна батьківського будиночка.

— Вона вже лягла? — запитав Шон.

Батько кивнув головою.

— Вона вранці повезе місіс Куглен на фізіотерапію. — Батько подав Шонові руку. — Ми були раді побачити тебе.

— А я вас.

— Вона повернеться?

Шонові не треба було запитувати, хто це «вона».

— Не знаю. Справді, не знаю.

Батько дивився на нього під слабким жовтим світлом вуличного ліхтаря, що горіло над ним, і Шон побачив, що батькові прикро знати, що син страждає, знати, що його покинуто, скривджено, що це утворило порожнечу в його душі й що втраченого йому не пощастить повернути.

— Вигляд у тебе непоганий, — сказав батько. — Схоже, ти дбаєш про себе. Ти не випиваєш, не зловживаєш спиртним?

Шон похитав головою.

— Я просто багато працюю.

— Робота — це добре, — сказав батько.

— Еге ж, — підтвердив Шон і відчув, як гіркий клубок підіймається йому в горлі.

— Отже...

— Отже...

Батько поклав руку йому на плече.

— Тоді гаразд. Не забувай навідувати матір у неділю, — сказав він і покинув Шона коло автомобіля, рушивши до передніх дверей ходою чоловіка, на двадцять років молодшого.

— Бережи себе, — мовив Шон, і батько ствердно підняв руку.

Шон використав дистанційний ключ, щоб відімкнути машину, й уже був узявся за ручку дверей, коли батько його покликав:

— Гей.

— Що, тату?

Він глянув назад і побачив, що батько стоїть біля передніх дверей — його верхня частина чітко вирізнялася в м'яких сутінках.

— Ти добре вчинив, що не сів тоді в автомобіль. Пам'ятай про це.

Шон прихилився до свого автомобіля, поклавши долоні на дах, і спробував роздивитися батькове обличчя в темряві.

— Ми повинні були б захистити й Дейва.

— Ви були дітьми, — сказав батько. — Ви не знали, до чого це призведе. А якби й знали...

Шон обміркував ці слова. Він побарабанив пальцями по капоту й ще раз спробував роздивитися в темряві батькове обличчя.

— Я й сам собі це кажу.

— Що?

Він знизав плечима.

— Я думаю, ми все ж таки мали знати. Якимсь чином. Ти як думаєш?

Протягом довгої хвилини ніхто з них не озивався, і Шон чув, як цвірчать коники та шумлять поливалки моріжків.

— Добраніч, Шоне, — промовив батько, перекриваючи шум.

— Добраніч, — відповів Шон і почекав, поки батько увійде в хату, а тоді сів в автомобіль і рушив додому.

21

Гобліни

Дейв був у вітальні, коли Селеста повернулася додому. Він сидів на кутку потрісканої обтягнутої шкірою кушетки. Поруч із підлокітником стояла купка порожніх бляшанок з-під пива, а в руці Дейв тримав непочату. На коліні в нього лежав пульт управління телевізором. Він дивився кінофільм, де всі персонажі, схоже, верещали.

Селеста скинула в холі пальто й помітила, як світлові полиски раптово зникли з Дейвового обличчя. Потому крики в телевізорі подужчали, прибираючи панічного відтінку. Цей галас супроводжувався звуковими ефектами: ламалися столи, й наче шматувалося людське тіло.

— Що ти дивишся? — запитала вона.

— Фільм про вампірів, — проказав Дейв, не відриваючи погляду від екрана, і підніс до губів кувалду із пивом. — Головний вампір убиває всіх на вечірці, яку влаштували мисливці на вампірів. Вони виконують завдання Ватикану.

— Хто?

— Мисливці на вампірів. О, прокляття, — сказав Дейв. — Та ж він просто відірвав у тієї жінки голову.

Селеста увійшла до вітальні й подивилася на екран. Там чоловік у чорному одязі перелетів через кімнату, схопив нажахану жінку за обличчя й відірвав їй голову.

— Господи, Дейве.

— Ні, це круто, бо тепер Джеймс Вудс буде розлючений.

— Хто такий Джеймс Вудс?

— Головний мисливець на вампірів. Хлоп'яга-відчайдух.

Тепер вона його побачила — Джеймса Вудса в шкіряній куртці й тугих джинсах. Він схопив щось подібне до арбалета й прицілився у вампіра. Але вампір був надто моторний. Він лупцював Джеймса, наче муху, переслідуючи його по кімнаті. А тоді до кімнати забіг ще один чоловік і вистрелив у вампіра з автоматичного пістолета. Завдати шкоди вампірові вони не могли, а проте пробігли повз нього, наче він несподівано втратив зір.

— Це Болдвінів брат? — запитала Селеста.

Вона сиділа на підлокітнику кушетки там, де він з'єднується зі спинкою, прихиливши голову до стіни.

— Мабуть, так.

— Який?

— Не знаю. Я заплутався.

Селеста дивилась, як вони бігли через кімнату в motelі, де лежало стільки трупів, що, як на неї, вони просто не могли поміститися в такій маленькій кімнаті. Коли ж озвався Дейв:

— Господи, Ватиканові доведеться тренувати цілу команду вбивць.

— Чому Ватикан знову турбують вампіри?

Дейв усміхнувся й подивився на неї своїми гарними очима на дитячому обличчі.

— Вони, моя люба, для Ватикану тепер неабиякий клопіт. Адже викрадають не що як чаші для причастя.

— Чаші для причастя? — запитала вона й відчула велику спокусу занурити пальці чоловікові у волосся: увесь тяжкий день, здавалося, зник, пропав через цю дурну розмову. — Я про них не чула.

— О, так. Це велика проблема, — промовив Дейв і випив своє пиво. Тим часом Джеймс Вудс і Болдвінів брат, а з ними ще якась дівка, начинені, схоже, наркотиками, виїхали на порожню дорогу у вантажівці, за якою гнався вампір. — Де ти була?

— Я відвозила сукню Рідові.

— Кілька годин тому, — сказав Дейв.

— А потім я вирішила десь посидіти й подумати. Ти мене зрозумів?

— Подумати, — сказав Дейв. Він підвівся з кушетки, пішов на кухню й відчинив холодильник. — Тобі принести пива?

Вона не хотіла пива, але сказала.

— Атож, принеси.

Дейв повернувся до кімнати й подав їй пиво. Вона часто могла сказати, в якому настрої він перебуває по тому, чи відкрив він для неї пиво. Бляшанка була відкрита, але вона не могла зрозуміти, добре це чи погано. Сьогодні Селесті нелегко було визначити чоловіків настрій.

— То про що ти думала?

Він зірвав кришку зі своєї бляшанки, і та ляснула гучніше, аніж скрегіт на телеекрані, коли там перекидається вантажівка.

— О, ти знаєш.

— Ні, Селесто, не знаю.

— Про всяку всячину, — сказала вона й ковтнула пива. — Про весь минулий день, про загибель Кейті, про бідолашних Джиммі й Аннабет, про все таке.

— Про все таке, — повторив Дейв. — А знаєш, про що думав я, Селесто, коли йшов додому з Майклом? Я думав, як його, певно, збентежило, що мати кудись поїхала й нікому не сказала, куди поїхала й коли повернеться. Я думав про це багато.

— Я ж тобі сказала, Дейве.

— Що ти мені сказала? — Він подивився на неї та всміхнувся знову, але цього разу його усмішка не була хлоп'ячою. — Що ти сказала мені, Селесто?

— Мені просто захотілося подумати. Пробач, що не зателефонувала. Ці два дні були надто тяжкі. Я сама не своя.

— Усі тепер самі не свої.

— Що?

— Як у цьому кінофільмі, — сказав Дейв. — Вони не знають, хто тут реальні люди, а хто — вампіри. Я бачив уривки раніше. Чому тут зображений Болдвінів брат? Він збирається закохатись у ту біляву дівчину, хоча й знає, що ту вкусив вампір. Вона має перекинутися на вампірку, але йому до того байдуже, еге? Бо він кохає її. А проте вона живиться кров'ю. Білявка має намір висмоктати з нього кров і перетворити його на ходячого мерця. Селесто, я хочу сказати тобі, що ці розповіді про вампіризм іноді здаються дуже привабливими. Навіть коли ти знаєш, що це тебе вб'є, навіки прокляне твою душу, й тобі доведеться постійно кусати людей у шию та ховатися від сонця й від бойових загонів Ватикану. Можливо, одного дня ти прокинешся й забудеш, як це — бути людиною. Можливо, це з тобою станеться, й ти почуватимешся пречудово. Ти будеш отруєний, але отрута — це не те єдине, з чим ти навчився жити. — Він закинув свої ноги на кавовий столик і добряче ковтнув зі своєї бляшанки. — Такої я сьогодні тримаюся думки.

Селеста сиділа дуже тихо на підлокітнику кушетки й дивилася вниз на свого чоловіка.

— Дейве, нехай тобі біс, про що ти базікаєш?

— Про вампірів, моя любя. По вервульфів.

— Вервульфів? Я не бачу сенсу в твоїй балачці.

— Хіба? Ти гадаєш, я вбив Кейті, Селесто. Це єдиний сенс, до якого ти дійшла останнім часом.

— Ні... Звідки ти це взяв?

Він пошкрябав нігтем по кришці бляшанки з пивом.

— Ти майже не могла дивитися на мене на кухні Джиммі, перед тим як пішла. Ти тримала її сукню вгору так, ніби вона в ній

стояла, а на мене ти зовсім не дивилась. Я замислився про це. Я подумав, чому моя власна дружина уникає дивитись на мене? Це Шон, чи не так? Він щось тобі сказав? Він і його бридкий партнер ставили тобі якісь запитання?

— Ні.

— Ні? Не бреш.

Йї не сподобалось, яким спокійним він був. Почасти вона могла пояснити його настрій пивом. Дейв ніколи дуже не напивався, і тепер його спокій мав якийсь зловісний відтінок, створюючи відчуття великої напруги.

— Девіде...

— О, ти вже називаєш мене Девідом.

— Я ні про що не думаю. Я вкрай збентежена.

Він нахилив голову, потім знову глянув на неї.

— Гарзд, люба, обговорімо тепер усе. Надійне спілкування — це ключ до будь-яких добрих взаємин.

Вона мала 147 доларів на своєму рахунку й п'ятисотдоларовий ліміт на картці «Віза», хоча половину ліміту вже витратила. Навіть якщо вона зможе забрати Майкла й виїхати з ним, далеко вони не зайдуть. Дві-три ночі десь у мотелі, і Дейв їх знайде. Він ніколи не був дурним. Він зможе вистежити їх, вона не сумнівалася.

Торбина. Вона могла передати торбину зі сміттям Шонові Дівайну, й він знайде кров на одязі Дейва, вона була переконана. Селеста чула про поступ, досягнутий в технології аналізу ДНК. Вони знайдуть на одязі кров Кейті й заарештують Дейва.

— Ну ж бо, — сказав Дейв. — Поговорімо, люба. Розрубаймо цю проблему. Я серйозно. Я хочу знати, що спричинило твій страх.

— Я не боюся.

— Ти здаєшся наляканою.

— Ні, я не налякана.

— Окей. — Він прибрав ноги з кавового столика. — Тоді розкажи, люба, що турбує тебе.

— Ти п'яний.

Він кивнув головою.

— Справді. Але це не означає, що я не зможу поговорити з тобою.

На телевізійному екрані вампір знову відтрав людині голову, цього разу священникові.

— Шон не ставив мені запитань, — промовила Селеста. — Я підслухала їхню розмову, коли ти пішов купити сигарети для Аннабет. Я не знаю, що ти казав їм раніше, Дейве, але вони не вірять твоїй історії. Вони знають, що ти був в «Останній краплі» перед самим її зачиненням.

— Що ще?

— Хтось бачив наш автомобіль на паркувальному майданчику тієї хвилини, коли Кейті покинула бар. І вони не вірять твоїй розповіді про те, як ти пошкодив свою руку.

Дейв поклав руку перед собою й зігнув її.

— Це все?

— Усе, що я чула.

— І на які думки воно тебе навернуло?

Вона мало не торкнулася його знову. На мить загроза нібито покинула його тіло й змінилася відчуттям поразки. Селеста бачила це в його плечах і спині, і їй хотілося простягти руку й доторкнутися до нього, але вона відсунулася назад.

— Дейве, розкажи їм про бандита.

— Про бандита?

— Так. Можливо, тобі доведеться піти в суд. Ну то й що? Це набагато краще, ніж коли тобі накинуть убивство.

Тепер настав час, подумала вона. Скажи, що ти цього не робив. Скажи, що ти не бачив, як Кейті виходила з «Останньої краплі». Скажи це, Дейве.

Натомість він промовив:

— Я бачу, як працює твій мозок. Добре бачу. Я прийшов додому, забризканий кров'ю, і саме в цей час загинула Кейті. Отже, вбив її я.

— Справді? — вихопилося в Селести.

Тоді Дейв поставив своє пиво й зареготав. Його ноги відірвалися від підлоги, і він упав на подушки кушетки. Його охопив справжній напад сміху. Усі часточки повітря, яке він вдих-

хав, перетворювалися на спазми реготу. Він реготав так гучно, що з очей йому бризнули сльози, а вся верхня половина його тіла застрибала.

— Я... я... я... я...

Він не міг вимовити цю фразу. Регіт був надто сильний. Дейв перекочувався через нього й вилітав із нього. Сльози тепер лилися бурхливим потоком. Вони котилися по його щоках, булькотали на губах і затікали у відкритий рот.

Селеста зроду не відчувала такого жаху, як зараз.

— Ха-ха-ха, Генрі! — вигукнув Дейв, коли регіт поступово перейшов у хихотіння.

— Що?

— Генрі, — повторив він. — Генрі та Джордж, Селесто. Такі були їхні імена. Хіба не кумедно? І знаєш, Джордж був мужик цікавий. А щодо Генрі, то той був неприторенний мерзотник.

— Про кого ти говориш?

— Про Генрі й Джорджа, — весело проказав Дейв. — Я говорю про Генрі й Джорджа. Вони взяли мене покататися. Та прогулянка тривала чотири дні. А ночувати мені доводилося в льоху, в старому подертому спальному мішку на кам'яній долівці, а потім, Селесто, вони користувалися мною для своїх паскудних розваг. Ніхто тоді не став у помочі друзяці Дейву. Не вдерся в той автомобіль, щоб урятувати Дейва. Йому довелося стати таким сильним, щоб розколоти себе на дві особи. Оце Дейв і зробив. Хай йому чорт, Дейв, властиво кажучи, помер. Я не знаю, що то за хлопець вийшов із того льоху, не знаю, ким він, у біса, був. Це я, звичайно, але він, присягаюся чортом, не Дейв. Дейв помер.

Селеста не здужала розтулити рота. За вісім років їхнього спільного життя Дейв жодного разу не заговорив про те, що, як усі знали, відбулося з ним. Він розповів їй, що грався з Шоном і Джиммі, його потім викрали, і він утік, і це було все, що він будь-коли казав. Вона ніколи не чула імен тих чоловіків. Ніколи не чула про ночівлю в подертому спальному мішку. Ніколи не чула про все це. Було так, ніби в цю мить вони прокинулися зі свого шлюбного життя сновидінь і постали перед раціоналізаціями, напівбрехнями, притлумленими бажаннями

й прихованими «я», на яких вони його побудували. Щоб спостережати, як воно обвалюється під ударами моторошної правди, що вони ніколи не знали одне одного, а лише сподівалися взнати.

— Це те саме, — сказав Дейв. — Те саме, що я розповів тобі про вампірів. Та сама клята штука.

— Яка клята штука? — прошепотіла вона.

— Вона не виходить назовні. Вона залишається в тобі.

Дейв знову спрямував свій погляд на кавовий столик, і їй здалося, що він утікає від неї, розчиняючись у повітрі.

Вона доторкнулася до його руки.

— Дейве, що не виходить назовні? Про яку ту саму штуку ти говориш?

Дейв подивився на її руку так, ніби збирався з гарчанням угородити в неї зуби й видерти шматок м'яса біля зап'ястка.

— Я більш не довіряю своєму розумові, Селесто. Остерігаю тебе. Я не можу довіряти своєму розумові.

Вона забрала свою руку, що поколювала там, де вона до нього доторкалася.

Дейв підвівся, похитуючись. Він підняв голову й подивився на неї, начебто сумнівався, хто вона та як опинилася на краєчку його кушетки. Він подивився на телевізійний екран, де Джеймс Вудс стріляв із лука, прицілившись у чиїсь груди, й прошепотів:

— Винищ їх усіх, меснику. Винищ їх усіх.

Він обернувся до Селести й обдарував її п'яною усмішкою.

— Я хочу піти прогулятися.

— Окей, — сказала вона.

— Я хочу вийти надвір і поміркувати.

— Гаразд, іди, — промовила Селеста.

— Якщо я здужаю впорядкувати свої думки, то, думаю, все буде окей. Треба лише прочистити те сміття, що накопичилося в голові.

Селеста не запитала, про яке сміття він говорить.

— Тоді гаразд, — сказав Дейв і рушив до передніх дверей.

Він відчинив двері й перетнув поріг. Потому зупинився й, поклавши руку на одвірок, обернув голову назад.

Дивлячись на неї, він сказав:

- До речі, я подбав про сміття, щоб ти знала.
- Про що ти?
- Я про торбину зі сміттям. У яку ти поклала мій одяг і всякі речі. Я її виніс і викинув на смітник.
- О, — сказала вона, і їй захотілося блювати.
- Отож, бувай. Я повернуся до тебе.

Вона дослухалася до його кроків, аж поки він не дійшов до нижнього майданчика. Далі заскрипіли передні двері. Дейв вийшов на ганок і спустився сходами. А Селеста піднялася на гору, зайшла до Майклової кімнати й послухала, як він дихає уві сні. Потім пішла до ванної і там виблювала.

Він не міг знайти, де Селеста запаркувала автомобіль. Іноді, а надто під час густих снігопадів, можна було проїхати вісім кварталів, перш ніж знайдеш, де поставити машину. Отож, Селеста могла доїхати нею до самих Пагорбів, наскільки знав її звички Дейв. А втім, він помітив кілька вільних місць поблизу від їхнього будинку. Можливо, це й на краще. Він почував себе надто пристукнутим, щоб вести машину. Може, тривала прогулянка пішки допоможе йому прочистити голову.

Дейв пішов по Крешент-стріт до Бакінгем-авеню і звернув ліворуч, дивуючись, яка чортівня запала йому в голову, що він спробував пояснити свій стан Селесті. Господи, він навіть назвав ті імена — Генрі й Джордж. Він згадав вервутьфів, щось кричав про них. Нісенітниця.

Але тепер усе підтвердилося — поліція підозрює його. Вони за ним стежитимуть. Тепер немає сенсу думати про Шона, як про давно забутого друга. Вони цим не переймаються, і Дейв тепер зміг пригадати, *що* йому не подобалося в Шоні, коли вони були дітьми. Почуття переваги, переконаність, що він завжди має рацію. Власне такі почуття були притаманні всім дітям, яким пощастило — а інакше, як щастям, це й не назвеш — мати обох батьків і пристойний будинок, новий одяг і спортивне спорядження.

К бісу Шона. І його очі. І його голос. І те, що жінки починають знімати труси, як тільки він заходить до кімнати. Нехай він

котиться к бісу зі своєю вродою. Нехай він котиться до чортів зі своїм зверхнім ставленням до людей і своїми розповідями, своєю поліційною пихою та своїм ім'ям у газетах.

Дейв також не дурний. Він відповість на будь-який виклик, йому треба лише підняти голову. Якби це означало скрутити її геть, а потім знову туго прикрутити, то він знайшов би спосіб зробити навіть це.

Головна проблема полягала тепер у тому, що Хлопчисько, який утік від вовків і виріс, тепер став надто часто показувати обличчя. Дейв сподівався, що те, що він учинив у суботу вночі, залагодить справу, заспокоїть мерзотника, заховає його глибоко в хащі Дейвової свідомості. Він хотів тієї ночі крові, той Хлопчисько, він хотів комусь завдати болю. І Дейв пішов йому назустріч.

Спочатку це була дрібничка — кілька штурханів, удар ногою. Але потім усе вийшло в нього з-під контролю, Дейв відчув, як наростає в ньому лють у міру того, як Хлопчисько домагався свого. А цей Хлопчисько — справжній паскудник, і він не заспокоївся, поки не побачив клапті мозку.

Та коли все було скінчено, Хлопчисько відступив. Він пішов геть і залишив Дейвові давати раду наслідкам. І Дейв зарадився. Він виконав клятву добру роботу. Може, вона й не була такою доброю, як він сподівався, але все ж таки доброю. І він її виконав — ретельно виконав, — тож Хлопчисько міг на якийсь час піти.

Але Хлопчисько впертий. Ось він знову тут, стукає в двері та наполягає: виходь на зустріч, Дейве, байдуже, готовий ти чи не готовий. Ми маємо нагальну роботу, давай, Дейве.

Авеню була трохи розмазаною, вона хиталася перед ним, коли він ішов, але Дейв знав, що вони наближаються до «Останньої краплі». Вони підходили до тих двох кварталів, які кишіли розпусниками та повіями; усі вони з радістю торгували тим, що Дейв відірвав від себе.

«Відірвися від мене, — сказав йому Хлопчисько. — Ти виріс. Не намагайся нести мій хрест».

Найгіршими були діти. Вони скидалися на гоблінів. Вони вибігали з дверей або з автомобільних каркасів і пропонували тобі наркотики. Або за двадцять баксів — себе. Вони на все готові.

Наймолодші з них, такі, якого Дейв бачив суботньої ночі, не могли бути старшими за одинадцять років. Той малий мав темні плями під очима й білесінку шкіру та великий жмут розкошланого рудого волосся на голові, що тільки підкреслювало його схожість із гобліном. Він мав би бути вдома й дивитися комедії по телевізору, але він вибіг на вулицю, пропонуючи наркотики педерастам.

Дейв побачив його на тому боці вулиці, коли вийшов з «Останньої краплі» й стовбичив біля свого автомобіля. Хлопець стояв біля ліхтарного стовпа, курячи сигарету, й, коли він подивився на Дейва, Дейв відчув його погляд. Його опанувало бажання відтанути, розслабитись, узяти того рудого хлопчика за руку й знайти разом затишне, тихе місце. Це буде так легко, так приємно просто поступитися своїм бажанням. Тому бажанням, яке він відчував принаймні останні десять років.

Так, сказав Хлопчисько. Зроби це.

Проте (і тут Дейвів мозок завжди розколювався надвоє) глибоко в душі він знав, що це стане його найтяжчим гріхом. Він знав, що тут він переступить межу — хоч би яка вона була приваблива, — і назад вороття не буде. Він знав, що, коли переступить цю межу, ніколи не зможе спізнати справжні почуття, що з таким самим результатом він міг би лишатися в тому льоху з Генрі та Джорджем, поки й віку свого. Він казав собі це в часи спокуси, казав, проминаючи шкільні автобусні зупинки та гральні майданчики й публічні плавальні басейни влітку. Він переконував себе, що ніколи не стане Генрі й Джорджем. Він кращий, ніж вони. Він виховує сина. Він кохає свою дружину. Він буде сильним. Такі слова він казав собі частіше й частіше з кожним роком.

Але тієї ночі проти суботи це не допомогло йому. Ніколи доти він не відчував такого потягу. Рудий хлопчак, що прихилився до ліхтарного стовпа, здавалося, про це знав. Він усміхався навколо своєї сигарети, як і Дейв, і Дейв відчув, як його потягло до узбіччя. Він відчув себе немов на схилі, застеленому атласом.

Аж ось під'їхав автомобіль, і після короткої розмови хлопчак заліз у нього, попрощавшись із Дейвом коротким жалісним поглядом, який він кинув через капот. Дейв дивився на автомобіль,

двокольоровий, синій з білим «кадилак», який перетнув авеню й проїхав перед ним, прямуючи до задньої частини паркувального майданчика біля «Останньої краплі». Дейв заліз у свій автомобіль, а «кадилак» поточився назад під високі дерева, які нависли над похиленим парканом. Водій погасив світло, але не заглушив двигун, і Хлопчисько прошепотів йому у вухо: Генрі й Джордж, Генрі й Джордж, Генрі й Джордж...

Сьогодні вночі, перш ніж він дійшов до «Останньої краплі», Дейв обернувся, хоча Хлопчисько верещав йому на вухо: я — це ти, я — це ти, я — це ти.

І Дейвові захотілося зупинитися й заплакати. Він хотів обпертися рукою на найближчий будинок і заплакати, бо він знав, що Хлопчисько має слухність. Хлопчисько, який утік від вовків і дорослих, сам став Вовком. Він став Дейвом.

Дейв-Вовк.

Це сталося, мабуть, недавно, бо Дейв не міг пригадати, коли б його душа піднялася й випарувалася, щоб поступитися місцем цьому новому еству. Але це сталося. Мабуть, тоді, коли він спав.

Він не міг зупинитися. Ця частина авеню була надто небезпечна, тут вештаються наркомани, які, уздрівши п'яного Дейва, побачать у ньому легку здобич. На протилежному боці вулиці поволі вже їхав автомобіль, спостерігаючи за ним, чекаючи, коли від нього почується запах жертви.

Він глибоко вдихав і розпростував плечі, намагаючись удати з себе байдужого та впевненого в собі. Він надав своїм очам блиску «трахав я вас усіх» і став повертатися додому тією дорогою, якою сюди прийшов. Його голова не була чистою, бо Хлопчисько досі верещав йому у вуха, але Дейв вирішив нехтувати його. Він міг це зробити. Він сильний. Він Дейв-Вовк.

Голос Хлопчиська стихився і скидався вже на розмовний, коли Дейв наблизився до Низин.

Я — це ти, сказав Хлопчисько голосом друга. Я — це ти.

Селеста вийшла з дому із сонним Майклом на плечі й побачила, що машини немає. Вона запаркувала її на півкварталу ви-

ще, здивована, що знайшла вільне місце пізно ввечері у вихідний день, але тепер на тому місці стояв синій «джип».

Це не входило в її плани. Вона думала, що посадить Майкла на пасажирське місце, а сумки покладе на заднє сидіння, і вони проїдуть три милі по шосе до «Іконо-Лодж».

— Гадство, — проказала вона й стримала бажання зойкнути.

— Мамо, — промурмотів сонний Майкл.

— Усе гаразд, синку.

Озирнувшись, Селеста угледіла таксі, яке звертало з Пертшир-стрит на Бакінгем-авеню. Селеста підняла руку, в якій тримала Майклову сумку, й таксі підкотило прямо до неї. Вона подумала, що може витратити шість баксів на поїздку до «Іконо-Лодж». Вона витратила б і сотню, аби хтось негайно вивіз її звідси, щоб вона могла обміркувати своє становище на самоті, не дивлячись, як обертається ручка дверей і повертається чоловік, який, либонь, уже постановив, що вона вампір, якій треба негайно вгородити в серце коляку й для певності якнайшвидше відрубати голову.

— Куди вам? — запитав шофер, коли Селеста поклала сумки на заднє сидіння й ковзнула між ними з Майклом на плечі.

Куди завгодно, хотіла вона відповісти. Куди завгодно, аби не залишатися тут.

IV

Ушляхетнення

22

Риба-мисливець

— Ти відтранспортував його автомобіль? — запитав Шон.

— Його автомобіль відтранспортовано, — відказав Вайті. — А це не те саме.

Коли вони вибралися з густого ранкового вуличного руху й звернули вниз на Іст-Бакінгем-авеню, Шон запитав:

— Через яку причину?

— Машину було покинуто, — сказав Вайті, насвистуючи крізь зуби, коли повертав на Роузклер-стрит.

— Де? — запитав Шон. — Перед господаревим будинком?

— О, ні, — сказав Вайті. — Її знайшли в Роум-Бейсин на парковій алеї. На наше щастя, паркова алея перебуває під юрисдикцією штату, еге? Схоже, хтось її викрав, щоб покататися, а потім покинув. Таке буває, ти ж знаєш.

Шон прокинувся цього ранку від сну, в якому він тримав на руках свою доньку й називав її на ім'я, хоч він його й не знав і не міг пригадати, що він казав уві сні, тож голова в нього була ще трохи затуманена.

— Ми знайшли кров, — промовив Вайті.

— Де?

— На передньому сидінні Дейвового автомобіля.

— Багато?

Вайті трошки розсунув великий і вказівний пальці.

— Одну крапельку. І в багажнику — там її знайшли більше.

— У багажнику? — перепитав Шон.
— Узагалі її там набагато більше.
— Ну то й що?
— Вона тепер у лабораторії.
— Але я мав на увазі, ну то й що, як її знайшли в багажнику? — сказав Шон. — Кейті Маркус ніколи не була в багажнику.
— Це, безперечно, псує справу.
— Сержанте, даремно ти гаєш час на цей автомобіль.
— Ні, не даремно.
— Ні?
— Автомобіль було вкрадено й покинуто на території юрисдикції штату. Лише з міркувань безпеки та, можу додати, в інтересах власника...

— Ти обшукав машину й заповнив рапорт.

— Ти швидко міркуєш, чоловіче.

Вони під'їхали до будинку Дейва Бойла. Вайті поставив машину, обернувши важіль перемикачів передач у напрямі парку, й заглушив двигун.

— Я маю досить матеріалу, щоб викликати його на допит. А цього з мене поки що досить.

Шон кивнув головою, знаючи, що сперечатися з цим чоловіком марно. Вайті став сержантом у відділі вбивств завдяки собачій наполегливості, з якою він домагався, щоб його підозри були визнані звинуваченнями. Його не можна було переконати в необґрунтованості його підозр, його треба було зіпхнути з них.

— А що там із балістикою? — запитав Шон.

— Тут також не зовсім усе очевидно, — сказав Вайті, коли вони сиділи й дивилися на Дейвів будинок. Вайті ніби й не збирався поки що виходити з машини. — Пістолет був, як ми й припускали, «смітом» 38 калібру й належав до зброї, вкраденої в торговця зброєю в Нью-Гемпширі вісімдесят першого року. Та сама пушка, з якої вбито Кетрін Маркус. Її було застосовано в пограбуванні лікерної крамниці вісімдесят другого року. Прямо тут, у Бакінгемі.

— У Низині?

Вайті похитав головою.

— У Роум-Бейсин, у місці, яке називається «Божевільні трунки». Те пограбування вчинили двоє чоловіків, обидва в гумових масках. Вони увійшли крізь задні двері, коли крамар зачинив передні, і перший з грабіжників зробив попереджувальний постріл. Куля розбила пляшку з хлібною горілкою і застрягла в стіні. Далі пограбування минуло без пригод, але кулю потім витягли. Балістична експертиза віднесла її до того самого пістолета, з якого застрелено дівчину Маркус.

— Отож, це вказує інший напрямок, тобі не здається? — сказав Шон. — Вісімдесят другого Дейвові було близько сімнадцятьох років, він починав навчатися в Рантеоні. Малоймовірно, щоб він тоді пограбував бодай одну крамницю з лікерами.

— Та ж це не означає, що той пістолет не міг попасти в його руки пізніше. Бодай тобі те та се, чоловіче, ти ж знаєш, як ними торгують. — Вайті не звучав так само впевнено, як учорашнього вечора, але він сказав: — Ходімо поговоримо з ним, — і відчинив дверці машини.

Шон підвівся з пасажирського місця, й вони пішли до будинку Дейва. Вайті обмацував наручники в себе на поясі — либонь, мав надію скористатися ними сьогодні.

Джиммі запаркував свій автомобіль і поніс філіжанки з кавою та пакет із пончиками по потрісканому гудрону паркувального майданчика до Містичної річки. Автомобілі шаруділи колесами по прогонах мосту над ним, а Кейті стояла навколішках на краю води з Правильним Реєм Гаррісом, обоє вони дивились у воду. Дейв Бойл був також тут, його поранена рука розпухла й стала завбільшки з боксерську рукавичку. Дейв сидів у шезлонгу поруч із Селестою та Аннабет. Селеста мала якесь пристосування на змійці, що затуляло їй рот, а Аннабет курила дві сигарети зразу. Усі троє були в темних окулярах і не дивилися на Джиммі. Вони дивилися вгору на нижню частину верхнього мосту й казали, що хочуть, аби їм дали спокій, дякуємо тобі, Джиммі.

Джиммі поставив тацю з кавою та пончиками біля Кейті й став навколішки між нею та Правильним Реєм. Він подивився на воду й побачив власне віддзеркалення, а потім і віддзерка-

лення Кейті й Правильного Рея, коли ті обернулися до нього. Рей тримав у зубах велику червону рибу, яка ще була хвостом.

— Я впустила свою сукню в річку, — озвалася Кейті.

— Я не бачу її, — сказав Джиммі.

Риба вислизнула з рота в Правильного Рея та плюснула у воду, не пірнаючи, але пливучи геть.

— Вона її дістане, — промовила Кейті. — Це риба-мисливець.

— А на смак вона, як курятина, — сказав Рей.

Джиммі відчув теплу руку Кейті на своїй спині, а потім і Реєву руку, і Кейті промовила:

— А чом би й тобі не попливти й не дістати її, тату?

Вони штовхнули його через бар'єр, і Джиммі побачив, як вертлява риба підстрибнула йому назустріч, щоб зустріти його. Він знав, що втопиться. Він розкрив рота, щоб зойкнути, й риба стрибнула йому всередину, перекривши кисень. Вода була на дотик, як чорна фарба, коли його обличчя занурилося в неї.

Він розплющив очі та, повернувши голову, побачив, що дзигарі показують сьому годину шістнадцять хвилин. Він не пригадував, щоб лягав у ліжко. А проте мав лягти, бо тепер він у ньому лежав, і Аннабет спала поруч, а за вікном — сонячна днина. Джиммі мусив вставати, бо трохи більш як за годину йому треба буде обрати надгробок, і Правильний Рей та Містична річка вже стукають йому в двері.

Ключем до успіху будь-якого допиту є вміння використати якомога більше часу до того, як підозрюваний зажадає, щоб викликали адвоката. Запеклі злочинці — торговці наркотиками, гангстери, байкери, бандити, — як ведеться, негайно вимагають захисника своїх інтересів. Ви можете трохи попрацювати з такими людьми, спробуйте розколоти їх, перш ніж з'явиться адвокат, але здебільшого вам будуть потрібні матеріальні докази, щоб завершити свою справу. Шон дуже рідко домагався успіху, коли йому траплявся «крутий» підозрюваний.

Коли ж вам доводилося мати справу з добропорядними громадянами або людьми, які вчинили злочин уперше, то

здебільшого головним інструментом вашого розслідування є допит. Чи не найуспішнішою справою Шона, яка допомогла йому зробити кар'єру, був так званий випадок із «дорожньою люттю». У Мідлессексі, коли один парубійко їхав додому вночі, права шина його автомобіля злетіла з осі на швидкості вісімдесят кілометрів на годину. Вона просто зірвалася з осі й викотилася на шосе. Автомобіль «сув» перекинувся разів дев'ять або десять, і водій Едвін Гурка загинув на місці.

З'ясувалося, що гайки на обох його передніх колесах були прикручені слабо. Тож випадок був схожий щонайбільше на неумисне вбивство, бо переважна громадська думка складала провину на п'яних механіків, і Шон та його партнер Адольф з'ясували, що жертва замінила свої колеса лише кілька тижнів тому. Але Шон також знайшов клопоть паперу в бардачку жертви, який стривожив його. Там поквапно був нашкрябаний автомобільний номер, і коли Шон заглянув до інтернету, то побачив там прізвище Алана Барнеса. Коли він знайшов того чоловіка, той, геть знервований, запитав:

— Пробачте, навіщо я вам потрібен?

А Шон, відчуваючи, як напружилось все його тіло, сказав:

— Я хочу побалакати з вами про найліпший спосіб прикручувати гайки.

Барнес зламався відразу, ще в дверях, і сказав, що він хотів лише трохи пошкодити автомобіль того парубійка, налякати його, бо обидва вони зіштовхнулися машинами тиждень тому на в'їзді до тунелю, який вів до аеропорту. Барнес так розлютився наприкінці їхньої дорожньої пригоди, через яку він запізнився на домовлену зустріч, що поїхав слідом за Едвіном Гуркою до його дому, зачекав, поки той погасить у хаті світло, а тоді пішов попрацювати з його колесами.

Люди дурні. Вони вбивають одне одного з нікчемних причин, а потім домагаються, щоб їх спіймали, приходять у суд і запевняють, що вони невинні, спочатку написавши й передавши якомусь копові зізнання на чотири сторінки. Знання того, як по-дурному вони поведуться, — найкраща копова зброя. Нехай вони говорять. Завжди. Нехай пояснюють. Нехай розпо-

відають про свою провину, поки ти пригощаєш їх кавою з булочками й записуєш їхню балачку на магнітофон.

А коли вони зажадають адвоката, а пересічний громадянин майже завжди його зажадає, ти спохмурнієш і запитаєш, чи вони справді вважають, що так буде краще, й дозволиш, щоб у кімнаті виникла певна напруженість атмосфери, аж поки вони вирішать, що їм краще зберегти добрі взаємини зі слідчим, тож, можливо, розкажуть вам іще трохи, перш ніж прибуде адвокат і зіпсує вам настрій.

Але Дейв не зажадав адвоката. Жодного разу. Він сидів на стільці, який прогинався, коли він надто відхилився на ньому назад, і здавався п'яним, роздратованим і розлютованим на Шона, на Шона передусім, але не здавався ні наляканим, ані знервованим, і Шон зрозумів, що до Вайті це також стало доходити.

— Зрозумійте, містере Бойл, — сказав Вайті, — ми знаємо, що ви покинули бар «Мак-Гіллз» раніше, ніж самі нам сказали. Ми знаємо, що ви з'явилися на півгодини пізніше на паркувальному майданчику «Останньої краплі», приблизно тоді, коли дівчина Маркус покинула цей бар. І ми до біса добре знаємо, що рука у вас розпухла не від того, що ви стукнули нею об стіну, граючи на більярді.

Дейв застогнав.

— Принесіть мені, будь ласка, спрайту або чогось такого.

— Зачекайте хвилину, — сказав Вайті вчетверте за ті півгодини, які вони перебували тут. — Розкажіть нам, що насправді сталося тієї ночі, містере Бойл.

— Я вже вам розказав.

— Ви набрехали.

Дейв стенив плечима.

— Якщо ви так думаєте.

— Ні, — сказав Вайті. — Це факт. Ви набрехали про той час, у який ви покинули бар «Мак-Гіллз». Падлючі дзигарі зупинилися, містере Бойл, за п'ять хвилин до того, як ви нібито пішли з бару.

— Аж за п'ять хвилин?

— Вам це здається смішним?

Дейв трохи відхилився назад на стільці, і Шон чекав, що ось-ось він театральньо затріщить, перш ніж розвалитись, але він не затріщав. Дейв нахилив його до самого краю, але не далі.

— Ні, сержанте, смішним мені це не здається. Я стомився. Мене мучить похмілля. А мій автомобіль не тільки викрадено в мене, ви ще й не обіцяєте повернути його. Ви стверджуєте, що я покинув бар «Мак-Гіллз» на п'ять хвилин раніше, ніж я сказав?

— Щонайменше.

— Гаразд. Не стану сперечатися з вами. Можливо, так і було. Я не дивлюся на свого годинника так часто, як, мабуть, ви, хлопці, дивитесь. Отже, ви кажете, я покинув бар «Мак-Гіллз» за десять хвилин десята, а не за п'ять хвилин, як стверджую я. Гаразд. Може, справді так і було. Але що далі? Я повернувся додому відразу після цього. Я не заходив до іншого бару.

— Вас бачили на паркувальному майданчику біля...

— Ні, — сказав Дейв. — Там бачили «хонду» з пом'ятим бампером. Правильно? Ви знаєте, скільки автомобілів «хонда» є в цьому місті? Ну ж бо, чоловіче, скажіть.

— А скільки їх із придрушиною на тому самому місці, як на вашій?

Дейв стенив плечима.

— Думаю, вистачає.

Вайті подивився на Шона, й Шон відчув, що вони програють. Дейв мав рацію — певно, вони могли б знайти зо двадцять автомобілів «хонда» з такою ум'ятиною на бампері навпроти пасажирового місця. І якщо Дейв указав їм на це, то його адвокат назве їм набагато більше.

Вайті підійшов до Дейвового стільця ззаду й запитав:

— Поясніть нам, звідки взялася кров у вашому автомобілі?

— Яка кров?

— Кров, яку ми знайшли на вашому передньому сидінні.

Почнімо з неї.

— Ви мені принесете спрайт, Шоне?

— Авжеж, принесемо, — пообіцяв Шон.

Дейв усміхнувся.

— Ти хороший коп, Шоне. Чом би не послати по мій трунок нижнього чина, поки ти тут при ділі?

Шон, який уже був підвівся зі свого стільця, знову сів.

— Ти тут не розпоряджайся, Дейве. Схоже, тобі доведеться зачекати трохи.

— Бачу, не ти тут головний, Шоне. Чи не так?

У його очах спалахнуло божевільне полум'я, пихата самовпевненість, і Шон подумав, що, може, Вайті й має слухність. Цікаво, чи зберіг би його батько, якби сьогодні побачив Дейва Бойла, ту саму думку про нього, яку висловив минулого вечора?

— На передньому сидінні твоєї машини, Дейве, знайдено кров, — промовив Шон. — Відповідай сержантові.

Дейв підвів голову й подивився на Вайті.

— Ми маємо паркан із колючого дроту на нашому задньому подвір'ї. Ви знаєте, який він буває, коли колючий дріт нагорі загинається на подвір'я? Того дня я там працював. Мій хазяїн уже старий. Я допомагаю йому в господарстві, а він за це утримує мою орендну плату в розумних межах. Отож, я обрубав там куці, схожі на бамбук...

Вайті зітхнув, але Дейв, схоже, цього не помітив.

— ...і я посковзнувся. А що тримав у руці електросекатор і не захотів випустити його, то, послизнувшись, упав на паркан із колючого дроту й поранився. — Він поплескав себе по ребрах. — Ось тут. Не дуже сильно, але крові натекло чимало. А через десять хвилин я мусив забрати свого сина на тренуванні. Очевидно, кров іще не перестала з мене текти, і я забруднив сидіння. Інакше я пояснити це не можу.

Вайті спитав:

— То це ваша кров на передньому сидінні?

— Я вже вам пояснив.

— А який у вас тип крові?

— В-негативний.

Вайті обдарував його широкою усмішкою, вийшовши з-за його стільця та сівши на краєчок столу.

— Дивно. Саме цю кров ми й знайшли на передньому сидінні.

Дейв підняв руки.

— Що й треба було довести.

Вайті повторив Дейвів жест.

— Не поспішайте радіти. А як ви поясните, звідки взялася кров у багажнику вашого автомобіля?

— Цього пояснити я не можу, — сказав Дейв.

— Ви й гадки не маєте, звідки у вас у багажнику з'явилося добрих півпінти крові?

— Ні, не маю

Вайті нахилився й поплескав Дейва по плечу.

— Я скажу вам, містере Дейв, що ви обрали хибний шлях для відступу. Який, ви гадаєте, матиме вигляд ваша заява в суді, що ви не знаєте, чия кров потрапила до вас у багажник?

— Думаю, що переконливий.

— Чому ви такий упевнений?

Дейв знову відхилився назад, і рука Вайті впала з його плеча.

— Ви написали свій рапорт, сержанте?

— Який рапорт? — запитав Вайті.

Шон збагнув, куди воно йде, й подумав:

«О, прокляття, він нас обхитрував».

— Рапорт про вкрадений автомобіль, — сказав Дейв.

— Ну, то й що?

— А те, що минулої ночі автомобіль не був у моєму розпорядженні. Я не знаю, з якою метою викрадачі його використали, та, можливо, ви захочете це з'ясувати, бо, схоже, він знадобився їм для якихось темних справ.

Протягом тривалих тридцятьох секунд Вайті сидів цілком нерухомо, й Шон відчував, як істина доходить до нього: він, як йому здавалося, повівся надто розумно, але обманув тільки себе. Тепер не має ваги, що вони знайдуть в автомобілі, бо Дейвів адвокат зможе заявити, що там лишилися сліди від злодіїв.

— Кров там несвіжа, містере Бойл. Давніша, ніж пролита кілька годин тому.

— Справді? — сказав Дейв. — Ви можете це довести? Довести, як вам хочеться, сержанте? Ви певні, що вона не просто швидко висохла? Минула ніч не була надто волога.

— Ми зможемо це довести, — сказав Вайті, але Шон почув сумнів у його голосі, і він не сумнівався, що Дейв також його почув.

Вайті підвівся зі свого столу й обернувся до Дейва спиною. Він притулив пальці до рота, а потім знову побарабанив ними по своїй верхній губі, прямуючи на протилежний кінець столу, до якого прихилився Шон, не відриваючи погляду від підлоги.

— То як, тепер у мене більше шансів одержати спрайт? — запитав Дейв.

— Ми привезли того чоловіка, про якого казав Соза та який бачив автомобіль на паркувальному майданчику. Томмі, як пак...

— Молданадо, — промовив Шон.

— Атож, — кивнув головою Вайті. Його голос звучав трохи тонко, обличчя виражало розчарування. То був вираз чоловіка, з-під якого вихопили стілець, і він ударився задом об підлогу, не розуміючи, як там опинився. — Ми всі з Бойлом станемо в лінійку й подивимося, чи вибере Молданадо саме його.

— Розумна пропозиція, — мовив Шон.

Вайті прихилився в коридорі до стіни, коли повз нього проходила секретарка. Її парфуми були того самого зразка, якими користувалася Лорен, і Шон подумав, чи не подзвонити їй на мобілку, з'ясувати, як вона почуватється сьогодні й чи не заговорить тепер, коли перший крок зробить він.

— Він був тут надто крутий, — промовив Вайті. — Уперше на допиті й навіть не спітнів.

— Сержанте, це ж нічого доброго нам не віщує, еге?

— Ні, бий його тряся.

— Я хочу сказати, що навіть якби ми не спіткнулися з автомобілем, ця кров належить не Кейті Маркус. Немає підстав прив'язувати його до цього вбивства.

Вайті подивився на двері до кімнати допитів.

— Я його обламаю.

— Радше він обламає нам роги.

— Я ще як слід не розігрівся.

Проте на його обличчі Шон побачив сумнів — перші ознаки поганого передчуття. Вайті був упертий і непоступливий, коли

думав, що він має рацію, але надто розумний, щоб триматися за версію, яка себе вичерпала.

— Послухай-но, — сказав Шон, — дамо йому змогу трохи тут попотіти.

— Він не пітніє.

— Він може почати пітніти, якщо ми залишимо його самого, щоб подумав.

Вайті знову подивився на двері так, ніби хотів їх спалити.

— Може, й так.

— Я подумав про пістолет, — сказав Шон. — Можливо, це та ниточка, за яку слід потягти. Не хочеш спробувати?

— Крамницею спиртних напоїв досі володіє той самий чоловік?

Вайті сказав:

— Не знаю. Пограбування сталося вісімдесят другого року, й тоді власником був Ловел Луні.

Шон усміхнувся — прізвище здалося йому надто кумедним.

— Чом би тобі не з'їздити туди? — промовив Вайті. — А я подивлюся тут крізь скло, чи не почне він співати пісень про мертвих дівчат у парку.

Ловел Луні мав близько вісімдесятьох років, проте, здавалося, міг би випередити Шона на стометрівці. Він мав на собі помаранчеву футболку поверх синіх тренувальних штанів із білим кантом та чудові нові кросівки й рухався так, ніби міг підстрибнути й узяти з полиці будь-яку замовлену йому пляшку.

— Ось тут, — сказав він Шонові, показуючи на ряд пляшок по півпінти, що стояли за прилавком. — Куля пройшла крізь пляшку й застрягла глибоко в стіні.

— Ви злякалися? — запитав Шон.

Старий стенов плечима.

— Злякався, можливо, трохи більше, аніж якби в мене зажадали пляшку молока. Але я й не був такий наляканий, яким мені доводилося бути тут певними ночами. Десять років тому якийсь божевільний парубчак сунув мені в обличчя обрізаний дробовик. У його очах, що кліпали від поту, був вираз боже-

вільного собаки. Тут не можна було не злякатися, сину. А той молодик, що всадив кулю в стіну, був професіонал. З професіоналами ж я можу домовитися. Їм лише потрібні гроші, й вони не розлютовані на весь світ.

— Отже, ті двоє грабіжників...

— Увійшли з чорного ходу, — сказав Ловел Луні, відступивши до протилежного кінця прилавку, де чорна завіса затуляла комору. — Там є двері, які відчиняються до пакгаузу. У мене тоді по кілька годин на день працював хлопець, який приторгував наркотиками й сам курих на свіжому повітрі. Чи не через раз він забував замкнути двері, коли повертався назад. Був він із ними у змові, чи вони довго спостерігали за ним і переконалися, що він безголовий, хтозна. Тієї ночі вони увійшли крізь незамкнені двері, відразу ж зробили постріл, щоб я був не потягся по власного пістолета, і взяли те, по що вони прийшли.

— На скільки вони вас нагріли?

— На шість тисяч.

— Це чимало, — промовив Шон.

— По четвергах, — сказав Ловел, — я мав звичай переводити чеки на готівкові гроші. Тепер я так не роблю, але тоді я був дурний. Звичайно, якби злодії були трохи розумніші, вони навідалися б до мене вранці, коли вся моя готівка ще була при мені. — Він стенив плечима. — Я назвав їх професіоналами, але думаю, вони не належали до найкращих професіоналів у нашій місцевості.

— А тепер про того, хто залишив двері відчиненими, — сказав Шон.

— Марвін Елліс, — відповів Ловел. — Чорт, можливо, він із ними змовився. Звільнив його наступного дня. Бо єдиною причиною, чому вони відразу зробили постріл, був той факт, що вони знали про мій пістолет під прилавком. А про це знали далеко не всі, тож їм сказав або Мартін, або хтось із тих двох, які ще працювали в мене.

— І ви повідомили поліцію про те, що сталося?

— О, авжеж. — Старий замахав руками, пригадавши ту подію. — Вони перевірили всю мою документацію, допитали всіх,

хто колись працював на мене. Але нікого не заарештували. Ви кажете, той самий пістолет використали в новому злочині?

— Так, — підтвердив Шон. — Містере Луні...

— Ради Бога, кажіть Ловел...

— Містере Ловел, ви досі маєте ті давні записи про ваших працівників?

Дейв дивився на дзеркальне скло в кімнаті для допитів, знаючи, що Шонів партнер, а може, й сам Шон, дивляться тепер на нього.

То й нехай.

Як у мене справи? Я втішаюся, цмулячи свій спрайт. Що вони туди вкинули? Лимон. Правильно. Мені дуже смакує лимон, сержанте. Не дочекаюся, коли вони принесуть мені ще бляшанку цього напою.

Дейв дивився прямо в центр дзеркала з протилежного боку довгого столу й почував себе пречудово. Щоправда, він не знав, куди подалася Селеста з Майклом, і страх від незнання цього отруював його мозок набагато більше, ніж п'ятнадцять чи скільки там бляшанок пива, яке він виглушив минулої ночі. Але вона повернеться. Він туманно пригадував, що міг налякати її вчора ввечері. Адже він тоді наговорив усякої бредні, про вампірів і про речі, які проникають у вас, а потім не можуть вийти назовні, тож, можливо, вона й була трохи налякана.

Він не міг звинувачувати її. Він сам винен, що дозволив Хлопчиськові взяти над ним гору й показати своє бридке, жорстоке обличчя.

Але попри те, що Селеста й Майкл від нього пішли, він почувався сильним. Нерішучості, яка опанувала його останніми днями, він більше не відчував. Прокляття, він навіть примудрився поспати шість годин минулої ночі. Він прокинувся, відчуваючи поганий присмак у роті, його череп був важкий, як граніт, але мозок мислив напрочуд ясно.

Він знав, хто він такий. І знав, що вчинив слушно. І вбивство якимсь чином (і Дейв уже не міг складати цю провину на малого месника, який живе в ньому; це був він, Дейв, він скоїв убивство) наповнило його силою тепер, коли він задіяв до справи го-

лову. Він десь читав, що в стародавньому світі люди мали звичай їсти серця тих, кого вбивали. Вони з'їдали серця, і мертві люди переходили в них. Це давало їм силу двох людей, дух двох людей. Так себе почував і Дейв. Ні, він не з'їв нічийого серця. Він не був таким трахнутим у голову. Але його опанувала гордість хижака. Він убив людину. І вчинив слушно. Він заспокоїв страхо-вище, яке оселилося в ньому, виродка, який мріяв доторкнутися до руки юного хлопчика, розтанути в його обіймах.

Цей виродок тепер покинув його. Пішов у пекло разом із Дейвовою жертвою. Убиваючи когось, він убивав слабку частину себе, того мерзотника, який оселився в ньому, відколи йому вийшло одинадцять років, відтоді, коли він стояв у вікні й дивився на гулянку, яку вони влаштували на Рестер-стрит, щоб відсвяткувати його повернення. На тій гулянці він почувався слабким і ніби виставленим напоказ. Він відчував, що люди потай сміються з нього, батьки інших дітей дивляться на нього з фальшивими усмішками, і він бачив за їхніми публічними обличчями, що вони жаліють його, бояться й ненавидять, і він мусив утікати від цієї ненависті, бо вона примушувала його почуватися цілковитим нікчемою.

А тепер інша ненависть робила його сильним, бо тепер він мав іншу таємницю, кращу, аніж його колишня, сумна таємниця, про яку, однак, більшість людей здогадувалася. Тепер він мав таємницю, яка робила його більшим, а не меншим.

Підійдіть ближче, хотілося тепер сказати йому людям, я маю таємницю. Підійдіть ближче, і я прошепочу вам її на вухо.

Я вбив людину.

Дейв зосередив погляд на товстому полісмені за дзеркалом.

Я вбив людину. А ви не можете це довести.

Хто тепер слабкий?

Шон знайшов Вайті у відділку з протилежного боку подвійних дзеркальних дверей, за якими була кімната для допитів. Вайті стояв там, поставивши одну ногу на сидіння подертого шкіряного стільця, дивився на Дейва й цмулив каву.

— Ти вишикував людей?

— Ще ні, — сказав Вайті.

Шон підійшов і став поруч нього. Дейв дивився просто на них, здавалося, він уп'явся у вічі Вайті, так ніби міг їх бачити. А найдивовижнішим було те, що Дейв усміхався. То була ледь помітна усмішка, але вона була.

— Ти кепсько себе почуваш, так? — запитав Шон.

Вайті подивився на нього.

— Бувало, я почував себе краще.

Шон кивнув головою.

Вайті показав на нього своєю чашкою з кавою.

— У тебе щось є. Я бачу. Викладай.

Шон хотів розтягти це на довше, щоб трохи подратувати Вайті, примусивши його чекати, але йому також забракло терпіння.

— Я знайшов цікавого чоловіка, який працював на Ловела Луні.

Вайті поставив філіжанку з кавою на стіл позад себе і зняв ногу зі стільця.

— Хто це?

— Рей Гарріс.

— Рей?..

Шон відчув, як його губи самі розтяглися в усмішці.

— Батько Брендена Гарріса, сержанте. Перебував під наглядом.

23

Малий Вінчі

Вайті всівся за порожній стіл навпроти того, за яким сидів Шон, з відкритою папкою в руці — досьє чоловіка, що перебуває під наглядом.

«Реймонд Метью Гарріс. Народився 6 вересня 1955 року. Виріс на Твелв Мейб'ю-стрит у Східному Бакінгемі в Низині. Мати Делорес, домогосподарка. Батько Сеамус, чорнороб, покинув родину 1967 року». Дальший розвиток подій неважко було передбачити, бо батька було заарештовано за крадіжку в Бриджпорті, Коннектикут, 1973 року. Далі йшли документи про всілякі дрібні правопорушення. 1979 року батько помирає

від коронарної недостатності в Бриджпорті. Того ж таки року Реймонд одружується з Естер Скеннел — тут, можна сказати, йому пощастило — і влаштовується на роботу в службу підземних комунікацій машиністом електровоза. Перша їхня дитина Бренден Сеамус народилась 1981 року. Згодом, того ж таки року, Реймонда приплутують до справи про викрадення двадцятьох тисяч доларів у жетонах метро. Провину з нього зрештою знімають, але зі служби розраховують. Після цього він працює на багатьох випадкових роботах — робітником у команді ремонту житлових помешкань, продавцем у крамниці «Трунки Луні», барменом, вантажником. Роботу вантажником він утратив унаслідок зникнення якихось дрібних грошей. Провину з нього знову зняли, але зі служби звільнили. 1982 року його допитувано в справі пограбування «Трунків Бланшара» в окрузі Мідлсекс, але за браком доказів виправдано.

— Проте поліції він став відомий, — сказав Шон.

— Він здобув популярність, — погодився з ним Вайті. — Його відомий спільник, такий собі Едмунд Різ, указав на Реймонда 1983 року, як на автора викрадення рідкісної колекції комічних книжок...

— Діотських комічних книжок? — засміявся Шон. — Ти робиш успіхи, Реймонде.

— Ціною півторасти тисяч доларів, — сказав Вайті.

— О, пробач мені.

— Реймонд повернув указану літературу цілою, і йому дали чотири місяці замість року, два місяці з яких він на той час уже відсидів. Із в'язниці, схоже, він вийшов, маючи певну наркотичну залежність.

— Он як.

— Він приохотився, звичайно, до кокаїну, адже то були вісімдесяті роки, і тут рапорт про нагляд за ним збільшується в обсязі. Чомусь Реймондові не бракує розуму приховати, де він добуває гроші на кокаїн, але не вистачає, щоб приховати, де саме він купує цей наркотик. Він порушує свою обіцянку, і йому дають іще один рік.

— І він усвідомлює помилковість своєї поведінки.

— Навряд чи. Спеціальний підрозділ ФБР ловить його на спробі переправити вкрадений товар через кордони штату. Тобі це сподобається. Угадай, що Реймонд украв. Візьми до уваги, що то був 1984 рік.

— Зроби бодай натяк.

— Керуйся своїм інстинктом.

— Відеокамери.

Вайті метнув на нього очима.

— До сраки твої відеокамери. Принеси мені кави, ти більше не коп.

— Що ж тоді він поцупив?

— Фургон «Тисяча дрібничок». Ти коли-небудь бачив таке?

— Комікси, а потім «Тисячу дрібничок»?

— Він має власний стиль, наш чоловік. Він мав також проблеми. Фургон він поцупив на Род-Айленді, а переганяв його в Массачусетс.

— Тому він і потрапив у федеральні списки.

— Тому вони й схопили його за яйця, — сказав Вайті, знову зиркнувши на Шона, — але не посадили.

Шон трохи підтягся на своєму стільці й зняв ноги зі столу.

— Він накапав на когось?

— Схоже на те, — сказав Вайті. — Після цього цілковита порожнеча в рапорті про нагляд. До кінця вісімдесят шостого року там стоять лише позначки про те, що він регулярно приходить у поліцію відмічатися. Що сказано в його записах про роботу?

Вайті подивився через свою папку на Шона.

Шон промовив:

— Зараз погляну.

Він розкрив власну папку.

— Записи про працевлаштування, про сплату податків, про виплати на соціальне забезпечення — усе припиняється в серпні 1987 року. Тут він зникає.

— Ти перевіри в федеральних масштабах?

— Запит відіслали відразу, коли я про це подумав.

— Які наші можливості?

Шон знов уперся підошвами черевиків у стіл і нахилився назад на стільці.

— Перша можливість, це коли він мертвий. Друга — він перебуває під юридичним захистом як свідок. Третя — він закопався глибоченько під землю й вийшов звідти лише для того, щоб узяти свій пістолет і застрелити дев'ятнадцятирічну подругу свого сина.

Вайті поклав свою папку на порожній стіл.

— Але ж ми не знаємо, чи це справді його пістолет. Ми не знаємо нічогосінько. Що ми тут робимо, Дівайне?

— Ми лише розпочинаємо свій танець, сержанте. Не прискіпуйся до мене так рано. Ми знайшли чоловіка, який був першим підозрюваним у пограбуванні, яке сталося вісімнадцять років тому, коли було використано зброю вбивства. Син тодішнього злочинця зустрічався з убитою. А його батько, як з'ясувалося, перебував під наглядом. Я хочу подивитися на нього й, крім того, подивитися на сина. Ти знаєш, що він не має алібі.

— Який упевнено пройшов випробування на детекторі брехні й до того ж, як нам обом здалося, анітрохи не схожий на вбивцю.

— Можливо, ми помилилися.

Вайті потер очі тильним боком обох долоней.

— Чоловіче, я стомився помилятися.

— То ти згоден, що помилився стосовно Бойла?

Руки Вайті залишалися в нього на очах, коли він похитав головою.

— Я цього не кажу. Я все ще думаю, що цей мужик — велике лайно, але чи можу я пов'язати його з убивством Кейті Маркус — проблема інша. — Він опустив руки, розпухлі півкола під його очима тепер мали червоний колір. — Але цей кут із Реймондом Гаррісом також навряд чи нам щось обіцяє. Гаразд, ми ще раз зустрінемось із сином. Чудово. І спробуємо вистежити батька. Але що потім?

— Ми когось прив'яжемо до цього пістолета, — сказав Шон.

— Пістолет, певно, давно лежить на дні падлючого океану. Принаймні насамперед я втопив би його там.

Шон обернув до нього голову.

— Ти втопив би його вже після пограбування крамниці спиртних напоїв, вісімнадцять років тому.

— Це правда.

— Наш суб'єкт так не зробив. А це означає...

— Він не такий розумний, як я, — сказав Вайті.

— Або як я.

— Присяжні ще не сказали свого слова.

Шон витягся на своєму стільці, з'єднавши пальці й піднявши руки над головою, в напрямку стелі, аж поки відчув, що м'язи в нього розтягуються. Він затремтів, позіхаючи, й поклав голову та руки на їхнє колишнє місце.

— Вайті, — промовив він, намагаючись не забути запитання, яке, як він знав протягом усього ранку, мав поставити.

— Чого тобі?

— А чи сказано щось у твоєму досьє про розкритих спільників?

Вайті підняв досьє зі столу, розкрив його та перегорнув перші кілька сторінок.

— Відомі кримінальні спільники, — прочитав він, — Реджинальд (він же Реджі Герцог) Нейл, Патрік Морейген, Кевін Сірачі, Ніколас Дикий — гм — Ентоні Ваксмен... — Він подивився вгору на Шона, й Шон зрозумів, що головне буде зараз. — Джеймс Маркус, — сказав Вайті, — він же Джиммі з Низини, відомий ватажок банди, яку іноді називають «Хлопцями з Рестер-стріт».

Вайті закрив папку.

Шон вигукнув:

— Оце сюрприз!

Надгробок, який обрав Джиммі, був простий і білий. Продавець говорив тихим, шанобливим голосом, наче він хотів продати якийсь інший товар, а проте намагався вмовити Джиммі обрати дорожчі камені, ті, на яких були витиснені в мармурі янголи, херувими або троянди.

— Може, візьмете кельтський хрест? — запитав продавець. — Такий вибір сьогодні популярний у...

Джиммі чекав, що він скаже «у ваших людей», але продавець зловив себе на слові й закінчив фразу: «...багатьох людей у ці дні».

Джиммі не пошкодував би грошей і на мавзолей, якби знав, що це дасть Кейті щастя, але він знав, що його дочка ніколи не любила занадто вигадливого й розкішного. Вона носила простий одяг і прості прикраси, ніякого золота й рідко користувалася макіяжем, за винятком якихось особливих подій. Кейті любила речі чисті, лише з легким натяком на стиль, і тому Джиммі обрав білий камінь і наказав зробити на ньому написи каліграфічним шрифтом. Продавець застеріг його, що останній вибір подвоїть ціну надгробка, і Джиммі обернув голову, щоб подивитися на малого стерв'ятника, який відступив від нього на кілька футів, коли він запитав:

— Готівкою чи чеком?

Джиммі попросив Вела підвезти його сюди, й коли він покинув офіс, то знову сів на пасажирове місце у Веловій «Міцубісі-3000» й удесяте подивувався, як не соромно чоловікові в тридцять із гаком років їздити в такій тачці й не розуміти, що на нього люди дивляться, як на йолопа.

— Куди тепер поїдемо, Джимме?

— Поїдемо десь вип'ємо кави.

Зазвичай у Веловій машині гриміла музика — бридке бухкання репа за затіненими вікнами. Який-небудь чорний парубійко з середнього класу або зачуханий білий фанат співали про хвойд і про те, як буде круто бабахнути з пушки, й при цьому згадували про всіх тих зірок, про яких Джиммі ніколи б не чув, якби Кейті не базікала про них по телефону з подругами. Цього ранку Вел вимкнув своє стерео, за що Джиммі був йому дуже вдячний, бо ж ненавидів реп, і не тому, що він був чорний і походив із гетто — адже всі інші крикливі пісні та блюзи, які горляють, штовхаючись дупами, теж походять звідти, — а тому, що в ньому ми ніколи не побачимо когось справді талановитого. Досить стулити до купи кілька лімериків, таких, як «Чоловік із Нантакета», знайти якусь ідіотську музику, що її кожен спроможний підібрати, випнути груди й почати базікати перед мікрофоном: о так, це було круто, це було на вулиці, це

справді було. Я написав на снігу твоє ім'я, а потім виблював. Джиммі чув, як якийсь йолоп-критик сказав по радіо, що вибір слів для репа — це мистецтво, і Джиммі, який не знав багато про мистецтво, хотів би засунути руку в гучномовець і добре відлупцювати вочевидь білого, вочевидь надто вченого тупого бевзя. Якщо підбирати слова для репа — мистецтво, тоді більшість злодіїв, яких Джиммі знав, були також митцями. Це було б для них неабиякою новиною.

Можливо, він просто стає старим. Він знав, що першою ознакою того, що твоє покоління відходить, було нерозуміння музики покоління молодшого. А проте на споді серця він був переконаний, що це не так. Реп був гидотою, примітивною та простою, і Вел, що його слухав, був тим самим Велом, який катався у своїй дурнуватій машині, тобто він полюбляв речі, які не були нічого варті.

Вони зупинилися біля бару «Данкінові пончики», вийшли з машини й, поскидавши кришки зі своїх паперових стаканчиків прямо під дверима, почали цмулити каву, прихилившись до якогось спортивного автомобіля.

Вел промовив:

— Ми виїхали вчора ввечері й дещо розпитали, як ти просив. Джиммі ляснув долонею по долоні Вела.

— Дякую тобі, чоловіче.

Вел ляснув його у відповідь.

— Це не тому, що ти відсидів за мене два роки, Джимме. І не тому, що без твого мозку мені важко обійтися. Кейті була мою небогою, чоловіче.

— Я знаю.

— Не по крові, звичайно, але я любив її.

Джиммі кивнув головою.

— Таких дядьків, хлопці, як ви, більше ніхто не мав.

— Справді?

— Справді.

Вел ковтнув трохи кави й хвилину помовчав.

— Отож результат наших спостережень: схоже, копи мали рацію щодо О'Доннела й Фоллов. О'Доннел сидів у місцевій

в'язниці. Фоллов був на вечірці й близько дев'ятох хлопців підтвердили, що бачили його там.

— Твердження надійні?

— Половина принаймні, — сказав Вел. — Ми також рознюхали навкруги, і якихось змов на вулиці не було давно. Та й минуло вже півтора року, Джиме, відколи я чув про замовне вбивство. Розумієш?

Джиммі кивнув головою й ковтнув кави.

— Тепер копи серйозно взялися за діло, — сказав Вел. — Вони обстежили всі бари, вуличних торгівців навколо «Останньої краплі», всіх. Кожного бармена. Кожного чоловіка, який був у барі «Мак-Гіллз» або в «Останній краплі» минулої ночі. Я хочу сказати, що закон не спить, Джиме. Кожен намагається щось пригадати.

— Ти говорив із тими, хто щось пригадає?

Вел підняв два пальці, зробивши ще ковток кави.

— Одного ти, либонь, знаєш — такого собі Томмі Молданадо. Джиммі похитав головою.

— Родом із Бейсин, фарбує будинки. У всякому разі він стверджує, що бачив, як хтось стовбичив на паркувальному майданчику біля «Останньої краплі» якраз перед тим, як вийшла Кейті. Він сказав, що той чоловік не був коп, це напевне. Він сидів в іноземному автомобілі з ум'ятиною біля пасажирського сидіння.

— Окей.

— Ще одна дивна річ. Я розмовляв із Сенді Грін. Пам'ятаєш її зі школи?

Джиммі пригадав, як вона сиділа в класній кімнаті з брунатними кісками, кривими зубами й так завзято гризла свої олівці, що мусила випльовувати з рота не лише дерево, а й грифель.

— Пам'ятаю. Що вона тепер робить?

— Вона проститутка, — відповів Вел. — А вигляд у неї жахливий, чоловіче. Вона ж наша ровесниця, еге? Але моя мати мала кращий вигляд у своїй труні. Проте, схоже, Сенді найстарша в окрузі навколо «Останньої краплі». То вона каже, що нібито всиновила того хлопця. Приблудного хлопця, який робив те саме, що й вона.

— Хлопця?

— Йому було десь років одинадцять-дванадцять.

— О, Господи!

— Таке життя. Вона думає, що справжнє ім'я цього малого Вінсент. Усі називали його «Малий Вінчі», крім Сенді. Вона сказала, він віддавав перевагу імені Вінсент. Вінсент, якому було більш як дванадцять років, ти розумієш? Вінсент — професіонал. Вона каже, що до нього краще не підступати, на цей випадок він завжди тримає наготові бритву або щось подібне. Він працює шість ночей на тиждень. Тобто працював до цієї суботи.

— А що сталося з ним у суботу?

— Ніхто не знає. Але він зник. Сенді каже, іноді він забігав до неї. Вона повернулася додому в неділю вранці, але його й слід загуб. Утік із міста.

— Ну, то й гаразд. Можливо, він змінить свій спосіб життя.

— І я так сказав. А Сенді каже ні, він надто цим захопився. Вона каже, що коли він виросте, то стане добрячим бандюгою. Але поки що він малий і дуже любить свою роботу. Вона каже, якщо він утік із міста, то лиш одна річ могла це спричинити — страх. Сенді думає, він побачив щось справді жахливе для себе, бо малий Вінчі не належить до тих, кого легко налякати.

— Ти намагався щось довідатися?

— Авжеж. Але це нелегко. Ті дітлахи працюють дуже неорганізовано. Вони живуть надворі, заробляють двійко баксів тим способом, яким їм щастить, і втікають із міста, коли заманеться. Але я попросив людей пошукати малого Вінчі. Ми його знайдемо. Я припускаю, він щось знає про того типа, який сидів в автомобілі на паркувальному майданчику біля «Останньої краплі», а може, він навіть бачив, як убивали Кейті.

— Якщо це було пов'язано з тим типом, який сидів в автомобілі.

— Молданадо каже, що той тип йому вельми не сподобався. Хоч було поночі, й він не міг добре його бачити, але від нього несло чимось неприємним, і від нього, й від тієї машини.

Чимось неприємним, подумав Джиммі. Це може вказувати на злочин.

— І це було перед тим, як вийшла Кейті?

— Атож, якраз перед тим. Поліція обгородила той паркувальний майданчик ще в понеділок, там працювала ціла бригада, змінювали асфальт.

Джиммі кивнув головою

— Тож на тому паркувальному майданчику щось сталося?

— Так. Я цього не розумію. Кейті знайшли на вулиці Сідней-стрит. Це на відстані майже десятих кварталів звідти.

Джиммі допив свою каву.

— А що, як вона повернулася назад?

— Чого?

— До «Останньої краплі». Я знаю, яка головна версія. Вона висадила Ів і Даяну, поїхала по Сідней-стрит, і тоді це сталося. Але якщо вона спочатку повернулася до «Останньої краплі»? Вона приїхала назад і наштовхнулася на того типа. Він захопив її, примусив поїхати назад до В'язничного парку, а далі все відбулося так, як думають полісмени.

Вел крутив порожній стаканчик в руках.

— Це може бути. Але що змусило її повернутися до «Останньої краплі»?

— Я не знаю. — Вони підійшли до сміттового кошика, кинули туди порожні стаканчики, й Джиммі промовив:

— А що там хлопець Правильного Рея, ти що-небудь про нього довідався?

— Я розпитав людей про нього. Усі розповідають про нього, як про мишу. Нікому не заподіяв зла. Якби він не був такий гарний, ніхто б і не пам'ятав, що зустрічався з ним. Ів і Даяна обидві сказали, що він кохав її, Джимме. Кохав її так, як кохають лише один раз у житті. Якщо хочеш, я візьмусь за нього ще.

— Поки що утримаймося від цього, — сказав Джиммі. — Лише спостерігай за ним. Спробуй розшукати того хлопця, Вінсента.

— Гарзд, гарзд.

Джиммі відчинив дверці пасажира й відчув на собі Велів погляд з-поза капота: Вел, схоже, щось обмірковував, перш ніж сказати.

— Ти чого?

Вел, засліплений світлом сонця, усміхнувся.

— Про що ти?

— Ти хочеш щось мені сказати. Що саме?

Вел опустил підборіддя, щоб заховатися від сонця, поклав руки на капот.

— Я щось чув сьогодні вранці. Перш ніж ми від'їхали.

— Ну?

Якусь мить Вел дивився на булочну навпроти.

— Я чув, що ті два полісмени знову навідалися до Дейва Бойла. Ну, ти знаєш, Шон із Пагорбів і його товстий партнер.

Джиммі промовив:

— Дейв був у барі «Мак-Гіллз» учора ввечері. Вони, мабуть, забули в нього про щось запитати й мусили повернутися.

Велів погляд відірвався від булочної й зустрівся з поглядом Джиммі.

— Вони забрали його з собою, коли поїхали, Джиме. Ти розумієш, про що я? Посадили його на заднє місце.

Маршалл Берден приїхав до відділу вбивств під час ланчу й гукнув Вайті, коли протиснувся крізь вузький турнікет біля стола чергового.

— Це ви хотіли бачити мене, хлопці?

— Це ми, — відповів йому Вайті. — Проходьте, будь ласка.

Маршаллові Бердену залишився рік до пенсії, і він мав відповідний вигляд. У нього були молочного кольору очі чоловіка, який бачив більше світу й більше себе самого, аніж йому хотілося б. Він носив свою високу мляву постать так, ніби йому хотілося більше рухатися назад, ніж уперед, ніби органи його руху перебували в стані війни з мозком, і мозок хотів зібратися звідси геть. Протягом останніх сімох років він працював завідувачем комори, хоч раніше був одним зі стовпів державного департаменту поліції і майже дослужився до полковника, почавши з боротьби проти наркоманів і піднявшись до вбивств та великих злочинів дорогою, на якій він не знав перешкод, аж поки одного ранку його опанував страх. Ця хворо-

ба, як велося, спостигала тих, хто працював під прикриттям, а іноді працівників контролю на великих дорогах, які несподівано втрачали спроможність зупинити бодай один автомобіль, так вони були впевнені, що водій має в руці пістолет і не має чого втрачати. Але Маршалл Берден теж підчепив цю хворобу, став пропускати всіх у дверях, часто не міг підняти свій зад, коли його кудись викликали, й зупинявся на сходах, коли всі його проминали.

Він сів поруч зі столом, за яким сидів Шон, і став гортати спортивний календар у зворотному порядку.

— Ви Дівайн? — запитав він, не підіймаючи голови.

— Так, — відповів Шон. — Радий зустрітися з вами. Ми навчалися в Академії на вашому прикладі.

Маршалл стенив плечима, наче спогад про його колишнє «я» змушував його ніяковіти. Він перегорнув ще кілька сторінок.

— То що ви від мене хочете, хлопці? За півгодини мені треба повертатися.

Вайті обернув свого стільця до Маршалла Бердена.

— На початку вісімдесятих років ви виконували одне оперативне завдання спільно з ФБР, так?

Берден кивнув головою.

— Ви взяли одного дрібного злодійчука на ім'я Реймонд Гарріс, що поцупив фургон «Тисяча дрібниць» із зупинки Кренстон, у Род-Айленді.

Берден усміхнувся, прочитавши якийсь вислів його Бerra в календарі.

— Було таке. Водій вантажівки пішов посцяти, він не знав, що за ним стежать. Гарріс сів у кабінку й поїхав геть, але водій відразу зателефонував нам, і ми зупинили злодія в Нідгемі.

— Але Гарріса не посадили, — завважив Шон.

Берден уперше подивився на нього, й Шон побачив страх і ненависть до себе в цих молочних очах, і він дав собі слово, що ніколи не перетвориться на Бердена.

— Він викрутився, — сказав Берден. — Накапав на суб'єкта, який доручив йому вкрасти фургон. Того звали, здається, Стілсон. Атож, Мейер Стілсон.

Шон чув розповіді про Берденову пам'ять — можна сказати, фотографічну, — але бачити, як чоловік обертається на вісімнадцять років назад і вихоплює з туману прізвища, ніби він розмовляв про них лише вчора, було якось незручно й сумно. Атож, цей чоловік міг би ще довго тут усім заправляти.

— Отже, Гарріс видав свого боса, і його не посадили? — запитав Вайті.

Берден спохмурнів.

— Його відпустили не тільки тому, що він повідомив, хто йому доручив учинити злочин. До нього звернулось Антигангстерське об'єднання, і він допоміг і їм.

— Кого він викрив тепер?

— Ватагу злочинного угруповання «Хлопці з Рестер-стрит» Джиммі Маркуса.

Вайті подивився на Шона, піднявши одну брову.

— Це було вже після пограбування бухгалтерії? — запитав Шон.

— Якої бухгалтерії? — запитав Вайті.

— Тієї, за яку Джиммі відсидів два роки, — відповів Шон. Берден кивнув головою.

— У п'ятницю ввечері він та один з його спільників пограбували касу. Це забрало в них дві хвилини. Вони знали, коли змінюються охоронці. Вони знали точно, коли повантажать гроші. Вони поставили надворі двох хлопців, які зупинили вантажівку, що приїхала по гроші. Вони були надто вправні, щоб не мати когось зі своїх у штаті або принаймні когось такого, хто працював там уже рік або два.

— Рея Гарріса, — сказав Вайті.

— Атож. Він видав нам Стілсона, а Антигангстерському об'єднанню видав «Хлопців із Рестер-стрит».

— Усіх?

Берден похитав головою.

— Ні, лише Маркуса, але той був мозком тієї компанії. Відрубайте голову, й тіло помирає — вам це відомо? Хлопці з Антигангстерського об'єднання взяли його, коли вранці в день Святого Патріка він виходив зі сховища. Того дня во-

ни мали намір поділити здобич, тому Маркус ніс валізу, напхану грішми.

— Але стривайте, — сказав Шон, — невже Рей Гарріс свідчив у відкритому суді?

— Ні. До відкритого суду справа не дійшла. Джиммі не назвав своїх спільників і взяв усю провину на себе. Його інші злочини, про які було всім відомо, вони не змогли довести. Маркусові тоді було лише дев'ятнадцять років. Чи, може, двадцять. Він очолював ту команду, відколи йому зрівнялося сімнадцять, і не попав під арешт жодного разу. Окружний прокурор обмежився тим, що дав Джиммі два роки відсидки й три умовно, бо добре знав, що у відкритому суді, можливо, не пощастить домогтися й цього. Я чув, що хлопці з Антигангстерського об'єднання були вкрай розлючені, але що вдієш.

— То Джиммі Маркус так і не довідався, що його здав Рей Гарріс?

Берден знову підвів очі від свого календаря й зиркнув на Шона з певним презирством.

— За три роки Маркус вчинив близько шістнадцятьох великих пограбувань. Одного разу він обчистив дванадцять різних ювелірних крамниць у будинку торгівлі коштовностями на Вашингтон-стріт. Навіть досі ніхто не знає, як йому, в біса, це вдалося. Він мусив знешкодити близько двадцятьох різних систем тривоги — систем, приєднаних до телефонних ліній, супутників мобільного зв'язку, який був тоді цілком новою технологією. А мав же ж лише вісімнадцять років. Чи повірите? Вісімнадцять років, а він розшифрував сигнальні коди, яких не могли зламати сорокарічні професіонали. А історія з Келдар Текнікс. Він зі своїми хлопцями проник до будівлі крізь дах, вони блокували частоти, на яких передавалися сигнали про пожежу, а тоді проникли в пожежне відділення й увімкнули вогнегасники. Ми тоді лише могли собі уявити, що вони всі висіли під стелею й чекали, поки вогнегасники виведуть із ладу детектори руху. Той хлопець був падлючий геній. Якби він працював на НАСА, а не на себе, ми та наші дружини з дітьми проводили б вакації на Плутоні. І ви вважаєте, що хлопець із таким

інтелектом не зміг би з'ясувати, хто його здав? Рей Гарріс зник із лица землі через два місяці після того, як Маркус повернувся на волю. Про що це свідчить?

— Це означає, що Джиммі Маркус убив Рея Гарріса, — сказав Шон.

— Або доручив це зробити своєму карликові Велу Севіджу. Послухайте-но, побалакайте з Едом Фоланом із сьомого відділу. Він тепер працює там капітаном, але колись працював в Антигангстерському об'єднанні. Він розповість вам усе про Маркуса та Рея Гарріса. Кожен коп, який працював на Іст-Бакі у вісімдесятих роках, скаже вам те саме. Якщо Джиммі Маркус не вбив Рея Гарріса, то я наступний жидівський рабин. — Він відсунув календар убик і підвівся, підтягуючи штани. — Підучоюсь попоім. Тримайтеся, хлопці.

І він пішов через знайому кімнату, роззираючись навсібіч. Можливо, він тут побачив стіл, за яким зник сидіти, полицю, на якій стояли і його справи разом зі справами інших. Адже він був персоною в цій кімнаті, аж поки ця персона не вирішила закінчити свою службу дрібним завідувачем комори, мріючи про той день, коли востаннє проб'є свій табель і піде доживати віку туди, де вже ніхто не пам'ятатиме, ким би він міг стати.

Вайті обернувся до Шона:

— То як, ти не хочеш стати головним рабином жидівської людності?

Що довше Дейв сидів на розхитаному стільці в холодній кімнаті, то більше усвідомлював, що стан похмілля, який опанував його цього ранку, був насправді продовженням сп'яніння минулої ночі. Справжнє похмілля прийшло десь близько полудня, воно наповзало на нього, як ланцюжок термітів, уриваючи його кровообіг, здавлюючи йому серце й проникаючи в мозок. У роті в нього пересохло, а волосся від поту стало мокрим, і несподівано він відчув власний сморід, коли алкоголь став проникати крізь пори. Його ноги й руки розм'якли. Груди йому боліли. На череп хвилями накочувалося отупіння, тиснувши йому на очі.

Він уже не почував себе хоробрим. Він не почувався сильним. Ясність розуму, яка опанувала його лише дві години тому й здавалася такою перманентною, як шрам на тілі, покинула його, вийшла з кімнати й пішла кудись по дорозі, а її замінив страх, такий моторошний, якого він ще зроду не відчував. Він не сумнівався в тому, що скоро помре й помре погано. Можливо, удар спостигне його на цьому ж таки стільці, й він удариться потилицею об підлогу, коли його тіло затіпається в конвульсіях, а очі наповняться кров'ю, і він проковтне свого язика так глибоко, що потім ніхто не зможе витягти його з рота. А може, з ним станеться інфаркт: його серце вже так колотиться об стінки огруддя, як пацюк у сталевій коробці. А може, якщо вони випустять його звідси, він почує поруч себе гудок, упаде на спину, й колеса автобуса перекояться по його голові й покотяться далі.

Де Селеста? Чи вона бодай знає, що його заарештували й привезли сюди? І як там Майкл? Чи нудьгує він за батьком? Найгірше в його смерті було те, що Селеста й Майкл житимуть далі. О, його смерть може засмутити їх на короткий час, але вони витерплять і почнуть нове життя, адже саме це люди роблять майже щодня. Лише в кінофільмах люди сумують за мертвими, і їхні життя ламаються, як спрацьовані годинники. У реальному житті твоя смерть мало чим прикметна для всіх, крім тебе.

Дейв іноді замислювався над тим, чи дивляться іноді мертві на тих, кого вони лишили позаду, й чи плачуть, бачачи, як легко ті переживають те, що дорогих їм людей поруч уже немає. Як, наприклад, малий син Здоровила Стенлі Юджин. Чи не витає він тепер в ефірі зі своєю лисою голівкою та в лікарняній сорочечці й чи не дивиться на свого тата, як той сміється в барі, не думає: «А як же я, тату? Ти пам'ятаєш мене? А я ж був!»

Майкл матиме нового тата, а може, потім навчатиметься в коледжі й розповідатиме своїй дівчині про свого батька, який навчав його грати в бейсбол і якого він майже не пам'ятає. Це було так давно.

А Селеста, безперечно, ще досить гарна й легко знайде собі іншого чоловіка. Неодмінно знайде. Я стомилася від самотності, скаже вона своїм подругам. Вона не для мене. А він чоловік

хороший і добре ставиться до Майкла. І її подруги та друзі зрадять пам'ять про Дейва миттю. Вони скажуть: «Ти добре вчинила, люба. Це корисно для здоров'я. Стрибай знову на велосипед свого життя — і в дорогу!»

А Дейв перебуватиме в Юджиновому товаристві, й обоє дивитимуться на землю й кричатимуть про свою любов голосами, яких ніхто з живих ніколи не почує.

Господи. Дейвові хотілося забитися в куток і обняти себе за ноги. Він розпадався на частини. Він знав: якщо зараз прийдуть копи, він розколеться. Він розповість їм усе, що вони хочуть знати, якщо вони виявлять до нього бодай трохи симпатії та принесуть йому ще один спрайт.

І тут двері до кімнати допитів, де сидів Дейв наодинці зі своїм страхом та своєю потребою в людській симпатії, відчинилися, і увійшов поліціант у повному однострої, молодий, сильний, який мав ті характерні для працівників поліції очі, що водночас здаються незворушними й владними.

— Містере Бойл, ходіть зі мною.

Дейв підвівся на ноги й пішов до дверей. Руки йому злегка тремтіли, бо алкоголь досі шукав свій шлях, щоб покинути його тіло.

— Куди? — запитав він.

— Ви станете в лінію, містере Бойл. Один чоловік хоче на вас поглянути.

Томмі Молданадо був у джинсах і в зеленій футболці, заляпаній фарбою. Плями фарби були також у його кучерявому брунатному волоссі, на задубілих робочих черевиках і на товстих скельцях його окулярів.

Саме окуляри стурбували Шона. Будь-який свідок, що приходив у суд в окулярах, міг із тим самим успіхом почепити на груди мішень для адвоката захисту. А про присяжних то й говорити нема чого. Адже всі тепер надивилися детективних фільмів і на свідка в окулярах дивляться так само, як на торгівців наркотиками, чорношкірих без краватки й рецидивістів, які заздалегідь домовилися з окружним прокурором.

Молданадо притиснув ніс до скла, яке відгороджувало кімнату для оглядів, і подивився на п'ятьох чоловіків, що виструнчилися в лінію перед ним.

— Я не можу точно сказати, коли вони дивляться вгору. Вони можуть трохи обернутися ліворуч?

Вайті клацнув вимикачем на пульті перед собою і сказав у мікрофон:

— Усім суб'єктам обернутися ліворуч.

П'ятеро чоловіків обернули голови ліворуч.

Молданадо поклав долоні на скло й примружився.

— Номер Другий. Це міг бути номер Другий. Ви можете примусити його підійти ближче?

— Номер Другий? — перепитав Шон.

Молданадо подивився через плече на нього й кивнув головою.

Другий чоловік у лінії був наркаторгівець на ім'я Скот, який зазвичай працював у Норфолкській окрузі.

— Номер Другий, — зітхнувши, сказав Вайті. — Ступіть крок уперед.

Скот Пейзнер був товстий коротун із бородою та лінією волосся, яка швидко відступала назад. Він був схожий на Дейва Бойла не більше, ніж був схожий на нього Вайті. Він обернувся обличчям до скла, підступив до нього, й Молданадо сказав:

— Так, так. Це той чоловік, якого я бачив.

— Ви певні?

— На дев'яносто п'ять відсотків, — сказав він. — Але врахуйте, що була ніч. На тому паркувальному майданчику немає освітлення, а я добряче перепив. Та за винятком цього я майже переконаний, що це той самий чоловік.

— Ви не згадали про бороду в своїй заяві, — сказав Шон.

— Ні, але тепер мені здається, що той тип міг мати бороду. Вайті запитав:

— Більше ніхто в цій лінії не здається вам тим чоловіком?

— Ніхто, — сказав він. — Вони навіть не схожі бодай трохи.

Хто вони такі — копи?

Вайті нахилився до пульта й прошепотів:

— Якого чорта я взявся за цю роботу?

Молданадо подивився на Шона:

— Чого? Чого?

Шон відчинив двері позад себе.

— Дякую, що прийшли, містере Молданадо. Ми з вами ще зустрінемося.

— Я все зробив правильно? Тобто чи допоміг я вам?

— Авжеж, — сказав Вайті. — Ми нагородимо вас спеціальним значком.

Шон усміхнувся до Молданадо, кивнув йому головою й зачинив за ним двері, щойно той переступив поріг.

— Свідка в нас немає, — сказав Шон.

— Ні, хай йому грець.

— Фізичні спостереження, зроблені з автомобіля, суд не бере до уваги.

— Я знаю.

Шон подивився на Дейва, який притулив долоню до очей і мружився на світло. Він мав такий вигляд, ніби не спав протягом місяця.

— Ходімо, сержанте.

Вайті відвернув погляд від мікрофона й подивився на Шона. Він теж став здаватися виснаженим, білки його очей набули рожевого кольору.

— Бодай воно все запалося, — сказав він. — Відпускай його на всі чотири.

24

Плем'я зневажених

Селеста сиділа біля вікна в кав'ярні на Бакінгем-авеню навпроти будинку Джиммі Маркуса, коли Джиммі й Вел Севідж запаркували Велів автомобіль за півкварталу вище й рушили до будинку.

Якщо вона хоче зробити це, справді зробити, вона повинна підвестися зі свого стільця тепер і підійти до них. Вона підвелася, ноги їй тремтіли, а рука вдарилася об нижню частину столу. Вона подивилася вниз на неї. Вона також тремтіла, а шкіра свер-

біла біля нижньої частини кістки великого пальця. Вона підняла руку до губів, а тоді обернулася до дверей. Вона ще не була певна, що зможе зробити це, сказати ті слова, які вона підготувала вранці в motelі. Вона вирішила сказати Джиммі лише те, що знала, — розповісти про подробиці Дейвової поведінки рановранці в неділю, не роблячи жодних висновків про те, що вони означали, — і нехай він сам судить про те, що сталося. Без того одягу, в якому Дейв прийшов тієї ночі додому, іти в поліцію не було сенсу. Вона сказала це собі. Вона так вирішила, бо не була певна, що поліція зможе захистити її. Зрештою, вона мусила жити в цьому оточенні, а єдиним, що могло тебе захистити від небезпеки в ньому, було саме оточення. А якщо вона розповість Джиммі, тоді не тільки він, а й Севіджі можуть утворити навколо неї бар'єр безпеки, який Дейв ніколи не наважиться перетнути.

Вона вийшла в двері, коли Джиммі й Вел підійшли до сходів свого будинку, й підняла свою забиту руку. Вона гукнула Джиммі на ім'я, коли вийшла на авеню, бувши певна, що здається божевільною: сплутане волосся, вибалушені та чорні від страху очі.

— Гей, Джиммі! Веле!

Вони обернулися, коли дійшли до нижньої сходинки, й подивилися на неї. Джиммі слабко й розгублено усміхнувся їй, і вона знов завважила, якою приємною та відкритою була його усмішка. Вона була не силувана, вона була сильна й природна. Вона промовляла: я твій друг, Селесто. Чим я можу допомогти тобі?

Селеста підійшла до узбіччя вулиці, й Вел цмокнув її в щоку.

— Привіт, кузинко!

— Привіт, Веле.

Джиммі теж її цмокнув, і їй здалося, що цей поцілунок увійшов у її плоть і тремтів біля початку її горла.

Він сказав:

— Аннабет шукала тебе сьогодні вранці. Не знайшла тебе ані вдома, ані на роботі.

Селеста кивнула головою.

— Я була... — Вона відвернулася від напруженого зацікавленого обличчя Вела, який дивився на неї. — Джиммі, я можу поговорити з тобою секунду?

— Авжеж, — сказав Джиммі, знову спантеличено усміхнувшись до неї. Відтак обернувся до Вела. — Ми поговоримо з тобою про ці речі потім, гаразд?

— Нема проблем. Ми з тобою скоро зустрінемося, кузино.

— Дякую, Веле.

Вел пішов у хату, а Джиммі сів на третю сходинку, відступивши Селесті місце поруч себе. Вона сіла, поклала свою забиту руку собі на коліна й спробувала знайти потрібні слова. Джиммі дивився на неї кілька хвилин, чекаючи, а потім, схоже, відчув, що вона геть напружена й неспроможна висловити те, що в неї на думці.

Ніби неумисне він промовив:

— Знаєш, що мені недавно згадалося?

Селеста похитала головою.

— Як я стояв біля тих старих сходів над Сідней-стрит. Тих, куди всі ми ходили, дивилися кінофільми й втішалися курінням.

Селеста всміхнулася.

— Ти тоді захоплювався...

— Ой, не згадуй.

— ...Джессікою Лутцен і її чудовим тілом, а я зустрічалася з Каченям Купером.

— Качуром, не плутай, — сказав Джиммі. — Не знаєш, де він тепер?

— Я чула, він служив на флоті, підхопив якусь дивну хворобу шкіри далеко за морем, живе в Каліфорнії.

— Он як.

Джиммі задер підборіддя, сягнувши оком на півжиття назад, і Селеста несподівано побачила його таким, яким він був вісімнадцять років тому, коли його волосся було трохи білявішим, а сам він набагато відчайдушнішим. Він належав до тих хлопців, які дерлися на телефонні стовпи під час грози, тоді як дівчата стояли внизу й молилися, щоб ніхто не впав. А проте, навіть у його найвідчайдушніші часи був у ньому цей спокій, ці несподівані паузи роздумів, і навіть у дитинстві було очевидно, що він схильний споглядати все у світі й про все турбуватись, окрім власної шкіри.

Він обернувся й легенько вдарив її по коліну тильним боком долоні.

— То що сталося, дівчино? У тебе такий вигляд...

— То й ти помітив?

— Нічого особливого, ти просто здаєшся стомленою. — Він відхилився назад на своїй сходинці й зітхнув. — Усі ми стомлені, хіба ні?

— Я перебула минулу ніч у мотелі. З Майклом.

Джиммі дивився просто перед собою.

— А чому?

— Я не знаю, Джиме. Але я, мабуть, не повернуся до Дейва.

Вона помітила, як змінилося його обличчя, як стислися його щелепи, й несподівано її опанувало відчуття, що Джиммі знає, що вона хоче йому сказати.

— Ти покинула Дейва?

Його голос пролунав монотонно, він дивився на авеню.

— Так. Він паскудно поводивсь останнім часом. Він перестав бути собою. Він починає лякати мене.

Тоді Джиммі обернувся до неї, й усмішка на його обличчі була така холодна, що їй захотілося ляснути по ній долонею. У його очах вона знов побачила хлопця, який видирався під дощем на телефонний стовп.

— Чому ти не розкажеш мені про все з самого початку? — запитав він. — Коли Дейв перемигнувся?

— Що ти знаєш, Джиммі? — запитала вона.

— Що я можу знати?

— Ти щось знаєш. Ти не здивований.

Неприємна усмішка зникла з його обличчя, й Джиммі нахилився вперед, сплівши руки між коліннями.

— Я знаю, що сьогодні вранці його забрала поліція. Я знаю, що він володіє автомобілем чужоземної марки з ум'ятнем поблизу від пасажирського сидіння. Я знаю, він розповів мені одне про те, як пошкодив собі руку, а поліції розповів інше. І я знаю, що він бачив Кейті тієї ночі, коли вона померла, але не розповів мені про це, доки його не допитала поліція. — Він розчепив свої

руки й витяг їх перед собою. — Я не знаю, що все це означає, але воно починає мене тривожити.

Селеста відчула миттєву жалість до свого чоловіка, уявивши його в поліційній кімнаті для допитів, можливо, прикутим до столу, з яскравим світлом, спрямованим на його бліде обличчя. Потім вона побачила Дейва, як він висунув голову з-поза дверей минулої ночі й подивився на неї пильним божевільним поглядом, і страх подолав жалість.

Вона зробила глибокий вдих і видих.

— О третій годині ночі в неділю Дейв повернувся до нашого помешкання, весь покритий чияєм кров'ю.

Нарешті ці слова з неї вилетіли. Вони покинули її рот і розтанули в повітрі. Вони утворили стіну між нею та Джиммі, а потім над ними утворилася стеля й ще одна стіна за ними, й несподівано вони опинилися в крихітній камері, створеній одним-єдиним реченням. Гуркіт машин на авеню завмер, легенький вітрець перестав віяти, й Селеста могла чути лише запах одеколону Джиммі й жаркий дух від осяйного травневого сонця, яке нагріло сходи під їхніми ногами.

Коли Джиммі заговорив, здавалося, чиясь рука здавлювала йому горло.

— Він тобі пояснив, що з ним сталося?

І вона йому розповіла. Вона розповіла геть усе, не забувши й божевільну балачку про вампірів минулої ночі. Розповідаючи йому свою історію, Селеста бачила, що Джиммі хотів би заховатися від кожного її слова. Вони спалювали його. Вони встромлялися йому в шкіру, як дротики. Його губи стискалися, очі заплющувалися, щоб не сприймати їх, а шкіра на обличчі напружувалась, аж поки вона не побачила під нею кістки черепа. Вона вся похолонула, коли їй привиділося, як Джиммі лежить у труні з довгими заточеними нігтями на пальцях, розламанною щелепою та мохом замість волосся.

А коли сльози почали тихо стікати по його щоках, вона пододала спокусу притиснути його обличчя до своєї шиї, відчути, як його сльози стікають під її блузку й змочують їй спину.

Вона все говорила й говорила, бо знала, якщо зупиниться, то зупиниться назавжди, а вона не могла зупинитися, бо мусила розповісти комусь, чому вона покинула чоловіка, з яким заприсягнулась залишатися в горі й радості, в добрі часи й у погані, чоловіка, що став батьком її сина, розповідав їй жарти і гладив її руку та підставляв їй груди, коли вона засинала. Чоловіка, який ніколи ні на що не нарікав і ніколи її не бив, і який був чудовим батьком і добрим чоловіком. Їй треба було комусь розповісти, як вона розгубилася, коли цей чоловік начебто щезнув кудись, так наче маска, що раніше була його обличчям, упала на підлогу, й злісне страховище визиралося тепер на неї.

Урешті вона скінчила свою розповідь, сказавши:

— Я досі не знаю, *що* він накоїв, Джиммі. Я досі не знаю, чия то була кров. Принаймні я не певна. Але я дуже, дуже боюся.

Джиммі повернувся на сходинці так, що його верхня половина сперлася на покручений залізний поручень. Сльози висохли на його шкірі, і його рот утворив маленький овал шоку. Він подивився на Селесту так, що, здавалося, проник крізь неї й полетів по авеню, завмерши на чомусь за кілька кварталів, чого більше ніхто не міг бачити.

Селеста сказала: «Джиммі», але він відмахнувся від неї рукою й міцно заплющив очі. Він опустив голову й ловив ротом кисень.

Клітка, в якій вони опинилися, випарувалася, й Селеста кивнула Джоан Гамілтон, яка проходила мимо й подивилася на них обох співчутливим, але туманним підозрілим поглядом, перш ніж, цокаючи підборами своїх черевичків, піти далі по хіднику. Звуки авеню повернулися — гудки машин, скрипіння дверей, далеке викрикування імен.

Коли Селеста обернулася назад, то побачила, що Джиммі пильно дивиться на неї. Очі в нього були чисті, рот закритий. Він підтягнув коліна до грудей, обхопивши їх руками. Вона відчувала, як рішучий і войовничий розум струменів від нього, його мозок починав працювати набагато швидше й оригінальніше, аніж більшість людей могла навчитися за все своє життя.

— Його одяг зник? — запитав він.

— Я про це подбала, — підтвердила вона.

Він поклав підборіддя на коліна.

— Ти дуже налякана? Скажи чесно.

Селеста прочистила горло.

— Учора вночі, Джиммі, мені здалося, що він укусить мене.

А потім не перестане кусати.

Джиммі повернув своє обличчя так, що ліва щока лягла на коліна, й заплющив очі.

— Селесто, — прошепотів він.

— Чого?

— Ти думаєш, Дейв убив Кейті?

Селеста відчула, як відповідь підіймається по її тілу, як учорашня блювота. Вона відчула, як її гаряча хода переступила через її серце.

— Так, — сказала вона.

Очі Джиммі широко розкрилися.

— Джиммі? Нехай мені Бог допоможе, — сказала Селеста.

Шон дивився через стіл на Брендена Гарріса. Хлопець здавався збентеженим, стомленим і наляканим, тобто перебував у тому стані, в якому Шон і хотів, щоб той перебував. Він послав двох полісменів до нього додому, щоб вони його привели, й посадив Брендена по той бік свого столу, а сам відкрив свій комп'ютер і став переглядати весь матеріал про хлопцевого батька, що його він зібрав. Йому на це знадобився певний час, і він не звертав уваги на Брендена, який сидів і тремтів від страху.

Він ще раз подивився на екран комп'ютера, постукав олівцем по клавіатурі суто для ефекту й сказав:

— Розкажи мені про свого батька, Брендене.

— Про кого?

— Про батька. Реймонда старшого. Ти його пам'ятаєш?

— Майже ні. Мені було десь шість років, коли він нас покинув.

— То ти його зовсім не пам'ятаєш?

Бренден стенив плечима.

— Я пам'ятаю дуже мало. Він, як звичайно, повертався додому, співаючи, коли був п'яний. Одного разу він узяв мене

в парк на озері Канобі й купив чималу порцію солодкої вати. Я з'їв майже половину й виблював прямо на алею. Він не часто до нас приходив. Це я пам'ятаю. А в чому річ?

Шон знову подивився на екран.

— А що ти пам'ятаєш іще?

— Не знаю. Він смердів одеколоном. Він...

Шон відчув усмішку в голосі Брендена й подивився на нього, м'яко ковзнувши поглядом по його обличчю.

— Він що, Брендене?

Бренден засовався на своєму стільці, дивлячись на щось таке, чого не було в цій кімнаті й не було навіть у тій часовій зоні, в якій вони перебували.

— Він мав звичай носити в кишенях усі свої дрібняки, ви уявляєте? Вони відтягували його кишені, і він весь дзеленчав, коли йшов. Коли я був малий, то мав звичку сидіти у вітальні в передній частині будинку. Будинок був не таким, у якому ми тепер живемо. Він був гарний. І я сидів там близько п'ятої години з заплющеними очима, аж поки не долинав до мене знадвору звук монет. Тоді я вибігав з хати, щоб зустріти батька, і якщо я вгадував, скільки грошей у нього в кишені — навіть якщо я вгадував приблизно, ви розумієте? — він віддавав усі монети мені. — Бренденова усмішка поширшала, і він похитав головою. — Батько мав багато решти.

— А щодо пістолета? — запитав Шон. — Твій батько мав пістолет?

Усмішка замерзла в Бренденових очах, які звузилися й подивилися на Шона з таким виразом, ніби хлопець не розумів його мову.

— Що ви сказали?

— Твій батько мав пістолет?

— Ні.

Шон кивнув головою і сказав:

— Вельми самовпевнена заява для хлопця, якому було лише шість років, коли батько його покинув.

Коннолі увійшов у кімнату для допитів, несучи ящик із паперами. Він підійшов до Шона й поставив ящик на стіл Вайті.

— Що це? — запитав Шон.

— Усяка всячина, — сказав Коннолі, зазирнувши всередину. — Рапорти, результати балістичної експертизи, плівки з телефонними дзвінками в поліцію — одне слово, всяка всячина.

— Ти вже це сказав. А що з відбитками пальців?

— Комп'ютер не знайшов ніяких аналогій.

— Ти їх перевірів у національному масштабі?

— Перевірів і по інтернету, — сказав Коннолі. — Нуль. Знайдено лиш один бездоганний, латентний, який ми виявили на дверях. Відбиток великого пальця. Якщо це той, хто вчинив злочин, то він маленький на зріст.

— Маленький на зріст, — повторив Шон.

— Атож. Коротун. Але той відбиток може належати кому завгодно. Ми знайшли шість таких, які можна роздивитися, й жодні двоє не збігаються.

— Ви слухаєте дзвінки в поліцію?

— Ні, а хіба я повинен їх слухати?

— Коннолі, ти мусиш ознайомитися й ознайомлюватися з усім, що має стосунок до справи, чоловіче.

Коннолі кивнув головою.

— А ви мене вислуховуватимете?

— Аякже, саме для того ми тебе й тримаємо.

Він обернувся до Брендена Гарріса.

— Повернімося до пістолета твого батька.

— Мій батько не мав пістолета, — сказав Бренден.

— Справді?

— Еге ж.

— Он як, — сказав Шон. — Виходить, нас дезінформували. До речі, Брендене, ти часто розмовляв зі своїм батьком?

Бренден похитав головою.

— Ніколи. Він казав, що прийшов тільки вихилити чарку, й ішов геть, залишаючи мене й мою матір, хоч вона й була вагітна.

Шон співчутливо кивнув головою.

— Але ж твоя мати ніколи не подавала на розшук.

— Бо не було сенсу його шукати, — сказав Бренден, і в його очах спалахнув вогонь. — Він сказав моїй матері, що не любить її. Сказав, що вона тисне на нього. Через два дні він пішов назавжди.

— Тож вона ніколи не намагалася знайти його абощо?

— Ні. Він надсилає гроші, то й гаразд.

Шон зняв олівець із клавіатури й поклав його на стіл. Він подивився на Брендена Гарріса, намагаючись розшифрувати цього хлопця, але не побачив у ньому нічого, крім поганого настрою й легкого роздратування.

— Він надсилає гроші?

Бренден кивнув головою.

— Щомісяця, як годинник.

— Звідки?

— Що?

— Я про конверти з грішми. Звідки їх надсилають?

— З Нью-Йорка.

— Завжди?

— Еге.

— Це готівка?

— Так. Здебільшого п'ятсот баксів на місяць. На Різдво більше.

— Він коли-небудь надсилає листа?

— Ні.

— То звідки ви знаєте, що це він?

— А хто ще надсилатиме нам гроші щомісяця? Він винен. Мама каже, він завжди так поводився — учинить якесь паскудство, а потім намагається загладити свою провину.

— Я хочу побачити один з тих конвертів, у яких надходили гроші, — сказав Шон.

— Мати їх викидає геть.

— Прокляття! — вигукнув Шон і відсунув комп'ютерний екран зі свого поля зору. Усе в цій справі дратувало його: Дейв Бойл як підозрюваний, Джиммі Маркус як батько жертви, жертва, вбита з пістолета, що належав батькові її бойфренда. Але потім йому сяйнула думка, яка теж його дратувала, хоч і не стосувалася до цієї справи.

— Брендене, — сказав він, — якщо твій батько покинув родину, коли мати була вагітна, то чому вона назвала немовля його ім'ям?

Бренденів погляд ковзнув кудись углиб кімнати для допитів.

— Моя мама, щоб ви знали, жінка з химерами. Вона старається, але...

— Окей...

— Вона сказала, що назвала його Реєм, аби нагадувати собі.

— Нагадувати про що?

— Про чоловіків. — Він стенив плечима. — Як, коли ти даси їм половину шансу, вони тебе трахнуть, аби довести свою спроможність.

— А коли твій брат народився німим, як вона це сприйняла?

— Розгнівалася, — сказав Бренден, і легка усмішка ковзнула по його губах. — Хоч і вирішила, що це доказ її правоти. Принаймні подумки.

Він доторкнувся до купки паперів на краю Шонового столу, і його легка усмішка зeszла.

— Чому ви мене запитуєте, чи мав мій батько пістолета?

Шон несподівано відчув себе смертельно втомленим від удавань та потреби бути чемним і обережним.

— Ти знаєш, е, чому я тебе про це запитую.

— Ні, — промовив Бренден, — я не знаю.

Шон нахилився через стіл, насилу переборовши непоясненне бажання кинутися на Брендена Гарріса й схопити його за горло.

— З цього пістолета вбито твою дівчину, Брендене, й цим самим пістолетом твій батько скористався при пограбуванні вісімнадцять років тому. Може, ти мені щось розповіси про це?

— Мій батько не мав пістолета, — сказав він, але Шон побачив, що хлопцеві шибнула якась думка.

— Не мав? Брехня! — Він ударив кулаком по столу з достатньою силою, щоб хлопець підстрибнув на своєму стільці. — Ти кажеш, що любив Кейті Маркус? Дозволь мені сказати тобі, що я люблю, Брендене. Я люблю свою спроможність розплутати

будь-яку справу за сімдесят дві години. А ти тепер нахабно мені брешеш!

— Ні, не брешу.

— Ні, брешеш. Ти знаєш, що твій батько був злодій?

— Він працював в управлінні підземних...

— Він був мерзенний злодій. Він працював із Джиммі Маркусом. Який теж був мерзенним злодієм. А тепер дочку Джиммі вбито з пістолета, що належав твоєму батькові.

— Мій батько не мав пістолета.

— А щоб ти здох! — загорлав Шон, і Коннолі підстрибнув на своєму стільці та подивився на них. — Ти вирішив морочити мені яйця? Так роби це в камері!

Шон зняв ключі зі свого пояса й кинув їх через свою голову Коннолі.

— Замкни цього недоумка!

Бренден звівся на ноги.

— Я нічого не вчинив!

Шон дививсь, як Коннолі став позад хлопця й міцно вперся ногами в підлогу.

— Ти не маєш алібі, Брендене. Ти мав близькі стосунки з жертвою, і її застрелено з пістолета, що належав твоєму батькові. Поки я не матиму точніших відомостей, я тебе затримаю. Відпочинь і подумай про ті свідчення, які ти щойно мені дав.

— Ви не маєте права посадити мене в камеру, — сказав Бренден і озирнувся на Коннолі. — Не маєте.

Коннолі подивився на Шона широко розплющеними очима, бо хлопець мав рацію. Технічно вони не мали права посадити його під замок, поки не висунуто йому звинувачення. А вони не могли ні в чому його звинуватити. У цьому штаті не було такого звичаю, щоб когось ув'язнювати лише на підставі підозри.

Утім, Бренден нічого цього не знав, і Шон подивився на Коннолі поглядом, який говорив: звикай працювати у відділі вбивств, новий чоловіче.

Відтак Шон промовив:

— Якщо ти більше нічого мені не скажеш, е, я виконаю свою погрозу.

Бренден розкрив рота, і Шон побачив, як темне знання пройшло крізь нього, немов електричний вугор. Після чого його рот закрився, й він похитав головою.

— Я підозрюю його у вбивстві, — сказав Шон Коннолі. — Нехай посидить у холодній.

Дейв повернувся до свого порожнього помешкання пополудні й відразу відчинив холодильник, щоб узяти пиво. Він нічого не їв, його шлунок був порожній і булькав повітрям. Не найкращий стан, щоб наповнювати його пивом, але Дейв потребував його. Йому треба було пом'якшити різкий біль у голові, розслабити зсудомлену шию, заспокоїти серце, що калатало, як дикий шур у клітці.

Першу бляшанку він випив легко, ходячи по квартирі. Селеста, мабуть, приходила додому, поки він був відсутній, а потім пішла на службу. Він думав зателефонувати туди й довідатися, чи там вона зараз. Можливо, підстригає клієнтів, базикає з дівчатами та фліртує з геєм Паоло, який працює з нею в одну зміну й фліртує тим самим розв'язним, хоч і не зовсім безпечним, способом, як це роблять голубі. А може, вона пішла в школу до Майкла, щоб там обняти його й повести додому, а по дорозі вони зайшли до бару випити шоколаду з молоком.

Але Майкла не було в школі, а Селести на роботі. Дейв розумів, що вони від нього ховаються. Він допив свою другу бляшанку, сидючи за кухонним столом, відчуючи, як пиво проникає в його тіло та заспокоює все, як воно робить повітря навколо нього срібним і закрученим.

Він мав би розповісти їй, що насправді з ним сталося. Розповісти на самому початку. Він повинен був повірити своїй дружині. Небагато дружин залишилися б вірними невдалим бейсболістам-чоловікам, яких згвалтували в дитинстві та які не могли знайти собі пристойну роботу. А Селеста його не покинула. Згадати б, як вона працювала над зливальницею тієї ночі, випираючи його одяг, та обіцяла дати в разі потреби свідчення. Ісусе, вона чогось варта! Як Дейв міг не взяти цього до

уваги? Як міг дійти до того, що знехтував жінку, яка повсякчас була поруч із ним, зовсім перестав звертати на неї увагу?

Дейв дістав третє й останнє пиво з холодильника й знову пройшовся по квартирі. Його тіло наповнювалося любов'ю до дружини й до свого сина. Він хотів притулитися до голого тіла дружини, щоб вона гладила йому волосся, і розповісти їй, як йому її бракувало, коли він сидів на розхитаному стільці в холодній кімнаті для допитів. Раніше він думав, що йому хотілося людського тепла, але з'ясувалося, що йому було потрібне тепло Селести. Він хотів, щоб її тіло обгорнулося навколо його тіла, й вона усміхалася, хотів цілувати її повіки, гладити її спину та злитися з нею.

Ще не пізно, і він усе їй розповість, коли вона повернеться додому. Мій мозок трохи заплутався, усе в ньому перемішалось. Пиво в моїй руці навряд чи мені допоможе, але я потребую його доти, доки ти до мене не повернешся. А тоді я покину пити. Я перестану пити й піду на комп'ютерні курси чи щось таке, влаштуюся на добру інтелігентну роботу. Національна Служба Охорони оголошує набір на курси, і я міг би на них навчатися. Заради своєї родини я погодився б мати один вік-енд на місяць і кілька тижнів відпустки влітку. Задля своєї родини я погодився б працювати, стоячи на голові. Повернув би собі колишню форму, скинув би зайву вагу, якої набрав, надто багато п'ючи пива, прочистив би собі мозок. І коли я влаштуюся на інтелігентну роботу, я вивезу нас звідси, з цього оточення, де постійно зростає рента, будують стадіони й розвалюють старі будинки. Чого тут даремно стирчати, нас усе одно звідси випхають. Випхають нас і влаштують штучний світ для себе, де в кав'ярнях та в закутках ринків здорової та корисної їжі вони обговорюватимуть, де і як їм будувати свої вілли.

Щодо нас, то ми поїдемо в гарне місце, скаже він Селесті. Поїдемо туди, де ми зможемо виховати свого сина. Ми все почнемо знову. І я розповім тобі, що зі мною сталося, Селесто. Це було негарно, але не так погано, як ти собі уявляєш. Я розповім тобі, що маю в своїй голові речі жахливі й бридкі, й, можливо, мені треба буде з кимось порадитися. У мене виникають

бажання, які мені огидні, але я намагаюся позбутися їх, моя люба, я намагаюся. Я намагаюся бути хорошим чоловіком. Я намагаюся поховати Хлопчиська. Або принаймні навчити його співчуття.

Можливо, саме цього потребував чоловік у «кадилаку» — трошки співчуття. Але Хлопчисько, який утік від вовків, був далекий від будь-якого паршивого співчуття тієї суботньої ночі. Він мав у своїй руці пістолет, і він ударив чоловіка в «кадилаку» крізь відчинене віконце. Дейв почув, як тріснула кістка і як рудий хлопчик підхопився на ноги й вискочив крізь пасажирські дверці. Хлопча стояло біля машини, роззявивши рота, коли Дейв ударив того чоловіка знову й знову. Відтак він просунув руку всередину й витяг його з машини за волосся, але той чоловік виявився не таким безпорадним, як Дейв собі уявляв. Він прикинувся мертвим, і Дейв побачив ніж лише тоді, коли він розітнув йому сорочку й угородився в тіло. Це був складаний ніж зі слабким замахом, але досить гострий, щоб порізати Дейва, перш ніж він притиснув коліном зап'ясток того чоловіка, а потім і його руку до автомобільних дверцят. Коли ніж упав на хідник, Дейв запахав його носом черевика під автомобіль.

Рудий хлопчик здавався наляканим, та водночас і збудженим, а Дейв тепер розлютився й так сильно вдарив пістолетом чоловіка по голові, що зламав руків'я. Чоловік перекоотився долічерева, і Дейв стрибнув йому на спину, відчуваючи себе вовком, ненавидячи цього чоловіка, цього слабака, цього дегенеративного гвалтівника дітей. Він добре вчепивсь у волосся мерзотникові, підтягнув його голову вгору, а потім брязнув нею об хідник. Він робив це ще й ще, знищуючи цього чоловіка, цього Генрі, цього Джорджа, цього, о Ісусе, Дейва, цього Дейва!

Здохни, падлюко, здохни, здохни! Рудий хлопчик уже втік, а Дейв обернув голову й усвідомив, що в нього з рота вилітають слова: «Здохни, здохни, здохни, здохни, здохни!» Дейв побачив, як хлопчик утікає через паркувальний майданчик, і він погнався за ним із руками, забризканими кров'ю його жертви. Він хотів сказати рудому хлопчикові, що зробив це задля нього. Він його врятував. І він захищатиме його завжди, якщо той захоче.

Дейв стояв на алеї за автомобілем, засапаний, знаючи, що хлопчик давно втік. Він поглянув на нічне небо й запитав: «Навіщо?»

Навіщо Ти помістив мене тут?! Навіщо дав мені життя?! Навіщо нагородив мене цією хворобою, хворобою, яку я ненавижду більше, аніж будь-яку іншу? Навіщо розважаєш мій мозок хвилинами краси й ніжності та любові до моєї дружини та моєї дитини — сплесками життя, яке могло б бути моїм, якби той автомобіль не викотився на Геннон-стрит і не привіз мене в той льох? Навіщо?!

Дай мені відповідь, будь ласка. О, будь ласка, дай мені відповідь.

Але відповіді, звичайно, не було. Була тільки тиша, плюскіт води в канавах і шум слабкого дощу, який посилювався.

Він вийшов з алеї через кілька хвилин і побачив, що чоловік лежить біля автомобіля.

«Боже, — подумав Дейв, — я його вбив».

Але чоловік повернувся набік, засапавшись, як риба. Він мав біляве волосся й опуклий живіт на загалом стрункій постаті. Дейв спробував пригадати, яким було його обличчя перед тим, як він просунув свою руку у відчинене вікно й ударив його пістолетом. Він пам'ятав лише, що його губи здалися йому надто червоними й надто широко розтуленими.

Проте обличчя того чоловіка тепер зникло. Воно мало такий вигляд, ніби його розчавили чимось дуже важким, і Дейвові занудило, коли він побачив, як ця закривавлена річ намагається засмоктати в себе повітря.

Чоловік, схоже, не знав, що Дейв стоїть над ним. Він зіп'явся навколішки й поповз. Він повз до дерев за автомобілем. Він повз нагору по невеличкому схилу й учепився руками за дріт, який відокремлював паркувальний майданчик від купи залізничця за ним. Дейв скинув фланелеву сорочку, яку носив поверх футболки. Він обгорнув нею пістолет і рушив до створіння, яке не мало обличчя.

Створіння без обличчя вхопилось за огорожу трохи вище, а тоді сили його покинули. Чоловік упав назад, повернувся на

правий бік і сів, обпершись спиною об огорожу та витягши ноги, — його безлике обличчя дивилось, як наближається Дейв.

— Ні, — прошепотів він. — Ні.

Але Дейвові здалося, що переконаності в його голосі не було. Його, як і Дейва, пригнічував його стан, він теж стомився від усього цього.

Хлопчисько опустився навколішки перед тим чоловіком і притулив замотаний у фланелеву сорочку ствол до його грудей, а Дейв тепер витав над ними й спостерігав.

— Благаю, — прохрипів той чоловік.

— Тихо, — сказав Дейв, і Хлопчисько натиснув на курок.

Тіло безликої істоти сіпонулося, вдаривши Дейва під пахву, а тоді повітря покинуло її зі свистом чайника.

І Хлопчисько сказав:

— Добре.

І лише тоді, коли він запах мертве тіло в багажник «хонди», Дейв зрозумів, що варто було б використати «кадилак» жертви. Він уже підняв його вікна й заглушив мотор, переднє сидіння й усе, до чого доторкався, витер фланелевою сорочкою. Але який був сенс їздити довкола на «хонді» з мертвим тілом у багажнику, аби знайти місце, куди його скинути, якщо розв'язання проблеми було прямо перед ним?

Отож Дейв підкотив свій автомобіль упритул до «кадилака», не відриваючи погляду від дверей бару — аби тільки ніхто не вийшов. Відімкнув свій багажник, потім багажник «кадилака» й перетягнув мертве тіло з одного багажника в другий. Далі замкнув обидва багажники, загорнув ніж і пістолет у фланелеву сорочку, кинув її на переднє сидіння «хонди» й поїхав звідти геть.

Він викинув сорочку, ніж і пістолет із мосту над Роузклер-стрит у В'язничний канал, лише згодом зрозумівши, що, коли він це робив, Кейті Маркус, мабуть, помирала внизу в парку. А потім він поїхав додому, переконаний, що будь-якої хвилини хтось знайде автомобіль і мертве тіло в багажнику.

Дейв проїхав повз «Останню краплю» в неділю й побачив, що біля «кадилака» запаркований ще один автомобіль, а більше жодної машини. Він упізнав, що другий автомобіль належить Реджі

Деймону, одному з барменів. «Кадилак» здавався невинним, забутим. Пізніше того самого дня Дейв повернувся сюди, і з ним мало не стався сердечний напад, коли він побачив, що «кадилака» на майданчику вже немає. Він зрозумів, що не може спитати бодай мимохідь: «Хлопчаки, ви забираєте автомобіль, якщо він надто довго стоїть на вашому паркувальному майданчику?», а потім до нього дійшло — хай там що сталося з покинутим «кадилаком», до нього це вже не має анінайменшого стосунку.

Йому треба остерігатися хіба що рудого хлопчачка.

Однак згодом до нього дійшло, що хоч рудий хлопчак і був наляканий, він був також задоволений і збуджений. Він на Дейвовому боці. Тому Дейв може його не боятися.

Отже, копії не мають нічого. Вони не мають свідка. Вони не знайшли також нічого в автомобілі Дейва, принаймні чогось такого, що можна було б використати в суді. Отож Дейв може розслабитися. Він може побалакати з Селестою й виправдатися, сподіватися, що вона прийме його таким, який він є, недосконалим, але сповненим рішучості виправитися. Як доброго чоловіка, що недобре вчинив з добрих намірів. Як чоловіка, що докладає неймовірних зусиль, аби вбити вампіра в своїй душі.

Я перестану так часто навідуватися в парки та громадські плавальні басейни, сказав собі Дейв, допиваючи свою третю банку пива. Він потримав порожню бляшанку в руці. І це я також покину.

Але не сьогодні. Сьогодні він уже випив три пива й байдуже, бо не схоже, щоб Селеста швидко повернулася додому. Можливо, вона повернеться завтра. Це було б дуже добре. Дасть їм певний часовий проміжок, коли можна буде вилікуватися й змінитися. Вона повернеться додому до нового чоловіка, до кращого Дейва, який не матиме таємниць.

— Бо таємниці — це отрута, — сказав він уголос на кухні, де востаннє кохався з дружиною. — Таємниці — це стіни. — А потім додав, усміхаючись: — Але я не маю більше пива.

Він добре почувався, майже самовдоволено, коли покинув дім і попрямував до «Ігл лікерс». Днина була гожа, сонце заливало вулицю. Коли вони були дітьми, тут проходила колія над-

земки, що перетинала Крешент-стрит у центрі й засипала їх сажею та затуляла від них небо. Це тільки посилювало враження від Низини, як місця, відокремленого від решти світу, де живе плем'я всіма забутих людей, плем'я пригноблених, яке, одначе, живе, як йому хочеться, як ото живуть люди, відправлені на заслання.

Коли надземну колію прибрали, в Низину проникло світло, й протягом певного часу вони цьому раділи. Набагато менше сажі, набагато більше сонця, а їхня шкіра здавалася здоровою. Але без того плаща тепер кожен міг дивитися на них, міг оцінити рівні ряди їхніх цегляних будинків і вид на В'язничний канал та близькість до міста. Зненацька вони перестали бути зневаженим плем'ям. Вони стали цінною нерухомістю.

Дейв подумає, як усе це відбулося, коли повернеться додому, з допомогою ящика пива він сформулює концепцію. Або знайде прохолодний бар, замовить собі бургер і побазикає з барменом. Можливо, їм обом пощастить зрозуміти, коли Низина почала вислизати від них, коли весь світ став обертатися, не зачіпаючи їх.

Можливо, так він і зробить. Саме так! Умоститься в шкіряне крісло в барі з червоного дерева, й так мине йому півдня. Він плануватиме своє майбутнє. Він обміркує майбутнє своєї родини. Він обміркує кожен шлях, на якому зможе спокутувати свої гріхи. Дивовижно, якими дружніми можуть бути три бляшанки пива після важкого тривалого дня. Вони беруть Дейва під руку й ведуть його вгору на пагорб до Бакінгем-авеню. Вони йому кажуть: ну хіба не чудово спілкуватися з нами? Та ж ми тобі допоможемо перегорнути чисту сторінку в своєму житті, позбутися важких таємниць, відновити обіцянки, які ти дав своїм ближнім, і стати тим чоловіком, яким ти завжди хотів бути. Адже досі ти поводився жахливо.

І поглянь, кого ти бачиш перед собою, хто сидить на розі вулиці в своєму блискучому спортивному автомобілі? Це — Вел Севідж. Він усміхається й махає тобі рукою. Підійди-но. Привітайте один одного.

— Здоров був, денді Дейві Бойле, — сказав Вел, коли Дейв наблизився до його автомобіля. — Як тобі ведеться, брате?

— Та не вельми, — відказав Дейв і присів біля автомобіля. Він сперся ліктями на те місце, де шибка вікна опускається в двері, й подивився на Вела. — Що нині робиш?

Вел стеноу плечима.

— Нічого істотного, чоловіче. Чекаю, хто захотів би випити зі мною пива й трохи чимось покріпитися.

Дейв не міг повірити своїм вухам. Адже він думав про те саме.

— Справді?

— Еге ж. Трохи вип'ємо, а потім, може, зіграємо в більярд, ти не проти?

— Авжеж, ні.

Дейв був трохи здивований. Він спілкувався з Джиммі та з братом Вела Кевіном, іноді навіть із Чаком, але не пам'ятав, щоб Вел коли-небудь проявляв у його присутності бодай щось, крім цілковитої байдужості. Це Кейті, подумав він. Померши, вона поєднала їх усіх. Вони всі оплакували свою втрату, зміцнюючи свої зв'язки через усвідомлення спільної трагедії.

— Стрибай до мене в машину, — сказав Вел. — Ми поїдемо на протилежний кінець міста. Там я знаю чудовий бар. Його власник — один з моїх друзів.

— На протилежний кінець міста? — Дейв подивився на порожню вулицю, яку він щойно пройшов. — Мені треба буде повернутись додому на певний час.

— Авжеж, звичайно, — сказав Вел. — Я відвезу тебе назад, коли захочеш. Залазь у машину. Ми влаштуємо собі вечірку посеред дня.

Дейв усміхнувся й, обійшовши спереду Велів автомобіль, спинився біля пасажирських дверцят. Вечірка посеред дня. Назва достоту відповідає дійсності. Вони з Велом зустрілися тепер, як давні друзі. І це була одна з прикметних подій, що відбувалися на Низині, подія, яка, він боявся, більше ніколи не повториться, — спосіб, яким зберігаються в часі давні почуття, коли ти стаєш старшим і розумієш, що все змінюється, й тими самими залишаються тільки люди, серед яких ти виріс, і місце, в якому ти народився. Твоє сусідство. Нехай воно

живе вічно, подумав Дейв, відчиняючи дверцята автомобіля, хай навіть лише в нашій свідомості.

25

Чоловік у багажнику

Вайті й Шон мали пізній ланч у «Петових обідах», ресторані, що стояв біля спуску з шосе, неподалік від їхнього відділення поліції. Пети володіли цим закладом ще з Другої світової війни, й працівники поліції штату харчувалися тут так давно, що Пет Третій полюбляв казати: вони єдина родина рестораторів, яких не було пограбовано протягом трьох поколінь.

Вайті проковтнув шматок чизбургера й запив його своєю содовою.

— Тобі ж не здалося навіть на секунду, що її вбив цей хлопчак, еге ж?

Шон надкусив свій сандвіч із тунцем.

— Я знаю, він мені брехав. Думаю, він щось знає про той пістолет. І я також думаю — припускаю таку можливість, — що його батько досі живий.

Вайті зловив цибуляне кільце в якомусь татарському соусі.

— П'ятсот доларів щомісяця з Нью-Йорка?

— Атож. Ти знаєш, яка сума набирається за чимало років? Майже вісімдесят тисяч. Хто міг би посилати такі гроші, крім батька?

Вайті витер губи серветкою, а тоді знову вгородив зуби в свій чизбургер. Шон із подивом подумав, як його напарник примудряється досі уникати серцевого нападу, хоч так багато їсть і п'є та працює іноді по сімдесят годин на тиждень, коли цього вимагає справа.

— Даймо на те, що він і справді живий, — сказав Вайті.

— Так?

— Як тоді це пояснити — якась хитромудра змова проти Джиммі Маркуса, аби помститися йому невідомо за що, вбивши його дочку? Це ж не кіно.

Шон пирхнув.

— А якщо кіно, то хто в ньому зіграє тебе?

Вайті посмоктав свою содову кризь соломинку, аж поки вона не вперлася в лід.

— Ти знаєш, я про це багато думав. Може статися, суперкопе, що ми так і не розв'яжемо цю загадку. Й тоді нас випустять на широкий екран — «Привид із Нью-Йорка» й подібна ахінея. І тоді Браєн Деннегі не проміне шансу зіграти мене.

Шон подивився на нього.

— Твоя думка не зовсім безумна, — сказав він, дивуючись, чому раніше не помічав цієї схожості. — Ти не такий високий, сержанте, але живіт ти також викохав.

Вайті кивнув йому головою і відсунув від себе тарілку.

— А тебе, я думаю, міг би зіграти один із тих кокетливих «Друзів». Знаєш-бо, що ці хлопці мають такий вигляд, наче цілісіньку годину щоранку висмикують волосини зі свого носа й підрівнюють собі брови, а щотижня роблять педикюр. А тож один з них цілком згодився б на твою роль.

— Ревнуєш?

— Щоправда, це фантазії, — сказав Вайті. — Рей Гарріс для нас — глухий кут. Він має ймовірність, скажімо, шість.

— Шість із десятих?

— Із тисячі. Повернімося до початку, гаразд? Рей Гарріс виказав Джиммі Маркуса. Маркус про це довідується, й він готується відплатити Гаррісові. Проте тому вдається вислизнути, він утікає до Нью-Йорка, знаходить там роботу, доволі стабільну, щоб мати змогу щомісяця надсилати своїй родині по п'ятсот баксів протягом наступних тринадцятих років. Одного ранку він прокидається й каже собі: «Окей. Настав час розплати», сідає на автобус, приїздить сюди й убиває Кетрін Маркус. Причому не просто вбиває, а вбиває з нечуваною жорстокістю. Бо злочин у парку був злочином психопата. А потім старий Рей — я називаю його старим, бо він має вже років сорок п'ять віку, — пробігши за дівчиною майже через увесь парк, просто сідає на автобус і повертається до Нью-Йорка зі своїм пістолетом? Ти перевіряв Нью-Йорк?

Шон кивнув головою.

— Нічого в плані соціальної заборгованості, жодної кредитної картки на його ім'я, жодної історії з найманням на роботу для чоловіка з його ім'ям та його віку. Ні нью-йоркська поліція, ні поліція штату ніколи не затримувала чоловіка з його відбитками пальців.

— Але ти вважаєш, це він убив Кетрін Маркус?

Шон похитав головою.

— Ні. Тобто я не знаю цього напевне. Я навіть не певен, що він досі живий. Я лише припускаю таку можливість. І дуже схоже, що зброєю вбивства був його пістолет. І я думаю, Бренден щось знає, і напевне немає такого чоловіка, який підтвердив би, що він був у ліжку, коли вбивали Кейті Маркус. Тому я сподіваюся, що, трохи посидівши в камері, Бренден розповість нам кілька речей.

Вайті гучно відригнув.

— Але вирішувати тобі, сержанте.

Вайті стенив плечима.

— Ми навіть не знаємо, чи Рей Гарріс брав участь у пограбуванні тієї крамниці з міцними трунками вісімнадцять років тому. Ми не знаємо, чи це був його пістолет. Це все припущення, здебільшого випадкового характеру. Вони ніколи не пройдуть у суді. Їх там не візьмуть навіть до уваги.

— Так, але почуття мені це підказують.

— Почуття. — Він подивився через Шонове плече й побачив, що двері позад Шона відчинилися. — О, Ісусе, знову ці дебильні близнюки!

Соза наближався до їхньої кабінки, а Коннолі плентав за три кроки позаду.

— А ви, сержанте, сказали, що це пусте.

Вайті приклав руку до вуха й подивився на Созу.

— Що ти сказав, чоловіче? Ти ж бо знаєш, я трохи недочуваю.

— Ми переглянули записи з паркувального майданчика «Останньої краплі», — сказав Соза.

— Це не наша територія. Я ж тебе остерігав.

— Сержанте, ми з'ясували, що на автомобіль досі ніхто не претендував.

— То й що?

— Ми попросили наглядача з'ясувати, чи машина досі там. Він нам передзвонив і сказав, що багажник протікає.

— Що з нього протікає? — запитав Шон.

— Не знаю, але наглядач сказав, що там жахливо смердить.

«Кадилак» був пофарбований двома кольорами: верх у нього був білий, а низ — синій. Вайті нахилився біля пасажирського віконця й, прикриваючи руками обидві сторони очей, зазирнув досередини.

— Я бачу підозрілу коричневу пляму біля дверцят водія.

Коннолі, який стояв біля багажника, промовив:

— Господи, ви чуєте, який сморід? Щось подібне до відпливу у Воллатоні.

Вайті підійшов до багажника, коли наглядач паркувального майданчика вклав Шонові в руку ніж із тонким лезом.

Шон підступив до Коннолі, відсунувши того з дороги, й сказав:

— Скористайся своєю краваткою.

— Чого, чого?

— Затули свого рота й носа, чоловіче. Скористайся краваткою.

— А чим скористаєтеся ви?

Вайті показав на свою блискучу верхню губу.

— Ми під час таких рейдів намащуємо обличчя «віксом». Пробачте, хлопці, «вікс» у нас закінчився.

Шон підсунув лезо ножа під кришку багажника. Він устроїв кінчик у замок, відчув, як заскреготів метал об метал, і натиснув на весь циліндр замка.

— Ми всередині? — запитав Вайті. — Ану спробуй.

— Ми всередині, — підтвердив Шон і потягнув весь циліндр, відкривши отвір, який він лишив за собою, перш ніж система клацнула. Кришка багажника піднялася, й сморід відпливу змінився на щось набагато огидніше: змішаний запах болотного газу й вареного м'яса серед розтовчених гнилих яєць.

— Ісусе!

Коннолі затулив обличчя краваткою й відступив від автомобіля.

Вайті промовив:

— Сандвіч «Монте-Крісто», так я розумію?

Коннолі позеленів. Соза, проте, залишився спокійним. Він підступив до багажника, затуляючи носа рукою, й запитав:

— А де в цього чоловіка обличчя?

— Ось його обличчя, — сказав Шон.

Мрець лежав у позі зародка, його голова була відкинута назад і вбік, ніби зламано шию, а тіло скулилося в протилежний бік. На чоловікові був пристойний костюм і пристойні черевики, а Шон визначив його вік у п'ятдесят років, подивившись на його руки та лінію волосся. Він помітив дірку в спині піджака мертвого й скористався авторучкою, щоб підняти сорочку на його спині. Піт і спека зробили білу сорочку жовтою, але Шон знайшов у ній дірку, що відповідала дірці в піджаку, щоправда, трохи вище, бо сорочка в тому місці задерлася.

— Він має наскрізну рану, сержанте. Очевидний постріл із пістолета. — Шон на мить зазирнув у багажник. — Хоч я не бачу гільзи.

Вайті обернувся до Коннолі, який захитався.

— Сідай у свій автомобіль і повертайся до паркувального майданчика «Останньої краплі». Насамперед повідом тамтешню поліцію. Нам не потрібна міжусобна війна за територію. Оглянь те місце на паркувальному майданчику, де ми знайшли найбільше крові. Існують непогані шанси знайти там кулю, колег. Ти мене зрозумів?

Коннолі кивнув головою, ковтаючи повітря.

— Куля увійшла в груди в їхній нижній частині, — мовив Шон, — постріл смертельний.

Вайті промовив до Коннолі:

— Виклич туди службу безпеки та якнайбільше наших, але не стільки, щоб дратувати тамтешню поліцію. Знайдеш кулю й особисто відвезеш її в лабораторію.

Шон засунув голову в багажник і уважно оглянув розтовчене обличчя.

— Судячи зі слідів гравію, хтось товкмачив його обличчя по хіднику поти, поки вже не було чого товкмачити.

Вайті поклав руку на плече Коннолі.

— Перекажи тамтешній поліції, що вони потребуватимуть там повну команду відділу вбивства: техніків, фотографів, виїзну бригаду автоматичного збирання даних, медичних експертів. Скажи їм, сержант Паверс просить, щоб під'їхав хтось, хто може на місці визначити групу крові. Паняй.

Коннолі був радий утекти принаймні від цього смороду. Він сів у свою машину, запустив її в рух і через хвилину зник.

Вайті сфотографував зовнішню частину автомобіля з усіх боків і кинув Созі. Соза надів хірургічні рукавички й, знайшовши тонку відмичку, відчинив передні двері автомобіля з боку пасажира.

— Ти знайшов якісь документи? — запитав Вайті в Шона.

— Гаман у його задній кишені, — відповів Шон. — Зроби кілька знімків, поки я надіну рукавички.

Вайті обійшов машину й сфотографував тіло, потім почепив фотоапарат собі на шию й накреслив діаграму сцени злочину в своєму репортерському блокноті.

Шон дістав гаман із задньої кишені штанів трупа й розкрив його, коли Соза гукнув від передньої частини автомобіля:

— Машина зареєстрована на Огаста Ларсона, Вестон, Сенді-Пайн-Лейн, номер триста двадцять третій.

Шон зазирнув у водійські права:

— Те саме ім'я.

Вайті подивився через плече.

— Він має донорську картку чи щось таке?

Шон пошукав серед кредитних карток, карток із відео-клубу та карток асоціації спортсменів-любителів і нарешті знайшов страхову медичну карту. Він підняв її, щоб Вайті міг побачити її.

— Група крові «А».

— Созо, — сказав Вайті, — зателефонуй на комутатор. Оголоси розшук на Девіда Бойла, Крешент-стрит, номер п'ятнадцятий, Іст-Бакінгем. Білий чоловік із брунатним волоссям,

синіми очима, зростом п'ять футів десять дюймів, вагою сто шістдесят п'ять фунтів. Може бути озброєний і небезпечний.

— Озброєний і небезпечний? — сказав Шон. — Я в цьому сумніваюся, сержанте.

— Скажи це чоловікові в багажнику, — кинув Вайті.

Відділення міської поліції перебувало лише за вісім кварталів від паркувального майданчика, тож через п'ять хвилин після того, як від'їхав Соза, цілий батальйон поліційних машин й автомобілів, не позначених номерами, в'їхав у ворота разом із фургоном Центру міських медичних досліджень і вантажівкою Служби безпеки. Шон скинув свої рукавички й відступив від багажника, як тільки їх побачив. Вони можуть поставити Шонові будь-які запитання, але в усьому іншому він виходить з гри.

Першим із коричневої «краунвік» відділу вбивств виліз Берт Корріген, бойовий кінь із покоління Вайті, який мав схожу історію невдалих сімейних стосунків і так само зловживав своїм харчуванням. Він поручкався з Вайті, своїм приятелем по плавальному басейну, в якому вони регулярно зустрічалися по четвергах увечері, вони також були членами однієї ліги гравців у «дартс».

Берт промовив до Шона:

— Ти вже дав раду машині? Чи чекаєш кінця похорону?

— Ти, може, й чекав би, а я ні, — сказав Шон. — Хто тепер, Берте, пише для тебе рапорти?

Берт поплескав його по плечу, коли обійшов навколо автомобіля. Він заглянув у багажник, скривив носа й проказав:

— Ото смердить.

Вайті підступив до багажника.

— Ми думаємо, це вбивство відбулося на паркувальному майданчику «Останньої краплі» в Іст-Бакінгемі рано-вранці в неділю.

Берт кивнув головою.

— Це ваших хлопців зустріли там наші медексперти в понеділок пополудні?

— Атож, вони роблять одну справу, — підтвердив Вайті. — А сьогодні ти вже послав туди своїх хлопців?

— Кілька хвилин тому. Твій підлеглий Коннолі вже шукає там кулю?

— Так.

— А кого ти назвав кандидатом на розшук?

— Дейва Бойла.

Берт поглянув на обличчя мерця.

— Нам будуть потрібні всі ваші записи, Вайті.

— Без проблем. Я трохи побуду з вами, подивлюсь, як у вас ідуть справи.

— Ти сьогодні підеш купатися?

— Неодмінно.

— Тоді окей. — Він подивився на Шона. — А твої плани?

— Я посадив у кутузку хлопця, з яким хочу побалакати, — відповів Шон. — А ти тепер працюєш тут сам. Созу я забираю.

Вайті кивнув головою й пішов із Шоном до їхнього автомобіля.

— Ми прив'яжемо Бойла до цієї справи, й може виявитися, що він причетний і до вбивства Маркус. Ми працюватимемо на два фронти.

— Подвійне вбивство на відстані десятих кварталів? — запитав Шон.

— Можливо, вона вийшла з бару й побачила, що там діється.

Шон похитав головою.

— Часові лінії геть переплутані. Якщо Бойл убив цього чоловіка, він зробив це між першою тридцять та першою сорок п'ять. Потім йому довелося б проїхати десять кварталів і знайти Кейті Маркус, яка щойно виїхала на вулицю о першій сорок п'ять. Я на це не купуюся.

Вайті прихилився до автомобіля.

— Я також.

— Та ще дірка на спині вбитого. Вона дуже маленька. Надто маленька для тридцять восьмого калібру, про який ти мені розповів. Різні пістолети, різні виконавці.

Вайті кивнув головою, дивлячись униз, на свої черевики.

— Ти хочеш знову допитати малого Гарріса?

— Він має розповісти мені правду про батьків пістолет.

— Може, скласти портрет його татка? З урахуванням мину-
лих змін, розповсюдити його. Може, хтось його бачив.

Соза підійшов до них і відчинив пасажирські дверці.

— Мені їхати з вами, Шоне?

Шон кивнув головою й знов обернувся до Вайті.

— Лишилася одна невеличка річ.

— Яка?

— Та, якої нам не вистачає. Це дрібна деталь. Я вирахую її.
І закрию справу.

Вайті всміхнувся.

— Яке останнє вбивство ти розкрив, чоловіче?

Ім'я зіскочило з Шонового язика.

— Ейлін Філдс, яку втопили вісім місяців тому.

— Не всі ж вони потопельники, — промовив Вайті й пішов
назад до «кадилака». — Розумієш, про що я?

Час, який просидів Бренден у камері, не був добрим для нього.
Він здавався меншим і молодшим, але й підлішим, так ніби по-
бачив там речі, про існування яких не здогадувався. Але ж Шон
умисне помістив його в одиночну камеру, далеко від різних по-
кидьків і наркоманів, тож і гадки не мав, що було таким жахли-
вим для хлопця, хіба що той справді не міг терпіти усамітнення.

— Де твій батько? — запитав Шон.

Бренден погриз ніготь і стенов плечима.

— У Нью-Йорку.

— Ти з ним бачився?

Бренден заходився гризти другий ніготь.

— Востаннє, коли мені було шість років.

— Ти вбив Кетрін Маркус?

Бренден випустив ніготь із рота й витріщився на Шона.

— Відповідай мені.

— Ні.

— Де пістолет твого батька?

— Я нічого не знаю про те, що мій батько мав пістолет.

Цього разу Бренден не кліпав очима й не відривав погляду
від Шона. Він дивився в обличчя Шонові з такою собі жорсто-

кою та виснаженою втомою, яка дозволила Шонові відчути, що хлопець має потенціал для насильства, уперше, відколи він його побачив.

Що, в біса, сталося в тій камері?

— Чому твій батько хотів убити Кейті Маркус? — запитав Шон.

— Мій батько, — сказав Бренден, — нікого не вбивав.

— Ти щось знаєш, Брендене. І не розповідаєш мені. Розкажи мені все, бо нам доведеться вдруге перевірити тебе на детекторі брехні. Ми поставимо тобі ще кілька запитань.

Бренден промовив:

— Дозвольте мені поговорити з адвокатом.

— Зачекай хвилину. Ну...

Бренден повторив.

— Дозвольте мені поговорити з адвокатом. Негайно.

Шон залишився на рівні свого голосу.

— Гаразд. Ти маєш когось на прикметі?

— Моя мама знає одного. Дозвольте мені зателефонувати їй.

— Послухай-но, Брендене... — мовив Шон.

— Негайно, — кинув Бренден.

Шон зітхнув і посунув свій телефон через стіл.

— Спочатку набери дев'ятку.

Бренденів адвокат виявився старим хвалькуватим ірландцем, який супроводжував карети швидкої допомоги, ще коли на них їздили кіньми, проте він доволі потерся в своїй професії, щоб не знати, що Шон не мав права затримувати свого клієнта лише на тій підставі, що в того немає алібі, не мав права, й край на тому.

— Затримувати? — здивувався Шон.

— Ви посадили мого клієнта до камери, — промовив адвокат.

— Ми її не замкнули, — сказав Шон. — А хлопцеві треба було подумати.

Адвокат зробив таке обличчя, ніби Шон його дуже розчарував, а потім він і Бренден покинули кімнату для допитів, ні разу не озирнувшись назад. Шон почитав кілька матеріалів у папках, але слова мали для нього небагато сенсу. Він закрив папки

й відхилився назад на стільці. Потому заплющив очі й побачив у напівсні Лорен та її дитину. Він навіть чув їхній запах, справді чув.

Він розкрив гаман, дістав звідти клапоть паперу із записаним на ньому номером мобільного Лорен, поклав його на стіл і розгладив складки долонею. Він ніколи не хотів мати дітей. Окрім переваг при посадці на літак, він не бачив від них користі. Вони привласнюють твоє життя й наповнюють тебе жахом і втомою, а люди прикидаються, буцім мати дитину означає Боже благословення, й говорять про неї шанобливим тоном, який раніше вони приберігали для богів. Проте якщо бути цілком відвертим, не слід забувати, що всі ті виродки, які обганяють тебе на дорогах, вештаються по вулицях, горланять у барах, умикають надто гучно свою музику, усі ці грабіжники та шахраї, які підсовують тобі негодящий товар, — усі ці покидьки зовсім недавно були дітьми, що тепер вирости. І немає в цьому ніякого чуда, нічого священного.

Та й не був він навіть певен, що донька належить йому. Він ніколи не робив тесту на батьківство, бо гордість йому сказала: що ти хочеш довести? Що ти справжній батько? А хіба ти можеш бути несправжнім? Хіба можеш сказати: ох, пробачте мені, я повинен зробити аналіз крові, бо моя дружина трахнулася з іншим чоловіком і, певно, завагітніла від нього?

Нехай воно все западеться. Атож, він за нею скучає. Атож, він кохає її. Атож, йому хочеться потримати дитину на руках. Ну то й що? Лорен зрадила його й покинула, і дитина в неї народилася, коли вона від нього пішла, вона навіть перед ним не вибачилася. Вона не сказала жодного разу: пробач, Шоне, я не мала рації. Пробач, я завдала тобі болю.

А чи завдав їй болю Шон? Атож, звичайно, завдав. Коли він уперше довідався про її роман, він мало її не вдарив, стримавши свій кулак в останню мить і засунувши його до кишені, хоч Лорен, звичайно, побачила цей намір на його обличчі. А як він тільки її не називав! О, Господи!

Але навіть у своєму гніві він відштовхнув її від себе суто інстинктивно. Його було скривджено. Не її.

Правильно? Він дозволив собі подумати про це кілька секунд. Правильно.

Він поклав клопоть паперу з її номером до гамана й знову заплющив очі, задрімавши на своєму стільці. Його розбудила хода в коридорі, й він розплющив очі, коли Вайті увійшов до кімнати допитів. Шон побачив, що він п'яний, коли його подих ще не долетів до нього. Вайті відхилився на стільці й поклав ноги на стіл, відсунувши вбік ящик з розмаїтими свідченнями, якого Коннолі поставив тут відразу пополуноді.

— Довгий і паскудний день, — сказав він.

— Ти його знайшов?

— Бойла? — Вайті похитав головою. — Ні. Хазяїн будинку сказав, що чув, як він вийшов о третій годині й назад не повертався. Сказав, що його дружина та малий син також не були вдома протягом певного часу. Ми зателефонували на його роботу. Він працює з середи по неділю, однак вони досі його не бачили. — Вайті відригнув. — Але він повернеться.

— А що з кулею?

— Ми знайшли кулю біля «Останньої краплі». Проблема в тому, що вона влучила в металевий стовп позаду чоловіка, в якого стріляли. У відділі балістики сказали, що може, їм пощастить ідентифікувати її, а може, й ні. — Він стенив плечима. — А що малий Гарріс?

— Він зажадав адвоката.

— Він його тепер має?

Шон підійшов до столу Вайті, почав нишпорити в ящику з документами.

— Слідів немає, — сказав він. — Відбитки пальців ні з чіми не збігаються. Пістолет востаннє використали при пограбуванні вісімнадцять років тому. Що за нісенітниця? — Він знов опустив аркуш із результатами балістичної експертизи в ящик. — Єдиний хлопець без алібі — це той, якого я не підозрюю в убивстві.

— Іди додому, — сказав Вайті. — Справді, йди.

— Гаразд, гаразд. — Шон дістав із ящика магнітофонну касету з записами дзвінків у поліцію.

— Що ти дивишся? — запитав Вайті.

— Телефонне прослуховування на коді Снуп Догга¹.

— А хіба ми його не закрили?

— Закрили, але інформація тепер зберігається під кодом «Тупак». Так її зберігати легше.

Шон уставив касету в магнітофон, що стояв на кутку його столу, й натиснув «плей».

— Номер дев'ятсот дев'яносто один, поліційна служба. Ви хочете щось повідомити?

Вайті надів резинку на свій палець і вистрелив нею в стелю.

— Тут стоїть автомобіль із кров'ю всередині та відчиненими дверцятами, і...

— Де стоїть автомобіль?

— У Низині, — сказав хлопець. — Біля В'язничного парку. Ми з другом знайшли його.

— Яка це вулиця?

Вайті позіхнув у кулак і потягся по наступну резинку. Шон випростався й потягнувся, міркуючи, що там у нього в холодильнику на обід.

— Сідней-стрит. Тут кров, а дверцята відчинені.

— Як тебе звуть, синку?

— Він хоче знати її ім'я. Він назвав мене «синку».

— Синку, назви мені своє ім'я. — Як тебе звати?

— Ми тут зовсім випадково, дядьку. Прощайте.

Зв'язок урвався, й оператор перевів свою лінію на центральний комутатор, а Шон вимкнув магнітофон.

— Я завжди був високої думки про здатність «Тупака» записувати розмови, — сказав Вайті.

— Це був «Снуп». Я ж тобі сказав.

Вайті знову позіхнув.

— Іди додому, е. Гарзд?

Шон кивнув головою, вийняв касету з магнітофона й укинув її назад у ящик над головою Вайті. Потім дістав свій «глок» у кобурі з шухляди й почепив кобуру на пояс.

¹ Снуп Догг та Шакур Тупак — відомі американські реп-виконавці та актори.

— Її, — сказав він.

— Ти про що? — Вайті подивився через стіл на нього.

— Я про хлопчача на магнітофонній касеті. Він сказав, як її звуть. Він говорив про Кейті Маркус.

— Справді, — погодився Вайті. — Дівчина мертва, а він називає її *вона*.

— Але звідки, в біса, він про це довідався?

— Хто?

— Хлопчак, який зателефонував у поліцію. Звідки він знав, що кров в автомобілі натекла з жінки?

Вайті відступив від столу й подивився в ящик. Він засунув у нього руку й дістав касету. Легкий порух зап'ястка, й касета опинилася в руках Шона.

— Програй її ще раз, — сказав Вайті.

26

Загублений у просторі

Дейв і Вел перетнули місто й проїхали над Містичною річкою до того миршавого бару в Челсі, де пиво було дешеве й холодне, а людей небагато, лише кілька давніх завсідників, які мали такий вигляд, ніби все своє життя прожили біля води, та четверо будівельників, що сперечалися про якусь дівку на ім'я Бетті, яка, схоже, мала великі цицьки й препаскудний характер. Забігайлівка примостилася під мостом Тобін, упираючись спиною в Містичну річку, й мала такий вигляд, ніби занепадала протягом років сорока. Вела тут усі знали й усі з ним віталися. Власник бару, скелетоподібний чоловік із чорним як смола волоссям та білою як сніг шкірою, називався Г'юї. Він працював за стійкою й видав їм перші два кухлі без грошей, коштом закладу.

Дейв і Вел трохи пограли в більярд, а потім примостилися в кабіні з глеком пива та двома порціями віскі. Маленькі квадратні вікна до вулиці змінили свій золотий колір на індиговий — споночіло напрочуд рано. Наступ темряви трохи налякав Дейва. Вел виявився дуже компанійським чоловіком. Він розповідав історії про в'язницю та крадіжки, либонь, перебріхуючи їх.

Насправді вони були досить моторошні, але Вел умів зробити їх ще й кумедними. Дейв замислився про те, як то бути таким чоловіком, як Вел, таким безстрашним і впевненим у собі та водночас таким збіса маленьким.

— Ось яка одного разу історія з нами була. Джиммі тоді відсиджував свій термін, а ми намагалися зберегти команду. Ми тоді ще не цілком зрозуміли, що були успішними злодіями лише тому, що Джиммі усе за нас обмірковував. Нам треба було лише слухатися й виконувати його розпорядження, і успіх нам був забезпечений. Але без нього ми були йолопами. Отож того разу ми пограбували колекціонера поштових марок. Ми зв'язали його в його офісі, а я, мій брат Нік і хлопець на ім'я Карсон Леврет, який не вмів навіть зав'язати свої паскудні шнурки, якщо не показати йому, як це робиться, сіли в ліфт і почали спускатися. І ми зовсім не хвилювались. Адже були в пристойних костюмах і вірили в те, що маємо респектабельний вигляд. Коли ж якась дама підійшла до ліфта й захлинулася криком. Досить таки гучним. Ми не збагнули, що сталось. Я обернувся до Ніка й побачив, що той вирячився на Карсона Леврета, бо чортів йолоп досі не скинув свою маску. — Вел лягнув долонею по столу й зареготав. — Ти можеш у це повірити? Він скористався маскою Роналда Рейгана, великою усміхненою маскою, які тоді продавали. І він не скинув її, коли ми йшли з пограбованого офісу.

— А ви, хлопці, нічого не помітили?

— Тим-бо й ба, — сказав Вел. — Ми вийшли з того офісу, і я та Нік скинули свої маски, гадаючи, що Карсон зробив те саме. Дрібні похибки часто наявні в такій роботі. Ти по-дурному квапишся, хочеш якнайшвидше вибратися на вільний простір та іноді пропускаєш найочевидніші подробиці. Вони дивляться тобі в обличчя, а ти їх не помічаєш. — Вел знову пирхнув і гильнув у рота своє віскі. — Тому нам так бракувало Джиммі. Він обмірковував кожну деталь. Як ото кажуть, класний футболіст бачить перед собою все поле. Джиммі також бачив перед собою все поле своєї бізнесової гри. Він бачив усе, що могло піти не так. Він був геній.

— Але все покинув.

— Атож, — сказав Вел. — Заради Кейті. А потім і заради Аннабет. Не думаю, що б йому це подобалося, скажу між нами, але життя ставить свої вимоги. Іноді люди виростають із дитячого віку. Моя перша дружина казала, це моя головна проблема — мені не щастило вирости. Мені надто подобається ніч. День мені дається лише для того, щоб я міг виспатися.

— Я завжди думав, усе буде інакше, — сказав Дейв.

— Ти про що?

— Коли ти виростеш. Ти відчуєш себе зовсім іншим, хіба не так? Відчуєш себе дорослим. Чоловіком.

— А ти почуваєш себе не так?

Дейв усміхнувся.

— Можливо, іноді. Проблисками. Та здебільшого я не почуваю себе іншим, ніж у свої вісімнадцять років. Іноді я прокидаюся й сам собі не вірю. «Я маю дитину? Я маю дружину? Як це сталося?» — Дейв відчував, як його язик заплітається від переполою. Він почувався в такому примарному стані тому, що ніколи не пив, зовсім не ївши. Але він відчував потребу пояснити, хто він такий. Хотів, аби Вел зрозумів, який чоловік перед ним сидить, і полюбив цього чоловіка. — Думаю, я завжди сподівався, що одного дня це почуття стане постійним. Ти розумієш? Одного дня ти прокинешся й відчуєш себе дорослим. Відчуєш, ніби ти можеш розпоряджатися речами, як завжди розпоряджалися ними батьки в давніх телесеріалах.

— Як Ворд Клівер? — запитав Вел.

— Так. Або так, як ті шерифи, про яких ти знаєш, такі, як Джеймс Арнес та інші. Вони були чоловіки. Постійно.

Вел кивнув головою й випив трохи пива.

— Якось чувак у в'язниці сказав мені такі слова: «Щастя приходить лише на короткі хвилини, а потім зникає до наступного разу. Можливо, не на один рік. Але смуток, — Вел заморгав очима, — смуток залишається з тобою». — Він висмикнув із рота сигарету. — Мені подобався той чувак. Він завжди говорив круту й паскудну істину. Я хочу випити ще одну порцію віскі. А ти?

Вел звівся на ноги.

Дейв похитав головою.

— Я ще не допив першу.

— Облиш, — сказав Вел. — Життя не боїться випивки.

Дейв подивився на його поморщене усмінене обличчя й мовив:

— Гаразд, вип'ю й другу.

— Молодець. — Вел плеснув його по плечу й пішов до стійки.

Дейв дивився, як він стоїть біля стійки, чекаючи свою випивку й розмовляючи з одним із завсідників. Він подумав, що хлопці, які приходять сюди, знають, що це означає — бути чоловіком. Чоловіком без вагань, чоловіком, що ніколи не сумнівається в слушності своїх дій, чоловіком, якого не бентежить конечна потреба жити в світі й робити те, чого від нього в ньому чекають.

Це був страх, здогадався він. Те, що він мав завжди, а вони ніколи не мали. Страх оселився в ньому в дуже ранньому віці — оселився постійно, як оселяється смуток, за словами в'язничного Велового приятеля. Страх знайшов місце в Дейві й ніколи не покидав його. Тому він завжди боявся зробити щось не так, щось зіпсувати, боявся не бути розумним і боявся не бути добрим і гарним батьком, не бути справжнім чоловіком. Страх існував у ньому так довго, що він уже не міг пригадати, як він себе почував, коли жив без нього.

Аж раптом якесь світло прослизнуло біля передніх дверей і вдарило прямо йому в обличчя. То відчинилися двері, і Дейв, закліпавши очима, угледів силует чоловіка, який увійшов до бару. Він був досить огрядний і мав на собі шкіряний піджак чи щось таке. Він був трохи схожий на Джиммі, але більший і ширший у плечах від нього.

Зрештою то справді був Джиммі. Дейв усвідомив це, коли двері знову зачинилися, а його очі стали прояснюватися. Джиммі в чорному шкіряному піджаку поверх светра з високим коміром і сорочки хакі. Він кивнув Дейвові й підійшов до Вела, який стояв біля стійки. Джиммі щось сказав Велові на вухо, і Вел подивився через плече на Дейва, а тоді сказав щось Джиммі.

У Дейва стала морочитись голова. Він був певен, що це сп'яніння на порожній шлунок. Але щось стривожило його також у Джиммі, щось у тому, як він йому кивнув. Його обличчя

було бліде, але сповнене якоїсь незвичайної рішучості. І якого біса він здавався таким огрядним, ніби потовщав на десять фунтів відучора? І чого він притарабанився сюди, в Челсі, вночі перед похороном своєї дочки?

Джиммі підійшов і сів на Велове місце навпроти Дейва.

— Як ведеться? — запитав він.

— Трохи сп'янів, — признався Дейв. — А ти, схоже, набрав зайвої ваги?

Джиммі якось дивно посміхнувся.

— Ні.

— Ти здаєшся більшим.

Джиммі стелював плечима.

— Що ти робиш у цій місцевості? — запитав Дейв.

— Я приїжджаю сюди часто. Я і Вел знаємо Г'юї багато років. Чому ти не випив свою порцію віскі, Дейве?

Дейв підняв свою чарку.

— У мене вже трохи гуде в голові.

— Не бійся, голова в тебе не відпаде, — сказав Джиммі, й Дейв побачив, що Джиммі має власну склянку. Він підняв її цокнувся з Дейвом. — За наших дітей, — промовив Джиммі.

— За наших дітей, — примудрився видушити з себе Дейв.

Хоча почувавсь на той час геть зле, так ніби викотився з дня прямо в ніч та в сновидіння, в якому всі обличчя були до нього дуже близько, але їхні голоси лунали так, ніби звучали десь усередині ринви. Дейв випив свою чарку, строячи гримаси, бо всередині його пекло. Аж ось до кабіни ввійшов Вел. Він обняв його за плечі й випив пива прямо з карафи.

— Я завжди любив це місце.

— Це добрий бар, — погодився Джиммі. — Ніхто тут тебе не турбує.

— Це важливо, — сказав Вел, — щоб ніхто тебе в житті не турбував. Ніхто не чіплявся до тих, кого ти любиш або до твоїх друзів. Ти згоден, Дейве?

— Цілком, — відповів Дейв.

— Кумедний цей чоловік, — сказав Вел. — Він може тебе насмішити.

— Що ти хочеш сказати? — поцікавився Джиммі.

— Поглянь-но, — відповів Вел і стиснув Дейва за плече. — Він справжній чоловік, наш Дейв.

Селеста сиділа на краєчку мотельного ліжка, а Майкл тим часом дивився телевізор. Вона тримала телефон у себе на колінах, стискаючи долонею слухавку.

Її чоловік. Вона зрадила свого чоловіка.

Можливо, Дейв і вбив Кейті. Можливо. Але що вона думала, коли сказала про це не кому-небудь, а Джиммі? Чому вона не зачекала, не подумала про це трохи довше? Чому не розглянула всі інші можливі альтернативи? Бо вона боялася Дейва.

Бо новий Дейв, якого вона бачила протягом кількох останніх днів, був відмінним від нормального чоловіка, продуктом стресу.

Може, він і не вбивав Кейті Маркус. Може.

Чи не могла вона подарувати йому принаймні сумнів, поки справа остаточно проясниться? Вона не певна, що змогла б жити з ним і наражати Майкла на ризик, але вона тепер знала, що повинна була піти в поліцію, а не до Джиммі Маркуса.

Чи хотіла вона завдати болю Дейвові? Чи сподівалася досягти чогось нового, заглянувши у вічі Джиммі й виклавши йому свою підозру? А якби й так, то що? Чому вона сказала про це Джиммі, а не будь-кому іншому?

Було багато відповідей на це запитання, але їй не подобалася жодна з них. Вона підняла слухавку й зателефонувала Джиммі додому. Будь ласка, хто-небудь відгукніться. Лише відгукніться. Будь-ласка.

Усмішка на обличчі Джиммі тепер ковзала сюди-туди, з боку в бік, згори вниз і знизу вгору, і Дейв намагався зосередити свою увагу на стійці, але стійка також ковзала, так ніби вона була на човні, а море починало хвилюватися.

— Пам'ятаєш, ми взяли тут одного разу Рея Гарріса? — запитав Вел.

— Аякже, — відповів Джиммі. — Доброго друзяку Рея.

— Цей Рей, — сказав Вел, стукнувши кулаком по столу перед Дейвом, — був збіса веселий сучий син.

— Так, — лагідно підтвердив Джиммі. — Рей був кумедний. Він міг тебе насмішити.

— Більшість людей називала його Правильний Рей, — промовив Вел, поки Дейв з усієї сили пнувся розчухати, про кого вони говорять. — Але я називав його Пустодзвін.

Джиммі клацнув пальцями, показав на Вела.

— Ти мав рацію. Він надто дзвенів своїми дрібними грішми. Вел нахилився до Дейва й заговорив йому на вухо.

— Це ми про того чоловіка. Він щодня носив у своїй кишені доларів по десять дзвінками монетами. Ніхто не знав, навіщо. Він просто любив мати багато дрібняків у кишені — ану ж як доведеться телефонувати до Лівії або ще в якесь паскудне місце, так мені здається. Хто знає. Але він завжди ходив із руками в кишенях і дзвенів своїми монетами протягом усього дня. Він був злодій і ніби хотів повідомити людей, що наближається. Проте, мабуть, він залишав свої дрібні гроші вдома, коли йшов на промисел. — Вел зітхнув. — Дивний чоловік.

Вел зняв свою руку з Дейвового плеча й запалив наступну сигарету. Дим піднявся до обличчя Дейва, й той відчув, як він повзе по його щоках і застряє йому у волоссі. Крізь дим він бачив, як Джиммі дивиться на нього з байдужим, але рішучим виразом, щось в очах Джиммі йому не подобалося, щось йому вже знайоме.

Це був погляд полісмена, тепер він зрозумів. Погляд сержанта Паверса. Відчуття було таке, ніби він хотів прямо заглянути у Дейвову свідомість. Усмішка повернулася на обличчя Джиммі, коливаючись то вгору, то вниз, як шлюпка, і Дейв відчував, як за нею коливається його шлунок, підстрибуючи, немов на хвилях.

Він кілька разів зробив ковтальний рух і глибоко засмоктав у груди повітря.

— З тобою все гаразд? — запитав Вел.

Дейв підняв руку. Якби всі замовкли, йому було б окей.

— Так.

— Ти певен? — запитав Джиммі. — Ти весь позеленів, чоловіче.

Дейв відчув, як його горлянка стислася, наче пальці в кулаку, а потім знову відкрилася, й на бровах у нього виступив піт.

— Ой, блядство.

— Дейве?

— Мене нудить, — сказав він, відчуваючи, як усе знову підіймається йому вгору. — Справді.

Вел сказав:

— Окей, окей! — І швидко вийшов з кабіни. — Скористайся дверима заднього ходу. Г'юї не любить, коли йому забруднюють стільці. Почалося?

Дейв випхався з кабіни, й Вел схопив його за плечі й так їх обернув, щоб Дейв міг побачити двері в далекому кінці бару за більярдним столом.

Дейв рушив до тих дверей, намагаючись іти прямо, ставлячи одну ногу перед другою, але двері однаково трохи нахилилися. Вони були маленькі й темні, дуб, пофарбований у чорний колір, потрісканий і поколений за багато років. Дейв несподівано відчув, що в цьому приміщенні жарко. Повітря тут було липучим і густим, і воно обвіювало його, коли він пропихався до дверей і нарешті вхопився за бронзову ручку, вдячно відчуваючи, як вона охолодила його руку, коли він обернув її й одним поштовхом відчинив двері.

Спочатку він побачив бур'ян. Потім воду. Спотикаючись, він вийшов назовні, дивуючись, як тут темно. Немов на замовлення, над дверима спалахнув ліхтар, освітивши густу, чорну, як дьоготь, темряву перед ним. Було чути, як гуркочуть і подзеленькують машини вуличного руху на мосту над ним, і він несподівано відчув, що нудота відступає. Зрештою, можливо, з ним усе буде гаразд. Він глибоко вдихнув нічне повітря. Ліворуч від нього хтось навалив купу згнилих дерев'яних ліжок і поржавілих кліток для ловитви омарів, деякі з них мали великі рвані дірки, ніби їх атакували акули. Дейв здивувався: на кий біс потрібні клітки для омарів так далеко на материку й на березі річки, потім вирішив, що він надто п'яний, щоб знайти відповідь на своє запитання. За

тими купами була дротяна горожа, не менш іржава, ніж клітки для омарів, уся облутана бур'янами. Праворуч від неї була ділянка, де росли бур'яни, вищі за середній людський зріст, тягнучись по розтоптаному гравію на добрих двадцять ярдів.

Дейвів шлунок знову затріпотів, і нова, ще потужніша хвиля стала пробиватися вгору крізь його тіло. Спотикаючись, він підійшов до краю води, нахилив голову, і його страх, спрайт та пиво вилилися з нього в маслянисту воду Містичної річки. То була чиста рідина. Більш нічого в ньому не було. Він не міг пригадати точного часу, коли востаннє їв. Та коли ця рідина вилася з рота в річку, йому покращало. Він відчув холод темряви в своєму волоссі. Від річки віяв слабкий вітерець. Дейв постояв навколішки, чи не вилетється з нього щось іще, але він сумнівався в цьому. Схоже, він цілком очистився.

Він подивився вгору на нижню частину мосту, на якому кожен квапився або потрапити в місто, або покинути його, кожен роздратовано проштовхувався крізь потік машин, певно, цілком не усвідомлюючи, що краще йому не стане, коли він повернеться додому. Половина з них відразу повернуться назад — на ринок, бо щось забули там купити, до бару, до відеосалону, до ресторану, де вони знову чекатимуть у черзі. І якого біса вони там чекатимуть? Чого ми шикуюємося в черги? Куди ми сподіваємося потрапити? І чому, потрапивши кудись, ми ніколи не відчуваємо такої радості, яку сподівалися відчути, коли прагнули добутися до того місця?

Дейв побачив праворуч від себе невеличкий човен із підвісним мотором. Він був причалений до дошки, такої тоненької й хисткої, яку ніяк не можна було назвати причалом. Це човен Г'юї, подумав Дейв і всміхнувся, уявивши собі худого як смерть чоловіка, що впливає в ці брудні води, а вітер розвіє його чорне як смола волосся.

Він обернув голову й подивився навколо себе на ліжка та бур'яни. Не дивно, що люди приходять сюди блювати. Це місце було цілком ізольоване. Побачити його ви могли б тільки в тому випадку, якби стояли на протилежному боці річки з біноклем. Воно було блоковане з трьох боків і таке тихе, що навіть гуркіт

автомобілів над головою лунав приглушено, наче скрадався бур'янами, й чутно було тільки крики чайок та плюскіт води. Якби Г'юї мав більше розуму, він розчистив би бур'яни, прибрав ліжка й побудував тут веранду, і його забігайлівка привабила б до себе багатьох високолобих янкі, які нині оселяються на Адмірал Гілл і намагаються обернути Челсі на наступне поле битви для ошляхетнення, після того як вони ошляхетнили Східний Бакінгем.

Дейв сплюнув кілька разів і обтер рота тильним боком долоні. Він випростався, бо вирішив сказати Велові й Джиммі, що йому треба трохи поїсти, чогось простого, але ситного, перед тим як знову випити. Та коли він обернувся, то побачив їх біля чорних дверей, Вел стояв ліворуч від них, а Джиммі — праворуч, двері були щільно зачинені. Дейвові вони здалися кумедними, схожими на вантажників, які привезли меблі, а тепер не знали, куди їх вивантажити посеред усіх цих бур'янів.

— Хелоу, хлопці, — сказав Дейв. — Прийшли переконатися, що я не впав у воду?

Джиммі рушив від стіни до нього. Світло, що горіло над дверима, погасло. Джиммі зближався повільно, весь чорний, лише обличчя, на яке трохи падало світло з мосту, то виринали з п'тьми, то знов поринало.

— Дозволь, я розповім тобі про Рея Гарріса, — промовив Джиммі, говорячи так тихо, що навіть нахилився вперед. — Рей Гарріс, Дейве, був моїм другом. Він приходив і навідував мене, коли я сидів у в'язниці. Він відвідував Маріту й Кейті та мою матір і допомагав їм, якщо вони чогось потребували. Я думав він робить усе це тому, що він мій друг, але справжньою причиною була його провина переді мною. А винен він був тому, що, коли його схопили й притиснули, він настукав на мене поліції. Він дуже переживав через це. Але після того, як він навідував мене в тюрмі протягом кількох місяців, сталася дивна річ. — Джиммі дійшов до Дейва, зупинився й дивився йому в обличчя, трохи схиливши голову. — Я зрозумів, що люблю Рея. Тобто я втішався товариством цього чоловіка. Ми розмовляли про спорт, про Бога, по книжки, про наших дружин, дітей, про політику, про все

що завгодно. Рей був добрий чоловік, він міг говорити про геть усе. Він цікавився всім. Таке не часто буває. Потім моя дружина померла. Розумієш? Вона померла, й вони послали в мою камеру охоронця, який сказав: «Прийміть мої співчуття, ув'язнений, — учора о восьмій п'ятнадцять ваша дружина померла. Вона від вас відійшла». І ти знаєш, Дейве, що мене вразило, коли я довідався про смерть своєї дружини? Те, що їй довелося помирати самій-одній. Я знаю, ти подумав, що всі ми помираємо самотніми. Це правда. В останню мить, коли ти зникаєш із цього світу, ти лишаєшся сам-один. Але моя дружина хворіла на рак шкіри. Вона помиралася повільно протягом півроку. І я міг би бути біля неї. Я міг би допомогти їй померти. Хоча й не міг відвернути від неї смерть. Проте мене там не було. Рей, чоловік, якого я любив, забрав у моєї дружини таку можливість.

Дейв бачив чорнильно-синю поверхню річки — освітлену вогнями з мосту, віддзеркалену в зіницях Джиммі.

— Чому ти мені це розповідаєш, Джиммі? — запитав він.

Джиммі тицьнув пальцем через ліве плече Дейва.

— Я примусив Рея стати отут навколішки й вистрелив у нього двічі. Один раз у груди, другий — у горло.

Вел відійшов від стіни біля дверей і наблизився зліва до Дейва. Він ішов повагом, пропихаючись крізь бур'яни, які підводилися слідом за ним. Горло в Дейва стислося, а всередині в нього все пересохло.

Він промовив:

— Послухай, Джиммі, я не знаю, чого ти...

Джиммі провадив:

— Рей благав мене зберегти йому життя. Він сказав, що ми друзі. Сказав, що він має сина. Що має дружину. Сказав, що його дружина вагітна. Сказав, що він звідси поїде. Сказав, що більш мене ніколи не потурбує. Благав, щоб я лишив його живим, і він міг побачити, як у нього народиться дитина. Сказав, що він мене знає, я чоловік добрий і не хочу його вбивати. — Джиммі подивився вгору на міст. — Я хотів сказати йому щось у відповідь. Я хотів сказати, що кохав свою дружину, а вона померла, і я вважаю, що він відповідальний за її смерть, а крім

того, існує загальний принцип, який не дозволяє тобі зраджувати друзів, якщо ти хочеш прожити довго. Але я нічого не сказав, Дейве. Я надто гірко плакав. Ось якою патетичною була та сцена. Він ридав, я ридав, я ледве бачив його крізь сльози.

— Тоді чому ти його вбив? — запитав Дейв, і в його голосі пролунав розпач.

— Я ж тобі пояснив щойно, — сказав Джиммі так, наче він щось пояснював чотирирічному малюкові. — Існує принцип. Я був двадцятидворічним удівцем із п'ятирічною донькою. Я пропустив останні два роки життя своєї дружини. А паскудний Рей збіса добре знав головне правило нашого бізнесу — ти не маєш зраджувати друзів.

— Що, ти думаєш, я зробив, Джиммі? Скажи мені? — запитав Дейв.

— Коли я вбив Рея, — казав Джиммі далі, — я почув себе так, наче мене немає. Мені здавалося, Бог дивиться вниз на мене, коли я підняв його й укинув у цю воду. І Бог лише хитав головою. Не можу сказати, що Він гнівався на мене. Він відчував огиду, звичайно, але думаю, не був обурений, як ото ми обурюємося, коли цуценя насере нам на килим. Я стояв трохи далі, аніж ти тепер стоїш, і дивився, як Рей поринає під воду. Його голова занурилася останньою, і я пригадав, що коли був малим хлопчиком, то думав, що, коли ти пірнеш на дно будь-якої водойми, твоя голова проб'є дно й вистромиться в простір, — так я собі уявляв земну кулю, ти розумієш? Тож коли моя голова простромиться крізь поверхню земної кулі, я полечу в простір і так летітиму мільйон років у цьому холоді. І коли Рей занурився під воду, я так собі уявляв його дальший рух. Я думав, він поринатиме під воду доти, доки не проб'є дірку в корі планети й не полетить протягом мільйонів років через космічний простір.

Дейв промовив:

— Мені здається, ти щось надумав, Джиммі, але ти помиляєшся. Ти думаєш, я вбив Кейті, еге?

— Нічого не кажи, Дейве, — кинув Джиммі.

— Ні, ні, ні, — сказав Дейв, несподівано побачивши у Веловій руці пістолет. — Я не маю ніякого стосунку до смерті Кейті.

Вони хочуть убити мене, зрозумів Дейв. О, Ісусе, ні. Це щось таке, до чого ти маєш підготуватися. Ти не можеш просто вийти з бару, виблювати й, повернувшись назад, зрозуміти, що це кінець твого життя. Ні. Мені треба повернутися додому. Мені треба залагодити свої стосунки з Селестєю. Зрештою поїсти чогось.

Джиммі засунув руку до кишені свого піджака й витяг її звідти з ножем. Його рука трохи тремтіла, коли він відкрив лезо. Тремтіла також його верхня губа й частина підборіддя, зрозумів Дейв. Надія існує. Не дай своєму мозку замерзнути. Надія є.

— Тієї ночі, Дейве, коли померла Кейті, ти прийшов додому, весь покритий кров'ю. Ти розповів дві різні історії про те, як ти пошкодив свою руку, й твій автомобіль бачили біля «Останньої краплі», коли звідти вийшла Кейті. Ти набрехав копам і набрехав усім іншим.

— Подивися на мене, Джиммі. Будь ласка, подивися.

Джиммі не відривав погляду від підлоги.

— Джиммі, я справді мав на собі кров. Я побив одну падлюку. Побив тяжко.

— Ти знову розповідатимеш про грабіжника? — запитав Джиммі.

— Ні. Він був гвалтівник дітей. Він трахався з малим хлопчиком у своєму автомобілі. Він був вампір, Джиме. Він отруював того малого.

— Отже, він не був грабіжник. Він був падлюка, яка гвалтувала дітей. Я правильно тебе зрозумів, Дейве? І ти вбив ту падлюку?

— Так...Убив... Я і Хлопчисько.

Дейв і гадки не мав, нащо це сказав. Він ніколи не говорив про Хлопчиська. Цього робити було не слід. Люди б не зрозуміли. Можливо, це був страх. Можливо, потреба, щоб Джиммі зазирнув йому в голову й зрозумів — так, у ній відбувається казна-що, але подивися на мене, Джиммі, зрозумій, я не належу до тих людей, які вбивають невинних.

— Отож, ти й згвалтований хлопець...

— Ні, — сказав Дейв.

— Як ні? Адже ти сказав, що ти й хлопчисько...

— Ні, ні... Забудь про це. Моя голова іноді перетворюється на смітник. Я хотів сказати...

— Ні, запхайся, — сказав Джиммі. — Отже, ти вбив гвалтівника дітей. Ти мені розповідаєш про це, але не розповів своїй дружині? Я вважаю, що насамперед ти мусив розповісти це їй. А надто останньої ночі, коли вона сказала тобі, що не вірить у балачки про грабіжника. Чому ти все-таки не розповів правду їй? Більшість людей не має нічого проти смерті гвалтівника дітей, Дейве. Твоя дружина подумала, що ти вбив мою дочку. І ти хочеш переконати мене, що їй приємніше думати, що ти вбив молоду невинну дівчину, а не педофіла? Поясни це мені, Дейве.

Дейв хотів сказати, я вбив його тому, що боявся перетворитися на нього. Якби я з'їв його серце, я поглинув би й розчинив у собі його дух. Але я не можу сказати це *вголос*. Я не можу повідомити *цю правду*. Знаю, я присягнувся, що сьогодні більше не буде таємниць. Але *ця таємниця* має залишитися таємницею, незалежно від того, скільки брехень знадобиться мені, щоб її поховати.

— Ну ж бо, Дейве. Лише скажи мені, чому ти так вирішив. Чому не сказав своїй власній дружині правду?

І найточніша відповідь, яку зміг йому дати Дейв, була:

— Я не знаю.

— Ти не знаєш. Окей. Отже, тепер ти вигадав цю нову казку, де ти й хлопчак — хлопчак, яким міг бути й ти у своєму дитинстві, — ти й той хлопчак...

— То був тільки я, — сказав Дейв. — Я сам убив те страховище без обличчя.

— Кого ти вбив? — запитав Вел.

— Чоловіка. Гвалтівника. Я його вбив. Я. Лише я. На паркувальному майданчику «Останньої краплі».

Джиммі сказав:

— Я не чув, щоб якихось мертвих чоловіків знаходили біля «Останньої краплі».

І подивився на Вела.

І той озвався:

— Чого ти дозволяєш цій купі лайна щось пояснювати, Джимме? Хочеш насмішити мене чи що?

— Ні, це правда, — сказав Дейв. — Присягаюся своїм сином. Я запхав труп у багажник його автомобіля. Я не знаю, що сталося з тим автомобілем, але я це зробив, присягаюся Богом. Я хочу побачитися зі своєю дружиною, Джиммі. Я не хочу помирати. — Дейв глянув на темне дно мосту, почув, як шарудять на ньому шини, побачив, як бризкають звідти жовті промені світла. — Джиммі, я тебе благаю, не забирай у мене життя!

Джиммі подивився Дейвові в обличчя, і Дейв побачив там свою смерть. Вона жила в Джиммі, схожа на Вовків. Дейвові дуже хотілося подивитись на неї, але він не міг. Він не міг дивитись, як він помирає. Він стояв тут тепер, стояв, упираючись ногами в цей хідник. Його серце помпувало кров, його мозок надсилав сигнали до нервів, м'язів та органів, його адреналінові залози активно працювали — і будь-яка секунда, можливо, наступна, могла стати для нього останньою, лезо ножа могло вгородитися йому в груди. І разом із болем прийде певність того, що це життя — його бачення, усі його думки та почуття, і те, що він споглядає світ, і їсть, і кохається, і сміється, і доторкається, і вдихає запах, — закінчилося. Ні, він цього не зможе витерпіти. Він благатиме. Він зробить усе, чого вони від нього захочуть, аби вони не вбивали його.

— Я думаю, ти заліз, Дейве, у той автомобіль двадцять п'ять років тому, і хтось інший прийшов на твоє місце. Думаю, твій мозок чогось позбувся, — сказав Джиммі. — Їй було дев'ятнадцять років. Ти знаєш? Дев'ятнадцять років. І вона зроду не зробила тобі нічого поганого. Ти їй навіть подобався. І ти її вбив. Чому? Тому що твоє життя стало тобі не любе й краса почала дратувати тебе? Тому що я тоді не захотів сідати в той автомобіль? Ти тільки скажи мені це, Дейве. Скажи мені. Скажи. І я дозволю тобі жити.

— Облиш, Джиммі, — мовив Вел. — Тобі стало *жаль* цього лайна? Послухай-но...

— Запхайся, Веле, — кинув Джиммі, тицьнувши в нього пальцем крізь чорну пітьму. — Я передав тобі клятву тачку, коли

мене замели, а ти її розламав. Я тобі багато чого давав, але ти спроможний тільки накачувати свої м'язи та продавати паскудну наркоту. Тож не давай мені свої поради, Веле. Хай тобі таке навіть на думку не спадає.

Вел відвернувся й копнув ногою по бур'янах, щось бурмочучи собі під ніс.

— Скажи мені, Дейве. Але не починай знову городити свою бредню про гвалтівника дітей, бо сьогодні я не бажаю чути ніякої бредні. Скажи мені правду. Якщо ти знову мені збрешеш, я відправлю тебе на той світ.

Джиммі кілька разів глибоко вдихнув повітря. Він тримав ніж перед обличчям Дейва, а тоді опустив його й засунув за пояс біля правого стегна. Він широко розвів свої неозброєні руки.

— Дейве, я подарую тобі життя. Ти тільки скажи мені, навіть якщо ти її вбив. Тебе посадять у в'язницю, тут я тобі не брехатиму. Але ти житимеш. Ти дихатимеш.

Дейва опанувало таке могутнє почуття вдячності, що він мало не подякував уголос Богові. Він хотів би обняти Джиммі. Тридцять секунд тому він був сповнений найчорнішого розпачу. Він був готовий упасти навколішки й благати: «Джиммі, я не хочу вмирати. Я не готовий. Я не готовий покинути світ. Я не знаю, що там на мене чекає. Не думаю, що це рай. Не думаю, що там буде світло. Думаю, там буде темно й холодно, нескінченний тунель і нічого іншого. Як твоя дірка в корі планети, Джиме. І я не хочу перебувати сам-один у порожнечі, терпіти роки порожнечі, століття холоду, в якому плаватиме лише моє серце, саме-одне, саме-одне й саме-одне».

Але тепер він житиме. Якщо збреше. Якщо зціпить зуби й скаже Джиммі те, що той хоче почути. Його, мабуть, битимуть. Але він житиме. Він бачив це в очах Джиммі. Джиммі не брехун. Вовки повтікали, й перед ним залишився чоловік із ножем, який теж потребував завершення, чоловік, нестерпно придавлений тягарем незнання, який сумує за дочкою, до якої він уже ніколи не доторкнеться.

Я повернуся додому, до тебе, Селесто. Ми станемо добре жити. Я тобі обіцяю, більше не буде брехень. Не буде таємниць.

Я мушу сказати цю останню брехню, найтяжчу брехню з мого брехливого життя, бо я не можу не сказати цієї своєї найтяжчої брехні. Хай краще він думає, що я вбив його дочку, аніж знає, чому я вбив того педофіла. Це добра брехня, Селесто. Вона допоможе мені купити нам життя.

— Скажи мені, — наполягав Джиммі.

Дейв відповів йому так близько до істини, як тільки міг:

— Я побачив її в барі «Мак-Гіллз» тієї ночі, і вона нагадала мені про мрію, яку я завжди мав.

— І про що ж ти мріяв? — запитав Джиммі. Його обличчя скривилось, а голос тріснув.

— Про юність, — вимовив Дейв.

Джиммі похнюпив голову.

— Не пригадую, щоб я її мав, — сказав Дейв. — А Кейті була її втіленням, і я, либонь, не витримував.

Він тяжко страждав, кажучи це Джиммі, слова розривали йому душу, але Дейв хотів потрапити додому, дати лад у своїй голові, побачити свою родину, і якщо за це доведеться заплатити такою ціною, то нехай. Він хоче, щоб усе було гаразд. А коли справжнього вбивцю спіймають і засудять, Джиммі зрозуміє, на яку жертву йому, Дейвові, довелося піти.

— Якась моя частина, — промовив він, — так і не вилізла з того автомобіля, Джиме. Як ото ти сказав. Якийсь інший Дейв повернувся в своє оточення в Дейвовому одязі, але Дейвом він не був. Дейв досі сидить у тому підвалі. Розумієш?

Джиммі кивнув головою, а коли підняв голову, Дейв побачив, що очі в нього вологі й блискучі, сповнені співчуття, а може, й любові.

— То такою була твоя мрія? — прошепотів Джиммі.

— То була мрія, так, — сказав Дейв і відчув, як холод його брехні проник йому у шлунок і стає таким холодним, що спочатку він подумав, це від голоду, адже він спорожнив живіт від решток їжі в Містичну річку лише кілька хвилин тому. Проте це був інший холод, холод, якого він раніше ніколи не знав. Крижаний холод. Такий крижаний, що майже обпікав. Ні, він був гарячий. Він тепер палахкотів у його нижній

частині й підіймався вгору до грудей, висмоктуючи з них повітря.

Куточком ока він побачив, як Вел Севідж підстрибнув у повітря й загорлав:

— Оце по-нашому! Оце те, що я тобі казав!

Він подивився в обличчя Джиммі, чиї губи рухалися надто повільно й надто швидко водночас:

— Ми поховаємо тут свої гріхи, Дейве. Ми їх відмиємо, — сказав він.

Дейв сів. Він побачив, як із нього витікає кров, і, коли він притулив долоню до живота, його пальці намацали розколинну, яка перетинала йому тіло.

Він сказав:

— Ти мені збрехав.

Джиммі нахилився над ним.

— Що?

— Ти мені збрехав.

— Ти бачиш, його паскудні губи ворухатяться, — сказав Вел. — Він ворухить губами.

— Я маю очі, Веле.

Дейв відчув, як над ним ковзнуло знання, і то було найбридкіше знання, яке будь-коли навідувало його. Воно було підле й байдуже. Воно було черстве й повідомляло йому одну істину: ти помираєш.

Я не можу ухилитися від цього. Не можу виблагати собі пощаду чи захватися за своїми таємницями. Я не можу сподіватися на затримку, на співчуття. Співчуття від кого? Усім байдуже. Усім байдуже. Крім мене. Мені не байдуже. Та ще й як не байдуже. Бо це несправедливо. Я не зможу провалитися в цей тунель сам-один. Не виштовхуйте мене туди. Будь ласка, розбудіть мене. Я хочу пробудитися. Хочу відчути тебе, Селесто. Хочу відчути твої руки. Я не готовий.

Він спробував зосередити свій зір, коли Вел подав Джиммі якусь річ і Джиммі притулив її Дейвові до лоба. Вона була холодна. Вона була холодним кільцем, вона обіцяла принести йому полегкість, пригасити полум'я, що спалювало йому тіло.

Стривай! Ні! Ні, Джиммі! Я знаю, що це таке. Я спроможний побачити спусковий гачок. Не стріляй, не стріляй, не стріляй! Подивись на мене. Побач мене. Не роби цього. Будь ласка. Якщо ти відвезеш мене до лікарні, я одужаю. Вони мене вилікують. О Боже, Джиммі, не роби цього своїм пальцем, не роби! Я набрехав, не виштовхуй мене з цього світу, будь ласка, я не готовий прийняти кулю в свій мозок! Ніхто до цього не готовий! Ніхто! Не роби цього, Джиммі!

Джиммі опустив пістолет.

Дякую тобі, сказав Дейв. Дякую тобі, дякую.

Дейв ліг на спину й побачив смуги світла, які ковзали по дну моста, пробиваючись крізь чорноту ночі, палаючи. Дякую тобі, Джиммі. Тепер я буду хорошим чоловіком. Ти навчив мене чогось. Ти навчив. І я скажу тобі, чого саме ти мене навчив, коли я зможу вдихнути повітря. Я стану хорошим батьком. Я стану хорошим чоловіком для своєї дружини. Я обіцяю. Я присягаюся...

Вел промовив:

— Отже, окей. Справу зроблено.

Джиммі подивився на тіло Дейва, на розколину, яку він прорізав у його животі й грудях, на дірку від кулі, яку він прострелив у його лобі. Він скинув свої черевики й зняв піджак. Потім скинув светра з високим коміром і штани хакі, які він забруднив Дейвовою кров'ю. Зняв і нейлоновий тренувальний костюм, який був на ньому, й доклав його до купи біля Дейвового тіла, залишившись у футболці та джинсах. Він чув, як Вел накладає в човна Г'юї шлакоблоки та важкий ланцюг. Потім Вел повернувся з великим зеленим мішком на сміття, витяг з нього черевики й кинув Джиммі. Той взув їх і перевіряв, чи немає крові на футболці та джинсах. Крові не було, вона не просочилася крізь верхній одяг. Навіть тренувальний костюм був майже чистий.

Він став навколішки біля Вела й запхав свій одяг у мішок. А тоді взяв свій ніж і пістолет, вийшов на край причалу й побурив їх один за одним на середину Містичної річки. Він міг покласти їх у мішок разом зі своїм одягом і скинути їх із човна згодом разом із тілом Дейва, але з якоїсь причини йому треба було зробити це негайно, перевірити рух своєї руки, коли

вона вистрелила в повітря, і зброя закрутилася спіраллю, полетіла по дугоподібній траєкторії та пішла під воду з тихим плюскотом.

Він став навколішки й заглянув у воду. Дейвова блювотина давно попливла геть, і Джиммі опустив руки в річку, досить брудну й маслянисту, та відмив їх від крові Дейва. Іноді у своїх сновидіннях він робив те саме — мив свої руки у воді Містичної річки, — коли голова Правильного Рея Гарріса виринула з води й дивилася на нього.

Правильний Рей завжди казав те саме:

— Ти не можеш випередити потяг.

І Джиммі збентежено відповідав:

— Ніхто не може, Рею.

Правильний Рей, знову поринаючи, усміхався.

— А ти насамперед

Джиммі бачив ці сновидіння протягом тринадцяти років — тринадцять років голова Рея коливалася на хвилях, а він і досі не знав, що той, у біса, хотів йому цим сказати.

27

Кого ти любиш?

Коли Бренден повернувся додому, матері вже не було, вона пішла на розіграш лотереї «Бінго», лишивши записку: «Курка в холодильнику. Рада, що в тебе все гаразд. Але не перетворюй це на звичку».

Бренден заглянув у свою та Рееву кімнату, але Рея також не було вдома. Бренден узяв на кухні стілець і поставив його перед коморою. Він став на стілець, і той перехилився ліворуч, на той бік, з якого бракувало одного гвинта. Він подивився на дошку стелі й побачив на ній відбитки пальців на пилюці. Раптом повітря перед його очима сколихнулося й замиготіло чорними крапками. Він притиснув праву долоню до дошки й злегка її підняв. Потім опустив руку, витер її об штани й зробив кілька вдихів.

Існують речі, на які ти не хочеш знати відповіді. Бренден ніколи не мав бажання зустрітися зі своїм батьком, коли став до-

рослим: він не хотів побачити батькове обличчя й зрозуміти, як легко той пережив розлуку з родиною. Він ніколи не розпитував Кейті про її колишніх залицяльників, навіть про Боббі О'Доннела, бо не хотів уявити, як вона лежить на комусь іншому, цілуючи його так, як вона цілувала Брендена.

Бренден знав також правду про істину. У багатьох випадках усе зводилося до того, щоб подумати, чи хочеш ти дивитися їй у вічі, а чи волієш жити в комфортному незнанні або в брехні. А незнання чи брехню часто недооцінюють. Більшість людей, яких Бренден знав, не могла прожити й дня без незнання, прикрашеного брехнею.

Але цій істині він мусив подивитись у вічі. Адже він уже подивився їй у вічі в камері попереднього ув'язнення, й вона пронизала його, як куля, й засіла у нього в шлунку. Вона не вийшла назовні, а це означало, що він не зможе заховатися від неї, не зможе переконати себе, що її ніколи не існувало. Незнання тут не було можливе. Брехня б тут теж не допомогла.

— Прокляття, — сказав Бренден.

Він відсунув дошку вбік і засунув руку в темряву, доторкаючись пальцями до скіпок і більшої кількості пилюки, але не до пістолета. Він мацав там ще з хвилину, хоч і знав, що зброя зникла. Батькового пістолета не було там, де він мав бути. Він був на волі у світі, й він убив Кейті.

Бренден поставив дошку на місце. Знайшов ганчірку й витер згустки пилюки, що нападали на підлогу, а стілець відніс назад на кухню. Він відчував потребу бути точним у своїх рухах. Це було важливо для того, щоб зберегти спокій. Він налив собі склянку помаранчевого соку й поставив її на стіл. Далі сів на стілець із розхитаною ніжкою і сів так, щоб дивитися на двері в центрі помешкання. Він випив трохи свого соку й став чекати Рея.

— Поглянь на це, — сказав Шон, дістаючи з ящика латентні знімки відбитків пальців і кладучи їх перед Вайті. — Цей найчіткіший, який вони зняли на дверях. Він маленький, бо належить дитині.

Вайті промовив:

— Стара леді Прайор чула, як двоє хлопчаків гралися на вулиці, перед тим як автомобіль Кейті на щось наїхав. Вони гралися хокейними ключками, сказала вона.

— Вона сказала, що чула, як Кейті сказала: «Привіт». Можливо, то була не Кейті. Голос малої дитини може пролунати, як жіночий голос. І не дивно, що немає слідів. Скільки вони важили — по сто фунтів?

— Ти впізнаєш голос цього хлопчака?

— Схожий на голос Джонні О'Ші.

Вайті кивнув.

— Другий хлопчак не сказав нічого.

— Бо він німий і нічого говорити не може, — нагадав Шон.

— Привіт, Рею, — сказав Бренден, коли двоє хлопчаків увійшли до помешкання.

Рей кивнув головою. Джонні О'Ші махнув рукою. Вони попрямували до спальні.

— Рею, підійди, будь ласка.

Рей подивився на Джонні.

— Лише на секунду, Рею. Я хочу дещо запитати в тебе.

Рей обернувся, а Джонні О'Ші поставив долі спортивну сумку, яку ніс, і сів на краєчок ліжка місіс Гарріс. Рей перетнув невеличку залу, увійшов на кухню й, простягнувши свої руки, подивився на брата, ніби запитуючи: «Чого тобі?»

Бренден підчепив ногою стілець, витяг його з-під столу й кивнув на нього.

Голова Рея смикнулася, коли він відчув носом щось у повітрі, запах, якого він не любив. Він подивився на стілець. Подивився на Брендена.

І просигналив знаками:

— Що я такого зробив?

— Це ти мені скажи, — мовив Бренден.

— Я не вчинив нічого поганого.

— Тоді сядь.

— Не хочу.

— Чому?

Рей стенив плечима.

— Кого ти ненавидиш, Рею? — запитав Бренден.

Рей подивився на нього, як на схибнутого.

— Ну ж бо, признайся, — сказав Бренден, — кого ти ненавидиш?

Реєва відповідь була коротка:

— Нікого.

Бренден кивнув головою.

— Окей. Тоді скажи, кого ти любиш?

Рей подивився на нього тим самим поглядом.

Бренден нахилився вперед, упершись руками в коліна.

— Кого ти любиш?

Рей подивився вниз на свої черевики, потім угору — на Брендена. Він підняв руку й показав на брата.

— Ти мене любиш?

Рей кивнув головою з виразом нетерпіння.

— А маму?

Рей похитав головою.

— Ти не любиш маму?

Рей зітхнув і знаками показав:

«Я не почуваю до неї ні любові, ані ненависті».

— Тож я єдина людина, яку ти любиш?

Реєве личко скривилося в незадоволеній гримасі. Його руки злетіли вгору.

«Так. А тепер мені можна йти?»

— Ні. Сядь, — сказав Бренден.

Рей подивився на стілець, його обличчя було червоне й сердите. Він звів очі вгору й поглянув на Брендена. Далі підняв руку, виставив середній палець, а потім обернувся, щоб піти з кухні.

Бренден навіть не зрозумів, що підхопився з місця, схопив Рею за волосся й, смикнувши, повалив його на підлогу. Він тягнув його назад із такою силою, ніби тягнув іржаву газонокосарку, а потім розтулив пальці, й Рей вислизнув із його руки та, вдарившись об стіну, впав на кухонний стіл. Уся споруда затріщала й гепнулася з ним на підлогу.

— Ти мене любиш? — запитав Бренден, навіть не поглянувши вниз на свого брата. — Ти так мене любиш, Рею, що навіть убив мою кохану дівчину?

Ураз Джонні О'Ші, як і сподівався Бренден, похопився з місця. Схопивши свою спортивну сумку, він кинувся до дверей, але Бренден уже був на ньому. Він схопив малого мерзотника за горло й ударив його об двері.

— Мій брат ніколи нічого не робить без тебе, О'Ші! Ніколи! Він замахнувся кулаком, і Джонні заверещав:

— Ні, Брене! Не бий!

Бренден так сильно затопив йому в писк, що чути було, як затріщав його ніс. Потому він урізав йому ще раз. Коли Джонні впав додолу, він скулився в клубок, плюючи кров'ю. Бренден заговорив:

— Я ще повернуся й битиму тебе до смерті, паскудна торбо з лайном.

Рей стояв на хистких ногах, коли Бренден повернувся на кухню, його кросівки ковзали на розбитих кахлях. Він з такою силою заліпив йому ляпаса, що той упав на зливальницю. Далі схопив брата за сорочку, і Рей витріщився на нього. З його наповнених ненавистю очей струменіли сльози, рот був заюшений кров'ю. Бренден кинув його на підлогу, розкинув йому руки й придавив їх коліньми.

— Говори! — наказав Бренден. — Я знаю, ти можеш. Говори, падлючий виродку, або, присягаюся Богом, я тебе вб'ю, Рею. Говори! — заволав Бренден і став молотити Рея по вухах. — Говори! Назви її ім'я! Скажи Кейті, Рею, скажи Кейті!

Очі Рея затуманилися й отупіли, й він виплюнув кров на власне обличчя.

— Говори! — заверещав Бренден. — Я тебе порішу, виродку, якщо ти не заговориш!

Він схопив брата за волосся біля скронь, відірвав його голову від підлоги й став смикати її сюди-туди, поки Реєві очі знову сфокусувалися. Бренден потримав його голову й, заглянувши глибоко в ці сірі зіниці, побачив там так багато любові й ненависті, що йому захотілося відірвати цю голову й викинути у вікно.

Він знову зажадав:

— Говори, — але тепер промовив це слово хрипким здушеним пошептом, — говори.

Він почув гучний кашель, озирнувся й побачив, що Джонні О'Ші стоїть на ногах, спльовуючи кров на підлогу й тримаючи в руці пістолет Рея Старшого.

Шон і Вайті підіймалися сходами, коли до них долинули звуки. У помешканні чувся галас та характерні звуки від ударів тіла по тілу. Потім хтось заволав: «Я тебе вб'ю, виродку!», і Шон, опустивши руку на свій «глок», потягся до дверної ручки.

— Стривай, — сказав Вайті, але Шон уже обернув ручку й ступив у помешкання. За шість дюймів поперед нього хлопчак націляв йому в груди пістолет.

— Стій на місці, е! Не натисни на курок!

Закривавлене обличчя Джонні О'Ші налякало Шона до смерті. Там не було нічого. Либонь, ніколи й не було. Якщо малий натисне на курок, то не тому, що він розгніваний або наляканий. Він натисне на курок тому, що Шон є відеообразом завбільшки шість футів на два дюйми, на який націлений його пістолет.

— Джонні, ти повинен покласти пістолет на підлогу.

Шон чув, як напружено дихає Вайті по той бік порогу.

— Джонні.

Джонні О'Ші сказав:

— Він мене вдарив. Двічі. Зламав мені ніс.

— Хто?

— Бренден.

Шон поглянув ліворуч і побачив Брендена, який стояв у дверях кухні, опустивши руки, заляклий від жаху. Шон зрозумів, що Джонні О'Ші готувався вистрелити в Брендена, коли він увійшов. Він чув дихання Брендена, повільне й неглибоке.

— Ми заарештуємо його, якщо ти хочеш.

— Я не хочу, щоб його заарештували. Я хочу, щоб він помер.

— Померти — це страшна подія, Джонні. Ті, хто помер, ніколи не повертаються, ти це знаєш?

— Знаю, — відповів малий. — Я все про це знаю. Ви цим скористаєтеся?

— Чим?

Джонні О'Ші кивнув на Шонове стегно.

— Своїм пістолетом. Це «глок»?

— Це справді «глок».

— «Глоком» можна прострелити й зад. Я хотів би мати такий. То ви ним скористаєтеся?

— Тепер?

— Так. Випробуєте його на мені?

Шон усміхнувся.

— Ні, Джонні.

Джонні сказав:

— Якого хера ви всміхаєтеся? Випробуйте його на мені. Або давайте, хто кого. Це буде цікаво.

Він витягнув руку з пістолетом, дуло якого було тепер на відстані дюйма від грудей Шона.

— А ти поглянь на мого партнера. Розумієш, про що я кажу? — мовив Шон.

— Подивися на нього, Рею! — гукнув Джонні. — На цього клятого копа. Я на нього напав. Запам'ятай.

— Ліпше припинімо цю гру, — мовив Шон.

— Ви таке бачили? Як коп женеться за чорнопиким і виганяє його на дах? Чорнопикий штовхає копа, і той летить униз. Чорнопикий геть розлютився, і йому було байдуже, що коп мав дружину й купу малечі вдома. Чорнопикий був молодець.

Шон бачив такі картини раніше. Колись, коли він ще працював в однострої, його послали на підкріплення банку, на який напала ціла банда. Шон спостерігав на екрані монітора відеокамер банку, як один з охоронців цілком перемавився за дві години, маючи в своїй руці пістолет і відчуваючи його силу. Спочатку він був нажаханий, але хутко подолав свій страх. Він полюбив свій пістолет.

І на мить Шон побачив Лорен, яка дивилася на нього з подушки, притиснувши одну долоню до своєї голови. Він побачив свою омріяну доньку, відчув її запах і подумав, яке то бу-

де нещастя, якщо йому доведеться померти, не побачивши більше ані Лорен, ані свою доньку.

Він зосередив увагу на порожньому обличчі перед собою. Він сказав:

— Джонні, ти бачиш того чоловіка ліворуч від себе? Того, який стоїть у дверях?

Джонні швидко поглянув ліворуч.

— Бачу.

— Він не стрілятиме в тебе. Не хоче стріляти в тебе.

— Нехай стріляє, мені байдуже, — сказав Джонні, але Шон побачив, що його слова дійшли до хлопця, його очі застрибали вгору-вниз.

— Але якщо ти вистрелиш у мене, у нього не буде вибору.

— Я не боюся смерті.

— Я знаю. Але ти розумієш, у чому тут річ? Він не стрілятиме тобі в голову чи в інше подібне місце. Ми не вбиваємо дітей, е. Але якщо він вистрелить із того місця, де стоїть, чи ти знаєш, куди полетить куля?

Шон не відводив очей від Джонні, хоч його голова здавалася магнетизованою пістолетом у руці хлопчиська. Він прагнув дивитися на нього, бачити, де перебуває спусковий гачок і чи має намір Джонні його натиснути. Я не хочу бути застреленим, думав Шон, а тим більше, щоб застрелив мене малий хлопчисько. Більш патетичного способу покинути цей світ годі й вигадати. Він відчував, що Бренден, який стояв ліворуч від нього за десять футів, мабуть, думає те саме.

Джонні облизав губи.

— Вона влучить тобі під пахву, е, й проб'є твій хребет. Це тебе паралізує. Ти будеш, як оті діти, що їх показують у рекламі Джиммі Фанда. Ти їх, звичайно, бачив. Вони сидять на візках, перехилившись набік, не будучи здатними втримати голову на шії. Ти також станеш таким, Джонні. Людям доведеться тримати тарілку біля твого рота, щоб ти міг смоктати їжу через соломинку.

Джонні, було видно, щось вирішив. Шон побачив, як у темному мозку малого немов спалахнуло світло, і завмер від стра-

ху, бо знав, що малий спроможний натиснути на гачок, хай це буде тільки для того, щоб почути звук пострілу.

— Він зламав мій падлючий ніс, — сказав Джонні й повернувся до Брендена.

Шон відчув, як його подих здивовано затримався в роті, й, глянувши вниз, побачив, що пістолет відійшов від його тіла, обернувшись, як на тринозі. Він викинув руку так швидко, наче її контролював хтось інший, і схопився за пістолет, коли Вайті увійшов до кімнати з наведеним на груди хлопця «глоком». З рота в малого вихопився крик — зітхання розчарованого подиху. Такий крик може вихопитися в дитини, коли, розкривши коробку з різдвяним подарунком, вона знаходить там лише брудну шкарпетку. Шон притиснув хлопця лобом до стіни й забрав у нього пістолет.

— Прокляття! — сказав Шон і закліпав віями, дивлячись крізь очі, які заливав піт.

Джонні заплакав так, як може заплакати лише тринадцятирічний хлопчисько, так ніби весь світ повстав проти нього.

Шон обернув його до стіни й відвів руки йому за спину. Він побачив, що Бренден зробив нарешті глибокий вдих, губи й руки йому тремтіли, Рей Гарріс стояв позад нього на кухні, що мала такий вигляд, ніби там пролетів ураган.

Вайті підійшов до Шона й поклав руку йому на плече.

— Як ти?

— Малий наготувався стріляти, — сказав Шон, відчуваючи, що піт намочив йому весь одяг, навіть шкарпетки.

— Ні, я не хотів, — заскиглив Джонні. — Я хотів тільки пожартувати.

— Будь ти проклятий, — сказав Вайті й прихилився своїм обличчям до хлопчачого. — Нікого не цікавлять твої сльози, підлий виродку, крім твоєї матері. А ми бачили й не таке.

Шон заклацнув наручники на зап'ястках Джонні О'Ші, заштовхнув його на кухню й примусив сісти на стілець.

— Рею, ти маєш такий вигляд, ніби хтось на повному ходу скинув тебе з вантажівки, — сказав Вайті.

Рей подивився на брата.

Бренден прихилився до плити, і його тіло безпорадно обвисло. Шонові здалося, він міг би впасти від легкого вітерцю.

— Ми знаємо, — сказав Шон.

— Що ви знаєте? — прошепотів Бренден.

Шон подивився на хлопчача, який шморгав носом на своєму стільці, на другого хлопчача, німого, що дивився на них так, ніби чекав, що вони скоро підуть і він зможе повернутися до своїх відеоігор у задній спальні. Шон був цілком переконаний, що навіть коли він скористається послугами перекладача мови знаків та соціального працівника й допитає хлопчаків, вони скажуть йому, що скоїли вбивство «просто так». Тому що вони добули пістолет. Тому що перебували на тій вулиці, по якій вона їхала. Можливо, й тому, що Рей завжди її недолюблював. Тому що їм раптом спала чудова думка. Тому що вони ніколи не вбивали нікого раніше. Тому що коли ти поклав пальця на спусковий гачок, мусиш на нього натиснути, бо інакше цей палець свербітиме в тебе багато тижнів.

— Що ви знаєте? — повторив Бренден хрипким голосом.

Шон стеноу плечима. Він хотів би мати відповідь для Брендена, та коли подивився на цих двох хлопчаків, нічого не спало йому на думку. Взагалі нічого.

На Геннон-стрит Джиммі взяв із собою пляшку. У кінці цієї вулиці був дім для літніх людей, збудований з вапняку й граніту ще в шістдесятих роках двадцятого сторіччя. Він мав два поверхи й тягся на половину кварталу по Геллер-корт, вулиці, що починалася там, де закінчувалася Геннон-стрит. Джиммі примостився сидіти на білих сходах і дивився назад, униз на Геннон-стрит. Він чув, старих людей звідти виганяють, бо Пагорби стали такими популярними, що власник будівлі мав намір продати її чоловікові, який спеціалізувався на облаштуванні кондомініумів для молодих подружжів. Пагорби як житловий район фактично вже перестали існувати. Раніше їх уважали снобістським братом Низини, але тепер вони вже випали з цієї родини. Незабаром тут усе, либонь, перепланують, змінять назву й відріжуть цей клапоть території від Східного Бакінгему.

Джиммі дістав кухоль з-під куртки, ковтнув трохи віскі й подивився на те місце, де вони востаннє бачили Дейва Бойла того дня, коли незнайомі чоловіки посадили його в свою машину, і його голова виглядала в заднє вікно, розчиняючись у тіні в міру того, як зростала відстань.

Я не хотів би, щоб це був ти, Дейве. Справді не хотів би.

Він підняв кухля й звернувся до Кейті. Тато спіймав його, моя любя. Тато його покарав.

— Розмовляєш сам із собою?

Джиммі підвів голову й побачив Шона, який вийшов з автомобіля, тримаючи в руках бляшанку з пивом. Побачивши величезну пляшку Джиммі, він усміхнувся:

— Маєш якийсь привід?

— Важка ніч, — відповів Джиммі.

Шон кивнув головою.

— У мене вона теж була нелегкою. Я бачив кулю зі своїм ім'ям на ній.

Джиммі посунувся, й Шон сів поруч.

— Чому ти приїхав мене сюди шукати?

— Твоя дружина сказала, що ти, певно, тут.

— Моя дружина?

Джиммі ніколи не розповідав їй про свої поїздки сюди. Господи, та вона справжній детектив.

— Так от, Джиммі. Ми домоглися сьогодні успіху.

Джиммі зробив великий ковток із пляшки, відчуваючи, як затремтіло його серце.

— Успіху?

— Так. Ми схопили вбивць твоєї дочки. Схопили готовими.

— Убивць? — перепитав Джиммі. — У множині?

Шон кивнув головою.

— Власне кажучи, дітей. Їм по тринадцять років. Син Рея Гарріса й хлопчисько на ім'я Джонні О'Ші. Півгодини тому вони зізналися.

Джиммі відчув, як ніж увійшов йому в мозок крізь вухо й вистромився назовні крізь друге. Розжарений ніж пронизав йому мозок.

— Жодних сумнівів? — запитав він.

— Жодних, — підтвердив Шон.

— Чому?

— Чому вони це зробили? Вони навіть не знають. Вони гралися з пістолетом. Побачили, як до них наближається автомобіль, і один ліг посеред вулиці. Автомобіль попав у кювет, відмовила передача. О'Ші підбіг до машини з пістолетом, каже, він хотів її лиш налякати, але пістолет вистрелив. Кейті вдарила його дверима, й хлопці кажуть, це їх розлютило. Вони погналися за нею, бо не хотіли, мовляв, щоб вона комусь розповіла, що вони мають пістолет.

— А чому вони її били? — запитав Джиммі й хильнув іще віскі.

— Рей молодший мав хокейну ключку. Він не відповідав на мої запитання. Він німий, тобі це відомо? Але О'Ші сказав, вони її били, бо вона розгнівала їх тим, що втікала. — Шон стенив плечима, так ніби крайне безглуздя того, що сталося, приголомшило навіть його. — Малі мерзотники, — проказав він. — Боялися, вона їх викаже, а тому вбили її.

Джиммі підвівся. Він роззявив рота, щоб ковтнути повітря, але ноги йому підігнулися, й він знову сів на сходи. Шон поклав руку йому на лікоть.

— Розслабся, Джиме. Зроби кілька вдихів.

Джиммі побачив, як Дейв сидить на землі, затуляючи долонями розколину, яку Джиммі накреслив своїм ножом на його животі. Він почув його голос: «Подивися на мене, Джиммі. Подивися на мене».

— Мені зателефонувала Селеста Бойл, — промовив Шон. — Вона сказала, що Дейва немає вдома. Завважила, він трохи схибнувсь останніми днями. Сказала, що ти, Джиммі, можеш знати, де він є.

Джиммі спробував щось сказати. Він розтулив рота, але в його горлянку напхалося щось схоже на вологу вату.

Шон промовив:

— Ніхто більше не знає, де може бути Дейв. А нам, Джиме, важливо побалакати з ним, бо він може щось знати про типа, якого вбито біля «Останньої краплі» тієї самої ночі.

— Убито тієї самої ночі? — спромігся вимовити Джиммі, перш ніж його горло знову забилося мокрою ватою.

— Атож, — підтвердив Шон, і в його голосі прозвучали суворі ноти. — Педофіла з трьома судимостями. Справжній шматок лайна. В поліції висунули версію, що хтось зловив його, коли він трахався з дитиною, і загнав на той світ. Так чи так, — сказав Шон, — а ми хочемо поговорити про це з Дейвом. Ти знаєш, де він, Джиммі?

Джиммі похитав головою, відчуваючи проблеми зі своїм периферійним зором, перед його очима, схоже, утворився тунель.

— Не знаєш? — перепитав Шон. — Селеста твердить, вона сказала тобі, що, на її думку, Дейв убив Кейті. Нібито їй здалося, ти подумав те саме й повзяв намір щось робити.

Погляд Джиммі впирався в тунель, що закінчувався решіткою стічної канави.

— Ти тепер щомісяця посилаєш по п'ятсот баксів Селесті, Джиммі?

Джиммі підняв голову, і кожен з них водночас побачив на обличчі другого: Шон зрозумів, що вчинив Джиммі, а Джиммі побачив, що саме зрозумів Шон.

— Ти це зробив, еге? — сказав Шон. — Ти його вбив.

Джиммі підвівся, тримаючись за перила.

— Не розумію, про що ти говориш.

— Ти вбив їх обох — Рея Гарріса й Дейва Бойла. Господи, Джиммі, я приїхав сюди, думаючи, що вся ця версія — нісенітниця, але з виразу твого обличчя бачу, що так воно й було. Ти божевільний, ти психований шматок лайна. Ти це зробив. Ти вбив Дейва. Ти вбив Дейва Бойла. Нашого друга, Джиммі.

Джиммі пирхнув.

— Нашого друга. Атож, хлопча з Пагорбів, він був твоїм добрим другом. Ти не розлучався з ним, еге ж?

Шон наблизив своє обличчя до його обличчя.

— Він був нашим другом, Джиммі. Ти хіба забув?

Джиммі подивився Шонові в очі. Йому здалося, він хоче врізати йому ляпаса.

— Востаннє я бачив Дейва, — сказав він, — у своєму домі вчора ввечері. — Він відштовхнув Шона й перейшов вулицю. — Більше я не бачив Дейва.

— Ти підлий виродку!

Джиммі обернувся й розвів руки, дивлячись на Шона.

— То заарештуй мене, якщо ти такий упевнений.

— Я добуду докази, — сказав Шон. — Ти знаєш, я їх добуду.

— Ти добудеш гівно, — сказав Джиммі. — Дякую тобі, що ти схопив убивць моєї дочки, Шоне. Справді, дякую. Може, тільки шкода, що ти не зробив цього трохи раніше.

Джиммі стенив плечима, обернувся до нього спиною й пішов униз по Геннон-стріт.

Шон дивився йому навздогін, аж поки не втратив його в темряві під зламаним вуличним ліхтарем навпроти колишнього Шонового будинку.

Ти це зробив, подумав Шон. Ти справді зробив це, холодно-кровний звіре. І найгірше, що я знаю, який ти обережний, бандите. Ти не лишив нам ніяких слідів. Це не в твоїй природі, бо ти чоловік деталей, Джиммі. Ти збіса підступний і хитрий.

— Ти забрав у нього життя, — сказав Шон уголос. — Хіба я помиляюся, підлий чоловіче?

Він кинув порожню бляшанку з-під пива на узбіччя, пішов до свого автомобіля й зателефонував Лорен з мобільного.

Коли вона озвалася, він сказав:

— Це Шон.

Мовчанка.

Він тепер знав, чого досі не сказав і що вона хотіла від нього почути, те, чого він не хотів сказати їй більш ніж рік. Що завгодно, казав він собі, я скажу їй що завгодно, тільки не це.

Але тепер він їй це сказав. Сказав після того, як хлопчисько цілився йому в груди, хлопчисько, в чиїх очах була порожнеча. Після того як побачив в очах бідолашного Дейва розпачливу іскру надії, коли він, Шон, запропонував випити з ним пива, бо цей чоловік, мабуть, ніколи не вірив, що хтось захоче випити з ним пива. І він сказав це тому, що відчув потребу сказати це десь на самому споді своїх мізків, потребу як для Лорен, так і для себе.

Він сказав:

— Пробач мені.

І Лорен озвалася:

— За що?

— За те, що я в усьому звинувачував тільки тебе.

— Окей...

— Послухай...

— Послухай...

— Гарзд, спочатку говори ти, — сказав він.

— Я...

— Що...

— Я... нехай йому чорт, Шоне, ти мені також пробач. Я не хотіла...

— Усе окей, — сказав він. — Справді. — Він глибоко вдихнув, засмоктуючи застояне смердюче повітря свого автомобіля. — Я хочу тебе бачити. Хочу бачити свою доньку.

— Звідки ти знаєш, що вона твоя? — запитала Лорен.

— Вона моя.

— Але ж ти забув про аналіз крові...

— Вона моя, — сказав він. — Мені не потрібен аналіз крові.

Ти повернешся додому, Лорен? Ти повернешся?

Десь на мовчазній вулиці почувся гуркіт двигуна.

— Нора, — промовила вона.

— Чого?

— Це ім'я твоєї донечки, Шоне.

— Нора, — вимовив він захриплим голосом.

Коли Джиммі прийшов додому, Аннабет чекала його на кухні. Він сів на стілець за столом навпроти неї, і вона подарувала йому ту стриману потаємну усмішку, яку він любив і яка означала, що вона знає його надто добре, й він може не відкривати рота довіку, а вона завжди знатиме, що він хотів би сказати їй. Джиммі взяв її за руку й потер своїм великим пальцем її великий палець і спробував знайти силу в тому своєму образі, який він бачив на її обличчі.

На столі між ними стояв дитячий монітор. Вони користувалися ним минулого місяця, Надін тоді захворіла на запалення горла. Коли Джиммі чув її хрипіння під час сну, йому здавалося, що його дитина тоне, й він чекав уже на такий тяжкий кашель, що йому доведеться підхопитися з ліжка, схопити свою дитину на руки й в самих майці та трусах побігти до кімнати швидкої допомоги. Щоправда, Надін швидко одужала, але Аннабет не поклала монітор до футляра, який був у шафі на кухні. Вона вмикала його вночі та слухала, як сплять Надін і Сара.

Вони тепер не спали. Джиммі міг чути їх через маленький гучномовець — як вони шепочуться, хихочуть, і він холонув від жаху, уявляючи своїх дітей на тлі того, що він накоїв.

Я вбив чоловіка. Не того, якого треба було вбити.

Це ганебне знання обпалювало його.

Я вбив Дейва Бойла.

Ці слова палахкотіли, провалюючись йому в живіт. Розпеченими краплями вони проникали крізь нього.

Я скоїв убивство. Я вбив невинного чоловіка.

— Ой, любий, — сказала Аннабет, дивлячись на його обличчя. — Ох, моя дитино, що з тобою? Це Кейті? У тебе такий вигляд, ніби ти помираєш.

Вона обійшла навколо столу. У її очах була тривожна суміш стурбованості й любові. Вона обхопила Джиммі, взяла в руки його обличчя й примусила його заглянути їй у вічі.

— Скажи мені, що з тобою?

Джиммі хотів заховатися від неї. Її любов завдавала йому великого болю. Він хотів утекти від її теплих рук і знайти якесь темне, схоже на печеру місце, куди не зможуть проникнути ані світло, ані любов, а він зможе згорнутися в клубок і виплакати в темряву своє горе й ненависть до себе.

— Джиммі, — прошепотіла вона. Вона поцілувала його повіки. — Джиммі, розкажи мені все. Будь ласка.

Вона притиснула долоні до його скронь і занурила пальці в його волосся, доторкнулася ними до його черепа й поцілувала його. Її язик прослизнув йому в рот і став там мацати, шукаючи джерела його болю, висмоктуючи їх, спроможний

перетворитися на скальпель, якщо буде треба, й повірізати його ракові пухлини, які вона потім висмокче з нього.

— Розкажи мені, Джиммі. Благаю тебе, все мені розкажи.

І він збагнув, дивлячись на її любов, що повинен розповісти їй усе, бо інакше загине. Він не був переконаний, що вона зможе врятувати його, але не сумнівався в тому, що, коли він не відкриється їй тепер, він неминуче загине.

Отож він їй розповів.

Він розповів їй усе. Про Правильного Рея Гарріса й про смуток, який оселився в ньому з його одинадцяти років. Розповів їй, що любов до Кейті була єдиним виправданням для його інакше марного існування, що вона у свої п'ять років — ця донька-чужинець, яка потребувала його й водночас не довіряла йому, — була найдорожчою річчю, яку він будь-коли мав, і давала йому, ту єдину роботу, якої він ніколи не уникав. Він розповів дружині, що любити Кейті й захищати її було єдиним сенсом його існування, й коли він його втратив, то втратив і своє життя.

— А тому, — сказав він їй, відчуваючи, що кухня навколо них стала тісна й маленька, — я вбив Дейва. Я вбив його й поховав у Містичній річці, а тепер раптом з'ясувалося, що він не вчинив великого зла, що він невинний. Ось що я накоїв, Анно. І цього назад не повернеш. Мабуть, я повинен піти до в'язниці. Я признаюся в тому, що вбив Дейва, й повернуся до тюрми, бо, думаю, для неї я народжений. Ні, любя, не заперечуй. Я не годен жити на волі. Мені не можна довіряти.

Його голос звучав, як голос когось іншого. Він так відрізнявся від того, який звичайно злітав з його губів, що Джиммі думав, чи не бачить Аннабет перед собою чужинця, привид Джиммі, який розчиняється в ефірі.

Її обличчя було сухе й стримане, вона ніби позувала для картини. Підборіддя в неї було задерте, очі ясні й незбагненні.

Джиммі знову почув голоси дівчаток на моніторі, вони шепотілися, і їхній шепіт був схожий на шум вітру.

Аннабет нахилилася й почала розстібати йому сорочку. Джиммі дивився на її вправні пальці, але його тіло ніяк не реа-

гувало на її рухи. Вона розстібнула гудзики на сорочці, наполовину стягла її з пліч і притулилася щочкою та вухом до самого осереддя його грудей.

Джиммі промовив:

— Я лише...

— Цссс... — прошепотіла Аннабет. — Я хочу послухати твоє серце.

Її руки ковзнули по ребрах його огруддя, потім угору по спині, й вона сильніше притиснула бічну частину своєї голови до його грудей. Вона заплющила очі, й тонка усмішка заграла на її вустах.

Вони сиділи в такій позі протягом короткого часу. Шепотіння на моніторі перейшло в тихе сопіння — його доньки поснули.

Коли Аннабет відсунулася, Джиммі все ще відчував її щочку на своїх грудях як перманентний відбиток. Вона сіла долі перед ним і дивилася йому в обличчя. Вона нахилила голову до дитячого монітора, і якусь хвилю вони слухали, як сплять їхні донечки.

— Ти знаєш, що я сказала їм, коли вкладала їх спати сьогодні?

Джиммі похитав головою.

Аннабет мовила:

— Я сказала їм, щоб вони були до тебе дуже уважні протягом певного часу. Бо як сильно ми любили Кейті, але ти любив її ще сильніше. Ти любив її так сильно тому, що ти її створив і виховував її, коли вона була зовсім крихітна, й часом твоя любов до неї була такою великою, що твоє серце наповнювалося, як повітряна куля, й було готове луснути від любові до неї.

— Господи, — промовив Джиммі.

— Я сказала їм, що їх їхній тато любив не менше, ніж її. Що він мав чотири серця, й усі вони були наповнені повітрям, і всі боліли. І твоя любов означала, що нам можна ніколи не турбуватися. І Надін сказала: «Ніколи».

— Прощу тебе. — Джиммі почував себе так, ніби був придавлений гранітними брилами. — Припини.

Вона хитнула головою, не спускаючи з нього спокійного погляду.

— Я сказала Надін: «Правильно, дитино. Ніколи. Бо наш тато король, а не принц. А королі знають, що слід робити — навіть якщо це важко, — щоб усе було гаразд. Тато — король, і він...

— Анно...

— ...він зробить усе, що повинен зробити для тих, кого він любить. Кожен припускається помилок. Кожен. Але великі люди намагаються робити все правильно. А це головне. Це те, чого вимагає велика любов. Тому ваш тато — великий чоловік».

Джиммі почував себе засліпленим. Він сказав:

— Ні.

— Селеста телефонувала, — промовила Аннабет. Її слова тепер були наче дротики.

— Не треба...

— Вона хотіла знати, де ти був. Вона сказала мені, що розповіла тобі про власні підозри стосовно Дейва.

Джиммі витер очі тильним боком долоні й подивився на дружину так, ніби ніколи не бачив її раніше.

— Вона сказала мені це, Джиммі, і я подумала, яка дружина може так подумати про свого чоловіка? Якою треба бути недоброю, щоб говорити такі речі? І чому вона розповіла про це тобі? Га, Джиме? Чому вона прибігла до тебе?

Джиммі міг би їй відповісти — він завжди мав певне уявлення про Селесту й про те, як вона іноді дивилася на нього, — проте не сказав нічого.

Аннабет усміхнулася, ніби побачила відповідь на його обличчі.

— Я могла б зателефонувати тобі на твою мобілку. Я могла б. Коли вона сказала мені про те, що ти знаєш, і я згадала, що бачила, як ти поїхав із Велом, я могла здогадатися, що ти надумав робити, Джиммі. Я не заплішена ідіотка.

Заплішеною ідіоткою вона не була ніколи.

— Але я тобі не зателефонувала. Я тебе не зупинила.

— Чому? — запитав Джиммі захриплим голосом.

Аннабет нахилила голову, ніби відповідь була очевидна. Вона стояла, дивлячись на нього своїм дивним поглядом, а тоді

помахами ніг поскидала свої черевики, розстебнула змійку на джинсах і стягнула їх зі своїх стегон, нахилилася та зсунула їх на свої щиколотки. Потому вийшла з них і водночас скинула сорочку й бюстгальтер. Вона витягла Джиммі з його стільця, притисла до свого тіла й поцілувала його вологі вилиці.

— Вони слабаки, — сказала вона.

— Хто «вони»?

— Усі. Усі, крім нас.

Вона стягнула з Джиммі сорочку, й Джиммі побачив її обличчя таким, яким воно було тоді, на В'язничному каналі, тієї ночі, коли вони вперше туди вибралися. Вона запитала, чи наявний злочин в його крові, і Джиммі переконав її, що ні, бо подумав, що саме такої відповіді вона сподівається від нього. І тільки тепер, через дванадцять з половиною років, він збагнув, що вона хотіла почути від нього лише правду. Хоч би яка була його відповідь, вона її прийняла б і пристосувалася до неї. Вона її витримала б. Вона побудувала б їхні життя відповідно.

— Ми не слабаки, — сказала вона, й Джиммі відчув, як відроджується в ньому бажання, так ніби він з ним і народився.

Якби він міг з'їсти її живою, не завдавши їй болю, він пожер би її органи, вгородив би зуби їй у горло.

— Ми ніколи не будемо слабаками.

Вона сіла на кухонний стіл, звисивши з нього ноги. Джиммі дивився, як дружина стягує з себе трусики, й розумів, що це розрада тимчасова, що він просто блокує в собі біль, спричинений убивством Дейва, поринаючи в силу й плоть своєї дружини. Але на сьогоднішню ніч цього вистачить. Не на завтра й не на наступні дні. Але на сьогоднішню ніч — напевне. А хіба не так починаються всі процеси одужання? Маленькими кроками.

Аннабет поклала руки на його стегна, її нігті вп'ялися в плоть біля його хребта.

— Коли ми закінчимо, Джиме...

— То що? — Джиммі вже сп'янів від неї.

— Не забудь поцілувати на ніч дівчаток.

ЕПІЛОГ

Джиммі з Низини (неділя)

28

Ми займемо тобі місце

Джиммі прокинувся в неділю вранці, почувши далекий гуркіт барабанів.

Не боязке та-та-та, супроводжуване дзенькотом тарілок якогось зачуханого оркестрика в миршавому клубі, а глибоке й потужне там-там військового оркестру, що розташувався за кілька кварталів від них. Почувся рев мідних труб, раптовий і фальшивий. І знову це був далекий звук, він долинув сюди крізь вранішнє повітря з відстані десять або дванадцять кварталів і помер майже відразу по тому, як пролунав. Потім настала тиша, в якій він лежав і дослухався до тихого тріскотіння пізнього недільного ранку — ранку сонячного, судячи зі світла по той бік опущених штор. Чути було, як туркотять голуби на своїх сідалах і сухо гавкає собака. Ось клацнули дверці автомобіля, відчинившись і зачинившись. Він чекав, коли загуркоче двигун, але двигун так і не загурчав. Перегодом знов почувся стукіт там-таму, гучний і впевнений.

Джиммі глянув на годинник, що стояв на нічному столику, — одинадцята година. Коли востаннє він так довго спав? Не здужав пригадати. Багато років тому. Можливо, десять. Він пригадав виснаження кількох останніх днів, відчуття, яке він пережив, коли труна з тілом Кейті піднялась і, немов скинута самоскидом, упала в яму, розчавивши йому тіло. А потім учора ввече-

рі до нього прийшли Правильний Рей Гарріс і Дейв Бойл, коли він сидів п'яний на канапі у вітальні, з пістолетом у руці, дивлячись, як вони махають йому із заднього сидіння автомобіля, який пахнув яблуками. Між ними він побачив потилицю Кейті, вона жодного разу не обернулася, коли вони поїхали вниз по Геннон-стрит, а Правильний Рей і Дейв махали руками, як божевільні, тоді як Джиммі відчував грубий лоскіт пістолета в своїй долоні. Він нюхав мастило й думав, чи не всунути дуло пістолета собі в рот.

Сидіння біля труни було кошмаром, бо о восьмій годині вечора з'явилася Селеста й накинулася на Джиммі, молотячи його кулаками й називаючи вбивцею.

— Ти маєш її тіло, — репетувала вона. — А що маю я?! Де він, Джиммі?! Де?!

Брюс Брид та його сини відтягли її від нього й виштовхали з помешкання, але Селеста не замовкала:

— Убивця! Він убивця! Він убив мого чоловіка! Убивця!
Убивця.

Потім відбувся похорон і служба Божа біля могили. Джиммі стояв там, коли вони опускали його дитину в яму й кидали на труну грудки й каменюки, і Кейті зникла від нього під землею, ніби ніколи й не жила на світі.

Тягар усього цього навалився на нього минулого вечора. Труна Кейті то підіймалася, то опускалася, то підіймалася, то опускалася, й на той час, коли він поклав пістолет у шухляду й упав на ліжку, він почувався знерухомленим, так ніби його кров згорнулася, а кістки затверділи й померли.

О Господи, подумав він, я ніколи не почувався таким стомленим. Таким стомленим, таким сумним, таким непотрібним і таким самотнім. Мене виснажили мої помилки, моя лють і мій гіркий-гіркий смуток. А проте я намагався зчистити з себе свої гріхи. О, Господи, лиши мене самого й дай мені померти, щоб я більше не творив нічого несправедного й не стомлювався, не ніс більше на собі тягар своєї природи та своєї любові. Визволи мене від усього цього, бо сам я надто стомлений, щоб зробити це власноруч.

Аннабет намагалася зрозуміти його провину, його жах перед самим собою, але не здужала. Бо вона не натискала на спусковий гачок.

А тепер він проспав до одинадцятої години. Дванадцять годин глибокого сну, і він не чув, як прокинулась Аннабет.

Він десь читав, що ознакою глибокої депресії є постійне виснаження, невідчепна потреба спати, та коли сьогодні він сів у ліжку й почув гуркіт барабанів, супроводжуваний тепер майже мелодійною музикою мідних труб, він відчув себе свіжим. Джиммі почувався так, ніби мав лише двадцять років. Він прокинувся, і йому здавалося, він уже ніколи не хотітиме спати.

Це готують святковий парад, пригадав він. Гуркіт барабанів і музика труб долинали сюди від оркестру, який готувався промарширувати по Бакінгем-авеню опівдні. Він підвівся з ліжка, підійшов до вікна й підняв штору. Причиною того, чому автомобіль не увімкнув мотор, було те, що Бакінгем-авеню повністю заблокували від Низини до Роум-Бейсин. Тридцять шість кварталів. Джиммі глянув у вікно вниз на авеню. Це була смуга сіро-синього асфальту під осяйним сонцем, така чиста, якою тільки Джиммі міг її собі уявити. Сині турнікети перегороджували в'їзд до кожної з поперечних вулиць і тяглися понад узбіччями так далеко, як сягав зір Джиммі в кожному з напрямків.

Люди щойно почали виходити зі своїх домівок і розташовуватися на своїх місцях на хіднику. Джиммі дививсь, як вони ставлять коло себе свої переносні холодильники, радіоприймачі та кошики з харчами для пікніка. Він помахав рукою Деннові та Морін Гуденам, коли ті поставили свої шезлонги перед пральнею Геннесі. Вони помахали йому у відповідь, і його зворушило співчуття, яке він прочитав на їхніх обличчях. Морін склала долоні ковшиком біля свого рота й щось йому гукнула. Джиммі відчинив вікно й вихилився через нього. В обличчя вийшло свіже повітря, нагріте весняним сонцем і почасти насичене рештками весняної пилюки.

— Що таке, Морін?

— Я запитала, як ти почуваєшся? Окей?

— Так, — сказав Джиммі й з подивом усвідомив, що він і справді відчувається окей. Він досі носив у собі Кейті, як стиснене й гнівне серце, яке ніколи, він був певен, не припинить шалено калатати. Щодо цього він не мав ілюзій. Горе стало постійним, воно належало йому більшою мірою, аніж будь-який з органів його тіла. Але якимсь чином протягом свого тривалого сну він примирився з ним. Атож, воно стало його частиною, і він дивився на нього під цим кутом зору. За таких обставин він почувався набагато краще, ніж міг сподіватися. — Зі мною... все гаразд! — гукнув він до Морін і Дена. — Відносно, звичайно. Та ви ж розумієте.

Морін кивнула головою, а Ден запитав:

— Тобі чогось треба, Джимме?

— Ми готові допомогти тобі, якщо треба, — сказала Морін.

І Джиммі відчув гордість і вплив давньої любові до них і до всієї цієї місцевості.

— Ні. У мене все гаразд, — відповів він. — Але дякую. Широ дякую. Це означає багато.

— Ти спускаєшся вниз? — запитала Морін.

— Гадаю, що так, — сказав Джиммі, достеменно не знаючи, слова просто самі злетіли з його вуст. — Ви ще там будете?

— Ми зайемо тобі місце! — вигукнув Ден.

Вони помахали руками, й Джиммі помахав у відповідь. Він відійшов від вікна, його груди були наповнені цією сумішшю гордості й любові. То були його люди. Такими були його сусіди. Друзі його родини. Вони займуть йому місце. Займуть місце Джиммі з Низини.

Так називала його крута парубота тими далекими днями, коли він ще не заgrimів в «Оленячий острів». Крутії водили його в суспільні клуби на Принс-стрит та Норт-енд і казали:

— Гей, Карло (Джино чи хтось інший), познайомся з моїм другом, про якого я тобі розповідав, — Джиммі, Джиммі з Низини.

І Карло, Джино або хтось інший з молодиків ірландського походження робив великі очі й запитував:

— Ти не брешеш? Джиммі з Низини? Приємно, Джиммі, познайомитися з тобою. Я вже давно захоплююся твоєю роботою.

Потім сипалися жарти щодо його віку.

— Ти, либонь, відкрив свій перший сейф, ще сидючи на підгузнику?

Але Джиммі відчував, з якою пошаною, якщо не з благоговійним страхом, ставилися до нього ті круті хлопці.

Він був Джиммі з Низини. Свою першу банду очолив у сімнадцять років. Сімнадцять років — ви в це повірите? Серйозний хлопець. Він не дозволив би жартувати з собою. Хлопець, який тримав свій рот закритим і знав, як треба розігравати гру та до кого виявляти пошану. Хлопець, який добував гроші для своїх друзів.

Він був Джиммі з Низини тоді, залишається Джиммі з Низини й тепер, і ті люди, які почали збиратися біля дороги, на якій мав відбутися парад, — вони любили його. Вони турбувалися за нього й намагалися розрадити його в його горі, як тільки могли. А чим він міг віддячити їм за їхню любов? Джиммі мав подумати. Що він дав їм насправді?

Відтоді як федерали разом із поліцією Род-Айленда ліквідували банду Луї Джелло, хто претендував уважатися головним бандитом на прилеглий території — Боббі О'Доннел? Боббі О'Доннел і Роман Фоллов. Двійко наркоторгівців найлегшої ваги, завжди готових і на здирство, і на жорстокий рекет. До Джиммі дійшли чутки, що вони уклали угоду з в'єтнамською бандою в Роум-Бейсин, і, щоб азіати не лізли куди їм не слід, вони поділили з ними територію, а потім відсвяткували союз, доценту спаливши квіткову крамницю Конні, мовляв, зробили застереження всім тим, хто відмовиться їм платити.

Так серйозні справи не робляться. Від сусідів слід триматись якнайдалі й не вплутувати їх у свої справи. Ти мусиш утримувати своїх людей у чистоті й безпеці, а вони тобі віддячать, оберегаючи твої тили, і стануть твоїми вухами, які вчуватимуть будь-який пошепт тривоги. А як іноді вони висловлять свою вдячність конвертом із грішми, торгом або автомобілем, це буде їхній вибір і подяка тобі за те, що ти їх захищаєш.

Ось як треба ставитися до сусідів. Доброзичливо. Пильнуючи одним оком їхні інтереси, а другим — свої власні. Ти не

дозволив Боббі О'Доннелу та зграї косооких бандитів думати, що вони можуть удертися сюди й схопити все, що їм заманеться. Ліпше хай тримаються на своїй території, якщо не хочуть утратити руки й ноги, які дарував їм Бог.

Джиммі вийшов зі спальні й побачив, що помешкання порожне. Двері в кінці коридору були відчинені, й до нього долинув голос Аннабет з другого поверху, та почулося тупотіння ніг його дівчаток, які бігали по підлозі, ганяючись за Веловим котом. Джиммі пішов до ванної, увімкнув душ і, ступивши під нього, коли вода стала гарячою, підставив обличчя під бризки.

Єдиною причиною, чому О'Доннел і Фоллов ніколи не чіпали крамницю Джиммі, був його тісний зв'язок із Севіджами. Бо, як і кожен чоловік, що мав клепку, О'Доннел їх боявся. А якщо він і Роман боялися Севіджів, то асоціативно це означало, що вони боялися й Джиммі.

Вони боялися його. Джиммі з Низини. Бо, як їм було добре відомо, він, безперечно, мав клепку. А з Севіджами, що захищали його спину, він узагалі міг нічого не боятися. Якщо Джиммі Маркус і Севіджі об'єднуються задля справи, вони зможуть...

Що вони зможуть?

Забезпечити сусідам безпеку, на яку ті заслуговують.

Порядкувати всім клятим містом.

Володіти ним.

«Не роби цього, Джиммі. Ісусе. Я хочу побачити свою дружину. Джиммі! Не забирай у мене життя. Подивись на мене».

Джиммі заплющив очі й дозволив гарячим струменям омити свій череп.

— Подивись на мене!

Я дивлюся на тебе, Дейве. Я дивлюся на тебе.

Джиммі побачив благальне обличчя Дейва, слину на його губах, що не дуже відрізнялася від слини на нижній губі та підборідді Правильного Рея Гарріса тринадцять років тому.

«Подивись на мене!»

Я дивлюся, Дейве. Я дивлюся. Ти вчинив помилку, покинувши той автомобіль. Ти це знаєш? Тебе повезли, й ти не мав повертатися. Але ти повернувся назад, додому, а твоя відсутність

завдала тобі непоправної шкоди. Ти не мав повертатися, Дейве, бо вони тебе отруїли, й ця отрута була готова витекти з тебе.

«Я не вбивав твою дочку, Джиммі. Я не вбивав Кейті. Не вбивав! Не вбивав!»

Може, Дейве, й не вбивав. Тепер я знаю. Схоже, ти справді не мав ніякого стосунку до її вбивства. Правда, лишається невеличкий шанс, що копи зловили не тих дітей, але мушу визнати, що ти справді здаєшся непричетним до загибелі Кейті.

«І що ж?»

І все ж таки, Дейве, ти *когось* убив. Убив. Селеста правильно тебе запідозрила. До того ж ти знаєш, що буває з дітьми, яких згвалтували.

«Ні, Джиммі. Ти мені розкажи».

Вони самі перетворюються на гвалтівників. Рано чи пізно. У тобі є отрута, і вона неминуче вийде назовні. Я просто врятував якусь майбутню бідолашну жертву від твоєї отрути, Дейве. Можливо, твого сина.

«Не приплутуй сюди мого сина».

Гаразд. Тоді, можливо, небезпека загрожувала б комусь із його друзів. Але, Дейве, рано чи пізно ти показав би свій справжній колір.

«Ти так думаєш?»

Дейве, після того, як ти заліз у ту машину, тобі не слід було повертатися. Ось у чому я переконаний. Ти був чужим. Розумієш? Наше оточення — це те місце, де живуть *свої*. Усі інші мають забиратися геть.

Дейвів голос пробивався крізь шум води й бив Джиммі по черепу.

«Я тепер живу в тобі, Джиммі, й ти мене не позбудешся».

Позбудуся, Дейве.

Джиммі вимкнув душ і вийшов з кабіни. Він витерся, вдихаючи ніздрями теплу пару. Хай там як, а в голові йому прояснилося. Він витер пару з маленького віконечка в кутку й подивився на провулок за будинком. Днина була така ясна та сонячна, що навіть цей зачуханий провулок здавався чистим. Господи,

який чудовий день! Яка пригожа неділя! Який чудовий день для параду. Він виведе дочок і дружину вниз на вулицю. Вони триматимуться за руки й милуватимуться парадом та оркестрами, дивитимуться, як проминають їх політики в ясному сонячному світлі. Вони їстимуть хот-доги та солодку вату, і він купить своїм дівчаткам святкові бакінгемські прапори й футболки. І процес їхнього одужання почнеться під дзенькіт тарілок, гуркіт барабанів, музику сурм та вітальні вигуки. Ця загальна радість, він був певен, опанує їх, коли вони стоятимуть на хіднику й святкуватимуть заснування їхньої вулиці. І коли смерть Кейті знову пригнітить їх увечері, і їхні тіла обвиснуть під її тягарем, вони принаймні згадуватимуть про свою полуденну розвагу, вона трохи полегшить їхнє горе. Це буде початок одужання. Усі вони усвідомлюватимуть, що принаймні протягом кількох годин пополудні спізнали якоїсь втіхи.

Він відійшов від вікна, бризнув теплою водою собі на обличчя й намастив щоки та горло кремом для гоління. Коли вже голився, йому раптом спало на думку, що він — чоловік порочний. Але земля не розкололася через це, серце не вискочило йому з грудей. Лише миттєве усвідомлення, що доторкнулося своїми м'якими пальцями до його грудей.

Отож я такий.

Він подивився в дзеркало й не відчув майже нічого. Він любить своїх дочок і дружину. А вони люблять його. Він знаходить певність у них, цілковиту певність. Мало чоловіків — мало людей — можуть так сказати.

Він убив чоловіка за злочин, якого той, з усього знати, не вчиняв. Хоч це й погано, він майже не відчував жалю. І вже давно він убив іншого чоловіка. І він утопив обидва трупи, й обидва поринули в глибини Містичної річки. Він щиро любив обох тих чоловіків — Рея трохи більше, ніж Дейва, але любив їх обох. Проте обох він і вбив. Із принципу. Стояв на кам'яному парапеті над річкою й дививсь, як обличчя Рея побіліло й занурилось під воду, мертве, проте з розплющеними очима. І за всі ці роки він не відчував особливої провини за те, що вбив свого найближчого друга, хоч і переконував себе, що відчуває. Та хай

там як, те, що він називав провиною, фактично було поганою кармою, яка дасть розплату за те, що він убив друга або когось дуже близького. І смерть Кейті, припускав він, була якраз справдженням цієї дуже поганої карми. Якщо уважно подивитися на це, то вбивство його улюбленої доньки справді було не чим, як справдженням карми, — Рей повернувся через лоно своєї дружини й убив Кейті, не маючи іншої причини, крім карми.

А Дейв? Вони протягли ланцюг через отвори в шлакобетонних блоках, туго обв'язали його навколо Дейвового тіла й скріпили обидва кінці ланцюга. Потім напружилися, підняли тіло на дев'ять дюймів і перекинули його через облявок човна. Джиммі виразно бачив образ малого Дейва, а не дорослого, який ліг на дно річки. Хто напевно знає, де саме він тепер лежить? А проте він там, на дні Містичної річки, лежить і дивиться вгору. Лишайся там, Дейве, лишайся там.

Правда полягала в тому, що Джиммі зроду не відчував великої провини за будь-які свої вчинки. Щоправда, він домовився з одним зі своїх нью-йоркських приятелів, що той кожного місяця надсилатиме Гаррісам по п'ятсот баксів, але на це його штовхнуло не почуття провини, а ділова логіка — доки вони думатимуть, що Правильний Рей живий, вони не стануть розшукувати його. Але тепер, коли Реїв син у в'язниці, нехай воно западеться, він перестане надсилати гроші. Використає їх на щось добре.

На сусідів, постановив він. Він використає ці гроші, щоб захистити своїх сусідів. І, дивлячись на себе в дзеркало, він вирішив, що міркує слушно, — це його люди. Відтепер він володітиме ними. Він жив брехнею протягом тринадцятьох років, удаючи, що думає, як добропорядний громадянин, тоді як бачив навколо себе безліч утрачених можливостей. Вони хочуть побудувати тут стадіон? Чудово. Поговорімо про робітників, яких ми можемо надати. Ні? Тоді окей. Ми пильно стежитимемо за вашими машинними хлопцями. Остерігайтеся пожежі або чогось іще гіршого.

Він посидить із Велом та Кевіном і поговорить про їхнє майбутнє. Їхню територію треба буде розчистити. А як бути з Боб-

бі О'Доннелом? Його майбутнє, вирішив Джиммі, не уявляється йому таким безхмарним, якщо він вирішить і далі стовбичити біля Східного Бакінгема.

Він закінчив голитися й ще раз подивився на себе в дзеркало. Він порочний? Що ж, нехай так і буде. Він може з цим жити, відчувати любов у своєму серці й мати впевненість у собі. Буває й гірше.

Він одягся й пройшов через кухню, відчуваючи, що чоловік, яким він прикидався всі ці тринадцять років, щойно був змитий у зливальницю разом із брудною водою. Він чув, як його доньки кричать і сміються, певно, Велів кіт не перестає їх лизати, і він подумав: «Чоловіче, що може бути приємнішим за ці звуки?»

На вулиці Шон і Лорен знайшли собі місце перед кафетерієм «Нейт і Ненсі». Нора спала в своєму візку, який вони поставили під накриття. А самі, прихилившись до стіни, їли морозиво. Шон дивився на свою дружину й думав, чи все тепер у них буде гаразд. Чи не наробила річна розлука надто багато шкоди, чи не розчавила їхнє кохання та всі ті чудові роки, які вони прожили в шлюбі до того розладу, яким відзначилися останні два? Проте Лорен узяла його за руку та стиснула її, і, подивившись униз на свою донечку, він подумав, що її треба боготворити, що це маленька богиня, яка заповнить усе його єство.

Через парад, який проходив перед ними, Шон побачив Джиммі й Аннабет Маркус. Їхні дві гарненькі доньки сиділи на плечах Вела й Кевіна Севіджів. Дівчатка махали руками кожній платформі й кожному відкритому автомобілеві, які пропливали повз них.

Двісті шістнадцять років тому, як знав Шон, на берегах каналу збудували першу в'язницю, яка згодом дала свою назву каналові. Першими поселенцями в Бакінгемі стали тюремники та їхні родини, дружини та діти чоловіків, які сиділи в тюрмі. Миритися їм було нелегко. Коли ув'язнені виходили на волю, вони часто бували надто стомлені або надто старі, щоб переселятися кудись далеко, й Бакінгем незабаром став відомий

як звалище всіляких покидьків. Салуни виникали як гриби на цій авеню та в її брудних провулках, і тюремники переселилися на пагорби, побудувавши там свої оселі, тож вони знову могли дивитися згори вниз на людей, яких колись охороняли. У 1800-х роках почався бум тваринництва й там, де тепер автострада, розмістилися тваринницькі ферми, худобу підвозили до самої Сідней-стрит для пішого переходу до центру дороги, на якій нині був парад. І покоління колишніх арештантів та робітників на різницях і їхніх нащадків протягли район Низини до того місця, куди підганяли худобу. В'язницю закрили внаслідок якогось забутого реформістського руху, й тваринницький бум закінчився, а салуни будували й далі. Потім накопилася хвиля ірландських іммігрантів, після неї вдвічі більша хвиля італійців, збудували підземку, й місцеві мешканці подалися в місто шукати роботу, однак в кінці дня вони завжди поверталися сюди, додому. Ви поверталися сюди тому, що збудували це селище, ви знали його небезпеки та його втіхи, а головне, ніщо з того, що тут відбувалося, не дивувало вас. Був свій глузд і в масових крадіжках, і в кривавих намаганнях зробити лад, і в іграх у м'яч, і в коханні, яке відбувалося в неділю вдосвіта. Але вже ніхто не бачив у цьому здорового глузду, і в цьому була суть. Нікого тут не вітали.

Лорен прихилилася до нього, її голова була під його підборіддям. Шон відчував її сумнів, але і її потребу відновити віру в нього. Вона промовила:

— Ти був дуже наляканий, коли той хлопчисько націлив на тебе пістолет?

— Сказати правду?

— Скажи.

— Злякався так, що мало в штани не наробив.

Вона витягла свою голову з-під його підборіддя й подивилася на нього.

— Ти серйозно?

— Так, — сказав він.

— А ти подумав про мене?

— Подумав, — відповів він. — Я подумав про вас обох.

— І що ти подумав?

— Про те, що відбувається тут тепер.

— Про парад і таке інше?

Він кивнув головою.

Вона поцілувала його в шию.

— Ти нахабно брешеш, мій любий, але мені приємно тебе слухати.

— Я не брешу, — сказав він. — Повір мені, я не брешу.

Вона подивилася вниз на Нору.

— У неї твої очі.

— І твій ніс.

Не відриваючи погляду від дитини, вона промовила:

— Я сподіваюся, це їй допоможе.

— Я теж.

Він поцілував її.

Вони прихилилися до стіни разом, дивлячись на потік людей, що проминав їх по хіднику, а потім перед ними несподівано виникла Селеста. Шкіра в неї була бліда, а волосся всипане лупою. Вона смикала свої пальці, ніби хотіла виламати їх із суглобів.

Вона кліпнула очима й подивилася на Шона.

— Привіт, поліціянте Дівайн.

Шон подав їй руку, бо, здавалося, вона впаде, якщо хтось її не підтримає.

— Привіт, Селесто. Називайте мене Шон. Так буде краще.

Вона потисла йому руку. Її долоня була клейка, пальці гарячі, й вона відразу опустила руку.

— Це Лорен, моя дружина, — сказав Шон.

— Добридень, — мовила Лорен.

— Добридень.

Якусь мить ніхто не знав, що казати. Вони стояли напружені, чужі одне одному, а потім Селеста подивилася через вулицю, й Шон простежив за її поглядом до Джиммі. Той стояв там, обнявши Аннабет, обоє вони сяяли, як сьогоднішній день, оточені друзями та родичами. Либонь, вони були певні, що більше нічого не втратять.

Очі Джиммі ковзнули повз Селесту й зустрілися з Шонови-ми. Він кивнув йому головою, й Шон кивнув у відповідь.

Селеста промовила:

— Він убив мого чоловіка.

Шон відчув, як Лорен застигла навпроти нього.

— Я знаю, — сказав він. — Я ще не можу цього довести, але я знаю.

— Але ви доведете?

— Що?

— Доведете, що він його вбив? — запитала вона.

— Я спробую, Селесто. Присягаюся Богом.

Селеста подивилася на авеню й пошкрябала собі голову з ледачою люттю, ніби хотіла вишкрябати з неї воші.

— Останнім часом у мене щось діється з головою, — сказала вона. — Це смішно, але я неспроможна мислити. Неспроможна, та й годі.

Шон простяг руку й доторкнувся до її зап'ястка. Вона подивилася на нього своїми дикими й немолодими очима. Схоже, вона чекала, що він уріже їй ляпаса.

— Я можу рекомендувати вам лікаря, Селесто, він намагається лікувати тих, хто втратив близьку людину внаслідок жорстокого злочину.

Вона кивнула головою, хоч його слова, схоже, анітрохи її не втішили. Її зап'ясток випав з його руки, і Селеста знову стала смикати свої пальці. Помітивши, що Лорен спостерігає за нею, вона подивилася вниз на свої пальці та опустила руки. Потому знов підняла їх, склала на грудях і підсунула долоні під лікті, неначе хотіла не дати їм відлетіти геть. Шон помітив, як Лорен усміхнулася до неї слабкою, стриманою усмішкою, усмішкою смиренного співчуття, і з подивом завважив, що Селеста відповіла їй власною невеселою усмішкою, вдячно закліпавши очима.

Раптово він відчув любов до своєї дружини, таку, якої не відчував ніколи раніше, приголомшений її спроможністю негайно виявляти спорідненість із пропавшими душами. І подумав, що це він зіпсував їхнє подружнє життя, надто часто проявля-

ючи своє поліційне его та свою зневагу до вад і слабкостей людей.

Шон простяг руку й доторкнувся до щоки Лорен. Цей жест примусив Селесту відвернутися.

Вона споглянула на авеню, де саме проїздила платформа у формі бейсбольної рукавиці, заповнена спортсменами в футболках, наймолодші з них весело вимахували руками, мало не божеволіючи від захвату.

Щось у цій композиції не сподобалося Шонові, можливо, форма бейсбольної рукавиці, що, здавалося, не була приємною для дітлахів, хоч і щільно огортала їх, але діти забували про все, регочучи, мов божевільні.

За винятком одного хлопця. Він був сумний і дивився кудись униз на колеса своєї платформи. Шон відразу його впізнав. Син Дейва.

— Майкле! — Селеста замахала йому руками, але він не оглянувся назад. Він не відривав очей від коліс, хоч Селеста погукала його знову. — Майкле, любий! Подивись на мене! Подивися, Майкле!

Платформа поїхала далі, Селеста все гукала й гукала, а її син не хотів дивитись на неї. Шон міг бачити юного Дейва в плечах хлопця, в його опущеному підборідді, в його майже делікатній дитячій вроді.

— Майкле! — гукала Селеста.

Вона знову стала смикати свої пальці й зійшла з узбіччя.

Платформа проминула їх, але Селеста переслідувала її, проштовхуючись крізь натовп, махаючи руками й вигукуючи синове ім'я.

Шон відчув, як Лорен лагідно торкнулася його руки, і знову подивився через вулицю на Джиммі. Навіть якщо довіку доведеться шукати доказів його провини, він не відступить. Ти бачиш мене, Джиммі? Ну ж бо, поглянь на мене ще раз.

І голова Джиммі обернулася. Він усміхнувся Шонові.

Шон підняв руку, виставивши вперед указівний палець, а великим пальцем зобразивши щось на зразок пістолетного курка. Відтак натиснув на гачок і вистрелив.

Усмішка Джиммі поширшала.

— Хто ця жінка? — запитала Лорен.

Шон подивився на Селесту, як вона дрібушила поруч лінії людей, що маршували в параді, стаючи дедалі меншою в міру того, як платформа віддалялася по авеню. Її пальто лопотіло за нею.

— Вона втратила чоловіка, — промовив Шон.

І він подумав про Дейва Бойла й пожалкував, що не купив йому пива, як обіцяв, на другий день розслідування. Як шкода, що він не був терплячішим і добрішим до нього, коли вони були дітьми, і що Дейвів батько покинув його, а мати була дуркувата. Як шкода, що йому довелося пережити так багато неприємних подій. Стоячи біля лінії параду зі своєю дружиною та донькою, він багато чого бажав Дейвові Бойлу. Але найбільше він бажав йому миру. Він сподівався, що Дейв, хоч би де він тепер був, знайшов нарешті спокій.

Подяки

Дякую сержантові Майклові Лону з поліцейного департаменту Вотертауна, радникові Бостон-Сіті Браєнові Гонану, Дейвідові Маєру, начальникові відділу вбивств прокуратури округи Са-фолк, Терезі Леонард та Анні Г'юдєн — за виправлення моїх помилок, і Томові Мерфі з похоронної контори «Мерфі та син» у Дорчестері.

Особливу подяку маю скласти поліціантові Роберту Меннінгу з поліції штату Массачусетс, який допоміг мені розпочати гру й відповів на всі мої запитання, хоч би які дурні вони були, з безневинним виразом обличчя.

Вельми вдячний надзвичайному агентові Анні Ріттенберг і блискучому редактору Клер Вачтел за те, що сприяли мені в нелегкій праці.

Зміст

I. Про хлопців, які втекли від вовків (1975).....	9
II. Сумноокі Сінатри (2000).....	44
III. Янголи мовчанки	215
IV. Ушляхетнення.....	326
Епілог. Джиммі з Низини (неділя).....	430
<i>Подяки</i>	445

Літературно-художнє видання

ЛІГЕЙН Денніс
Містична річка
Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Координатор проекту *Т. М. Куксова*
Відповідальний за випуск *В. А. Криворотов*
Редактор *Д. І. Заєць*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректор *Л. П. Кобзар*

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Лігейн Д.

Л55 Містична річка : роман / Денніс Лігейн ; пер. з англ. В. Шовкуна. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. — 448 с.

ISBN 978-617-12-2814-6 (PDF)

Як справжні бостонські хлопчики, одинадцятирічні друзі Джиммі, Дейв і Шон полюбляли випробовувати свою відвагу. Та одного дня їхнім пустошам поклали край чоловіки на темній машині й увезли із собою найслабшого — Дейва. Джиммі та Шон і оком не змигнули... За кілька днів Дейв повертається додому: у поліційній машині, під спалахи камер репортерів. Друзі навіть позаздрять його славі. І лише пізніше зрозуміють, що сталося... Двадцять п'ять років по тому детектив Шон Дівайн розслідуватиме жорстоке вбивство Джиммової доньки, рятуючи Дейва — головного підозрюваного. І знатиме: колись на цій вулиці вони втратили шанс повернути життя в інший бік...

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)

1. Бахмут (Артемівськ), вул. Незалежності, 69 (ТЦ «Азов-Плаза», 2-й поверх), (0627) 44-90-99
2. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 5/13 (колишній універмаг «Дружба», 1-й поверх), (0456) 39-04-68
3. Білгород-Дністровський, вул. Московська, 16-А (ТЦ «Рута-Плаза», 2-й поверх), (04849) 6-07-26
4. Бердянськ, просп. Азовський, 35-А (ТЦ «DEL MAR», 1-й поверх), (06153) 3-48-40
5. Бориспіль, вул. Київський шлях, 10-В (ринок «Зоряний», місце 103), (06153) 3-48-40
6. Вінниця, вул. Паланіна, 1-А (ТЦ «Квартал», 2-й поверх), (0432) 50-88-06
7. Вознесенськ, вул. Сінкова, 5-А, (05134) 3-20-19
8. Дніпродзержинськ, просп. Леніна, 57-А (ТЦ «Фуршет», 1-й поверх), (0569) 53-42-26
9. Дніпропетровськ, просп. Дмитра Яворницького, 105 (ТЦ «Сільпо», 2-й поверх), (056) 770-00-55
10. Дніпропетровськ, вул. Калинова, 9-А (ТЦ «Mirada», 1-й поверх), (0566) 760-33-30
11. Житомир, вул. Київська, 87 (ТЦ «Вопак», 2-й поверх), (0412) 41-24-85
12. Запоріжжя, просп. Соборний, 58, (061) 787-63-86
13. Запоріжжя, просп. Металургів, 2-Ж (ТЦ «Рекордний», 0-й поверх), (061) 236-86-54
14. Івано-Франківськ, пл. Ринок, 1 (ТЦ «Галерея Н», 0-й поверх), (0342) 72-58-32
15. Ізмаїл, вул. Пушкіна, 47 (ТЦ «Електрон», 2-й поверх), (04841) 6-22-12
16. Ізюм, пл. Джона Ленона, 7, (05743) 3-14-72
17. Кам'янець-Подільський, вул. Данила Галицького, 11/3 (ТД «Максимум», 2-й поверх), (03849) 6-48-11
18. Київ, вул. Велика Васильківська, 72 (ТЦ «Олімпійський», 3-й поверх), (044) 590-25-76
19. Київ, вул. Райдужна, 15 (ТЦ «Фуршет», 0-й поверх), (044) 540-23-65
20. Київ, вул. Маршала Малюновського, 12-А (ТРЦ «Метрополіс», 3-й поверх), (044) 500-62-73
21. Київ, вул. Лукашевича, 15-А (ТЦ «Європорт», 2-й поверх), (044) 461-94-82
22. Київ, вул. Драгоманова, 29 (ТЦ «Центрум», 1-й поверх), (044) 502-18-96
23. Київ, вул. Попудренка, 90/2 (ТЦ «Маяк», 3-й поверх), (044) 361-91-46
24. Кіровоград, просп. Центральний, 3/1 (ТЦ «Плаза», 1-й поверх), (0522) 35-20-55
25. Ковель, бульв. Лесі Українки, 18 (ТД «Бульвар», 2-й поверх), (03352)-5-21-40
26. Котопот, вул. Конотопських дивізій, 24-А (ТЦ «Маяк», 2-й поверх), (05447) 6-36-77
27. Краматорськ, вул. Палацова, 23 (ТЦ «Прогрес», 2-й поверх), (0626) 48-97-87
28. Красноармійськ, вул. Свердлова, 148, (06239) 2-00-48
29. Кременчук, вул. Соборна, 15/42 (ТЦ «Мега», 2-й поверх), (0536) 72-97-65
30. Кривий Ріг, просп. Гагаріна, 4 (ТЦ «Плаза-2», 2-й поверх), (056) 409-81-09
31. Кривий Ріг, вул. Ватутіна, 39-А, (056) 409-60-75
32. Личаківськ, просп. Перемоги, 117 (ТЦ «Лілія», 2-й поверх), (067)570-61-62
33. Лубни, пл. Ярмаркова, 30-А (ТЦ АТБ), (05361) 7-17-10
34. Луцьк, вул. Лесі Українки, 53 (ТЦ «Галерея Центр», цокольний поверх), (0332) 78-35-08
35. Львів, вул. Братів Рогатинців, 15, (0322) 235-50-12
36. Львів, вул. Городоцька, 179 (ТЦ «Скриня», 2-й поверх), (032) 298-88-07
37. Маріуполь, просп. Металургів, 64 (ТЦ «Слізавета», 1-й поверх), (0629) 41-27-71
38. Мелітополь, просп. Богдана Хмельницького, 24 (ТЦ «Пасаж», 2-й поверх), (0619) 44-83-49
39. Миргород, вул. Голяя, 147 (ТЦ «Мир», 1-й поверх), (05355) 5-06-08
40. Мукачеве, вул. Федорова, 6 (ТЦ ЦУМ)
41. Ніжин, вул. Шевченко, 11-А (ТЦ «Гермес», 2-й поверх), (04631)90-10-2
42. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 63/2, (0512) 47-58-43
43. Нікополь, просп. Трубників, 14 (ТЦ ЦУМ, 1-й поверх), (05662) 2-50-03
44. Нова Каховка, вул. Паризької комуні, 13 (ТЦ «Центральний», колишній «Дружбичий світ», 2-й поверх), (05549) 7-96-51
45. Новомосковськ, вул. Радянська, 34 (ТЦ «Сті-Центр», 2-й поверх), (0569) 69-65-79
46. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 61, (048) 786-05-88
47. Одеса, вул. Краснова, 17 (орієнтир — пл. Толбухіна), (048) 780-19-84
48. Одеса, просп. Добровольського, 99, (048) 755-04-40
49. Олександрія, просп. Леніна, 77 (ТЦ «Гранд-Плаза», 2-й поверх), (05235) 7-15-50
50. Павлоград, вул. Центральна, 84-А, (057) 752-65-92
51. Первомайськ, вул. Революції, 34, (05161) 7-53-99
52. Полтава, вул. Жовтнева, 50, (0532) 60-60-40
53. Прилуки, вул. Київська, 138 (ТЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04637) 3-29-00
54. Рівне, вул. Київська, 67-А (ТЦ «Арена», 2-й поверх), (0362) 64-26-37
55. Селидове, вул. Карла Маркса, 10 (Будинок побуту, 2-й поверх), (06237) 7-00-34
56. Слов'янськ, пл. Соборна, 3 (ТЦ «Фокстрот», 2-й поверх), (0626) 62-11-02
57. Суми, вул. Соборна, 42, (0542) 77-17-12
58. Тернопіль, вул. Перля, 3 (ТЦ «Novus», 2-й поверх), (0352) 43-12-76
59. Ужгород, вул. Минайська, 16-Г (ТЦ «Колізеї», 2-й поверх), (0312) 67-22-29
60. Умань, вул. Шевченка, 23-А (ТЦ «Сті»), (047) 444-000-6
61. Фастов, вул. Івана Мазепи, 6 (ТЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04565) 6-05-11
62. Харків, просп. Маршала Жукова, 3-А, (057) 392-03-43
63. Харків, просп. Гагаріна, 20-А (ТЦ «На Гагаріна», 2-й поверх), (057) 703-44-58
64. Харків, вул. Академіка Павлова, 144-5 (ТЦ «Юмос», 3-й поверх), (057) 720-12-29
65. Харків, вул. Полтавський шлях, 144 (ТБЦ «Компас», 2-й поверх), (057) 720-10-33
66. Херсон, просп. Ушакова, 35-А (ТЦ «Адмірал», 2-й поверх), (0552) 46-00-66
67. Хмельницький, вул. Свободи, 73 (ТЦ «Фуршет», 3-й поверх), (0382) 72-66-51
68. Черкаси, вул. О. Дашкевича, 26 (ТЦ «Сільпо», 3-й поверх), (0472) 54-04-47
69. Чернівці, просп. Перемоги, 103, (0462) 65-32-31
70. Чернівці, вул. Головна, 10, (0372) 58-72-44
71. Шостка, вул. Карла Маркса, 24 (у відділенні Приватбанку), (05449) 7-37-46

Замовляйте книжки будь-яким зручним способом

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
- на сайті Клубу: www.bookclub.ua

Надсилається безоплатний каталог

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**

e-mail: publish@bookclub.ua

Для гуртових клієнтів

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua